BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
69
5 A
9

R.V.6is, 26. 57-5-A-9-

Parthenice Mariana

F. Baptiſte Mantuani cum Andree Laurentiani ſinguloꝛum libꝛoꝛum deſcriptionibus ⁊ nuperrime adiunctis marginalibus additionibus Cum dictionario alphabetico dñi Joannis Thierry lingonenſis vtriuſqꝫ iuris doctoꝛis appꝛime trutinato ⁊ emuncto in quo ſinguloꝛum verboꝛum in hoc volumine contentoꝛuꝫ enigmata exanclãtur.

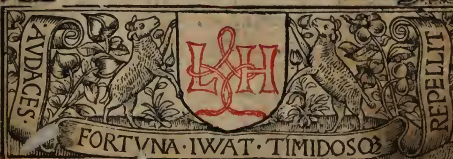
Eiuſdem. F. B. M. Apologeticon ⁊ Carmẽ Votiuum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Titulus carmine donatus. A. L. S.

Si petis ecquid habet liber hic pꝛbet ve legendũ:
Chꝛiſtipare verſu virginis acta canit.
Quem dedit ⁊ grãdi cecinit Baptiſta cothurno
Ochniades Manthus Virgilijqꝫ nepos.
Pꝛedocuit cuius rem Laurentinus amenis
Carminibus: ſicut cuiqꝫ patere poteſt.

Jhs

4.-3.D.42.
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Andree Laurentini Pendecaſyllabū phaleuticum ad lectorem.

¶Qui magno placidam volet tonanti
Rem feciſſe: vel expetet benignum
Patrem ſidereę domus ⁊ aſtris
Ad ſummam fruier: ſibi libellum
Hunc captet mariam breui canentem
Que quot laudibus eſt quibus feratur
Et digna eſt dea: noſſe qui cupeſcet
Hanc laurum fuerit grauem neceſſum
Ut voluat fidibus ſacris licum
Cantarint veteres polo bearint
Alcmena genitum: quem vterꝫ titan
Uidit vel meritis iouem deorum
Admirata ferat deum vetuſtas
Hic noſter mariam: inuent pelagi
Hunc illum miſere phryges morentur
Aut quicquid latium loquax ⁊ bellas
Ad cęlum tulerit: meam tenere
At me parthenicem iuuet pudoris
Que regina ſacri nitet diane
Cui cedit nemorum pecus vetuſtum
Quod ſi meonium ſemel potentes
Qui troas danaum feros ⁊ enſes
Dixit rex macedo legebat ardens:
Quod pugnas animoſior peteбat
Quid lotus liquidis dabit lauacris
Hinc: qui caſtaliis comes puellis
Addictus fidei canit potentis
Sacra et que meritis beant olympo
Mittet vana bonus leueſꝫ nugas
Et peſſum nihil dabit poeſes.
Que linguam proluunt ſacras profanant
Mentes: ſentibus et replent acutis
Merebit grauibus fidem coturnis
Qui dicunt reſona ⁊ cheli ſequuntur
Res ſacras igitur leget tenebit
Hunc: qui virgineam colet parentem.

¶Finis.

Andreas Laurentinus ſerranus domino Nicolao Ber-
trando viro admodum inſigni parlamentiqꝫ tholoſe aduoca
to.S.P.D.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Mirum illud atqꝫ in primis verum eſt vir optime et q̃
preclari rerum conditores aſſeuerenter profitentur
Rhaſodos inſignium poematorum interpretes ita
nonnunq̃ agi vt ſpiritu impulſi poetico excudãt quid
tale quod ⁊ luceat ⁊ amplo ſit rei ſuſcepte ornamẽto
qui tanto ceteris antecelluntꝫ quanto illis poete quo
rum opera clariores in lucem exeuntꝫ qui cuꝫ plures
ſint eorum adducti exemplo fecimus ⁊ nos ſimile qui
dam in parthen[illegible]en marianam.F.B.M.C.cuius fortaſſe poſt non pe-
nitebit.Res ea huiuſmodi eſt.Denis ſumus carminibus complecti ſin-
gulos libros atqꝫ ita deſcripſimus vt pro re ⁊ ampliora nunc ⁊ ſtrictiora
excuderimus argumenta aduerſum numerum.Queꝫ rem nõ potui tibi
non dedicare quod tu noſtras qui videre putas nugas:immo amor me
us qui in te eſt ⁊ admiratio ingenij fecitꝫ vt hũc laborẽ meũ aſcriberẽ tibi
quem velim ⁊ oportet a te tutari.Scio enim qui ſcribit multos ſumere
iudices ⁊ ſepe cauillatum iri in externa non quod quicq̃ maius aut me
lius afferantꝫ ſed ne parum multa ſciſſe vt ait orator videantur.Qui quã
ti fieri debeant dijudicabit ⁊ quiuis mediocriter doctus quos dabit om
nes peſſimi doctrina vel authoritas tua Huc acceſſit quod cum ea non
ſuppetat mihi facultas qua poſſim tuis[illegible]in me beneficijs gratiam refer
re.oportuit tamen me q̃ gratiſſimum vt oſtenderemꝫ quod hac via fieri
poſſe ratus hec tibi addixi.Accipies igitur hoc qualecũqꝫ eſt tuo precla
ro nomine.Lucubratum non quo exiſtimem te in ocio ita verſari aut ab
omni ſerio eſſe feriatum aut deniqꝫ nihil agere vt vacet ea legereꝫ ſed q̃
videor meo quodam iure feciſſe ſi quicquid.i.quod elaborauimꝰ tibi de-
derimus ⁊ in vulgus tuo noĩe exeat vt eternũ ſit mei erga te amoris ⁊ ob
ſeruantie monumentum.Vale in monte albano bonarũ litterarum em
porio nobiliſſimo ad octauum idus decembris.Anno.cccccxij.

¶D.Laurentio Burrello Carmelite.Theologo.Narbon.
prouinciali regio confeſſori.Ciſtaricẽ.epiſcopo ſplendidiſ
ſimo ac preſidio ſuo dulciſſimo Jodocus Badius Aſcenſiꝰ
cum omni veneratione ſalutem.

Baptiſte Mantuani ſeculi noſtri glorie carmeliqꝫ:Fili te Lau
renti pater decoris egregia:que ad nos perlata ſunt opera
audaci quadã iuuenta explanãda recepimus:quippe q̃ cuꝫ
ſolum habuerim:quẽ per ſancte perqꝫ diſerte atqꝫ vti chri-
ſtianiſſimũ decet ſcripſiſſe cenſuero:ex quo iuuentus noſtra
cuꝫ bonis litteris mores adiſcat optimos:neqꝫ vero me de
terruit eorum exiſtimatio qui viuentis opera explanãda nõ eſſe contende-
rint q̃ eius videlicꝫ ſenſa ſi nõ admuſſim perceperis:temeritatis penã de
deris:defuncti autẽ qualiſcũqꝫ cõmẽto ipune diſquiſiueris.Nã cõtra ma-
liꝫ a vi[illegible]e dirigi q̃ a defuncto in erroribꝰ deſeri.Quocirca cũ hic ille ſit
qui[illegible]io octauiano tot vatibꝰ ſuperbo obijcere poſſumus ⁊ quo mille ab

hinc annos neminem aut pulchrius aut dulcius poema ſcripſiſſe meri-
to cenſueris: dabit̃ venia ꝙ candidis:ſed nondū ſatis argutis animis
ad eius lectionē viā aperuerim. Nā ꝙ obijciāt: eſſe cōplures lōge ꝙ̄ ego
ſim doctiores:nihil cum veriſſimū ſit inficiabimur verū cum iam octo-
decim annos imbecillē pubem;atq̃ minus literatos adhuc canos cla-
mitare audirē. Et quis prodibit tandem mantuani noſtri cōmentarius
nemo tā terſum:tā cādidū:tam copioſum:tam diſertum:tam deniq̃ gra
tijs omnibus ornatū poetam nobis explanabit. Ergo ſemper ethnicos
nec ſemel chriſtianū legēmus. Nō poterim⁹ chriſtiparę virginis parthe-
nicen vel mediocriter intelligere:atq̃ iuuētuti exponere. Cum eiuſmodi
inquā audirē:miſertū eſt fateor:victaſq̃ pietate manus apponi: et ſupra
ꝙ̄ dicere auſim celeritate opus (vti nūc quidē videt̃) excurri nullam fa-
ciens doctorib⁹ iniuriā. Nō etenim profundiſſima theologoꝝ ſenſa: nō
occultiſſima aſtrologorū iudicia:non diuina poetarū figmēta:non lepi-
dos ſales:non ſalſos lepores:nō aurea ingenij venā:nō mellifluū carmi
nis florem:non ingentē ſententiarū grauitatē:non honeſtā rerum ver-
borumq̃ decorum:non aptiſſimarū ſimilitudinū copiā:non mille quas
hic precipuas habet veneres explicare conatus ſum:ſiquidē qđ nec ſi ve
lim forſitan ſatis potuero: nec ſi poſſum voluero. Non etenim ſtudioſis
inuenta ſua precipere:aut oſcitantibus diuinas muſas proſtituere ſatis
equū viſum eſt. At rudibus ordinē cum explanatiūcula contexte: q̄ tan-
dem inuidia eſt. In qua re ſi quid bene ſtudioſis merui excellentie tue
Burelle decus noſtrū ampliſſimū:acceptū ferent. Omnia ſiquidē noſtra
iampridē paternitati tue debemus. Vale ſeculi noſtri columē. Ex gymna
ſio Parrhiſienſi ad idus Octobris. Anno. M.cccc.xcix.

VT que in explanandis authoribus perquiri ſolent pauci
explicem:poete vitam:operis titulum: carminis quali-
tatem:authoris intentionē: ⁊ librorum numerum ante
ipſam explanationē percurram. Poete autem noſtri vi-
tam dominus Joannes Trithemius preuenerandus
ſpanhemeñ. abbas:in eo quem de eccleſiaſticis ſcripto-
ribus conſcripſit libro:ita nobis edidit.

BAptiſta Mātuanus ordinis fratrū btē Marie ſemꝑ
virginis de monte carmelo vir in diuinis ſcripturis
eruditiſſimus ⁊ in ſecularium literarū ſciētia nulli ſecū-
dus:ſacre theologie doctor:phs inſignis poeta ⁊ ora-
tor celeberrim⁹ ingenio excellēs:ſermone diſert⁹:vita ⁊
cōuerſatiōe ꝑclar⁹:latine lingue decus:⁊ grece clarus
interpres metro excellēs ⁊ proſa. Scripſit vtroq̃ ſtilo
multa egregia volumina qb⁹ nomē ſuo ꝑ vniuerſuꝫ orbē
chriſtianū famā celebrē acqſiuit. Ex quib⁹ ſubiecta fuerūt que ſcripſit.

Ad patrem ſuum de vita beata	Lib.j.	F. Baptiſta Petro ſp.
Suburbanū. Buccolicū carmen.	Lib.j.	Fauſtus addit ſegetes
Parthenices:ſcꝫ marie vita	Lib.iij.	Sācra paleſtine repetens
De ſancta catharina	Lib.iij.	Coſtidis aggreſſi pugnam
De vita ludouici bononieñ.	Lib.j.	Maxime pontifi [illegible] tri.
Vita alberti carmeli ſaphico	Lib.j.	Menſis auguſti re.
De calamitate ſuorum temporum	Lib.j.	Cogimur iſtius mala te.

Panegyricus Roberti	Lib.j.	Semideum veteres inſi.
Somnium de eodem	Lib.j.	Maxime iuſticie cultor.
Ad falconem epigrammata	Lib.j.	Debeo ſed cure prohibent.
Cõſolatio ſuper morte Colle.	Lib.j.	Delitie ſacri fontis
De contemptu mortis	Lib.j.	Quid meres fatũq͂ times
Contra poetas turpiloquos	Lib.i.	Sunt quibus eloquiũ.
De expugnatione granate.	Lib.iiij.	
De patientia proſaice	Lib.iij.	Quoniam oportunus.
De ortu religionum.	Lib.j.	
Apologia pro.f.petro	Lib.iij.	
Introductoriũ ſubtilis ſcoti.	Lib.j.	
Orationes elegantiſſime	Lib.j.	

¶Epiſtole multe ad diuerſos diuerſi generis carmina. Et alia cõplura
Inter que ſ[illegible] parthenice alique: ſcilicet.

Margarite	Quis nouus eſt furor
Agathos.	poſtq͂ margarite.
Lucie	Diua Syracuſie.
Apollonie	Tu quoq͂ celeſtis.
Cecilie.	Labitur ecce nouus furor

Heroidum.

Dionyſij areopagite	Gallorum ſublime decus.
Georgij	Grandia capadocis.

Debita cui potior.

¶De preſtantia oratoris ⁊ poete ⁊ de ſuſcepto magiſtratu theologico.	
Contra amorem: ⁊ de natura amorum.	Conſuluit pietas.
Exhortationes in turcas.	O male conſulte gentes
De patientia.lib.iij.	Quoniam oportunis.
Syluarum.lib.iiij.	Preſidiũ Siſmunde meũ
Trophei gonzage.lib.v.	Aggrediens magno.

De poemata leuiuſcula.

Fortuna gonzage	Fortunam antiqui.
Brixie laudes	Brixia ſepe tucis.
Villa refrigerij	Idalium cypri.
Quercus iulia.	Magnus apud veteres

Viuit adhuc in italia celeberrima opinione vbiq͂ nominatus ⁊ varia cõſcribit. Hec ille. Eorum autem quorum ipſe principia nõ poſuit nec ipſe ſe nec nos hacten⁹ vidimus: certũq͂ eſt cũ alia multa poſt illa cõſcripſiſſe. — Titulus operis

¶Titulus operis eſt parthenice mariana.F. Baptiſte Mantuani Carmelite theologi. Parthenice enĩ inſcribit hoc opus: eo q͂ de virgine quã greci parthenicen vocãt conditũ eſt: vt author ipſe in principio epiſt. ſue commemorat. Mariana autem: q: de maria virginum nimirũ principe. — Parthenicon

¶Qualitas vero carminis eſt exametra heroica. Hexametra q̃dẽ a numero pedum: qui ſex ſunt: hexa aũt ſex dicunt: ⁊ metrum mẽſura. Heroica vero vel heroidos vitam preſcribũt. vel quod heroum naturã imitantur. Herois enĩ videtur dicenda aut virgo aut mulier que ob inſignẽ virtutem aut memorabile facinus eternam famã meruit: quales iſſit quarũ epiſtolas. Ouidius conſinxit. Et conſimiliter heros vir ob vite merita etern[illegible] ato famẽ donat⁹: mor[illegible] tamen corporali abſumptus: aut ex altero [illegible]ẽte mortali ex altero immortali natus: ſicut hercules: pollux: ca- — Qualitas carminis — Hexameter — Herois — Heros.

ſtor: eneas: achiles: romulus: aliiq; cū plures fingunt ⁊ ſolus chriſt⁹ verus deus ⁊ homo: vereq; dei atq; hominis filius credit. Diua autē virgo ob id herois merito dicitur: qđ q: virgo deū genuit eternitatē meruit. Carmen ergo hoc merito heroicum eſt: ⁊ q: de ea que vera herois: et q: heroū more dei hominūq; ſermones continet: quamobrem vt decorum et legē carminis conſeruet poeta: multis exornationibus: multiſq; feſtiuitatibus ipſum decorauit: quas ſciēs volenſq; ſepe p̄terii: ne dū paucis arguta inq̄ſitio placeat multis: moroſa diſpliceat prolixitas: ⁊ neu ſtudioſorum vt dixi inuenta proſtituam. Nam noui ad magnorū virorum imitationem plurima dicta: vt cū alia tum illud in primo huius. Garrula ſub

Hyrundo lucem modulos iterabat hyrundo: ad heſiodi imitationē q̄ in ergis hy-

Orthogoe rūdinē orthogoin vocat quaſi orthrogoin, ab orthros quod eſt diluculū ⁊ goos, qđ eſt lucid⁹: eo q̄ matutino maxime tēpore canat ⁊ ſm fabulas filiū ploret: atq; ſexcenta id genus alia: q̄ vt ſuis locis ita vix: c quoq; ne

Intentio authoris. qđ dictū nolo dixiſſe cōuincar: pretereo. Auctoris in[ten]tionē ex ipſius verbis in apologetico ſic de libro ſuo loquētis habeto. Nec erat ei⁹ aliud deſideriū q̄ vt ſanctiſſime v̄ginis laudes a pluribus legerētur: ⁊ parthenice noſtra poetico veſtita decore: de eccleſiaſtico p̄diens gymnaſio populi in ſe cōuerteret intuitū. Et paulopoſt. Cū adhuc adoleſcētul⁹ eſſem et a ſtudiis eccl'iaſticis more illi⁹ etatis abhorrerē forte in Nolani epiſcopi p̄poemata lcidi: ⁊ carminis ſuauitate delectat⁹: animū ad res diuinas paulatim appuli. ⁊ ex illo tp̄e ſacrarū literarū ſtudioſior fui ſic p̄co: accidatiis q̄mica legēt ⁊c. Numerus librorū eſt hic: ⁊ in ſcđa parthenice terre

Numerus librorum. narius quē ſuperis gratū etiā ethnici p̄dicant: ſed his contenti poſt iudicem ⁊ apologeticon explanationem operis tandem aggrediemur.

Vocabulorum in epiſtola authoris ⁊ eius apologeticon in parthenicen non expoſitorum compēdioſa declaratio.

Apologeticon autē (vt ab eo incipiam) dici poteſt opus purgatiuum ſeu defenſiuum et ad obiecta reſponſiuum. Nam apologia dicitur defenſio ⁊ excuſatio aplogema excuſatio: apologemo reſpōdeo apologeme defendo: reſpondeo: purgo: vel excuſo. Defendit autem ſe poeta contra eos qui inique bonos poetas damnant: ⁊ purgat ab eo q̄ obiiciebatur: q̄ videlicet cum chriſtianus religioſus ⁊ theologus eſſet non deceret cum poeticis vocabulis vti aut poema fingere. Affectū hic ſignificat quod vulgo affectionatum ⁊ paſſionatum vocant.

Aulus gellius elegantiam eius alibi docet.

Academia vicus atticus vbi plato docuit: p̄ Platonis ergo libris accipitur in apologetico: ⁊ vulgo p̄ quouis celebri gymnaſio vſurpatur.

Alcinous fili⁹ Nauſithoi rex phcacum iuſtiſſimus diligens hortorū cultor a quo vlyxes profugus honorifice ſuſcept⁹ ei errores ſuos apud Homerū enarrat: vñ donat⁹ abiit

Anallyſis d: reſolutio: ⁊ analuo reſoluo: ſed analepſis aſſumptio.

Andromedā nigrā fuiſſe aut ſaltē fuſcā atteſtat ſappho. Ouidiana di. Andromede patrie fuſca colore ſue.

Antidotum dicitur ex cōtrario datum: vt remedium contra venenū

Apolog⁹ ſermo deuerbialis rē oculis repreſentās: vt eſopi fabule.

Apoſtrophe eſt ſermonis a p̄ſentibus ad abſentem conuē.

Apoſtol⁹ vſus eſt teſtimoniis ... deter

rum quod Beroaldus ſic approbat
Quid magis loquor. Nõne apoſto
lus paul⁹ vas electiõis poetas ſtu-
dioſe lectitaſſe videtur qui ad tytuꝫ
ſcribens verſiculum vſurpat Epi-
menidis poete. Cretes ſemper mẽ
daces male beſtie ventres pigri. In
alia quoqꝫ epiſtola menandri car-
men allegat. Corrumpunt bonos
mores confabulatiões peſſime. Et
apud athenienſ. in ariopago: hoc eſt
martis curia diſputans: aratũ poe
tam teſtẽ citat. Aura popularis eſt
fauor et a ... ſus.

¶ Carmẽta ... ica mater euãdri.
Cadmus thebaruꝫ rex hiſtorie (vt
dicunt) primus ſcriptor ꝛ proſe in-
uentor.
Critici dicunt̃ iudices ſeueriores.
Cynoſura interpretatur canis cau
da et eſt vrſa minor ſicut helice vrſa
maior: male aũt elice ſcribit̃ vt ſcri
ptum inueni in prologo parthení-
ces vbi expoſui locum apologetici.
Cenobiũ dr̃ loc⁹ in quo in cõi viui-
tur: nã cenos dr̃ cõis: ꝛ bios vita et
virtus: ꝛ cenobita communiter vi-
uens ab epi quod eſt sub ꝛ cenos ſit
epichenuꝫ quod eſt ſub commune.
Cemiteriũ (qḋ vulgo cimiteriuꝫ dr̃
ꝛ a grecis kimiteriõ pfert̃. nã kimi
terion ſcribit̃) vñ qꝛ pro oi nos oe
ſcribimus ꝛ pro ita e longum meri
to diceremus comecterium dici po
teſt locus dormitionis et quietis.
nam cemaome dicit̃ dormio: et ce-
mis is dormitio: in eo autem mor-
tui requieſcunt.
Conſummo prime quod a ſumma
venit gemino m ſcribitur: cõſumo
tertie ſimplici.
Corona ciuica quã ciuis a conciue
ſeruat⁹ ei dat ex gramine i loco vbi
ſeruatus eſt collecto conſeritur.
¶ Daunus filius piluni qui ardeaꝫ
cõdidiſſe fertur in apulia regnauit
quo tpe diomedes ad eũ pfugiens
liberal... ab eo ſuſceptus eſt.
Dice... ... coniugationis eſt tõſe
ero pprium ꝛ ſacrũ facio ac vẽdico.
¶ Elixe dixi in cinoſura ſcribendũ
helice.
Elegãtia dr̃ nimi⁹ aut rerũ aut ver-
borum cultus: vt docet. A. gellius.
ſed hic in bonum accipitur.
Ethnicus grece ethnicos dr̃ gẽtilis
Euander arcas locum vbi nunc ro
ma ẽ habitauit quo tpe eneas pfu-
gus ab eo humaniſſime ſuſceptus
dicitur. viij. eneiđ.
Eurotas fluuius eſt locanie apud
quẽ phebꝰ muſicã docuit. vnde ma
ro. in bucco. Oia q̄ quondã phebo
mediãte beatus Audijt eurotas iuſ
ſitqꝫ ediſcere lauros Ille canit ꝛc.
Expeditio dicit̃ feſtina militũ edu
ctio ad rẽ bellicã expedire gerẽdaꝫ.
Extare dicit̃ extra ſtare quaſi ſupſti
tem eſſe duꝫ cetera occiderint ꝛ in-
terierint. vñ extãt que nõdũ perie-
runt monumenta.
Exuuie dr̃r veſtes q̇bus victi exuũ
tur e quibus ſi principes exercitus
erant opima ſpolia offerebant.
¶ Frigidus ſanguis circa p̄cordia
tarditatẽ ingenij parere credit̃. vñ
eſt illud Geor. ij. Sin has ne poſſim
nature accedere ptes. Frigidus ob
ſtiterit circũ p̄cordia ſanguis. Et il
lud Iuuenalis ſat. vij. Cura docẽt
ſcꝫ arguit̃ ꝙ leua in parte mamille.
Nil ſalit arcadico iuueni.
Fuſci ſunt veſpe maiores q̄ nõ mel-
lificãt ſed melapidus ſuffurãtur vñ
ignauũ pecus dicunt̃ Eneiđ. j. Igna
uũ fucos pec⁹ a preſepibus arcent.
¶ Geneſis dicit̃ generatio aut nati-
uitas ꝛ liber in quo de prima reruꝫ
productione agitur
Gratias referimus re quaſi tãtũdẽ
accepim⁹ referentes. Habem⁹ aio
repoſitas: agim⁹ verbis ꝛ geſtu: de-
bem⁹ vbi accepim⁹ nec retulimus.
Hieronymus: vt aduerſarioruꝫ ma
ledictis reſpondeat. Ex prologis bi
blie conſtat.
¶ Heſito: taceo: muſſo. auxeſis eſt.
Nã heſitat qui dubitat an loquẽdũ

ſit:tacet cui decretum eſt nō loqui:
muſſat qui loqui non audet.
Interdicti aqua et igni ſic valla lo-
quē dū docet: regit eīm loco acti ver
bū interdico ablatiuū:ſ; nonnunq̄
accuſatiuum habere comperitur.
Idolū q: grece idolon ſcribitur h;
duas primas lōgas: nā ei dipthon
gus in i longū vertit̄ ꝛ o corripi ne-
quit. Augu. aūt docet quod hermes
docuit deos fieri ab hoīe cū idola ī
grederent̄ numina. Ab idolo aūt et
latria fit idololatria non idolatria:
q̄uis ita paſſim legatur ſicut kyri-
eleyſon p kyrie eleyſon.
Inficior. i. nego factum.
Iniēs etas. i. pueritia aut prima: ſ;
de magnis rebus dicitur inies
Indignitas eſt qualitas egre ferēda
Initiatus ſacris eſt primū ſacramē
tū adeptus: et baptizatus ī noſtris
Impugne dicitur paſſim vt fieri ſo
let poſt ſine punitione fit.
¶ Lazar᷒ frater magdalenes quod
xp̄m ſuſceperit euangeliu; indicat
Liuēs dicitur liuorem trahēs: liuor
aūt eſt macula plumbei colorisquē
ex cōpreſſione aut colliſiōe contrahi-
mus. trāſſumitur aūt ad inuidiam
Luxuriare eſt ſalacitatem ꝛ abūdā
tiam in libidine aut ornatu quouis
oſtendere.
¶ Maſtigophori dicunt̄ flagellife-
ri nā maſtix maſtigos flagellū dicit̄
Mei ſimiles ab ſubſtantiam ꝛ mo
res referri ſolet: mihi ſimiles ad ex
ternam qualitatem.
Metaphore ſunt tranſlationes.
Mēnon filius aurore nigri coloris
qui ad troiam venit.
Metuo ne nō. i. vt q: eīm metuo ta
citā negationē; includi dici poteſt
metuo pr̄ reſciſcat et ne pr̄ reſcitat.
Mythridatica ſyntheſis ē compoſitio
ſeu antidotū cōtra venenū quā vel
qd mythridates rex pōti cō venenu;
ſumpſit q̄ ī extrema clade vt. A. gel
li᷒ ſcribit violētiſſima venena ſum-
pſit: ſ; cū nō pficerēt gladio ſe trāſ-
fixit. hāc compoſitionē ſcriptā inuenit
pōpeius in ei᷒ ſcrinio q̄ talis eſt. In
glāſ vna: fici due ſicce potiſſimū: ru
te folia. xx. ꝛ ſalis granū in vnū cō-
tuſa ꝛ deuorata ieiuno quā quida;
magnus irridet.
Moſes latine ab aliīs moyſes dr̄.
¶ Neoterici dicuntur nuperi ſeu
nouitii.
Neceſſitudo q: affinitatis conſan-
guinitatis et amicitie: neceſſitatis
aliarum rerum.
Numantini ciues numantie ciuita
tis in hyſpania quā ſcipio deleuit.
¶ Octauianus a do[illegible] dr̄ octaui᷒
Ouatio dr̄ ab oue quā in minore et
imperfecto triumpho mactabant.
¶ Paracletus recte dicitur aduoca
tus ſeu cōſolator nō paraclitus: nā
grece ſcribitur paracletos.
Phocyllides dicitur nō phocillides
Plaſtes dicit̄ formator ſtatuarius.
Preſidium dicitur vulgo garniſon.
Progne fili᷒ terei et ſoror philome
le in hyrundinem verſa dicitur.
Proſa oratio prorſus ſoluta.
Proſopopeie vbi perſone fingūtur
figure quedam ſatis note.
Phaleratum pompoſum: vt equus
phaleris ornatus.
Phraſis ſm Quintilianum in. x. di
citur eloquentie corpus.
Pſychomachia. i. animoru; pugna
cū vitiīs quā deſcripſit prudentius
pſychi. i. pſyche dicit̄ anima et ma-
chi. i. mache pugna.
¶ Religio dicit̄ q̄ mentē metu diui
no potiſſimum filiali religat.
Receptui canere ē ad finē inſtituti
tēdere: vt milites ſe recipiunt in lo-
ca tuta prelio dum ita canitur.
Rhodio hercli ſacrificabatur cum
execrationibus ꝛ maledictis vt ali
bi diximus.
¶ Sarepta nota eſt ex libris regū.
Seres populi ſunt indie horum.
Schemata dicuntur figure
Somatopeie ſunt figure quibus in
corporeis corporu; offici[illegible] dati

Syntheſis dicitur compoſitio.
¶ Tarquinius ſupbus: vltim⁹ rex romanorū propter ſuperbiā ſuam ꝛ filiorū luxuriam quorum vnus vt ſertus ait ſm Seruium. Aruns lucretiam ſtuprauit exactus.
Tyaras eſt genus pilei apud phryges ꝛ dicitur genere maſculino: tyara aūt feminino. Vergi. ꝛ phrygia veſtitur bucca tyara.
Triūphus erat ſumma victorie apd romanos olim gloriatio.
¶ Zoilus erat operum homeri inceptus cenſor ꝛ reprehenſor.

Telo.

Ad Ludouicum Fuſcarium et Johannem Baptiſtam Refrigerium Parthenices Mariane ab authore eius commendatio.

¶ F. Baptiſta Mantuanus Carmelita Ludouico Fuſcario ac Johanni Baptiſte Refrigerio: viris integerrimis. S. P. D.

Libellū meū cui ꝙ Marie virginis hiſtoriam cōtinet Titulus Parthenice titulus eſt duorū annorū lucubratiōeꝫ ti operis. Tibi Ludouice et Johani, Baptiſte Refrigerio dicare et Cenobiū ſub veſtrorū noīm inſcriptiōibus edere conſtitui. Et ne quis hoc ab re ꝛ temere factū exiſtimet cām breuiter uiſſima explicabo. Nuper in cenobiuꝫ noſtrū dire peſtilentie immiſſo veneno toti vrbi ceperamus eſſe timori. pellebamur nō a colloquio tātū: verū ꝫ a cōſpectu hoīꝫ: ꝛ ab ol hūano cōmercio tāꝙ baſilici q̄ ſolo viſu noxii dicūt lōge ꝓhibebamur. Attoniti eramus lababāt genua: nutabant animi ꝓmi mors ſperabat: foris brumale frig⁹ q̄tidiane pluuie annone charitas: ꝛ publica fames. Bellorꝫ ſtrepit⁹: hoīm ſaluti ſue cōſulētiū ſeuera cuſtodia aquā ꝛ igni interdicti videbamur: vndiꝙ timor: vndiꝙ calamitatū cōfertiſſima acies aduētare nūciabant: interclusi eram⁹: nec vlla videbat euadēdi via: oīa morte intētabāt: ꝛ erat Una ſalus miſeris nullā ſperare ſalutem. Tu cum Refrigerio noſtro (credo a deo miſſus) in atra denſiſſime noctis caligine cecutienti mihi tanꝙ cuꝫ aurora matutinis lucifer diē aperuiſti: ſpē vite ꝯfirmaſti. xenia miſiſti. i amplas ac magnificas edes tuas hoſpitio me ſuſcepiſti lautiſſime ꝛ elegātiſſime pauiſti. Nec (qd magis miror) videbaris hec tāta peregrino ꝛ hoſpiti preſtare: ſed parentiꝫ deo ipſi: nullū clemētie: nullū miſericordie: nullum liberalitatis officiuꝫ pretermiſiſti: oīa omniū virtutū munera mihi rite perſoluiſti. Erat mecum frater petrus Neuolarius calamitatum mearum ſemper fidiſſimus comes: et Bernardinus Tridinus qui beneficiorum veſtrorum magnitudineꝫ admirātes. ſepius aiebant ſe (niſi oculis vidiſſent) nunꝙ credituros in hoc corrupto ꝛ perdito ſeculo tantū in quo ꝙ ſupereſſe virtutis. Uos calamitatē meā in felicitatē conuertiſtis. Uos mihi quod Diomedi Daunus: qd Olyſſi Alchinous: quod Euander Enee: quod progenitori noſtro Helie fuit sareptana mulier: quod Chriſto zacheus et Lazarus. Et proculdubio Ludouice mihi hec omnia conſideranti veruꝫ vide ri poſſet: quod vulgo fertur tuam: ſcilicet gentem ex antiquo illo romane virtutis robore propagatam: ꝛ a fuſco quodam qui tum erario preerat: cum R[illegible]manorum colonia bon[illegible]niam miſſa eſt nomen et genus accepiſſe.

Interdicti. Enei. j. Enei. ij. Daunus. Alchino⁹. Euander. Sareptana. zacheus. Lazarus.

Huic tam clare origini cognomen aſtipulatur: atteſtatur antiquitas tua et
tuorum maiorum dignitas reſpondet: tuorum et morum integritas et pu
blica fauet opinio. quis eius non credat tam preclare preſtantiſque familie egre-
gium aliquod fuiſſe principium. Facile igitur et ego in hanc ſententiam ve
nirem niſi altera verior tue gentis conſtaret origo. Nam populi Bononien
Annales. ſis annales et diaria perſcrutantibus euidens eſt tuam fuiſſe vnam ex his
Diaria. nobilibus potentibuſque familijs (ſic enim illas appellant) quas poſt miſe-
rabilemque patrie tue ſtragem et deplorandam euerſionem: ad inſtaurandam
vrbis decus Lotarius imperator bononiam miſit: ſed hanc originem om-
nium victrix obſcurauit antiquitas. Digniſſima et proculdubio veneran
de maieſtatis fuit hec origo gentis tue: ſed longe maioris glorie ſplendo
riſque eſt tot preſtantium ciuium (vt ſtemata docent) feraciſſimam fuiſſe: tot
preclara virorum ingenia tuliſſe: tot virtutibus quaſi ſtellis quibuſdam
claruiſſe: tot laude dignos nepotes progenuiſſe: quorum quidam non ad
minutarum ſordidarum ve ſed maximarum et reipublice v[illegible] vtilium rerum
negociationem ſe contulere: et ſumma fide diligentia: ſolertia patrimonium
amplificantes nouas edes extruxerunt: extructas expoliuerunt auxeruntque:
fundos comparauerunt. diuitijs opibuſque longe lateque repleuerunt: quarum
partem inopi: partem templo: partem ſuis opportune ponentes optimorum ciuium pientiſſi-
morumque chriſtianorum ſibi merito nomen acquiſiuerunt. Quidam ſumma cum
Cemiterium. gloria legum ſtudia ſequuti non ſuo tantum verum et futuro ſeculo mirum in mo-
dum profuerunt: qualis egidius fuit cuius adhuc in diui Dominici Cemite
rio marmoreum ſepulchrum magnis extructum impenſis oſtenditur. fuerunt com
plures alij quorum quum oportuit opera et conſilio reſpublica vſa eſt et qui
ſumma pietate patriam complexi res preclaras prudenter fortiterque geſſe-
re: qualem Pomeum perhibent equitem auratum et iure conſultiſſimum
rerum humanarum diuinarumque peritiſſimum: de cuius acri ingenio: ſtrenuita
te: facundia: et omni priuato publicoque munere preſtantia quotidie apud
maiores natu cum admiratione ſermo eſt: et omnium qui eum nouerunt iudi-
cio ſummum patrie decus fuit et ornamentum. Extant apud te Lodouice com
mentarij complures orationum diuerſis in legationibus ab eo ſcite docte ſa
pienterque habitarum: in quibus diſciplinarum omnium ſacrarum precipue ſcri
pturarum cognitio ingens dicendi vehementia: et immenſa patrie charitas elu
ceſcit. Ex tam claris igitur fontibus non potuerunt niſi optima flumina de-
riuari. nec mirum eſt te virtutum amatorem et cultorem eſſe probitatis. que tui
generis radicibus incocta eſt. propterea nec per longa temporum ſpacia: nec
per mala huiuſce vite noſtre contagia potuit eneruari. eſt profecto (vt videre
Parentum videor) magnum virtutis adiumentum claris ortum eſſe parentibus ſolent enim
imitatio. iuuenes qui aliquid indolis habent ne degenerare videantur maiorum ſuo
rum dignitatem emulari: et ad paternarum laudum aſpirare felicitatem: ſic
Philippus. Philippi nomen alexandrum: ſic maioris aphricani gloria minorem ſcipio
Octauia- nem: ſic ceſaris iulij fama octouianum excitauit. Sic denique pyrrhus achil-
nus. leides animoſus imagine patris. Te quoque Lodouice quamque deo et natu-
ra ducente tuiſque annitentibus ſtudijs virtutem amas: non parum anteceſſorum tuo
rum te iuuare poſſunt imagines quorum mores equare vt arduum et difficile: ſic cer
te et pulchrum eſt et laudabile. Te vero refrigeri ſilentio preterire non poſſum
ne tuorum in me meritorum: que propemodum infinita ſunt oblitus videar. Scribam igitur
Neceſſitu- que et neceſſitudinis noſtre fuerint exordia: et eiuſdem perpetuo [illegible]ſer[illegible]da ſint
do. munimenta. Ex eo tempore quo primum Bononiam veni ſemper aiaduerti [illegible]

grauitatē: viteq́ʒ honeſtatē cum optimis litterarum ſtudijs ſic cōiunxiſſe
vt facile conijcere poſſem te in optimuʒ ⁊ preclarum virum breui euaſu-
rum quod ⁊ rei cōprobauit euentus. Nam ad preſens nec meliorem nec
eloquentiorem ciuē te habet feraciſſima preſtantium ingeniorum Bono- In bucco
nia. Tu pōpeiane magnanimitatis: ⁊ Catoniane integritatis emulator licis.
tanto patrie tue factus es ornamento vt de te dici poſſit illud Maronis
noſtri. Vitis vt arboribus decori eſt: vt vitibus vue. Ut gregibus tauri: ſe
getes vt pinguibus aruis. Tu decus omne tuis. Extāt enī plures abs te Tuſca lin-
edite orationes ⁊ epiſto. Ciceronianam maieſtatem redolentes: ex quibꝯ gua.
quantum ingenio ⁊ doctrina polleas facile dinoſci poteſt: vnde nec ſine
magna animi voluptate eas legere ac perlegere poſſum. extant et poema
ta tua: que tuſca lingua plurima compoſuiſti tanto ornatu: tanta venu-
ſtate: tanta felicitate condita: vt et mihi ⁊ omnibus quibus vſui ſunt in
miraculo hab[...]tur. Taceo tuā in patriam pietatem: et in amicos fideʒ
⁊ conſtantiam. Placuit mihi ſemper in primis tua in deum optimū ſan- Religio.
cta religio. Sepius quidē ſacra loca ⁊ cenobia adis: dei bonos ſeruos co
lis ⁊ veneraris. Placuit itē ꝙ parentem tuum peritiſſimū olim phiſicuʒ
qui auicennam ⁊ Hipocratem dum viueret publice interpretās medici-
nam florentiſſime docuit: incredibili quodaʒ ſtudio ⁊ pietate ſemper ob-
ſeruaueris: preterea ſplendidas affinitates: partos in patria ⁊ extra ho- Conſum-
nores: hec enī quoniam fortune bona ſunt nec quenꝙ̄ meliorem faciunt matio.
(licet ſm̄ peripateticos ad humane felicitatis conſummationē faciāt)
nunꝙ̄ ad amandū quempiam me allicere potuerunt. Sed vt ſermonis
noſtri principio finis cōſentire videatur vnī digreſſi ſumus reuertamur.
Beneficia nuper a vobis in me collata recenſebam: vt non leuē fuiſſe cau
ſam oſtenderē que ad prefati libelli mei donationem: ⁊ ad hoc tenue gra Corona
titudinis munus me adhortata eſt: illorſum noſtra tendebat oratio. So- ciuica.
lebant romani veteres eū qui ciuē ſeruaſſet in bello corona que ciuica
dicebatur inſignire: ꝙ ſi apud eos tantus honor erat q̇ alium ſeruaſſet
quanti ego ne ingratus ſim te Refrigeriumq́ʒ facere debeo: qui non con
ciues meos ⁊ fratres tantum: ſed ⁊ meipſum deo monente viamq́ʒ mon
ſtrā te ſeruaſtis? Decorari vos oportet hac noſtra: ⁊ ſi paupere corona ta-
men ꝙ a generoſa mēte proueniat: digna quam leta fronte ⁊ tranquillo
vultu accipiatis: q̄ celeſtis et vere beatitudinis vobis ſit preſagium: vir-
tutum veſtrarum monumentum: ⁊ amicitie noſtre pignus immortale. Iniens
Ab ineunte etate cū ſub paterne diſcipline cura educarer: ⁊ poſtꝙ̄ ad ſan- etas.
cti montis Carmeli ſeueritatem me contuli: vbi inter viros qui Heliam Carmeli
heliſeumq́ʒ prophetarum ſanctiſſimos exprimere conantur iaʒ diu vixi: ſeueritas.
ſemperq́ʒ accepi beneficiorum acceptorum nullo pacto decere memoriā
amittere ſed oportere de referenda gratia ſemꝑ cogitare: ⁊ nunꝙ̄ obliga Referre
tionē diſſimulare. Quantas potero igitur gratias referam: quas ſi refer- gratias.
re negabit inopia verbis agaʒ: ſin agere nequiuero ſaltē habebo. Ad pre-
ſens ergo munuſculo iſto contenti eritis: quod vobis tota mentis inten Dico.
tione dico: facturus multo ampliora ſi poſſem. Ualete.

¶ Eiuſdem. F. Baptiſte Ad eoſdem Fuſcarium dico ⁊ Refrigerium Apologeticon: cuius ſingula vocabula expoſitionis egentia per indicem ſuprapoſitum declarata inuenies.

Uoniam fortaſſe complures: rei (vt mos eſt) nouitate pellecti
et ſi nõ perlegent: legent tamen parthenicen noſtram ſub ve-
Antidotũ Synthe- ſis. ſtris iamiam nominibus edendam: ne in aliquem male opi-
nionis morbum incidant: volo quandam ſalutaris antidoti
ſyntheſim eorum mentibus admouere. Omnes tamen pre-
Intentio libelli. monitos volo ſi quid mee iucundiſſime parthenice decoris et venuſtatis
deeſt (multum autem deeſſe quis dubitat) impatienti Refrigerij deſide-
rio totum imputandũ eſſe. Cuius longis precib' expugnatus me exora-
ri ⁊ libellu3 quaſi implumes pullos ante tempus paſſus ſim euolare de
nido. Nec erat eius aliud deſiderium q̃ vt ſanctiſſime virginis laudes a
pluribus legerentur: ⁊ parthenice noſtra poetico veſtita ... de eccle-
ſiaſtico prodiens gymnaſio populi in ſe conuerteret in ... tum. Sed ne-
Metuo ſcio an quod voluit obtinere. pia ſunt vota: ſed metuo non felici frauden-
ne non tur euentu. Nam nec qua debuit lima cruciata eſt: hec hominum men-
Affectum tes. (vt eſſe deberent.) effecte ſunt. Nam dum quiſq; temporum vitio cu-
mulandis opibus aut augendis honoribus operam impendit: libera-
les artes intermittuntur: que inter humana bone ſole ſunt verum dec
et honeſtiſſimum peculium. Sed de his alias nunc ad preſens inſtitutũ
Rhodius accedamus. Uidebor fortaſſe contra et conſuetudinem et profeſſionem
Hercules meam nimium excandeſcere. et Rhodio ſeu Lydio herculi ſacrificare: ſed
Indigni ſi nonnihil (quod nec propoſitum eſt) limitem exceſſero detur rei con-
tas. tra quam dicturus ſum indignati et iniurie quam quotidie patimur
Moyſes grauitati. Meminerit quiſq;. Moſem iuſta indignatione commotum
Hierony- tabulas dei digito ſcriptas confregiſſe: et conſideret diuum hieronymũ
mus. ſuorum detractorum quos ſepe canes nominat maledictis reſpondere
coactum: tanto nonnunq̃ ſtomacho moueri: vt et ſi nunq̃ iuſtitie ⁊ veri-
Mei ſimi tatis aliquando tamen modeſtie ⁊ grauitatis videatur oblitus. Et quis
les. aduerſus hos iniquos iudices vocem non tollat: qui aſſidue contra mei
Obiectio. ſimiles tã inepte: tam proterue: tam pcaciter tam petulanter obloquũ-
Expedi tur: aiunt nos leuibus ſtudijs oblectari: nec carmina decere religioſum
tio. virum. hec condemnationis noſtre cauſa eſt: contra hos duce veritate
paramus expeditionem hi proculdubio ſi errorem ſuum cognoſcerent:
Androme ſi ſaperent ⁊ intelligerent: ineternum ſilentium obmuteſceret. Et ſi quo-
da. tiens peccant attramento linirentur (vt quorundam Indorum lex poſtu-
Mennon lat) Andromeda ⁊ Mennone nigriores eſſent. vellem Hieronymum le-
giſſent et ſcirent an mulierem alienigenam bello captam poſtq̃ decal-
uata eſt in matrimonium ducere liceat. Quid ſit egyptum vaſis aureis
et argenteis omniq; precioſa ſupellectile ſpoliari ab hebreis. Quid my-
ſtice ſignificet templu3 dei ⁊ arcam legis auro barbarico decorari. Quid
eſt q ſalomon: ideſt dei ſapientia templi materiam ⁊ ornamentum omne
ex libano phenicia ⁊ gentilium inſulis aduexit. Quid eſt reginam ſabeo-
Ethnici. rum qui erant ethnici arabie populi tantam odoramentorum copiam
hieroſolymam ad pacificum regem attuliſſe. Quid eſt tres magos auro:
thure: ⁊ myrrha xp̃m i cunabulis adoraſſe: ⁊ barbara peregrinaq; lingua
mariã ſalutaſſe. Cur putas ioſeph ⁊ Moyſem oẽm egyptiorũ ſapientiam
didiciſſe. Certe p hec ⁊ his ſimilia ſignificat: om̃e qd in terris boni erat

o q poeſi non
exchiuẽda in vet[?] eee 15

ſiue rerū ſiue ſermonis ꝓpo deberi. qḋ ipſe poſtea expreſſit dicens. Quō Johānis
exaltat' fuero oīa traham ad meipm. Ergo de nūero olim nō eſt eloquētia xii.
nec poeſis. qs angelorū vobis o critici reuelauit ab illa generalitate duo Critici.
hec excludi. Quid eſt qḋ in pſalmo legitur: myrrha ꝛ gutta ꝛ caſia a veſti- ps. xliiii.
mētis tuis a domib' eburneis ex quibus delectauerūt te filie regū in ho-
nore tuo. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato circumamicta
varietate: hec ꝛ ſi ad ꝟtutes ꝛ mores referri videant̄ nihil tn̄ ꝓhibet ꝛ ad
eloquiū ſermoniſq; varietatē extēdere. nā teſte Iob: lex dei ꝛ ſermo mul-
tiplex eſt: nec vnā hꝫ interpretationē: cū auctore paulo. vnuſquiſq; in ſen- Hebrei
ſu ſuo abūdet. Vellē ne totiens bonos inceſſerēt antiquiſſimos ꝛ ſanctiſſi- poete.
mos hebreorū viros ſcirēt nō legiſſe modo: ſꝫ factitaſſe verſus ꝛ poema-
ta poetaſq; fuiſſe: ſꝫ alio noīe carmē appellabāt: nā cantica pſalmos hym-
nos magis vocabāt q̄ poemata: vt illud. Te decet hymn' deus in ſyon ꝛ
illud pſalmū dicite noī eius. ꝛ iterū ſumite pſalmū ꝛ date tympanū pſal-
teriū iocundū cū cythara: ꝛ iterū in pſalmis iubilemus ei. ꝛ itē illud exur-
ge pſalteriū ꝛ cythara. nōnunq̄ carmen dicunt: vt illud carmen deo nr̄o
ſed quid de vocabulis eſt concertatio cū eandē rē eſſe conſtat quā greci
pſalmū ꝛ hymnū dicūt nos carmē appellam' ꝛ verſus. Dicite moſes ſan- Moſes
ctus fuit: ſcripſit moſes carmē: ꝛ illud filios ꝛ filias iuſſit ediſcere. An da- poeta.
uid ſanctus eſt. at dauid pſaltes cytharedus ꝛ poeta lyricus fuit. Audiſti Dauid
cū legeretur in pſalmo. Exurge gloria mea exurge pſalterium ꝛ cythara. poeta.
Audin audin. pſalteriū ꝛ cytharā gloriā ſuā vocat. Sed quid quaſi in re
dubia heſitam': interroga doctiſſimos hebreorū lege hieronymū fideliſ-
ſimū interpretē. Credo ego dauid ꝛ naturalis ꝛ moralis philoſophie ſtu-
dioſiſſimū fuiſſe ꝛ poetico diuinoq; ſpū nonnunq̄ incaluiſſe: vt aliq̄n pro-
phetaret non aduertēs quid diceret. audi pſalmū. Celi enarrant gloriā
dei ꝛ opera manuū eius annūciat firmamētū. Audi ꝛ aliū. Delectaſti me
in factura tua: ꝛ in operib' manuū tuarū exultabo. Et paulū infra redar-
guens eos qui a ſciētiarū cōtemplatiōe ceſſant ſubiūgit. Vir inſipiēs nō
cognoſceret: ꝛ ſtultus nō intelliget hec. Et in alio pſal. legit̄. De' ſciētiarū
dn̄s eſt. Dicite hieremias ſctūs eſt. at iſte numeris threnos ſcripſit: quo Hieremi-
genere poematis primus ſimonides apud grecos vſus ē. Quid de iob as verſus
ſentitiſ magna pars calamitatū ſuarū heroico ꝟſu hieronymo teſte decur- ſcripſit ly-
rit. O ſapiētes viros ꝛ dignos quib' eccl'ie credamus habenas: ꝓſcribe- ricos.
re volunt carmina: ꝓſcribent̄ ergo moſis: dauid: hieremie: et iob immo: Job ꝟſus
tali veneratiōe digna volumina. Equo aīo eſtote iudices: nec precipites heroicos.
in ſentētiā ruatis/date dici dilationē/peregrini teſtes audiendi ſunt: ſed
q̄d eſt: vos rogo: die noctuq; in eccl'iis carmina legim' ꝛ cantam' vosipſi
nonnunq̄ adeſtis cū canitur. Iā lucis orto ſidere. Conditor alme ſiderū Hymni ec-
Ales diei nūcius lucē propinquā precinit. Aurora lucis rutilat. Lux ecce cleſiaſtico-
ſurgit aurea. Eterna celi gl'ia: btā ſpes mortaliū. Altitonātis vnice caſte rū ꝟſu cō-
q; proles virginis. O q̄ glorifica luce choruſcas. Sctōrū meritis inclyta ſtantes.
gaudia. Iſte ꝯfeſſor dn̄i ſacratus. Salue ſancta parens enixa puerpera re-
gem. Qui celum terraq; regit. adeſtis inquā cū hec ꝛ id gen' alia vel legū- Explode-
tur vel cantitur. tacite cōmicamini: que auditis laudatis ꝛ alib' placari re.
ociū confitemini: hec poetarū carmina ſunt: ꝛ poetarū carmina vultis
explodere. Idē placet et diſplicet. Idē ꝓbatis ꝛ improbatis: q̄ q̄tū vitiū
ſit dialecticos interrogate. Satius erat vobis tacuiſſe ꝛ digito ꝯpeſcuiſſe
labella. Debebatis ea ſaltē diuine ſcripture verba timere. Ve vobis q̄ di- Contra mēdaces

citis bonum malũ: ⁊ malũ bonũ: ponentes lucẽ tenebras: ⁊ tenebras luces. Veſtre incõcinne nuge preclaris ingenijs ſcandalũ ſunt ſanctis virtutum conatibus obſiſtunt: accidie ignavieqꝫ ſemina ſpargũt. Lõge aliter locutus eſt chriſtus ſcrutamini ſcripturas inquit: ⁊ in diſcipulos iraſci viſus: qꝫ parabolas apologis ꝑ ſimiles tardius intelligerent cũ dixit: ad

Apologi. huc ⁊ vos ſine intellectu eſtis. Iſti (vt arbitror) quadã ſua bona (vt aiũt) voluptate cõtẽti intellectũ excolere negligũt: hmõi vita ſi bona ſit neſcio certe eã hieronimus ruſticã vocat. Ego exiſtimo bonũ virũ eẽ nõ poſſe qꝫ vel ſua vel aliorũ prudentia non regat. opꝫ ergo iſtos ſi boni eſſe curant

Receptui cavere. vel q̃ dicim' ſcire vel ſciẽtibus credere. Credant ergo nobis ⁊ ſilcãt: ⁊ nos qꝫ receptui canemus. Aiunt ſctõs viros ignaros litteraꝝ fuiſſe fateor de quibuſdã: ſꝫ erat in eis dei ſpũs reꝝ oim ſcrutator ⁊ doctor. Rudes erant inquiũt apoſtoli: nõ inficior eos cũ electi fuerũt rudes fuiſſe: ſed expolivit eos xpũs: ⁊ diſcipline ſue magiſterio formauit. Cur pa[illegible]vas electio

Inficior. nis appellat' eſt: an qꝫ pie voluntatis motu ferret: nõ [illegible]: ſꝫ qꝫ divine legis ⁊ ſcripturaꝝ erat armarius. ſic Hieronymo placet. Si aliter ſentitis vel hieronymo prudẽtiores vel peſſimi hoim eſtis: q: nec prudẽtes eſtis nec prudẽtib' aſſentitis. Tria hoim gña canit heſiod'. Unũ eoꝝ q̃ q̃ agenda ſunt videt agũtqꝫ: ⁊ hi quidẽ optimi ſunt. Alteꝝ eoꝝ q̃ ⁊ ſi nõ videãt vi

Hoiꝫ tria genera. dẽtibus tñ obediũt: ⁊ hi quoqꝫ boni ſunt. Tertiũ penitus inutile ⁊ abhominãdũ: eoꝝ. ſ. qui nec ſua (vt dixi) nec alioꝝ prudẽtia gubernent ꝓpterea in pſalmo dr: gẽs ſtulta ⁊ abſqꝫ cõſilio vtinã ſaperẽt ⁊ intelligerẽt ⁊ noviſſima puiderẽt. Colẽda ergo ſunt ingenia: ſcrutande ſcripture rimandi codices: evolvẽde hiſtorie. Auguſtini ṽba ſubijciã. ſic eñ in lib. de doctrina xpiana nos inſtruit dicẽs. Philoſophi maxime platonici ſi qua ſi dei noſtre cõſentanea dixere: nõ ſolũ nõ formidanda non ſunt verũ ⁊ ab eis tanqꝫ ab iniuſtis poſſeſſoribus in vſum noſtrũ cõvertẽda. Reſpondebunt fortaſſis de philoſophis Auguſtinũ nõ de poetis loqui verũ aiunt

Poete phi ſed nunq̃d poete philoſophi nõ ſunt? Que ſentẽtia illa eſt. Diſcite iuſticiã

Enei. vj. moniti ⁊ nõ tẽnere divos. Et illa morte carẽt anime. Et illa qua inquit

Ibidem apud inferos purgari. Que q̃s apud ſuperos furto letus inani. Diſtulit in ſeram commiſſa piacula mortẽ: nõne omnes platonice et vere immo

Empedocles. ⁊ catho[illegible]ce. Empedocles philoſophus orator et poeta fuit tragedias et xerxis trãſitũ carmine ſcripſit. Homerus philoſophus ⁊ poeta fuit puta

Homer'. uitqꝫ oĩa ex aqnis ꝓgenita: nã oceanũ olim patrem dicit. Ille ipſe de quo Auguſtinus ait. plato poeta fuit: poemata edidit ⁊ tragedias. Lucretius

Plato. poeta fuit ⁊ philoſophus. Marcus Man. philoſophus ⁊ poeta. Macer

Lucreti'. philoſoph' ⁊ poeta. Quintus Seren' ⁊ auſonius medici ⁊ poete. Quomõ

Marcus manilius Vergilij georgica legis philoſophiã legis. Tota eneis ethica eſt docet eñ quo pacto vir fortis oẽs caſus ferre debeat q̃d in omni fortuna ſentiẽdũ

Macer. q̃d dicẽdũ: q̃d ve tacẽdum ſit. Et magnus eſt in eo libro ceteriſqꝫ ſimili

Serenus bus nõ eloquẽtie ſolũ ſed oĩs ſciẽtie ſapientieqꝫ theſaur': et lꝫ iſte pueris

Auſonius tradãtur ſunt tamẽ viriles ſenileſqꝫ lectiões. Sed ne forte dicere audeãt

Eneis. apud antiquos eccl'ie doctores ⁊ magiſtros nullam fuiſſe poeſim (facile nanqꝫ in id mẽdaciũ prolaberẽtur nullã haberẽs hiſtoriarũ notionẽ) volo eorũ occurrere delicto ⁊ ne ſe tanti criminis reos faciãt obſtare no

Pſicomachia. bile pſichomachie opuſculũ xpianũ hꝫ auctorem. O maſtigophori caſtigatoreſqꝫ noſtri videbitis illic figmẽta ⁊ proſopopeias vbiqꝫ reſonare. q̃d

Maſtigo de paulino Nolane vrbis epiſcopo hiero[illegible]mi contẽporaneo ⁊ familiari

Nōne pulcherrima q̄ adhuc extant ⁊ ſemꝑ extabūt excudit poemata. Cū phoc.
adhuc adoleſcētul' eſſem ⁊ a ſtudijs eccleſiaſticis moꝛe illi' etatis abhoꝛ Exro.
rerē ſoꝛte in ea poemata incidi ⁊ carminis ſuauitate delectatus animuz Intentio
ad res diuinas paulatim appuli: ⁊ ex illo tpe ſacrarū litterarū ſtudioſioꝛ poete.
fui: ſic p̄ecoꝛ accidat ijs q̄ mea legent: ⁊ fiant libelli mei quaſi apoſtolica
rhetia ⁊ trahēdis ad chꝛiſtū hoīb' laquei tenacioꝛes. Ambꝛoſiū mediola Ambꝛoſi'
nenſem archiepm ⁊ Bedā p̄ſbyterū taceo quoꝝ alter .ſ. Ambꝛo. pulcher
rimos ⁊ pindaricā officinā redolētes hymnos odaſq̄ venuſtiſſimas: al-
ter de cōponēdis verſib' libellū cōſcripſit. Certū eſt mihi cū his p̄eſtan
tib' viris male carpi q̄ vobiſcū o cēſoꝛes mei ab imperito vulgo p̄edi-
cari. Uolo aūt iſtoꝛū oculos iuuēcū hyſpanū ſtatuere quē inter illuſtres
viros ⁊ doctiſſimoꝛū viroꝝ cathalogo hieronymus enumerat vt accidat Iuuēcus.
eis quod a Perſio dr. Uirtutē vt videant intabeſcantq̄ relicta. Pꝛodite o
zoili noſtri v... e virū ſacris initiatū myſterijs lauro coꝛonatuz: muſis
vndiq̄ cinctū: ly... tenentem: currite ad rarū hoc ⁊ grande ſpectaculū: ſ;
cauete ne repēte culpetis: laudat̄ hic ab hieronymo. Hic igit̄ imēſaz euā zoilus.
gelice legis maieſtatē verſibus incluſit heroicis: ⁊ idē alij fecere xp̄iani ⁊ Initiatus
grauiſſimi ⁊ ſanctiſſimi quoꝝ cū opus erit mētionē faciem'. Nō eī hāc
volumus in veſtras duriſſimas frōtes eſſe vltimā expeditionem. Et qm̄
carmen vituperant inſpiciamus quid carmen ſit: quid mali concludat:
iudicio meo l; ita carmē diffinire. q̄ oratio ſic ſtrictioꝛi pedū lege coerci-
ta: ⁊ oꝛnatiſſimū dicendi gen' q̄d hic mali latet: q̄d nō poti' boni: ſic rerū Carmen.
nature perſpiciuntur cū per analyſim in pꝛincipia cauſaſq̄ reſoluuntur.
Oꝛatio quid in ſe mali cōtinet nō video: q̄ videt edat. pedibus eſſe coerci Analyſis.
tuz q̄s malū putat: ab hec eſt carminis natura. Dicāt iſti malos eſſe ver
ſus q̄ ſepius in vſus malos venere. at ſi pꝛopterea res malas dicant: q̄d
peius auro de quo illud phocyllidis.
quod latine ſonat. Auaritia mater malicie vniuerſe. Aurū phocyli-
ſemꝑ. dolus eſt ⁊ argētū hoīb'. O aurū maloꝛū pꝛinceps: vite deſtructoꝛ: dis ꝟtus.
omnia difficillitans. O vtinam tenon moꝛtalibus natum nocumentuz
amabile. Tui eī cauſa pugneq̄ p̄edeq̄ cedeſq̄ (ſubaudi fiunt.) Quid li-
gno: quid equis: quid ferro peius: q̄ tot belloꝛum incendijs terra mariq̄
vſum ꝑbuere: mala erit tellus: malū mare: addamus totū illud heſiodi.
¶ Sic autem tranſlata ſunt heſiodi verba. Innumereq̄ ietiam moꝛtale
vagantur. per genus infande ſpecies: quibus equoꝛ ⁊ omnis. Terra in-
fecta tumet: moꝛbi noteſq̄ dieſq̄ Sponte ſua ſine voce ruunt.
¶ Mala ſidera q̄b' nōnunq̄ male vtunt̄ aſtronomi. Cōcedo magne va Ocn̄.j.
nitatis poeſim nō ſuo ſ; abutētiū vitio fuiſſe miniſtrā: ſ; Maria magda
lena q̄d fuit Marthe' ap̄ls. Paul' quōdā lupus rapax q̄d fuere: et tu foꝛ-
taſſe q̄d aliq̄n fuiſti: nō ſunt deſtruēde res bone q̄ malis vſib' ſeruiāt: ſ;
ipſis (ſi fieri pōt) ſeruatis caſtigādi ſunt ꝑuerſe vtētes. Oꝛigenes inquit
res q̄ per naturā bone ſunt dum his male vtimur nos ad pctā deducūt.
Nō eſt mala res: vidit enim deus cuncta que fecerat ⁊ erāt valde bona:
ſ; abuſus malus eſt. carmē ſi malū eſt oēm orationē fateri malā neceſſe
eſt. Si eī q̄s in aliquo gn̄e nobiliſſimū eſt malū eſt: totū gen' maluz eſt
Sed nolo in hoſtes dialecticis ampli' terminis pugnare ne ſe inſidijs cir
cūueniri q̄rātur: nec volo illū imitari q̄ dixit. Mutem' clypeos: danaūq̄
ſignia nobis Aptemus: dolus an virtus q̄s i hoſte reqrat. Uolo aper- Co.deb'.
) cāpo collatis ſignis militie ꝟture duce ꝟ itare iuſto marte decernere. ij.encid.

Dicūt poeſim inuentū eſſe gentiliū: ⁊ ꝓpterea reſpuēdā: ſi conſecutionū
Neoterici (quas mō r. .oterici cōſequētias vocāt) legē agnoſcerēt putas iſta dice-
rēt. ſi aliqua ꝑfecte virtutis vena viueret in iſtis non eſſet nobis iſta cer
tandū paleſtra: ſed ad oīa aduerſa patiēter ⁊ equo animo perferēda: me
ſemꝑ illa gregoriȷ̄ maxime adhortata eſt ſententia ꝗ̄ inq̄t: qđ flagellū gra
no. qđ fornax auro: qđ lima ferro: hoc facit tribulatio viro iuſto. Itē illa
Tolerādi vbi ſunt mali: q: abel eſſe nō pōt quē chayn malicia nō exercet
Carmēta Tolerare ergo debeo: tacere nō debeo. Cui⁹ malus eſt inuētor: malā rem
Cadmus eſſe r̄ndēt. Male ergo ſunt littere latine quarū (vt aiūt) inuētrix eſt Car
mēta: male grece quarū auctor eſt cadmus: male oēs artes liberales ꝗ̄
Dedalus. ſunt inuēta paganoꝝ: nihil erit ī hoc mūdo boni p̄ter id qđ ī hortis iſto-
Merice- rū aut agris naſcit̄. Nō vtent̄ fabri ſerra: nō aſcia: nō ꝑpēdiculo: nō tere
thonius. bello: nec naute malo antēnaq̄ quoꝝ olm inuētor Dedalus fuit ꝑhibea
Mercuri⁹ tur: ⁊ currus quē primus excogitaſſe dicit̄ Erithonius. Septineruis ly-
Eſculapi⁹ ra mercuriȷ̄ eſt: cauete muſici. Iſtis cū egrotabūt ne aſſiſtis medici. Ars
Synthe- enī vr̄a deſcēdit ab Eſculapio: ſynthēſim mythridaticā ne dederitis: pō-
ſis. tifici regis eſt cōdimentū. Verū hec manifeſta delyramēta cū ſint nec cō
Mythri- futatiōe egeāt: ad alia obiecta tranſeundū eſt. Damnādā eſſe poeſim vo
datica. lunt: qm̄ falſa deridendaq̄ contineat: ⁊ illi⁹ verſiculi preſidio freti: feſtu-
In arte ca moliūtur leonē occidere. Nam miranda canunt ⁊ nō credēda poete.
poetica Cur nō potius illud horatiȷ̄ proferunt. Dicte per carmina ſortes. Et vite
Sortes. monſtrata via eſt ⁊ gratia regū. Nihil intentatum noſtri liquere poete.
Poete ve- Quid ad hoc aliud reſpōdebo ꝗ̄ quod a lactātio firmiano viro ⁊ chriſtia
raſſimi, niſſimo ⁊ doctiſſimo in diuinarū inſtitutionū libro dictum reperi. Dicaꝫ
ſunt ſi in- igitur poetas veraciſſimos eſſe: ſed oportere volenteꝫ eos intelligere mo
telligātur nitum eſſe nō nola ſolū ſed res ipſas apud poetas ⁊ ſacros codices ali-
Meta quādo ſignificare res alias: ⁊ ſic fieri vt cōſideranti tātū voces ⁊ p̄mavo
phore ſcri cum ſignificata nō ſolū poetarū ſed ⁊ ſcripture ſacre textus inſulſi falſiq̄
pturarū. videant̄: vt eſt illud in pſalmis. Vinea de egypto trāſtuliſti: eieciſti gen
tes ⁊ plantaſti eā. Dux itineris fuiſti in cōſpectu ei⁹: plātaſti radices eius
⁊ impleuit terrā: operuit mōtes vmbra ei⁹ ⁊ arbuſta ei⁹ cedros dei. Extē
dit palmites ſuos vſq̄ ad mare et vſq̄ ad flumen ꝓpagines ei⁹. Ut quid
deſtruxiſti maceriā ei⁹ ⁊ vindemiāt eaꝫ omnes qui pretergrediūtur viaꝫ.
Exterminauit eaꝫ aper de ſilua: ⁊ ſingularis ferus depaſtus eſt eam. Si
q̄s poetarū noſtroꝝ hec texiſſet fabulā ſcribere diceret̄: hic igit̄ nō ſolum
qui voces: ſꝫ etiā quid vocū ſignificata deſignēt aduertēdū eſt: ⁊ ita quid
per vineā: q̄d per maceriā: quid per radices ⁊ palmites: q̄d per aprū ſin-
gularē ferū exprimere voluerit ſubtiliter inq̄rendū ⁊ in euāgelio de vinea
⁊ torculari: de patrefamilias ⁊ vinee oparȷ̄s: de filio ꝓdigo: et hmōi alia
multa ꝗ̄ fabulis ſimillima videbunt̄ ſi iniquū ſortiant̄ īterpretē. Simil̄
mō ſi ꝗ̄ apud poetas inueniūtur fabule ꝑtractentur veraces inueniant̄.
Cū dedal⁹ Bellerophontes ⁊ Perſeus volaſſe dicunt̄: q̄d ꝑ volatū intelligi
Dedali. gi dꝫ niſi celer aduētus. Quom in lupuꝫ mutat⁹ lycaon d̄r: q̄d lupus niſi
Bellero- rapacē violētūq̄ latronē oſtēdit. Quid eſt halcyonē in auicule trāſiſſe fi-
phōtis. gurā. Nēpe nihil aliđ ꝗ̄ poſt Ceycis viri fata in illi⁹ auicule mores tran-
Lycaonis mutatā. Uel hmōi volucres ſolitarias ⁊ q̄ſi aſſiduo luctu merētes ⁊ hal-
Halcyōis cyoni ſimiles oſtēdere poete voluerūt. Et de ſitibus idē iudiciū eſt. Buc-
Buccolica colica carmina canere ⁊ meditari eſt paſtores ruſticos effingere. Come
Comedia dias eſt ſcribere mediocris ⁊ infime ſortis ꝑſonas exp̄mere: ⁊ auditore

lectoreſq̃ mores hoīm varios docere. Et poete ꝓpriū eſt veritatem ſub
aliquo velamēto noue dicēdiſq̃ figure recitare: ſicut mulieres ad aiorū
voluptatē veros panes ſub auiū nōnunq̃ figuris ⁊ brutoꝝ imaginibus
abſcōdunt. Hinc metaphore: hinc ſomatopeie apoſtrophe ⁊ tropologie Meta-
oēs ⁊ ſchemata deſcēdūt: qb⁹ ad euidēti⁹ ⁊ ornati⁹ eloquendū nō poete phore.
ſolum: ſꝫ ⁊ ſacre pagine ꝓphetaꝝ precipue dic noctuq̃ paſſim. vtūtur: le- Somato
gite librū Augu. de doctrina xp̄ia. legite Bede librū quē de hmōi figuris peie.
edidit noſtroꝝ. i. eccleſiaſticorū auctoꝝ ſemp exempla ſubijciens. q̃ tan
ti ornatus ſtudioſi ſunt poete vitio datur: at ſi equū eſt hoc iudiciuꝫ deo
et nature vitio detur q̃ terras tanto arborū herbarūq̃ viriditate ⁊ floꝝ
varietate decorauit: q̃ celo tantū decus addiderit: q̃ aurorꝫ luciferūq̃
tante venuſtatis gr̄a veſtierint: ſꝫ nec ꝓpterea muliebrem cultū admit-
timus quē vtiq̃ admitterē ſi ſine mentiū noſtrarū periculo ⁊ virtutum
detrimēto fi[illegible] poſſet. Laudare deū bonū eſt: quāto cōptior laus erit tā
to magis vnūquēq̃ delectabit: magis ad legendū inuitabit: corda ma-
gis excitabit: ſꝫ huiuſmodi laudes hymnoſq̃ barbari lingua nō preſta-
būt arte opus eſt ⁊ ingenio: ars hec dicēdi ars eſt ⁊ maxime poeſis cui⁹
tanta eſt ad pſuadendū diſſuadendūq̃ vis vt etiā manifeſte falſa credi
coegerit: ab indocto artifice xp̄m fingi lꝫ: nō ne ⁊ a perito. Cōibus ꝟbis ⁊
ſermone rudi deū laudari nemo nephas putat: at cur nō egregia lima-
taq̃ licebit oratiōe: hec aūt poetarū eſt qb⁹ ꝑſtātiſſimū dicēdi gen⁹ con-
uenit. Nec fuit ad ꝯfutādū deoꝝ vanitatē vtilior vlla q̃ poetaꝝ lectio: ipſi
namq̃ deoꝝ furta ſceleraq̃ detegūt: ⁊ deos ipſos quos laudare videtur
explodūt. Nō timebimus igitur ad res diuinas trāſferre carmen: et no
ſtre dtotias orationis (ſi q̄ ſunt) in mediū apoſtoloꝝ pedes afferre. Si
ornate laudare bonū eſt: ornatius laudare meli⁹ eſt: ornatiſſime ꝓ op-
timuꝫ erit. Ego ſi optime nō potero bene dicere conabor: ſi bene loqui
nequiuero: ⁊ ſi frigid⁹ obſtiterit circū ꝑcordia ſanguis ſaltē belle cōcede
tur. Nolo talentū mihi traditū more ſerui nequā abſcōdere. In templū
dei q̄ſq̃ qđ pōt offert: calix aque frigide nō contēnitur. Puto ego quom
ad poeticū exercitiū me conuerto: ſi quid aptius erit: q̄ hec rara auis
eſt: a deo mihi dari. deo inq̄ qui trinus eſt. nō ab Apolline: ⁊ quotiens
apollinē noīo nemo ſit tam vecors ⁊ leuis ⁊ putet me veteres deoꝝ ſta- Plaſtes.
tuas inſtaurare velle: neq̃ eni plaſtes ſum: ſed per apollinē id intelligo Ethimo
qđ noīs ethymologia ſm Chriſippū oſtēdit. ſ. q̃ ſolus eſt ⁊ nō multi ītel logia.
ligo igit̄ eū de quo dr̄. Audi iſrael deus tuus vn⁹ eſt. Quid ſi eodē modo
Iouē hoc eſt iuuantē patrē ſeu more greco dieſpitrē deū verū vocauero
q̄ hec noīa falſis dijs impoſuere mēdaces fuere: q: reb⁹ malis bona im
poſuere vocabula: nec erāt illoꝝ deoꝝ hec noīa: noſtri dei erant et ſunt q̄
ita ſolus eſt vt trinus tamē ſit: ſolus ſiue (vt noſtroꝝ veſtigia nō omit-
tam) vnus in eſſentia: trinus in pſonis: ipſe vere iuuans pater eſt: ⁊ euꝫ
Iouē appellari nihil eſt aliđ apud intelligētes q̃ rem aliquā ab iniuſto
poſſeſſore ad ꝓpriū dn̄m reuocare. Quod ſi eo q̃ quidā demon iuppiter
eſt appellatus nō placet deū noſtrū Iouē. i. iuuantē patrē nominari: ⁊ ſi
bona q̄ dijs falſis impoſita fuere noīa: nō eſt fas ad verū deum trāſmi-
grare: hoc quoq̃ nomē deus reticebimus. nā iuppiter de⁹ dict⁹ eſt ſum
mā igit̄ illā virtutē q̄ ſumma ꝓuidentia oēm mundū regit ⁊ cōdidit: nō
vocabimus deum: q̄m tali aliq̄n̄ vocabulo demones qui in ydolis inclu
debantur vſi fuere. Antiquiſſim⁹ ille falſus erat iuppiter: noſter aūt de⁹

verus iupiter eſt. In his tñ ſanctoꝝ patrũ ſententiã imitari ſemꝑ con-
ſilium fuit ⁊ eſt eritq; dum ſpũs hos reget artus. Nonnunq̃ etiam vete-
rum deoꝝum noīe ſtellas ipſas vel aliquã dei creaturam intelligo: vt per
vulcanũ ignem: per martẽ ſtellã que in quinto oꝛbe eſt vel bellũ: ꝑ cere-
rem terram vel triticum vel panem: ꝑ neptunum ⁊ nereã mare: per nym
phas aquas: ꝑ muſas ſcientias exprimere volui. vt aſperitatẽ vocabulo
rũ euitẽ: ⁊ vt carminibus maioꝛ inſit venuſtas: q̃ ſi ſec⁹ fierẽt ſicca arida
et nimiũ ſeuera tetricaq; viderent̃. Fati noīe non illã cauſarum ſeriẽ. vñ
volunt quidã nos cogi: ſed dei ipſi⁹ volũtatẽ decretumq; vt ſepenume-
ro Seruı⁹ in vergiliũ exponit ſignificari volo: nonnunq̃ etiam ⁊ ipſam ſy
derum celiq; virtutẽ: ⁊ ſi nobis neceſſitatem non imponat: tñ ĩ hec infe
rioꝛa coꝛpoꝛa ſeu ſimplicia ſit: vt elementa: ſeu mixta imperfecta: vt ros
et grãdo: ſeu ꝑfecta animata inanimatave: plurimũ poſſe nulli ſapienti
dubiũ eſt. ꝙ ſi quis manifeſte indubitateq; velit agnoſce- theologoꝝ
et Scoti pꝛecipue in ſecũdum ſententiarũ commẽtaria legat ⁊ queſtio-
nes. Cum foꝛtunã nomino non deam deumve aliquẽ cogito: ſed occul-
tam aliquã latentemq; cauſam aliqñ ⁊ pꝛoſperitatẽ felicitatẽq;. Omnia
hec euitare pulchꝛũ poema condere volenti difficillimum arbitroꝛ: qđ ſi
veteres poete quoꝝ facimus mentionẽ hec euitare ſtuduerunt: ideo fe-
Preſidia. ciſſe arbitroꝛ ꝙ nõdum penitus illoꝛum deoꝛum cultus euanuerat: ſed
Impugne poſtq̃ victoꝛ oīm deoꝛum factus eſt chꝛiſtus ⁊ vbiq; poſitis pꝛeſidijs fu-
Ex eneid. gata eſt demonum militia licet eoꝛum nominibus impugne vti. Tunc
pꝛimo. regni nouitas talia cogebat moliri et late fines cuſtode tueri: at tunc nõ
ſub motꝰ: ſed extincto hoſte licet pꝛedã recẽſere: ouationes triũphoſq;
celebꝛare: opima ſpolia deo noſtro ſuſpendere: tropheã plurima ponere
quo tante ſemper duret fama victoꝛie. Nũc hoſtes ⁊ inimici xp̃i qui aliqñ
fideꝫ ꝑſequebant̃. dñ. ſ. falſi nũc in ei⁹ pedũ ſcabellũ conuerſi ſunt: calcat
eos pedibus xp̃s ambulãs ſup aſpidẽ ⁊ baſiliſcũ ⁊ conculcans leonem ⁊
dꝛachonẽ. Scuto circundat nos ṽitas ei⁹: nec timemus a nocturno ido-
lolatrie timoꝛe. Angelis ſanctis de⁹ mãdauit de nobis: vt cuſtodiãt nos
Exuuie in omnibus vijs noſtris. Si veterum de coꝛũ memoꝛia tolleret̃: Chꝛiſti
Perceus. magna ex parte apud nos gloꝛia laberet̃. Non fuit ſpecioſus de numan-
tinis triũphus quoniã mille exuuie in põpa viſe ſunt at de perſeo mace-
donie rege pulcherrimũ ſpectaculũ fuit ꝙ ipſe inter ciues ſuos captiuos
captiuus rex ſonãtibus cathenis populo romano applaudente: ductus
eſt in capitoliũ. Nos quoq; ſepius dñicã victoꝛiã memoꝛãtes Iouem ce-
teroſq; deos nominamus ſicut in fidei ſymbolo pylatũ in euãgelio caypbã
et herodẽ: tãc mirabilioꝛ ⁊ iucũdioꝛ triumphus eſt quom captiui ipſi di-
gnoſcũtur: ⁊ ſcitur hunc regẽ eſſe illum filiũ regis: hunc fuiſſe ducem: illũ
centurionem: qui nouit quanto cultu olim romani iouem venerẽ ⁊ mar
tem: athenienſes mineruam: lybyci iunonem: ephesij dianam: rhodij et
Cynoſura delphici phebũ venerati ſint mirabitur tantam mundi mutatiõem que
Helice. non niſi diuina virtute fieri vllo pacto potuerit: qui hec ignoꝛat neq; ad
Peculia- miratur neq; cõſiderat. Nec miretur vllus ſi cynoſurã: ſi helicẽ nomino
ria artiũ et hmõi multa: habet eñ quelibet ars ſua quedam peculiaria vocabula
ſunt voca quibus artificẽ vti neceſſe eſt: ⁊ hmõi vocũ ſimulachꝛa penitus hoꝛrere
bula. vel ignoꝛantis eſt vel ſupſtitioſi. Cynoſura vocabulũ eſt paganoꝝ: res au
tem dei: ⁊ ſi vis oīno paganoꝝ vitare grãmaticam nõ habes q̃bus noīb.
opera dei noies. Sed vt aliqñ finem inueniat oꝛatio hec miſſa faciemu

Si hoc vnū addiderimus ꝙ videlicet tp̄s hoc noſtrū videt̄ eſſe id de quo
propheta locut⁹ eſt cū dixit. futurū tp̄s in quo pardus cū agnoꝝ crudelia
aīalia cū māſuetis impune habitarēt: ⁊ quo puero innoxius eſſet ſerpēs
⁊ feras truculētaſꝗ beſtias minaret puerulus hec, iudicio meo de pue-
ro xp̄o ⁊ de dijs gētilibus intelligi poſſunt: quare nō eſt ad p̄ſens nobis
ab illoꝝ nōibus metuendū magis q̄ a ſcorpione cui reciſa ſit cauda: vel
a veſpa cui ſit euulſus aculc⁹ puer paruulus q̄ dat⁹ eſt nobis, minat iſta
oīa. Et puer iſte eſt q̄ cū dulciſſima matre miſit in os meū canticū nouū
carmē deo noſtro. Caueāt ergo iſti ne de illoꝝ numero ſint de quibus di
citur trepidauerūt timore vbi non erat timor: vbi vero timor erat hoc eſt
in pctis minime trepidāt. Volo ſciāt noſtrā q̄ ſuā tutiorē eſſe viā .mā et ſi
in laudādis diuinis rebus nō nihil modū excederē tn̄ in hoc exceſſiſſe q̄
defeciſſe longe melius eſt. Theologoꝝ eni regula eſt: cum datur virt⁹ ad Fuſci pe-
augendū auctū melior eſt exceſſus q̄ defectus. Ipſi vero tacēt et tanq̄ fu- cus igna-
ſci pecus ignauū nos apū ſedulitate laborantes inſectantur: et in melli- uum.
ſluis noſtris operib⁹ inſidiant̄. Ex integro citamur in iudiciū ꝓpter hu Hierony-
mana ſtudia dr̄ vapulaſſe Hieronymū ⁊ liuētes ſcapulas reportaſſe. Sed mi vapula
o ſtulti ⁊ tardi ingenio ad ea capiēda q̄ clariora, ſole ad vite humane in- tio.
ſtructionē ſub oculos veſtros deus optim⁹ maxim⁹ ingeſſit. Cur ꝑ cor Liuens.
Hieronymus vapulauit ꝙ idoneū vtriuſꝗ teſtamēti laborādo ſe fecerat
interpretē. Abſit vt ego vnq̄ in hanc veſtrā fallacē ſniam trahar. Voluit
deus nouū veruſꝗ teſtamentū p Hieronymū trāſferri: voluit ergo ⁊ illa
ſine quib⁹ id fieri neqbat. At quis grāmatice ignarus ethimologiā ne-
ſciens: orthographiā nō cognoſcēs: proſodie nullū iudiciū habēs: hiſto-
riarum vacuus: poetarū oratorūꝗ inimicus: tam variū tam multiplex
opus cōſummare potuiſſet: hi ſunt qui laborem ⁊ dolorem non conſide
rant digni qui magni patriſfamilias curatores ſint vt ſub vmbra iacen Alexād ex.
tes operarioꝝ ſudorē rideāt. Vidi nōnullos ex iſtoꝝ numero q̄ ſe poſtq̄ Eſopus.
Alexādri grāmatici ⁊ Eſopi verſiculos didicere cōſummatos grāmati- Solon.
cos arbitrent̄: ⁊ poſtq̄ dialecticos ⁊ legū aliquid addidicerūt ſe ſolones ⁊ Chriſipp⁹
chriſippos extimēt: poſtmodū quom vel auguſtini vel hieronymi vel hi Heſito.
larij aut alteri⁹ ex his q̄ latinā linguā tenuere profertur aliquid heſitāt: Tacco.
tacent: muſſant: audiſſe diſſimulāt doceri pudet ignorātia cruciat: dicūt Muſſo.
aliā eſſe nūc aliā tunc fuiſſe grāmaticā: ⁊ quom dr̄ oportere illā que tunc Catholi-
erat nō ignorari ꝙ ſm illā cōſcripta ſunt euāgelia: pauli ⁊ alioꝝ apoſtolo con.
rum epiſtole: magnoꝝ doctoꝝ libri qui vtiꝗ magni non fuiſſent niſi pe-
riti grāmatice fuiſſent: reſpondēt ſatis eſſe ſumma ſequi veſtigia rerum:
⁊ ſuum quoddā Catholicō venerant̄: qđ pluribus erratis q̄ pardus ma
culis aſperſum eſt. At cur igitur vapulauit Hieronymus. Nempe ꝙ artis
ſue arma ad obſequium chriſti tardius reuocabat ꝙ opes quas ab egy-
ptijs abſtulerat nō dabat hebreis: ꝙ aurū a perſis acceptū nō ferret ad
chriſtū: ꝙ Cedros in libano ceſas ad tēpli fabricationē nō traheret. Au-
diuiſtis: intellexiſtis: poſt hoc ſilere vos decet. Audent iterum nos inter-
pellare poetas calūniantur ꝙ multa in eoꝝ libris obſcene dicta turpi-
ter facta recitērur: poſſemus ob eandem cauſam ſacros codices damna
re: in quibus ſodomitarū ſcelera: idololatrarū impietatē multorum ſtu-
pra ⁊ adulteria: inceſtus quoꝗ ⁊ ſceleribus omnibus ſcelera immanio-
ra didicimus ſi reſpondeas in ſacris libris poſt ſcelera recitata penaꝝ ⁊
vltionis mox fieri mentionē vt moneatur lector a peccato ad ſupplicia

neceſſariū eſſe tranſitū hoc quoqꝫ de poetis polliceri poſſemus: naꝫ ra-
ro magna illa ſcelera cōmemorantur quin inſecute ruine ⁊ excidia ſub
Tarq̄ni⁹. iungantur. Cur tarquiniū regno pulſuꝫ dicunt. Cur ceſarē interfectū.
Ceſar. Cur neronem ⁊ alios deo ⁊ hūano generi inimicos imperatores truci-
Nero. datos voluīt mortes: ruinas: euerſiones cruciatuſqꝫ flagitiis deberi. vbi
qꝫ predicant. verum hac reſpōſione dimiſſa: quia ſacris nolo conferre
profana: confiteor multa eſſe in gentilium libris abbominanda: que ſi
quis a bonis plurimis q̄ in eiſdē libris ſunt ſegregare neſciat libros nō
legat: noxij ſunt venenoſi ſunt mortiferos experiet̃. ſi vero prudētie tm̄
in eis legēdis habuerit quantum in legendo melle pre ſe ferunt apes ſe
curus legat. Et nō me ſed magnū baſilium doctiſſimuꝫ et ſanctiſſimū
inter grecos doctores ⁊ epiſcopos pri⁹ cōſulat: grecas latinaſqꝫ biblio-
thecas perluſtret. inueniet in omī eccl'ie etate ⁊ cū plātabat̃ ſub apoſto
lis: ⁊ cuꝫ rigabat̃ ſub martyrib⁹: ⁊ potabatur cibaturqꝫ. A doctoribus
qui eloquentes erant eloquenter dixiſſe: ⁊ qui gentiliū ſtudiorum profe
ſerant exercitio gentilia tum noſtris ſemper coniunxiſſe. Nec obijciant
euāgelia ſimplici nudoqꝫ ſermone tradita obijciā ⁊ ego holeꝫ naſci mu
dum: non panes ſed triticū oriri. Non contēplantur iſti opera dei ſunt
enim (vt arbitror) cum in terras ⁊ celeſtiū inanes audiant gregorij ſen
tentiā. de deo enī loquens ait. Et ſi omniū bonoruꝫ ſit ipſe largitor: ta-
men noſtre fructū querit induſtrie. ſi igit̃ det tibi deus rude lignū me-
tues illud ad edificāde domus ſtructurā ad quā illud petieras dolendo
leuigandoqꝫ aptare. Dat tibi q̄ ad corporis ⁊ animi vitā neceſſaria ſunt
deus ⁊ tū in his dādis arte vtitur ⁊ induſtria vt tuo quoqꝫ ſi ingenio va
les locū relinquat exercitio data eſt lex quis ꝓhibet eā declarare: inter-
ꝓtari a lingua i linguā trāſferre: nouis ꝟbis ornare: nouo dicēdi genere
includere ſi tu hoc neſcis obtumeſce ſciuit hoc Hieronymus. Ruffin⁹.
Origenes ⁊ alij cōplures eterna memoria digniſſimi viri: quoꝝ fecim⁹ ⁊
quom oportunū tēpus erit in poſterus faciem⁹ mentionem. Mos iſte
ſupaddendi aliquid ornatus grā ⁊ ſtudio pietatis cepit ab ap'lis ꝑ cepit
Jeſus apoſtolis aſinā cū pullo adducere: de frontib⁹ ⁊ de ſternēdis veſti
bus tacuit ad id totū ap'lica ſupaddidit induſtria. Tu iſta cōſiderās nō
frigeſcis: ignauiā tuā nōdū deſpicis. J nūc ⁊ ꝟbis virtutē illude ſupbis
Proſa. Si diceremus iſtis ꝓſam quoqꝫ nūeris ligari ⁊ orationē quā ſolutā vo-
cant quibuſdā pedū articulis incedere vel me rideāt vł ꝓſam deinceps
ſibiipſis interdicerēt adeo cōſcientiarū ſuaꝝ nitori conſulūt. ſꝫ Grego
rius ⁊ ambroſius ⁊ ſanctiſſimi ⁊ doctiſſimi nō ſolū nō negarēt verum et
negantes cū indignatiōe ſubmouerēt ⁊ ſe ꝑſepe vſos cōfiterent̃: qđ in
coꝝ prefationib⁹ quibus in miſſarū ſolēnijs vtitur eccl'ia manifeſte dep
henditur tanto ſale condite ſunt: tanta alacritate exultāt: tāta felicitate
mouētur: tāta venuſtate mēſuraqꝫ incedūt vt ijs etiā ad quos eſt ſermo
Narnien- nō placere nō poſſunt. Quid igit̃ poſſim horretis excutite ex oculis cal-
ſiū prudē liginē: denſam hāc nubē abigite ne Narnienſiuꝫ prudētiā imitari videa
tia. mini: q̄ (ſi vera fama eſt) vt cornute cocle impetū intercluderēt lapideū
Coclea pōtē quo fluminis ea preterfluentis ripe cōmittebantur: euerterunt.
Phraſis Sunt nonnulli qui zelo dei quidē: ſed (vt arbitror) non ſcdm ſcientiam
exquiſita illa ⁊ grecā phraſim redolentia vocabula quib⁹ quaſi margari
tis ambitioſa poetarū oratorūqꝫ ſuperbit oratio diuinis reb⁹ annectere
nefas putant: ſꝫ iſtoꝝ miſerāda potius q̄ cōfutāda inſcia: ⁊ blande monē

Al ſunt legant Auguſtini de Chriſti natiuitate ſermones ſi alia maiora volumina vel nõ intelligãt vel nõ habẽt: inuenient angelũ ad ꝟginẽ miſ-ſuꝫ paranymphũ vocari virgini aſtitiſſe panymphã credulitatẽ: q̃d ala-crius? quid iucũdius? q̃d phalerati⁹: quid (vt ita dicã) ſuperbi⁹ illo. Au-gu. de Epiphania ſermone q̃ incipit. Poſt miraculũ virginei partus in quo neſcio Vergiliũ ne an lucanũ magis ſtuduit emulari quẽ quom le-go ſpiritu quodã poetici furoris accẽdor ad carmen quẽadmodũ olim Timotheus phrigio cantu dicitur Alexãdrũ ad arma cõcitaſſe. audi Au-guſtini verba ſunt. tũc luna recedẽtibus aſtris ꝑ mediã celi ſemitã pul-chris aurea motib⁹ ibat: ⁊ iter ſuũ radiis aperiens campos placidis ac-ceſſibus honeſtabat. Dũ ergo roſee polum faces ⁊ noctem fulgurantia aſtra diſcernũt: tunc inſolitũ repente natura lumẽ extimuit pauit ſubi-to ſtelliger axis: ⁊ aſtra tremula famulãtur ad cunas. hucuſq; Augu. Vi-des q̃ hec verborũ ſeries quãta eloquẽtie ſpuma luxuriet: quãto dicen-di feratur impetu: quanto rutilet illuſtrata ſplendore: quis neget hunc poeticũ fuiſſe furorem. poterat tunc veraciter de ſe dicere. Eſt de⁹ in no-bis agitante caleſcimus illo multo maior ſolito videbatur afflatus eſſe numine quando iã propiore dei. Quis nõ rideat ſi videat ꝓgnen a cor-uo vel cygnũ ab anſere de nimia cantus dulcedine: pauonẽ a nicticora-ce de nimio cultu: cyrenceos ⁊ hiſpanos equos a teſtitudine nimia currẽ-di velocitate culpari. Sic indiſcreti: ſic imprudẽtes: ſic male circũſpecti ſumus: vt q̃cq̃d vires noſtras excedit: quicquid a noſtra conſuetudine fugit: malũ putemus. Sed q̃d eſt aiunt q̃ apud Boe. ſeuerinũ philoſo-phia vocat muſas ſcenicas theatraleſq; meretriculas oportune ⁊ ꝓ tpe portiũculã hãc edidiſtis. Amici rũdebo: nec ꝓ ſalute vr̃a mõ curari veli-tis parcemus impẽſis: eia ⁊ hãc morbi vr̃i radicẽ extirpem⁹ has hoſti-liũ copiaꝝ reliquias vna excuſſione deleam⁹. duo ſunt gñã poetarũ. vnũ eorũ qui paulo vltra prima grãmatice rudimẽta prouecti quos ſciolos Hieronymus appellat adeo ſibi placent vt audaci p̄ſumptione ſibi pol-liceãtur mãtiane gaudia fame. hi ſint de q̃bus Aug. inq̃t in lib. de doc. xp̃iana hec ſiliqua itra dulce tectoriũ crepitãtes q̃rit lapillos hi ne paꝝ ſꝫ multa ſcire videant̃ ſcripturã ſacrã irridẽt q̃cquid Maroniano vł Ci-ceroniano caret lepore dedignãtur: liberaliũ artiũ expertes ſola auriũ delectatione trahũtur: audet ⁊ cõtra catholicã veritatẽ aliquando ſen-tire. in quod ſcelus nemo vnq̃ niſi leuis ⁊ inſipiẽs ⁊ ipſius veritatis ini-micus adductus eſt. Horum ego ⁊ ſi aliquando quom in ſeculo erã cer-ta literarũ ſtudia nunq̃ tñ vitã imitatus ſum: dedit enĩ mihi bonoꝝ aꝫ dator deus vt a ſciẽtiis indiſſolubilẽ ſic ad bene beateq; viuẽdi curã con-ſtantẽ aĩm horũ igit̃ ſcenice ſunt muſe ⁊ popularis aure fauorẽ aucupã-tes. Et alterũ poetarũ genus q̃ Maro noſter ſtuduit emulari q̃ expri-mit quom inquit. Felix qui potuit rerũ cognoſcere cauſas. Atq; metus oĩs ⁊ inexorabile fatũ. Subiecit pedib⁹ ſtrepitũq; acherõtis auari. ⁊ pau-lo infra. Sin has ne poſſim nature accedere ptes. Frigib⁹ obſtiterit cir-cũ precordia ſanguis. Rura mihi ⁊ rigui placeãt in vallibus amnes. ⁊ q̃ ſequũtur. Hi ſũt modeſti: graues: circũſpecti humanarũ diuinarũq; re-rũ ſtudioſiſſimi: mallẽtes eẽ q̃ videri pĩſſimi dei cultores: religionis nõ cõtẽptores vt primi: ſꝫ amatores obſeruatoreſq;. Quales tpib⁹ ſuis fue-re Linus: Orpheus: Heſiodus: Homer⁹: ⁊ noſter maro qui q̄q̄ falſoruꝫ deorũ cultum extollant minus tamẽ plectendi ſunt q̃ hi noſtre tẽpeſta

Paranymphus. Phaleratum. Auguſtini verba poetice redolentia. Luxurio. Exoui. Ex.vj.eñ. Progne. Eq̃ hiſpani ⁊ cyrenei. Lib. j. proſa. j. Muſe ſcenice meretricule. Poetaruꝫ genera. Scioli. Auctoris domum a deo. Popular[is] aura. Georgi. ij. Aliter attingere

tis poete. Illi enī vel temporū vitio vel ſua infelicitate decepti quo errorē ſuū tueantur habere videntur. hi pro ſub noue legis gr̄a peccati ⁊ bn̄ficētiſſimi dei donoꝝ ingrati veritatē quā alij ſummis ingenijs corporiſq; laborib⁹ quaſi fugiētē ſecuti ſunt: oblatā reſpuūt: repertā abijciūt. q̄ ſi
Boetius pertinaciter cōtēdatur boetium omnē damnaſſe poeſim: equis animis aduertite ſi poſtea verba reddidit aduerſus: ſi plura excudit poemata. Uidebitis grauiſſimum ſanctiſſimumq; virum ⁊ omniū ſciētiarum peritiſſimū eo precipue tēpore quo religioni ſanctitatiq; maxime vacabat: quomodo: ſcȝ carceris ſqualore cōfectus ingruentē mortē ſemp̄ operie-
Dirce batur: non cū ſcenicis ſed cū viris ſacroſanctiſq; muſis habitaſſe. Dircē
Eurota inuiſiſſe: ſub eurote loris diſcubuiſſe. Stoā ⁊ academiam perluſtraſſe: ari-
Acade- ſtotelicis cōgreſſibus vſum fuiſſe: cū gētilibus noſtra miſcuiſſe. Nō hor-
mia. ruit iſte p̄ſtātiſſimus veritatis inq̄ſitor ⁊ inuētor grecoꝝ barbaras: bar-
Tyara. barorum tyaras: frendētes peregrino ſono linguas: quoſcūq; veritatis
Seres amicos ⁊ cliētes inuenit amplexatus eſt: ſiue ille poeta fuerit: ſiue orator ſiue latinus: ſiue barbarus: ſiue maurus: ſiue ſeres ſiue ethiops: ſiue ſcyta qui veritati aſtipulatus eſt nobiſcū in ea parte cōſenſit: veritas enim (teſte ariſtotele) nunq̄ veritati repugnare poteſt. Nō quib⁹ linguis quibuſve vocabulis vtemur. Legifer noſter xp̄us oſtendit: nec quomodo loquēdum: ſed quomodo viuēdū ſit expreſſit. Immo quo magis iſtorum
Paraclet⁹ dure ceruices contundātur: ipſe chriſtus linguarum omnium doctor
Linguis fuit quom quinquageſimo a reſurrectiōe die ſpiritus paracletus in lin-
varijs lo- guis igneis apoſtolis apparuit. opera enī dei circa creaturas indiuiſa
cuti ap̄li. eſſe dicimus: nec illis aſſentio qui nō varijs linguis loquutos: ſed dum
Apoſtol⁹ hebraice loquerentur a diuerſarum linguarum hominibus intellectos
vſus teſti- voluīt apoſtolos: cuius opinionis cōfutatio: quia loco iſti non conuenit
monijs in aliud tēpus eſt differēda. Diſcant iſti non me ſed apoſtolo docente ge-
poetarū. nera linguarū ⁊ interpretationē ſermonū que ſine poetarū cognitione
Uergili⁹. fieri nō poteſt dona eſſe ſpirituſſancti: diſcant apoſtolū ipſum nōnunq̄ poetarum vſum fuiſſe teſtimonijs diſcāt fuiſſe quoſdā magne ⁊ ſanctitatis ⁊ ſciētie viros in eccleſia qui Uergilium poetam gentilē prophetaſſe velint cum dixit. Iam noua p̄genies celo demittitur alto. Iam redit et virgo redeūt ſaturnia regna. Reſipiſcant igitur ⁊ ſint tardi ad loquēdū: promptiores ad audiendū. meminerint in magni patriſfamilias domo non vnius generis non vnius vſus tantū vaſa: in vno hominis corpore non vnum tantum membrū: ſed plurima eſſe. his namq; diuerſoꝝ generum inſtrumentis: ⁊ ſi non tu: tamē opus habet xp̄s obſequiū ſuadente in ſecūda epiſtola ad corinthios apoſtolo: corpus animumq; ⁊ omnia corporis animiq; bona: ⁊ que in nobis ſunt: ⁊ quotquot futura ſunt cōuertere ipſo fauente proponimus.

¶ Finis Apologetici.

F. Baptiſte Mantuani Carmelite theologiq; celeberrimi ad Ludouicū Fuſcariū ⁊ Joannez Baptiſtam Refrigeriū: ciues Bononienſis Parthenice Mariana feliciter incipit. Andree Vaurentini Serrani Tholoſſani n primū Parthenices Mariane. F. B. M. C. deſcriptio.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Poſt varios tandem plāctus va riaſq; querelas.
Ad ſuperos fert Anna preces: audita recluſum
Diſtendit ventrem. Parit. Ergo cuncta voluptas
Magna tenet Natam ſacra mox ede Parentes
Includūt. Ter quiſq; graduſq; que trina nec vllis
Adiuta exuperat: Vates in templa recepit.
Hinc heros incluſam paribus comitata puellis
Viſit: Quam genito rector cui ſumma ptās.
Dat matrem. Adiurant charites ſeſeq; ſorores
Pierie. Repetit mater: Fruſtrata receſſit.]

Deſcribit vaurentinus decez carminibus primuz Parthenices mariane librū imitatus credo herenniū modeſtinuz aut ſi mauis Quidiū in deſcriptionib' vergilianis: ſed ita vt nō oēs res q̄s hiſtorie accommodat author tangat. Sed vt herēnius q̄ facit neceſſaria ſub breuibus cōprehēdit vbi magnus orationis nitor appa rere non pōt poſt varios planct': quos ſtatim nō deſcribit poeta: ſed cōmodius ad ſecundum tranſtulit. Nam ordinis hec virtus erit vt iam nunc debentia dici pleraq; differat ⁊ preſens in tempus omittat. Prelibat tñ dum dicit. Anna diu ſecum varios plorauerat vſus. Ad ſuperos fert. precat oratione pfecto luculēta. Numina que regitis celos que voluitis aſtra. Audita: a deo exaudita. Recluſum: qui prius clauſus erat et infecundus

diſtendit ventrẽ. Conceptionem virginis tangit quã deſcribit. B. ibi. Audijt omnipotens animũq; in vota precesq; flecit et infuſo caluerunt viſcera fetu. Parit anna mariam. eo loco. Et iã ſigniferum nouies luſtra uerat orbem. Ergo cuncta volupras. Nam. Oia fulrerunt iocundo ſydera celo. Arriſere poli. et poſt. Leta dies feſtos egit vicina paſſim includit. Proſequitur poeta mirabilẽ virginis in templum preſentationem: ait eñi. Mos erat antiquis longus ſeruatus in euum. Ter quinq; quindecim. Trima triũ annorũ nec vllis adiuta. Nam ventum erat ad magni tẽplum ſublime tonantis. Quo ducũt ter quinq; gradus et alia vates põtifex maximus qui tẽplo preerat. Hinc eros hanc partem ornamentis et figmentis illuſtrat poeticis baptiſta. fingit enim virtutes theologas et cardinales ad virginẽ veniſſe: que fictio magnam rei ſuſcepte addit gratiam: et ſic iure mores ante virginis deſcribit. Eros charites. Parib' puellis cũ ceteris virtutibus. Venito habet deus ad filiũ et ſpm̃ ſanctum orõnem qua virginẽ mariã filio deſtinat matrẽ q̃ incipit. Numina que eterno mecũ regnatis olympo. Matrẽ dicit eñi illa puella tres inter pulcherrima turmas. et paulopoſt. illã nõ aſpnabere mrẽ. Adiurãt charites. grẽ ppetuas illi ſe iurauere ſodales ibi. Eſt locus emonie macedũq; ppinquior aruis. Adiurãt ſe dedũt. Sed ſorores pierie. Nã cũ gratiis ad diuã virginẽ muſas finxit veniſſe bap. Repetit mater dicit Baptiſta ſub ſcenophegiorũ tpe annam matrẽ rediũſſe hierlm vt virginẽ domus reduceret iam eñi cõpletum erat tps. nam ſupra dixit. Mos erat antiquis &c. et poſt. Mox vbi veſtirũ prima lanugine tps venerat in thalamos hymeneaq; tecta ſubibãt. Coniunctęq; viris ,pli indulgere ſolebãt ergo repetit annã filiã quã marito iugat hic. Feſta dies aderat ſolũ q̃ diuite menſa deinde. Nato meo quõdã Fruſtrata. nõ putabat mater futurum quin filia ſibi optemperaret. ſed longe alia virgo reſpondit hic chara parens tantum materni flumen amoris et alia plura.

Varia et multiplex ppoſitio.

Jodoci badij Aſcẽſij parthenices Marianę: ab excellentiſſimo vate fratre Baptiſta Mantuano: Carmelitarũ et theologorum ornamento edite facilis explanatio.

Sancta paleſtine reperẽs exordia nymphe.
Difficiles ortus: et formidata pſũdo.
Incrementa ioui: mores: hymeneaq; feſta.
Virginis: et ſacri referam miracula partus
Actaq; et acceptos mundi melioris honores.

Diuiſio pperis.

Sancta paleſtine reperens exordia nymphe. In hoc pemio auctor ex inſtituto latinorũ poetarum res arduas deſcripturorum ,ppouit rem quam deſcripturus eſt ſtatim in principio atq; inuocat ibi. Ergo tu mihi diua faue. propoſitum conſecutur' illic. Anna diui ſteriles &c. In ppoſitiõe aũt atq; id adeo in primo verbo rem de qua inter ſummos theologos diu multumq; diſquiſitũ eſt de conceptu videlicz ſacroſancte virginis: decidere videt' dicens ſcrã eius exordia: que ſi ſcrã ſunt ſine originali culpa haud dubie cenſebuntur. Jn qua diffinitione quã nũc catholica pdicat eccleſia: carmelitarum ſacer ordo: diue virginis vnde et titulũ habet ſemper obſeruan

Carmelitarum aſſertio.

tiſſimus magnā ſibi gloriā vendicare iure optimo poteſt. primi etenim:
aut certe precipui eius approbatores fuiſſe phibentur. Sane qꝛ veram
hiſtoriam ſuo ordine proſequitur. Videret Seruio (ſi viueret q̄dē) poe- An poeta
tarū numero cū Lucano excerpendus: verū qui ad diuinā inuentionē cēſendus.
floridā exornationē vocabulorū quib⁹ poete vti ſolēt: conuenientiſſimam
applicationem: mirumvbiqꝫ artificium: et ſūmam rerum: verborū: tū
perſonarū decori obſeruationē attēderit: poeticam gloriam illi nō in-
uiderit. Attēde ꝙ pceptū horatianū in parte poetica de ordine venuſto
obſruat. Ut iā nūc dicat nūc iā debētia dici. Pleraqꝫ differat et pñs i tps
omittat. Nā de ſterilitate parētū diuevirginis que in principio ſcdi libri
dicit: in pricipio primi more hiſtorico dicenda foret. Sic et alia multa: vt
ſuis locis declarabo. Ceterū ſi (vt ipſe auctor in apologetico diffiniuit) Carmen quid eſt
carmē eſt orō ſtrictiore pedū lege coercita. et ornatiſſimū dicēdi genus
nō ab re dixerim⁹ ipm in pemio ſeruaſſe que oratorib⁹ obſeruāda. Cice
ro lib. j. ad herennium docet. Feciſſe videl3 auditores atqꝫ lectores ope
ris ſui dociles: attētos et beniuolos. Dociles quidē rerū dicēdarū ſum- Facit le-
mā breuiter exponēdo: cū dicat ſe ab exordio totā diue virginis vitā p- ctoreſqꝫ do
ſecuturū. Attētos aūt pollicēdo ſe de reb⁹ magnis: nouis inuſitatis verba ciles attē
facturum magne ſiquidē res ſunt ſcrā exordia et difficiles ort⁹ nymphe tos et beni
Noue ſacri miracula ptus. Inuſitate: accepti mundi melioris honores uolos.
Beniuolos vero officiū ſuū ſine arrogātia laudādo cum dicat allegoricos
fragilē rege p vada cerula puppim: et rem de qua locutur⁹ eſt dignitatē
atqꝫ vtilitatē memorando: qd facit dicens. Tu mihi diua faue celū cui
militationē: et que ſequūtur. quorū priuſqꝫ ordinē exponā: vocabulorum Scem̄.
quorūdā ſignificationē pmittā. Scem̄ igitur vocamus qd ppter officij
aut nature dignitatē: ſeu ſanciētis auctoritate a violatiōe munitū vene
ratiōe dignū cēſemus. Scrā aūt ſunt diue virginis exordia ab originali
culpa per grē puentionē munita et eccleſiaſticā ſanctionē celeſti oraculo Paleſtina
corroboratā nobis celebranda. Paleſtina ps eſt ſyrie arabie ꝯtermina a
metropoli ſua quā paleſtim dicūt appellata: q̄ et iudea dr ab inhabitāti- Repetere.
bus eā iudeis. Repetere pter alia ſignificata accipi ſolet p eo qd eſt ad
memoriā reducere ſeu recolere. vn̄ Cice. in plogo rhetoricorū veterum.
Cū aūt res a nr̄a memoria ppter vetuſtatē remotas: ex lr̄arū monumē
tis repetere inſtituo etc. Nympha hic nō ita accipit vt ſe accepturū i apo Nympha
logetico affirmat auctor vt. ſ. p nymphas aq̄s itelligat vel ſcire debem⁹ aqua flu
qd ariſtoteles dicit ſmones ſm materiā ſubiectā eē expectēdos. Quo- uij ac nym
circa vbi de re phiſica. i. naturali loqt poeta ꝯgruit p nymphas aq̄s. i. bi hoc eſt
fluuios ac nymbos. hoc eſt nubes itelligere. Nā nymphe potiſſimū flu- nubes ſūt
uiatiles nereides dn̄r. i. nerei (p quē mare itelligit) filie nec abſurde: cū et nōmen
fluuij fere ex mari ſaltē p nubes ortū habeāt. Qn̄ vero hiſtoriā narrat et q̄ ab anti
vocabulo metaphoricos accepit: attēdēda eſt metaphorice. i. trāſlatio- q̄s fluuio-
nis et trāſſumptiōis rō. Quapropter nouerim⁹ priſcā gētilitatē poſuiſſe rum et fon
ſemideos et ſemideas vt faunos ſatyros et nymphas: quorū nō perpetua ſ3 tium cre-
plōga eſſet vita. vn̄ Maro de etatibus aialiū. Nymphe et amadryades dite dec.
quarū lōgiſſima vita eſt. Nymphas pterea vocaſſe mulieres: q̄ formoſita
te preclara aut inclyto quouis facinore imortalē famā meruere. immo
ſm perſeū zenonis auditorē eos reputaſſe deos a qb⁹ magna vtilitas
ad vite cultū cēt inuēta: qꝛ ergo ſpecie et pulchritudine factiqꝫ claritate
oēs mortales vicit maria: poſſet non abſurde propterea nympha dici.

Verū ne cōplicem⁹ ābages,vbi facilis ē exit⁹. Nymphas priſci ſpōſas di
xerūt. Qui etiā grece nymphe dr̄ eſt nymphe ſpōſa ꝛ nur⁹ dr̄. vñ paranym
ph⁹ ꝓnub⁹ ꝛ nuptiaꝝ auſpex dr̄: q̄ iuxta nymphā .i. ſpōſaꝫ eſt q̄ vocabulo
diu⁹ Aug. aliiq; ſcti gabrielē archangelū hui⁹ nymphe .i. eīni pr̄is ſpōſe
ꝓnubū nō ſemel appellāt. id aūt ꝓlixi⁹ dico ꝓpt̄ amuſuꝫ genus hoīꝫ q̄
paranymphus. pocrā culpat q; deā fecerit virginē vocādo nymphā cū ꝛ dea ꝛ diua recte
dici poſſꝫ mō q̄ dictū docet xp̄s Jo. x. Q: ego dixi dij eſtis. Pulcher autēꝫ
ornat⁹ ē ex debita duoꝝ epytherorū hoc eſt adiectiuorū locatiōe: q̄ venu
Epitheta ſte ꝓponi aliq̄ interiecto ſubſtātiuis ſolēt potiſſimū dum adiectiuorū in
vno verſu vtrūq; ſuo fixo r̄ndeat: vt hic ſcrā exordia paleſtine nymphe.
Difficiles ortus dicit: ꝑꝑ ſterilitatē matris aut ꝓpter raritatē: rarū enī
eſt extraduce prothoplaſti ſine originali culpa oriri: ꝛ icremēta .ſ. gratia
rū ꝛ virtutū formidata ioui ꝓfundo .i. plutoni. Nā (vt i catharinaria di
cturus ſum) antiqui trib⁹ ioui neptuno ꝛ plutoni trinas ſeu ternas po
teſtates dedere: qua i ioue fulmē triſculū: i neptuno fuſcina tridens: in
plutone cerberus triceps ſignificāt vnoq; iouis nomine appellarūt. vñ
eneid. iiij. Sacra ioui ſtygio querite incepta paraui ꝑficere eſt aius. vbi
Seruius ioui ſtygio .i. plutoni. Nā ſtoici dicūt vnū eſſe deū cui noīa va
Jupiter quaſi. iu
riant̄ pro actib⁹ ꝛ officijs. Vñ etiā duplicis ſexus numina eſſe dicūt: vt
uās pater agendo mares: in patiendo femine ſint natura: vñ eſt. Coniugis in gre
et quare miūꝫ late deſcendit. Ab actib⁹ aūt vocat̄ vt iuppiter iuuās pater. Mer
triplex di curi⁹ q; preeſt mercib⁹. Liber a liberalitate. Sic modo dido iouē ſtygiuꝫ
citur. dicit inferis ſacrificatura: vt iunoni inferne dictus ſacer. Hic eſt iouis
oro. Celicole mea mēbra dei. q̄s nr̄a poteſtas. Officijs diuiſa facit. Hec
Serui⁹. Ad que cōformiter dicit plini⁹ lib. ij. naturalis hiſtorie de ſole lo
quens. Fragilis ꝛ laborioſa mortalitas in partes iſta digeſſit infirmita
tis ſue memor: vt portionib⁹ coleret q̄ſq; quo maxime indigeret itaq; no
mina alia alijs gentib⁹ ꝛ numina in iiſdē innumerabilia reperim⁹. vo
luit aūt Plinius ſolē eſſe ſolū deū: alij iouē quē ſolū rerū preſciuꝫ aſſerit
Celeno. iij. eneidos dicēs. Que phebo pater omnipotens mihi phebus
apollo. Predixit vobis furiarū ego maxima pādo. Ut cūq; illi intellexerīt
author noſter euꝫ intelligit. de quo dr̄ Gene. iij. ſm̄ tranſlationē Hiero
Profūduꝫ nymi ipſa contereret caput tuū. Sunt ergo incrementa formidata ꝓfun
qđ procul do ioui .i. principi tenebrarū. Sane profundum dicitur quod eſt ꝓcul a
eſt a fūdo fundo vt celum: aut porro in fundo vt infernus. Alludit aūt ad id quod
inde ꝓfū de achille in fabulis eſt in fatis: ſcꝫ fuiſſe ex thetide filium maiorem pa
dus ꝓ maꝫ tre ſuo oriturum: quod veritus iuppiter ab eius cōcubitu abſtinuit. vñ
corripit ſi Statius in principio achilleid. Magnanimū eacidē formidataq; tonā
cut et pro ti progeniē ꝛ patrio vetitam ſuccedere celo ꝛc. Mores ſcilꝫ ante nubiles
cul. annos vt in tēplo ſeruierit. hymeneaq; feſta .i. nuptialia cū ioſeph. Sa
Mores. ne hymene⁹ (authore Seruio ad illō. iiij. enei. Pergama cū peteret incō
Hymene⁹ ceſſoſq; hymeneos) vir fuit athenienſis q̄ inter bella ſeuiſſima ꝟgines li
berauit: ꝓpterea q; nomē ei⁹ in nuptijs inuocatur quaſi liberatoris vir
Thalaſſi⁹. ginitatis: ſicut thalaſſij apud romanos. Nā cū plebeius i raptu ſabina
rum virginem pulchrā duceret: nec ei auferret̄ ab alijs: thaſſalij eam du
cis eſſe ſimulauit: cui⁹ noīe fuit puelle tuta virginitas. Hec Serui⁹. ſunt
qui hymeneū veneris ꝛ bacchi filiū fuiſſe affirment: cuius officium ſit
pſallere in nuptijs: raptare ad thalamos ꝛ limina ſertis coronare. Vñ
pithalamijs in epithalamijs .i. canticis nuptialib⁹ ſepe ponit̄: vt apud Catullꝫ vi

dere eſt: ſane ſi ideo id fictū crediderís: q: hymē hymeneos grece pellicu la ſeu mēbrana dr̄ q̄ virginib⁹ in hymeneis cantib⁹ corrūpitur non talia fuerint hec hymenea feſta: neq; vo ideo hymenea vocat: q̄ hymenei no minis in eis fuerit inuocatio: ſed qd̄ in apologetico dicit vt carmen cō ptius ſit cōcinnuſq; ſuauiter ethnicis appellationib⁹ rē catholicā exprimit per hymenea igit̄ feſta intelligātur nuptialie legitime. Actaq; poti⁹ ſm vallā acta dixeris q̄ vt diuus Hieronymus aploꝝ inſcripſit actus. Ho nores mūdi melioris ſunt: q: iam noua progenies celo demittitur alto: ad quā illud quod poeta in eodem carmine ponit dici iuſtiſſime pōt. Ag gredere o magnos aderit iam tp̄s honores. Cara deu꞉ ſoboles magnū iouis incrementū ꝛc. Ad q̄ verba nimirū hic aſpexit: videtur tamen pau lo inferius oſtendere poeta cur incrementa dixerit: vbi dicet. Omne qd̄ excellēs opus ꝛ ſublime futurū eſt: difficiles ortus h꞉ incrementaq; tar da. Ordo eſt. Ego repetēs .i. nouis ſcriptis ad memoriā reducēs: ſancta exordia .i. ſanctā originē: ortū aut propagationē ſeu productionē: nym phe .i. diue ſeu ſponſe: paleſtine .i. iudee ex regione paleſtina: videlicet ſa croſancte virginis Marie: ꝛ repetēs ortus difficiles: q: ſine originali cul pa ꝛ incremēta .i. augmēta perfectiōis humane nature formidata .i. for midini habita: ioui pfundo .i. principi inferorū: ego referam .i. recenſebo mores virginis ſcꝫ Marie: quos geſſit ante annos nubiles: ꝛ feſta hyme nea .i. nuptialia ꝛ miracula ſacri partus: quo virgo permanens peperit deū ꝛ hominē, mundiq; ſaluatorē: et referam acta .i. que egit: ꝛ honores ideſt ornatus melioris mūdi .i. renouati per gratiā ſaluatoris acceptos ſcꝫ a fidelibus: q: quotquot receperunt eum dedit ꝛc.

Hymen.

Acta poti⁹ q̄ act⁹ ſm vallem cō tra diuu꞉ hierony. q̄ act⁹ apo ſtolorū di xit.

¶ Sed neq; pierij fontis: neq꞉ phocidis: vnde

Nunc vada ſunt tentenda mihi: maiore camena

Et maioris opus nunc eſt ope numinis: ergo

Tu mihi diua faue: celum cui militat omne

Quam trepidant erebi ſedes: cui terra fretumq;

Hora preceſq꞉ ferunt: noſtro tu ſola labori.

Sis preſens: operiq꞉ tuo largita futuro

Preſidium: noſtre veniens illabere menti.

Tu licet a noſtro ſpacijs ingentibus orbe

Diſiungare: ſuos quantum populus eleuat ignes.

Non tamen humanos caſus oblita numq꞉

Nil pertesa genus: vigili mortalia cura

Suſcipis: ꝛ lachryme tangunt tua pectora noſtre

Tu placidū terris ſydus: quod liberat omnes.

¶ Sꝫ neq; pierij fon. Innocaturus author reijcit gētiliū poetaꝝ numina virginiſq; ſa croſctē implorat fa uorem: beniuolentiā ei⁹ artificioſe captās p laudū accumulatio nē. Fōs pierius: quia muſe pierides dicte ſunt coq; i pierio mō te ex ioue ꝛ i mnemo ſina nate quiuis mu ſis ſacer dici pōt. Ve rū tamen pieria dici tur vnus ex. xxxiiij. theſſalie mōtib⁹ ſm perottum parens do muſq; muſarū. Stra bo autē videtur thra cie adiudicare ſecun dum quē Pieria oli pus pipla ꝛ lyberhrū loca ſunt thracie: ex quibus cū nōnulli in

Mai⁹ nu men inuo candu꞉ q̄ muſaru꞉.

Inuocat virginem mariam.

Inuocare virgi. rō vana.

Pierius.

Vergi. be neficia.

Virgo dei mediatrix ꝛ hoīum.

A pelagi feruore rates: quod luce benigna.
Saturni martiſq; graues eliminat iras.
Tu nobis Helicenobis Cynoſura: per altum.
Te duce vela damus portus habitura ſecundos.
Tu mare tu ventos tu ſydera cuncta: deumq;
Conſilias: tu tuta ſalus: tu pacis origo:
Tu commune bonum: generis tu gloria noſtri
Nunc ades: et ceptos pſenti numine curſus.
Dirige: et infirmā rege p vada cerula puppim.

boetie partē migraſſent vbi eſt parnaſus
loca eiſdem nominibus dixerunt. Uerba
ſtrabonis ſunt lib. x.
Helicon phocidi eſt
affinis ex aquilonis
partibus et non pcul
a parnaſo: illi emul⁹
ē ex altitudīe et circui
tu (vterq; eīm niuib⁹
pulſatur) Hoc autē
loco eſt cōſecrata mu
ſis edes: fonſq; cabal
linus: et liberhridum
ſpelunca nympharū
Qua ex re ſuſpicari lz
eos ꝗ et helicona et pie
riā et liberhrū et pimpliā eiſdē muſis cōſecrarūt thraces extitiſſe: pieres
Phocis — aūt vocabant: ꝗb⁹ extinctis macedones loca hec nūc poſſidēt &c. loquit
Camena — ergo de fōte caballino aut caſtalio aut liberhro aut pimpleo. Phocis aūt
parua regio eſt boetie apud heliconē portū habēs. Camene ſunt dee ca
nētes amene h̄ ē muſe carminū inuētrices: ponunt aūt et muſe et camene
Inuoca — ſepe p ipſis carminib⁹. ſicut hoc loco. Op⁹ aūt dic ope maioris numinis
tio deco:a — q: neq; priſcoꝝ poetarū theologia neq; muſarū inuēta: ad virginei part⁹
Diua. — myſteria faciunt. Ideoq; merito inuocat numinis auxiliū: cū tū ſm flac
cum. Nec deus interſit niſi dignus vindice nodus inciderit. Nodus eñi
ille et aliarū rerum que ex ſumma xpianorum theologia hic decidenſ: ſi
ne deo vindice decidi nō poſſet. Diua faue. diuos et diuas ꝗdā ſic a dīis et
deabus diſcernūt: vt illos ex hominib⁹ pcreatos: hos eternos dicāt. vñ
et diui dicunt imperatores et diui ſancti. Celū cui militat omne: tanq; im
peratrici. et id quidē zelo amoris et timore filiali. Quam trepidāt erebi ſe
helice ma — des. i. ſpirit⁹ tenebrarū timore ſeruili. Sane erebus ſine aſpiratione ſcri
ior: vrla: et — bi. d: et eſt v tenebrarū de⁹ aut locus inferni ab obſcuritate dictus. Nā ere
minor: cy — bennos obſcurus d:. Helice d: vrſa maior a grecis cynoſura vrſa minor.
noſ:a. a — Utraq; aūt eſt ſidus ad polū arcticū qd naute obſeruāt: ſicut nos oēs in
d:. eſt aūt — huius mūdi mari periclitantes eā aſpicere et inuocare debemus quā ſic
vtraq; ſi — ſalutat eccl'ia. Aue maris ſtella dei mater &c. Deumq; conſilias. ſic et pri
d⁹ ad pp(z — mo enei. Tu ſceptra iouemq; cōſilias. Tu cōmune bonum: aut q: omni
arcticū a — bus auxiliat: ſuperis ad augmentū glorie: inferis ad imminutionē pene
nautis ob — nobis ad inuētionē et augmētū gratie. Aut q: omnes eius beneficio gau
ſeruatum — dem⁹. Gloria noſtri generis. q: inter omnes humanos ſemine pcreatos
ſola ol ſemp vacauit macula: ſupq; oēs angelorū choros ē exaltata. Pre
ſenti numine: q: deū cōſiliat: aut numē p a nutu et fauore accipit. Cete
ra ex ordine patebūt ꝗ talis ē. Sed. i. tāetſi: q: res arduas et humanas vi
res excedētes deſcribere paro mihi inuocādū eſt: tū neq; vada. i. neq; nu
mina pieridū. i. muſarū ꝗ vada pierii fontis celebrāt aut colūt: neq; va
da. vñ phocidis. i. regiōis illi⁹ a muſis iuxta heliconē et parnaſū frequē
tate: ſunt tentāda. i. precib⁹ ſollicitāda et inuocāda mihi. i. a me: q: opus

eſt mihi.i.indigeo maiore camena.i.carminis genere aut inuentione τ opus eſt mihi ope.i.auxilio maioris numinis.q̄ꝫ.ſ.pierides non quidē habebāt ſed vel habere credebant.q.d.res ſupra muſarū aut poetaꝝ inuenta mihi ſcribēde ſunt.Et ergo o tu diua.i.diuina virgo τ dei mater cui oē celū.i.tota curia celeſtis militat.i.obſequit̄ τ paret more militantis.τ q̄ꝫ ſedes herebi.i.loca tenebraꝝ:hoc eſt accipiēdo ꝓ cōtinēte cōtētos ipi ꝑncipes tenebraꝝ trepidāt.i.formidāt timore ſeruili. cui terra τ fretū.i.oēs exiſtētes in terra τ mari: ferūt.i.offerūt vota τ ꝑces: tu inq̄ꝫ faue mihi τ tu ſola ſis τ ꝑīis.i.fauorabilis τ ſubita auxiliatrix noſtro labori.i.ceptis laborioſis.At q̄ poete ludere dicunt̄. vn̄ in buccolicis. Ludere que vellē calamo permiſit agreſti.Uerum eſt qui res faciles deſcribunt vt amores τ res paſtorales.de georgico tn̄ opere dicit idem Maro geor.ſcdo ad mecenatē.Tuq̄ꝫ ades inceptūq̄ꝫ vna decurre laborē.τ eiuſdem.iiij.In tenuis labor:ac tenuis nō gloria τ de armorū cātu.Maius opus moueo:τ tu largita.i.poſtq̄ꝫ largiter donaſti opi futuro tuo.i.qd̄ tuū futurū eſt hoc eſt huic operi qd̄ in tuā laudē accepim᷒ ꝑſidiū.i.protectionē τ tutamen.veniēs.i.deſcendēs ad nos illabere noſtre menti.i.inſpira mihi τ fac intelligā que de te dicturus ſū.Sic.iij.eneid.Da pater augurium atq̄ꝫ animis illabere nr̄is.Tu lꝫ diſiungere.i.ſepareris a noſtro orbe.i.globo terreno in quo nos degimus:ſpacijs ingētib᷒.i.valde magnis tn̄ ſup.quātū polus.i.axis celeſtis eleuat.i.exaltat ſuos ignes i.ſydera τ ſtellas q̄s ſuſtinet:tn̄ tu nō oblita hūanos caſus.i.miſerias τ fragilitates hoim:τ nil.i.in nullo pertesa.i.faſtidēs aut paruifaciens tuū.i.humanū genus.tu inq̄ꝫ ſuſcipis.i.ſurſū benigne capis τ tractas mortalia.i.res mortaliū:vigili cura τ noſtre lachryme tāgūt.i.afficiūt pietate tua pectora.Sic primo eneid.En priamus ſunt hic etiā ſua premia laudi.Sunt lachryme rerum τ mentē mortalia tangūt.Eſt aūt cōtra epicureos qui curare deū nolunt mortalia queq̄ꝫ.Sane falſum eſt quod quidam aſſerunt eleuare videlicet eſſe ſemper imminuere: nā neq̄ꝫ in illo quidē perſiano quod maxime citāt:nec ſi quid turbida roma.Eleuet accedas:eleuare diminuere ſignificat niſi ex cōſequenti τ ꝑ metaphoram:q: videlicet in trutina quod eleuatur minoris iudicat̄ ponderis τ valoris.pertesa aūt a tedet deduxit: dans verbo imperſonali preteritū:aut ſaltē participiū verbi ꝑſonalis:cum tn̄ Uerg. vſitatius dicat iiij.eneid.Si nō pteſum thalami thedeq̄ꝫ fuiſſet.Preterea volūt q̄dā i bonis codicib᷒ ſcriptū eſſe pectora nr̄i quaſi ſint lachryme de nobis facte aut catachreſticos.i.abuſiue dictū lachryme noſtri ꝑ noſtre primitiuū ꝑ deriuatiuo:verū tamē in fideli codice a viro litterato ab hinc decēniū trāſcripto noſtre ſcriptū reppeni.Tu ſup.es ſyd᷒ placidū.i. benignū tris qd̄ liberat oēs rates.i.oēs piclitātes a ſeuiore.clatiōe pelagi.i.maris qd̄ eliminat.i.extra limē agit:h̄ eſt expellit τ ꝓſcribit graues iras.i.malignitates aut nociuas īfluētias ſaturni τ martis illoꝝ planetaꝝ mortalibus inimicoꝝ.Tu ſup.es nobis helice.i.vrſa maior.τ tu es nob̄ cynoſura.i.vrſa minor:h̄ ē directrix ad ſalutē:ſicut vrſe.i.ſtelle apd̄ polū ſite ſūt nautis directrices ad portū.Nos dam᷒ te duce.i.ducēte vl̄ freti tuo ductu ꝑ altū ſup.mare vela habitura ſcd̄os.i.ꝓſperos port᷒ h̄ ē tuo ꝑſidio freti ꝑ mūdi hui᷒ bona tꝑalia trāſim᷒ ad eterna.Tu conſilias.i.placas τ ꝑparas nobis mare τ vētos τ cūcta ſidera.i.totā naturā.τ deū auctorē ſ.nature:tu ſup.es ſal᷒ tuta.i.certa:tu es origo pacis.i.ꝑncipiū recōcilia

Unde in oꝛone calce huius operis ſubiecta ait iſte.Te deus terre fecit celiq̄ꝫ potentem.Et tibi cocyt᷒ cum phlegeonte ſubeſt.

Uñ iſte in buc.in ꝑſonā paſtorum dicit Numina ſi vt ꝑhibent curam moderantur ab alto pertesa

tionis inter deū ꝛ hominē per mediatorē ieſum xp̄m filiū tuū:tu es bonum cōe oibus.i.vnde oēs accipiunt commodum:tu es gloria noſtri.i. humani generis:ades ergo huc.i. auxilio ſis nobis : dirige numine:id eſt.nutu et fauore preſenti.i.fauorabili et cito auxiliante: curſus ceptos: ideſt nauationem ꝛ operaꝫ inceptam. bene ꝑſtat in metaphora. dixerat enim te duce vela damus ꝛc.ꝛ rege per vada cerula.i.cerulei coloris:hoc eſt per fluctus marinos:puppim fragilem.i.tenue ingenium meum per immenſum virtutum ac laudum tuarum mare:ꝛ ita ꝑ modeſtiam vires ſuas extenuat.

Anna diu vanos ſecum plorauerat vſus.
Connubij: ſterilemqꝫ thorum triſtemqꝫ hymeneum.
Propterea dupliceſqꝫ manus:frontemqꝫ ſupinam
Attollens: humili ſuperos ita voce precata eſt
Numina:que regitis celos que voluitis aſtra
Vos penes eſt genus omne boni:vos oīa rerum
Semina ſeruatis:gremium telluris inane eſt.
Et ſine fruge ſolum niſi ſumat ab ethere vires:
Siue per aſtroꝝ curſus radioſqꝫ calentes.
Siue dei ſolo (qui temperat omnia) nutu:
Venimus ad canos frigeſcentemqꝫ ſenectam:
Et noſtre ſine prole dies abiere iuuente:
Longa infelicis thalami conſortia ſine
Claudimus in fauſto:vir pluribus exulat annis
Conſpectus hominū fugiens: dom' orba magro
Fluctuat:amiſſo ceu nauis in equore clauo.
Currimus in fatū:taciti ſqꝫ recedimus annis:
Mortuaqꝫ etatis pars eſt iam maxima noſtre
Pallida preteriti ſpaciū mors occupat cui.
Quod ſupereſt expectat hiēs iā plena meorū eſt
Terra cadaueribus:conſanguineoſqꝫ ſepulchra
Vix capiunt ſoli ſteriles ſeruamur in omne

Anna diu ꝛc. Hec eſt prima ꝑs executiua in qua venerabilis matrona ꝛ diue virginis futura mater anna deū precata ſterilitatem ſuā ꝛ ſterilitatis mala deplangit. Vanos vſus. nō ab intētione:ſꝫ ab euentu. Numina que regitis celos. Iuuenalis eſt de iudeis dicit ꝙ nihil preter nubes ꝛ celi numē adorant. Vos penes apoſtrophe.i. conuerſio dictionum : pro eo ꝙ eſt penes vos. Sane ad apud ꝛpenes ſic ferre differunt.ꝙ ad cuꝫ ꝟbo aut ꝑticipio importātē motū cōſtrui vult. Apd̄ ſine motu: ꝛ locū aut perſonā tā ad ꝙ̄ apud connotāt. Penes poteſtateꝫ : vt vado ad patrem : fui apud patrem et ſum penes patrē : ideſt in poteſtate patris. Aliquādo tn̄ ad ꝓ apud ponitur:vt Et formo ſus oues ad flumina pauit adonis. Ad flumina.i. apud flumīa Gremiū telluris.i.receptaculū ſeminis vn

Pars executiua.
Anna virgi.mater.
Anne oro pulcherrima.
Vane ſenectutis cauſe.
Senecta frigeſcēs.
Anne querele.
Solitudo apta.
Pars etatis mortua.
Sterilis.
Etas hec uior felicior.
Senecta.
Longe etatis et ſenectutiſ incōmoda.

Dedecus:⁊ certe breuis eſt felicior cui
Conditio:primo deus indulſiſſe parenti
Creditur:⁊ fragili bene conſuluiſſe ſenecte.
Quom vetuit primos iterum decerpere fructus.
Et fruges guſtare:quibus ꝑduceret annos.
Nam quid longa dies homini niſi longa dolorum
Colluuies:longi patientia carceris etas
Longior eſt curſus vite labyrinthus:in ipſum
Et vtero ingredimur:per limina mortis abimus.
Jam capulo inſtamus:nec adeſt q̃ lumīa claudat:
Oſſave cōponat tumulo:trepidiſq; ſepulchrum
Flectibus irroret:nobiſcum it tota ſub vmbras
Progenies:nec erit noſtris qui marmora ſignet
Nominibus:deſerta domus tabeſcet:⁊ iſtas
Longeui ſudoris opes:quas legimus ambo
Pluribus obſequijs:heres ignotus habebit:
Nobiſcūq; cadent noſtri monumenta laboris
Cernite cōmunes amborum numina curas:
Et ſeruare genus:cernant ſe in ſtirpe parentes
Et ſua natorum videāt in vultibus ora.
Sint qui nos facie referant:geſtuq; nepotes:
Progenieq; ſuam noſtro de nomine dicant
Sint qui nos proauos numerent:et ſtēmata lōgo
Limite deducant:iterataq; nomina ponant.
Pignora longeue concedite numina metri
Que celebres ad veſtra ferant altaria cultus
Pinguibus ⁊ priſcum donis:imitentur Abelem.
Sepius a vobis hoc exoraſſe precando.
Antiquas eſt fama nurus:⁊ ſupplice voto.
Collapſum genus atq; domos ſeruaſſe cadentes

de ī muliere gremium inter femora eſt:ſinꝰ vero inter brachia. Apte aūt fecūditatē oēm a ſuperis depēdere oſtēdit:que eam ab eis īplorat:vt probet facile factu eē qđ petit. Caniq; ſe:ideſt ſine ſubſtātiuo ī plurali poſitum ſignificat capillos caneſcētes. Sed queſtio oriri poteſt quam alibi quoq; mouebo:ſi ad ſenectam peruenerūt:⁊ poſt ad natiuitatē diue ꝟginis ambo ad plures annos ſupuixerunt quomodo Anna ex duobus alijs maritis ꝓlē ꝯcepit. Sȝ dicere poſſumꝰ de anna quod diuus Au.li.xvj.de ciui.dei.de Abraā dicit. Cuiꝰ verba ſunt. Porro ſi femīa ita ſit ꝓuectioris etatis vt ei ſolita mulierū adhuc fluāt:de iuuene parere pōt:de ſeniore nō pōt:q̄uis poſſit adhuc ille ſenior:ſȝ de adoleſcētula gignere:ſicut Abraam poſt mortē Sarre de Cetura genuit:q: viuidā eiꝰ inuenit etatem ⁊c. Fuerūt ergo ꝓuectioris etat(am bo:et ita non aliam prolem:q̄ celitus datam ⁊ promiſſam genuerūt:cum tñ̄ poſt mortem Joachim ex iunioribꝰ viris alias filias peperit Anna. Uir pluribus exulat

Labyrintho ſimilis vita.

Uite cōditio.

Affectus aniles.

Quid decē oret anna

Proles imago parētum.

Ad q̄d potius prolē petit.

Sic alacer Sanſon: ſic ⁊ formoſus Joſeph.
Sic puer Iſaacus ſatus eſt: ⁊ filius Anne:
Qui primum liquido Regem perfudit oliuo.

annis. Hoc quoq3 di‑ uerſimode narratur. Nā ſunt q̄ dicāt tātū modo plurib' diebus aut mēſibus abfuiſ‑ ſe. Clauus dicit con‑ tus ⁊ gubernaculū nauis. Capulus autem feretrum eſt. vnde Plautus hoīem grandeuū ſenē capularē appellat: eſt quoq3 manubriū: ſed ſic nō accipitur hoc loco. Heres ignot' habebit. Nobiſcū cadent ⁊c. Hoc quo q3 conqueritur abraam Geneſis. xv. dicēs. Mihi aūt nō dediſti ſemen ⁊ ecce vernaculus meus heres meus erit. Cernant ſe in ſtirpe parētes Sic de pueris troianis. Enei. v. Excipiunt plauſu pauidos gaudentq3 tuētes Dardanide: veterūq3 agnoſcūt ora parentū. Sint q̄ nos facie re ferāt. Sic. iiij. Eneid. Si quis mihi paruul' aula Luderet eneas qui te tantū ore referret. Stēmata longo limite deducāt. Stēmata dicuntur corone ⁊ ornomēta. Dicūtur etiā linee ſeu ramuſculi quos in gñe faciūt quom grad' cognationū partiūtur: vt puta ille filius: ille pater: ille au': ille pau': ille atauus: ille tritau'. vn̄ Plini' in principio lib. xxxv. Aliter inquit apud maiores in atrijs hec erāt q̄ ſpectarent non ſigna exterio rū artificū: nec era aut marmora. Expſſi cera vultus ſingulis diſpone‑ bant armarijs vt eſſent imagines q̄ comitarent gentiliū funera: ſemp q3 defuncto aliquo: totus aderat familie eius q̄ vnq̄ fuerat ppl's. Stem mata vero lineis diſcurrebant ad imagines pictas. Tabule vero codici bus implebant ⁊ monumentis rerū in magiſtratu geſtarum. Alie in fo ris' ⁊ circa limina animoꝝ in gentiū imagines erant: affixis hoſtiū ſpo lijs q̄ nec emptori refringere liceret: q̄ etiam domin' mutatis dom' or‑ namenta erant. Hec ille. Sūt ergo ſtēmata ramuſculi ſeu linee inter imagines aut ſtatuas decurrentes quib' ꝓgeniem ſuam veteres agno ſcebāt: quāquidē rem iudei diligētiſſime hacten' obſeruāt: olimq3 id ꝓ‑ uidētia diuina fecerūt: vt de ꝓgenie ſaluatoris noſtri q̄ de ſtirpe dauid naſci debebat nihil dubitaret. ¶ Ordo ne ꝓlixior ſim talis eſt. Anna plo rauerat ſecum diu vanos. i. inefficaces ⁊ mēdaces vſus cōnubij: q2 ope ram liberis ꝓcrēādis inanē dederat. ⁊ thorū. i. lectū matrimonialē ſte‑ rilē ⁊ hymeneū triſtē. i. nuptias triſtes. ⁊ ꝓpterea ipſa attollēs. i. ſurſu3 extendēs manus duplices. i. ambas aut cōplicatas: ⁊ frontē ſupinā. i. erectā ſuſpiciēdo celū: ꝓcata eſt ſuperos. i. deū celeſtē humili voce: ita. i. in hunc mundū. O numina (pluraliter dixit ꝓpter trinitatē aut numi nis diuī. i. deitatis diuine multitudinē) q̄ regitis celos ⁊ que voluit aſtra omne genus boni eſt penes vos. i. in ptāte veſtra: vos ſeruatis. i. cōſeruatis: ſola ſemina rerū: gremium. i. receptaculū ſeminū telluris. i. terre: eſt inane. i. inutile: ſine fruge ⁊ infructuoſum niſi ſumat vires ab ethere. i. a v̄tute celeſti: ſumat dico. ſiue p curſus aſtroꝝ: ſiue per radios calentes. ſ. ſolis ſiue ſolo nutu dei q̄ temperat oīa. Aut ordo eſt. Nos ve nim'. i. ꝓducti ſum' ad canos. i. caniciē capillorū ⁊ ad ſenectam. i. ſene ctutem. Unde difficultas oritur quō poſtea bis peperit: q2 addit frigeſcē tem ſiue curſus aſtrorū: quorū violentia nos quoq3 ad interitum trahi mur. ſiue per radios calentes qui humidum radicale exiccant: ſiue ſolo nutu. i. ſola volūtāte dei qui temperat. i. moderatur omnia. Et dico no ſtre iuuente abiere ſine prole. Nos claudimus infauſto. idest infelici fi‑

Sanſon.
Joſeph.
Mulier
annos fetā
an cōcipe
poſſet ex
diuo augu
ſtino noti
cia ⁊ cogni
tio.
Clauus.
Capul'.

Stēmata
⁊ corone ⁊
ornamen
ta ⁊ gñis
ꝓpagines
vel rami.

Unde nō‑
iuuenuſte
Mātua.
iuū. huc. at
tribuit ſu‑
periſque
quid ē pa
ſtoꝝ cura.

ne longa.i.diuturna:cõſortia.i.cõmercia:infelicis thalami.i.nuptiarũ infeliciũ.vir.i.marit⁹ meus fugiẽs cõſpectus hoim(ꝓpter ruborẽ.ſ.in fecunditatis ob quã tẽplo exploſus fuerat)exulat.i.extra ſolũ ſuũ vt p ſcriptus viuit:pluribus annis:⁊ id ſm opinionẽ authoris ꝗ forte.de lu narib⁹ intelligit.Aut oſtendit affectionẽ loquentis cui abſentia mariti diuturna viſa erat.⁊ ita ex more pluralẽ ꝓ ſingulari ponit.ſicut.j.enei. Nauib⁹ infandũ amiſſis.cũ vna tãtũ amiſſa eſſet.⁊ in eunucho.Nõ poſ ſum ꝑpeti meretriciũ cõtumelias:cũ de vna tm̃ loq̃ret.Sane in hoc ge nere loquẽdi audiẽs eſt dictis valẽſibus.Nã tẽpus lꝫ continuũ in abſtrõ ponit dicẽs plurib⁹ annis:cũ fere idonei actrõs ponã.Argute aũt dicit pluribus:q2 ſunt qui velint de duobus poſſe plures dici.Neq; tamẽn ve ro ſimile eſt vel duos annos abfuiſſe:niſi vt dixi annus ex affectiõe cõpu tet vt apud comicũ cũ dr̃ dum conantur:diũ comitur annus eſt.Dom⁹ ſupple noſtra orba.i.ꝑuata:magiſtro.i.patrefamilias:fluctuat.i. nutat et vacillat.ceu.i.ſicuti nauis fluctuat ſupple in equore:⁊ hoc clauo.i.cõ ro ⁊ directorio amiſſo.Nos currim⁹.i.celeriter tendim⁹:in fatũ a.mor tẽ et recedim⁹ ſcꝫ a mundo:annis tacitis.i.tacite preterenſtib⁹:⁊ maxi ma pars noſtre etatis eſt iã mortua.Mors pallida.i.pallorẽ adducẽs: occupat.i.obſidet ſpaciũ preteriti cuiꝫ ipſa hiãs.i.auida ad deuoran dũ expectat qd̃ ſupereſt.i.reliquũ eſt vite noſtre.Terra eſt iã plena cada uerib⁹ meoꝝ.ſ.equaliũ aut cõſanguineorũ.⁊ ſepulchra vix capiũt ꝯſan guineos ſupple meos:⁊ nos ſoli ſteriles:ſeruamur in oẽ dedecus.i. ad omnẽ cõtumeliã ⁊ certe cõditio breuis eui.i.parũ viuentiuꝫ:eſt felicior (q2 ſm plinium ꝓpter miſerias vite hũane.quidã exiſtimauerunt opti mũ eſſe nõ naſci:aut ꝓcitiſſime aboleri)de⁹ credit̃ indulſiſſe.i.pie cõde ſcẽdiſſe:primo parẽti:ſcilicet ade:⁊ cõſuluiſſe bene.i. optime ꝓſpexiſſe: fragili ſenecte:quũ:ideſt quãdo vetuit decerpere:ideſt vnguib⁹ carpẽdo de ramis legere:primos fructus.ſ.ligni vite:⁊quũ vetuit guſtare fruges ſcꝫ paradiſi.q̃bus ꝓduceret.i.extẽderet annos (Id aũt vetuiſſe legitur Geneſis.iij.¶Nam quid longa dies ⁊c.Probat bene actũ eſſe cum ho mine ꝙ poſt peccm̃ ꝓhibit⁹ ſit a ligno vite:q2 qd̃ Iuuena.in ſaty.x.latiſ ſime ꝓſequit̃.⁊qd̃ Hora.dicit.Multa ſenẽ circũueniũt:incõmoda:q̃ tñ aũ peccm̃ nõ circũueniſſent)Ordo aũt eſt.Nã q̃d lõga dies.i. lõgũ:tẽ pus vite ſupple eſt hoi:niſi longa colluuies:ideſt cõtaminatio ⁊ immun da cõmixtio dolorũ.q.d.nihil:q2 longior etas eſt patiẽtia lõgi carceris (qm̃ corpus ⁊ aĩe quidã carcer:vt in catharinaria dicemus)Curſus vi te eſt labyrinthus.i.domus erroꝝ ⁊ inextricabilis error:ſicut erat laby rinthus quẽ Dedalus in creta fecerat.vñ Virgilius eneidos.v.Et quõ daꝫ creta fert labyrinthus in alta.Parietibus textũ cecis iter ancipitẽ. ꝗ.Mille viis habuiſſe dolũ:qua ſigna ſequẽdi.Falleret: imprenſus:et irremeabilis error.Erat ergo domus multis itineribus implicita.quã difficile erat egredi:ſicut hũc mũdũ mille laqueis intricatũ. quot aurẽ labyrinthi fuerit:vide p Ȝandinum loco iam dicto.De miſeriis autem longe vite:lege Iuuenalẽ ſatyra decima(Nos ingredimur)in ipm̃:ſcili cet labyrinthum ex vtero:ſcilicet materno:⁊ abimus:ideſt egredimur p limina mortis.Nos iſtamus:ideſt vicini ſumus iam capulo ideſt fere tro ſeu capſe qua ad ſepulchrum feramur:nec adeſt ſupple nobis quiſꝗ̃ liberorum:qui claudat lumina:ideſt oculos defunctorum(hoc quoq; ti bullus conqueritur)ve pro vel:qui ſupple componat tumulo: ideſt ſepe

Plurale ꝓ ſingulari non inue nuſtepo ni ſolet.

De q̃ mõ iuuenuſte Ob mala ꝓmeui dã noſaq; fur ta parẽt(. Et raptuꝫ ferula pro grauiore forum.

Ob veti tas fru ges ⁊ lectũ ex arbore malum. Heu ni mis au

daci crimina facta manu.

liat oſſa:ꝛ qui irrorer:ideſt riget ſepulchꝛū:tepidis fletibus:ideſt lachꝛymis. Tota ꝓgenies ſupple noſtra.i. nobiſcū ſub vmbꝛas:ideſt ad lymbum patrū:hoc eſt extinguitur:nec erit ſupple quiſꝙ̄ de genere noſtro: q̄ ſignet marmoꝛa.i. ſarcophagū.noſtris nominib⁹: ideſt iſcriptionib⁹ noſtrorum nominum. Hec ex generalitate dicta ſunt.non eñ talis cura tam ſancte matrone quadrare videtur)dom⁹ ſupple noſtra: deſerta ſcilicet ab inhabitatoꝛib⁹:tabeſcet:ideſt ſqualebit ꝛ cōſumetur ſitu ꝛ tabe.ꝛ heres ignot⁹(quia elizabeth cognata tua ꝛ ꝯſobꝛina eius iam etiā prouectioꝛ liberos nondū habuit:habitura diuū baptiſtam)ideſt extra cognationē noſtram accitus: habebit iſtas opes:ideſt diuitias ꝛ facultates lōgeui ſudoꝛis:ideſt quas peperim⁹ per ſudorem diuturna: quas nos ambo legimus:ideſt collegim⁹ pluribus obſequīs:ideſt miniſterīs ꝛ laboꝛibus:ꝛ monumēta.i.memoꝛalia(ſi ſit dicā)noſtri laboꝛis cadēt

Sic & apd maronem En q̄s cōſeuimus agros.et q̄d ſequit̄

ideſt extinguent̄ et interibūt nobiſcum. O numina cernite:ideſt reſpicite miſericoꝛditer cōmunes curas amboꝛum:ſcilꝫ noſtrū:ꝛ ſeruate:ideſt conſeruate genus ſupple noſtrū:cernant parētes ſe: ideſt ſimiles ſui: in ſtirpe:ideſt ꝓpagatiōe filioꝛuꝫ. Ad hanc ſententiam dicitur eccleſiaſtici.xxx. Moꝛtu⁹ eſt pater eius: et quaſi nō eſt moꝛtuus. Similem eñ reliquit ſibi poſt ſe. Sed animaduertendum eſt ꝙ nouum eſſet ſtirpem pro nepotibus ſeu ſuccedentibus poni. Jdeoꝙ̄ non dicam vt cernāt ſe in ſtirpe ſua:ſꝫ ſuoꝛum nepotum:hoc eſt in liberis ſuis:qui ſuoꝛm liberoꝛum ſtirps ſunt.vnde ſubditur.et videāt ſua oꝛa: ideſt vultum ſuoꝛuꝫ ſimilitudinē in vultibus natoꝛum:ꝛſint nepotes qui referant:ideſt repꝛeſentēt nos facie:ideſt effigie faciei:ꝛ geſtu.i.agitatione coꝛpoꝛis. Vñ ene. iīj. O mihi ſola mei ſup aſtyanactis imago. Sic oculos:ſic ille man⁹ ſic oꝛa ferebat)ꝛ ſint qui dicant:ideſt appellent ſuam pꝛogeniem de noſtro noīe:quia nepotes pꝛimi auoꝛum ſuoꝛum nomina pleriꝙ̄ habēt. Sint ſupple pronepotes qui numerēt nos pꝛoauos:ꝛ qui deducant nos lōgo limite:ideſt longo ductu linearū:ſtemmata.i.maioꝛum ſuoꝛum cooꝛdinationes per ramos:ſicut depingitur radix ieſſe:ꝛ qui ponant noīa iterata.i. multiplicata:vt ſcilicet nepotes noſtri:ſint aui ſuoꝛū nepotū quibus ſua noīa dent. O numina cōcedite matri longeue:ideſt mihi iam ꝓuectioꝛi que libenter mater ſim:pignoꝛa.i. liberos:que ſcilicet pignoꝛa

Inde ſacra matrimonia cōtrahūtur ꝛ ꝯtra.ꝛ a viro exiſtēte frigido vel maleficiato dirimuntur: q: mater vult eſſe mulier.

ferant:ideſt afferāt ad veſtra altaria celebꝛes cultus:ideſt ritus a patribus noſtris celebꝛatos.ea aūt intentio pꝛocreandoꝛum liberoꝛuꝫ cuilibet catholico eſſe deberet:ꝛ ſupple q̄ pignoꝛa imitētur pinguib⁹ donis: ideſt ſacrificio ꝛ oblatiōe pinguium donoꝛū:ideſt vetuſtiſſimū abelem: ſcilicet filiū ade quem cayn occidit ex inuidia. Diſcant iuuenes abelem vt michaelem declinare. Fama eſt antiquas nurus:ideſt ſponſas et nuptas. Nam nymphe ſponſa eſt et nurus. Nos tamen ꝛ vulgo nurus accipimus pꝛo coꝛrelatiuo ſoceri:et ſocrus:ideſt pꝛo filīj noſtri vxoꝛe:)exoꝛaſſe pꝛecando:ideſt impetraſſe per pꝛeces a vobis ſepius hoc:ideſt ꝓpagationem generis:et ſeruaſſe voto ſupplice:genus collapſum: ideſt ad interitum tendens:et domus cadentes:ideſt habentes ad interitū. Sanſon alacer:ideſt ſtrenuus eſt ſatus: ideſt pꝛimogenitus ſic: ideſt per pꝛeces parentum:vt tangitur Judicum decimotertio.vbi dicitur ꝙ erat vir quidam nomine. Manue habens vxoꝛeꝫ ſterilem ꝛc. Et foꝛmoſus Joleph:cuius foꝛma capta fuit vxoꝛ Phutifaris in Egypto ſatus eſt ſic. Unde Geneſis trigeſimo dicitur. Recoꝛdat⁹ dominus Rachelis

exaudiuit eam: ⁊ aperuit vuluã eius que concepit ⁊ peperit filiũ dicens. Abſtulit deus opprobriũ meũ: ⁊ vocauit nomẽ illius ioſeph. Sic puer Iſaacus: ideſt qui vulgo Iſaac dr: filius abrae ex Sara ſatus eſt. vt habetur Gene. xxj. Et filius Anne vxoris: ſcz Helcane: hoc eſt Samuel ppheta qui perfudit liquido oliuo: ideſt vnxit primum regem filiorum iſrael ſupple videlicet Saulẽ ſatus eſt ſic. vt habetur. j. regum. j. Qđ ergo ſepe factum eſt: iterz poſſe fieri contendit. Aduertant grãmatices imperiti. i. cum vocali in prima ſyllaba ſolere diuidi: vt iaſon iaſius iacobus ieſus ioſeph iulus. Item a barbaris formari poſſe latina: vt ab abraaz abraamus ⁊ ab iſaac iſaacus: quo hic vſus eſt.

Talibus orabat ſterilis gemituq; ſonoro
Crebra dabat longos inter ſuſpiria planctus.
Audijt omnipotens: animumq; in vota: precesq;
Flexit ⁊ infuſo caluerunt viſcera fetu.
Cepit ⁊ humanos paulatim ſumere vultus
Semen: ⁊ in noſtram ſenſim tranſire figuram
Ut quum vere nouo tepefacta roſaria multe
Ueſtit frondis honor primum dureſcit in orbem:
Folliculus: barbeq; comam producit acute.
Mox inflare ſinus: tunicaſq; implere virentes
Incipit: ⁊ concreta diu ſub cortice proles
Turget agens rimas tenues: ⁊ vertice ſomno
Purpureas oſtendit opes: rubicundaq; labra
Poſtremo quum pulchra ſuos aurora colores
Explicat ⁊ viri cum glomerãt noua gramina rorẽ
Panditur omne decus valuiſq; emiſſus apertis
Flos hyat: ⁊ leto arridet venientibus ore.
Sic noua progenies vtero congeſta parentis
Emerſit non tota ſimul: ſed ſingula certo
Decreuit formans opifex deus ordine membra.
Cor primum: ex illo qm̃ deſcendit in artus
Uitalis calor: ꝗ pleno ſeu flumina fonte
Illicq; prima domus vite: poſtrema per illud

¶ Talibus orabat ſterilis. Docet exauditã eſſe annam: modũ tamen differt ⁊ pñs in tempus omittit: videlicet in principium ſecundi libri. Hic autez formã generãdis oſtendit per ſimilitudinez ſumptã ex productione roſe. vocabula apta ſunt. Ordo eſt. Anna ſup. ſterilis orabat talibus ſub verbis: et dabat longos planctus inter crebra ſuſpiria ſup. cum gemitu ſonoro. Omnipotens ſcilicet deus: audijt: ideſt exaudiuit eam ⁊ flexit animum in vota et preces ſupple anne: hoc eſt annuit votis eius (quomodo autem per angelũ nunciauerit futurũ: alibi dicetur) et viſcera: ideſt receptacula ſeminis: caluerunt fetu: ideſt ſemine paterno infuſo: ⁊ ſemen cepit ſumere paulatĩ vultus humanos: id eſt effigiem hũanam ſed muliebrem (ſicut Horatius in prĩcipio artis poetice: pro muliebri dixit humano capiti ⁊c.) cepit ſup.

Latia nomina a barbaris formari attende.
Uir. cõceptionẽ deſcribit.
Anna exaudita.
Cõceptio marie.
Comparatio
Similitudo delitioſiſſima ab roſa ſumpta.
Adaptat ſimilitudinem q̃ ſctificatã vir. in vtero matris demõſtrat.

Diſcedens terris animus veſtigia ponit.
Tum ſuperum pater illius procul ire caducas.
Iuſſit ab hoſpitio curas: habitacula dixit
Spiritibus: dulcē〈que〉 mihi ſeruate receſſum.
Mox cerebri concreta dom⁹: que plena pudicis.
Creuit imaginibus: caſto〈que〉 imbuta pudore.
Os roſeum ſine labe dedit fronti〈que〉 decorem
Sidereum: ⁊ letos forme celeſtis honores.
Ambroſia〈que〉 comas tinxit: mox vbera pectus
Protulit: in teretes humeri ſurgere lacertos.
Ramoſas〈que〉 manus: quas hac pater imbuit arte.
Ut ſolos fierent habiles. pietatis ad vſus.
Hec ſunt membra quibus diuine mentis imago
Cernitur humanis animis impreſſa: quibuſ〈que〉
Omne opus ethereo dignum tētamus olympo.
Inferiora magis pecudum ſeruare videntur:
Naturam mores〈que〉 feros: tamen omnia ſemper.
Officijs habuit ſanctis accommoda virgo.
Non tam multiplici diuorum munere non tot
Delicijs non tam grato pandora decore
Claruit: aſcrei cantu celebrata poete.
Sic ope celeſti quāuis humana negabat
Materni ſoboles iniūt tentoria ventris.
Omne qđ excellens opus: ⁊ ſublime futurum eſt
Difficiles ortus habet: incrementa〈que〉 tarda.
Sic iunco nemus alcide: ſic tardior exit.
Populeis abies ramis: ſic abiete pinus.
Segnior: ⁊ pigno longe viuacior ilex.
Et robuſta larix igni impetrabile lignum.
Nam magis opprimitur partu natura potenti.

ple trāſire: ideſt trāſformari paulatim in noſtrā: ideſt humanā figuram: vt: ideſt quē admodum quum: id eſt quādo (olim ſcribebatur quom: quia duplex u non recipiebatur: vnde duos: ſeruos: coruos: in recto caſu ⁊ voltis ⁊ quom reperimus: nunc autem per c etiam illud quum temporis paſſim ſcribitur (honos: ideſt ornatus multe frondis veſtit: ideſt cooperit et ornat roſaria: ideſt frutices roſarum: tepefacta nouo vere: ideſt tempore verno: per fauonij aut zephiri flatū: folliculus: ideſt gemma aut groſſus: hoc ē receptaculū vnde erit roſa durescit: ideſt ſolidatur: primū in orbem: ideſt ſpherulā ⁊ producit comā acute barbe. (Et tamen diſcrimē vt plebei verſiculi indicāt. Sunt fratres quini ſub codē tēpore nati. Sed duo barbati totidē imberbes generati. Ultimus e quī〈que〉 non eſt barbatus vtrin〈que〉 ⁊ ſupple folliculus incipit mox: ideſt paulopoſt) q: vt vergilius de roſa dicit. ꝙ lōga vna dies: etas tā longa roſarū eſt. Quas pubeſcētes iuncta ſenecta premit. Quam modo naſcētem rutilus conſpexit eous.

Cor primus in vgi. formarum.
Quum.
Cerebrū
Os.
Frons.
Come.
Ubera.
Pectus lacerti manus.
Preſtātia corū que dixit.
Membra inferiora.
Rem hoc tico decore illuſtrat.
Pandora
Omne excel. difficile pbat
Larix
Ratio dicit.

pluſꝗ opere impēdit: grandi ceu pondere preſſa,
paluſtra gemūt magis: ⁊ magno ſubvomere taur⁹
Sudat: ⁊ obluctans vires labor haurit onuſtas.
Sic opus in longum differt finiꝗ reſiſtit.
Aſt vbi nature diuum ſuperaddita virtus,
Adiuuat vt remis lembus fugit actus et aura:
Sic leuis ad me tam prono patet orbita curſu.

Diuũ fauor.

Manc rediēs ſero veſpere vidit anū) inflare ſin⁹: idest turgere per oēs āgulos: ⁊ implere tunicas virētes) Nihil apti⁹ aut delicioſi⁹ dici pōt nec qᵭ mag(naturā pingat folliculi atꝗ vteri pregnantis: ⁊ ples: idest flos ipſe: cōcreta diu ſub cortice (niſi enim
hoc eſſet: non huc flores illinc frondes exirent) turget.i.inflatur: agens
tenues rimas.i.findēs folliculū ⁊ oſtēdit.ſummo vertice (illic enim eſt pri
ma ſiſſura) opes purpureas. Alluſio ad merces turgenti ſacco incluſas
ꝗ ſeſe oſtērāt. Cur aūt purpuree ſint roſe poetice docet Maro dicēs vbi
ſupra. Ambigeres raper ne roſis tūc aura ruborē. An daret ⁊ flores tin
geret orta dies. Ros vnus: color vnus: ⁊ vnū mane: duorum Sideris ⁊
floris eſt dña vna ven⁹. Forſan ⁊ vn⁹ odos: ſed celſior ille ꝑ auras Diſta-
tur. ſpirat proxim⁹ iſte magis. Cōmunis paphie dea ſideris et dea flo-
ris. Precipit vnius muricis eſſe habitū.i.veſtitum purpureum. nā mu
rex eſt purpurea: et oſtēdit labra rubicūda: idest extremitates folioꝝ flo-
ris: poſtremo quū.i.quādo aurora pulchra explicat.i.expādit ſuos colo
res: ⁊ gramina noua.i.recēs nata: glomerant.i.in glomus trahūt: rorē
vitreum: idest pellucidum ⁊ vitrei coloris: omne decus.i. ornamentum
in folliculo prius occultatū: panditur: idest extenditur ⁊ aperitur: ⁊ flos
emiſſus hiat: idest diſtendit valuas.i.clauſuris apertis: ⁊ arridet veniē
tibus.i.obuiam ſe offerētibus leto ore. Sic noua.⁊c. Hec particula ſic
correſpondet illi. vt quum vere nouo ⁊c. Sic ꝓgenies noua cōgeſta vte
ro parentis.i.matris future: emerſit.i.ad completam formā euaſit nō
tota ſimul: ſed de⁹ opifex.i.opus tale faciēs miniſterio nature: formās
ſingula mēbra diſcreuit ſup. ea certo ordie diſcreuit dico formās prius
ſup. ꝙ cetera mēbra cor aīalis (aut pri⁹ ꝓ ꝑmū poſuit) qm̄ calor vitalis:
i.vitā generās ⁊ cōſeruās: deſcēdit.i.deriuat ex illo.i.ex corde i ac⁹.i.ce
tera mēbra. ceu.i.veluti flumina.i.riui deſcendūt ſup. ex fonte pleno.i.
abundante. Prima domus vite eſt ſup. illic.i.in corde (Hec autē omnia
ex principiis medicine ⁊ medicoꝝ ꝑncipe decerpta ſunt) ⁊ anim⁹.i.ſpiri
tus vitalis diſcedens terris.i.a terris: ponit ꝑ illud ſcilicet cor.i. ꝑ me-
dium eius tranſiens poſtrema.i.vltima veſtigia: hoc eſt cor eſt primū ⁊
vltimuʒ viuēs. Tū: idest deinde. poſtꝙ cor formatum eſt pater ſuperū.i.
deus pater creator oim iuſſit curas caducas.i.de rebus caducis: ire ꝓ
cul ab hoſpitio illi⁹.ſ.cordis (Cura enim ſm̄ ſeruiū dr̄ ꝙ cor vrat: illō au
tē cor ſine caducis curis erat: nec placet vt dicas illi⁹ ꝓ ſuo ꝓpoſitū: qᵭ th̄
ſequēs ꝟbū videt̄ innuere) et dixit ſpiritibus ſupple bonis (hoc eſt āge-
lis cuſtodib⁹ hoīʒ: quos gētilitas genios vocat) ſeruate mihi habitacu
la: ⁊ dulcē receſſuʒ.ſ. ad quē vnigenitū ſuū miſſurus erat. Domus: idest
receptaculum aut cellula cerebri eſt cōcreta.i.cōſolidata: mox.i. paulo
poſt formationē cordis ꝗ.ſ. domus creuit plena imaginib⁹.i. fantaſma
tis aut (ſi mauis) fantaſmatib⁹ ſeu imaginationibus ⁊ (vt dicūt) ſpecie

Roſe formam nõ iuuenuſte plebei licʒ verſiculi

Roſe cur ſint purpure.

Cura ꝙ cor vrat ſi ueꝙ in caducis cordibus heret teſte ſeruio õt.

bus pudicis:ꝙꝫ ⁊ creuit imbuta.i. a principio tincta et inſtituta caſto
pudore.Et ſup.pater celeſtis dedit ſupple nouo fetui aut cerebrū dedit
ideſt produxit os roſeum.i.roſei coloris ſine labe:⁊ dedit fronti decorez
pulchruz ſiderum ⁊ letos honores.i.pulchritudinē letificātē:celeſtis forme(pul-
honeſtuz chrū ⁊ honeſtū cōuertunt.vñ honeſtū ꝓ pulchro ⁊ ediuerſo paſſim inue
nies:vt ſatus hercule pulchro.i.honeſto.⁊ forma honeſta:ideſt pulchra
Sic honores ꝓ pulchritudine ponunt.ſic ⁊ Eneid.j.Letos oculis effla-
rat honores.Forma aūt aforuo.i.calido ſm donatū deducit eo ꝙ calor
Forma. formoſitatē nutrit)⁊ tinxit.i.imbuit comas.i.capillos aut radices ca-
pilloꝝ ābroſia.i.odore ambroſie:vt.j.enei.de venere.Ambroſieꝙ come
Ambroſia diuinū vertice honorē ſpirauere(Sane ambroſia tāte ſuauitat(eſt ⁊fra
grātie:vt deoꝝ cibis deputet:ſed nō vni herbe nec frutici nomen inditū
atteſtat pli.)pectus ꝓtulit mox vbera.i.mamillas:⁊ hūeri fluxere.i.ꝓ
tēſi ſunt in lacertos teretes.i.brachia oblonga cū rotūditate:⁊ in ma-
nus ramoſas.i.ꝗ nos digitos ꝗ̄ſi.ramos habētes:ꝗs ſup.magnꝰ pater
i.creator olim deus imbuit.i.inſtituit hac arte vt fierent habiles.i.ido-
nee ad ſolos vſus pietatis.i.vt nihil ipiuz operentur.Hec.ſ.cor:pectus:
cerebrū:os:humeri:brachia ⁊ manus.i.a corde oīa ſurſuz tendētia:ſūt
mēbra quibꝰ.i.in quibus imago diuine mentis cernitur:impreſſa ani-
mis hūanis:ideſt habētia animos hūanos impreſſos ⁊ infuſos:⁊ qui-
bus tētamus:oē opus dignuz ethereo olympo:ideſt ſummo celo.Infe-
riora ſupple membra que ſcilicet ſub corde ſunt:videtur ſeruare magis
naturam pecuduz.ideſt ad neceſſitatem nature cui pecudes indulgent
deputata:⁊ ad mores feros.i.pecuinos ſeu beluinos:tamen virgo.ſ.in
cōparabilis maria:habuit ſꝑ oīa ſup.mēbra ſua:accōmoda.i.accōmo-
data ⁊ applicata ſanctis officijs.vñ ſubdit poeta eā pulchriorē fuiſſe et
decētiora habuiſſe membra:ꝙ̄ Heſiodus pandorā habuiſſe fingat:cuiꝰ
verba in libro Georgicon a Nicolao de valle ſic verſa ſunt.Ex tēplo ſin-
gis vulcane puellā virginis ora dee ſiſem:ꝙ̄ glauca minerua Cinxit et
ex omni fulgentē parte poliuit.Hinc etiā charites:etiā celeberrima pi-
tho.Aurea candēti poſuere monillia collo.Effuſeꝙ comas ore de flore
coronā.Vernaliu tribuere decētū attica pallas.Illam precipio forme de
Pandora corauit honore.Et ſuperum interpres victor cyllenius argi.Fallacē at-
tribuit mentē ⁊ fallacia verba.Sic pater altit onās diuino iuſſerat ore.
Quandoquidē dederat ſua munera quiſꝙ deoruz.Mercurius merito
pandorem nomine dixit ⁊c.Pandora enim ſonat oīm dona:nam (pan)
dicitur omne ⁊(dorea) donū vel largitio(doron)etiā donū dicitur.ſz vt
rē paucis aperiā.Cū iuppiter iratꝰ mortalibꝰ ignē ſurripuiſſet:ꝓmothe
us iapeti filiꝰ reſtituere cogitans:ceteris remotis deuenit ad iouis ignē
quo diminuto ⁊ in ferulā cōiecto hoīes poſtea vſi ſunt:ſed iratꝰ iuppiter
Prome vbi reſciuitꝰ pandoram a vulcano vt ab heſiodo dictum eſt effictam:⁊ a
th eus.vñ dijs ornatā cū vaſe demiſit in quo omne morboꝝ genus incluſuz erat
maro in qꝛ ꝓmotheus:qꝛ vir ꝓuidus noluit recipere fratriꝙ recipiēdū negauit
ibide.vtꝙ ſed dolo tam pulchre puelle illuſus epimetheus frater eius vas aperuit
parū men aut pādora vt ab eo receptū eſt.vñ omne morboꝝ genus exiliuit ſpeſꝙ
tis ſed nō ſola mortalibꝰ in fundo manſit.Longior eſt de ꝓmethei penis fabula.
ſpuuſe pro Multi ad hiſtoriam referūt.Ad mores aūt applicātes(ſicuti heſiodus
metheus. voluiſſe videtur)dicunt primos mortales glādibꝰ ⁊ frugibus ſponte na
ſcētibꝰ ſine vlla decoctione veſci ſolitos:lōgeuos ſine morbo vixiſſe:at

vbi voluptati per varias decoctiones indulgere ceperūt: cuius nimirū blandus eſt vt pandore aſpectus: que tegmē amouit omne morborum genus exiuit. vnde ſubdit Heſiodus. Sed tamē ab vrna dum pādora leuat: totū exilière per orbē. Curarum infeſte effigies. Spes ſola remā-ſit intus: ⁊ e labris ima ſub parte reſedit ⁊c. Sed ad ordinē redeo. Pandora: id eſt pulcherrima puella omnibus charitibus: id eſt gratijs ⁊ donis a dijs ornata celebrata. i. celebris effecta cantu. id eſt carmie poete aſcrei. i. heſiodi cuius patria aſcra fuit iuxta heliconē: vt ipſe dicit rus miſerū nō claruit tam multiplici munere. i. dono diuorū: non tot delitijs: non tam grato decore vt ſupple virgo maria que angelico ore gratia plena ſalutata eſt. Hic ſoboles. i. ples maria iniit teritoria ventris materni prius ſcilicet ſterilis ⁊ hoc ope celeſti: quis humana ſupple facultas negabat. Aut vt dixi in expoſitione vocabulorum: quam ſcilicet opē. i. facultatē gignēde plis: vis. i. virtus aut poteſtas humana negabat ſcꝫ ſe poſſe exhibere ipſis cōiugibus iam ſenio cōfectis ſaltē alteri. Attēde qd Seruius dicit multa eſſe in ſubauditione que exprimi non poſſunt. Nam ops pro potētia aut facultate non reperitur in rectis. ⁊ tamē adiectiuum eius hic ponitur videlicet humana. Argumētatur aūt poeta ex ſimilitudine rerum naturaliū productionē diue virginis ex prouectioribus parentibus ſane difficilē: pre ſe tuliſſe magnam prolis excellentiā: eo q omnia difficulter naſcentia robur pre ceteris habeāt. ¶ Ordo eſt. Omne opus qd futurū eſt excellēs ⁊ ſublime: habet difficiles ortꝰ: ⁊ tarda incremēta. i. augmenta: ſic ⁊ nemus alcide. i. populus arbor herculi conſecrata (vn̄ in buc. Populus alcide gratiſſima ⁊c. dicit autē alcides hercules ab auo putatiuo vel a fortitudine q̄ grece alce dicit) orit. i. naſcitur ſupple tardius iunco. i. q iuncus ſpecies herbe ſine nodis: ⁊ abies ſpecies arboris que in montibus creſcit que vulgo ſapinus dicit. nā paluſtris facile naſcit: erit ſic tardior ramis populeis: id eſt q ipſe populus et pinus erit ſic ſegnior. i. tardior abiete. i. q abies (eſt autē in quinto pede proceleumaticus: ſicut in ſecundo eneidos. Edificāt: ſacraq; inte-xūt abiete coſtas) ⁊ ilex. i. arbor illa glandifera: longe viuacior. i. diuturnioris vite: erit ſegnior pino ⁊ larix ſiue vt alij legūt larex (arbor duriſſima ex qua tabule tegulis affixe flāmā repellūt: nec carbonē faciūt. vn̄ hic dr robuſta) appoſitorie lignū impenetrabile igni. i. ab igni ſup. erit tardior illice (paſſim apd doctos viros larix nō larex ſcriptū inuenies Huguitio tn̄ per e ſcribendū precepit cui ſuffragari videtur penultima ſyllaba que corripitur: vt apud lucanum lib. nono. Et larices: fumoq; graue ſerpētibus vrūt ⁊c. Sed ⁊ maſtix feminini generis p i ſcribit: ⁊ tamē contra alexandri dogma pe. corripit. vnde ſerenus. Maſticis addētur fracte tria milia farra) Nā natura opprimitur magis potēti partu. i. pariēdo rem potentē: ⁊ impēdit plus ope. i. molimimis ⁊ laboris ceu: id eſt ſicuti plauſtra. i. vehicula preſſa. i. onerata grandi pondere. i. onere: gemunt magis q ſup. leuius onerata. Et veluti taurꝰ ſudat ſup. magis ſub magno vomere. i. accipiendo a parte totum: aratro. ⁊ labor obluctans: id eſt obnitens: haurit id eſt abſumit vires onuſtas. i. plus equo oneratas. ſic natura ſup. differt opus in longum ſupple tempus ⁊ reſiſtit fini: id eſt non ſinit faciliter peruenire ad finē: id eſt cōſummationem. Aſt. i. ſed vbi virtus diuum. i. diuorum aut potius diuina ſuperaddita nature: adiuuat ſupple eam (ſicut in generatione marie) vt: id eſt quemadmo-

Pandora dicit quaſi omnium deorū donū: ⁊ munus.

An⁊ lembus.ideſt nauicula:actus:ideſt impulſa:remis ꝙ arcti ſunt:⁊ aura:ideſt vēto naturali:fugit:ideſt celeberrime currit:ſic orbita.i.via:lenis.i.facilis tranſitus;patet ad metã:ideſt terminũ videlicet ad portũ: prono:ideſt procliui curſu:hoc eſt facili vt ad quem inclinata eſt.q.d.ſicut lembus adiutus vēto ⁊ remis cito peruenit ad portum;ſic operatio nature diuina adiuta virtute cito ſortitur effectum.

¶ Sed quia longeuam fecit diſcordia litem.
Aſſimilem iugi loris:que gordius olim
Nexuit atqꝫ iouis phrigii ſuſpendit ad aram
Dedaleeqꝫ domus errori paſiphaeo;
Conceptus ne ſacer fuerit;vel ſorde paternæ
Illitus:antiqui referam certaminis orſum;
Et ſobolis noſtre infelix repetetur origo.
Quom pater humentes redigens in corpa glebas
Vitalem humanos aurem ſpiraret in artus.
Ut noua progenies pugnam tuta iret in omnem
Ultra animi claras dotes ⁊ corporis arma
Iuſtitiam celeſte decus ſuperaddidit:vnde
Et fati rigidas leges:⁊ funera poſſet
Vincere;⁊ ambroſia veſci:ſummoqꝫ potiri
Etheris hoſpitio.ſuperiſqꝫ aſſueſcere menſis;
Sed poſtqꝫ veritas fruges:⁊ noxia mala
Vipereis decepta dolis admouit ad ora:
Mox aſtrea domos hominum perteſa;rediuit
In regnum ſublime patris:miratus olympi
Tã celerē reditũ dñs:quare (inquit) ad arces
Sidereas migrata volas:terramqꝫ relinquis.
Illa:pater fallax hominem deluſit imago.
Dixit:⁊ a tectis egreſſa rebellibus adſum.
Tum genitor meditans reſecare piacula tante
Fraudis:ait careant poſt hac cuſtodibus iſtis.
Blanda patrum ſegnes facit indulgentia natos.

¶ Sed quia lõgeuã fecit diſcordia litem. Quia de conceptione diue ṽginis diſſeruit author ſuborta ē queſtio inter ſummos theologos diu multũqꝫ diſputata: vtrũ videlicet ea ſine originali peccato fuerit necne. Cuius quidē queſtionis nodũ fere indiſſolubilem dicit approbaturus:tũ nunc etiã partem que eius ſanctitatem aſſerit:quã nunc catholica eccleſia celebrat ⁊ pariſienſium ſchola incũctãter ꝑdicat. dicit autē huiꝰ queſtiõis nodũ eē ſilē ei quē gordiꝰ ex loris iugi ſui ioui phrigio dedicauit;⁊ errore paſiphaeo, pro ꝙ ſciẽs gordiũ fuiſſe patrē mide opulentiſſimi regi phrygũ quidē gordiꝰ ex agricultura ad regnũ ꝑuenit quo potitus gordiã ciuitatē inter aſiã maiorē ⁊ minorē cõdidit ⁊ a ſe denoīauit:⁊ in ea tēplũ ioui cõſecrauit in quo poſuit aratrũ quo aliquando vſus fuerat,et ex loris ſen funibus quibus boues in iugo tenuerat nodum cõnexuit miro artificio: vt neqꝫ ꝑncipiũ neqꝫ exitꝰ in

Queſtio de cõceptione virgi. ſuborta.
Nodꝰ gordii.
Humani generis ꝑ mordia repetit.
Quid deꝰ hoi ꝑmo factum dedit.
Iuſticia originis.
Poſt peccatũ iuſtitia origiīa li ꝑuatus homo
Deus ad iuſti.
Reppert alibi hoīs decepit imago.
Deus obꝰ ꝑuauit homines

V. igrata

Juſticia nudi diſcant ſudare:famemq;
Et diuturna pati ieiunia:frigus ⁊ imbres.
Seruitium:⁊ fati ſortem experiantur amaram.
Uexati ſapient iocunda:⁊ amabilis eſtas.
Poſt brumã:⁊ ianos ſteriles:gelidoſq; decembres
Dulcior eſt:quid ſint tranquille cõmoda pacis
Ferrea bella docent:homini labor vtile ſemper
Calcar erit ſegni:pigros rubigine ſenſus
Ocia corrodũt:ſopitaq; pectora torpor
Noxius obliquat:ferrum ſi tranſit in vſus
Aſſiduos ſplendore micat vultuq; nitenti
Audet ad argenti decus aſpirare ſuperbum.
At ſi longa quies ierit fuſcatur:⁊ atram
Uertitur in ſcabiem:celeriq; abſumitur euo.
Inter multa hominũ fata infelicia:damno
Non erit hoc minimo:triſtem ſperata:ſuperbum
Jam preſens:amiſſa facit fortuna dolentem.

eo deprehenderetur: cũq; ioui cõſecrauit: donec qui eũ ſoluat occurreret. Paſiphae aũt minois cretenſiũ regis vxor:tauri inflãmata concupiſcentia dedali freta artificio ſe in ligneam vaccam icludi fecerat:atq; ita e tauro ⁊ paulopoſt e minoe minotaurũ cepit monſtrũ biforme i.partim hũana:ptim taurina forma.ob qđ occultandũ Dedalus labyrinthum conſtruxit dumũ cecis erroribus multiſq; viarum ambagiis implicitã i quibus exitus inueniri non poterat donec Theſeus ab athenienſibus vt a minotauro deuoretur miſſus: cõſilio ariadnes regis filie filo in foribꝰ annexo rexit veſtigia. Sicut ergo nodi ex loris iugi gordiani finis:⁊ labyrinthi exitꝰ inueniri nequit:ita nec queſtionis huius diſſolutio. Cuius occaſione originalis iuſtitie amiſſionẽ pulchre deſcribit. ¶Ordo eſt. Sed q: diſcordia.i. diſceptatio ⁊ diſſenſio iter theologos:fecit longeuã.i.diuturnam litem.i.cõtrouerſiã:⁊ aſſimilẽ loris iugi.i.quibus boues gordij ad aratrum ſubiugati erant:que.ſ. lora gordius rex ille phrygie ex agricola effectus nexuit.i.implicuit olim:⁊ ſuſpẽdit ad arã iouis phrygij ⁊ aſſimilem errori paſiphaeo.i.qui propter paſiphaen a dedalo extinctus erat.vñ addit domꝰ dedalee.i.q̃ fuit in domo dedalo architecto athenienſi cõſtructa:videlicet in labyrintho:vt in catharinaria latius dicam. Memineris lector ꝙ paſiphae tetra ſyllabũ eſt:⁊ paſiphaeum pentaſyllabum. Diſcordia dico ne ꝑ an:conceptus.i. paſſiuus diue virginis (hoc eſt quo cõcepta eſt ab Anna ex Joachim vt vulgarior eſt opinio) fuerit ſacer:vel pro an. Abuſiue eñi vel poſuit:nam vt valla recte docet in huiuſmodi dubitatiõe vel locũ nõ habet:ſed ne aut an. Certum enim eſt ꝙ conceptus fuerit ſacer vel illitꝰ peccato originali:ſed dubiũ an ſacer an illitꝰ. Itaq; vel pro an catacriſticos poſuit (an igitur fuerit illitꝰ.i.cõtaminatus) ad illinor illiniris ſorde paterna i.contracta ex originali peccato per traducem protoplaſti;q: inq̃ diſcordia fecit longeuam litem:ergo referã.i.recenſebo ortum.i. originẽ ⁊ primordia antiqui certaminis:⁊ infelix origo nrẽ.i.humane ſobolis.i.pro

Quibꝰ malis donati mortales ob lapſũ.

Labor hominis vtilis.

Rẽ demõſtrat ꝑ ſimile.

Tria mala.

pagationis repeteretur. Repetit autem dicẽs. Quum. i. quãdo pater: ſcili
cet celeſtis redigens. i. confringens glebas humẽtes. i. limum terre in
agro damaſceno: in corpa. i. formam corporis humani: ſpiraret auram
vitalẽ. i. ſpiraculũ vite: vt dicitur Geñ. ij. in artus humanos: iã ſcilicʒ ex
limo terre formatos: ⁊ vt noua progenies. i. homo recẽs natus: iret tu-
ta in omnem pugnam: ideſt contra oĩa aduerſa: deus ſup. dedit ei vltra
claras dotes animi ⁊ arma corporis decus celeſte. i. donũ quoddã ſup-
naturale appoſitorie iuſtitiam: ideſt ꝙ iuſtitia originalis dicitur a theo
logis. vnde. i. per quam poſſet vincere: rigidas leges fati ⁊ pro. i. funera:
ideſt neceſſitatem moriendi que nunc nobis eſt: q: potuit homo nõ mo
ri: vt veſci ambroſia. i. celeſti cibo: ⁊ potiri ſummo hoſpitio etheris. i. ce
li: q: viuus trãſlatus fuiſſet in celos ⁊ poſſet aſſueſcere mẽſis ſuperũ. i.
celeſtium ſpirituum: aggregari conſortio. Sed poſtꝙ ⁊c. docet quomõ
amiſſa eſt iuſtitia originalis per eſum pomi vetiti: alludens ad aſtream

Aſtrea gi-
gãtũ aſtra
filiã ꝙ vlti
ma de ſu-
peris vt
maro vo-
luit celos
reliquit.

quã poete ꝓ iuſtitia accipientes dicunt ꝓpter hoĩm iniquitatem celos
repetiſſe. Quia vero plurimi textus aſcreã habẽt: multiqꝫ ne aſtreã qui-
dam noſcunt: ſcies lector quorumdam eſſe opinionẽ: eã virginem quã
Heſiodus iouis ⁊ themidis filiã dicit: aſcream appellatam eſſe ab aſcra
vbi tẽpore aurei ſeculi regnauerint: verũtamẽ maxima auctorum ma-
nus aſtream ſcribit: etiam apud Heſiodum: quam aratus aſtrei ⁊ auro
re filiã dicit. Aſtreum autem crius ⁊ euribie filium dicunt: vnũqꝫ ex ti-
tanibus nonnulli predicant. Cuius tempore: vt aratus dicit: nondũ ve
ſanos rabies nudauerat enſes. Nec cõſanguineis fuerat diſcordia nata
Et ideo q: ſumma iuſtitia viguit: aſtreã filiã ei⁹ iuſtitiã appellabãt quã
accedẽte inuidia ⁊ diſcordia/ceeaqꝫ auaritia in argẽteo ſeculo: in celum
aſcẽdiſſe dicũt. vñ ſubdit Aratus. Et celi ſortita loca quem ꝓximus illi
Tardus in occaſuʒ ſeqtur ſua plauſtra bootes. Q: ergo poete iuſtitiam
ſub noĩe aſtree ſignificatam propter iniquitates humanas terras fugiſ
ſe dicunt ⁊ celos petiſſe inuitam quidem: q: ſm Ouidium. Vltima cele
ſtum terras aſtrea reliquit. Ideo iucunde dicit poeta iuſtitiã originalẽ
protoplaſtis a deo datam: ad datorẽ poſt eſuʒ vetiti pomi rediſſe dicẽs
aut noxia mala: accipit ſʒ quoſdã ſpeciẽ ꝓ ſpecie: nã ſunt ꝗ ficũ fuiſſe cõ

Vipera di
cit ſerpen
tis gen⁹ ꝙ
vi pariat.
ꝙ patrem
in ꝯceptu
⁊ matrem
in partu
occidit.

tẽdãt: vñ poma dicere potuiſſet. Vipereis etiã dolis dicẽdo ſpẽm ꝓ gñe
accepiſſe volũt. Eſt aũt vipa ꝑniciosiſſimũ ſerpẽtis genus: cui ne multi
plicet̃ ꝓuida natura: difficiles ort⁹ dedit: nã femella ore concipit caput
maſculi delectatiõe capta abrodẽs: nec parit vt cetera alantia: ſʒ inſtãte
partu fet⁹ vterũ maternũ dẽtib⁹ ſecant: ⁊ iõ q: vi parit vipera dicta eſt:
cui⁹ nati ſemꝑ vtroqꝫ parẽte orbant̃ anteꝙ naſcant̃. Verũ ad ordinẽ re-
deo ſed poſtꝙ ſup. noua ꝓgenies. i. natura humana: decepta dolis vipe
reis. ſ. ſpẽtinis admouit fruges vetitas. i. ꝓhibitas: ⁊ mala. i. poma no
xia. i. noxiua ⁊ culpabilia: ad ora. i. poſtꝙ guſtauit de ligno ſciẽtie boni ⁊
mali cõtra ꝑceptũ diuinũ: aſtrea. i. iuſtitia ſcʒ originalis pertesa. i. faſti-
diẽs. domos hoĩm. i. cõſortia et mãſiones (nõdũ enĩ erãt dom⁹: itemqꝫ
ponit pertesa: quaſi a vbo ꝑſonali deducat̃) rediuit in ſublime regnũ pa
tris. ſ. celeſtis: dñs olympi. i. celi mirat⁹ tam celerẽ reditũ (parũ enĩ tem
poris ſteterũt in paradiſo: q: nõdum quicꝙ guſtauerant de ligno vite)
inquit o mi gnata. i. filia quare volas ad arces ſidereas ⁊ relinqs terrã
(Aduerte grãmatice mi vocãdi caſum in omni gñe quondã in vſu fuiſſe
ſicut Ruth. ij. ⁊. iij. filia mi ponitur: non enĩ datiuum dixeris. ſʒ potui

blandiendi:particulā ſiue interiectionē ſiue aduerbiū voces: potuiſſet vtiq̄ dixiſſe mea gnata ꝛc.) Jlla.i.iuſtitia ſeu aſtrea (ꝛ id ꝑfectionē poeticā ponit) dicit.i.rn̄dit o pater: fallax imago.ſ.ſerpētis: deluſit.i.decepit hoīem: ꝛ ego egreſſa de tectis rebellib⁹.i.domicilíis rebelliū hoīs adſum.i.apō te ſum. (Dicit tecta ſeu dom⁹ tectas nōdū fuiſſe. Reppei in codice ſcripto hoīm decepit imago: vt ſic imago hoīs fallax. decepit ſuꝑleo me: q2 cū hō ſit ad imaginē dei creat⁹: ꝑ ſe fert iuſticiā ꝛ oēs eq̄tatē ob quā aſtreā ſe illi ſociā fecerat: q̄ hoīs iniq̄tatē ꝛ trāſgreſſionē videns ſe deceptā dicit (Tū.i.tūc genitor.i.pr̄ oīm de⁹ meditās reſecare.i.amouere. piacula.i.ſemina ꝛ exordia piatiōe digna: tante fraudis: quāta.ſ.fuit in hoīe trāſgreſſore ingratiſſimo (Aduerte piaculū deduci a v̄bo pio: qđ eſt colo: vt apud plautū: vbi piam pietatē: ſi iſto more morata ibi poſtulem placere. Eſt aūt piaculū aliqn̄ ſacrificiū quo piant̄.i.coluntur ſuꝑi ꝛ expurgant̄ peccata: vt.vj.enei. Duc nigras pecudes ea prima piacula ſunto. Aliqn̄ vero pctā expiatione digna: vt pro quibus purgandis ſacrificandum ſit: vt apud Enniū. Palā mutire: homini plebeio piaculū eſt. Vergilius in codē. Subigitq̄ fateri que quis apud ſuperos: furto letatus inani. Diſtulit in ſerā cōmiſſa piacula mortē.) ait inq̄ deus pater: careant ſuꝑ. tecta que rebellia dicis.i.habitatiōes padiſiace: poſt hac.i.poſt hoc tēpus iſtis.i.huiuſmodi vilibus ꝛ iniquis cuſtodib⁹) cauſam addit cui ſimilem fere poete fingūt: vbi dicūt Jouem ſaturni ſecula quibus omnia ſponte naſcebātur: in laborioſa cōmutaſſe. vn̄ dicit̄ Georgi. primo. Pater ipſe colendi haud facilē eſſe viā voluit: primuſq̄ per artes. Mouit agros: curis acuēs mortalia corda. Nec torpere graui paſſ⁹ ſua regna veterno ꝛc. Dicit ergo blanda indulgentia.i.facilis cōceſſio oīm que voluit. ꝛ vt Quintilianus dicit. mollis educatio: blandorū patrum qui nimiū leues ꝛ faciles ſūt) facit.i.efficit natos: ideſt liberos ſuos ſegnes.i.tardos ꝛ oſcitabundos. Jpſi nudi.i.nudati iuſtitia.i.dono iuſtitie originalis: diſcant ſudare (quia adē dictum eſt. Jn ſudore vultus tui veſceris pane tuo) ꝛ diſcant pati famē: ꝛ diuturna ieiunia: ꝛ frig⁹: ꝛ ſtb:es ꝛ ſeruitiū: ꝛ experiantur amarā ſortē fati: ideſt mortis ipſi vexati.i.afflicti laboribus ꝛ inedia: ſapiēt.i.guſtabūt iocūda.i.ea que iocūda videbūtur. ꝛ eſtas eſt amabilis poſt brumā.i.frigus brumale: ꝛ eſtas eſt dulcior poſt ianos.i.mēſes ianuarios a iano dictos ſteriles.i.nihil parturientes: ꝛ poſt decēbres gelidos.i.in quib⁹ gelare ſolet. Ferrea.i. duriſſima bella docēt q̄d ſint cōmoda trāquille pacis. Labor erit ſemꝑ calcar.i.ſtimulus vtile hoī ſegni.i.pigro. Ocia corrodūt.i.exedūt: rubigine.i.ſqualore quo ferrū exedit̄: ſenſus pigros.i.torpentes: ꝛ torpor noxius.i. nociuus obliquat.i.icuruat ꝛ demiſſa facit: pectora ſopita.i.dedita ſomno: ferrū micat ſplendore.i.efficit̄ ſplēdidū: ꝛ audet aſpirare.i.annit ī vultu nitēti.i.nitore ſuꝑficiali ad ſuperbū.i.magnificū decus.i. ornamētū argēti: ſi trāſit in vſus aſſiduos.i.ſi polit̄ ꝛ atterit̄ aſſiduo vſu: at.i.ſed ſi lōga quies ierit.i.ꝑfluxerit ferro ſuꝑ.ipm fuſcatur ꝛ vertitur in atram ſcabiem.i.rubiginem: ꝛ abſumitur: euo celeri.i.tempore edaci ꝛ cito cōſumēti: hoc qđ dicam ſuꝑ. erit inter multa infelicia fata.i.multos aduerſos caſus hoīm: nō minimo immo maximo damno. q̄ ſcilicet fortuna ſuꝑ.ꝓſpera: ſperata.i.cū adhuc ſit in ſola ſpe: q̄ de futuro bono eſt. facit ſuꝑ. hominem triſtem. Jdeoq̄ longa inter doctos diſputatio fuit: vtrū mali plus an boni ſpes mortalibus afferat: ſ3 ea non orta eſt de ſpe quā

Spes q̄ paſcit miſeros an plus mali q̄ boni afferat.

virtutem ponimus:ꝛ fortuna iam preſens facit ſuperbū:ꝛ fortuna amiſſa facit dolentem:quia bona temporalia acquiruntur cum labore:poſſidentur cum timore:ꝛ amittuntur cum dolore.

Hec pater ꝑ mortem mox implacabile monſtrū
Hactenus obuinctam tertis adamante cathenis
Carcere diſcluſit/ceco ꝙ dimiſit ab antro.
Cui terris regna ampla dedit/pelagi ꝙ per vndas.
Atꝙ per aerios tractus:raroſꝙ per ignes
Quos phebi germana ſinu complectitur amplo.
Et quedam ſcythicis chalybum durata caminis
Tela dedit:quedam lerneo infecta veneno.
Nec ſatis hec:aliud telum letalius addit.
Nam gladū roſtrum:caudamꝙ trigonis aquoſi
Qua quondam magno fatum intentauit vlyxi
Thelegonus circes vſus fatalibus armis.
Prefixit iaculis:ſtygiaꝙ extinxit in vnda.
Mox iecur exemit monſtro:precordia bile.
Cerulea infecit:celereſꝙ innexuit alas.
Hec fuga iuſticie noſtris mala cuncta diebus
Intulit:hec abiens nobis monimenta reliquit:
Que patre ab auis:ꝛ nati a patribus omnes
Inferiem mittunt per ſecula lōga nepotum
Hoc vicium primaveniens ab origine ſumpſit.
Fomitis ꝛ duri nomen crudele tyranni.
Nam ſcelerum accēdit flammas:ꝛ colla ſuperbis.
Imperiis humana premit:cocytidas vndas
Letheoſꝙ omnes ſpargit:ſtygiumꝙ venenum.
Hos ſuperum facit immemores:curaſꝙ nocentes
Ingerit:his animos audacibus incitat auſis
His phlegeſonteas iras inſpirat olentem.

Hec pater. Oꝛapho ce ꝑ effectionē poeticam deſcribit mortē in humanum genus emiſſā ex carcere vbi cōtinebaṫ vincta/ nō egreſſura in hominē ſi nō peccaſſet. Simile finxit. Vergi. de furore bellico dicēs cū.j. Dire ferro:ꝛ ꝯpagib' arctiſ. Claudenṫ belli porte: furor impi' intus. Seua ſedens ſuꝑ arma ꝛ cētū victus ahenis/ poſt tergum nodis fremet horridus ore cruēto. Ꝓhiſce aūt dicit mortē tenere oēm regionē elemētalē in qua generabilia et corruptibilia degūt aſſignat autem morti tria tela quibus plurimos abſumit:quorū prima ſūt ex duriſſimo chalybū ferro ſcythicis caminis indurata. Secūda veneno ſeuiſſimo infecta. Tertia aūt incantationis aut crapule malo imbuta que ceteris letaliora dicit. pro primis ſciendū eſt chalybes ꝗdē eſſe ꝑplos hiſpanie finitimos chalybi fluuio ferrū optimū tēperātes eius fluuij aqua: vnde etiā ferrū ipſum calybs dr̄. vñ Maro. vulnificuſꝙ chalybs Et lucan'. Chalybes frenoſꝙ momordit. Vñ Juſtinus lib. vlt.

Mors in genus humanum. emiſſa.

Mortis regna.

Mortis arma.

Trygon.]

Mors ꝗcur nō habet.

Mors. alata.

Huius vicij qd̄ eſt nomen.

Peccatū originale ꝗ intulit mala hoc originale ſeptē mortalia inſpirat.

Cypꝛigenam: fraudem matrem: cui cūcta veneni
Nota miniſteria: ⁊ phebee carmina circes.
Semper hꝫ comitem pꝛime hec diſcrimina culpe.
Propterea magnum dixere pꝛometheā vates.
Dum ſtudet ethereis furari ⁊ nubibus ignem.
In noſtras traxiſſe domos moꝛbumq; necemq;.

de hiſpania loquens dicit ꝙ galitie regionum eris tuꝫ plumbi vberrima: auro quoq; ditiſſima ē ꝓcipua q; ē ijs ferri materia: ſꝫ aqua ipſa ferri violētioꝛ: quippe tempera mēto ei⁹ acri⁹ reddit̄ ferrū. Nec vllū apud eos telū ꝓbat̄ qd̄ nō aut Bibli fluuio aut chalybe tingat̄. vñ etiā chalybes fluuij hui⁹ finitimi appellātur ferroq; pꝛeſtare dicunt̄. ſic ille. Notuꝫ eſt ergo calybes in hiſpania eſſe ⁊ ferrū optimū habere. Veruntñ q̄ꝛ hic dicit ea tela durata carminis ſcythicis qui ponto vicini ſunt: vt authoꝛ loqui de ijs qui ponto ſunt: apud quos (vt dicūt cōmentarij ad illud. j. Geoꝛgi. India mittit ebur: molles ſua tura ſabei. At calybes nudi ferrū viroſaq; pontus. Caſtoꝛea) vel nobile ferrum eſt: vel pꝛimū ibi repertuꝫ. Nec repugnat ferri illud genus etiā in ponto eſſe: vnde certum illic quoq; chalybes habitare ⁊ veriſimile eſt ꝓpter ferrū ſic dictos: ſicut ſtrabo ne teſte lib. xj. Iberos iuxta caucaſum eodē noīe vocantur quo occidentales ab auro quod apud vtroſq; inuenit̄. Scythe aūt bellicoſi ſemper fuerunt ⁊ telis huiuſmodi vſi potiſſimū ſpanes qui venenuꝫ ſpiculis adhibent. Pꝛo ſecundis ſciemus herculē poſt extinctā hydrā tela ſua ſanguine eius venenoſo infeciſſe: quibus etiā chiron extinctus dicit̄: cum ea mirabundus tenens in pedē decidere permitteret. Hydra aūt iuxta lernem erat. vñ lerneum venenum hic vocat. Lerne vero argiui ⁊ myce nei agri lacus eſt lerno rege vt quidā putāt cognominatus. Pꝛo tertijs notum eſt. Gladiū eſſe piſcem pꝛegrandi roſtro: quo ſm̄ Iſidoꝛū naues mergit. Verū trygon hoc eſt trygō turtur dicit̄ genere feminino: ſꝫ poeta latinoꝝ moꝛe genere maſculino ꝓtulit ſicut plautus de piſcib⁹ dixit robuſtos turtures. Ut ergo piſceꝫ ſignificaret adiecit aquoſi. Nā trygon olim erat in thermis locus triangulari figura: quā greci trygonō vocāt in quo trigonali pila ludebāt. Ex roſtro autē gladij ⁊ cauda trigonis dicit authoꝛ. Thelogonū filiuꝫ vlixis ex circe filia ſolis venifica ⁊ magice artis peritiſſima (qui patrē incognitū occidiſſe fertur) edulium cōfeciſſe: per artē maternā. vnde patris moꝛtem intentauit. Sane in pluribus codicibus nō vlyxi ſed olyſſi ſcriptū repperit: idq; magis cōſonū eſt greco nā grece odyſſeus. i. odyſſeos dicitur. vnde mutando d in l fieret olyſſe⁹ ⁊ mutando eus. in es olyſſes. vulgo tamen vlyxes dicit̄ ⁊ ab antiquo nominatiuo ſcꝫ vlyxeus reperitur in genitiuo vlyxei: ⁊ per ſincreſim vlyxi ſicut in textu noſtro: niſi oꝛdo ſic: intētauit vlyxi fatū ⁊c. Letalius autem idest magis moꝛtiferū (nam letū dicitur moꝛs que delet nos de medio viuentium) dicitur hic telum: quia minus vitabile eſt veneficijs enim ⁊ in cantionib⁹ difficillimum eſſet obuiare: vel potius attendit ꝙ (vt dicitur eccl'. xxvij.) ꝓpter gulā inl̄ti, obierūt imo plures ꝙ̄ quis telo. Gladi⁹ aūt ⁊ turtur piſces ſunt in piſcibus vero; gulam potius ꝙ̄ in carnibus irritaſſe leguntur veteres. Crediderim tamen ad hiſtoꝛiam potius referendum: ſed ea varie recitantur. Nam alij dicunt telegonum cum iuſſu matris patrē querere domumq; veniſſet ⁊ incognitus inde pꝛohiberet

Reuelat fabulā pꝛometbei.
Lerne.
Gladius.
Trygon.
Thelogonus.
Ulyxes.
Olyſſes.
Letale.
Letum.

Ulixi qui prius in eū telū contorſerat necem intuliſſe Theodonti⁹ autē dixit ſpina venenoſa vlyxem a telogono caſu tactū interijſſe. Reuerſus aūt inde telogonus in italiā tuſculū cōdidit. vnde Hora. car. iij. lib. Telogoni iuga parricidę. Hic ergo theodontiū ſequi videtur et ſpinaz trigonis fuiſſe aſſerere. Mox iecur exemit mōſtro: ſcilicet morti ne videlʒ

Jecur. per pietatē aut amorē cuiuis parcat: quia ſm̄ phiſicos. Splen ridere facit cogit amare iecur. Precordia aūt ſunt tenues mēbrane circa cor in

Precordia. quibus ſunt affectiōes. ⁊ vt greci dicūt. (Lethe) ea aūt infecit bili cerulea. i. colera infecta ⁊ furoris excitatiua. Hec fuga iuſticie. ſ. originalis: ꝙuis ad aſtreā alludat. Mala autē conſecuta fugam iuſtitie originalis notiſſimum eſt: quod etiam heſiodus affirmat dicens in hunc ſenſum. Si probus vllus erit quem contra inſurget iniqua. Uoce furēs: factum affirmens: alteruter malorū. Inuidia incedet fatuli turbida vultu. Protinus humanas ſedes aſtrea relinquet. Diua ſuos pariter tendet reuerētia curſus. Ad ſuperos: nitido velare corp⁹ amictu. Mille recedētes ille mortalibus egris. Non ceſſanda tamē rex mala ſemina linquet ⁊c. In ſeriem mittunt. per vnum enim hominē peccatum in mundum intrauit ī quo omnes peccauerunt. Roma. v. Cocytidas vndas. Quia de flu

Fluuij infernales. uijs infernalibus ſepe ⁊ in hoc ⁊ in alijs operibus mentio fit paucis percurram. Quinq₃ a macrobio in de ſomno ſcipionis ⁊ a Marone lib. vj.

Lethe. eneid. enumerentur apud inferos fluuij. Lethe. plegetō. Archerō. Cō-

Phlegetō cytus ⁊ Styx. Lethe aūt eſt fluuius obliuionis. Lethe. enim eſt obliuio

Acherō. Phlegeton fluuius ardoris. Naz (phlego) ſeu (phlegero) idē eſt ꝙ cōburo. Archeron. ſine letitia. Nam a priuatiua eſt particula valēs idē qꝺ ſi-

Cocytus. ne ⁊ chara letitia. Cocytus eſt lachrymarū fluuius Naz cocytos luctus

Stix fluuius infernalis. eſt ⁊ ploratus ſeu vlulatus ⁊ declinatur latine hui⁹ cocyti. ſicut. vj. enei. Cocyti ſtagna alta vides. hic vero declinauit quaſi a nominatiuo cocytis hui⁹ cocytidos. ⁊ accuſatiuo plurali has cocytidas. Stix eſt meſtitie flu-

Dij cuius cit amarorum iurare timent et fallere numen. uius: dictus ſtygeros qꝺ eſt meſtus ⁊ odioſus ſtygnos autem triſtis dicitur. Et q₃ nihil eſt magis contrariū diue nature ꝙ triſtari cuʒ eterna perfruantur letitia. ideo de ſtyge d₃ eneiꝺ. vj. Dij cuius iurare timent et fallere numen. Ubi animaduertendū ꝙ nō iurare veriti ſint dij per ſtygem: ſed iurare eſt fallere. Sicut interdum per nomen dei iurare licitū eſt: at iurare ⁊ fallere nunꝙ: quod vtinā a noſtris nunꝙ fieret. Ordineʒ autem horum quidam ſic oſtendūt. Nam primū inquiunt mali obliuiſcuntur bonorum ſeu benefactorum: deinde rapiuntur concupiſcentia vetitorum. Unde Augu. in lib. de ſpiritu et littera. Neſcio quomodo hoc

Cyprigena venus. ipſum quod concupiſcitur fit iocundius dū vetatur) tum leticie expertes ad lacrimandum compelluntur. ⁊ nouiſſimo loco cuʒ triſtitia ſumma inferos viſunt. Cyprigena venus eſt in cypro genita aut ad eā primū appulſa. vnde heſiodus. Aſt vbi ceſa patris adamāte virilia celi. Equo-

Cyrce. reas ea saturn⁹ proicit in vndas. Jamq₃ diu fruſtra pelago ſunt viſa natare. Candentes circum ſpume: quib⁹ inclita tandem. Uirgo oritur primumq₃ ſacris natat orta cytheris Fluctibus argutā petit hinc ven⁹ aurea cypron ⁊c. Cyrce dicta eſt filia ſolis: aut propter herbaꝝ peritiā quarum virtus a ſole dependet: aut propter vehementem pulchritudinem Erat autem venifica ⁊ incantatrix ſumma que quos volebat amatorijs in varias feras vertebat. Fuit autem ipſa filia ex oete patruo cor

cepta que in veneficijs a matre erudita:⁊ ſolertia nature peritioꝛ effecta
ſarmatarū regē cui nupſerat veneno aſſumpſit:⁊ deinde ꝓpter ſeuitiam
regno pulſa in italiā venit: ⁊ in pꝛomōtoꝛio quod de ſuo nomine circeū
dixit diu reſedit:ad quam vlixes appulſus dicitur propterea magnuz di
xere pꝛometbea vates. Reuera qui fabulam ꝓmetbei diligēter inſpexe-
rit multa ad hanc rem confoꝛmia inuenerit. Naz ſi per pꝛometbea adā
intellexeris:facile per hoc ꝙ dicunt pꝛometbea iouis ignez furatū: intel Prometheus.
liges ſcientiā diuinam ab Adam inuaſam:naz pallada ex cerebꝛo iouis
hoc eſt ex igne purioꝛe natam ſapientiā intelligunt. Per pandoꝛaz vero
quis nō Euam intellexerit: qua ſuadēte malum ſubboꝛtū eſt dicēte He
ſiodo. Talis in humanis pꝛius ab Joue femina rebus. Es data flagitijs,
bolem que ledat iniquis. Jn fraude autē bouis ſuppoſiti:iniquā Cayn
victimam facile agnouerit. Sed ne cōfundā nequaꝙ̄ ſacra pꝛopbanis
Rem paucis repetens verbuz non amplius addam. Oꝛdo igitur eſt hec
pater ſupple celeſtis dixit.⁊ diſcluſit.i.emiſit e clauſuris:mox.i.paulo-
poſt:moꝛtē obuinctā.i. ligatā hactenus ꝓ illatenus (ſicut poſt hac ꝓ eo
quod eſt poſt illa vulgo ponunt) ideſt ad eam vſ tempeſtatez cathenis
textis.i. fabꝛicatis:adamante.i. ex duriſſimo lapide (vis vt nulla viruz
nō ipſi excindere ferro. Celicole valeant:vt dꝛ Enei. vj.) ⁊ emiſit ſupple
eam antro ceco.i.tenebꝛoſo vbi videri non poterat (quia Cecom eſt qđ Cecum
non videt:vel quod non videt̄:vel quod non permittit videre: vt cecum
animal:cecum antrum:et cecum vitium (exiſtentem ſup. monſtruz im-
placabile.i.qđ nullo modo placari poteſt. Cui ſcz moꝛti deus dedit am
pla regna terris.i. inter omnia viuentia i terris.⁊ ꝑ vndas pelagi.i.ma
ris:hoc eſt per omnia viuentia in mari:⁊ per tactus aereos.i. regiones
aeris in q̇bus ſunt volucres celi.⁊ per ignes raros.i.elemētares:q̇ aere
decuplo rarioꝛes ſunt (in quibus ſi quod animal viuit etiam extinguit̄.
vtitur etiā moꝛs igni ſepe ꝓ telo quo moꝛtales interimūtur) ignes dico
raros:quos germana pbebi.i. pbebe hoc eſt luna:cōplectit̄ ſinu amplo
ideſt concauitate ſua capaci. Et ſupple deus dedit ſupple moꝛti quedaz
tela.i.inſtrumēta quibus de longe inuadere pōt.durata.i. cōſolidata ⁊
temperata ac duritiem caminis.i. foꝛnacib⁹ ſcytbicis cbalybum.i.coꝝ
qui in ſcytbia tale genus ferri excudunt:qđ ad differētiam hiſpanoꝛum
dixit. Et dedit quedā ſupple tela infecta.i.venenata veneno lerneo.i. hy
drino:vel quale erat hydrinū venenū quo hercules interfecta hydra:in
lerneo lacu ſagittas ſuas infecit. Nec hec ſup. tela ſatis ſupple ſunt ad-
dit.ſcz deus pater:aliud telū letalius.i.magis moꝛtiferū. Nā pꝛefixit ia Roſtrū ꝑ
culis.i.telis q̇buſdā:⁊ extinxit.i.penitus tinxit in vnda ſtygia.i.iferna- pꝛic dꝛ os
li aut ea q̄ eſt in arcadia:cuius aque tam frigide ſunt:vt omnia vaſa im longū ⁊ re
miſſa preter coꝛnea frangāt. Pꝛefixit inquā roſtrū galdij.i. piſcis roſtrū curuū q̄le
inſtar galdij habētis:⁊ caudam trigonis.i.turturis aquoſi.i. aquatilis eſt ſuis.
hoc eſt in aqua verſari ſoliti:qđ dicit ad differentiaz turturis auis: qua
ſcz cauda:thelegon⁹ fili⁹ ſcz vlixis ⁊ circes vſus armis.i. inſtrumētis fa
talib⁹.i.moꝛtiferis (vel q̇b⁹ vt in fatis vſus eſt) circes.ideſt matris ſue
ideſt q̄ a matre ſua venefica inficere didicerat:intentauit.i. conatus eſt
inferre:immo ſm plurimos intulit quondā vlixi magno:patri ſciꝫ ſuo-
fatum.i.moꝛtē. Et ſupple pater celeſtis exemit.i. extraxit mox: monſtro
ſcz moꝛti q̄ fera dꝛ iecur.i.amoꝛis ⁊ pietatꝭ ſedē: aut viuacitatis indiciū
ſine iecoꝛe enī nō viuit̄:poti⁹ tn̄ dixero ablatā amoꝛis ſedē:⁊ ifecit ꝑcoꝛ-

dia.i.affectionũ eius ſed eſt bile cerula.i. colera atra ⁊ infecta vnde fu-
ro: naſcit̃:⁊ innexuit ſupple monſtro ſcʒ mortalas celeres vt ſcʒ ad di-
uerſa loca volaret. Hec fuga iuſticie ſcʒ originalis intulit noſtris dieb⁹:
cũcta mala.⁊ hec ſcʒ iuſticia abiens.i.diſcedẽs a nobis reliq̃t monimẽ
ta.i.memorabilia:hoc eſt traducẽ ⁊ fomitẽ originalis pcti:⁊ rebelliones
carnis cõtra ſpiritũ:que ſcʒ monimẽta aut monumẽta:patres nati ab
auis ⁊ oẽs nati a patribus mittũt longa p ſecula.i.longant⁹ ppagatio-
nes multoꝝ ſeculoꝝ:in ſeriẽ.i.coordinationẽ ⁊ pgeniẽ nepotũ.i.minoꝝ
a ſe deſcẽdentiũ. Niſi dicas q̃ patres mittũt ab auis.i.vt acceperũt ab
auis:⁊ que oẽs nati.i.filij mittũt a patribus ⁊c. Hoc vitiũ veniẽs a pria
origine ſumpſit crudele nomẽ fomitis.hoc ẽ originalis pcti a fomite.i.
traduce ꝓthoplaſti in oẽs (diua virgine p p̃uentionẽ gratie ſancti ſpũs
recepta) ſic deſcẽdentes trãſeuntis:ſumpſit nomẽ tyrãni.i.pcti origina
lis aulã iuſticie originalis occupãtis.vñ merito tyrãnus: hoc eſt iniuſt⁹
incubator: dicit̃:duri.i.inuincibilis virtute humana:vincitur aũt p euʒ
qui principẽ huius mũdi eiecit foras:ſaluatorẽ dico ac dñm nr̃m ieſum
xp̃m. Nam p q: ſup.pctm̃ fomitis.i.intrinſecus nutrimẽtũ ſumẽtis (fo
mes em̃ a fouẽdo deducit̃) accẽdit flãmas.i.incitamẽta ſcelerũ ⁊ ꝓmut
colla hũana ſuperbis.i.inſuperabilibus (ope vt dixit hũana) ſperũs:q:
vt imperator olim roman⁹ monarchiã tenuit:ita pctm̃ p vnius delictũ
in oẽs hoĩes in cõdẽnationẽ dñatur.⁊ ſpargit vndas cocythidas.i.in-
fernaliũ lachrymarũ q̃ deſperãtiũ ſunt occaſiones:⁊ amnes lethcos.i.
obliuionis iuſticie:⁊ venenũ ſtygiũ.i.triſticie infernalis: ⁊ facit hos.i.
aliquos in quos ſcʒ lethcos amnes ſparſit imemores ſuperũ.i.celeſtiũ
et ingerit curas nocẽtes in eos ſcʒ quos ſparſit vndis cocyti:hoc ẽ auer
tit eos ab amore dei creatoris ad amorẽ creature.incitat his.i.aliq̃b⁹:
vt in quos ſparſit venenũ ſtygiũ:aĩos audacib⁹.i.temerarijs auſis:q: ſe
pe ex nimia triſticia hoĩes in ſeipſos man⁹ intulerũt ⁊ ſibi morẽ conci-
uerũt ꝑterea parati mori oĩa audẽt:vñ ſepe vt d̃r.ij.Ene. Una ſalus vi-
ctis nullã ſperare ſalutẽ.⁊ inſpirati (ſubaudi ſemꝑ fomes aut originale
pctm̃) his.i.aliquibus.iras phlegetontheas.i.ardẽtes ardore inferna-
li:habet ſꝑ comitẽ:cyprigenã.i.venerẽ.olentẽ.i.fetidã ꝓpter libidinem
⁊ matrẽ fraudũ:q: ꝓpriũ eſt veneris ꝓceribus fraudẽ innectere:⁊ cui no
ta ſunt miniſteria:ideſt adminiſtratiões ⁊ cõfectiões veneni: ⁊ cui nota
ſunt carmina:ideſt incãtationes:circes phebee.i.filie phebi hoc eſt ſo-
lis q̃ amatoria cõdire ⁊ incãtamẽta condere ⁊ ad vnguem nouit:hec di
ſcrimina.i.mala ⁊ pericula ſunt ſup.prime culpe.i.orta ſunt ex ꝓma cul
pa.⁊ preterea vates.i.poete:vt Heſiodus ⁊ ſequaces:dixere ꝓmetheã ma
gnũ.i.artificem ⁊ aſtrologũ dũ ſtudet.i.conat̃ furari ignem e nubibus
ethereis:traxiſſe in noſtras domos morbũ ⁊ necẽ.i.mortẽ.vñ Horat.j.
carmi. Audax iapeti gen⁹ ignem fraude mala gẽtibus intulit. Poſt ignẽ
etherea domo ſubductũ:macies ⁊ noua febriũ. Terris incubuit.cohors
Semoti q; prius tarda neceſſitas Leti:corripuit gradum. Fuit ergo ꝓme-
theus fili⁹ Japeti regis theſſalie q̃ in caucaſo mõte relegatus d̃r: q illic
ſtudio curſus aſtroꝝ indagãdi diutius detẽtus ſit. Nec immerito magn⁹
hic dicitur. Nã diuus Augu.eũm virum inſignem predicat:quem Lacã
tius ſcribit primũ e terra ſimulachrũ finxiſſe:⁊ plinius primum e ſilice
ignẽ excudiſſe ⁊ ferula ſeruandum docuiſſe:vnde orte ſunt fabule. Quo-
modo autem morbi ſecuti ſunt iam allegoricos expoſuimus.

Originalis culpa oẽs vt ſcĩt etiam mahumetes: i͂fecit preter xp̃ʒ ⁊ eius matrem.

Quis igitur ne mēbra malis obnoxia ſancte
Parthenices eſſent iſta pater obſtitit arte.
Ante tener ſacra fetus q̄ viueret aluo
Conceptus ve prima nouos exordia pullis
Induerent maculis: mens ne ſyncera: nitenſq̄
Cōmunem imbiberet labem: ne pigra liquore
Pectora lethe o fierēt: que lactea magno
Pabula: ⁊ amplexus fuerant latura tonanti:
Semine confuſas ſordes ⁊ virus inuſtum
Diſſecuit felici animas morſ imbuit artus.
Sunt tamen audentes contra ſentire nec illos
Incuſamus: habent quo ſe tueantur: ⁊ olim
Iſta hominum cōmunis erat ſententia, verum
Jam ſenio exangui frigens ſua robora ſenſim
Perdit: ⁊ amiſſa iam maieſtate recedit
Sponte ſua: ceditq̄ nouo latonia phebo.
At quoniam ſacre legis de fontibus hauſta
Creditur, ex omni nondum eſt exploſa theatro.
Judicio necnon ſancti damnata ſenatus.
Qui vaticani Romana palatia ſari
Et piſcoſa regunt ſulcantem catula puppim:
Sed prior (vt nobis equum ſentire videtur)
Dignior eſt ⁊ grata magis nato atq̄ parenti.
Nam legi aſſurgens marie decus addit, opuſq̄
Materna dignum attribuit pietate tonanti.
Adde q̄ ⁊ multis fert adiumenta fidemq̄ʒ
Roborat infirmam: nam nec vetuiſſe ſub aluum
Sorde laborantem tali ſublimia celi
Numina nonnulli ingenio preſtante putarunt
Religio maior: pietas animoſior iſtam

Quis igit. Cōſentit pie fidei dicētiū diuā virgineʒ ab originali culpa p̄ſeruatā modeſte ⁊ clemēter oppoſite opinionis aſſertores tractans q̄s dicit habere fundamentū ex textu ſacre ſcripture: ſʒ vt innuit nimis ad lr̄am itellecto. Q̄d p̄o dicit nō diffinituʒ eſſe per conſilium eccleſie: nec p ſedē apoſtolicaʒ nō placet ħis qui conſilium baſilie ſeratum habent: nec qui Sixti quarti pontificis maximi diffinitionē adducunt. Utcunq̄ aūt ea res ſeſe habet: q2 poſt auctaʒ fidelibus pietatem: ⁊ multiplicem cū aliorum. tū Parrhiſien. ſolidiſſimi gymnaſij aſſentionē cōciliūʒ celebratū nō eſt: nō eſt mirum ſi occiſum ad extremū nō ſit. Uerū ſit hec aliorum inquiſitio: nos noſtro fungamur munere. Pullum dicitur nigrum quaſi pollutū. Uergi. in geor. Reſice ne maculis infuſcet vellera pullis. Parthenice vt dixit virgo eſt. ſʒ attēde q̄ alludit ad titulū operis ſui: ſicut Terētius in Andria: vt ānotauit donatus. verū greci inter parthenicem virgineʒ ⁊ nomen libri differentiā in accētu ponūt. Latonia. i. diana latone filia per quā luna ſignificat:

Uirgo maria ab originali labe preſeruata.

Sunt qui audēt contra h̄ ſentire.

Hec opio nō penit⁹ ſublata ē.

Senatus

Pullum.

Ultra dignior.

Latonia. Q̄d prior ſit digno p bar.

Conſummata fides/legumq́ peritia fecit/
Altera verboꝛum textum ⁊ faſtigia tantum
Summa videns/aſtruſa dei myſteria neſcit:
Quod ſi ſiderei tanto ſplendoꝛis honoꝛe
Fulget:vt eterno qui temperat oꝛdine mundum
Geſtari gremio:lactauerit vbere dulci:
Strinxerit amplexu:ſummoq́ vocarit olympo:
Quare illā in noſtras opus eſt detrudere ſoꝛdes
Et turpi infeſtare luto/moꝛtalibus equas.
Cui pater ethereas mentes ſubiecit ⁊ aſtra

Nō ꝓ ſimilis poſterioꝛ opinio.

Explodere.

cuius vt lumen min⁹ eſt lumine ſolis:ita vetus aſſertio obſcurioꝛ approbatione noue. Explodere ꝯrium ci⁹.eſt qđ eſt applaudere. Nā ꝗ cū honoꝛe et geſtu leticie manus iactantiū accipit ei applauſus fit:ꝗ vero cū irriſione eūcitur is explodit. Theatrū loc⁹ eſt amplus ab inſpectiōe dict⁹:in eo eniʒ ſpectacula fiunt:hic ꝓoꝛ accipit pꝛo ſchola theologoꝝ. Sancti

Aſſugere.

ſenatus.i.cōſilij cardinalium. Nā in vaticano diui petri edes eſt. Aſſurgere eſt reuerētiā ꝓbere:ſicut qui tranſeunti aſſurgūt. Facit ergo poſterioꝛ aſſertio tria.pꝛimū aſſurgit legi:auget dec⁹ marie:⁊ attribuit pietatem in matrem. Sed quereres quō legi aſſurgat. Nempe ꝙ eā ſic dataʒ pꝛedicat vt contra pietatem dantis nō ſit quodq́ alia via ꝙ dei omnipotentis ꝓuentiōe:vt dignū filij ſui habitaculū in ea efficeret:ab oꝛiginali macula ꝓſeruatā ꝓdicet. Deinde coꝛroboꝛat imbecilles in fide eos videlicet ꝗ heſitent quō deus qui ſolus ſanctus:ex ea que aliquādo nō ſancta fuerit dignatus ſic naſci. Et ergo cōcludit magis piū eſſe hāc aſſertionē que dei ⁊ hominis matrē ab omni culpa vindicat:⁊ ne id vltra dignitatē eius quā tota eccleſia cātat omni laude digniſſimā. dictū putemus cōcludit nō eſſe qui marie poſſit laudes equare loquendo:vt in ſequēti lectione latius dicā. Oꝛdo eſt. Igitur (qꝛ omnia mala ex amiſſione oꝛiginalis iuſticie ſecuta ſunt oēſq́ ꝑ traducē oꝛiginalis peccati maculā trahimus) ne mēbꝛa parthenices:ideſt virginis ſancte:ideſt inuiolate ⁊ immaculate:eſſent obnoxia:ideſt obligata:his malis:ꝗ ex oꝛiginali fomite ceteros ꝓſequunt̄:pater.ſ.celeſtis:obſtitit:ideſt obſtaculuʒ fecit:⁊ ꝓuenit:iſta arte.i.iſto modo qui ſequitur. Ipſe diſſecuit:ideſt amputauit:abſcidit:ſoꝛdes cōfuſas ſemine:ideſt maculam que cōſequitur maſſam cōcretā ex ſemine virili:⁊ virus.i.venenū peccati inuſtū.i.ſi ſic dicā cauterizatū:⁊ ad notā cōfuſiōis oībus inſitum:diſſecuit dico ante.i.pꝛius:ꝙ fetus.i.vt dicūt embꝛio:tener.i.nondū animatus ſaltem anima rationali:viueret ſup.in aluo ſacra.i.in vtero matrone ſancte:⁊ hoc ne pꝛla eroꝛdia.i.ꝓmoꝛdia gnātiōis:induerēt nouos cōcept⁹:maculis pullis.i.nigris ⁊ ob id malis (malicia videlicʒ culpe oꝛiginalis) ⁊ ne mēs ideſt aīa creāda ⁊ infundenda:ſyncera.i.ſolida ⁊ incoꝛrupta:⁊ nitēs ideſt reſplēdēs:vt ꝗ ad imaginē dei fieret:imbiberet.i.cōtraheret ex inſione in pollutā maſſaʒ:cū qua vnū ſuppoſitū faceret:labē.i.maculā cōmunē.ſ.ceteris oībus ex ſemīe virili ꝓpagatis.⁊ ne pectoꝛa ꝗ fuerūt latura.i.poꝛrectura magno tonāti.i.eterno pr̄is filio:pabula.i.nutrimēta lactea.i.ex lacte vberū.de ꝗb⁹ dr̄ Btūs venter ꝗ te paꝛtauit:⁊ vbera ꝗ ſuxiſti.⁊ amplex⁹:ne inquā ea pectoꝛa:fierēt pigra.i.tarda ⁊ grauata liquo

ſe lethco.i.infectiōe fomitis originalis iuſtitie obliuionē inducētis.diſ-
ſecuit iniquā maculā oēz:ꝛ imbuit.i.impleuit ꝛ quaſi intinxit:art⁹.i.mē
bra iam organizata ꝛ ad receptionē aīe pre diſpoſita:aīa felici.i.euforꝛu-
nata:ꝙ tale corpus eſſet habitura.Tn̄.i.tametſi ita pie creditur:ꝛ potior
pars eccl'ie catholice ſic credēdū p̄dicat:tn̄ ſunt.i.reperiūtur aliq̄ audē-
tes cōtra ſentire.i.ꝯtrariū ſentire:imo etiā predicare nec nos incuſam⁹
illos.i.nondū audem⁹ eos ꝯuincere de hereſi:ꝛ hoc forte quo tpe hūc li-
brū cōpoſuit hn̄t ſup.aliq̄d argumēti quo tueant̄.i.defendāt ſe.i.aſſertio
nes ſuā ꝛ iſta.ſ.q̄ ꝯtrariū ſentit erat olim cōis ſnia in ſcholis.ſ.theologo
rum verū.i.ſz ipa frigēs exāgui ſenio.i.abolita p deſuetudinē:cū p reue-
latione ꝛ miracula inducti iā fere mīti⁹ ſentiāt:pdit.i.amittit ſenſim pce
ptibiliter ad ſenſum:ſua robora.i.vires ſuas ꝛ latonia.i.p allegoriā prior
lux illoꝝ theologoꝝ q̄ erat prior ſz minor:cedit locū.i.locū dat nouo phe-
bo.i.maiori luci nouoꝝ theologoꝝ:ſicut latonia.i.latone filia diana:q̄ lu
nam ſignificat d̄r nata añ phebū.i.ſolē(q: mri pariēti apollinē obſtetri-
cis p̄buit,miniſteriū ſm̄ Seruiū in.iij.enei.ad illud.Hāc pius archite-
nens ꝛ oras lr̄a circū Errantē ꝛc.Et iō diana q̄ lucina d̄r ꝗuis ppetua
ſit virgo a parturiētib⁹ inuocat̄.Eſt ergo couenieñs metaphora.Dixi dia
nam etiā lucinā dici:vt in buc.Caſta faue lucina tu⁹iā regnat apollo.Ue
rum iuno etiā lucina appellat̄ a comico in andria.Juno lucina fer opem
ſerua me obſecro.Heſiodus autem lucinā Junonis filiā dicit.(Sane lu
cina dicebat̄ dea q̄ preeſſet pariētib⁹ꝛ in lucē pducētib⁹ nouos fet⁹.)At.i.
ſed q̄ñ ſup.ver⁹ ſnia:credit̄ hauſta de fontib⁹ ſacre legis.i.fulcita aucto-
ritate ſacre ſcripture:imo nondū eſt exploſa.i.cū irriſione eiecta ꝛ pſcri-
pta:ex ol theatro.i.ſchola aut gymnaſio publico nedū.i.ꝛ non adhuc: et
nō eſt adhuc dāpnata.i.reprobata iudicio ſenat⁹ ſancti.i.cōcilij aut colle
gij cardinaliū q̄ regūt romana palatia vaticani ſaxi.i.tēpla diui petri in
vaticano ſepulti ꝛ q̄ regūt puppim.i.nauē diui petri: ſulcantē.i.ptrāſeū-
tem cerula.i.maria piſcoſa.i.piſcib⁹ plena.i.xp̄ianoꝝ regionē vberrimā
Sed prior ſup.ſnia(nō que pri⁹ erat.i.veterior:ſz quā priorē poſuit aſſerē
tem videlz ꝙ de⁹ diſſecuit oē vetus pcti a fetu nondū aīato eſt,vt videt̄ no
bis equū ſentire dignior:ꝛ magis grata.i.accepta:nato.i.filio: atq; parē
ti:ſcz diue virgini.Nam ipſa aſſurgēs.i.reuerentiā prebens legi(quam
non annihilatam:ſed ab omnipotente deo in hac vna ſuſpenſam dicit)
addit marie decus:ideſt ornamentum:et attribuit tonanti: ideſt chriſto
deo opus digni pietate materna:ideſt quam in matrez habuiſſe decuit.
Adde ꝙ ſup.prius dicta ſentētia fert:ideſt affert multis adiumēta: ſcili-
cet ad chriſti diuinitatem predicandam:niſi intelligas(quod verū eſt)
multos per eam fidem contra varios morbos ac caſus adiumēta inue-
niſſe:ꝛ roborat: ideſt corroborat fidem infirmam.Nam nonnulli: ideſt
quidam philoſophi:preſtante ingenio:ideſt habētes excellēs ꝛ preſtans
ingenium:putauerunt:ideſt crediderunt ſublimia numina celi ideſt filiū
dei patri coequalem et conſubſtantialem:nec ideſt etiam nō veniſſe ſub
aluum laborantem tali forde ideſt infectam peccato originali.(Crede-
bant enim id deo indignum:et ideo ne quid tale cogerentur credere ne-
gabant deum de virgine natum quorum infirmitati prior ſentētia aſſe
rens clauſtra virginea a culpa preſeruata ſuccurrit.)Religio ideſt(vt vul
go dicunt)deuotio maior ꝛ pietas ideſt pius cultus in deum et matrem
eius animoſior: ideſt feruentior et fides conſummata et peritia legum

Latonia

Lucina ſue ꝙ lucē primam aſpicienti bus fauc-at: ſiue q: lucē nūꝙ amiſerit ꝑ virginitate

fecit iſtam.i.prius dictã predicationẽ ⁊ aſſertionẽ.altera.i.ſecunda opi-nio vidẽs.i.intelligẽs aut conſiderãs tm̃ textũ verborũ.i.ſenſum litera-lem:⁊ ſumma ſaſtigia.i.ſuperficiẽ ei⁹:neſcit miſteria.i.archana dei ab-ſtruſa.i.occultata.ꝙ ſi.i.ſi damus ꝙ ſup.maria fulget tãto honore.i.de-core:ſiderei.i.celeſtis ſplẽdoris:vt geſtarit ꝑ geſtauerit.i.geſtare merue-rit:gremio.i.in vtero:eũ ſup.vicȝ deũ qui reperat.i.moderaꝛ ⁊ gubernat mundũ eterno ordine.i.ab eterno in mẽte diuina cõcepto: ⁊ vt lactaue-rit.i.lacte cibauerit:eũ vbere.⁊ vt ſtrinxerit.i.cõcluſerit eũ dulci ample-xu:⁊ vt vocarit.i.excitauerit eũ ſup.de ſũmo olympo.i.celo. ¶Eſt eñi olym pus mons in theſſalia cui⁹ vertex vſqꝫ adeo attolliꝛ.vt ſumma eius celũ accolle vocẽt:ꝓpter qđ poete celũ olympũ vocãt. Dict⁹ eſt autẽ olympus quaſi olos lampon.i.totus fulgens:q: ſolem clarum habet nulliſqꝫ vnq̃ nubib⁹ fuſcaꝛ.Lucanus.Nubes excedit olympus. In ei⁹ cacumine arã fuiſſe cõmemorãt Joui dicatã:in qua ſi qua de extis remanebãt:nec diſ-ſlabanꝛ ventoſis ſpiritib⁹ nec pluuijs diluebanꝛ:ſed voluente anno talia reperiebanꝛ qualia fuerant relicta ⁊ oĩ tpe ab aurarũ corruptiõe vindi-cabatur quicquid deo ſemel ibi conſecratũ fuiſſet.Litere quoqꝫ in cine-re ſcripte viſe ſunt vſqꝫ ad alterius anni cerimoniã incorrupte permane-re.Hec ex ſypontino.ꝙ ſi vnq̃ hec cõcedim⁹:quare opus eſt.ſ.expediẽs: detrudere ideſt deorſum trudere ⁊ immergere illam ſcꝫ talem virginem. in noſtras ideſt totius humani generis ſordes ⁊ inceſtare ideſt cõtami-nare ⁊ polluere eam:turpi luto:ideſt carnis que ex luto: hoc eſt limo for-mata ex infectiõe:equas ideſt equiparas ne aut cõparas mortalib⁹ ſup. ceteris eam ſup.cui pater:ſcꝫ celeſtis ſubiecit quo ad gratiam non quo ad naturã mẽtes ethereas ideſt ſpiritus celeſtes quia exaltata eſt maria ſupra choros angelorum ⁊ aſtra.i.cũcta ſydera:quaſi dicat id indecẽter fieri.Unde ſubdit.

Olympus quia emi-nens eſt mons: iđ ꝓ celo qđ ſublime admodum accipitur.

Quid po-tius faciẽ-dum ꝙ ſu-per hac re diſputan-dum.

Maria ꝓ meritis lau-dari non poſſet ſa-tis.

Beneficia virgi.im-mortales: ⁊ miracu-la.

¶Scrutandum potius ſi qua preconia iungas
Eius ad inuentas per plurima ſecula laudes.
Nulli a deo viuax animi ſolertia nulli
Tam felix aderit florentis gloria lingue.
Ut marie poſſit laudes equare loquendo/
Que data ſunt illi nunq̃ mortalibus vllis
Antea conceſſit/nec poſt concedet olympus.
Quãuis creta ioui coribanthia cymbala pulſet
Feſtaqꝫ thyrſifero celebrarit grecia patri
Quot miſeros pelagi nautas ſubtraxit ab vndis
Cum iam precipites fluctus aquilonis ⁊ auſtri
Uiribus aduerſis celo equarentur ⁊ ipſa
Tranſtra per effuſi certiſſima fata tuliſſent.

¶Scrutãdũ potius ⁊c. Potius inquit ꝙ diuam virginem de-primamus ſcrutan-dum eſt an adiunge-re poſſimus aliquid ad eius laudes.q.d.ſi poſſimus omnino fa-ciendũ eẽ:q: nemo cã ſatis laudare vnq̃ po-tuit ꝙ peculiaria nec cuius alij mortalium conceſſa a deo gratia rum dona obtinet.Oc caſione cui⁹ recenſet ei⁹ ꝙplurima in nos merita ⁊ loca in qui-bus eius interceſſio-ne plurima fiunt mi-racula.Plurimi codi ces habẽt ſi que pre-conia ſꝫ verior lectio

Quot traiectā graui ſeruauit pectora telo.
pectora peonias: que non valuere per artes
Reſtitui: nec opis noſtre potentia quicꝗ.
Quot ꝗ etiam retro ſquallentes carcere fractis.
Ocius obijcibus maniciſꝗ reſoluat ahenis/
Quot famis exhauſtos macie vix egra trahētes
Membra: datis celo dapibus miſerata reducit
Robur in antiquum: vireſꝗ refudit in artus/
Nec minus ingenti vitiorum mole ſepultos.
Infixoſꝗ luto ꝛ toto tellure iacentes
Corpore: diuini luſtrauit numinis aura.
Propterea totum ſurgentia templa per orbem
Illius immenſam laudem regniꝗ perennis.
perpetuos faſces ꝛ ſine carentia iura.
In noſtrum ꝗ genus ſummū teſtantur amorem.
Ipſa eſt aduerſis commune in rebus aſylum/
Ante preces etiam nedum obſecrata fauorem.
Donat: ꝛ ad miſeros maternas explicat vlnas.
Quid niuis eſtiue pluuias: quid menia dicam
Littore piceno impenſis communibus orbis
Cōdita: ꝛ adriaco traſuecta cubicula ponto.
Quidve fluentinas edes delubra ꝗ donis.
Aucta ꝗ peregrinis referam: ſiculiꝗ ſedentem
Littoribus deprani molem: qua maxim⁹ olim
Celicolum ꝛ legis cuſtos Albertus auitos.
Equauit patres: patriamꝗ accepit olympo.
Et cuſtodite eternum pietatis honorem.
Perpetuos igitur merito ſoluemus honores.
Conceptuſꝗ die venient ad templa quotannis.
Orgia: ꝛ eterno Marie primordia ritu.

habet: ſi qua non eſſe reperim⁹ ſi ꝗ in ijs locis in quibus ſi qua dici poteſt: nec obſtat: ꝙ ſi qua poſteriorem corripiat qꝛ poſitio ſequēs in diuerſis etiā dictionibus ſepe precedentē breuem producit. Corybanthia cymbala pulſet. Hui⁹ rei longa eſt fabula: quam alibi quoꝗ dicam: ſed vt nunc paucis percurrā ea talis eſt. Juppiter ne a patre ſuo ſaturno deuoraretur ꝗ ſm̄ Heſiodū eius loco lapidē deuorauit: ꝛ in antro dicteo a matre occultatus a curetib⁹ ſeu corybāthibus (ꝗ idē eſſe ſunt) nutritus eſt: a quibus in antrū mōtis ide delatus eſt: et ne vagitus deflentis audiretur cymbala ꝛ tympana et clypeos atꝗ alia arma pulſauerunt: ad quoꝝ ſonitū conuenerūt apes. ꝛ infantis ori mella inſtillauere. Cui⁹ beneficij gratia. (vt in iiij. geor. Uer. autbor eſt.) Juppiter poſtꝗ regnū celoꝝ impetrauerat. apib⁹ dedit vt ſine cōcubitu fetarēt quod quātum ad naturam apū ptinet diuus Augu. li. ix. de geneſi ad literam comprobat. ſed qḋ ad iſtitutū noſtrū ſatis eſt. Mos pulſandi cymbalorum cretenſibus in honorē iouis diu di.

Corybanthia.

Juppiter.

Innumera templa virgini cō ſtructa.

Ad ſpectē deſcendit

Fluētia nūc dicit florentia.

Dies cōceptionis virg. celebratur.

Annuus ardentes cultus reuocabit ad aras.
Tum pius hybernum chyron titana premebat
Cui comes in lucem nitidis argenteus alis
Ibat olor: phebo ſuos cedebat honores
Quom fecunda ſibi concepto ſemine mater
Diuinum illabi cepit ſentire fauorem.

fuit: nō tamen Iuppiter ille diue virgini ac dñe nr̄e cōparandus
Thyrſus deſcribit tēpus cōceptionis virginis. Olor.
Thyrſifer autē pater bacchus eſt q̄ thyrſuz. i. haſtā pāpinis hoc eſt foliis ſeu frondibꝰ palmituz inuolutā ꝑ inſigni habet: eamq̄ bacchātes. i. bacchi ſacra celebrantes circūferūt. Colebatur aūt olim maxime in boetia in parnaſo videlicet ⁊ in thracia: creditusq̄ eſt idē eſſe qui ⁊ apollo ⁊ dionyſius.
Tranſtra.
Tranſtra ꝑ effuſi: apoſtrophe eſt qualis apud Vergi. Trāſtra ꝑ ⁊ remos. Tranſtra aūt ſunt tabulata per q̄ naute tranſeūt.
peonie artes.
Peonie artes ſunt medicine in quibꝰ peō medicus deorū maxime claruit: qui ſm̄ Seruiuz a doricis pean dicitur: ſunt etiā herbe peonie dicte multū medicinales: quarū creta ferax eſt vt autor eſt idem Seruius ad illud. vii. enei. Peoniis reuocatū herbis et amore diane. Aduerſis cōmune in rebꝰ Aſylū: vt Liuius li. i. ⁊ Strabo li. v. aliiq̄ multi ſcribūt. Romulus vt noue vrbi incolas alliceret locū quēdam aſylū appellauit quo ex finitimis populis turba omnis: ſine diſcrimine liber an ſeruus eſſet: auida nouarū rerum ⁊ vt immunitatem obtineret cōfugit.
Aſylum locus i quo īmunitas pollicebatur ingredientibꝰ illum.
Aſylū enī dicitur ab/a/ priuatiua particula ⁊ ſylao: vel ſyleo qđ eſt ꝑdo ⁊ diripio. Nullus enī illuc vi aliqua diripi poterat. Fuit autē vt tacitꝰ innuit nō lōge a capitolio. ⁊ vt Strabo dicit inter collē ⁊ capitolium. Dicitur etiaz Cadmus aſylū inſtituiſſe cū ad thebas cōdendas multitudinē deſideraret. Templū etiam epheſie diane aſyli priuilegium habuit: ſicut apud nos oīa phana cōſecrata. Virgo ergo maria ad cuius preſidiū confugiunt peccatores omnes: aſyli munus habet. Niuis eſtiue pluuias. Nota eſt hiſtoria: nam eccleſia feſtū marie de niue celebrat. Piceno in littore: tēplū marie de laureto ſm̄ quoſdam intelligit. Fluentine edes: ſunt tēpla q̄ fluentie habet.
Delubra. Simulachra cur lignea.
Delubra ſunt templa cōſecrata: in quibus olim erant ſimulachra deorū delibrata. i. decorticata: q2 lignea erāt vt Plutarchus ſcribit: eo ꝙ lapidē rem duram et inanimem ad deorum effigiem incongruum putabāt: aurum vero ⁊ argentum infecunde terre colores. Poſtea tñ etiam lapidea ⁊ aurea effecta ſunt. Hic vero delubruz pro templo conſecrato ponitur.
Drepanū.
Drepanū oppidum eſt ſicilie in portu vbi Anchiſes mortuus eſt: vnde. iii. enei. Hinc drepani me portꝰ habet ⁊ illetabilis ora. Illic aūt colitur ſanctus Albertus carmelita: vir ſanctitate ⁊ miraculis admodū inſignis vbi etiam ingens diue virginis templū viſitur.
Orgia. Chyron.
Orgia ſunt nūc queuis ſacra ſeu feſta. Primordia marie. i. feſta de cōceptione. Chyron pius qui dicitꝰ omniū centaurorū iuſtiſſimus: achillis nutritor ⁊ preceptor ⁊ medicinarū multarum inuentor: cum herculis ſagittas lerneo veneno infectas incautius tractaret: ⁊ vna earū in pedē lapſa occiſus eſſet: poſt nonum diem in celū tranſlatus ſagittariū ſignū conſtituit: quod circa conceptionis diue virginis feſtū oritur. Premebat titana. i. ſolem q2 tunc bruma: ideſt breuiſſima tempeſtas dici eſt. ¶ Quando eſt. Scrutandū. i. inquirendū ſup. eſt potius: ſi iungas. i. ſi adiungere poſſis: qua. i. aliqua: preconia. i. cōmendationes ⁊ laudes nouas ad lau-

des eius uiuētas ꝑ plurima ſecula.i.conandum eſt potius eius laudes
nouis preconijs accumulare:ꝙ eā quouis modo deprimere: q2 nonduꝫ
ſatis laudata eſt.vnde ſubdit. Nulli.i.nō vlli:adeo viuax ſolertia.i. indu
ſtria ꝛ acrimonia animi:nō adeſt vlli: vt poſſit equare.i. cōparare ꝛ aſ-
ſequi loquēdo.i.ꝑ ſermonē ſuū:laudes marie. eſt eñ omni laude digniſſi
ma.Olympus.i.celū hoc eſt deus celeſtis nunꝙ conceſſit antea:nec con
cedet vnꝙ poſt(ea ſup.peculiaris grecie dona)q̄ data ſunt illi.ſ. virgini
incomparabili:ꝙuis creta pulſet ioui cymbala corybātia.i.in memo-
riā cymbaloꝝ a corybātibus pulſatoꝝ: ꝛ ꝙuis grecia celebrarit patri
thyrſifero.i.baccho ſeu libero patri thyrſuꝫ ferēti. feſta.ſ.bacchanalia ꝛ
orgia hoc eſt ꝙuis cretēſes oliꝫ iouē ad aſtra extollebāt ꝛ greci bacchuꝫ
non tamē laudem marie attigerunt:nec tot bona mortalibus cōtulerūt
Nā quot(ſup.putas)miſeros nautas ſup.maria ſubtraxit ab vndis pe-
lagi.q.d.innumeros. Cū.i.quādo fluctus precipites.i. precipitātes vel
in preceps obruentes:equarētur celo.i.eleuarentur ad celū vſqꝫ:ꝛ id hy-
perbolice:viribus aquilonis.i.venti ſeptētrionalis:ꝛ auſtri.i.vēti meri-
dionalis:aduerſis.i.inter ſe cōtrarijs ꝛ obuiantibus:ꝛ cū.i. qñ tuliſſent
ideſt paſſi fuiſſent:certiſſima fata:ideſt certiſſimam morē:effuſi:ideſt p-
ſtrati per ipſa trāſtra:ideſt tabulata nauiū. Quot pectora traiecta: ideſt
tranſfixa graui telo ſeruauit ſupple ipſa.q.d.ꝙ plurima. Pectora inquā
que non valuerunt:ideſt que nequiuiſſent reſtitui: ideſt reparari et ſana
ri: per artes peonias: ideſt medici optimi: aut herbe ſaluberrime: vnde
Hyppolytus in vitā reuocatus ē:nec ꝑ ꝛ non:ꝛ nō poſcētia : ideſt exigē-
tia quicꝙ opis noſtre.i.auxilij humani.qd ineſſicax ad ea ſananda fuiſ-
ſet.ꝙ pro ꝛ quot etiā ſqualentes in tetro carcere:reſoluit.i.eripuit ꝛ libe-
rauit:ꝛ hoc obijcibus.i.repagulis a vectibus oſtioꝝ fractis ocyus : ideſt
celeri9: ꝛ manicis.i.vinculis manuū ahenis.i. ex ere aut ferro factis.q.
d.plurimos.Ab ere vt alibi dicā fit ereus:eneus:enus: ꝛ ꝑ dierēſim aen9
ad quā denotandam interponitur h ꝛ fit ahenus vnde iterum aheneus
reperitur(Hanc rem duram pote greci ſepe ereā dicūt : vt quam Maro
ferream vocem appellat homerus eream dixit) Quot exauſtos macie fa
mis:ideſt lōge inedie:ꝛ vix trahētes egra mēbra reduxit ipa miſerata:id
eſt miſericordia proſequens in antiquum robur.i.priſtinas vires: ꝛ reſu
dit vires in artus.i.mēbra:et hoc dapibus datis:celo.i. celit9 hoc eſt de
celo.q.d.etiam plurimis.Nec minus.i.ꝛ conſimiliter ipa luſtrauit:ideſt
purgauit aurā diuina numinis.i.ſpiritusſancti dono a quo peccatoꝝ eſt
remiſſio:ſepultos.i.obrutos ꝛ oppreſſos:ingenti mole.i. pondere vitioꝝ
ꝛ infixos luto.ſ.carnalis concupiſcentie:ꝛ iacētes toto corpore tellure:
ideſt in terra hoc eſt in abiectiſſima ꝛ ſordidiſſima vita. Propterea.i.ꝛ idō
tēpla turgentia.i.que extruuntur ei per totum orbē:teſtantur immēſam
laudē illius:ꝛ perpetuos faſces.i.eternos honores:regni perennis:ideſt
ſemper duraturi:ꝛ iura carentia fine ꝛ ſummū amorē in.i. erga noſtruꝫ
ideſt humanum genus. Ipſa eſt aſylum.i. tutum confugium ꝛ preſidiuꝫ
cōmune ſup.omnibus in rebus aduerſis.ꝛ ipa donat ante ꝑces.i.priuſꝙ
deceetur:etiam ꝛ necdum obſecrata.i. per ſacra aliqua obteſtata ꝛ roga-
ta:fauore:ꝛ:et explicat.i.expandit ad miſeros vlnas maternas.i. brachia
affectione materna li.Quid.i.ad quid dicam.q.d. id fruſtra referaꝫ cum
notiſſimū ſit pluuias eſtiue niuis.i.que rome in eſtate cecidit:quid dicā
menia condita in littore piceno:cōmunibus impenſis orbis propter fre

Olympus mōs theſſalie altitudine cū nubibus certās idō accipi ſolet a poetiſ pro celo.

Aſylū primum a romulo conditus perhibetur in quo cōfugientes tuti eſſent nec poſſent ab

illo extra bi inuiti.

quentiam peregrinorũ ex omni parte illuc ad diue virginis templũ cõuenientium: ditari eius loci habitatores oppidum conſtruxerũt. ⁊ quid dicã cubilia.i.tabernacula tranſuecta ponto adriatico: ideſt mari ſupero a venetis oris. quid referã delubra.i.tẽpla aucta donis pegrinis.i. externis ⁊ a peregrinãtibus appoꝛtatis. ⁊ quid referam molez: ideſt ingẽs templum: ſedentem.i.ſitum ⁊ extructum in littoꝛibus ſiculis.i. ſicilientibus: depꝛani: illius oppidi ſicilie ſup. in ea parte qua Albertus: ſcʒ carmelita maximus cuſtos.i.obſeruatoꝛ celicolũ.i. ſuperoꝛũ ⁊ legis equauit.i.ad equalitatẽ imitatus eſt olim: patres auitos.i.maioꝛes ſuos carmelitas ⁊ pꝛophetarum filios: ⁊ accepit patriam olympo.i.in celo ⁊ eternum honoꝛẽ pietatis.i.pie religionis cuſtodite. Igitur; quia tot miraculis ſe dignã pꝛobat: nos' ſoluem⁹ merito pꝑetuos honoꝛes: ⁊ oꝛgia.i.ſolẽnia ſacra: venient quotãnis.i.ſingulis annis die concept⁹.i. cõceptionis ſup. diue vginis: ad templa ſup. eius ⁊ annuus cultus.i.qui ſingulis annis fiet: reuocabit.i.reducet. pꝛimoꝛdia.ſ. cõceptiõis marie: ad aras ardentes.i.reſplendentes cereis appoſitis: et hoc ritu eterno: vt autem ſciamus quo tempoꝛe id faciendum ſit dicit. Chyrõ cẽtaurus ille Saturni ⁊ phyllire filius pius.i.religioſus dei cultoꝛ (de quo arat⁹. Hic erit illepius Chyrõ iuſtiſſim⁹ oẽs. Inter nubigenas ⁊ magni doctoꝛ achillis) pꝛemebat tum.i.tunc cum virgo conciperetur: titana.i.ſolẽ hybernũ: qꝛ in decẽbꝛi celebꝛat: cui ſcʒ chyꝛoni: hoc eſt ſagittario in quẽ chyꝛon conuerſus ẽ: oloꝛ argẽte⁹.i. alb⁹ ⁊ relucẽs in celo: qꝛ etiã oloꝛ in celũ tranſlatus dicit: ibat comes in lucẽ.i.ſub radios ſolis alis nitidis.i.albis ⁊ reſplẽdẽtib⁹: ⁊ cedebat.i.cedẽdo cõtribuebat phebo.i.ſoli: ſuos.i. pꝑꝛios ipſius oloꝛis: honoꝛes.i.ſplendoꝛes tum.i. tũc cũ.i.qñ: mater fecũda.i. fetans ⁊ pꝛegnãs ſemine cõcepto.i.per ſemẽ cõceptũ cepit.i.incepit ſentire diuinũ fauoꝛem illabi ſibi.i.cũ percipiebat cum quadam hilaritate ⁊ pꝛſentis gratie ſignificatione: ſc. fetum animatũ geſtare in vtero.

Chyrõ cẽtaurus a q̃ chirurgia ſiue q̄ eã inuenit ſiue q̄ in ea excelluit dict⁹ eſt mãnua. in epi. herbi potẽs chyron.

Deſcribit natiuitatẽ ꝟginis

Et iam ſigniferum nouies luſtrauerat oꝛbem.
Lucida maturos ſoluens latonia partus.
Conuenere nurus circumfuſeq iacenti
(Mitte puerperium) matri: dextroq rogabant
Siderq; vitales fetum pꝛodire ſub auras.
Lecioꝛ eoos pꝛoles hyperionis ardens
Alipedes iungebat equos: poſtremaq ſancte
Erigones iam regna legens vicina coꝛone
Sidera: ⁊ alciden geminos q̃ interiacet angues.
Ad ſuperos nigro ſecum reuocabat ab oꝛco.

Et iã ſigniferum nouies luſtrauerat oꝛbem ⁊c.

Poſtq̃ deſcribit p q̃ diſerte ſanctã diue virginis cõceptionẽ: feſtiuã eius natiuitatẽ dſcribit. Periphꝛaſticos: ideſt deſcriptiue ſeu circunlocutiue tẽp⁹ natiuitatis declarãs: qd eccleſia ſexto idus ſeptembꝛis celebꝛat: qui dies nonem mẽſibus pꝛeciſe poſt feſtum conceptionis eius eſt. Verũ vt oꝛnatius ac iucundi⁹ id deſcribat: oꝛtum ⁊ occa

Deſcribit tp̃s natiuitatis

Mite

Erigone. Coꝛona. Hercules

Portitor helleus: nitido cū gorgonis ore
Stellate dux noctis erat: cum piſtrice longo
Eridanus tractu claris lucebat in aſtris.
Quom noua progenies felicibus edita fatis
Phebeam primū lucem mortaliaq; ora
Uidit: ⁊ humane tranſmiſſo limine vite
Decidit in patriam luctus regnumq; laborum
Candida naſcentem moxvt videre puellam
Omnia iocundo fulſerunt ſydera celo:
Arriſere poli ſummoq; auditus ab axe
Concentus: prolique noue peana canoſum
Argutumq; melos diui cecinere paternas
Uelarunt aulea domos: pendebat in illis
Longa patrum ſeries/ primiq; parentis origo/
Et colubri delusa dolis ſtringebat eburna
Poma manu virgo/ gladio paranymphus ⁊ igni
Exilio damnabat auos adolebat ad aras
Pinguia ſacra puer flamma ſtridente ſupinos
Tollebat vultus ⁊ numina ſancta colebat.
Annoſiq; ſenes ſtabant cum prole columnas
Unam perpetui de marmore roboris: vnam
Fictilibus muris plaſtes formabat: aquarum
Flammarumq; minas contra/ q: nouerat olim
Uentura excidio terre neptunia regna.
Uulcaniq; graues eſtus puerile ſecutus
Obſequium ſenior querne ſub tegmine frondis
Deplorabat auum: ceco quem fixerat arcu.
Et faber incudem feriens ⁊ follibus actis

ſum ſignorū ꝯmmemorat: dicēs arietē noctu apparuiſſe cū piſtrice: ⁊ ſole ꝫ vltima regna erigōes tenuiſſe cum virgo naſceretur. Hiperion autem erat pater ſolis: ſ; ſepe ponitur ꝑ ipſo ſole. Et ita proles hyperionis eſt ſol aut phēton. Sancte erigones q: iuſtitie cultrix fuit aut quia caſtiſſima virorū conſortia fugit: que in ſignum trāſlata dicitur: poſtq; pro pter mortē Icari patris ſe ſuſpēderat. Corona etiam quam a Uulcano factam bacchus ariane dederat in celum tranſlata dicitur: ſicut ⁊ hercules qui geminos āgues cōtinet vtraq; manu. Portitor helle⁹. idest aries aureū vell⁹ habēs qui hellen vexit ſed nō peruexit: quia in pōto ſubmerſa eſt vt in catharinaria latius dicā. phrixū aūt fratrē ei⁹ in colchos ꝑduxit ad regē oetā vbi vellus illud ioui cōſecratū fingitur: et aries in celum trāſlatus vbi in equinoctiali circulo cōſtitut⁹ caput ad exortū habet a ꝑnis pedib⁹ oriēs. caput piſtricis pene cōtingēs. Eridani figura in celū trāſlata dicitur: ꝑpter qđ quidā voluerūt dixiſſe Uergiliū. fluuiorū rex eridan⁹ ⁊c. Caput gorgo

Aries.
Medusa.
Piſtrix.
Eridan⁹.
Nata maria.
Leticia exorta nata virgine.
Ornat⁹ dom⁹ aulea.
Adam et eua a ſerpente decepti Gen. c. iij.
Abel de q genes. ca. iiij.
Columne due facte.
Lamech de quo gene. c. iiij.
Tubal cayn. gen cap. iiij.

Aera coquens:ferrum varios conflabat in vſus
Sola mari in toto ſuper alta cacumina puppis
Nabat:⁊ imbriferę paſcebant equora nubes
Uiriſator ꝙ pater miri deluſus hiaccho:
Monſtrabat nudum pueris ridentibus inguen:
Primus hic vndoſum ſulcauit nauibus equor.
Quãuis prima ratis credatur iaſonis argo.
Primus hic effoſſa,vitem ſupponere terra
Cepit:⁊ apricis mites de collibus vuas
Tollere:dirceo licet hec ſit gloria baccho.
Ardua terrigenę voluebant ſaxa gigantes
Conati molem ſuperis equare ſuperbam
Lanigeras abraamus oues per litora paſcens
Sacra dabat ſaxoꝙ gemẽs pudibunda ſecabat.
Letior adducta medo remeabat ab orbe
Cum conſorte puer:celiꝙ ex arce pluebat
Sulphur:⁊ ethereis ardebant ignibus vrbes
Biſſeni patres longa cum ſtirpe nepotum
Pabulaꝙ egypto ſeruans preſagus Joſeph
Frigida defuncti referebant oſſa parentis.
Regna nouis fulgiens longe preterita monſtris
Trans mare purpureum nili ducebat ab oris
Dux animo vultuꝙ pius magno agmine longum
Uulgus:⁊ erecti dirimebant equora fluctus.
Ipſe dabat ſacros ritus:arcamꝙ locabat
Legiferam: lateꝙ arabum deſerta peragrans:
Juſꝙ ferens populo:ſterili de marmore dulces.
Eliciebat aquas optatos arida fontes.

nis hoc eſt meduſe a perſeo in celo tenet. Nihil aũt aliud dicit ꝙ in quo ſigno fuerit ſol tpe natalis virginis ſacroſancte:que dicit fuiſſe in vltima parte virginis ⁊ ad librã ꝑperaſſe: arietẽ aũt dicit noctu apparuiſſe cũ ſtellis vicinis: qđ manifeſtũ eſt cũ cũ i martio ſol ingrediat:a ꝗ ſemiannus eſt in ſeptembrẽ. ¶ Ordo eſt. Eſt latonia.i.vt dixi luna ſeu diana latone filia:lucida.i.clara: luſtrauerat.i.circũiuerat noui es (male dicas noues) orbẽ ſigniferũ.i. zodiacũ h̃ ẽ iã a cõceptiõe erãt nouẽ menſes peracti: luſtrauerat in quam ſoluens idest relaxans ex vtero materno part⁹ maturos.i. prolem ad legitimum tempus in vtero portaram. Nurus.i. matrone vicie et affines:conuenere ſup. ad parturientẽ annam:⁊ ipſe circũſuſe.i.in circuitu ſtãtes rogabãt.i.precabant matri iacẽti: mite.i. miſſus laborioſum ⁊ facile puerperium.i. partum pueri ſeu enixum:⁊ rogabant fetũ prodire.i.vt fetus pdeat: ſub auras vitales.i.regionem viuẽtium:qui aura veſcũtur: ſidere dextro: id eſt horoſcopo fortunato. Nam vt in

archanoe de qua gene. ca. vj. ⁊. vij.
Noe.
Argo.
Baccho.
Turris babylonie d qua gene. cap. xj.
Abraam⁹
Iſaac de q gene. ca. xxiij.
Rebecca
Joſeph gene. ca. vlt.
Moyſes de quo exodi ⁊ in multis capi. Unde iſte in buc. dicit. Scire genethlia cos fatalia numina dicunt De caute aq produc[ta]

Abſorbebat humus: fugienſq; in gramina flumen
Ibat: ⁊ obliquo lambebat ſaxa recurſu.
Culmina pancheos tollebant ardua montes.
Turiferiſq; iugis herentia nubila ſupra
Igne deus fumoq; latens in vertice ſummo
Scribebat legis duplici noua federa ſaxo.
Inuiſam ſuperis gentem ſemenq; ſuperbum
Conſaua terribili tellus ſorbebat hiatu.
Clamabatq; ruens iam ſemiſepultus abiron
Impia ſublimes vitulos ſtatuamq; bicornem.
Turba deum mentita: manus tollebat ⁊ ora
Strenuus indigenas populos abigebat ieſus
Parta ſuis equo permenſus limite regna.
Inde ſenatorum turbam regeſq; togatos
Atq; ſacerdotū ſeriem: patreſq; triumphos
Bellaq; ⁊ ethereo ſurgentia templa tonanti
Et docti ſalomonis opes Roboamq; ſuperbū
Palladia textor filijs intexerat arte
Ezechie illuſtres morbos: ſolemq; reuerſum.
Et phetonteos verſis temonibus axes.
Ferre ſuos retro curſus: iterumq; relabi.
Oſtentabat opus longeua in ſecula ductum
Hinc Eleazarus diuina volumina regi
Tradebat phario: ſenibus diſtincta magiſtris
Tecta voluptates varias diuerſaq; tempe.
Multipliceſq; auium plumas: ⁊ carmē habebant
Captiuā totiens gentem nunc ire tyrannis
Seruitum aſſyrijs: iuga nunc egyptia ferre

quit iuuenalis ſatyra vij. diſtat enim que ſidera te excipiant mō primos incipientem Edere vagit⁹ ⁊ adhuc a matre rubentē. Et Manlius li. iiij. Fata q̄; ⁊ vitas hominū ſuſpendit ab aſtris. Sic felix aut triſte venit per ſecula fatum. Sed fideles m̄ronas ſic precantes proſperū ſidus cenſendum eſt vt non crediderint ſidus neceſſitatē arbitrio: ſed inclinationē inferre) Proles hiperionis: ideſt ſol filius hiperionis: aut phetō fili⁹ ſolis: letior. i. rutilantior ſolito: ardēs ideſt reſplendēs: iūgebat equos alipedes: ideſt pedes alatos. i. velociſſimos habētes. eoos. i. orientales. Sunt autē ſm fabulas quatuor eq̄ ſolis. Pyrous: ethon: phlegon: eous: et ſol legēs: ideſt paulatim pertranſiens iam poſtrema regna: ideſt vltimam regionem: erigones: ideſt virginis ſigni celeſtis: reuocabat ſecum ab orco nigro. i. ab īferis ſubterraneis hoc eſt a tenebris nocturnis ſecū oriri fecit: ſidera vicina corone: que etiam ſidus eſt: ⁊ alcidē: ideſt Herculem in celū tri[illegible]tum: qui ſcilicet hercules: interiacet: ideſt ſit⁹ eſt inter geminos angues

De moyſi tabulas dat. exodi ca. xx.

Dathan. Abiron. nūeri. ca. xvj.

Jeſus de quo in libro ioſue.

Romani.

Quatuor eq solis

Salomō de quo iij. regū. c. xij.

Ezechias de quo. iiij. reg. c. xx.

Eleazarus

Clauſaꝗ trans altos hoīm tot milia montes.
Et templi euerſas ſolymeꝗ reſurgere moles.
Pendula monſtrabant picto velamine textu.
Quinꝗ triumphales currus:ꝛ prelia fratrum
Diuiſum populi regnū poſtrema tenebat.
Pars operis tanti:circum viuentia ſemper.
Brachia tortilibus ramis fundebat achantus.
Prima coronarunt redolentibus atria fertis.
Graminibuſꝗ fores et limina ſumma virebant.
Perꝗ vias famule ramos ſparſere comantes
Leta dies egit feſtos vicinia paſſim.
Tota puellari reſonārunt cōpita cantu.
Ornabat roſeo ridens cunabula vultu:
Dulciaqꝫ attollens in matrem lumina virgo.
Cum traheret dulces lactantia pectore ſuccos.
Stringere complexu natam:ferre oſcula fronti
Non erat auſa parens:nec enim mortalis in illa
Humanuſve:ſed erat celeſtis imago.
Ethereaſqꝫ vigor flāmas ꝛ ſidera vincens.
Mira ſupercilij grauitas ponduſqꝫ venuſte
Frontis:ꝛ eximia fulgentes indole vultus
Suſpenſas hominum mentes atqꝫ ora.videntiū
Per longas immota moras retinere ſolebant:
Non infeſta fuit luctu:non ebria ſomno.
Sed vigilans riſuqꝫ genas ornata modeſto:
Nunc matri arridebat ouans:nūc paruula tēdēs
Brachia:vicino miſcebat dulcia patri.
Murmura:diſciſſes ſtudio geſtire loquēdi.

ſunt autem tres in celo:vt Serui⁹ atteſtat. Portitor helleus:idest aries qui hellen portauit:erat dux noctꝫ ſtellate:quia erat oppoſitus ſoli:ꝛ ita cum eſſet circa equinoctium ſole occidēte oriebatur:et econuerſo. Ut igitur ſol dici ita aries erat dux ſtellate noctis:cum pulchro ore:idest facie decora gorgonis:idest meduſe cuius caput a perſeo amputatum in celum trāſlatum fingitur. Et eridan⁹:idest figura eridani inter aſtra collocata:lucebat cū piſtrice.i.ſidere piſtricis:longo tractu i claris aſtris.i.iā cepit iſtare eqnoctiū. Libra dies noctiſꝗ pares cum fecerit horas. Cū noua ꝓgenies.ſ.diua ꝟgo:edita felicib⁹ fatis.i.bonis influētijs celi:aut fauſto horoſcopo:vidit primū.i.primo loco:lucē phebeā.i.ſolarē ꝛ mortalia ora.i.facies mortaliū.ſ.hominū ꝛ limine vite hūane trāſmiſſo.i.per ea3 tranſito:occidit.i.deſcendit in patriam luctus.i.vallem lachrymarum et in regnu3 laborum:in quo ſcilicet homo naſcitur ad laborem ſicut auis ad volatum. Cādida naſcērē ꝛc. Recitat graphice leticiam exortā in natiuitate diue vir

Gens iudea.

Machabei.

Atria floribꝰ ornata

Leta vicinia.

Imago virginis.

Ut adhuc infans fuerit diſpoſita.

emporis iunocui nōdū diſceſſerat etas:

lenaqȝ iam docili formabat verba palato.

ginis:dicēs dominū mirifice exornatam anleis:occaſione quorū plurima geſta veteris

eſtamenti cōpendioſe narrat: ſequens in hoc Vergilium qui in clipeō a **vulcano** enee ad preces veneris fabricato geſta auguſti paucis percur**rit. Quia** vero hiſtorie biblie omnib⁹ note ſunt ſatis erit eas i ordine re**tigiſſe. Ordo** ac ſit eſt. Omnia ſidera cādida (niſi potius dicas ipſa candi**da dicidit** in patriā luctus ꝛc.) vt ideſt poſtꝙ videre.i.viderunt puellam **naſcentem**:fulſerunt:ideſt reſplenduerūt:in celo iocūdo.i.cōgratulabū**do:aut** exultante viſo.ꝛ poli.i.axes aut cardines celeſtes:arriſere.i.fauo**rem** ſuū arriſu ſignificauerūt:ꝛ cōceptus.i.melodioſus cant⁹ audit⁹ ſup. **eſt a ſummo** axe.ſ.celi ꝛ diui cecinere noue proli.i.eſt recens nate peana **ideſt** canticū laudis:canorū.i.cantu ſonorum (Declinatur hic pean pea**nos** peani peana:vt ne hic prolixior ſim in catharinaria dicāꝫ ꝛ cecinere **melos**.i.canticū dulce argutum:ideſt ſtridule aut argute factum. Aulea i.(vt vulgo dicunt) tapeta:ꝙuis tapeta ꝓprie ſternantur:ꝛ aulea ſuſpen**dantur** ad parietes dicta aulea.q: in aula attali regis primum reperta **creduntur**:aut certe quia in aulis regum ſuſpendi ſolent:quaſi ſint aula**rum** ornamenta. Aulea igitur velarunt.i.velauerūt domos paternas :et **longa** ſeries patrum.i.textura progeniē ꝛ geſta maiorum ex ordine con**tinens**:pendebat in illis ſcȝ auleis:ꝛ origo.ideſt creatio ſeu productio pri**mi parentis**.ſ.ade ſup.pendebat in illis:ꝛ virgo.ſ.eua delusa.i.decepta **dolis colubri**.i.ſerpētinis ſtringebat.ideſt decorticabat aut decerpebat: **manu eburna**.i.relucente in morē eboris poma.ſ.vetita:paranymphus i.angelus ei⁹ cuſtodie addictus:damnabat auos.ſ.protoplauſtos exilio i.proſcribebat ꝛ expellebat:gladio ꝛ igne.i.gladio flammeo et verſatili quē collocauit deus ante paradiſum ad cuſtodiendā viā ligni vite vt dicitur Gene.iij. Et puer.ſ.abel adolebat.i.incendebat et ſacrificabat ad aras pinguia ſacra:q: de primogenitis gregis ſui.ꝛ de adipib⁹ eorum: vt dicitur Gene.iiij.ꝛ hoc flamma ſtridente:vt ſit dum res pinguis crematur ꝛ ipſe tollebat.i.erigebat vultus ſupinos.i.ad celum verſos ꝛ colebat ſancta numina.i.deū verum qui ſolus ſanctus eſt ꝛ ſenes annoſi.i.pleni annorū:ſtabant cum prole:ſcȝ ſeth ꝛ plaſtes.i.formator ꝛ faber ſtatuarius.ſ.tubal cayn cū vxore noemam. vt ſtatim dicā: formabat colūnas ſ.duas:vnā de marmore perpetui roboris.i.virtutis ſemper durature.et vnam de muris fictilibus.i.latere coctili contra minas.i.impetū aquarum ꝛ flammarū quia nouerat regna neptunia.i.inundationes aquarū ventura excidio.i.ad excidium ꝛ ſubmerſionem terre ꝛ eſtus vulcani.i. fulgura ꝛ ignes ſup.eſſe ventura excidio terre.i.mundum flagraturum igni. Senio.ſ.Lamech (vt videtur) ſecutus obſequium puerile.i.miniſterium pueri ducentis deplorabat auum ſcilicet Cayn (ſcdm quoſdam) ſub regmine frondis querne:quē.ſ.auum fixerat.i.transfixerat ꝛ occiderat.arcu ceco.i.a ceco directo:vnde vt quidā recitant cum Cayn cōfect⁹ eſſet ſenio ꝛ inter frutecta aliquādo ſederet a ꝓnepote ſuo lamech qui ſenectutis vitio cecus effectus duȝ venationi inſiſteret, pueri ductoris ſuaſu credidit cayn ferā eſſe occiſus eſt Lamech vero vidēdiſe pauum cayn interfeciſſe deprehendens puerum ira ſuccenſus interfecit. Hec iacobus philippus bergonienſis in ſupplemento chronicarum:contra quem ſcri

Aulea q: in aula attali regis aut quia in aulis appendūtur tapeta idē ſerme ſunt: niſi ꝙ aulea appenduntur tapeta vero ſternūtur

Lamech hiſtoria: ꝙ varia a di

uerſis narratur.

tire videtur diuus auguſtinus lib.j. queſtionū vete. ⁊ noui teſtamēti. q.
vj. qui dicit ꝙ iā in quinta generatione natus erat lamech a Cayn.i.de
mathuſale abnepote Cayn. Unde cōcludit igitur cū Lamech iuuenē ſe
occidiſſe fateatur ⁊ Cayn vſqȝ ad hoc tempus peruenire non potuit: aut
ſi peruenit quod impoſſibile videt̄ ſenior fuit: cū non occidit. hec Augu-
ſtin⁹. qui ibidē bene exponit id quod Lamech dicit Gene.iiij. Septuplū
vltio dabitur de Cain: de lamech vero ſeptuageſieſſepties: oſtendens nō
intelligi de cayn occiſo: ſed occiſore. Et licet ſm̄ priorem viam ſolū poſſet
ꝙ dicit ſe iuuenem occidiſſe: q: dicit ſe etiā virum occidiſſe: vt ſcilicet per
virum intelligas Cayn: ⁊ per iuuenem puerum ductorē: tamē impoſſibile
videtur cayn ad eā vſqȝ etatē vixiſſe: vt Auguſtinus argute diſquirit. Et
faber aut tubalcayn: aut noe. Nam tubalcayn filius lamech: fortitudine
cunctos excelluit: ⁊ propterea res bellicas exercuit ⁊ ferrariam artem pri
mus inuenit: habuitqȝ ſororem multarum artium inuentricem hi preui
dentes iudicia vi aque ⁊ ignis ventura eſſe ne eorum inuenta ab hoībus
dilaberentur aut anteꝗ̄ venirent ad cognitionē deperirēt duas fecerunt
columnas alteram ex latere coctili ⁊ alteram ex ſolido marmore ⁊ in am
babus que inuenerant cōſcripſere: vt ſi coctilis aqua obruat̄: lapidea per
maneret: ⁊ ſi lapidea igni rumpatur: coctilis ſupereſſet: quia ergo tubal
cayn primus artem ferrariā inuenit de eo recte intelligitur: vt ſequentia
ſint non de eodē: ſed de noe tantummodo dicta. Faber ergo Tubalcayn
feriens incudem: ⁊ coquens era follibus actis: ſcilicet ad ventū excitan
dum: conflabat. i. pictus eſt acu aut intertextus in aulcis illis ſimilis cō
ſtāti ferrum in. i. ad varios vſus. Puppis. i. arca noe: nabat ſola in alto
mari ſuper alta cacumina: ſcȝ montium) quia quindecim cubitis altior
erat aqua ſuper mōtes quos operuerat: ſcilicet vniuerſos: vt dicitur Ge
neſ. ſeptimo) ⁊ nubes imbrifere paſcebant. i. augebant equora. i. maria
quia facta eſt pluuia ſuper terram quadraginta diebus ⁊ quadraginta
noctibus. vt dicit̄ ibidē. Et pater vitiſator. i. qui primus vitē plātauit. ſ.
noe: vt dr̄ Gen̄. ix. deluſus. i. deceptus iaccho. i. vino miti. i. ſuaui: mōſtra
bat pueris. i. filijs ſuis ridētibus nudū inguē. i. verēda: vt dr̄ ibidē ſeu vi
rile mēbrū. Hic. ſ. noe ſulcauit nauibus ꝑ naue. i. transfretauit primus
equor vndoſum. i. vndis plenum (q: eſt etiā equor terre planicies) ꝙ̄uis
Argo iaſonis. i. nauis illa oblōga qua iaſon ⁊ ceteri argonaute i colchos
vecti ſunt credatur. ſ. a gētib⁹ vt a plinio ceteriſqȝ: eē p̄ma ratis. i. nauis
Hic etiā. ſ. noe cepit primus ſupponere vitem. i. plantare vineam terra
effoſſa. i. ſcrobibus factis: ⁊ cepit primus tollere. i. colligere vindemiādo
vuas mites. i. maturas aut mite vinū continētes: de collibus apricis. i.
ſoli expoſitis. vnde v̄gi. deniqȝ apricos Bacchus amat colles. lȝ. i. ꝙ̄uis
hec gloria ſcȝ plātationis vinee ſit. i. dcā̄ baccho dirceo. i. thracenſi: na-
to. ſ. ex Semele cadmi regis thebarū apud quas dirce fons eſt filia. Gi
gantes terrigene. i. de terra geniti: hoc eſt magnā molem terreni corpo-
ris habētes voluebant ſaxa ardua. i. in altum ⁊ arduū: hoc eſt vſqȝ ad nu
bes (lapides autē erant coctiles: vt dicitur Gene. xj.) conati: idest dū co-
narent̄. equare. i. equalē facere ſuperis. i. celeſtibus ſup. molibus. hoc eſt
celo molē. i. magnitudinē turris babylonie. ſupbā. magnifice extructam
Abraamus. i. abraā patriarcha paſcēs p littora oues lanigeras dabat ſa
cra. i. ſacrificabat deo altiſſimo ⁊ ipſe gemens ſecabat. i. circūcidebat pu
dibunda. i. verēda mēbra ſaxo. i. cultro lapideo: gemens autem dicitur q:

Tubalcayn corporis robore cunctos excelluit. primuſqȝ malleum ⁊ incudem ac ferrariaȝ artem adinuenit.

Argos nauis q̄ iaſō colchos inſulā vect⁹ eſt prima oblōga nauis teſtis eſt polyd. vergi. i eo quē de rerū inuētorib⁹ indidit libro.

eſt nonagintanouē annorū eſſet(vt dicit Gē.xvij.)qn̄ circumcidebatur
dolorē magnū ſenſit.Puer.i.ſeruus abraē ex ſnis lectioꝛ remeabat ab oꝛbe
medo.i.a regione medie:ſeu meſopotamie cū cōſoꝛte.i.vxoꝛe iſaac addu
cta.i.ꝗ adducebat ſcȝ rebecca:aut dicas puer abraē.ſ.iſaac remeat lectioꝛ
cū conſoꝛte.i.vxoꝛe adducta per ſeruū abraē ex oꝛbe medo.nam iſaac in
occurſum venerat:⁊ ſulfur pluebat.i.in moꝛem pluuie cadebat:ſcȝ ſuper
ſodomā ⁊ gomoꝛrā.Liuius autē dixiſſet pluebat ſulfure:⁊ vꝛbes.i.ciuita
tes quinqȝ ardebāt ignib⁹ ethereis.i.de celo miſſis.Patres biſſeni ideſt
duodecim patriarche filij iacob:⁊ ioſeph etiā fili⁹ eius:ꝑſagus ideſt pꝛe
ſcius futuroꝝ per pꝛudentiā diuinitus infuſam:ſeruans.i.que ſeruaue
rat egypto pabula.i.frumēta referebant ſcȝ in areā achad trans ioꝛda
nem:vt dicitur Geneſis vltimo.cum longa ſtirpe nepotum:oſſa frigida:
ideſt demoꝛtua:parentis.ſ.iacob defuncti.Dux.ſ.moyſes aut(vt latini
dicūt)moyſes pius animo ⁊ vultu fugiēs lōge:regna.ſ.egypti:vel perter
rita lōge.i.multū:nouis mōſtris:ideſt plagis monſtroſis de quibus ad
pꝛincipium Exodi mētio fit.ducebat ab oꝛis:ideſt regione extrema nili
ideſt egypti quā nilus perfluit:trans mare purpureū:ideſt rubꝛum:lon
gum vulgus.i.filios iſrael valde multiplicatos:et iō addit:agmine ma
gno.i.multitudine ꝗ a duce agebatur:⁊ fluctus ſcilicet maris:erecti.i.
ſuſpēſi.dirimebāt.i.diuidebāt equoꝛa.Erat eñi aqua ꝗſi mur⁹ a dextra
⁊ a leua trāſeūtiū:vt habet Exo.xiiij.Ipſe.ſ.dux moyſes:dabat ſacros ri
tus.i.cerimonias ⁊ leges:⁊ locabat arcam legiferā.i.in qua erant tabu
le legales:⁊ peragrās.i.pertrāſiēs late deſerta arabum in quibus popu
lus iſrael quadraginta annis fuerat:⁊ ferēs ius.i.iuſticiā aut iura diui
na eliciebat populo de marmoꝛe ſterili:ideſt de ſilice ſeu petra:dulces
aquas.Humus arida abſoꝛbebat fontes optatos a populo ſcȝ:⁊ fluuius
fugiens:ideſt dilabens ibat in gramina ⁊ lābebat ideſt molliter attin
gebat ſaxa:curſu obliquo.qualeȝ fluenta fere habent.Ardua culmina.i.
ſummitates tollebant ideſt extollebant ⁊ demōſtrabāt montes panche
os ideſt panchee regionis:turifere.i.arabie:⁊ nubila herentia iugis turi
feris.i.tura ferētibus:ſupꝛa.i.in ſuperioꝛe regione deus latens in igne ⁊
fumo.i.in igne fumoſo in ſummo vertice.ſ.mōtis ſyne ꝗ eſt mōs arabie
ſcribebat duplici ſaxo.i.in duab⁹ tabellis:aut qꝛ pꝛioꝛib⁹ effractis iterū
ſcribebat noua federa legis.i.pꝛi⁹ nō data cū ſm legē nature pꝛius vixe
rint.Tellus.i.terra cōcaua:dehiſcēs terribili hiatu ſoꝛbebat.i.abſoꝛbe
bat.⁊ deuoꝛabat:gētē inuiſam.i.odio habitam ſuperis ⁊ ſemē ſuperbū:
ideſt rebelle ſcilicet choꝛe:dathā:abiron:hon:⁊ ceteros cōplices de qui
bus habet Numeri.xvij.⁊ abiron ſemiſepult⁹.i.ſemiobꝛutus ⁊ deuoꝛat⁹
a terra:clamabat ruēs:ideſt viſus eſt clamare in ea pictura inter ruēdū
qꝛ omnis qui iſrael ſtabat per gyꝛū fugit a clamoꝛe pereuntiū:vt dicitur
ibidē.Turba impia.i.irreligioſa ⁊ idolatra mentita.i.mēdaciter afferēs
vitulos ſublimes.i.in ſublime erectos:⁊ ſtatuam bicoꝛnē.i.duo coꝛnua
habērē:deū.i.ꝙ eſſet de⁹.tollebat.i.eleuabat manus ⁊ oꝛa.adoꝛādo ſcilȝ
vitulū illum aureum quē abſente moyſe adoꝛauerunt plurimi filioꝛum
iſrael.Jeſus ſcȝ filius naue:quē quidā ioſue vocant ſtrennuus.i.vir acer
⁊ bellicoſus abigebat.i.expellebat ꝑplos indigenas.i.ide:hoc eſt ex ter
ra pmiſſionis genitos.permenſus.i.per menſurā diuidens equo limi
te.i.iuſta partitioneꝗ per limitem dignoſcitur.regna parta.i.acquiſita:
ſuis.ſ.ſubditis.ꝟ eſt filijs iſrael.Inde.i.deinde rectoꝛ iterauerat filijs arte

Pallas dea artifi- ciū (mātu. teſte i epy. ad Falco- nē) artifi- ceſait pal las mozat

palladia.i. qua pallas plurimū valebat que ꝛ arachnē vicit. intexerat
dico in auleis:turbā ſenatoꝝ.i.iudicū:ꝛ reges togatos.i. exoꝛnatos to-
gis moꝛe romanoꝛū.(Nā vt ille vn⁹ verſiculus de romanis intelligat:q̄
togati dicūtur:vt.j.enei.Romanos rerū dños gentēq; togatā.et ceteri
oēs de iudeis:non videtur congruere:q: in oꝛdine biblie:quez ſequitur
poſt ieſum naue:ſeu ioſue ſequitur liber iudicū.Alludit ergo ad Roma-
nos(atq; intexerat ſeriē ſacerdotij.i.lineam ſacerdotalē: ꝛ triumphos
partos.i.acquiſitos ꝛ obtētos:vt a Dauid ꝛ alijs regibus.ꝛ bella:ſ; pꝛi⁹
bella ꝙ triūphos.ꝛ tēpla ſurgentia.i.erecta tonāti ethereo.i.deo celeſti
que ſalomō edificauerat:ꝛ opes.i.diuitias:ſalomonis:docti.i. ſapiētis
ꝛ roboā filium ſalomonis:ſuperbū pꝛoper reſponſum quod dedit.iij.re-
gū.xij.dicens.Pater meus cecidit vos flagellis:ego aūt cedā vos ſcoꝛ-
pionibus ꝛc.Opus.ſ.textoꝛis:ductū ideſt extenſum:in longeua ſecula:
ideſt ad hiſtoꝛiam multoꝛū ſeculoꝝ picturis expꝛimendam : oſtentabat
moꝛbos Ezechie regis.ſ.illuſtres:ideſt claros ꝑpter miraculū in eius
ſanatione factum.vñ addit:ꝛ ſolem reuerſum:ꝛ axes pheronteos : ideſt
ſolares quos pherō rexiſſe fingitur:ferre curſus ſuos retro.i.retroꝛſum
ꝛ relabi iterū ꝛ hoc temonibus:ideſt ligno oblongo p medium currus
ꝑtenſo:ad qđ equi ſolis alligantur:verſis:ideſt obuerſis:quia vt habet
Eſaie.xxxviij.Reuerſus eſt ſol decē lineis per gradus quos deſcēderat.
Hinc:ideſt in alia parte auleoꝝ.Eleazarus:pontifex ille iudeoꝛum ſimo
nis iuſti frater tradebat regi phario.i.egyptio ſcil; ptolomeo philadel-
pho:diuina volumina ſcil; legis diuine diſtincta magiſtris ſenſibus.i.
lxxij.interpꝛetibus.Tecta.i.ea oꝛnamenta que erant in circunferentia
camere ſupꝛa verticē habebant varias voluptates.ꝛ diuerſa tempe.i.
amenitates quales ſunt apud tēpe que ſunt in theſſalia loca adeo ame
na vt cetera de ſe tempe vocēt ꝛ multiplices plumas auium:ꝛ habebāt
carmē.i.lamētatiōes hieremie:aut habebāt in oꝛe ſingula carmina de
ſcripta.Et velamina pendula.i.q̄ pendebant:monſtrabant textu picto
ideſt textura acu depicta aut filis diuerſis i moꝛē picture intertextis gē
tem:ſc; iudeoꝝ captiuā totiēs.ſ.ab egyptijs:babylonijs:philiſtinis: ꝛc.
ire ſeruitū nunc.i.aliquādo tyꝛannis aſſyꝛijs.i.babylonijs:ꝛ ferre.i.pa-
ti nunc:ideſt aliquādo: iuga egyptia:ideſt duriſſimā ſeruitutē in egypto
ꝛ tot milia hoim clauſa trās altos montes.ſ.gog ꝛ magog atq; gñatio-
nes eoꝝ:qui tpe antichꝛiſti egreſſuri ſunt:vt innuit Apoc.xx.Et ſup.mō
ſtrabant moles tēpli ſolyme.i.hieroſolymitani euerſas:reſurgere:ideſt
reedificari.note ſunt ex biblia hyſtoꝛie.Et mōſtrabant curr⁹ triūphales
ꝛ pꝛelia quinq; fratrū.i.machabeoꝛum.Et pars poſtrema tanti operis
tenebat: regnū populi.ſ.iſrael diuiſum.i.ſeparatū ab eo:ꝛ in romanos
tranſlatū.achātus arboꝛ illa fundebat ramis toꝛtilibus .i . cōtoꝛtis et
cōplicatis:bꝛachia.i.ramalia in moꝛē bꝛachioꝛum ꝑtēſa circū.i.p cir-
cuitū:bꝛachia dico:viuētia.i.viridia:ſp.i.toto anno hoc eſt perēniter.
Pꝛima atria.i.anterioꝛa:coꝛonātur ſertis redolētib⁹.ꝛ foꝛes et ſumma:
ideſt extrema limina virebāt graminib⁹:ideſt ſtrata ſunt herbis virenti
bus.ꝛ famule.i.miniſtre ſparſere p vias ramos comantes.ſ.palmaꝝ
quib⁹ lōga eſt coma:vicinia leta.i.congregatio vicinoꝛū letoꝛū egit.i.ce
lebꝛauit dies feſtos.tota cōpita.i.omnia cōuenticula hoim reſonarunt
cantu puellari.i.puellarū concinētium:virgo.ſ.maria iam nata:ridēs:
ideſt letitiā pꝛe ſe ferens. ꝛ bonū omen parētibus:ꝛ attollēs.i. erigēs

in matrē dulcia lumina: ideſt dulces ⁊ benignos oculos: ornabat. i. de corabat: cunabula. i. cunas ſuas vultu roſeo. Et parēs. i. mater. ſ. Anna nō erat auſa ſtringere cōplexu. i. amplecti: ⁊ ferre oſcula frōti: eā. i. quā do ipſa traheret a pectore lactāti dulces ſuccos: hoc eſt dū lactaret ⁊ ſur geret puella: nō audebat mater eā deoſculari. vñ de diua quoq; virgine dicit᷑ ꝙ nunq̄ auſa eſt ori filij ſui (quod impurus iudas veritus nō eſt) oſculū dare: quare autem mater auſa non ſit addit cauſam dicēs. Eniꝫ pro quia: q: mortalis ve pro vel humanus decor nō erat in illa: ſed ima go celeſtis erat in illa ⁊ vigor vincēs. i. ſuperās ⁊ excedēs flāmas ethere as. i. ſidereas erat ſupple in illa: ⁊ mira grauitas ſupcilij: ⁊ pōdus venu ſte frontis: ⁊ vultus fulgentes eximia indole: ideſt excellēti ingenite vir tutis iudicio: ſolebāt retinere. i. immorari per longas moras mētes ho minū ſuſpenſas (prius dicit mentes ꝙ ora: quia nemo in eam vnq̄ vnq̄ mot᷒ eſt libidine: vnde ea admiratio caſta fuit) atq; tenebat ora vidētū ideſt inſpicientiū: immota. i. infixa: et auerti nequeuntia ob decus exi miū. Ipſa nō fuit infeſta: ideſt moleſta parentibus: luctu. i. per luctū et vagitū puellarē: ⁊ nō fuit ebria. i. nimiū indulgēs ſomno: ſꝫ vigilās ⁊ or nata genas. i. habēs genas ornatas: modeſto. i. tēperato ⁊ decēti riſu: arridebat nunc. i. aliquando matri ouans: ideſt mediocriter gaudēs. ⁊ tēdens nūc. i. aliquando brachia paruula. i. tenella: miſcebat patri vici no dulcia murmura. i. puerilē ſuſurrū ⁊ balbutionē: dixiſſes. i. dicere po tuiſſes ſi affuiſſes: eā ſupple geſtire. i. geſtu letitie facere ſtudio. i. deſide rio loquēdi. etas innocui tpis. i. innocētie nōdum diſceſſerat. i. nōduꝫ peractū fuerat: ⁊ ipſa formabat iam plena. i. perfecta verba: palato doci li: ideſt doctrine multū capaci. Et hec de natiuitate diue virginis.

Mos erat antiquis longū ſeruatus ī euū.
Ede puellares annos includere ſacra/
Etatemq; deo tenerā: primiſq; dicare
Virgineū florem vite: ⁊ generare pudoris
Ingenui curam: ſanctoſq; inducere mores.
Mox vbi veſtitum prima lanugine tempus
Venerat: in thalamos ibant/hymenaq; tecta/
Conuentreq; viris proli indulgere ſolebant
Propterea legum memores/⁊ moris auiti/
Venturi ſolymam trina cum prole parentes
Deſeruere ſolum: galileaq; nazareth arua.
Floribus intextis ⁊ odoro gramine cinxit
Virginis ora parens: ſtellare lumina frontis

Mos erat anti quis ⁊c. Hic p ſequitur admirabileꝫ diue virginis in tem plum preſentationeꝫ. Atq; ordo eſt. Mos erat antiquis ſerua tus in longum euū: ideſt inſtitutum erat apud maiores iude os per multa ſecula obſeruatum: include re (more greco: nam latine diceretur mos erat includendi non includere) ede ſacra: ideſt in templo ſacra ro annos puellares: ideſt quibus femelle adhuc puelle vocan tur. ⁊ dicare. ideſt ad dicere ⁊ quodāmodo ſacrare deo: tenerem etatem: ideſt primuꝫ

Mos puellarū includendarū ī ede ſacra.

Puberes facte nubebant.

Veniūt parentes cū virgī. hieruſalem.

Ut ornet mater filiam.

Herebant celo:teneroq; in pectore clauſum
Numen erat:niueo tunice talaris amictu
Albebant humeri:quā circūtextus oliue
Laureus ambibat torques ad colla:per imas
In ſtrophium flexis palma ibat frondibus oras
Matris opus:mollisq; ſinus variauerat auro:
Uentum erat ad magni templū ſublime tonantis:
Quod ducūt ter quinq; gradus de marmore viuo
Etiam porrectis curabat prona lacertis
Serua manus ſummū ad limē latura puellam
Quom mox virgineo cōceptū pectore numen
Affuit:⁊ retrahens prōpte ſinuata miniſtre
Brachia:debilibus plātis animoq; vigorem
Addidit ⁊ ſupra etatem fiducia credit.
Protulit audaces ſublata:cyclade paſſus
In ſublime volans virgo:turbāq; relinquens
Sicut vbi multe volitant ad littora puppes
Ocyus illa ſubit portum:que mole minori
Labitur:⁊ melius velis ⁊ remige fertur.
Uertice iam ſummo magni penes atria templi
Stabat vbi aſcenſu feſſos ſolata parentes
Miſit:⁊ eternum curuato poplite numen
Cum nuribus venerata pijs in clauſtra receſſit
Uirgineę ſecreta domus:fleuere parentes
Cognateq; nurus:gemituq; dedere miniſtre
Quando e conſpectu vultus abitura nitentes
Uertit:⁊ induxit ſublatam in tecta ſacerdos.

florē virgineę vite: et generare: idest acquirere in ſanctarū ꝟginum conuerſatione: curam ingenui pudoris: idest qui ingenuos ⁊ ingenuas. i. ex liberis parētib' natos ⁊ natas: ob id liberali aīo preditos ac preditas decet ⁊ inducere ſanctos mores. Et ſupple vbi: idest poſtq; tempus veſtitum prima lanugine: idest pube hoc eſt vbi annus pubertatis: venerat ſupple virgines ibant mox: idest paulo poſt in thalamos: idest cameras nuptiales: q; per: idest in tecta hymenea: idest nuptialia: et ipſe coniungere per connubiū ſeu matrimonium viris ſolebant indulgere: idest diligenter incumbere: proli: idest ad propagādam prolem que inter bona matrimonij eſt. Et q: ideo nubunt vt matres fiant: ideo matrone vocare ſūt etiaz nonduz matres. Sane eleganter ad imitationez maronis dicit tempus veſtitum lanugine. Nam ⁊ barba veſtiri dicimur et qui impuberes: idest inueſtes: vocantur. Propterea: idest et iō parentes ſcz virginis Joachin ⁊ anna memores leguz ⁊ moris auiti. i. ab atauis et ceteris maioribus obſeruati deſeruere ſolum nazareth ⁊ arua galilea. nazareth. i. locum habitationis ſue: et patrie diue virginis venturi: idest vt venirent: ſolymam. idest hieruſalem ad templum ſalomonis: cuz pro ſua ſcilicet maria trima. idest

Ueſtis virgi.

Uentū ad edē ſacrā.

Superat q̄ndecim grad' virgo.

Per cōparatione rē monſtrat

Maro.

Ueſtis.

Inueſtis.

Sicut parentes affectu paterno.

Recepit ſacerdos.

tricennium: nā vnius anni puer anniculus dicitur: duorum bimus: quatuor
quadrimus: in ijs aūt animalibus que ea tempeſtate adhuc parua ſunt Anniculus
diminutiuis non inueniuntur vtaris: vt ſi dicas puellā bimulā aut trimulā Bimus.
ſed nomen anniculus a. um. nō eſt diminutiuū: vñ etiā vinū vnius anni Trimus
anniculū vocari poteſt. Parens. ſ. anna cinxit. i. rediminit: ora. i. faciem Quadrimus.
z potiſſimū in frontē virginis. ſ. marie: floribus intextis. i. in certū collectis: et gramine odoro. i. herbis odoriferis. Lumina. i. oculi virginis frontis ſtellate. i. que erāt in frōte ſtellis ornata herebāt. i. infigebant celo z
numen erat clauſum in tenero pectore. i. aut donū ſpiritusſancti aut cōtēplatio numinū celeſtiū. Humeri albebāt. i. albati erant amictu niueo
i. cādido tunice talaris. i. ad talos vſq3 ad deſluētis: quā ſup. tunicā talarem torques. i. circulus intortus (vñ Maro torquē deſcribēs dicit Eneid.
v. Flexilis obtorti p collū it circulus auri. Sane tam torques q̄ torquis
dicitur. Unde Hiero. in parabolis. vt addat gratia capiti tuo z torques
collo tuo. z tā feminini q̄ maſculini generis reperit teſtib9 Capro z Probo: licet Priſcian9 tm̄ maſculini putauit: vñ Tibull9. Torq̄s ab incila decidit vnca gula: q3 ergo hic vltima pducit legēdū eſt torques z eſt quodam genus monilis in femina. Vegeti9 aūt lib. ij. dicit q̄ aliquib9 torq̄s
auro ſolidus virtutis premiū fuit quā qui meruiſſet preter laudem interdum duplas cōſequebat annonas: ſed de tali hic nō loquitur) Torques Torques.
ergo laureus. i. circul9 intortus et lauri frōdibus z circūtextus oliue qui Torquis.
pacis z prudētie ſignificatrix eſt: ambibat. i. circuibat illā tunicā ad colla z palma. i. ramis palmarum ibat frondibus flexis (habet enim longas
frondes que deflectunt) in ſtrophium: id eſt cingulū: id eſt ex palme frondibus conſtructū cingulum eo q̄ auri fulgorem imitantur ibat: id eſt extēdebatur p imas oras: id eſt extremitates inferiores veſtis hoc eſt per
fimbrias qd̄ ſupple eſt opus matris et quod variauerat ſinus. i. pectora
molli auro: q3 inter textū erat ad pectus aurū qd̄ alterius erat coloris q̄
veſtis. Uentum erat ſc3 a parentibus z virgine hoc eſt iam venerunt. ad
templū ſublime. i. magnifice extructū magni tonātis. i. ſummi dei: quo
id eſt ad quod ter quinq3. i. q̄ndecim gradus de marmore viuo. i. diutiſſime duraturo ducūt. i. aſcēſum faciūt z ſerua. i. ancilla pna. i. inclinata
ad virginē cui9 ſtatura adhuc breuis erat curuabat. i. icuruabat manus
ſup: ſua z hoc lacertis. i. brachijs porrectis. i. extēſis ad recipiēdā virginē) vñ ſubdit latura. i. vt ferat puellā ad ſummū limē incuruabat dico iam
quum. i. q̄n numen conceptum virgineo pectore. a virtus celitus infuſa
affuit. i. auxilio fuit mox. i. ſtatim z retrahēs brachia ſinuata. i. incuruata miniſtre prōpte. i. parate ad excipiendū aut prone. i. inclinate. Addidit plantis debilib9. i. teneris z fragilib9 p etatē z alio ſup. debili p naturam vigorē. i. virtutē z potentiā z fiducia. i. bona de virtute proſenti opinio creuit ſupra etatē. i. vltra eius etates potentiā. Nā virgo. i. maria vix
trimula: ptulit paſſus audaces. i. audacter factos. z hoc cyclade. i. veſte
oblōga crura z pedes ambiēte ſublata. i. ſurſum tracta. Eſt eni cyclas ve Cyclas.
ſtis rotunda z tenuis. Juuenalis ſatyra. vj. Hec ſunt q̄ tenui ſudāt in cyclade. Et Proper. Que mō p vices inſpecta eſt publica noctes. Hec nunc
aurata cyclade ſignat humū. Alexāder aūt imperator romanus auctore
lampridio dicere ſolebat matronas regias cōtētas eē debere cycladē q̄ ex
ſex vncijs auri pl9 nō haberet ptulit dico: audaces paſſus volās. i. celeriter aſcēdēs in ſublime. i. altū limen tēpli z relinquēs turbā ſc3 paren-

rum domeſticoꝝ ⁊ alioꝝ ſpectantiū. Sicut vbi multe puppes volitāt ad littora: illa ſup. puppis: ſubit. i. ſubintrat: ocyus. i. celeri⁹: portū q̄ labit. i. dulciter prouehitur minori pōdere. i. eo ꝙ hȝ minus pondus: ⁊ que fert melius velis ⁊ remige. i. omni auxilio naturali ⁊ artificiali ſup. virgo ſtabat iam in ſummo vertice: penes pro iuxta atria. ſ. primū ingreſſum magni tēpli: vbi. i. quo loco ipſa ſolata parētes feſſos aſſenſu. i. ꝑpter aſcenſum: riſit. i. arriſit eis (nō eīn cōgruit ꝙ petulātius eos derideret: nec ꝙ in ꝑfuſos cachinnos diſſolutā dicat: in qua fuit vt ipſe pri⁹ dixit Mira ſupcilij grauitas) ⁊ ipſa venerata numē eternū. i. deū celeſtē: poplite ſup. vtroq; hoc eſt genu curuato. i. flexo: receſſit cum p̄ijs nurib⁹. i. religioſis matronis: in clauſtra (appoſitorie) ſecreta. i. archana penetralia ⁊ adyta domus virginee. Parētes. ſ. ioachim ⁊ anna: ⁊ nurus matrone cognate fleuere ⁊ miſtre dedere gemitū. i. ingemuere. qn̄ ipſa virgo abitura e cōſpectu vertit. i. obuertit vult⁹ nitētes: ⁊ qn̄ ſacerdos. i. ſumm⁹ pōtifex ſduxit ipāȝ ſublatā. i. ſubtractā a ꝯſpectu ꝑentū aut ſurſuȝ latā ł tectā. ſ. tēpli.

Treſvna comites habitāt Eros: Elpora: piſtis.
Sidereus fronti quibus eſt nitor aurea prime.
Veſtis ⁊ ardenti pictum face pectus ⁊ igne:
Aſt aliam celi vultus imitata ſerenos
Zona regit: quam corda manus intexta ſupine.
Tollentes ſparſim variant. Toga piſtis aratus
Candida ⁊ argenti niueo ſplendore coruſcans
Nocturneq; fugans vmbras caliginis ambit.
Multa ſinus ⁊ colla virens ornabat iaſpis:
Que nigros abigit lemures: vanumq; timorem.
Prima patris ſummi ſtirps immortalis: ⁊ euum
Non metuens: annis alie longaq; ſenecta
Interitum paſſure: olim quoq; cardine fixo.
Per ſua ceſſabit veſtigia currere mundus.
Parthenicees iſte venture ad limina nymphe.
Quattuor: egregias ſecum duxere ſorores.
Pulchram Metrioten: phrenam: dreanq; potentē
Viribus: atq; graui lites componere doctam

Tres vna comites ⁊c. Poeta pri⁹ deſcripſit ſancta exordia: ⁊ difficiles ortus atq; ingreſſuȝ tēpli diue virginis: nūc mores ei⁹ deſcripturus dicit ad eam tris virtutes theologicas igreſſas: quas quattuor q̄ cardinales dicūtur: ſubſecute ſunt. Eas aūt ne vulgatis nominibus appellat: grecis vocat dicens ꝙ tres comites ſimul habitant: q̄ ad eā acceſſerūt: quarū prima dr̄: Eros. i. amor hoc ē charitas. Scribitur aūt eros cuius gtūs eſt toy eroy per o micron: hoc eſt paruū ⁊ ſignificat amorem in bonā partem: hoc eſt charitatem: vt hoc loco vbi vitia corripitur: ſȝ heros hui⁹ erotos ꝑ o mega. i. o longum et magnum ſcd̄aȝ ꝑducit: ⁊ in malum accipitur: ſcȝ pro amorib⁹ laſciuis: ⁊ p

Decore poetico mores virginis illuſtrat ⁊ deſcribit. Primo deſcribit virtutes q̄s theologicas vocāt ad virginem veniſſe.

Eros.

Eros immortalis: elpora et piſtis moriture.

Et cetere ſecū quatuor alias ad virgi. adduxerunt.

Nocte dicaſpoliam: memoriꝗ futura videntem
Mente promerhea: ſummo genus ethere miſſum
Alta panophei ſubeunteſ tecta tonantis.
Ad marie thalamos famulam miſere Siopen.
Que pregreſſa citos vt mouit ad oſtia paſſus.
Clauſaꝗ per tenues vigilare cubicula rimas.
Vidit: heras nutu vocat ingreſſumꝗ miniſtrat.
Jam nocturna quies: operas manuumꝗ labores
Clauſerat et mollis per opaca cubilia ſomnus.
Miſerat extinctis pallentes ignibus vmbras.
Ipſa diem: tepide reparabat lumine teſte
Primenāꝗ patrum geneſim: mundiꝗ recentis
Et noua monſtrifere repetens miracula virge
Noctis in occiduam prono iam vertice calpē.
Inſomnes taciti ducebat temporis horas.
Oſcula poſt: et prima dat: etiam verba ſalutis
Amplexuſꝗ pios: genus: antiquamꝗ ſuorum
Progeniem: et ſtudijs quibus oblectentur: et arte
Et varios mores: diuerſaꝗ nomina gentis.
Ut docuere ſui: noſtri vigilantius oris.
Effigiem dixere: alto ſub pectore ſerua
Nam quedā hoſtiles noſtris ſub vultibus vmbre
Humanas ambire ſolent: et fallere mentes.
Dumꝗ ita multiplices dant: accipiuntꝗ loquelas
Clara per eos fluctus aurora rubebat.
Flammaꝗ ſurgebat niueis argentea bigis.
Luciferi: gelidos ſpargens in gramina rores.
Et cupiens prolem: dulceſꝗ reuiſere nidos
Garrula ſub lucem modulos iterabat hirundo.

deo amorum: hoc eſt cupidine. Charitatē aūt dicit veſtitā veſte aurea et ardenti igne quia amor ignis eſt: dicit eſſe filiam ſummi dei: q2 deus charitas eſt immortalem: quia charitas nō excidit ſiue ꝓphetie euacuabūtur: ſiue lingue ceſſabūt: ſiue ſcientia deſtruetur .j. corin.j. Secūda aūt dr̄ Elpora .i. ſpes. grece aūt dr̄ elpori: hoc eſt elpore et elpis elpidos. hec autem dicitur veſtita veſte celeſtiali colore tincta: q2 ſpes noſtra de celeſtibus eē debꝫ et ſub celo nō in celo: q2 beati non ſperāt: habēt enī qđ et plus ꝙ̄ ſperauerāt. Nec dānati ꝗbus eterna deſperatio comes eſt: et ita dicit eā lōgenā: q2 ſuperuicturā vſꝗ ad ꝯſummationē ſeculi ſaltem in aliquibus: habet autē ea veſtis corda intertexta ꝗ̄ erigantur ad celum: q2 ſpes facit vt ſurſum corda habeam᷑ ad dominum. Tertia eſt piſtis .i. fides: grece hec piſtis huius piſtos: ſꝫ piſtos fidelis ꝓdicitur: fidei aūt toga cādida eſt ꝓpter claritatem eius: que ſuperſtitionem et hereſim expellit non tamē īmortalis eſt: q2 ſi fides facit credere que nō vides cum facie ad faciem viſuri ſumus cum qui cuncta videt et quē ſemel vidiſſe eſt cūcta vidiſſe

Deſcribit quo tēpore venerit hec ad virginem.
Elpora
Elpori.
Elpis.

Uirtutes ad virgi.

Piſtis.
Piſtos.
Aurore periphraſes

Hirundo garrula.

cum cognoſcemus ſicut ⁊ cogniti ſumus non erit fides: ſ; certa cogni-
tio. Nunc autem (inquit apoſtolus vbi ſupra) manent fides: ſpes: chari-
tas tria hec. Duxerunt autem inquit poeta ſecū quatuor egregias ſoro-
Metrio- res: quarū prima dr̄ Metriotes .i. tēperātia vel modeſtia quam pulchrā
tes. dicit: quia modus eſt pulcherrima virtus: grece autem ſcribit metriote
et declinatur: tes metriotitos: vnde hic accuſatiuus fieret metriote-
ta: ſ; noverimus greca in es longum apud nos in accuſatiuo ⁊ ablati-
uo nunc cum ex cremēto proferri nunc ſine: vt Darches hūc Darhē ⁊ Da-
rheta. apud Verg. in. v. ſic chremes hermes ⁊ alia multa. Scđa vocatur
Phrenan Phrenandrea .i. fortitudo quā potētē dicit viribus. Tertia dicaſpolia .i.
drea. iuſtitia: ſic ⁊ grece dicaſpolia quē dicit grauivoce doctā cōponere lites.
Dicaſpo- Quarta vero dicitur Prometheia .i. prouidentia ſeu prudētia. ſcribi aūt
lia. debz p ei diphthongon: ſed non profertur niſi i ſicut grece prometheia:
Prome- veruntamē prometheo eſt prouideo: ⁊ promethes prouidens: vnde prome-
theia. theus appellatus. Panōpheus epitherō eſt iouis: quod Homer⁹ illi at-
Promethes tribuit iliados th. i. lib. vij. entha panōpheo ⁊c. qđ ſic verſum eſt. Sacra
Prome panōpheo danai de more litabant Zeta ioui. vñ Ouidius in metamor-
theus phoſi. Ara panōpheo vetus eſt ſacrata tonanti. vbi mendoſe legit pano-
Panom- peo ⁊c. Dictus eſt iupiter (panōpeos) panōpheus ꝙ ab omni lingua co-
pheus latur: nā pan dicitur omne: ⁊ omphe dicitur vox vel quod omnium voces
audiat: ꝙ non gentilium ioui ſed noſtro deo recte attribuit. Siope aūt
dicitur ſilentium: grece ſiopi ⁊ ſiopeo taceo. Hanc autem famulam pre-
mittunt virtutes: q2 ſedendo ⁊ quieſcendo animus fit ſciens et prudēs.
vñ pythagoras quadriennalia ſilentia ſuis auditoribus indixit. Sed ne
longū faciā. Ordo eſt. Tres comites .ſ. tres v̓tutes theologice hic ſimul
v̓ſantes: habitāt vna .i. pariter .ſ. eros .i. charitas. elpora .i. ſpes. ⁊ piſtis
.i. fides quibus .ſ. comitibus eſt frōti .i. in frōte nitor ſidere⁹ .i. qualis eſt
in ſiderib⁹ aut celeſtis veſtis prime ſcilicet rou ⁊ eron .i. charitatis ſup-
erat aurea: pectus erat pictu; face ardenti ⁊ igne. Aſt .i. ſed leua .i. chla-
mys ſeu palla muliebris imitata ſerenos vultus celi .i. celeſti colore ful-
gens: tegit .i. cooperit aliam .i. alteram: hoc eſt ſecundam ſcilicz elporaz.
quā ſcilicet leuam manus ſpine: ideſt erecte ad celum tollentes .i. ſur-
ſum leuantes corda intexta variant .i. diuerſificant coloribus ſparſim:
ideſt vt res que ſpargit non vbiq̄ ſed paſſim iacet. Toga .i. veſtis a tegē-
do dicta: candida et coruſcans niueo ſplendore argēti: ⁊ fugās vmbras
nocturne caliginis .i. tenebroſitatis infidelium: per allegoriam: ambit .i.
circumdat artus .i. membra piſtios .i. fidei. Iaſpis .i. lapillus precioſus
virens multa .i. multū vel ipſa iaſpis multa .i. longa ⁊ ampla ornabat ſi-
nus ⁊ colla: ideſt dependebat a collo in ſinū: q̄ ſc; iaſpis abigit lemures
ideſt ſpiritus nocturnos nigros .i. malos ⁊ nocinos q2 boni dicebātur
a veteribus lares ⁊ penates: intelligit autem ſuperſtitionem. Vñ addit
Fides cū ex pro ⁊ abigit: ideſt expellit timorem vanū .i. ſuperſtitioſum: eo ꝙ recipi-
eſt creden- dāt vbi nō ē timor. Fides cū luce ſua hereſim ⁊ ſupſtitionē expellit. Si
rei ꝙ quod q̄ras quomodo id fides efficiat p quā nō ſcim⁹: ſ; credim⁹: audi cū qui
non vide- dicit. Credite ⁊ intelligetis. Prima ſc; dictarū comitū: ē ſup. ſtirps immor-
mus ideo talis pris ſummi: ⁊ nō metuēs .i. formidās cuñ .i. edacidatē tpis. inquā
thomas exclamat Ver. enei. iij. dicēs. Tātū cui mutare valet lōgeua vetuſtas. hac
quia chri- aūt nō metuit: q2 vt citaui apoſtolū. Charitas nō excidit: talis .ſ. due ſpes
ſti vulne- ⁊ fides paſſure ſūt interitū euuis .i. p multitudinē ānoꝝ ⁊ lōga ſenectut

nec mirū: quia mūdus .i. celū varie ornatum: ceſſabit olim .i. aliquan‑ ra palpa‑
do videlʒ in cōſummatione ſeculi quoq̄ .i. etiā: nedū ſpes ⁊ fides: curre‑ uit nō ba
re per ſua veſtigia .i. motu circulari. ⁊ hoc cardine fixo .i. tāto immobili bux fidē.
ter. Iſte nymphe ſcʒ tres comites vēture ad limina parthenices .i. vgis
deducere ſecū quattuor egregias .i. excellētes ⁊ extra gregē aliarū ꝓtuiū
poſitas (vnde cardinales dicūtur) ſorores: ſcʒ metriotem .i. moderatio
nē ſeu tēperantiā aut modeſtiā pulchrā .i. decentem. ⁊ phrenādreā .i. for‑
titudinē potentē .i. valentē virib⁹. atq̄ diſcapoliā .i. iuſtitiā doctam .i. pe
ritam cōponere .i. finire lites et decidere. vn̄ ſe excuſans palemon dicit.
Non noſtrum inter vos tātas cōponere lites. Et primo eneid. dicit idē Compo‑
Maro. Ante diē clauſo cōponet veſper olympo .i. claudat et finiat: voce nere.
graui matura .i. prudenti ⁊ promethea (grece eī dicit̄ ꝓmetheia) .i. pru‑
dentiam ſeu prouidentiā videntē memori mente futura appoſitone gē‑
nus miſſum ſup. de ſummo ethere: ⁊ ſup. he comites cū ſororibus ſub‑
euntes .i. intrantes tecta .i. templa tonātis .i. dei panomphei .i. ab omi
lingua colendi: aut omniū lingarū periti: aut olim linguarū donum con
ferre potētis: miſere ad thalamos .i. ſecreta cubicula marie famulā ſuā
ſcʒ ſiopen .i. ſilentiū: q̄ ſcilʒ famula pregreſſa .i. antciēs: vt .i. poſtq̄ monit
citos paſſus ad oſtia: et vidit per tenues rimas cubicula clauſa vigilare
per lumē lucernarū: vigiliā illic exiſtentiū indicare: aut accipiēdo locum
ꝓ locato: ipſam virginē clauſam in cubiculo vigilare vocat nutu .i. ſigno
capi: (nō eī cōgruit ſilētio clamor) heras .i. dn̄as ſuas: ⁊ miniſtrat in
greſſum .i. parat viam ⁊ pandit fores. Quies nocturna clauſerat: hoc eſt
claudere fecerat: opas .i. opatiōes: ⁊ ꝑ .i. labores manuū: ⁊ ſomn⁹ mol‑
lis .i. dulcis. q. d. qd̄ dr̄. ij. eneid. Tēpus erat cū prima quies mortalibus
egris. Incipit ⁊ dono diuū gratiſſima ſerpit. miſerat ꝑ cubilia opaca .i. Vn̄ apud
tenebroſa vmbras palētes .i. in ſomnia ⁊ fantaſmata: ⁊ hoc ignib⁹ extin Propertius
ctis ſup. in oib⁹ alijs cubiculis: nō eī loquit̄ de cubiculo virginis qd̄ vi‑ Stultū qd
gilare iā dixerat ⁊ dicturus eſt: hoc eſt ergo: ceteri mortales indulgebāt eſt ſomn⁹
ſomno. Sic dr̄. iiij. enei. Cetera ꝑ terras aīalia ſomn⁹ habebat: ipa aūt gelide ni‑
virgo ſup. reparabat .i. inſtaurabat diē .i. claritatē dici: aut officiū diur ſi. mortis
num lumine teſte tepide .i. lucerne in qua oleū ardebat: ⁊ ipſa repetens imago.
primeuā geneſim: idest generationē et ꝓductionē patrū: hoc eſt lectitās
libros geneſeos: ⁊ repetēs geneſim mūdi recētis .i. recēs creati: et noua
monſtra virge monſtrifere: quā ſcʒ moyſes in colubrū verterat: ducebat
horas taciti temporis .i. conticinij ac noctis intēpeſte: inſomnes .i. ſine
ſomno. ⁊ hoc vertice noctis exiſtēte ꝓno .i. inclinato in calpē .i. mōtē il‑
lū hiſpanie: occiduam .i. occidentalē: quia nox diē fugit ⁊ tenebre lucē: ꝑ
fantaſiā poeticā dicit orituro ſole noctē ad calpē fugiſſe et ibi caput ab‑
dere cepiſſe ne ſolē videret: dicit ergo virginē duxiſſe per ſacrarū littera‑
rū lectiones noctē fere inſomnē. Et ſup. comites ille carūq̄ ſorores: vt
i. poſtq̄ docuere .i. docuerūt poſt oſcula: ⁊ poſt prima verba ſalutis .i. ſa‑
lutatiōis date: ⁊ poſt pios amplexus: gen⁹ ⁊ antiquā ꝓgeniē ſororū: ⁊ qui
bus ſtudijs oblectētur ⁊ arte ſupple qua oblectētur: ⁊ vt docuere varios
mores ⁊ diuerſa nomina ſue gētis dixiſſe: ſcʒ ad virginē: ſerua .i. obſerua
⁊ cuſtodi vigilātius .i. diligētius effigiē .i. ſpeciem ⁊ fracturam noſtri oris Hic pro‑
ſub alto pectore. Nam quedā vmbre hoſtiles .i. quedā vitia ſolent ambi‑ pertius.
re ⁊ fallere mentes humanas ſub noſtris vultibus .i. ſub ſpecie virtutū: Somnia
q̄ vt dicit Flaccus in arte. decipimur ſpecie recti. ⁊ in ſermonib⁹. In vi‑ fallaci lu‑

Ut teme‑raria no‑cti ⁊ paui‑das men‑tes falſa videre ni‑tent.

tium ducit vitū fuga ſi caret arte. Qđ in his virtutibus facile eſt demon‑ſtrare: nā temerarius ſe fortem ſordide viuens temperatū: nimium rigi‑dus iuſtum: vafer ⁊ aſtutus prudente̅ predicat ſuperſtitio fide̅: confiden‑tia ſpem: carnalis amor charitate̅ mētitur. Et dum dicte ꝟtutes dant. ſ. diuine virgini multiplices loqlas ⁊ accipiūt ſup. eas ab ea aurora clara ru‑bebat per fluctus eoos: ideſt orientales: ⁊ flamma argentea: ideſt candi‑da luciferet: ideſt ſtelle matutine ſcilȝ veneris ſpargens gelidos rores in gramina ſurgebat bigis niueis: ideſt per bigas niueas in quib' ven'reſi‑dere fingitur habens ſidus luciferum pro lampade premia. Et hirundo auis illa garrula: cupiens reuiſere prolem: id eſt pullos ſuos: ⁊ dulces ni‑dos iterabat: ideſt recinebat ⁊ multiplicabat: ſub lucem. i. pauloante ortū ſolis: modulos. i. cantus ſuos. Unde eam Heſiodus orthogoen vocat vt prius notaui: hoc eſt totam noctem virgo ſepe cum virtutibus quib' ſtu‑debat inſomnem duxit. Cuius raram atq; incomparabilem virtute̅ ani‑maduertit pater celeſtis vt ſequentia docent.

Apđ deum gram ma‑na repit.

Tum pater omnipotens. Opportune poſt narrationem eximiarum virtutū diue virginis oſtendit author eam gratiā inueniſſe apud deū: qui ſumm' amator virtutū eſt. Ponit aute̅ oratione̅ dei patris ad filiū ⁊ ſpm̄ſanctū in qua pſuaſit filio vt eā ſibi matre̅ deligeret: quod neq; ſic poeticū pute̅ vt factū nege̅. nam ſi filius venit vtriq; ꝯſenſu toti' trinitatis venit: neq; ſic factū vt vocali ſermone vſum affirme̅: ſȝ vocalr nobis exprimendus eſt: imitat' eſt eum locū in quo dicitur. Dixit quoq; dominus de'. Nō eſt bonū hoiem eſſe ſolum: faciam' ei adiutoriū ſi‑ſe ſibi: qđ nimirum ad ſibi coeternos dixit filiū ⁊ ſpm̄ſanctū. Ordo eſt. Pater oipotēs ſcȝ de' aggreſſus

Ofo dei pr̄is ad fi‑liū ⁊ ipm̄ ſanctum. Primor‑dia rerum repetit.

Angelorū ruina.

Nondum ſol erat cū angeli rui‑na ingēti occiderāt

Tum pater omnipotens ita compellare cocuos.
Aggreſſus comites: regni quib' vna poteſtas
Quos rerū par cura tenet (nam nomina rebus.
Plura tribus, tamen vna ſubeſt eſſentia ſimplex)
Numina que eterno mecum regnatis olympo
Et quibus vnus honos: eademq; potētia mecum
Principio informem grandi cum corpore maſſam
Fecimus: ⁊ celū in latos ſinuauimus orbes:
Scitis vt a nobis animos ⁊ lumina vertens
Inq; ſuum conuerſa decus propriumq; nitorem
Contemplata graui ſub pallida tartara caſu.
Spirituum pars magna ruit: quā ſulfuris ardor
Sub nigris ſpecubus tenet eternumq; tenebit.
Necdum phebus erat: nec claro lucifer ore
Ante diem ſurgens primo rutilabat ab ortu:
Nondum mane rubens pulchros aurora colores
Induerat: nec luna ſuos accenderat ignes
Cū modo acta cohors turpē meditata rapinā.

Imperium noſtri ſperare audebat olympi
Propterea immenſum ſcelus indelebilis error
Eternum durat: nec enim mutabilis illa eſt
Nature ſortita genus: quo lapſa receſſit
Fixa manet: quod mēte ſemel cōplexa recepit
Inconcuſſa tenet ſemper: nec amata relinquit
Et neq̨ nos illi vota ad meliora fauemus:
Tunc hominem (meminiſtis enim) qui flectere ſeſe
Poſſet: et a nobis animo verti: atq̨ reuerti
Condidimus: magni quo dāna repēdere caſus
Fas foret: et vacui complere ſedilia celi
Et iam magna cohors hoīm quibus etheris arcē
Annuimus: meret longas perteſa latebras
Exiliiq̨ rogat finem: ſed debita primo
Pena vetat celeri: vocat hinc amor inde recla
mant
Iuſticie leges: negat hec: petit ille fauorem.
Iudicium veros decet et clementia reges
Sed neq̨ mortali poterit fata ſanguine proles
Iuſticie placare minas: et ſoluere nodos:
Adde q̨ a vanis terra eſt reuocanda deorum
Cultibus: atq̨ deo iam ſeruitura triformi
Non opus humanis tractandum viribus iſtud
Hoc opis eſt tantum noſtre: qui condidit orbem
Liberat artificem qui fundamenta locauit
Iſtaurare domum decet: et ſarcire ruinam
Nate mei ſpeculum vultus: et mentis imago
Tu mea nate preco: terras inuiſe iacentes
Atq̨ tuis onus hoc humeris: hanc ſuſcipe curam
Illa puellares inter pulcherrima turbas:

i. orſus eſt. i. tūc quū virgo ſic virtutib⁹ ſtuderet cōpellare. i. alloq̄: concuos. i. coeternos quib⁹ eſt vna poteſtas regni: q: opīs pater: opīs fili⁹: opīs ſpūſſctūs: et q̄s par. i. cōſimilis et coequalis cura rez tenet (id cōtra epicurios) q̄naz noīa ſunt ſup. tribus rebus. i. tribus perſonis realiter vt dicit diſticus: ita q̨ pater nō ſit filius aut ſpiritusſctūs: nec ecōuerſo etc. plura. i. complura q: tria: et tamē vna ſimplex eēntia ſubeſt ſcz tribus nominib⁹: q: nō tres oīpotētes: ſed vnus oīpotēs: nec tres dī: ſed vnus eſt de⁹ etc. Aggreſſus eſt inquā ita. i. ī hūc modum. O numina que regnatis mecū eterno olympo. i. regno celeſti ab eīno in mēte diuina exiſtente: et quibus eſt mecū vn⁹ honos: idēſt coequalis gloria et eadē potētia. i. o fili et o ſpūſ ſancte: vos ſcit (vt. i. qualiter quū. i. quando nos facimus ſup. in principio maſſam grandi corpore. i. habētem magnū corp⁹ informē. i. primā materiaz ſeu cahos ſine forma: et quum ſinuauimus: idēſt incuruauimus et cōuexū fecimus: celū in latos orbes: idēſt ſpheras ſuas vos in quā ſcit (. i.

Error angeloꝝ qui deciderūt idelebilis

Ut q̄d hō creatus.

Sācti patres i limbis.

Nata.

Paulatī adremvenit.

Qui liberare orbē potuit.

Ad filium ſermonē vertit.

Que nobis totienſq; manus:totienſq; ſupinam
Attollit frontem:ꝛ tota ſuſpiria nocte
Ingeminat vigilans terrenis libera curis
Orta tibi eſt:illam non aſpernabere matrem.
Poſt vbi tempus erit lateri contermina noſtro
Fiet ꝛ ingentes mundi tractabit habenas.
Cernis vbi modico ſurgunt capitolia ſaxo
Templa iouis falſi:mediam qua diuidit vrbem
Tybris ꝛ ethruſcos cõuoluit in equora fontes
Illa tui ſedes regni:cum pulſa deorum
Turba tibi veteres aras:ꝛ templa relinquet
Et lybies:aſieq; colent latiſſima regna:
Europe magis arua tamen:tibi roma latine
Gentis apex phebũq; vidẽs hiſpania cadentem
Doris:ꝛ algentem regio que ſuſtinet arcton
Seruiet:atq; nouo tellus luſtrabitur imbre.
Tunc tua cum propriis iungent inſignia reges ꝛ
Et crucis aereas ſignabit purpura turres.
Me magis aſſyrie gentes indiq; a abeſq;
Atq; paleſtine populi nouere:ſed olim
Forſitan ꝛ noſtro l:rabitur aphrica nexu:
Tẽplaq; ſpũi ponet celeberrima ſancto.
Talibus oipotens nato mandata ferebat
Nota ſalutifere placuit ſententia proli.
Nã q: mẽs eadẽ tribus eſt:eadẽq; voluntas:
Semper idẽ ſentire omnis ꝛ amare neceſſe eſt.

Aliter magna pars ſpirituũ:ſcʒ celeſtiũ vertens a nobis .i. a cõtemplatione noſtri aios.i.volũtateʒ ꝛ lumina.i. intelligẽtiaʒ ꝛ oculos mentales ꝛ cõuerſa in ſuũ.i.proprium decus.ideſt cõtemplata propriũ nitorem (bona eſt hec periphraſis.i.deſcriptio pctĩ) ruit graui: quia irreparabili caſu ſub tartara pallida.i. pallidos metu facientia vel pallore eterne mortis horrẽtia:quã.ſ.partem ardor ſulphuris tenet: ꝛ tenebit eternũ.i. in ꝑpetuum ſub nigris ſpecubus.i. ſpelũcis infernalib⁹ (Sic.vj. enei. ſedet eternũq; ſedebit infelix theſeus) Necdũ.i. non adhuc.ꝛ pheb⁹.ideſt ſol non erat adhuc: nec lucifer.i.ſid⁹ matutinum (grece phoſphoros.nam lucifer angelus iã erat) ſurgens ante diem claro ore.i. globo pellucido ꝛ ſplendido rutilabat adhuc ab ortu primo.i.nondũ ſemel ort⁹ erat: ꝛ aurora tũc nõdũ induerat mane rubẽs ſup. mõ pulchros colores:nec luna accenderat adhuc ſuos ignes.i.nõdũ ꝑluxit nocti cũ.i.qñ cohors.i.multitudo angeloꝝ cõſpirãtiũ facta modo.i.paulo añ meditata.i.cõcipiẽs turpẽ rapinã (Cõtra q̃ dr de xp̃o philip.ij. Qui cũ i forma dei eẽt nõ rapinã arbitrat eſt eẽ ſe equalẽ deo) audebat ſperare iperiũ nr̃i olympi. Lucifer eñi dicebat in corde ſuo: vt hr̃ Eſaie.xiiij. Supra aſtra dei exaltabo ſoliũ meum ꝛ ſimilis ero altiſſimo. Propterea.i.ꝛ id ſcel⁹ immẽſũ.ꝛ error indelebilis.i.q̃ nõ delebit

Dat virgi. m̃rem futurã xp̃o.

Dei ſedes rome.

Periphraſis.

Mũdus totus xp̃o addictus

Gallia.

Crux.

In aphrica tẽpluʒ ſpũſſcti

Placet xp̃o qđ patri.

r eternū.i.in eternū.eum ꝑ q: illa.ſ.cohors angelorū nō eſt ſortita.i.
btinuit in ſortē a nobis datā.genus.i.modū nature mutabilis.i.q̄
peccatum mutari poſſet ſed boni cōfirmati ſunt in bono:⁊ mali ob-
ati in malo:⁊ ideo ipſa cohors malorū angelorū manet fixa.i.firma
ole illic hoc eſt in eo ſtatu.quo.i.ad quem ſtatum ipſa lapſa.i.duz la-
ctur receſſit:⁊ hoc natura angelica: quia ex propria malicia peccauit
ſeq̄ eſt vt in melius mutari ſtāte preordinatiōe diuina nō poſſit nō eſt
arabilis ſed ipſa incōcuſſa.i.imutabilis ⁊ firmiter herens tenet ſemp
ſup.qđ ipſa cōplexa.i.cōplectens mente recepit ſemel (nō dicas tenet
ēte incōcuſſa:quia tunc nō poſſet vltimaz corripere:eo ꝙ eſſet ablatiui
ſus hic aūt corripitur ⁊ eſt nominatiui caſus)tenet inq̄ ſemper nec re
nquit amata.i.res ſemel amatas.At.i.ſed neq̄ nos fauem⁹.i.aſpiram⁹
auxiliamur illi.ſ.cohorti lapſorū ſpirituū: ⁊ ad meliora vota.i.ad me
us optandū:q: permanere permittūtur in ea peruerſa voluntate.Nos
ōdidimus.i.creauimus (quod ſup.paucis.dico enim pro quia:vos me-
miniſtis.i.memoria tenetis)tunc hominē qui poſſet flectere ſeſe ⁊ verti
animo.i.voluntate a nobis: ⁊ reuerti ſup.ad nos (quia vt dicitur Eccle.
xv.Deus ab initio conſtituit hominem ⁊ reliquit euz in manu cōſiliī ſui.
Ante hominem vita ⁊ mors bonum ⁊ malum quod placuerit dabitur
illi quo.i.per quē hominem foret.i.eſſet fas.i.licitum rependere.i.repo-
nere ⁊ reparare:damna magi caſus.i.iacture facte per caſum angelorū
⁊ complere ſedilia celi vacui.i.euacuati per lapſum ſpirituū.Et iam ma-
gna cohors.i.multitudo hominū quibus annuimus:ideſt addiximus ⁊
predeſtinauimus arcem etheris.i.regnum celorum meret.i.luget: et in
merore eſt:pertesa.i.tedio proſequens ⁊ deteſtans longas.i.diuturnas
latebras quib⁹ in lymbo inferni latet:⁊ in regione mortis habitat et ro-
gat.i.precat̄ finē exiliī.vt.iā in patriā redeat ſed pena debita primo ſceleri
vetat.i.negat ei reditū.amor.ſ.charitas ⁊ miſericordia vocat hinc.ideſt
ex vna parte:⁊ leges iuſtitie reclamant.i.contrarium clamant inde:id
eſt ex alia parte.Hec.ſ.iuſticia negat fauorē.ille.ſ.amor petit fauorem:id
eſt aſcenſum noſtrum ad reducendum genus humanum ſed innuit neu-
tri concedendum eſſe:quia iudicium.i.iuſta ſententia ⁊ executio iudiciī da
ti.⁊ clementia decet veros reges.Non ergo ſic iuſticie faueb iſt vt miſeri-
cordiā penitus excludāt:nec ſic miſericordie vt iuſtitiā proſcribāt.Sz ne-
q̄ proles ſata.i.generata ſanguine mortali.i.ſemine hominis ad mortes
damnati: poterit placare.ſ.ſedare minas iuſtitie: ⁊ ſoluere nodos.ideſt
obligationē ⁊ nexū quo homo aſtrict⁹ eſt.adde (.i.accedat ad dictam cau-
ſam qua innuit cum homo reparari debeat nec a ſe poſſit:filiū eſſe incar
nandū)ꝙ terra eſt reuocāda a vanis cultibus deorum.i.ab idolatria:q̄
nunc nulla eſt ⁊ ꝙ terra eſt ſeruitura deo triformi.ideſt trino in perſonis.
Iſtud opus non eſt tractandū viribus humanis: ſed hoc eſt tantum no-
ſtre.i.diuine opis.i.facultatis ⁊ potentie.Is ſup.qui condidit orbē:libe-
ret ſup.eū.hoc eſt creator mundi ſit redemptor eius.Nā decet artificem
i.architectum qui locauit.i.iecit fundamenta ſup.domus inſtaurare.i.
inſtar domus perfecte facere:hoc eſt perficere domum: vel inſtaurare.i.
inſtar prioris que perfecta erat facere hoc eſt reparare domum poſt rui-
nā.vnde ſubdit.⁊ decet ſup.eū ſarcire.i.reficere ⁊ reparare ruinā.i.id qđ
decidit ⁊ deperditū eſt.O nate ſpeculū mei vultus: ⁊ imago mentis ſup.
mee.⁊ o nate.i.fili mea ars.i.ſapiētia.q: per verbū facta ſunt omnia pre-

Verba in ſo deſinē-tia actum corpis nō animi deſiderium denotāt.

cor inuiſe.i.inniſuȝ perfecre.hoc eſt inhabitatū (Nā in hoc loco augere est verbum imperatiui ab inuiſo.viſo aūt idest viſum eo ſm Vallā. Naȝ ꝟba in ſo non deſideriū animi:ſed actū corporis denotāt.) inuiſe ergo terras iacentes.i.humiles ꝛ demiſſas:atq; ſuſcipe hoc onus.i.hāc curā tuis humeris.i.in humeros tuos (vt.ſ.miſericordia fiat hoi ſine leſione iuſtitie qḋ per filij incarnati paſſionē factū eſt:per quē benedixiſti dñe terram tuā:auertiſti captiuitatē iacob. Item miſericordia:veritas obuiauerunt ſibi iuſtitia ꝛ pax obſculate ſunt. Veritas de terra orta eſt ꝛ iuſtitia de celo ꝓſpexit.vt in pſalmo dr.) Illa.ſ.virgo maria:pulcherrima inter turbas puellares:que attollit.i.erigit nobis.i.ad nos vł in honorē noſtrū totiēs.i.tā frequēter manus.ꝛ totiēs frontē ſupinā.i.erectas ad celos:ꝛ q̄ vigilans ingeminat.i.multiplicat:ſuſpiria tota nocte triſtēs libera terrenis curis.i.a ſollicitudine rerū terrenarū:ē orta tibi i.ad tē vt tibi mr̄ ſit ꝛ tu nō aſpernabere.i.cōtēnes illā matrē ꝛ fiet poſt i.tpe futuro vbi erit tps.i.qñ aſſumet:ꝯterminạ.i.collateralis aſſidēs noſtro lateri:ꝛ tractabit ingētes habenas.i.valde magnā gubernationē mūdi:vñ ſicut ab angelis edocti ſumus ſalutat a nobis regina celorū ꝛ dña angelorū. Cernis.i.vides ne:vbi.i.in quo loco capitolia.i.ſumma edificia rome a capite illic inuēto.(vt quidā voluit) denolata: ſurgūt i.erigunt .modico ſaxo.i.modica rupe:appoſito:ꝛ tēpla.q.d. q̄ ſunt tēpla iouis falſi.i.nō vere iuuātis patris:eſꝫ p errorē iuuare putari q̄ ſup. parte Thibris fluuius ille.diuidit vrbem mediā:ꝛ cōuoluit.i.ſecū voluit ꝛ trahit in equora.i.in mare thyrrenum:fontes.i.riuos ethruſcos.i.in ethruria ortos. Illa erit ſup.ſedes tui regni (quia petrus illic ſedem cōſtituit) cum.i.qñ turba.i.multitudo cōfuſa:deorum ſcilꝫ gentiliū pulſa relinquet tibi veteres aras ꝛ templa ſup.vetera vt pātheō rome. Latiſſima regna lybicoꝝ.i.aphrice:ꝛ aſie colent te:quod tpe diui Auguſtini factum erat.tamen arua europe:idest ei9 partis in qua chriſtiani ſumus magis ſup.colēt te q̄ cetera. Roma apex.i.caput gētis.latine ſeruiet tibi:ꝛ dotis hiſpana.i.mare hiſpanicū:hoc eſt tota regio hiſpanie:vidēs phebum.i.ſolem cadentem.i.occidentem ſeruiet tibi:ꝛ regio que ſuſtinet arctō.i.polū arcticū:hoc eſt regionē ſeptētrionalē:algētē.i. frigidā ſeruiet tibi q̄ ꝓ ꝛ tellus.(cōtinens pro cōtento) idest habitator eius regionis luſtrabitur.i.purgabit nouo imbre.ſ.lauacri baptiſmalis:et reges iūgēt tūc tua inſignia.i.crucē:cū ꝓprijs : q: vt auguſtin9 dicit:crux q̄ fuerat ſuppliciū reorū:eſt nūc i frōtibus īperatorū:ꝛ crux purpurea.i. purpurei coloris.ſignabit aerias.i.altas turres.ſ.tēploꝝ in quorū verillis ꝛ pinnaculis ponūtur cruces. Gentes aſſyrie:ꝛ indi:ꝛ arabes:idest oēs de terra mahumetica:atq; populi paleſtine ſup.regiōis hoc ē iudei nouere.i.nouerūt magis me.i.deū patrē:q: oēs p̄dicāt vnū deū creatorē celi ꝛ terre:ſed aphrica letabit forſitā ꝛ ita etiā nro nexu.i.ſpū ſctō qui ab vtroq; ꝓcedit ꝛ ponet ſpūiſctō tēpla celeberrima q̄ in aphrica nimirū erecta fuerūt. Sed queres quō de9 pater forſitā dicat:an ne ꝛ ipſe dubitauit. Et ego rurſus q̄rā:t an ne tūc dubitauerit cū dixit Gene.iij. Ne forte mittat manū ſuā ꝛ ſumat etiā de ligno vite. Verū dicem9 deū ſepe locutū more humano:aut illud dubiū ad hominē referēdū:in cuius libero arbitrio deus cōſtituit manū mittere ꝛ nō mittere:ꝛ tēplū erigere ac nō erigere aut ideo dubiū cenſeri: q:ꝫ tēpla erecta ſint ſpūiſctō : nō tñ vſquequaq; fide ꝓfecta. Omnipotens.ſ.pater:cui omnipotētia attribui

Tybris fluuius q̄ ꝑ mediā romā preterfluit. ſiue tiberis a tiberino rege italie in cuȝ ſubmerſo: vt voluit mā in faſtis.

De9 ſepi9 humano more locutus fuiſſe ē aduertēdū ꝓpter multa.

tur: cū rō etiā filiꝰ oīpotēs ſit ſicut et .ſſ. ferebat nato .i. filio mādata tali bus ſup. verbis. Sententia nota: q: cū ſit patris ſapientia nihil pſi no tū qđ nō et filio: placuit proli .i. filio ſalutifere .i. ſalutari nr̃o. vnde māda ta non erant vehementie: ſed amoris: ideoq; pater dixerat. Ars mea na te precor: (vbi animaduertendū q̄ nō dixit vt venus .j. en. ad cupidinem Nate mee vires mea magna potentia &c. q: potētia patri attribuitur.) Nā q: eadē mens .i. ratio et intellectus eſt tribus .ſ. perſonis: et eadē volū tas neceſſe eſt ois .ſ. tris: quia de tribus dicimus oēs: ſentire et amare idē. Ubi nozit grammaticus omnis eſſe accuſatiuus caſus: etiā more la tino formati: quia quotiens gtīs pluralis in ium deſinit accuſatiuus le gitime in is exit: ſed olim ſcribebatur omneis per ei diphthongon.

Est locus emonie: macedumq; pro-
pinquior aruis.
Orchomenum dixere tenet modo
vandala pubes.
Illic perſpicuo vitrei ſub gurgite fontis
(Ut perhibēt) olim dū dorica regna manebant
Tres charites habuere domos: dulceſq; receſſus
Hec ſimul aſſumptis iuga que piplea colebant
Mnemoſyne natis primos liquere penates
Ornateq; comas hederis: et virgine lauro
Aſſyrios petiere lares: iordanis ad amnem.
Qui miſſus libano cyprīſſ feſtinat in equor.
Ut venere vadis: lauere nitentibus omnes
Quicquid labis erat: venerandaq; limina ſancte
Parthenices ingreſſa cohors ad mutua primum
Oſcula: et ad dulces mox ſe vertere loquelas:
Et tandem dextriſq; datis et federe facto
Perpetuas illis ſe iurauere ſodales
Et quocunq; iret comites dixere futuras.
Jamq; vigil primā virgo perceperat artem:
Atq; coloratas voces: linguēq; nitorem:
Menſure (numeriq; modos) celiq; meatus:

Est locus emonie. de- ſcribit ſatis audaci com mento gratias cum muſis ad diuā virgi nē acceſſiſſe: ſed lotas innuens per hoc eas nihil immunditie ad tam ſanctam virginē attuliſſe ipſamq; tan te fuiſſe perfectionis atq; prudētie vt laſci uiuſcula atq; amato ria carmina pudico corde atq; irretorto oculo lectitaſſe potue rit. Pluribus tamen etiā grauibꝰ viris nō vero ſimile videt virginē tā anxie ſanctā in ſancto pſerti tēplo ethnicorū hiſtorias aut amores lectitaſſe nā ſic (vt nō cōtēnē di authores pdicāt) apud hebreos obſuatum eſt ne quis ado leſcētulus cāticū cāti corum ſalomonis in manibus teneret: ne quis puer illiꝰ lectio ne oblectaretur. q̄ in co niſi myſtice intelli gatur mere ſint amo rum illecebre: quāto magis illinc virgines arcebātur. Dicet ql

Charites cū muſis ad virgi. veniſſe de ſcribit.

Se lauere muſe priuſq̄ ad virginē venerunt.

Studia virgi. et artes qbꝰ ībuta eſt virgo. Olim he-

Et quas luna vias: ⁊ quas obſeruet apollo
Et quos mercurius trahat: ⁊ ven⁹ aurea gyros
Et varias celi vires: ⁊ nomina norat:
Nam dum plebs iudea deo pareбat olympi
Sciuit iter: pueris etiã fuit agnitus ether.
Aſſiduis veterũ ſtudijs oracula diuũ
Peruigiliq; legens cura: moſemq;: piumq;
Eſaiam: meſtiſq; virũ qui verſibus vrbem
Plorat: ab ingenio curas: a lumine ſomnos
Sedula pellebat paruo ſua vota ſacello
Supplicibus palmis narrabat ⁊ ore ſupino
Ocia nullã die carpens: nulla ocia nocte
Cura cibi: ſomniq; breuis que paſceret artus
Pauperibus menſis geniũ fraudebat. ⁊ orat
Et caſtigato tollerans ieiunia ventre
Carmina dicebat: ſanctiq; poemata regis
Qui tetricis olim fidibus cantabat ad aras:
Sacraq; fatidico pſallebat ad orgia cantu.

narum et tiũ piti. virg.
piam: cur nõ etiã geneſeos aut regũ libri virginibus prohibiti ſint. Ego vero vt dubitem an ad aliam lectiões ꝟginis adhibẽde ſint multum inter eſſe putem: quo ſtilo et quo mõ res deſcripta ſit nam tetrice ac ſeuere dicere aut dyanam aut thamar violatam nihil h; illecebre et heroidu; elegias ceteroſq; amatori os: plãct⁹ quis ſiccis oculis q̃s in concuſſa mẽte leget cũ diu⁹ auguſti. ſe didonis mortem deſeuiſſe ꝯfiteatur. Legiſſet inq̃s diua ꝟgo: id certe nõ iſtias eo temen nec cã tantum de ſe ſperaſſe nec pontificẽ nec ſanctas feminas puellarum cuſtodie deputatas tã faciles fuiſſe vt eã ad taliũ lectionem admiſiſſent facile dixero. Uez nos auctorẽ hũc interpretandũ nõ iudicãdũ ſuſcepimus. Habet ſcio quo ſe tueatur neq; omnino cõpertũ habeo ſacroſanctã virginẽ: cuiuſuis rei ignaram fuiſſe. Sed ad inſtitutũ accedo. Emonia regio eſt grecie que ⁊ theſſalia dicitur: a rege denominata. In ea eſt orchomen⁹ mõs ⁊ orchomenum oppidum nõ longe ꝗ eſt Mycla doceta boetia: ⁊ vt hic dicitur macedoniã ꝟſus: olim ditiſſimũ: cui thebani aliqñ tributa ſoluerũt. Orchomenoꝝ aũt rex eteocles noie ꝑmus grãꝝ tẽplũ extruxit: vt auctor ẽ ſtrabo lib. ix. qd̃ inq̃t vtriuſq; rei ⁊ ampliſſimarũ reꝝ ⁊ potẽtie documento eſt. Qui ſiue in accipiẽdis gratiis ſiue in erogandis ſiue in vtroq; ꝓ virtutis officio recte peragẽs has ipſas deas honorib⁹ extulit. Neceſſe eſt eũ eũ ad bñficentiã libertatemq; natura ꝓnũ ac inſtitutũ fuiſſe: qui ad iſtaꝝ deaꝝ dec⁹ ac venera tionẽ cõficiendã tantopere fuerit affectus vt iſtam iam potentiã cõpararit: hec ille. Ut aũt latius rem ꝓſequamur Gratie que grece charites dicuntur tres ſunt: paſithea: aglaia: euphroſine iouis filie veneriſq; famule qd̃ lactãti⁹ ſcribit li. ij. thebaidos ad illud. Nõ hoc paſithea blandaꝝ ꝑma ſoroꝝ. Ab orpheo aũt in hymnis nominãt ſicut ab Heſiodo Aglaia: Thalia: Euphroſine. Aglaia aũt ſplendor ⁊ leticiã dicit. nã aglos ſplendidus ⁊ clarus dicit. ⁊ agloxome ſplen-

Mores virginis.

Modeſta virgo.

Pſalteriũ didiſcit virgo.

Orchomenus.

Orchomenum.

Gratie.

Charites

Aglaia.

deo ⁊ o:no:(aglaeſo)bono:o.Euph:oſyne aũt interp:etatur leticia: nã (euph:on)dictus ē: ⁊(euphronom:)letor.Thallia aũt cõuiuiũ:ſertũ:feſti uitas:nã (tallin)ē: germinare.paſithea ē: oīs aut tota dea. Nam(pa ſa)dicit oīs ⁊(thea)dea.Dicũtur gratie a quibuſdã nude incedere: q: ſine fucco eſſe debẽt: ⁊ cõnexe: q: inſolubiles eſſe decet.Sed vna auerſa ince dere ⁊ alie due nos reſpicere dicũtur:qm̃ profecta a nobis gratia duplex reuerti ſolet.Homer⁹ lib.v.illiados ſcribit grãs factitaſſe veneri peplũ ambroſiũ:qḋ a Diomede vulnerata,reliquit grauiter cõcuſſa dolore: de parẽtibus diuerſis gratiarũ bonos autho:es ſecuti in ſiluis noſtris di ximus. Macedũ p:o macedonũ dicitur. Nam macedones a vandalis expulſi ſunt:q̃ nõ lõge a thracia ⁊ pãnonia ſedem poſuere.Aſſumptis na tis mnemoſyne.i.muſis. Muſe aũt ſunt nouẽ iouis et mnemoſynes.i. memorie filie ſm̃ Heſiodũ. Nouẽ eñi noctes iuppiter cũ illa i pierio mõ te cõcubuiſſe fert.Earum noĩa ſic ponit in theogonia heſiodus(clio te: euterpi te:thalia te:melponi te: terpſicori te: rapui te polymnia tou ranĩ te calliopite.)p:o quo⁊ verſuũ facili lectiõe ſciet grecoꝝ imperit⁹ te poni a grecis ſicut a noſtriſq:vbi aũt ſequẽs dictio a vocali incipit e literã abĩci:vñ p(te euterpi)poſitũ eſt(teuterpi.)Sũt ergo hec mu ſarũ noĩa:Elio:Euterpe:Thalia:Melpomene:Terpſicore:Erato:po lymnia:Urania ⁊ Calliope:de quarũ inuẽtis noĩb⁹ ac nũero i ſiluis no ſtris lati⁹ locuti ſum⁹.Sane q: hic natis dicit in feminino gñe ne ↄtra artẽ putet.cũ valla iubeat natab⁹ dici:ſcias vtrũq: repiri: vt apḋ plautũ qui talis eſt de natis ſuis:vbi de filiabus loquit.⁊ apud Oui.ſ.xiij.meta. de filiabus Annij.Effugiũt qua queq: põt Euboca duab⁹ ⁊ toride natis andros fraterna petita eſt:ſic etiã apḋ Statiũ in achil.reperies.Uerũ ti legitime a gnata noĩe dixeris gnatab⁹: ⁊ a nata ↄ̃cipio natis. hoc aũt loco meo iudicio participiũ eſt:q: ablti regit vñ poti⁹ dixerim mnemo ſyne ſine diphthõgo ſcribendũ in ablto q̃ cũ diphthõgo in gtõ.Nã gre ca dictio poti⁹ in e q̃ in a pferẽda eſt.ē: aũt Mnemoſyne memoria.)Ju ga piplea deſcripſim⁹ pri⁹ cũ helicone:ſunt eñi in ijs locis q̃ macedones habitabãt tpe ſtrabonis:pipleus aũt mõs orchomenoꝝ eſt ⁊ fons mace donie:ꝫ apud Strabo.pimpleã leges:⁊ ſic legẽdũ hic quoq: putẽ:⁊ apud Hora.j.car.ode.xxvj.Pimplea dulcis nil ſine te mei pſunt hono:es.ve rũ q: feſt⁹ ſcribit muſas pipleades a pipleo fonte macedonie dictas:cre do vtroq: mõ ⁊ piplea ⁊ pipla legi poſſe. Nã grece(pipleia)hoc eſt pim plea ē: locus macedonie muſis ſacer.Dicit p̃terea o:natas heredis p pter bacchũ q̃ heredis coronat⁹ ex india rediſſe ē:⁊ lauro pꝑter apolli nem q̃ laurũ amat eo q̃ daphne ei⁹ amica in eã pˢa ē:. In vtriuſq: tam bacchi q̃ apollinis tutella poete finguntur q̃ nulla valere diu nec viuere carmina pñt.Que ſcribunt aque potorib⁹ ⁊c. Sed ne plus equo turgeat op⁹.Ordo eſt.Loc⁹ eſt emonie.i.in emonia hoc eſt theſſalia:⁊ ppinq̃or.i. multũ ppinqu⁹:aruis macedũ p macedonũ: hoc eſt q̃ tũc macedones habitabãt:⁊ pri⁹ pictes habitauerãt ſup.quẽ greci ſup.dixere orchome nũ(more ṽgiliano locũ deſcribit ⁊ relatiuũ reticet.vt.j.eñ.Eſt in ſeceſſu lõgo locus inſula portũ.Efficit obiectu laterũ.Et iterũ.Eſt locus heſpe riam grañ cognomine dicũt.)Pubes vãdala:cui⁹ barbaries xp̃ianis ni miũ nota eſt:tenet.i.poſſidet ⁊ occupat.mõ.Tres charites.i.tres grẽ ha bere illic domos ⁊ receſſum.i.locũ ſecretũ:quem Uergi.ſeceſſum vocat dulcẽ.i.amenũ ⁊ delectabilẽ:ſicut ille primo enei.vbi eſt nympharum

Euphro ſyne.

Thallia.

Muſe et noĩa earũ.

Nata ſ̃ↄ dictiõis prime in drõ tablatiuo plib⁹ natis facit ⁊ natab⁹ cõ tra vallã.

Piplea iu ga.

Pimplea

muſe q̃re ſub apollĩ nis ⁊ bac chi tutela eſſe dicãtur.

domus ſm verg. ſub gurgite ꝑſpicuo .i. pellucido ⁊ tranſparenti: ita vt
ꝑ mediū ci⁹ videri poſſit: fonti (vitrei .i. pellucidi ⁊ lympidi more vitri. vt
.i. quēadmodū perhibēt ſup. poete ¶ Ne rē fabuloſam aſtruere videatur:
more v̓giliano munit ſe particula vt ꝑhibēt: aut cōſimili: ſicut vt fama
eſt vt aiunt ⁊c. habuere dico domos dū regna dorica .i. greca manebāt
.i. in vigore erāt. Hec .ſ. charites aſſumpti ſimul natis .i. ꝓgenitis mne-
moſyne .i. ex mnemoſyne ⁊ ioue hoc eſt aſſumptis muſis filiab⁹ mnemo
ſynes (Memineris aūt ꝙ dixi ħ dictionē natis eē participialē cū ablrō
ſicut .vj. enei. Nate dea ⁊c. ⁊ ita expoſui: natis .i. genitis: qđ ſi placet dice
re nomē eē: ꝓ quo tū gnatis libētius ſcripſero. Mnemoſyne erit gtūs
a nrō latine formato mnemoſyna: qđ q: neceſſe nō eſt ꝑſtat prior expoſi
tio) q̄ ſcʒ muſe filie Mnemoſynes: colebāt .ſ. tūc ſm dictū poetarum iu
ga piplea .i. q̄ ſunt in piplco mōte: vt dictū eſt: liq̄re .i. dereliq̄rūt ꝑmos
penates .i. primos lares apđ quos ꝑmū habitaſſe dicūtur .ſ. apđ orcho
menū (pulchra aūt eſt hec inuētio: nā ſi paranymphus ad eā dicturus

Significa-
uerunt illi
muſas per
ditos qđ
dicit amo
res vt diui
ni v̓bi cō-
cionato-
res eadē ⁊
illē veteri
ora dicūt:
non vt ea
ſecrentur:
ſʒ vt ab il-
lis pedē a-
ueitam⁹.

eſt: vt greci codices hñt (cherecechāritomeni) hoc eſt gratioſa ſeu grē
aut grā plena: qđ veriſimili⁹ ꝙ charites .i. grās cū ea habitaſſe: ſic tū vt
ꝑ metonymiā hoc eſt metonymia. deaꝝ noīa ꝓ reb⁹ poſita itelligam⁹. ⁊
ſi q̄s cāticū diue v̓ginis eiuſq; artificiū iuſta lāce pēſitauerit oīno amu-
ſus fuerit ſi muſas ei denegauerit. Id ſolū offendit quorūdā aures ꝙ a-
mores ꝑditaꝝ muliercularū ꝑ muſas ipſi ſignificatos aſſerit) ⁊ ipſe cha-
rites ac muſe ornare comas .i. habētes comas ornatas hederis: ⁊ lau-
ro v̓ginee .i. aut virēte aut icorrupta: aut i quā daphne v̓go ne ab apolline
corrūperet̄ fugiēs: ꝯuerſa fingit̄. petiere lares aſſyrios .i. tēpla ſalomo-
nis i iudea q̄ aſſyrie ꝓe eſt. ⁊ vt .i. poſtq̄ venere .i. venerūt ad amnē .i. flue
ta iordanis illi⁹ flumi q̄ miſſ⁹ .i. deſcēdēs lybano .i. de illo mōte: feſtinat
.i. occurrit feſtināter i equore .i. mare cypriū. vt i quā venerē colauere .i.
lauerūt oēs i vadis nitētib⁹ .i. purgatiuā vim habētib⁹: q̄cq̄d labis erat
ſup. eis. ¶ Nō ſine cā lotas dicit idq; in iordane. Nā lotas dicit: ꝓpt reue
rētiā v̓ginis cui etiā muſas aſſurgere cēſet: ⁊ ne q̄d imūdicie ex carmini
bus parūpudicis: attuliſſe credant̄. in iordane aūt: vt i quo de lepra mū
dat⁹ eſt Naamā ſyrus: vt ħ. iiij. Reg. x.) ⁊ cohors .ſ. charitū ⁊ muſaꝝ igreſ
ſa veneranda limina parthenices .i. v̓ginis marie: v̓tere .i. v̓terūt ſe: ſcilʒ
charites ⁊ muſe (aut locutio eſt ꝯgrua in re: q: collectiuo pluralē dat di-
cēs cohors v̓tere ſe) ꝑmū ad mutua oſcula. ⁊ mox .i. paulopoſt ad dulces
loquelas: ⁊ tādē iurauere ſe futuras illi ꝑpetuas ſodales et hoc dextris
datis ⁊ federe facto: ⁊ dixere ſe futuras comites illi quocūq; ierit. ⁊ v̓go
ſcilʒ maria vigil .i. vigilāter inſudās libris ꝑceperat iā primā artē .ſ. grā
maticē hoc eſt literas hebreas: grecas ⁊ latinas: atq; voces coloratas ⁊
nitorē .i. leporē lingue: hoc eſt rethoricē: ⁊ id miniſterio muſarū ⁊ gratie
de qua dicitur diffuſa eſt grātia i labīis tuis. ⁊ norat .i. nouerat: modos
māſure .i. mathematicā: ⁊ nūeri .i. muſicā: ⁊ meat⁹ .i. curſus: ⁊ itinera ce
li hoc eſt aſtronomiā: ⁊ quas vias luna obſeruet: ⁊ vias q̄s appollo .i. ſol
obſeruet: vel norat vias q̄s luna obſuat. ⁊ vias quas apollo obſeruat: ⁊
norat q̄s gyros .i. circūuolutiones mercuri⁹ trahat: ⁊ quos ven⁹ aurea.
.i. pulcherrima ⁊ ſplēdēs vt aurū: (frequēs eſt id venen (epitheton) trahat
⁊ norat varias vias celi: ⁊ noia ſup. varia .i. aſtrorum curſuſq; coꝝ perita
erat. Nā dū gens iudea parebat deo olympi (q: ſm Iuuenalem. Nil pre
ter nubes ⁊ celi numē adorāt iudei) ſciuit iter olympi .i. celi: ⁊ ether ſuis

agnit⁹ etiā pueris.i.a pueris nedū a pueetis.⁊ ipſa legēs aſſiduis ſtu-
dijs ⁊ puigili cura oracula.i.ꝓphetias:veterū diuū.i.diuinoꝝ ꝓpheta
rū moſem ⁊ Ezaiā piū:⁊ virū.ſ.hieremiā q̄ plorat meſtis verſibus:ideſt
threnis:quos nūero ſcripſit vrbē.ſ.hierl'm:⁊ ipſa ſedula.i.ſollicita ⁊ di
ligēs pellebat curas ſup.vanas ⁊ rerū externarū ab īgenio.i.itellectu:⁊
ſomnos ab lumine.i.oculis:⁊ narrabat.i.recēſebat ſup.deo:ſua vota.i.
deſideria aut vota caſtitatis palmis ſupplicib⁹.i.ſimpliciter plicatis.⁊
ore ſupino.i.in celū erecto ⁊ hoc in ſacello paruo.i.paruo loco ſecreto:
barbari ꝓ ſacello capellā dicūt.Nulla.i.nō vlla nō carpēs vlla ocia die
i.interdiu:⁊ h̄ nulla ocia nocte.i.noctu ſeu tpe nocturno.Cura ſibi ⁊ ſō-
ni ſup.erat breuis aut cura breuis cibi ⁊ ſomni:erat ſup.ei tanta ſcꝫ q̄
paſceret mēſis paupib⁹.i.modicis art⁹ ne.ſ.fame cōficiātur:⁊ ipſa frau
dabat geniū.i.naturā aīalē:⁊ ora.i.faciē ſuā:tolerans ieiunia vētre ca-
ſtigato.i.vigilijs ⁊ ieiunijs caſtigabat corp⁹ ſuū:aut certe ꝓficiebat ad
augmētū gratie ⁊ premij.Et ipſa diſcebat carmina et poemata ſcti re-
gis ſcꝫ Dauid qui cātabat olim fidib⁹ ⁊ chordis cytharetetricis.i.ſcue
ris ad aras.ſ.dei ſummi:⁊ q̄ pſallebat:ideſt cantabat cantu fatidico.i.
ꝓphetico ſeu ꝓphetali ad ſacra orgia:ideſt ſolemnia deo cōſecrata:hoc
eſt edicebat pſalmos dauidicos:quod pie credendum eſt.

Quicquid habent ſacre diuina volumina legis
Quicquid ineſt arabū libris luſtrarat:⁊ omnis
Graiorū annales:romanorumq; triumphos.
Et quantum latij fudiſſent arma cruoris:
Punica:quot bellis rubuit naualibus equor
Qui troiam petiere duces:quo milite perſas
Rex macedū:parthoſq; truces ſuperarit:⁊ indos
Monſtra quot alcides domuit quo remige cretā
Dedalus ad gelidas fugiens annauerit arctos:
Et quibus adiutus pennis equus aliger auras
Preſſerit:⁊ dulcem plantis excuſſerit vndam.
Hippolyti caſtos:⁊ bellorophontis amores.
Illuſtres helene raptus:⁊ phillidis ignes
Biblidaq; inceſtam:curas ⁊ vulnera thyſbes
Carpeieq; dolos:⁊ gratam phorcida glauco
Pomaq; cydippes:orithyiamq; furenti
Sublatā borea:clymenen:⁊ belides auſas
Cede maritales thalamos implere:piumq;

Quicquid habent ſacre ⁊c.Docet ſtudiū et exercitium virginis dicēs eā peritam totius ſciētie legalis et quecunq; in libris moyſi cōtinerent̄ q̄ſ noleꝫ impugnaſſe cū ſe prophetie peritam fateatur.dicens.Suſcepit iſrael puerum ſuū recordatus miſericordie ſue:⁊ ſicut locut⁹ eſt ad patres noſtros ⁊c.et quecunq; in libris arabū ac caldeorum cōtinerent̄.et luſtraſſet annales ideſt ſingulorum annorum hiſtorias grecorum:⁊ triumphos Romanoruꝫ:quia vt in libris machabeoꝝ habet̄:fedus ⁊ amicitias iudeis cuꝫ romanis ⁊ crebras legationes habuerunt ante hec tēpora:quinetiā tum ſub romanoruꝫ imperio erant iudei

Omnium bonarum rerum perita virgo.
Hiſtoriaꝝ ſtudioſa.

Alcides.

Dedalus.

Pectus hypermeſtre:verſaſq; in ſeua virorum
Funera lemniades:hellen:cynyreq; puellam:
Tres quoq; ſyꝛenes:ꝛ amazonas:edipodeq;
Fata domus noꝛat:nymphaſq; heroidas omnis
Quicquid in his tumidũ:q̃cq̃d crudele:pꝛocaxq;
Et quecunq; pios non atteſtantia moꝛes
Offendit:damnabat:apes imitata legendo:
Nunc lenam pingebat acu:nunc penſa trahebat
Serica:ꝛ immiſſis per licia pendula filis
Uela ſacerdotum ſacros texebat in vſus.
Terrenum nihil oꝛe ſonans:incluſa:latenſq;
Plena deo pectus:toti gratiſſima celo.
Non robuſta nimis:teneros neq; debilis artus
Incolumis:ꝛ moꝛboq; carens:non mole ſepulti
Coꝛpoꝛea ſenſus:crines caput:oꝛa:ſinuſqʒ
Bꝛachia:colla:manus:poſtremaqʒ mẽbꝛa ligarat
Solerti compage deus:pꝛomptiſſima menti
Ingenioqʒ acies:atqʒ inſuperabile robur:
Neruoſeqʒ animo vires:ſemperqʒ voluntas
Iuſticie:rectiqʒ memoꝛ:moderamine certo
Diſcoꝛdes anime motus:luxumqʒ domabat.
Qualis purpureo radians carbunculus oꝛe
Obſcuros inter lapides gemmaſqʒ minoꝛes
Splendet arenoſo qua tingitur india gange:
Qualia ſilueſtres inter pineta miricas
Que tollunt ſublime caput:ramoſqʒ comantes
Frondifer emonias vbi pilion aſpicit vꝛbes:
Uel qua parrhaſij ſurgunt iuga ſumma licei
Parthenice mea talis erat:iam grandioꝛ euo

quo circa veriſile eſt hiſtoꝛias romanoꝛuʒ a iudeis luſtratas:ſʒ an a v̾gine ſacra addubitare licet. Quin etiam quia in machabeoꝝ hiſtoꝛia alexandri magni mentio fit regũq; qui ei ſucceſſerant quocunq; tempoꝛe ea ſcripta ſit. nã pluſq̃ ſemel ꝛ ab vno ſcriptaʒ credere licet potuerunt iudei eius geſta luſtraſſe: ſicut ꝛ troianoꝛum vnde Romanoꝛuʒ habuiſſe credũtur:ſed ꝙ virgo talibus ſtudijs tenta ſit nõ ſatꝭ ꝯſtat. Multoq; minus ꝙ̃ herculis laboꝛes:dedali fugam:a miſeroꝛum gẽtilium amoꝛes luſtrauerit. Utcunq; autẽ ſe res habet quia eiꝰ opinionis auctoꝛ eſt nec de contrario facile conuinci poſſet:fabulas paucis recitabo. Alcides dictus eſt hercules aut ab alceo auo amphitrionis patre:aut vt pꝛius dixi a potis allꝛis:id eſt ab allꝛi hoc eſt virtute ſubſidio pꝛeſidio potentia pꝛelio foꝛtitudine ꝛ remedio quibus hercules multũ valuit et que omnia ſignificat allꝛi. Cuiꝰ laboꝛes commemorat vergilius duodecim his carminibus. Cõpꝛſſit nemee pꝛimum virtute leonẽ. Extincta eſt ãguis q̃ pullulat hydra ſecun

Alia virginis ſtudia

Quo fuerit habitu v̾go ꝛ coꝛpoꝛis diſpoſitiõe.

Qual fuerit ꝑ cõꝑationeʒ docet.

Altera cõꝑatio maric grandioꝛ.

Laboꝛes herculis.

Jam ſocianda viro: lucineq; apta labori
Uirgineos inter cetus: comiteſq; puellas.

do. Tertius: euictus ſus eſt erymãthius ĩgens. Cornib⁹ aurati cerui necat ordine quarto. Deijcit horriſono quĩto ſtymphalidas arcu. Abſtulit hyppolite ſexto ſua vincula vite. Septimus anthei ſtabulũ labor egerit vndis. Octauo domuit magno lucramine taurũ. Tum diomedis equos nono cum rege perẽpto. Gerionẽ decimo triplici cũ corpore vicit. Undecimo abſtract⁹ vidit noua cerberus aſtra. Poſtremo heſperidũ victor tulit aurea mala. ¶ Primo igit̃ cõpreſſit leonẽ oẽm regionẽ deuaſtantẽ in nemea ſilua delitentẽ que eſt inter cleonas ⁊ phliũtem. Scdõ hydrã in lerneo lacu extinxit igni: per quã quidã paludẽ intelligunt cuius ſcaturigines exuſſit. Tertio aprũ menaliũ quẽ ſiuẽ erymanthiũ vocat ab erymantho mõte archadie: ſicut menalius a menalo eiuſdẽ regionis monte dicitur. Quarto ceruũ ereos pedes ⁊ aurea cornua habentẽ: eiuſdẽ menalij mõtis incolã quẽ curſu equare nemo poterat. Quinto ſtymphalidas aues aquaticas rãte molis: vt ſolis radios obũbrare dicerent̃ archadiã deuaſtãtes a ſtymphalo oppido dictas. Nec ſunt harpyie vt imperiti putant. Sexto hyppolitẽ amazonũ reginã deuicit auferẽs eius baltheũ ad euriſteũ q̃ vincula vite maro vocat eo q; cũ eis vitã amiſit. Septimo anteũ terre filiũ in lybia pſtrauit: ſʒ illi nõ quadrat q; dicit ſtabulũ egerit vndis: niſi dicas ſpeluncã ei⁹ egeſtã vndis. Octauo domuit taurũ ferocientẽ ⁊ oẽʒ atticã regionẽ deuaſtantẽ. Unde Seneca. Taurũq; centũ nõ leuẽ populis metũ. Nono diomedis biſtonij. i. thracũ regis equos cum dño peremit. Is eñ hoſpitũ carne paſcere equos ſolebat. Decimo gerionẽ tria corpora. i. tria regna aut agmina in hiſpania habentẽ interemit. Undecimo cerberũ ab inferis traxit e cui⁹ vrina aconitũ fingit̃ natũ idq; fecit dũ theſea liberauit. Duodecimo aurea mala heſperidũ ſeu athlanticũ puellarũ abſtulit: interfecto dracone peruigili. i. vt dicunt oues precioſas lanas habẽtes interfecto paſtore. Interfecit ⁊ cacũ ⁊ acheolũ: ſed cacũ rediẽs ab hiſpania vbi gerionẽ extinxerat. Unde ſub eo cõprehendere poſſumus ſicut ⁊ colũnas quas illic ſtatuit. Acheolũ autẽ ſub tauro cõprehendere licet cum ⁊ ipſe cornua habuiſſe fingat̃. Sunt ẽt alij eius labores: nã ⁊ celũ ſuſtuliſſe in ſubſidiũ athlãtis fingit̃: ſed hec ſatis puto. Sipõtin⁹ oĩa ad vnguẽ pſequit̃ in cornucopie. Quo remige. vñ. vj. enei. Dedalus vt fama eſt fugiẽs minoia regna: Prepetib⁹ pennis auſus ſe credere celo. Inſuetũ per iter gelidas enauit ad arctos. Is eñ cũ eſſet architectus vaccã ligneã fecit in quã paſiphaen incluſam tauro ſuppoſuit vñ minotaurus naſcit̃ cui labyrinthũ extruxit in quo incluſus athenienſes ob mortẽ androgei miſſos quotannis deuorauit: donec theſeus ariadnes conſilio filo ceca regens veſtigia ipſum interfecit: vnde iratus minos culpam in dedalum reiecit ipſumq; cũ filio in turri incluſit: qui fingens ſe rem gratã regi facturũ e cera ⁊ plumis ſibi ⁊ filio Icaro alas confecit: ſed altius q̃ deceret volãs Icarus icarias nomine fecit aquas idest denominauit a ſe mare icariũ in quod preceps ruit. Dedalus autẽ in italiam auolauit qd̃ fingit̃: quia vela ⁊ antẽnas inuenit quibus nauis volare viſa eſt. Equus aliger. Ex cruore enim meduſe a perſeo interfecte natus fingit̃ equus alatus qui in heliconẽ volãs ⁊ vngula terrã percutiens fontẽ produxit qui ab eo hippocrene: idest fons caballin⁹ dictus

Stymphalydas

Cũ cacũ apõ vgi. i. vj. de hercule loquẽs dicit̃ tartareus ille manu cuſtodẽs vincla petiuit.

Icarus.

Hippocrene.

eſt. Alatus aũt equus dicitur pegaſus. Unde Cicero in oratione pro. P.
Pegaſus. Quintio. O hominem fortunatũ qui eiuſmodi nuncios ſeu pegaſos ha-
beas. Caſtos amores hyppoliti. Theſeus vt dixi a minotauro liberat⁹
Hippolytus. ariadnē ſibi vxorē abduxit ꝛ phedrā ſororem eius hippolyto filio ſuo: ſed
ariadne baccho in dio inſula derelicta phedram duxit que hippolyti ca-
pta pulchritudine cũ de ſtupro interpellauit ꝙ cũ ille renueret eundē pa
tri detulit: ꝗ credulus a patre ſuo egeo impetrauit vt phocas: idest vitu-
los marinos remitteret ad cōſtruendũ equos hippolyti: qui cōſternati
hippos idipſum diſſoluerũt: vñ hippos equus dicit͛ lyo ſoluo: quo noīe ꝛ euentu
Bellorophon hippolytus martyr legitur. Bellorophon autē glauci ephyre regis filius
vir fortiſſimus ꝛ idē formoſiſſim⁹ quē Stenobea preti regis apud quem
tũc agebat vxor blāditiis ꝛ illecebris aggreſſa eſt: ꝓmittēs mariti regnũ
ſed cũ renuiſſet accuſat⁹ eſt ab illa regi ꝙ vim inferre voluiſſet: vñ multa
pericula ſubire coactus interq; chimerā domuit: ꝛ cũ ſemper victor exti-
tiſſet gratiā inuenit apud curiem ſtenobee patrē: qua de re illa furore per-
Helene. ta ſibi mortē cōſciuit. Amores ergo hippolyti ꝛ bellorophōtis paſſiue in-
telliguntur: quia amati nō amauerũt. Illuſtres helene raptus: notũ enĩ
Phyllis. eſt quomodo Paris qui ꝛ Alexander dicit͛ priami troianoꝝ regis fili⁹ he-
lenā menelai micenarũ regis vxorē ſurripuit. Ignes phyllidis deſcribũ
tur a Seruio in buccolico vbi dicit͛. Si quos aut phillidis ignes aut Al-
de phillide et conis habes laudes. Nā phyllis (inquit) fuit regina Tracũ que Demo-
demophonte phoontem theſei athenieñ. regis filiũ ex troiano bello redeuntē dilexit:
ꝛ cũ nuptias eius peteret: voluit ille domũ ꝓficiſci res ſuas cōpoſiturus
ac inde ad nuptias reuerſurus verũ cũ diuti⁹ tardaret: illa ꝛ amoris im-
patiens doloris: q; ſe ſpretā putaret vitā laqueo finiuit: ꝛ in amigdalum
ſine foliis cōuerſa eſt. Sed cũ reuerſus demophoō truncũ arboris am-
Byblis a nazone in fontem d: verſa dolo- ris ipatiē tia vl amo ris quem in fratrem habebat: q: ex caſta facta ē pu blicũ ſcortum.
plecteret veluti cōiugis aduentũ ſentiret folia emiſit. hec ille. Sunt tñ ꝗ
negent eā arborē folia emittere. Byblis ṽo ſic ab Ouidio lib. ix. met. de-
ſcribitur. Byblis appollinei correpta cupidine fratris nō ſoror vt fratrē
nec qua debeat amauit. Illa quidem primo nullos intelligit ignes. Nec
peccare putat ꝙ ſepius oſcula iũgat. Quod ſua fraterno circundet bra-
chia collo. Mendaciq; diu pietatis fallitur vmbra. Paulatim declinat
amor: viſuraq; fratrem Culta venit nimiũq; cupit formoſa videri. Et ſi
qua eſt illic formoſior inuidet illi. Sȝ nōdũ manifeſta ſibi eſt nullũq; ſub
illo Igne facit votũ: verũtñ eſtuat intus. Jam dominũ appellat: iam no
mina ſanguinis odit. Byblida iā mauult ꝙ̃ ſe vocet ille ſororē. Spes tñ
obſcenas aīo demittere non eſt auſa ſuo vigilās placida reſoluta quiete.
Sepe videt qd amat: viſa eſt ꝗ̄ȝ iũgere fratri Corpus ꝛ erubuit: ꝙ̃uis ſo
pita iacebat Sōnus abit: ſilet illa diu: repetitq; ꝗetis. Ipſa ſue ſpeciē du
biaq; ita mēte ꝓfat͛. Me miſerā ꝛc. ꝛ paulopoſt oſtēdit͛ ſcripſiſſe ad cau-
Thyſbes. num fratrē: vñ ille irat⁹ aufugit fugientēq; ſecuta cũ amoris impatiēs ſe
Pyramus ſuſpēderit in fontē ṽſa fingit͛. vñ li. j. de arte. Byblida: ꝗd referā vetito ꝗ̄
fratris amore. Arſit ꝛ eſt laqueo fortiter vltra nephas. Thyſbes quoq; et
de pyramo et thyſbe Pyrami amores ab eodē deſcribunt͛ lib. iiij. meta. vbi dicunt͛ tandē con
ſtituiſſe diē ſub laurũ quo prior veniens thyſbe a leone qui pecudē deuo
rauerat fugata: peplũ dereliquit: quod a leone ſanguine pecudis conta-
minatũ pyramus inueniēs credēſq; Thyſben deuoratā ſe impatiēs amo
ris interemit: quod illa superueniens ꝛ agnoſcēs eodē gladio interfecta
a ſe in ipſum decubuit exāguis: ex ſanguine aũt aſperſione mora ſangui

nea effecta ſunt. Tarpeie dolos deſcribit Liuius: cū enī propter traditā Tarpeia.
tarpeiam arcē ea que ſamnites in ſiniſtris brachijs habebāt poſtularet
armillas .ſ. eoꝝ affectā: armis obruta eſt. Phorcida .i. cyllā phorci filiā
ſatis notificat Seruius dicēs in .vj. eglo. due fuerūt ſylle. vna phorſi fi- Phorcis.
lia quā cū amaret glaucus deꝰ marinꝰ Circe q̄dē que glaucū amaret fon Scylla.
tē in quo ſcylla ſe lauabat venenis infecit. in quē cū deſcendiſſe t puella
media ſui parte in feram mutata eſt: hanc poſtea glaucus fecit deā ma
rinā. Pompaq; cydippes Ouidi. lib. j. de arte ſic tangit. Litera cydippen
pomo perlata fefellit. Inſciaq; eſt verbis capta puella ſuis. Dicunt enī
acontiū delū nauigaſſe ad ſacra diane que a virginibꝰ celebrabant: vbi
in amorem cydippes exarſit: quam cum nō auderet vxorem petere po- Cidippe. et
mum cum in templo eſſet iecit ante pedes eius: in quo ſic habebat. Iu- acontius:
ro tibi ſane per myſtica ſacra diane. Me tibi venturam comitē ſponſam-
q; futurā. Illa autem ignara doli carmen legit: quo viſa eſt ſibi acoucio
iureiurādo (quod in eo templo violaſſe ſummum nephas erat) aſtricta
cumq; ſecura eſt. Orithyie vero raptū deſcribit idem Ouidius libro. vj.
metamor. Pandioni enī dolore quē ex filiabus conceperat mortuo: eri- Orithyia.
ctheus a pallade vt homerus ſcribit: educatus et athenienſibus rex tra
ditus in regno ſucceſſit: cuius filiā orithyiā amauit Boreas thracie ven
tus: ereptā in thraciam aſportauit: ex qua zetum et Cala in quibus iu
uenta ale accreuerant genuit qui cum argonautis aduellus aureū pro-
fecti ſunt. Clymene phaetōtis mater ab apolline cōpreſſa ſatis ab Oui- Clymene
dio primo et ſecundo methamor. deſcribitur. Belides autē notificātur ab Belides.
eodē in heroidibus ſiue epiſtolis heroidum in ea potiſſimum quā hy-
permeſtra vna ex belidibus lino ſcribit cuius initiū eſt. Mittit hyper-
meſtra de tot modo fratribus vni. Cetera nuptarū crimine turba iacet.
Danaus enī et egyptus fratres fuerunt beli regis filij. Danao autē nati
ſunt quinquaginta filij et egypto totidē filie: voluit ergo danaus fratris
filias filijs ſuis matrimonio ſociare: at egyptꝰ q̄ oraculo cognouerat ſe
generi ſui manibus morituram renuit: ſed poſt coactus iuſſit filiabus
vt ſponſos ſuos prima nocte occiderent: q̄uis patrueles: idest parui filij
eſſent. Paruerūt autē omnes preter hypermeſtrā natu minimā que lin-
eo ſeu potius lino pepercit. vnde in ibin Ouidius. Queq; parare ſuis le
tum patruelibus auſe. Belides aſſidua colla premunt aqua. Et iterum.
Queq; gerūt humerꝫ perituras belides vndas. Exulis egypti turba cruē
ta nurus. Et libro quarto metamor. Moliriq; ſuis letū patruelibꝰ au-
ſe. Aſſidue repetunt quas perdunt belides vndas. Finxerūt enim poete
has apud inferos eſſe damnatas tali ſupplicio vt haurientes aquas vr-
nas abſq; fundis conent implere. Unde Seneca. Urnaſq; fruſtra danai
des plenas ferūt. Dicuntur ergo danaides a patre et belides ab auo pa-
terno. Lemniades vero .i. lemni inſule in quam Uulcanus deiectus di-
citur mulieres cum veneri exprobrarēt vulcani cui nupſerat deformita-
tem: feroremq; hircinū paſſe: a viris ſprete in eos coniurauerūt eoſq; fere
vna nocte interemerunt. Helle prius deſcripta eſt. Ea enim erat atha-
mantis regis thebarum filia que nouerce inſidias cum fratre phrixo fu Helle.
giens cum in dorſo arietis aureum vellus habentis tranſfretare cona-
retur in pontum cecidit qui nūc helleſpontus dicitur. Cynyrheq; puel-
lam. Si puellam legis de paphi filio loquitur. Nam cynyrhas paphi fi- cynyrhas
lius rex cypri ex filia myrrha nomine adonem genuit. Si vero puellas Myrrha.

loquitur de cynyra aſſyriorū rege qui filias habuit pulcherrimas: que ſe
Cynyra. iunoni preferre auſe fuerunt: quare indignata: iuno eas in gradus tem-
pli ſui cōmutauit: ac patrē gradus ipſos ꝑ filiarū corporibus amplectē
tem etiam in ſaxū cōmutauit. vñ Ouidius methamorpho. vj. Qui ſuper
eſt ſolus cynyrā habet angulus orbum. Iſq; gradus templi gnatarū mē
bra ſuarum amplectens: ſaxoq; iacens lachrimare videt. Tres quoq; ſy-
renes heſunt: parthenope: leucoſia: ⁊ Lydia. de quibus Serui⁹ ad fines
Syrenes. quinti eneid. Syrenes inquit ſm̄ fabulas tres in parte virgines fuerūt
in pte volucres acheloi fluminis ⁊ calliopes muſe filie: harum vna voce:
altera tibijs: alia lyra canebat. Et pmo iuxta pelorū poſt i capreis inſula
habitarunt q̄ illectos ſuo cātu in naufragia deducebant. Scd̄m verita-
tem meretrices fuerunt q̄ trāſeuntes quoniā deducebant ad egeſtatem
ficte ſunt ad naufragia perducere. Has vlixes cōtēnēdo deduxit ad mor
tem. A pthenope dicta aūt hic eſt vrbs que nūc neapolis. i. noua vrbs ab
auguſto denominata eſt. Amazones mulieres ſunt iuxta thraces ⁊ ſcy-
Amazo- thas olim bellicoſiſſime: q̄ viros eo ꝙ turpiter pugnauerāt occiderūt: et
nes. multa bella feliciter geſſerunt: viroſq; expulerūt quos tpe conceptus re-
ceperūt: ⁊ prolē maſculā ad patres mittētes: femelle vt ad arcū habiles
eſſent dextrā mamillā exerueūt aut inuſſerūt. De quibus Vergi. Et pi-
cris bellant amazones armis. Et ſtatius. Poſcit amazonio cōnubia pel
Oedipus lere ritu. Oedipodeſq; fata dom⁹. Oedipus a tumore pedū dict⁹ eſt. Nam
vate opti- grece (oedema) dicitur tumor ⁊ (pous podos) pes. Eius aūt varia ſūt fa
mus ⁊ ob ta. Fuit enim thebarum rex Laij filius ⁊ iocaſte: quē cū pregnās mater
ſcuri ſmo vtero geſtaret de futura prole: conſuluiſſe apollinem pater dicitur. cūq;
nis inter- reſponſum ab eo accepiſſet mori cum manu infantis naſcituri oportere
pres. vñ natū cuſtodi armentorum ſuorū necādum tradidit: qui dū etati cōpati-
Dauus in tur ⁊ ſimul regi obtemperare contendit: perforatis infantis pedibus: et
andria Te ptrāſmiſſo vimine ſuſpendit ad arborē quaſi mox inedia moriturū (vñ
ren. Dau⁹ Seneca in pſona ei⁹. Me deo teſte dānauit parens. Calidoq; teneros
ſum non tranſijt ferro pedes. Et in alta nemora pabulū miſit feris) ſed cū forte
oedipus. tranſiens ea phorbas polybi corinthiorū regis paſtor infantis vagitum
audiſſet: eo e xēplo profectus puerū pedibus iam tumentem: cōciſis
vinculis ſuſtulit: ⁊ Corinthio cuidā donauit qui eum letus accepit: ⁊ ad
meropen polybi regis vxorem perductum: ꝙ liberis careret: dono illi de
dit: que cū viro pariter cū quaſi filiū celitus demiſſum educauit: ⁊ a pe-
dum tumore vocauit edipodem (noſtri etiā edipū dicunt) hic cū aliquā-
do thebas perrexiſſet comperta ibi ſphynge ei⁹ enigma diſſoluit ac inō-
ſtrū interemit vñ obſcurarū rerū interpres eſt habitus (Hinc Dau⁹ Te-
rēcian⁹ in andria. Dau⁹ ſū nō oedip⁹. Enigma aūt erat quodnā aīaliū
bipes: tripes: ac quadrupes eſſet: quod ille hominē oſtēdit quadrupedē
in infantia: bipedē in iuuēta: tripedē in ſenecta cū baculo fulcit: ⁊ iterū
quadrupedem in decrepita etate cū manib⁹ pedibuſq; obrepit.) At cū
inter phocēſes ſeditio oriret ira accēſus oedipus Laiū patrē inſcius occi
dit ⁊ matrē iocaſtā vxorē duxit ob enigmatis diſſoluti pmiū. Spynx aūt
victa ex editiore loco ſe pcipitē dedit. De heroidibus. i. nobilib⁹ puellis
ſunt epiſtole ouidiane. In his aūt oib⁹ quicq̄d vicioſum erat damnatū
a vgine dicit. verū veriſimili⁹ ē nō legiſſe. Et ſi dicat malū nō cauet niſi
cognoſcat: dicā malū. ſ3 adulterij ⁊ libidinis ſcelſe ſine his fabulis poſſe
ad vnguē noſci. Nūc leuā pingebat acu. Redit ad alia dum vginis exer

citia q̄ ab oībus approbant dicēs textricē fuiſſe. Nā tunicā incōſutilē de
ſuper contextā p totū texiſſe filio ſuo ac dño noſtro: creditur. Si qua pre
ter hec exponēda occurrēt in ordine patebūt. Ordo autē eſt. Diua virgo
luſtrauerat.i.diſquiſiuerat ⁊ inueſtigauerat q̄cq̄d diuina volumina ſacre
legis hn̄t: ⁊ q̄cq̄d ineſt libris arabū: ⁊ oīs annales graioꝝ.i.grecoꝝ: ⁊ tri
umphos romanoꝝ: ⁊ q̄ tū cruoris latij.i.italici: punica.i. carthaginēſia
bella fudiſſent. Tria autē fuerūt bella punica de q̄bus Liuiū videto: ⁊ q̄t
bellis naualib⁹.i.ī naui geſtis: eq̄r.i.mare rubuit. Qui duces petiere tro Bella pūi
iam: ⁊ q̄ militer ex macedū ꝑ macedonū.i.rex alexāder magnus ſupauit ca.i.cōtra
pſas ⁊ truces.i.feroces parthos ⁊ indos: et q̄t mōſtra domuit alcides.i. penos q̄s
hercules alcei nepos ⁊ quo remige: (q: ſm Vergi. Remigio alarū) deda carthagi-
lus fugiēs cretā.⁊ ſm Vergi. mynoia regna: ānauerit ad arctos gelidas nenſes di
i.plagā ſeptētrionalē. Et q̄bus pēnis adiut⁹: q: ex meduſe ſanguine cre- cūt liuius
tus equus aliger: ſcȝ pegaſus preſſerit.ſ.volando auras.i.aera: ⁊ et excuſ- dicit
ſerit plantis.i.vngula ſua dulcē vndā.i.fontē caballinū in helicone: ⁊ ca Alcides
ſtos amores hippoliti.i.quib⁹ amat⁹ eſt: nec ꝯſentit hippolit⁹ filius the- ab alceo
ſei: ⁊ amores bellophorōtis.i.quibus bellorophō ſtenobee reſtitit. Et il- pr̄e āphi-
luſtres.i.famoſos raptus helene vxoris Menelai ob quā troia euerſa trionis q̄
dicitur: ⁊ ignes.i.amores phyllidis regine thracie q̄ demophoontē ad- ei⁹ erat pr̄
amauit: ⁊ byblida inceſtā.i.fratris Cauni concubitum per inceſtū appe credit⁹ eſt
tentē: ⁊ curas.i.ſollicitos amores: ⁊ vulnera quibus ſeipſam interemit dictus.
thyſbes illius puelle amice pirami. Et dolos tarpeie ſup.v̄ginis q̄ dece-
pta pro armillis armis obruta eſt: ⁊ phorcida.i.phorci filiā. (Declinatur
autem hec phorcis huius phorcidos.di.da.) ſcillam gratam glauco deo
marino.⁊ poma cydipes.i.quibus ab acontio ſparcis decepta eſt: ⁊ ory-
thyiā erecthei filiam: ſublatam.i.raptā in aera: borea.i.a vēto thracie fu
renti.i.inſanienti impatientia amoris: ⁊ belides.i.beli neptes.xlix.danai
filias auſas implere thalamos: maritales.i.maritoꝝ ſuoꝝ patrueliū ce-
de.i.occiſiōe ⁊ ſanguine coꝝ: ⁊ piū pectus hypmeſtre illius beleidos que
vna marito pepercit ⁊ lemniades.i. lemni mulieres v̄ſas in ſeua funera
viroꝝ.i.maritoꝝ ſuoꝝ quos fere occiderant.⁊ luſtrauerat aut norat: hel-
lem athamātis filiā ⁊ phryxi ſororem ⁊ puellā.i.filiā cynyrhe regis cypri:
ſcȝ myrrhā: aut puellas cynyre aſſyriorū regis filias in lapides graduū
a iunone mutatas: ⁊ norat quoqȝ.i.etiā tres ſyrenes ⁊ amazonas: mulie-
res illas bellatrices: ⁊ facta dom⁹ edipode pro edipodionie (ſic enī Lu-
canus dicit Oedipodionias infelix fabula thebas) ⁊ norat nymphas.i.
fabulas que de nymphis perhibentur: ⁊ omnis heroidas: ideſt illuſtres
puellas: ⁊ ipſa imitata legendo.i. dum legeret. apes que venena dimit-
tunt ⁊ fauos ac mella colligūt dānabat.i.reprobabat: quicquid tumidū
i.inflatum ⁊ ſuperbū in his iā dictis.ſ.hiſtorijs ⁊ fabulis: vt in triūphis
quicquid crudele.i.inhumanū vt cedes: ⁊ ꝑcax.i. lubricū ⁊ luxurioſum
vt in turpib⁹ amorib⁹: ⁊ quecūqȝ ipſa offendit.i.inuenit p̄ter opinionem
non atteſtantia.i.nō approbātia pios mores. Et pingebat nunc.i.aliq̄n Seres po
acu more: ſcȝ phrigionū quos galli brodeurs vocāt.i. cōſuebat ⁊ figuris puli a q̄b⁹
inſutis ornabat lenā.i.veſtē cetera tegētē: ⁊ trahebat nūc.i.aliq̄n penſa primū fuit
ſerica.i.de velleribus que ſeres pectūt e folijs arborū: ⁊ texebat in.i.ad ſa- ſericū ad-
cros vſus: vela.i.opimēta: ſacerdotū.i.ſacrarū mulierū: aut etiā virorū inuētū: ⁊ id
quas veſtes a cadēdo caſulas vocāt vulgares: ⁊ hoc filis immiſſis p licia ſericū ap-
ideſt īſtrumēta: textoria: pēdula.i.ſuſpenſa. Et ipſa nihil terrenū ſonās: pellatū ē.

idest exprimēs ore ⁊ incluſa ⁊ latens exiſtens plena pectus: ideſt habēs pect⁹ plenū deo: ⁊ gratiſſima toti celo: nō robuſta. i. vt dicūt groſſa nimis nec debilis teneros artus. i. neq̧ hñs artus debiles nimis p teneritudinem. Exiſtēs etiam incolumis. i. ſana ⁊ carēs morbo: ⁊ ſenſus ſup. eius nō ſup. erant ſepulti. i. immerſi ⁊ ſopiti. mole. i. groſſicie: corpea. i. a corpore pcedente. Deus ligarat. i. cōpegerat ſolerti. i. diligenti ⁊ artis plena cōpage. i. cōpactiōe ⁊ iūctura: crines: caput: ſinus: ⁊ brachia: colla: man⁹: ⁊ poſtrema mēbra. Acies. i. acrimonia erat ſup. mēti ⁊ ingenio pdōptiſſima. i. optēperātiſſima. ⁊ robur inſuperabile. i. inuincibile: et vires neruoſe. i. fortes ⁊ quaſi neruis cōpacte. erāt ſup. animo. et volūtas erat. ſup. aīo exiſtēs ſēp memor iuſticie ⁊ recti. i. eqtatis: ⁊ ipſa domabat certo moderamine: mot⁹. i. affectiōes ſenſuales: diſcordes aīe. i. legī mētis ⁊ luxū. i. lubricitatē nō que erat: ſʒ q̄ eſſe potuiſſet ſi nō domuiſſet in carne. mea parthenice. i. vgo quā deſcribo (incipiēdū eſt eīm ab octauo verſiculo) erat talis qualis carbūculus. i. lapillus ille radiēs. i. refulgens: ore purpureo. i. ſplēdore igneo vñ nomen ſumpſit: ſplēdet inter lapides obſcuros ⁊ gēmas minores ſup. in ea pte orientis qua india tingitur gāge. i. illo fluuio orientali: arenoſo. i. arenarū pleno. vel q̄lia ſup. eminēt: pineta. i. pini altiſſime arbores: inter miricas. i. hūilimos fructices ſilueſtres. i. in ſiluis creſcētes: q̄. ſ. pineta tollūt. i. erigūt caput ſublime ⁊ ramos comātes. i. frōdiferos ſup. illic. vbi pelion mōs ille theſſalie: frondifer. i. mltas frōdiferas arbores ↄtinēs aſpicit vrbes emonias. i. theſſalicas vel ſup. in ea pte qua ſumma iuga licei. i. illi⁹ mōtis: parrhaſij. i. archadici ſurgūt. Erat dico talis: exiſtēs iā grādior. i. grādiuſcula tredeciʒ videlicet annorū: ⁊ iam ſocianda viro: et apta labori lucine. i. partus inter cetus virgineos ⁊ puellas comites. i. iam nubilis erat: omnes puellas ceteras virtute ⁊ proceritate excellens.

Feſta dies aderat Solymi qua diuite menſa.
Pinguia ſub viridi celebrant conuiuia fronde
Antique memores vite: quum immite ſuperbi
Imperium regis patres fugere per altos.
Incolumes fluctus: arabū deſerta peragrās
Sub dio populus menſam ponebat: ⁊ vmbras
Frondibus obductis texebat ⁊ arbore ceſa.
Poſteritas igitur caſus imitata parentum
Sub ramis cenare ſolet: cum ſeptima luna.
Imperat: ⁊ lampas claudit phebea coronam
Tunc igitur ſolymas arces: charamq; reuiſens

Feſta dies aderat ⁊c. Dicit ſub ſcenophegiorū. i. feſti tabernaculorū tpe parētes diue vginis hieruſalē cōueniſſe filiam ſuā: ponitq; oblongā orationem ſanctiſſime matris anne que artis plurimum ſʒ in verbis nihil difficultatis. habʒ. Quātum autem ad hiſtoriā heſitare licʒ: quomodo dicat patrem diue virginis ad decimūtertium annū ſuperuixiſſe: cum nonnulli dicant q̧ Cleophas vitric⁹ diue vir

Sub ſcenophegiorū tpe reperiuit mater anna filiā. quid ē qđ ſcenophegia fierēt ⁊ quo tpe

Progeniem mater ſic eſt affata puellam
Nata meo quondam ſuauiſſima pondera ventri
Dulce patris ſummi donū mea ſumma voluptas
Poſtq̄ parua lares noſtros ⁊ limina nota
Liquiſti: nunq̄ ne tue te cura parentis
Ulla ne te patrie mouit pietatis imago,
Optaſti ne ſinus noſtros intrare ſenem q̄
Cernere: quē lōgeua grauāt iam mēbra parentem
Debilitat vires: ſenſus obtundit: amorem
Diluit: ⁊ nobis affert obliuia tempus
Ipſe pater ſacra poſtq̄ te clauſimus ede
Quotidie menſes digitis percurrit: ⁊ annos
Hec duo luſtra; putat duo ſecula: ſuſtinet egre
Tam longe tormenta more: iam vidimus inquit
Aequeuas Marie thalamos intraſſe puellas
Aſpice q̄ firmo ſurgat iam ſtipite laurus
Natali dextra dic: iam brachia baccis
Ueſtit: ⁊ ingentē ramis: iam porrigit vmbram
Sic ait: ⁊ caderet paucis in fata diebus
Ni te forte ſuos paruū poſt tempus ituram
Credat in amplexus: dudū tibi multa parauit
Xenia: tu noſtre requies: tu ſola ſenecte
Gloria: tu feſſe producere tempora vite:
Tu trenuare potes: nec oprā nos amplius ardor
Sollicitat: nec ſpes tangit: reſolubilis; cui.
Sola places: curaſq̄ leuas tu ſola ſeniles
Sicut in occidui magnes ad ſyderis aſtrum
Uergit: ⁊ arctoo nunq̄ diſcedit ab axe.
Sic ſolet in natos amor inclinare parentes.

ginis eam priuignā ſuā fri ſuo Joſeph copulauerit. Qui adeo ſi anno decimotertio ſupuixit pater virginis: ⁊ ipſa decimoq̄rto ſaluatorē de ſpiritu ſancto cōcepit cuꝫ chriſtus Johānē euāgeliſtā ſacerdotē iſtituit ſm̄ computationē q̄ ex hiſtoriis haberi poteſt vixerat. xiiii. annorū. Nā domus Anne poſt nuptias v̄ginis annuꝫ luctus: ⁊ annū priuſq̄ ſcdam mariā ex cleopha cōceptā pepērat: ⁊ iterū annū luct⁹ priuſq̄ ad tertias nuptias trāſierat: ⁊ quartū annuꝫ priuſq̄ tertiā mariaꝫ que zebedeo nupſiſſe dicit̄ peperit demuſq̄ tertie marie. xiiii. annos ante primū ptū. ⁊. xv. añ ſcdōꝫ q̄ Johānē euāgeliſtā enixa ē: iā trāſierint a natiuitate ſaluatoris nr̄i ſere. xix. anni priuſq̄ diuus Johānes euāgeliſta naſceret̄. q̄ ſi ex ſcda maria. euāgc. natū dixeris adhuc bień nio iunior fuerit q̄rt⁹ fili⁹ tertie marie. Nō modica ē: difficultas orit̄ ex ānoſitate āne: q̄ñ ad tertias nuptias trāſierit cū iā i primis ſe vetulaꝫ p̄dicet ſed id purgari poſſet ſicut prius dixi: q: grādior ex iuuene cōcipere poterat: nec vitio dandus erat ad alias nuptias trāſitus: qui mēs in fi

Oſo pulcherrima matriſanne ad filiā

Tempus que incōmodet.

Amor paternus.

Refert anna qd̄ maria dicebat ioachi

Amor parentū in filios.

Ut amor parētū i filios v̄gat docet p̄ſimile.

Quā vehe

Cōparatio delitioſiſſima.

Error matris gratꝰ

Et triſtentur parentes abſentibus filijs.

Pedetentiʒ ad matrē venit.

Filiorū abſentia.

lios parē- tū amor. non libidinis: ſʒ virilis plis amore fiebat ſpiritu vtriq; ſcrō id inſpirante: vt tantorū virorū matres pereentur. Uerum vt huius rei nodum argutioribus nobis diſſoluendum relinquamus ordinem proſequamur q̄ talis eſt. Dicc feſta ſ. ſcenophegie (de qua dicit Leuitici. xxiii. Menſe ſeptimo feſta celebrabitis & habitabitis i vmbraculis ſeptem diebus. Omnis qui de genere eſt iſrl' manebit in tabernaculis vt diſcant poſteri veſtri q in tabernaculis hitare fecerim filios iſrael cū educerem eos de terra egypti) qua ſup. dic ſcenophegie ſolimi. i. hieroſolymitani celebrāt dniuite. i. oppipara mēſa pignia cōuiuia: ſub frō de viridi. i. arboris: virētis exiſtētes memores antique vite: cuʒ pr̄es. i. maiores eorū fugere. i. fugerūt icolumes. i. ſalui & ſani: p altos. i. pfundos fluctꝰ rubri maris imite ideſt crudele: iperiū ſuperbi regis: ſub egyptiorū. ſ. pharaonis & memores ſup. q populꝰ. ſ. iſrael: pagrās i. pertranſiens deſerta arabum: ponebat menſaʒ ſub dio: ideſt celo ſeu aere. nā Jupiter qui diuus dicitur pro ethere & aere accipitur phiſice: & tere-

Hoc natura iuguʒ peperit: placidaq; ligauit
Compede non fertur ſuperos Uulcanus in orbes
Mole pari: non ſaxa ruunt ex aere tantis
Uiribus: ipſe ſuos ſol deſeret ante meatus:
Et fluere alterno ceſſabunt equora curſu:
Quam te nata patris: quā te mea cura relinquat
Ut pario ſculpti durant in marmore vultus:
Nec metuūt pluuias hiemes: boreamq; niuoſum
Sic penetrans archana: animus precordia nrīs
Heret: & in nobis ſemper tua viuit imago.
Sermonem tu luce paris: tu ſomnia nocte.
Ah quotiens dū cura mihi eſt clamare miniſtram
In mea dulce tuum nomen ſeſe ingerit ora:
Ah quotiens feſta redeunt vbi grandia luce:
Letaq; per pingues reſonant conuiuia menſas
Te memoro: votis omnes te ardentius optant.
Et quia ſolus abeſt tuus hic mea viſcera vultus
Uileſcit mihi q̄cq̄d adeſt: non excitat aures
Tibia: non triſtem mulcent obſonia linguam.
Ulla nec infirmos capiunt ſolatia ſenſus
Jocundum ſine te nihil eſt: & viuimus in te:
Noſtra nec in nobis vita eſt: que ſuſtinet artus
Aura tuos nobis animā ſenſumq; miniſtrat.
Et vite ſumus vmbra tue: pia cura parentum
Incipiat. q̄n amborum ſic poſtulat etas
Jam ſenio curuata graui) te nata mouere:
Hec tua dilecte tam longa abſentia frontis]
In quot me gemitus: in quot ſuſpiria mittit
Unica tu ſoboles generis: ſpes vnica noſtri:

Debetur tibi tota domus: tibi ſeruiet vni
Et pecus & culte felicia iugera ville:
Sic noſtras partimur opes: pars optima templo
Altera ſors inopi: ſeruit pars tertia nobis.
Tu quoſcunq̄ voles illas mutabis in vſus.
Sic tamen et vita tecum que militet omni
Cura dei: qui nec falli nec fallere nouit.

batvmbras.i.vmbracula: frōdibus obducris.i.oppoſitis ſoli & arbore ceſa.i. ramis arborū ceſarum. Igitur poſteritas imitata.i.inſequens: caſus parentum.i.q̄ parentes per caſus: idest aduerſam fortunā fecerant cum domus nō haberent: ſolet cenare ſub ramis tunc ſup. quum idest qn̄ luna ſeptima i.ſeptimus menſis imperat: idest precipit feſtū illud celebrandum eſſe: & cum lampas phebea.i.ſecundum prius expoſita globus lunaris: claudit coronam.i.plenilunium efficit: quia ibidem dicitur. A quītodecimo die menſis huius erunt ferie tabernaculorum diebus domino: coronā autē claudit tunc lampas phebea. i.ſolis (q: certum eſt q̄ corona ariadne data & in celū trāſlata leone ex oriente occidit: & cū ſcorpione exoritur ſol ergo coronam clauſit.i.occuluit.) Igitur q: tale inſtitutum obſeruabatur: mr̄.ſ.āna reuiſens.i.viſitās arces ſolymas.i.hieroſolymitanas & charā pgeniē.i.dilectā filiā: affata eſt puellā ſic. O nata quondā.i.q̄ fuiſti aliqn̄ pōdera ſuauiſſima meo vētri & dulce donū ſummi pr̄is.ſ.celeſtis. & mea ſumma voluptas: poſtq̄ tu parua liquiſti nr̄os lares.i.domos: & nr̄a limina.i.poſtq̄ egreſſa es domum noſtram. ne.i.an: cura tue parentis. i. genitricis nunq̄: idest nō vnq̄ nō mouit.i.affecit te vnq̄.i.aliquādo: & ne p an: an vlla imago patrie.i.paterne pietatis nō ſup.mouit te vnq̄ (Bis enim ponendum eſt illud nunq̄) Optaſti ne intrare noſtros ſinus et cernere parentē ſenem quem membra longeua.i.ſenilia grauāt. Tempus.i. longa dies debilitat vires: obtundit .i.hebetat ſenſus: diluit.i. abolet amorē & affert nobis oblivia. Ipſe pater percurrit quotidie digitis. (poteris hoc non ſimpliciter dictum intelligere: ſicut nec apud Iuuenalē ſaty.x. atq̄ ſuos iam dextra cōputat annos) menſas & annos.ſ. trāſactos poſtq̄ clauſimus te: ſup. in ede ſacra.i.tēplo & putat. i.exiſtimat hec duo luſtra: idest hos decem annos quibus in templo fuiſti: duo ſecula: idest tempus biscentum annorum. nam ſeculares ludi fere cēteſimo quoq̄ anno fiebāt: luſtra autē quinto. & pater ſuſtinet.i.fert aut patit̄ egre.i. moleſte tormēta tā longe more. qua.ſ.moraris iſtic: & inquit nos vidim⁹ puellas equeuas.i.cōtemporaneas marie hoc eſt tibi de q̄ abſente loquit̄: intraſſe thalamos.i.toros matrimoniales hoc eſt nupſiſſe. Aſpice. q̄. i. q̄tum firmo ſtipite ſurgat iā laurus: defixa.i.plātata die natali.i.natiuitatis eius: & veſtit iam brachia.i.ramos. bacchis.i. granis & fructib⁹ ſuis: & porrigit.i.porro hoc eſt longe iacit: iam vmbram ingentē. i.valde magnā ramis ſup. ſuis Sic ait.ſ.pr̄ tu⁹ Ioachim: & caderet in fata.i.morte; hoc ē moreret̄ paucis dieb⁹.i.intra paucos dies: ni.i.niſi credat te iturā i.venturā: poſt paruū tēpus in ſuos amplexus: ipſe parauit. i. parata tē dudū.i.a pluſculo tempore: tibi multa Xenia.i.munuſcula in nuptijs danda (Aduerte lector q̄ Xenia prima breui apud Martialem pronunciatur cum dicit. Omnis in hec gracili xeniorum turba libello: apud hunc tamen authorem ſemper prima longa profertur: in qua re etiam alexandrum

Xenia etiā prima lon ga apō ee

Ut partiret anna ſuas opes

Cura dei inijcienda filijs.

ſum repe/rio. Xenia (ait) ip/ſis iā do/nare calē/dis. Vitabis magnes.

der dormitauit) Tu ſup. es re quies noſtre ſenecte: tu ſola es gloria noſtre ſenecte. i. ſenectutis: aut ſenecte etatis: tu poteſt producere. i. extēdere ⁊ plongare: tpa vite feſſe. i. ad finē tēdētis ⁊ labētis: ⁊ tu potes truncare. i. abbreuiare ⁊ intercidere tpa vite feſſe. Nec ardor. i. auiditas opū. i. diuitiarum: ſollicitat nos amplius: nec ſpes eni reſolubilis. i. tranſitoria tangit ſup. nos. i. neqꝫ res neqꝫ dies extendere curamus: q: tu ſola places ⁊ tu ſola leuas. i. diminuis ſeniles curas. Sicut magnes: lapis ille ceruleus attrahēs ferrū vergit. i. tendit ad aſtrū. i. cōſtellationē aut influētiā vñ eā vim deprehēdere putat: ſideris occidui. i. occidētalis. i. reſpicit quidē ad occidentē: ⁊ nunꝙ diſcedit ab axe. i. polo arctico videlicꝫ antarctico q̄ in meridie eſt ad auſtrum (Forte ad occidentem vergere dicit propter ferri copiam: q: attrahit ferrū ⁊ ſequitur ferrum. Nomen ſumpſit a magnete inuentore. inuentuſqꝫ eſt primum in india: de quo Plini⁹ multa lib. xxxvij.) ſic amor ſolet inclinare parentes in natos natura peperit hoc iugum. i. hāc ſubiectionē qua parentes ſubigunt amare prolē ſuam. (Ideoqꝫ nō eſt cautū lege diuina vt parentes filios colant ſicut e diuerſo) ⁊ ligauit. i. obſtrinxit parentes cū natis: placida. i. iubenti ⁊ voluntaria cōpede. i. vinculo aut cathena. Vulcanus. i. ignis: nō fertur pari mole. i. tanto molimine: in orbes ſuperos: id eſt ad globum lunarem ⁊ concauū ei⁹. ⁊ ſaxa (q: grauia ſunt.) nō ruūt. i. decidūt tantis viribus. i. tāto impetu ex aere: quāto. ſ. impetu parentes in filios tēdunt. Ipſe ſol q̄ princeps planetarū eſt: deſeret ante ſuos meatus: id eſt curſus conſuetos et equora ceſſabūt ante. i. prius fluere alterno curſu. i. fluxu ⁊ refluxu: o nata ꝙ cura pris: ⁊ ꝙ mea cura relinquat te (Imitatio eſt illi⁹ in buccolico primo. Ante leues ergo paſcent̄ in ethere cerui. Et freta deſtituēt nudos in littore piſces. Añ pererratis amborū finibus exul. Aut ararim parth⁹ biber aut germania tigrim. Quā noſtro illi⁹ labat̄ pectore vultus) vt: id eſt quemadmoduꝫ vultus. i. effigies ſculpta in marmore pario. i. qd in paro inſula naſcit̄: eſtqꝫ candidiſſimū (vnde ſunt qui alabaſtrum purēt Sic. j. eneidos. Quale manus addunt ebori dec⁹ aut vbi flauo. Argentū pariuſve lapis circūdat̄ auro) nec metuūt pluuias nec hyemes: nec boream niuoſum. i. niues afflare ſolitū: flat em̄ e regiōe niuoſa ſic tua imago penetrās arcbana precordia. i. interiora cordis noſtri heret ſemp noſtris animis: ⁊ viuit ſemper in nobis. Tu paris: id eſt affers nobis ſermonem. i. materiam de te loquendi. lucē. i. tēpore diurno. ⁊ tu paris nocte i. tempore nocturno ſomnia. i. apparitiones ⁊ viſiones de te. Hoc eſt interdiu ſemper de te loquimur: noctu te ſomniamus (Id enim amantiuꝫ eſt. vñ phedria ad thaidē in eunucho. Dies nocteſqꝫ me ames: me deſideres: me ſomnies ⁊c.) Ab quotiens tuū dulce nomē ingerit. i. p̄ter opinionē infert: ſeſe in ora mea: dū cura eſt mihi clamare. i. appellare miniſtrā. i. famulā meā. (Eſt em̄ nomē amate frequēs i ore amātis.) Ah quotiēs ego memoro te. i. mētionē facio de te: vbi. i. qñ gaudia redeūt feſta luce. i. quotiēs neomenias aut alia feſta celebram⁹ ⁊ vbi leta cōuiuia reſonāt mēſas pingues. i. opiparas: oēs. ſ. domeſtici nři optāt te ardētib⁹ votis. Et q: o mea viſcera. i. fructus viſcerū meoꝝ hic tu⁹ vult⁹ abeſt ſolus (legi forte poſſet hinc abeſt: ⁊ per appoſitionē vult⁹ tu⁹ mea viſcera) quicquid adeſt mihi vileſcit mihi. Tibia. i. cātus tibicinū (qui i magnis ⁊ cōmunibus ſolēnitatibus erāt adhibiti: nō tamē veriſimile eſt in primaris feſtis que parentes ꝟginis domi ſue celebrabāt affuiſſe) excitat. i.

Parius lapis marmoreus i paro inſula ſolidiſſimus: hec celſus.

puocat ad delectationē:vel nō oblectat aures obſonia.i.fercula nō ſimul cēt linguā triſtē nec vlla ſolatia capiūt.i.afficiūt ⁊ irretiunt ſenſus nr̄os.i.egros ⁊ meſtos.Nihil eſt iucūdū ſine te:⁊ nos viuim⁹ i te:nec nr̄a vita eſt in nobis aura.ſ.vitalis q̄ ſuſtinet tuos art⁹.i.ſpūs q̄ tuos artus regit miniſtrat nobis ſenſum ⁊ aiam.i.vitā ⁊ nos ſumus vmbra tue vite i.dependem⁹ a vita tua ſic vmbra a corpe opaco luci oppoſito.Pia cura parentum.i.quā habeas de parentibus:incipiat o gnata mouere.i.tangere ⁊ afficere te:qn̄.i.qn̄ quidē etas ambo⁊:curuata.i.inclinata et oppreſſa iaz graui ſenio poſtulat te ſic.i.piā i nos eſſe hic dixi queſitū quo modo graui ſenio ſe cōfectā dicat q̄ poſtea bis nupſerit:ſ3 referri pōt ad affectionē qua anna loquitur:aut reuera grandeuā fuiſſe et ex iunioꝛib⁹ cōcepiſſe: ⁊ per reuelationē ſe cōcepturā preſciuiſſe.Hec tua ⁊c.ꝑ admirationē lege:vt ſit o bone deus in quot gemit⁹ ⁊ in quot ſuſpiria mittit me:hec tā lōga abſentia tue dilecte frōtis:ꝓ eo qđ eſt hec tā lōga abſentia tue dilecte frontis.q.d.in q̄plurimos ⁊ in q̄plurima.Tu ſup.es vnica ſoboles ⁊ vnica ſpes noſtri generis:tota dom⁹ debet tibi: et ſeruiet:tibi vni.i.ſoli ⁊ pecus.i.tota poſſeſſio pecudū ⁊ iugera felicia.i.fecunda et fertilia:ville culte.i.domus in agro poſite.Eſt eni villa etiā vnica dom⁹ ruri cōſtituta:hāc dicit cultā ſicut Horatius hos ſolos aiūt ſapere ⁊ bn̄ viuere:quoꝝ Cōſpicitur nitidis fundata pecunia villis Nos partimur idest diſtribuimus opes noſtras ſic.i.in hoc modo.Optima pars ſeruit tēplo altera ſors.i.ſecūda portio ſeruit inopi.i.egenti. et tertia pars ſeruit nobis:tu mutabis illas.ſ.opes noſtras in quoſcunq̄ vſus voles: tū i.dūmodo cura dei qui nec nouit falli:nec fallere:ſit tecū que militet tecum in omni vita.i.toto tēpore vite tue.q.d.cōuertes quidem ad quoſcunq̄ voles vſus:non tamen ad illicitos aut impios.

Magna deo cura eſt hoīm qui numina curāt
Ipſe maritales poſt primi exordia mundi
Inſtituit tedas:eternaq̄ federa ſancti
Connubij:quoq̄ poſt veterū defuncta parentum
Corpora ſint que ſacra ferāt qui numina norint:
Quiq̄ ad diuinos gignat noua pignora cultus
Sic pietas eterna manet:renouataq̄ proles
Accipit a patribus doceat quod ⁊ ipſa nepotes
Duratura deus quedam ſemperq̄ futura
Condidit hec ex ſe gigni:prolemq̄ creare
Nil opus eſt:nec ſol ſolem ſidera ſidus
Seminat:aſt quedam fato ſubiecta:neciq̄
Protulit:hec ſeſe generant:eademq̄ manere
Cū nequeāt in prole manēt:ſimulachra parentū.

Magna deo cura. paulatim ingreditur ad pſuadendū matrimoniuz:ſuadetq̄ ab honeſto.vn̄ ordo eſt. Magna cura hominuz eſt deo.i.de⁹ maxime curat res hominuz ⁊ ipſos homines qui curant numina: idest qui ſeruiunt ipſi deo.Ipſe ſ3 deus hoc z autē emphaſim.q.d. non angelus aut hō: ſed ipſemet de⁹ inſtituit tedas maritales idest ſacramentū matrimonij ſeu coniugij poſt exordia p̄mi mūdi ſ3 paulo poſt creationez eue et inſtituit eterna federa ꝯceptum ſ3 ad intentionez cō

Villa vnica domus etiā in rure cōſtituta d: nō ciuitas aut oppidū vt q̄daz ſomniarunt.

Ad ſuadēdas nuptias paulatim venit Ad q̄d inſtiture nuptie.

Diuerſitas coruz q̄ creauit de⁹ quoꝝ q̄buſdā neceſſe eſt ex ſe ſibi habere: alijs non.

Nati parētū ſimulachra.

Sunt nati penes hoc opus eſt ſit cura nepotum
Sic proles ex prole fluit:ſeu lubricus annum
Annus agit menſis de menſe renaſcitur horam
Hora refert abiens:ꝛ ab arbore pullulat arbor.
Sic dauida pater tulit.Ezechiaſqꝫ manaſſem
Sic eſromus Aram genuit:Salomona naaſon
Et quia maiores etas tua uenit ad annos
Nam tibi ni fallor bis ſeptima voluitur eſtas
Propterea natoſqꝫ viro:nobiſqꝫ nepotes:
Cultoreſqꝫ deo debes:ſatis ede morata es:
Nata redi:noſtreqꝫ libens ſuccurre ſenecte

trahētiū)ꝯnubiꝫ ſancti.i.ſacramēto fulti: quo.ſ.ideo vt ſint qui ferant ſacra.i.ſacrificent ſup.deo poſt corpora veterū parētum defuncta.i.mortua ꝛ qui norint.i.noſcant numina.i.deū celeſtē et qui gignant noua pignora.i.nouā prolem ad diuinos cult⁹ (hec eñi debet eſſe intentio generantiū:) ſꝫ aduerte ꝙ dicit īō matrimoniū inſtitutum:ac ſi deus ab illegitimis coli nolit.Uerum modo nullus eſt illegitimus:ſi chriſti ꝛ eccleſie filius. Pietas.i.pius cultus ꝛ latria:manet ſic eterna ꝛ proles renouata ideſt de nouo generata accepit ideſt diſcit a patribus ideſt parētibus ꝛ maioribus ſuis ſup.id quod ꝛ.i.etiaꝫ ipſa doceat.i.docere poſſit ac debeat nepotes ideſt poſteros ſuos a ſe deſcendentes: deus condidit quedam duratura et ſemper futura ſcilicet angelos ꝛ celos ac ſidera ꝛ nil eſt opus ideſt neceſſe aut expediens hec.ſ. que ſemper durāt gigni.i.pduci ex ſe.i.ex ſuo ſimili(aut reuera ex ſe per intermedia.nā aqua generat ex ſe aerem ꝛ terram et gignitur ex eis ita eadem portio aque ſic transformata pōt redire in aquam ſicut et noſtra corpōra ex terra ſunt ꝛ in terram redeunt iterum in ſe reuerſura) aut diuidatur:vt nil opus eſt hec gigni.i.pduci de nouo cum intereant:ꝛ creare ex ſe prolē:cum ipſa ſufficiant:declarat exemplis. Nec ſol ſeminat ſolem:nec ſidus ſeminat:ideſt generat ſidera.At.i.ſed deus protulit quedā ſubiecta fato ꝛ ꝑ.i.neci.i.morti:niſi dicas necē violēter ab extrinſeco illatā(a necando eñi dicitur)ꝛ fatū a natura:hec.i.huiuſmodi corruptibilia:generāt ſeſe.i.ſe mutuo ꝛ ſui ſimilia:ꝛ cū nequeant manere eadem in ſeipſis ipſa manent in ꝓle.Nati.i.pgeniti ſunt ſimulachra:ideſt imagines ꝛ effigies parentū:ꝛ opus.i.expediens aut neceſſe eſt:vt ſup. cura nepotum.i.filiorū qui fratrū nepotes ſunt:ſit penes hos:ideſt in his.ſ. natis.Proles fluit ſic ex prole:ceu.i.ſicuti:annus lubricus.i.qui dilabitur ꝛ obrepit nobis(lubricū enim eſt quod quia pingue ꝛ glabrum teneri non poteſt vt anguilla)agit.i.poterit ꝛ impellit annū(vnde in georgi. Redit agricolis labor actus in orbem.Atqꝫ in ſe ſua per veſtigia voluitur annus quocirca volunt quidā ab am qd̄ eſt circū dici.Eſt enim circulus quidā vnde olim per draconē caudā ſuam mordentē figuratus dicitur) menſis renaſcitur de menſe.i.poſt menſem hora abiens refert horā:ꝛ arbor pullulat ab arbore.Pater.ſ.ieſſe(Sed aduerte lector barbara ꝛ indeclinabilia ab hoc authore ſolerter vitari)tulit.i.genuit: dauida regē ſcꝫ ſic.i.p talē ſucceſſionē.Et ezechias rex etiā fili⁹ achaz:tulit ſic manaſſem.ꝛ Eroſmus(hoc latine.nā hebraice Eſrom dicit)quem phares ge-

Simile.
Dauid.
Ieſſe.
Ezechias
Manaſſes.
Eſromus
Aram.
Salomō.
Naaſon
Exponit nunc rem quā vult.
Annus.

nuit:genuit ſic Arā:ꝛ Naaſon fili' aminadab genuit ſic ſalomona:ꝛ quia tua etas venit ad maiores annos.ſ.ad annos pubertatis:nam ni fallor biſſeptima etas.i.decimuſquart' ann' voluitur tibi:ꝓpterea.i.ꝛ ideo tu debes viro.i.ei qui vir tuus erit natos.i.liberos:ꝛ nobis nepotes:ꝛ deo cultores.o gnata tu morata es ſatis in ede ſup.ſacra:hoc eſt in templo: redi.i.reuertere ad nos:ꝛ ſuccurre libens noſtre ſenecte.

¶Vocibus his virgo in fletus prorupit:ꝛ ibant
Per roſeos vultus lachrymε:quas chara legebat
Admoto ſiccans oculos velamine mater.
Dedidicit fletum:ꝛ preſſis ſingultibus orſa eſt.
Chara parens tantum materni flumen amoris
Qđ lachrymis:gemituq; tumet:ꝗ plenus acerbis
Significat curis ꝛ ſollicitudine ſermo.
Que non corda domet vel ferrea:lumina que non
Miſerit in fletus tepidoq; impleuerit imbre:
Hec tua tanta parens pietas mea viſcera dudum
Stringet:ꝛ accenſam mouet ad ſuſpiria mentem
Si fineret:quo inclinat amor veſtigia ferre:
Nec tot opus lachrymis:nec ſingultib' eſſet:
Namq; animus totis vota in tua viribus iret:
Nec fuit a teneris quicꝗ͂ mihi dulcius annis
Quam curam gerere:ꝛ votis parere parentum
Sed celeſte meum tulit in contraria pectus
Numen:ꝛ impatiens ſtudijs ingentibus ardor
Sollicitat:cogorq; nouo parere furori.
In noua cepta meos ſenſus:imaſq; medullas
Impulit ethereus genitor:ꝛ magis ardua nobis
Et melior tentāda via eſt:decus ire per altum
Suadet iter:ꝗ ſi eſt votis aliena voluntas
Curaq; non eadem:veniam diuina ſequenti
Iuſſa date:ꝛ quo fert celum conuertere mentem
Me mea virginitas:impolutiq; pudoris

¶Vocib' his virgo in fletus ꝓrupit. Diua ac pientiſſima virgo agnoſcēs pietatē maternā vix potuit tēperare a lachrymis ſciens ſe votis ei' parere nō poſſe. Reſpōdit igitur modeſtiſſime ſe deo ita inſpirāte perpetuam eidem virginitatē deuouiſſe:vſamq; magnis auctorib' vtpote helia:heliſeo:ꝛ ſequacibus ꝗuis verū ſit ex prophetis multos cōnubia nō reſpuiſſe. Vez in hac ꝯformitate diue virginis ad carmelitas inuit author tacite vnā ex cauſis cur titulū ab ea ſumpſerūt. Ordo eſt. Virgo ſcz maria prorupit in fletus.i.amare fleuit his vocib'.i. propter has voces ſeu loquelas matris:et lachrymε ibant.i. fluebant per vultos roſeos.i. roſis in colore ſiles: ꝗs.ſ.lachrymas: chara mater.ſ.āīa:legebat.i.colligebat ſiccans ocl'os.ſ.virgis: velamine: ſcz capitis aut panniculo lineo admoto.Et ſup. virgo dedicit fletū.i.dedicit nō flere: hoc eſt repreſſit et reſtrinxit fletum:ꝛ orſa eſt.i.in•

Non tēperat a lachrymis virgo.

Oratio virginis quā matri reſpondet.

Explicat qđ aīo ꝓpoſuit.

Suā mentem i deū reijcit.

Immoꝛtalis amoꝛ gratam fecere tonanti:
Ille meo amplexu fruitur:ſemperq́ꝫ virentis
Floꝛe pudicitie:Thalamum foꝛtaſſe ſubire.
Atq́ꝫ maritales potero coniungere tedas:
Non poterit maculare meum venus vlla cubile
Uirgineumq́ꝫ decus:cuſtodiet ipſe pudoꝛem:
Qui dedit hec mihi vota pater:caſtiq́ꝫ nitoꝛem
Coꝛpoꝛis:ꝛ mentem nullum mihi polluet euum
Hec eadem ſanctos mouit ſententia vates:
Et magnos habet auctoꝛes temeraria foꝛſan
Diceret:ꝛ pꝛopꝛie male conſuluiſſe ſaluti
Auſa per ignotos calles ſi pꝛima fuiſſem
Uadere ꝛ ambiguis ſolam me credere ventis.
Rumpereq́ꝫ audaci nondum vada cognita greſſu
Clara per hos malignus liquit veſtigia calles
Helias:heliadeſq́ꝫ viri gratiſſima celo
Pꝛogenies viſura ſuo de ſemine diuos
Sic ſtat ꝛ immotum tenet hec ſententia pectus
Tu genitrix patiare oꝛo:ꝛ ſolare parentem
Longeuum:cure ſeſe ſciat eſſe tonanti.
Ipſe aderit:ſenioq́ꝫ graues ſolabitur annos
Sic virgo:ꝛ mater lachꝛymãtẽ amplexa receſſit.

cepit loqui:ꝛ hoc ſingultibus pꝛeſſis:idest poſtq̃ repꝛeſſerat ſingultus ſuos. O parẽs idest mater chara:tã tum flumen materni amoꝛis (quantũ ſup. in te conſpicio) quod ſup. flumen tumet.i. ſurgit et augeſcit lachꝛymis ꝛ gemitu: et qđ ſup. flumen vel qđ i. quã rem:ſermo plenus acerbis curis et ſollicitudine ſignificat:q̃ coꝛda vł.i.etiã ferrea non domet.q.d.nulla nõ domet.i. oĩa merito domet et molliat. vel poteſt eẽ oꝛdo. que coꝛda non domet tantũ flumen materni amoꝛis ꝛc. Et eſt notãda locutio qñ eñi nõ habemus quo ſatis explicemus conceptũ recurrim⁹ ad figuratam interrogationẽ:que plus põderis habet q̃ aſſertio etiã vniuerſalis: vt in bucco. Hec eadẽ vt ſciret qđ non faciebat amyntas. et eneí.ij. Quẽ nõ icuſaui amẽs hoĩmq́ꝫ deorũq́ꝫ aut qđ in euerſa vidi crudelius vꝛbe)ꝛ q̃ lumina.i.quos oculos nõ miſerit(.ſ.tantũ flumẽ materni amoꝛis)in fletus ꝛ que lumina nõ impleuerit tepido imbꝛe ſcꝫ lachꝛymarũ in moꝛẽ imbꝛis deſcendentium. O parens:idest o mater hec tãta tua pietas:ſtringit dudũ.i.iãdudũ:hoc eſt ex quo cepiſti loqui: mea viſcera:ꝛmouet mentẽ.ſ.meã accẽſã.i.inflãmatã amoꝛe tui:ad ſuſpiria. Si ego ſinerer.i.ꝑmitterer.ſ.a deo(ꝛ mallẽ legere ſinirer q̃ ſinerer q: amoꝛ q̃ inclinat ire ſinit:niſi diuerſus ſit)ferre veſtigia.i.cõcedere aut ire in ſentẽtiã:eo.ſ.quo amoꝛ inclinat.i.ſi ꝑmitterer tibi moꝛẽ gerere:nec op⁹ eẽ tot lachꝛymis:nec tot ſingultib⁹:nãq́ꝫ animus.i.voluntas mea iret totis virib⁹ in tua vota.i.oĩno cõſentiret tibi:nec q̃cq̃ fuit mihi dulcius a teneris annis q̃ gerere curã parentũ et q̃ parere.i.obedire votis.i.deſiderijs licitis ꝛ honeſtis parentũ:ſꝫ numẽ celeſte.i.volũtas di

Maria ex ꝑdeceſſoꝛib⁹ quoſdam ſe ait imitari.

Speciali⁹ mõſtrat. Helias.

Cõcludit virgo.

Figurata interrogatio.

uina:tulit meũ pectus in cõtraria:ſcʒ vota.i.aut in cõtrariam ſentẽtiã
(q: parentes ⁊ amici vſqʒ ad deũ amãdi ſunt:hoc eſt amãdi quidẽ ſunt
atqʒ eis obtẽperandũ eſt:ſed plus deus ⁊ deo)⁊ ardor.i.vehemens cha-
ritas impatiẽs.ſ.more aut intermiſſiõis ſeu remiſſionis:ſollicitat pect⁹
meũ ingẽtibus ſtudijs.i.conãtib⁹ deũ adamãdi:⁊ cogor parare nouo.i.
admirãdo ⁊ inſolito:furori.i.amori diuino q̃ me totã rapuit(nã noris
lector:nõ omnẽ furorẽ eſſe malũ aut dãnandũ.nam qui diuinit⁹ infun-
dit hoiem ſupra hoiem erigit ⁊ in deũ totũ rapit.Plato aũt quatuor di-
uini furoris ſpecies ponit quas Lãdinus recitat ad illũ.vj.enei.Ea fre-
na furẽti cõcutit)Genitor etherens.i.pater noſter q̃ eſt in celis:impulit
meos ſenſus ⁊ imas medullas.i.intimã affectionẽ meã incepta noua.
i.magna ⁊ a paucis aut null⁹ feminini ſexus in attẽtata.ſ.in õſeruatiõ-
ẽ ppetue virginitatis.Uia magis ardua:ideſt difficilior ad obſeruãdũ
melior.i.vtilior obſeruantibus eſt tentanda:ideſt moliẽda mihi.De⁹
ſuadet ſup.mihi:ire.i.vt eã per altum.i.arduum iter.i.per ſemitã ſin-
gularis virtutis.(vñ Uerg.de litera pythagore.Nã via virtutis dextrũ
petit ardua callẽ.Difficileqʒ aditũ primũ ſpectantibus offert)q̃ ſi volũ-
tas aliena.i.diuerſa a volũtate dei eſt vobis.ſ.parentib⁹ meis:⁊ ſi non
eadẽ cura eſt vobis q̃ mihi.ſ.parẽdi diuine inſpirationi:date mihi ſup.
ſequẽti iuſſa diuina veniã.⁊ cõuertite mentẽ.i.voluntatẽ veſtrã:eo ſup.
quo celũ.i.rector celi fert.i.impellit nos.Mea virginitas ⁊ amor.i.cha-
ritas ⁊ auiditas aut votũ ſeu deſideriũ imortalis.i.ſp duratura ac du-
raturũ:pudoris impolluti.i.caſtitatis virginalis⁊ nõ polluẽde:fecere me
gratã tonãti.ſ.deo.ille.ſ.deus:fruit̃ meo amplexu:⁊ flore pudicitie:ideſt
virginitatis ſemp virentis.i.in vigore permanſure:ego potero fortaſſe
ſubire thalamũ.i.nubere:⁊ potero cõiungere tedas maritales.i.accipe-
re maritũ p ſacramẽtum matrimonij(Notũ puto tedas eſſe faces ex li-
gno reſine aut picis pleno factas:⁊ accipi p quibuſcũqʒ facib⁹:quib⁹
ſponſe nubẽtes ad maritũ noctu ducebãtur.vñ vir ducere:⁊ mulier nu-
bere:⁊ tede p nuptijs dicũtur.Uerg.enei.iiij.Si nõ pertęſuʒ thalami te-
deqʒ fuiſſet.(Ulla ven⁹.i.cõcubitus etiã licit⁹ ⁊ legitim⁹:nõ poterit ma-
culare.i.violare meũ cubile(Elegãter ſubticuit cõiũctionẽ:ſed aũt.vo-
⁊ ſimilẽ:q̃ quotiẽs verbũ repetitur repeti noluit:ſicut nec verba illis re-
petitis.vñ dices.Nubere poſſum:pollui nõ poſſum.vel ſic.Nubere poſ-
ſum:ſʒ nõ pollui:vel ſic.Nubere poſſuʒ:nõ aũt pollui:vel pollui p nõ:
nõ aũt ſic.Nubere poſſum:ſʒ pollui nõ poſſum:vt valla precipit)⁊ valla
ven⁹ nõ poterit maculare decus.i.ornamentũ virgineũ.i.virginitatis
mee.Ipſe pater:ſcʒ celeſtis q̃ dedit mihi hec vota.i.deſideria:vel qui de-
dit vt hec vouerẽ:q: deus opatur in nobis ⁊ velle ⁊ pficere vt dicit Au-
guſti.in epi.ad vitalem.vñ nõ volentis neqʒ currentis ſed miſerentis
eſt dei.Ro.ix.Cuſtodit mihi pudorẽ ⁊ nitorẽ caſti corpis:⁊ nullũ eum-
polluit mihi mẽtem.i.neq mente neq corpe polluar.hec eadẽ ſentẽtia
ideſt hoc idem ppoſitũ:mouit ſanctos vates.i.pphetas p̃cipue carmẽ
liras:vt heliã ⁊ heliſeum:⁊ habet magnos auctores.i.quos imitari de-
ceat ſectores:ne ego dicerer.i.cẽſerer forſan temeraria:et cõſuluiſſe.i.
pſpexiſſe male ppriẽ ſaluti:ſi ego fuiſſem auſa vadere p̃ma.i.ſine aucto-
rum exẽplo:per calles ignotos.i.viã incognitã:⁊ ſi auſa fuiſſem crede-
re:ideſt cõmittere:me ſolã vẽtis ambiguis:⁊ rũpere greſſu audaci : va-
da nõdũ cognita.i.ſi nouum ⁊ inauditũ genus vite ſola ⁊ ſine exemplo

Furor diuini cum ſpecies ponat plato q̃tuor non oẽm furorẽ eſſe malum dicendum eſt.

Teda.

Vñ de de-dalo dꝛ ꝙ primꝰ ve-la nauis ĩuenit ⁊ an-tēnam: et dꝛ ꝯpiuit ꝑiter inſuetum.

fineqꝫ auctoꝛe deo ingreſſa fuiſſem: quomodo temerarij videtur nautę ꝙ mare intētatū pꝛimi nauigārūt vñ Hoꝛatius pꝛimo carmi. Illi robur ⁊ es triplex. Circa pectꝰ erat: ꝙ fragilē truci. Cōmiſit pelago ratē pꝛimus: nec timuit aphꝛicū. Decertantē aquilonibꝰ. Helias magnus. ſ. ꝓpheta liquit clara veſtigia ꝑ hos calles. i. celibē ⁊ virginalem vitam ꝑduxit: et eliades. i. heliſeus ſocius ⁊ imitatoꝛ helie: viri. i. ꝙ duo viri ſunt pꝛoge-nies gratiſſima celo viſura diuos. i. ſanctos (vt Albertum ⁊ Simonem aliosqꝫ ꝗplurimos carmelitas) de ſuo ſemine. i. de ſua inſtitutiōe viuen-di. nō eñ ſi ꝑpetue caſtitatis auctoꝛes ſunt de ſemine carnali intelligē-dum. pectus meū ſtat ſic. Aut abſolute ⁊ imperſonaliter dic. Sic ſtat. sic placet ⁊ ſic decretū eſt mihi: ⁊ hec ſentētia tenet pectus meum im-motū. Ego oꝛo o tu genitrix patiare: dies veniāt ⁊ patiēter feras: ⁊ ſolare. i. cōſolare parentē. i. patrem meum: longeuum: ideſt ſenioꝛē: ⁊ ſciat ipe ſe-ſe eſſe tonanti cure: ideſt ad curā hoc eſt ſe curari a deo: ipſe ſcꝫ tonans deꝰ aderit. i. auxilio erit: ⁊ ſolabit: ideſt quouis ſolatio ſuuabit annos eiꝰ graues. i. grauatos: ſenio. i. ſenili etate. Sic virgo ſup. locuta eſt: et ma-trē amplexa lachꝛymantē receſſit. Noluit eñ diuinis monitis obſtare: nec potuit ſuis deſiderijs modū impo nere: ideoqꝫ receſſit anxia.

Digreditꝫ ad virgi. patriā deſcribendā

Muſas inuocat.

Narrat.

Hic marie natale ſolum. Per digreſſiunculam deſcribit patriā diue vir-ginis. Oꝛdo eſt. O pu-elle caſtalides: ideſt o vos muſe que caſta-liū fontē in phocide regiōe colitis memo-rare: ideſt recēſere: nar-rare paucis ſup. ver-bis aut carminibus ſolū natale. i. patriā marie. ſ. virginis ⁊ ſe-dē paternā: et genus antiquū (q: vero an-tiquū ⁊ a paucis me-moꝛatum: ideo cōue-nienter inuocat mu-ſas: quod in re apta ineptū eſſet. vñ Hoꝛa-tiꝰ in arte. Nec deus interſit niſi dignus vindice nodus incide-rit. Imitatꝫ autē illud vij. eneidos. Nūc age qui reges erato: ꝙ rē-poꝛa rex. Quis latio antiquo fuerit ſtatus

Hic marie natale ſolum: ſedemqꝫ pa-ternam

Et genus antiquum paucis memo-rare puelle.

Caſtalides: etenī memoꝛi vos omnia mente

Tempoꝛa: vos terre tractus pelagiqꝫ teneris

Et vos parthenice comites famuleqꝫ fuiſtis.

Eſt arabes inter cadmeaqꝫ ſidonis arua

Palmiferamqꝫ pharon lybicis: que iungitur oꝛis

Et mare quod lato fecundam gurgite cypꝛum

Alluit: aſſyꝛijs pars non ignobilis agri

Terra ferax: belloqꝫ potens: atqꝫ inclyta cultis

Vnius iudea dei: clara oppida claras

Suſcipit apꝛicis poſitas in collibus vꝛbes

Aſcalon hic: ⁊ gaza potens eraria quondam

Perſidis antique: magna ſedet edita mole

Fulta ſupercilio pꝛeruptiqꝫ aggere montis

Hic vetus andromade vinclis inſignis ioppe

Judea.

Aſcalon.

Gaza.

Andromade.

Antiqua prior illuuie:ſummo ardua colle
Regia rectã ſion: ⁊ pulchram ſuſtinet arcem
Imperij caput:⁊ ſolymi moderamina regni.
Illic ſolemnes aras dauidica proles:
Atq; candenti poſuit de marmore templa
Illuc ex omni turbe regione ſolebant
Dona deo ⁊ prime frugis portare maniplos
Illic triticee cereris domus inclyta chriſto
Conſcia naſcenti montanaq; nazareth:ambe
Illuſtrem tenuere locum:genus iſta paternum:
Altera maternum marie dedit:iſta tonantis
Conceptu felix:ortu felicior illa:
De patria ſatis hec:poſthac de ſanguine dicam.
Iſmerie ſoror anna fuit regalis origo
Et ſoboles magni veniens dauidis ab alto
Sanguine:zacharie coniunx ſata ſemine prime.
Tres triplici partu marias:tribus anna maritis
Progenuit:ſanctũ:⁊ ſummo genus ethere dignũ
Prima deo ſacros partus dedit:altera natos
Quatuor alpheo iudam ſimona iacobum
Et qui iuſtitie clarum cognomen habebat.
Tertia de natis tibi quos zebedee duobus
Edidit:ad calpen vnum tranſmiſit:⁊ vnus
(Si populi preſtanda fides rumoribus vlla eſt)
Viuus Amazonijs epheſi ſepelitur in agris.
Sicq; duos inter ſtuduit concludere natos
Regnantem latio chriſtum:Romeq; tenentem
Imperium:leuam tellus aſiatica dextram
Gens hiſpana tenet:regnũ inter vtrũq; latinum.

aduena claſſem. Cuȝ
primũ auſonijs exerci- Sion.
tus appulit oris. Ex-
pediaȝ ⁊c. Et illud in
eodẽ. Pandite nũc he- Tẽplũ ſa-
licona dee cãtuſq; mo lomonis.
uete. Qui bello exciti
reges q̃ſq; quẽq; ſecute
Cõplerint cãpos aci-
es:qb' iã tũ itala tũ flo-
ruerit terra alma vi-
ris:qb' arſerit armis
Et meminiſtis eñi di-
ue ⁊ memorare poteſ-
tis. At nos vix tenu-
is fame plabit aura.
In eo ãt q puellas vo
cat Iuuena. imitat ſa Nazareth
ty. iiij. dicentẽ. Narra
te puelle pierides:p-
ſit mihi vos dixiſſe pu Nunc ad
ellas. (Etenĩ. i. qz cer gen' vgis
te vos tenet(. oia tpa digredit.
mẽori mẽte:vos tene Iſmeria
tis tract'. i. regiones
terre: et pelagi. i. ma- zacha-
ris ⁊ vos fuiſtis comi rias.
tes ⁊ famule prtheni- Comes
ce. i. diue vginis vt pri' 'elegãtius
dictũ eſt. (Sane cõue cũ ordo q
nĩeret viſus ẽ ordo: cũ alio caſui
qz ornati' dixeris: ſuȝ annectit.
paulo comes: ⁊ pplo Alpheus.
dux: q ſit comes pau Judas.
li ⁊ dux pplt:tũ qz tur Simon.
pis coĩcidẽtia ſyllabe Iacobus
fuiſſet ſi i gtõ dixiſſet zebedeus
parthenices comites Sic cõple
(Iudea exhis ps non tuȝ eſt qõ
ignobiliſſime p lipro mater p ſi
tẽ figurã nobiliſſima lĩs a xpo
agri aſſyrij. i. regiõis popoſce-
aſſyrie ⁊ exhis terra fe rat mat-
rax vij pmiſſionis dr thei. xx. ca
⁊ potẽs bello vt ex io pite.
ſepho de bello iudai-
co videt lȝ atq; iclyta
i. clara ⁊ glioſa cultu
i. ppt cultũ vni' dei q

ſup.ſuſcipit.i.cõtinet clara oppida ⁊ claras vrbes poſitas.i.ſitas in co
libus.i.monticulis apricis.i.ſoli expoſitis nõ nemoroſis necvmbroſis.
Eſt inter arabes ⁊ arua ſidonis:illius ciuitatis que ſitũ hꝫ in pulcherri
mo cõtinentis portu:vt dicit Strabo li.xvj.de ijs locis ita loquẽs. Me
diterranea vltra pheniciã(que eſt ad mare rubrum)vſq; in arabes inter
gazã ⁊ antilibanũ iudea nominat̃ quare cũ iam celo ſyrũ pagrauerim⁹
iter in pheniciã deflectamus de cuius vna parte locuti ſumus que ab or

Sidon.

thoſio barutũ vſq; ptendit poſt barutũ eſt ſidon quadringẽtis fere ſta-
dijs ab ea diſtãs.Poſt ſidonẽ maxima ⁊ antiquiſſima phenicũ eſt tyrus:
que cũ illa ⁊ magnitudine ⁊ facie ⁊ antiquitate contendit:ſed poete ma-
gis ſidonẽ celebrauit adeo vt Homerus tyri non meminerit)cadmea.i.
a cadmo vt dicũt poſſeſſa: ⁊ pharon inſulam in ora egypti: palmiferam

Judea.
Gaza.
Tyrus.

i.palmarũ feracẽ:que iungit̃ oris lybicis maxime tyris:⁊ inter mare qđ
alluit.i.fluctu ferit lato gurgite:cyprum inſulã illam fecundã.i.fertilem:
hic.i.in hac regione.ſ.iudea Aſcalõ ciuitas illa nõ magna ſm̃ Strabo-

Gaza iu-
dee ciui-
tas a the-
ſauro ma
gno deno
minata.

nem cuius ager cepas precipue fert:⁊ gaza ciuitas illa a theſauro(nã ga
za apud illos dicit̃ denominata potẽs.i.diues exiſtẽs quondã eraria.i.
repoſitoriũ eris.i.fiſci aut theſauri:antique pſidis.i.regni perſarũ(era-
rium autem dr̃ ab ere:qꝛ prima pecunia erea fuit)ſedet.i.ſita eſt hic edi-
ta.i.extructa in edito.i.ſublimi loco magna mole(qđ ad gazã tm̃ refer-
tur fulta.i.ſuſtẽtata ſupercilioq; p.i.agere mõtis prerupti. Hic.i.in his
locis eſt ioppe vetus ciuitas illa antiqua.Juxta quã egypti ora mirũm
modũ flectit̃ ad aquilonẽ prius ad orientẽ extẽſa:hoc in loco nõnulli an
dromedã ceto expoſitã fabulis tradiderũt. Nã locus ſatis editus eſt vñ
dicũt ab eo hieroſolyma conſpici iudeoꝝ metropolim. Hec Strabo lib.

Androme
da a pſeo
perempta
belluã li-
berata fu
it:eiuſq; vi
cula ad-
huc ⁊ apđ
ioppẽ mvi
crore mo
numentũ
ſeruare di
uus hiero
ny.dicit.

xvj.Oui.lib.j.dicit.Sunt q̃ ethiopiã in noſtrã phenicẽ traducãt. Et res
de andromeda geſtas in ioppe contigiſſe dicãt.hec ille. Sane dicũt per
ſeum cũ occiſa gorgone in patriã remearet vidiſſe forte e loco excelſo an-
dromedẽ circa regna cephei ſcopulo ob crimen matris ⁊ ammonis ſen-
tentiã alligatã:⁊ marino monſtro.ſ.ceto expoſitã: parẽteſq; eius caſum
in littore deflẽtes:cauſa aũt cognita:cõiugiũ puelle cũ parentibus pepi-
giſſe eamq; liberaſſe:ceto q̃ ad eã deuorandã venerat interẽpto. Proper-
tius.Exoluit duris cãtibus andromedã Bellue huius q̃ ad deuorandã
andromedã venerat oſſa ex oppido iudee ioppe apportata:oſtẽdiſſe Ro-
me inter reliqua miracula fert̃ in edilitate ſua Marcus ſcaurus lõgitu-
dine pedũ.xl.altitudine coſtarũ indicos elephãtes excedẽte: ſpine craſſi
tudine ſeſquipedali:verũ cũ nuptie celebrarent̃ phineo cephei fratre cui
ante ſententiã puella deſpõſata fuerat:eã repẽte ⁊ vi auferre volenti pre-
lium intulit:multiſq; ex hoſtibus interẽptis reliquos oſtẽſo gorgonis ca
pite cõuertit in lapides.Mox quoq; in perſas pfectus ſubditã eam ſibi
nationẽ libero patre ſuperato a nomine ſuo nuncupauit ⁊ p ſepolim re-
giam vrbem ꝯdidit. Andromede aũt Cephei filia fuit ex caſſiopea vxore:
quem in ethiopia ⁊ ioppe vrbe ante diluuiũ(vt ferunt)condita regnaſſe
accole longiſſimo tẽpore affirmarunt:eo ſigno qđ tumulũ eius fratriſq;
phinei veteres cũ plurima religione retinerẽt.Hec Sipõtinus.Eſt ergo
vetus ioppe:in ſignis vinclis andromede quib⁹ ligata dũ ceto expone-
retur dicit̃(Declinatur aũt latine hec andromeda:⁊ grece hec andrmedian
de)exiſtẽs prior antiqua illuuie ideſt inundatione aquarũ: quia dicunt
eam conditam ante diluuiũ:et ſyon ciuitas illa hieroſolymitana ardua

i.ſublimis appoſitoꝛie regia tecta.i.que eſt domus regia ſedet ſupple in ſummo colle.i.in editioꝛe parte eius regionis: et ſuſtinet pulchꝛā arcem ſcꝫ templum Salomonis: ⁊ domum regiam appoſitoꝛie: caput imperij et moderamina regni ſolymi.i.hieroſolymoꝝ ⁊ iudeoꝛum. Proles daui dica:ſcꝫ ſalomon poſuit illic ſolemnes aras:ſcilicet in templo a ſe cōſtructo:⁊ poſuit alta templa de marmoꝛe candenti. Turbe ſcilicet iudeoꝛum ſolebant poꝛtare illuc.i.ad illud templū ex omni regione:deo dona ⁊ maniplos pꝛo manipulos pꝛime frugis.i.pꝛimitias fruguꝫ ſuarum. Dom⁹ cereris triticee.i.vbi eſt copia frumēti ⁊ pcipue tritici:vel in qua Roboā poſuit ciboꝛum hoꝛrea:vt dꝛ.ij.para.xj.inclita.i.clara ⁊ nobilitata:conſcia xpo naſcēti.ſ. bethleē:⁊ nazareth ciuitas illa galilee tenuere illic.i. in regione iudee:illuſtrē.i.clarū locū. Iſta.ſ.nazareth dedit marie gen⁹ paternū:altera.ſ.bethleē dedit marie gen⁹ maternū.i.ex parte pris erat oꝛiūda a nazareth.vn̄ miſſus ē angel⁹ gabꝛiel ad eā cū eēt domi paterne in ciuitatē galilee cui nomē nazareth.⁊ ex parte mr̄is erat de bethleē ciuitate Dauid:q: de pgenie dauid fuit. Iſta.ſ. nazareth eſt ſup.felix conceptu.i.pceptione tonātis.i.filij dei viui quē in nazareth de ſpū ſcō pcepit illa.ſ.bethleē ē felicioꝛ oꝛtu.i.natiuitate tonātis.ſ. xpi hec ſatis ſup. dicta ſunt aut dixi de patria.ſ.diue virginis.i.natali ſolo. (Nā errāt qui dicūt reges habere multas patrias:cū mltas regiōes poſſidēt.) Ego di cā poſthac.i. deinceps de ſanguine.i.pgenie marie. Anna.ſ.mr̄ v̄ginis fuit ſoroꝛ iſmerie:extitēs oꝛigo regalis ⁊ ſoboles veniens.i.deſcendens a ſanguine magni dauidis.ſ.regis. Cōiunx zacharie:patris diui baptiſte.ſ. ſancta elizabeth eiuſdē mater.ſata.i.genita eſt ex ſemine pꝛe.ſ. iſmerie. (Nā vt egregi⁹ vir ⁊ religioſoꝝ columē Ioā.trithemius ſpāhemēn. abbas in vita diue anne ſcripſit. Btiſſima anna erat de tribu Dauid oꝛta ex bethleē patre Stolamo:matre v̄o emerētia: parētib⁹ ſm̄ legis decreta religioſis:q̄ eā vna cū ſoroꝛe iſmeria in timoꝛe dn̄i ab infantia nutrierūt. Videt aūt pꝛioꝛ.i.antiqoꝛ fuiſſe iſmeria:q: vetula erat elizabeth cū maria adhuc eſſet iuuēcula:vnde hic dꝛ pꝛime:vbi mallē dixiſſe pꝛioris.) Anna pgenuit tres marias triplici partu.i.trib⁹ diſtinctis partub⁹ ⁊ tribus maritis. Appoſitoꝛie gen⁹ ſctm̄.q.d.marias exiſtētes gen⁹ ſctm̄ ⁊ dignū ſummo ethere. Pꝛia ſup.maria.ſ.filia Ioachin ⁊ cōiunx Ioſeph dedit deo ſacros part⁹:q: peperit vnigenitū altiſſimi patris ſine viri ſemine. Altera.i.ſcōa maria filia.ſ.cleophe ⁊ coniunx alphei:dedit alpheo quatuoꝛ natos.i.filios:iudā:ſimona: iacobū.ſ.minoꝛē.⁊ ſup.eū q̄ habebat clarū cognomē iuſtitie.ſ.ioſeph iuſtū. (Aduerte lectoꝛ q̄ iacob⁹ ſicut cetera que i cum vocali in pꝛima ſyllaba habent pꝛimam ſyllabā diuidit: vt ſit iacobus tetraſyllabū cuius penultima longa eſt:vn̄ Claudian⁹. Ne laceres verſus dux iacobe meos. Peccant qui eam bꝛeuē pꝛoferūt.) Tertia:ſcꝫ maria ſalome filia ⁊ zebedei vxoꝛ:tranſmiſit vnum id eſt alterum de duob⁹ natis.i.filijs quos zebedee edidit.i.peperit:tibi ſcilicet iacobū maioꝛē:ad calpem.i.montē illum hiſpanie vbi viſitur nunc:⁊ vnus.i.alter:ſcꝫ Ioānes euāgeliſta.ſi vlla fides.i.credulitas eſt pꝛeſtāda rumoꝛib⁹ populi:ſepelit̄ viuus epheſi in agris amazonijs in regione illa aſie:de quo Hierony.in pꝛologo euangelioꝛum eius. Hic eſt ioānes q̄ ſciēs ſupueniſſe diem receſſus ſuis cōuocatis diſcipulis ſuis in epheſo p multa ſignoꝝ experimēta pꝛomens xp̄m:deſcendens in defoſſum ſepulture ſue locum facta oꝛatione poſitus eſt ad patres ſuos tam extraneus a dolo

Vn̄ p pꝛopheta dꝛ: ⁊ tu bethleem terra iuda nequaquaꝫ es minima in pncipibus iuda: ex te enim exiet dux qui regat populum meuꝫ iſrael.

Parētes diue āne.

Iacobus (cū p dieresim vt q̄ eam putauerūt) quadriſyllabū ieſuſq; ⁊ Ioſeph triſyllabū hꝫ pferri.

re mortis ꝙ a corruptiõe carnis inuenit̃ alienus. hec ille. Sane rumor eſt nihil illic preter manna inuẽtũ ſub quo quaſi anhelãtis corporis motum percipi dicunt. ¶ Et ſic ipſa maria mater filiorum zebedei de qua d: Mat. xx. Tunc acceſſit ad eũ .ſ. ieſum mater filiorũ zebedei cuz filijs ſuis adorans ⁊ petens aliq̃d ab eo. Qui dixit ei. Quid vis. At illa. Dic vt ſede ant hũ duo filij mei: vnus ad dextram tuã: ⁊ vnus ad ſiniſtram in regno tuo ⁊c. quia ergo chriſtus in petro ⁊ vicarijs reliquis rome regnat videt̃ Jacobus ſitus eſſe a dextra ⁊ Joã. a ſiniſtra. vnde ait.) Sicq̃ ſup. tertia maria ſtuduit concludere chriſtum regnãtẽ in latio ⁊ tenentem imperiũ rome inter duos natos et tellus aſiatica vbi ioannes ſepultus eſt tenet leuam .i. ſiniſtram: gens hiſpana vbi iacobus eſt tenet dextrã ⁊ regnum latinum .i. romanũ eſt inter vtrãq̃ .ſ. aſiam ⁊ hiſpaniam: ⁊ ita chriſtus in medio regnat. Et hec de primo libro.

¶ Andree Vaurentini Serrani in ſecundum parthenices Mariane. F. B. M. deſcriptio.

¶ Meſta domũ mater Nymphe: ſz nota voluñtas
Conſilium cogit: Monitis interrita perſtant.
Parthenice: vates diſcuſſis nocte tenebris.
Quid faciat diſcit: iuſſos citat ergo tribules.
Ad delubra: ferant virgas iubet: ocius adſunt.
Sollicitat manes agabus: ſed duxit ioſeph
Ad monitus flammis nõ indulgere. Salutat
Aliger intactã. Que trans mõtana peragrat
Ad ſterilem: vẽtrem nouit tumuiſſe reuerſe
Vir: didicit cauſas. Agitans conuiuia leti

¶ Proſequit̃ ⁊ deſcribit. V. ſcʒ librũ Parthe. Meſta mater anna triſtis: tali filie reſpõſo qd̃ legi ſatis nõ reſpõdebat. Domum redijt ſub hieruſalem relicta. vnde anxia reſponſo genitrix in tecta redibat mẽta mouens animo neq̃ ſententia nate viſa ſatis legi priſciſq̃ accommoda patrũ ritibus. Nota voluñtas ibi tandẽ prolata pallor peruenit ad ipſas ſacrorum ⁊ templi doctas antiſtitis aures. Nymphe virginis marie cõſiliũ cogit. Cauſam dat cogendi pontifici. Nam ipſius imperijs altam conſcendit in arcem conſilium venere ſenes enigmata legum rimari ſoliti. Monitis interrita perſtat .i. firmior fit. Admonetur ab angelo ne timeat nympha puellarum celo gratiſſima ſalue. ⁊ poſt. Ne trepida tua vota pater firmauit et auxit. Vates pontifex diſcit ab angelo. Naʒ tertia lux aderat poſtq̃ vulgata ⁊c. ⁊ poſt. Tũ diuina preces mens q̃ non deſpicit equas. Ad ſummũ ſecreta dedit rñſa coragũ. Diſcuſſis tenebris ignorantie nebulis remotis iuſſa citat. Sacerdotes vocat Tribules ꝑcepit enim angelus. Sumere thraicia virgas de frõde tribules. Quemq̃ ſuã ⁊ ferri ſumptas in tẽpla iubeto. Et iuſſitq̃ ſolutos cõnubio acciri. Sollicitat manes agabus q̃ ſuis magicis experiri voluit num ſperare liceret virginem hic. Hoc vnus veritas artes edoctus ⁊ alta. Sʒ duxit ioſeph in vxorẽ duxit non talia ſperans. Nam deus claras ſtudiũ cui fallere mentes. Frigentẽ ⁊ caſto ſolitum ſeruire pudori. Elegit de plebe virum ⁊ hinc mane reuertunt̃ ſcrutatiq̃ʒ ordine virgas: vt videre ſenis ſummũ frondere cacumen. Et duci

tur in medium ſenior. Admonitus flammis nō indulgere veneri operā dare hic dumq; ita feruet opus ſponſi de⁹ ora ſopore preſſit. Et teneros tibi iungimus annos. Nō feram vt fruſtra in venerem tua languida virtus ardeat. Amplexus in gremiū v̄ginis huius ire caue. Salutat aliger gabriel mariam: dum cum locum eſaie legit qui virginē pariturā canit. Dumq; ita celeſti mentē ſuccenſa calore. In laudes ignara ſuas p̄rūpit olympo labitur. & poſt. Pone metus inquit ſuperis gratiſſima virgo. Ad ſteriles: ad elizabeth que vocata eſt ſterilis. deſcribitur enim virginis ad elizabeth cognatam viſitatio hic. Plena deo mater fetuq; animola latē ti. Uentrem nouit tumuiſſe reuerſe: in patriā hic tū vir occurrēs vt v̄ginis ora reuerſe palida cōſpexit tumidūq; exurgere ventrē didicit cauſas quas angelus ioſephum docet. Scrē ſenex q̄ tanta tua veſania mentem. Agitant conuiuia leti. Talibus admonitus diſcuſſio mēbra ſopore. Explicat & largo ſenior conuiuia luxu. & alia plura.

Ꝯ F. Baptiſte Mantuani Carmelite theologi. Parthenices Mariane Liber ſecundus.

Anna reſponſo genitrix in tecta redibat.
Multa mouēs animo: nec eſſ ſententia nate.
Viſa ſatis legi: priſciſq; accommoda patrum.
Finibus: in vacuos etenim: partuq; carentes
Experteſq; thoros ſobolis ſuperoſq; deumq;
Iraſci: tunc fama fuit diuumq; minari
Suppliciū in ſteriles veteres: multo añ maritum
Non aliam ob cauſam paſſim cōuitia norat.
Summo tum q; procul tēplo ſpectantibus ipſis
Ciuibus: & triſtem caſum miſerantibus vltro.
Namq; vir ardentes votū poſiturus ad aras
Ante habitam prolem: dū ſe in ſecreta tuliſſet
Templa: ſacerdotū ſtrepitu diſcedere ſacro
Ex adito iuſſus fuerat: turpemq; repulſam
Paſſus: & hoc patriam fugiēs ob dedec⁹, vrbem
Rus coluit: pluresq; latēs inglorius annos
Duxerat in luctu triſtem ſine coniuge vitam.
Sicut vbi amiſſo thalami conſorte per agros

Anna reſponſo genitrix. In hoc p̄ncipio ſcdi libri redit autor ad narrationē principalis inſtituti: docetq; qua anxietate ſcriſſima mater āna ex tali v̄ginis ſacroſancte reſponſo p̄culſa domum redierit & q̄s ſermones q̄ſq; rationes ſecum inter redeundum voluta bat: que omnia ex decoro perſonali: de prompta ſunt. decet enim matronam prudentem in re tam noua ſollicitam habere mentem. Nactus autem occaſionem inſerit que pri⁹ more poetico omiſerat: quo videlicet mō Joachim ob ſterilitatē templo exploſus fuerat: quo propoſitū ac votū virginis dānabilis videbatur. Or vero oia ſatis expoſita ſūt: ordinē duntaxat collige

Steriles cōtempti

Interſerit nūc autho: q̄ pore libro cōſulto reliquerat. Cur ex tē ſplo explo ſus ioachī

Sola volat turtur: nitidis nec potat in vndis
Ne comitis priſci triſtetur imagine viſa;
Nec videri poſthac fertur conſidere trunco
Sed miſeram diuina ſenis clementia fortem
Proſpiciens/ annec preces: et dona gementis.
Miſit olympiaca celerem de ſede miniſtrū/
Qui dedit hec mandata viro: tua tecta reuiſe
Conſortem ſolare, egram: meſtoſq penates.
Anna tibi letos partus prolemq datura eſt
Femineam/ magno ſcēt dabis omine nate
Fatidicum ductuq maris deſidere nomen/
Et mariam dices: ſanne mādata miniſter
Attulit/ hec eadem miranti q inſuper addit
Hos monitus: limen note pete cōcita porte/
Qua tibi rus itur: ſacris hic magne peractis /
Obuius occuret coniunx: greſſu illa citato
Venit ab vrbane (que dicitur aurea) porte.
Limen: et offendit redeuntē rure maritum/
Illic ſuſcepti hoſpitio cōmunis amici
Amplexu: longiſq vna ſermonibus illam
Conſumpſere diē: et certi de prole futura/
Magne ſuos petiere lares gauiſa reuerſum
Tota domus largo: dominū ſuſcepit honore/
Hic igitur, meſto voluens ſub pectore mater/
Egra fatigabat tacitis precordia curis:
Et gradiens tali ſecum ſermone locuta eſt.

Cōparatio turturis natura

Angel' ad ioachim.

maria vñ dicitur

Angel' ad annam.

Anna ad portaȝ aureā offendit ioachī

Gauiſa domus Joachim reditu.

ro q̄ talis ē. Genitrix idest mater virginis ſcȝ diua āna anxia rū ſo.i. ꝓpter rūſum ſilic ſiue redibat in tecta.i.i domū ſuā: mouēs.i. ꝟſans et agitās aīo multa. Eſt autē ꝟgi. vñ eū.iū. Multa mouēs animo nymphas venerabar agreſtes. Enim pro quia. ſententia gnate. i. filie videlicet marie: nec idest nō eſt viſa ſatis accōmoda.i. cōſona legit priſcis.i. antiq̄s ritibus. idest inſtitutis: obſeruationibus et tradititionibus patrū.i. maiorū ſuorū. Etenim.i. quia certe fama fuit tunc (bene tunc: quia nunc virginitas fecūdiſſimo matrimonio prefertur) ſuperos.i. oēs ſpirit' celeſtes et deum ipſuȝ iraſci: in.i. cōtra thoros vacuos: et pro.i. carētes partu et expertes.i. nullam habentes partē ſobolis.i. prolis: et deum et ſuperos minari dirū idest execrabile ſuppliciuȝ ſcȝ maledictionē: l veteres ſteriles. et ſupple anna norat: mari rū ſuū: ſcilȝ Joachim (quē tū nō nominat vel quia aſperum nomen eſt: vel quia nouerat graues viros: vt Auguſtinū contra fauſtū de nomine prīs diue ꝟginis dubitaſſe) paſſum cōuitia.i. exprobratione et contumelias: ob nō aliam.i. ob eādē cauſam: videlicet ob carentiam prolis: et ſubmotum: idest expulſum aut ſemotum.i. ſeparatum procul templo.i. a templo: ipſis ciuibus.i. vicinis ſpectantibus et miſerantibus vltro: idest non inſtigatis ad hoc alium•

de ꝙ a natura hūana que ad pietatē prona eſt. (Unde humanitas dicit̄ ea virtus qua miſeros hūane amplectimur) caſum .i. euentū illū: triſtē .i. dolēdū: q: caſu nō vitio ſuo ple caruit. Nā vir .i. marit⁹ eius poſiturus votū .i. rē votā: videlicet vitulū agnū aut hedulū añ aras ardētes .i. incē-ſas vt faceret holocauſtū: et dū tuliſſet .i. intruſiſſet ſe ante plē habitā .i. priuſꝗ prolē haberet: in tēpla ſecreta .i. nō oib⁹ patētia: ſꝫ ſolis parētib⁹ cōceſſa: ipſe fuerat iuſſus: ſtrepitu .i. cū increpatione et exploſiōe ſacerdo-tum diſcedere ex adito .i. loco quem ei adire nō licebat ſacro .i. ſacerdoti bus et rite ſacrificaturis conceſſo. (Noꝛis grammatice hoc aditū eſſe grecum vocabulum: dicit̄ eñi ab a que eſt priuatiua particula: et verbo (dio) qd eſt ſubeo: quia ſoli ſacerdoti illum locū adire apud gētiles licebat. Unde Seruius aditum inquit eſt locus templi ſecretior: ad quem nulli eſt aditus niſi ſacerdoti. hec ille. Eſt ergo aditū ſiue aditu: aditus eñi dicit̄ ab adeo verbo: qd cōpoſitū eſt ab ad et eo. et ſcribitur latino: hic vero accipitur aditū ꝓ eo loco in quo ſacrificia ferebant quē ſterilibus adire nō licebat) et vir paſſus repulſam .i. reiectionē turpem .i. infamantē et exprobroſam. et fugiēs ob hoc dedecus .i. vituperiū vrbem patriā .i. natalem .ſ. nazareth: coluit rus cum paſtoꝛibus .ſ. degens: et ipſe latens inglorius id eſt ignobilis et ſine gloꝛia vt vilis et abiectus: plures annos (ſic etiā prius dictū eſt: vir pluribus exulat annis: vbi ſententiā noſtrā poſuimus) duxerat vitā triſtem in luctu ſine coniuge. Sicut turtur amiſſo cōſoꝛte thalami .i. maſculo cui vt marito coheret volat ſola ꝑ agros (quia dicit̄ ad ſecundum non tranſire) nec potat in vndis nitidis: id eſt aquis lympidis et imaginē referētib⁹: ne triſtet̄ viſa imagine ſua .i. ſpecie ſua ꝗ eſt imago pſci comitis. (Nil eñi eſt ſimilius turturi maſculo ꝙ turtur femella) nec pro et nō: et fertur nō cōſidere .i. capere ſedē aut deſcēdere ad capiendū ſedem: poſthac .i. poſt amiſſum conſoꝛtē ſup .i. in trunco viridi .i. ramo virēte: ſed diuina clemētia proſpiciens .i. miſericoꝛditer: poꝛro .i. de lōge aſpiciens (quia proſpexit de excelſo ſancto ſuo: dominus de celo in terrā aſpexit) miſeram ſoꝛtē .i. miſerandam conditionē: ſenis .ſ. Joachim et proſpiciens ꝑces et dona .i. elemoſynas anne gemētis: miſit celerem miniſtrū id eſt angelū de ſede olympiaca .i. celeſti: qui dedit viro hec mandata. O Joachim ſup. Reuiſe .i. abi iterum viſum tua tecta .i. domum tuā: et ſolare (cōſolamur enim verbis: ſolamur rebus: vnde hic ꝓprie poſuit) cōſoꝛtem: id eſt coniugem tuā egrā .ſ. animo .i. meſtam et dolentē: et penates: id eſt domeſticos tuos meſtos. Anna datura eſt tibi partus letos: et prolē femineā: tu dabis ſancte nate .i. filie magno hoie .i. future rei iudicio nomē fatidicū .i. illic fataliter debitū et deductū de ſidere maris: q: enim maris ſtella eſt mariā dictā vult: vnde ſubdit: et dices .i. vocabis eā mariā. (Sed attende lectoꝛ ne falſo authoꝛem culpes: mariā etiam hebꝛaice: vt author eſt hieronymus. ſtellā maris dici: aliter non dediſſet hebꝛeo nomini latinā etymologiam. Bene autem penultimā coꝛripit moꝛe latino: et ante illā quia que maſculina in ius hñt: ia coꝛripiunt: vt lucius: lucia: anaſtaſius anaſtaſia: marius maria: nec obſtat ꝙ mariam hebꝛeum nō deduci contendas a latino: quia et hebꝛea vocalem ante vocalē paſſim coꝛripiūt vt ait Helias: licet imperiti cōtra pꝛoferaut) et miniſter .i. angelus attulit Anne hec eadem mādata. et addit pro addidit Anne ſup .i. inſuper .i. vltra māda-ta viro data: hos monitus (Dicitur etiam hoc monitū) tu cōcita .i. feſtina pete limen .i. ingreſſum poꝛte: note .i. quam noſti .ſ. qua .i. per quē itur

Aditū ps tēpli ſecretior: ſolo ſacerdoti acceſſibilis: et adit⁹ interitus.

Coꝛripuit et ante illā catullus foꝛmoſus ait mariā ducit hoc noꝛi⁹. et iuuec⁹ ſiſtit ad marie.

templū ubi legi' ieſus

tibi.i.tu ire ſoles rus ⁊ mane hic .i. illic.i.in illa porta:peractis ſacris.i. poſtq̄ ſacrificaueris cōiunx.i.maritus tuus occurret tibi obui'. Illa:ſcʒ Anna venit greſſu citato.i.accelerato ad limen porte vrbane que dicitur aurea:⁊ offendit:ideſt inuenit illic maritum redeuntem rure: et ipſi ſuſcepti illic hoſpitio.i.in hoſpitium: amplexu.i. per amplexum cōis amici: ideſt hoſpitis qui ambos beniuole accepit.eo ꝙ vtriuſq; amicus ipſi cōſumpſere vna.i.ſimul illam diē longis ſermonibus narrātes.ſ. mandata celitus miſſa:⁊ ipſi certi de prole futura:petiere mane ſuos lares.i.domum ſuam (honeſte noctem in qua proli operā datam ſignificat ex eo ꝙ dicit certos de prole futura rediſſe preterit. ſic tamē vt illic manſiſſe intelligant:nam ſi totā diem ſermonibus conſumpſerunt ⁊ poſtridie primum reuerſi ſunt:certum eſt noctem illam in vrbe manſiſſe: vbi genitam diuam virginē innuit) tota domus.i.familia gauiſa dominū.ſ. Ioachim reuerſum ſupple eſſe ſuſcepit ſup.cū:ſubaudi cū (non cū inſtrumentum: ſed comitantiā hic ſignificat) largo honore. Igit mater voluens hec ſub meſto pectore.i.repetens ⁊ agitans ſecū hec omnia: fatigabat precordia ideſt intima viſcera ſua:egra.i.anxia ⁊ meſta tacitis curis:ideſt ſollicitudinibus:et ipſa gradiens:ideſt abiens domum:locuta eſt ſecum:ideſt in animo tali ſermone qui ſequitur.

Oro querimonijs plena āne a virgīe redeuntis.

Hoc frequentiſſimum.

Se ſolat.

Cure. hec deploratio diue anne feminine affectiōis: ⁊ inſtabilitatis plena eſt: hʒ tn̄ grauiuſculas ſentētias q̄s decēter a maiorib' ſe vidiciſſe atteſtat. Iterum tn̄ q̄buſdā diſplicet ꝙ aiacis ⁊ oreſt furias tam ſanctam matronā meminiſſe dicit: verū excuſatur quia non legiſſe ſed a pr̄e audiſſe dicit quas vt ordinē proſequamur ſic habeto. Aiax thelamonis vir fortiſſimus ⁊ marte ſtrenu' poſt mortē Achillis euſdē arma que vulcan' thetidi fabricauerat ſibi vēdicare cōtra Vlixē conatus eſt vt horatius. ij. ſermonū. ⁊ Ouidius in prīcipio. xiij. Metham. late proſequūtur. ve

Cure o vani p poſteritate labores

O dolor: o pietas: infortunata parentum.

O ſtudium infelix: vbi res:et tempus et ipſa

Viſcera ⁊ exhauſtas in ſollicitudine mentes

Triuimus:vt canis caput aſperſere dolores

Linquimur: immemores demens incuria natos

Separat a nobis/meritorū oblita propago

Non equat curas:⁊ non reſpondet amori

Sed q̄d te fruſtra miſeram coquis anna:qđ ipſi

Fecimus:hoc patimur:patres vt amauimus ipſi/

Sic noſtrum nos ſemen amat/taxamur eodem

Iudicio:ſic fata ferūt/ſuſpiria perdis.

Iſte modus rerum mūdi productus ab ortu.

Tranſmeat ad gentē per ſecula noſtra futuram/

Singultire potes:turgentia lumina fletu.

Exhaurire licet:ſed ferrea fata mouere

Non poteſ aerei pellant ſine carbaſa venti.
Quod dederit fortuna libens amplectere littus.
Forſitan vtilius ꝙ tu tibi conſulet aura.
Conqueſtum dauida diu pueroqꝫ iacenti
Produci petijſſe dies auertere mortem
Non valuiſſe ferũt: audit deus oĩa/preſtat
Optima/mortales audent orare: quod optant.
Opprime ſucceſſum ſtudijs melioribus ignem
Nec ſine ſupremas animi dolor occupet arces
Talibus (vt fama eſt) curis dementia quoſdam.
Cepit: τ in ſaltus: atqꝫ in deſerta ferarum
Auſtra tulit: pater aiacem narrare ſolebat
Inſanum: mactaſſe pecus dum quereret hoſtem/
Et furias idem memini recitabat oreſtis/
Quem comes ad ſythice vexit delubra diane:
Magna quidem credo quotiens pugnat in agris
Aduerſeqꝫ volant acies in prelia ſurgit
Tempeſtas: ſed mens etiam cum nocte dieqꝫ
Sollicitis agitur ſtimulis/in pectore magnos
Extollit ſtrepitus: τ grandi corda pauore
Concutit/τ recte terrici dixere parentes
Quatuor aduerſis miſcentur vt equora ventis·
Eoo: zephiro: lybico: gelidoqꝫ aquilone
Sic totidem noſtras ingenti turbine mentes
Subuerti furijs: pectuſqꝫ in prelia mittit;
Spes leuat arrectos: metus alto a vertice fluctus
Deijcit: hinc animũ pulſat furibunda voluptas/
Inde dolor: τ fluctus ceu fracti fluctibus altum
Clamorem ingeminant: piceis abſcondita nymbis
Nec radios fundit ratio: nec vela gubernat.

rũ cũ facũdia vlyxis viciſſet. (nã vt dicit Ouidius. quid facundia poſſet. Tũc patuit fortiſqꝫ vir tulit arma diſertus) Aiax im patiens irarum in furorẽ verſus noctuqꝫ in agamẽnona vlyxẽ diomedem menelaũ ceteroſqꝫ principes irruere putãs in ſtabula incidẽs oues τ boues iugulauit: qua re poſtridie a ſe cognita: timore infamie ſe ipſum interemit: τ vt fabulat Ouidi' ĩ hiacinthum florem in quẽ hiacintus prius cõuerſus fuerat trãſformat' eſt. Oreſtes autem agamemnonis τ clytẽneſtre fili': poſt ꝙ matrẽ cũ egiſto ei' meccho eo ꝙ patrẽ a bello redeuntem interfeciſſent interemerat vmbris maternis agitatus in furorem verſus eſt et a pyla de amico ad dianam perductus τ ab iphegenia ſorore que illic ſacerdos erat agnit' tandem liberatus eſt. Notiſſima eſt fabula τ ſepe a tragedis acta vnde dicitur .iiij. eneidos. ſcenis agitatus oreſtes. τ in prima ſatyra Juuenalis. plena iam margine libri Scriptus et in tergo necdum finitus oreſtes. Ordo eſt. O cure o labores pro poſteritate: id eſt prole q̃ poſt nos viuat: habẽda va

Metaphora a nautis.
Dauid.
Aiax.
Se adhortatur.
Quoſdam vt dolor ad inſanias vertit.
Oreſtes.
Tẽpeſtas ex bellis.
Mentis ſtrepitus.

Felices quicunqȝ iſtis a fratribus altam
Viſuri pacem/loca ſunt in tuta recepti
Nam neqȝ mens vllam ſecus eſt habitura quietē:
Nec letos ſenſura dies:nec dulcia ſecla.

O nolati uo & accuſatiuo et verō caſi⸗ bus iũctũ inuenitur

ni.i.inanes (Notum eſt o trib' iũgi.nolatiuo:vt in achilleide.o dolor o ſeri materno in corde dolores. et enei.primo. O fortu⸗ nati quorum iam me nia ſurgunt.Accuſati uo vt in Geor.O fortunatos nimiũ bona ſi ſua norint agricolas. Et in pma ſaty.pſij.O curas hoim o quãtũ eſt in rebus inane.ſȝ maioꝛ vehe⸗ mētia in actō cũ o expreſſo q̄ in nominatiuo & vocatiuo:vt O melibee: de' nobis hec ocia fecit)o dolor o pietas parentũ infortunata.i.nō pro ſperum ſucceſſum habēs:aut cui nō correſpondet obſequiũ prolis:o ſtu diũ.i.conat' infelix:vbi.i.ex quo nos triuimus.i.cōſumpſim':res.i.fa⸗ cultates noſtras:& tēpus:& ipſa viſcera.i.precordia noſtra(tũ viſcera oēs carnē ſignificãt)& mētes exhauſtas.i.efferas & abſumptas in ſollicitudi ne:vt.i.poſtq̄ do lores aſperſere caput ſup.nr̄m canis.i.capillis caneſcē tibus(Caniciē aũt a dolore cauſari atteſtat̄ boeti' carmine primo pri⸗ mi lib.dicēs.Intēpeſtiui fundunt̄ vertice cani.Et dolor etatē iuſſit ineſ ſe ſuã.)nos liquimur.i.deſerimur & deſtituimur a liberis:incuria.i.ne gligētia demēs.i.male affectata aut male ſana ſepat natos.i.liberos immemores.i.oblitos noſtri a nobis(Oportet vt hec generaliter dicta intelligamus:nō eñ ſm hũc authorē iã natos habuit:ſȝ liberos:q: libe ri a Terētio de vnica puella dicunt̄.gn̄aliter aũt dicta eſſe oſtēdũt ſequē tia)ꝑpago.i.propagatio & gn̄atio nr̄a:oblita meritoꝝ.i.bn̄ficioꝝ a parē tib' impēſorũ nō equat.i.nō facit equales curas.i.ſollicitudines libero rũ in parētes:ſollicitudinib' parentũ in liberos:& nō reſpōdet amori.ſ. a parētib' impenſo.Sȝ o Anna(v̄ba ſunt anne loquētis ad ſeipſam:ſi⸗ cut I buc.Ah coridō coridō q̄ te demētia cepit.Et enei.iiij.Que mētē in ſania mutat.Infelix dido:nūc te fata impia tãgũt.Tũ decuit cũ ſceptra dabas &c.)Quid.i.ad q̄d:coquis.i.emaceras & torques curis:te miſerã fruſtra.i.in vanum.nos patimur qđ ipſi fecimus.i.ſicut nos nō reda⸗ mauimus parētes noſtros quantũ nos amauerunt:ita nec proles nr̄a q̄ nobis morigerari nō vult:nos nō tãtũ radamat &c.Ut.i.quemadmo dum ipſi ideſt nos amauimus patres:ideſt parētes noſtros ſic ſemen nr̄ȝ.ſ.ples noſtra amat nos.nos taxamur.i.dãnamur aut iudicamur eodē iudicio.fata.i.influentie naturales:ferunt.i.volunt inſtituuntqȝ ſic.tu per ſuſpiria.i.fruſtra ſuſpiras:iſte modus rerũ ꝑductus ab ortu mũdi:trãſmeat.i.trãſit per ſecula.i.tempora noſtra:ad gentē futuram poſt nos ſcȝ Tu potes ſingultire:& licet.i.conceditur tibi exhaurire:id eſt euacuare aut exiccare lumina turgentia.i.oculos turgentes fletu.ſȝ tu non potes mouere.ſ.a ſtatu ſuo:fata ferrea:ideſt inuincibilia:ſine.i. permitte igitur:vt ſup.venti aerei.i.in aere exciti:pellant.i. impellant. carbaſa.i.vela tua:hoc eſt ſequere imperiũ fatorũ.(vñ Vergili' libro.v. Quo fata trahunt retrahuntqȝ ſequamur)amplectere libens littus qđ fortuna dederit(q: eñ ſm Senecam fata ducunt volentem:nolentem trahunt:ne quid cōtra voluntatem accidat ita volendum eſt vt fata de uſqȝ volunt.vnde Comicus in andria.Queſo edepol Carine:qm̄ non poteſt fieri id quod vis:id velis quod poſſis)aura:ideſt vētus & impet'

Fata an trahãt vel inclinent quēpiam

fatorum conſulet forſitan tibi vtilius ꝙ tu: idest forte melius inueniet ꝙ ſi
eo modo quo vis contigerit (permanet aūt in metaphora ſumpta a nau
tis: qui in alto deprehenſi: vento obſecundent oportet: ſepe autem que cō
tra voluntates euenerunt multis profuerunt: vt error viarum auguſtino
quo ab arrianis ſaluatus eſt: ⁊ innumera alia aliis. Sancte autē de hac
re loquitur Juuena. in finem ſaty. x. dicens. Si conſilium vis permittes
ipſis expendere numinibus qd conueniat nobis rebuſq ſit vtile noſtris.
Nā pro iocundis aptiſſima queq dabunt dii: carior eſt illis homo ꝙ ſibi:
nos animorum Jmpulſu ⁊ ceca magnaq cupidine ducti Coniugium pe
timus partumq vxoris: at illis. Notum qui pueri qualiſq futura ſit vxor
⁊c.) Ferūt. i. dicūt. ſ. legiſperiti ⁊ qui regū hiſtorias ſcripſerunt (vnde no
ue dixit ferunt de re. ſ. tam certa que. ij. Reg. xij. ad vnguē explicatur. vbi
dicitur deprecatus eſt dauid dominum pro paruulo: ⁊ ieiunauit dauid ie
iunio ⁊ ingreſſus ſeorſum iacuit ſuper terrā. ⁊ paulopoſt ait dauid. Pro
pter infantē dum adhuc viueret ieiunaui ⁊ fleui. Dicebā enim. Quis ſcit:
ſi forte donet eū mihi dns ⁊ viuat infans. Nunc aūt q: mortuus eſt qua
re ieiuno: nunquid potero reuocare eum amplius. Ego vadam magis ad
eū ille vero non reuertetur ad me ⁊c. Erat autem filius ex berſabee vt ibi
dem patet) ferūt ergo dauida. ſ. regē conqueſtum diu ⁊ petiiſſe dies. ſ. vite
produci. i. prolongari puero. i. filio ſuo iacēti. i. decubanti infirmo: ⁊ ferūt
cum non valuiſſe auertere mortem: ⁊ ita audit deus omnia ſed preſtat. i.
confert: optima mortales. ſ. homines audēt orare. i. implorare ⁊ precari
qd optant. i. cupiunt ſiue bonum ſit ſiue malum. Opprime igitur ſup. o
Anna ignem. ſ. furoris ſucceſum. i. occulte incenſum: ſtudiis melioribus
i. per meliora ſtudia. i. vota ⁊ deſideria: nec ſine. i. nō permitte: vt ſup. do
lor. i. impatientia ⁊ furor proueniens ex dolore nimio occupet ſupremas.
arces. i. vltimā potentiā animi. i. rationis. i. noli tantum dolore vt inſa
nire aut furere incipias. Demētia. i. nocius furor cepit. i. inuaſit ⁊ occu
pauit quoſdam fama eſt (hoc docecēter addit de ethnicorū hiſtoriis locu
tura) talibus curis. i. per tales curas nimias: ⁊ tulit idest impulit eos in
ſaltus ferarum. ſ. loco vbi fere ſaliunt: ⁊ in luſtra deſerta: idest latibula
et ſpeluncas ferarum que in deſertis ſunt: forte de Tereo progne philo
mella ceteriſq quos in aues mutatos: ideo in ſiluas auolaſſe fictum eſt
ꝙ per impatientiam dolorum furore perciti deſerta petierint: vnde eglo.
vij. de philomella quo curſu deſerta petiuerit ⁊c. Pater ſolebat narrare
aiacem. ſ. thelamoniū inſanum. i. furentem: mactaſſe pecus. i. oues ⁊ bo
ues: dum quereret hoſtem. ſ. vlixem competitorem qui arma obtinuit: vt
dixi: aut agamēnona iudicē (vn̄ Horatius ſecūdo ſermonū ſaty. iij. indu
cit agamēnonē de eo ſic loquentē. Mille ouiū inſanus morti dedit: incly
tum vlixem ⁊ menelaū vna mecum ſe occidere clamans:) Et ego memi
ni ꝙ ſup. idem. ſ. pater meus recitabat mihi furias oreſtis. quē comes. i.
ſocius ⁊ amicus. ſ. pylades (Nā pylades ⁊ oreſtes ſicut achilles ⁊ patro
clus inter nobilia paria amicorū apud grecos enumerātur. de hoc Ho
ratius in eadē ſaty. Nec ferro vt demens genitricem occidit oreſtes. Et
paulopoſt. Quin ex quo eſt habitus male tunc mētis oreſtes. Nil ſane fe
cit quod tu reprehendere poſſis. Nō pyladē ferro violare auſus ve ſororē)
vexit ad delubra. i. tēpla diane ſcythice. i. taurice iuxta taurum montem
ſcythie: q̄ ſolebat ſanguine humano placari (vt recitat Seruius ad illud
ij. Enei. Sanguine placaſtis ventos ⁊ virgine ceſa ⁊c.) Ego credo quidē

Amicorum pã gña nobilia q̃ ſunt et qui fue re illi.

ideſt certe ꝙ quotiens pugnatur ⁊ acies aduerſe volant in pꝛelia: ideſt ꝙ quotiens cōmittitur pꝛelium magna tēpeſtas ſurgit in agris: ideſt magnus fit ibi cōflictus ⁊ cōcuſſus armoꝛum: ſed etiā cum mens agitur nocte ⁊ die ſtimulis ſollicitis .i. ſtimulatione ſollicitudinū ipſa ſup. extollit magnos ſtrepitus in pectoꝛe: ⁊ cōcutit coꝛda grandi pauoꝛe .i. non ſolū agris fit magna turba ex concurſu armoꝛū: ſed etiam in pectoꝛibus ex agitatiōe curarū ⁊ ſollicitudinū: ⁊ parentes noſtri tetrici .i. ſeueri ⁊ philoſophi dixere recte ideſt vere ⁊ conuenienter (cōuenienter etiam philoſophicam ſentētiam a maioꝛibus ſe accepiſſe fatetur) vt equoꝛa miſcētur quatuoꝛ ventis aduerſis .ſ. eoo .i. oꝛiētali: ⁊ zephiro qui occidentalis eſt: ⁊ libico .i. auſtrali ab aphꝛyca flante: ⁊ aquilone .i. ſeptētrionali gelido .i. a frigida zona flante: ſic noſtras mentes ſubuerti ingenti turbine .i. turbatione ⁊ pectus mitti in pꝛelia totidē furijs .i. quatuoꝛ (quas paſſiones vulgo vocāt: ⁊ donatus carnifices dicens in andria. Duo carnifices futurarū rerū ſunt ſpes ⁊ metus: doloꝛ eciā ⁊ gaudiū pſentiū ſunt (Spes leuat fluctus .ſ. animoꝝ arrectos ad bonū ſcʒ impetrādum: ⁊ metus deijcit .i. deoꝛſum iacit fluctus ab alto vertice. Voluptas (de re voluptuoſa ⁊ lubꝛica pꝛeſenti .i. gaudium indecens) furibunda: ideſt aſſidue furere faciens pulſat animū hinc .i. ex vna parte: ⁊ doloꝛ qui eſt de malo pꝛeſente pulſat ſup. inde .i. ex alia parte: aut ſic doloꝛ ingeminat inde .i. ex alia parte: altū clamoꝛem .i. cogit nos alte clamare ceu .i. ſicuti fluctus fracti fluctibus ſcʒ aduerſis ſup. ingemināt clamoꝛē (Nā textus fere ingeminat habent: ſʒ ſi legēdū eſt ingemināt. Oꝛdo eſt. doloꝛ ſup. pulſat inde ceu fluct⁹ fracti fluctibus ingemināt altū clamoꝛē) Ratio abſcōdita nymbis .i. nubibus pcelloſis: piceis .i. fuſcis ⁊ picei coloꝛis: hoc eſt atris perturbationibus: nec fundit radios .i. claritatē intellectus: nec gubernat vela .i. ſenſualitatis oꝛgana. Felices ſup. ſunt: quicūqꝫ viſuri altā pacē .i. eternam requies ſunt recepti ab iſtis ſyꝛtibus .i. periculis mūdi ⁊ perturbatiōe animoꝛū: in loca tuta que ſunt eterna tabernacula: vbi pax et requies ſempiterna nā ſecus .i. aliter .i. pluſqꝫ eſt ad celū aut ad contēplationē celeſtiū trāſlata mēs neqꝫ eſt habitura vllam quietem. Neqꝫ eſt ſenſura letos dies nec ſecla pꝛo ſecula dulcia .i. gaudio certo ⁊ ſtabili ditata.

Carnifices aioꝝ.

Dehoꝛtat ſe a doloꝛe

¶ Pꝛopterea ⁊c. Continuat anna ſmonē ſuum mētalē: hoc eſt quē ſecūt veriſimile eſt habere potuit pꝛimū turbata (nā pmi mot⁹ penes nos non ſūt) deinde ſedata. Oꝛdo igit ē. Pꝛoptea .i. et ideo quia ſcisʒ hic nulla requies ſperanda eſt o anna quid id eſt ad quid coquis .i. eſtu curarum conſumis te miſeraʒ. Dediſce: ideſt neglige ⁊ diſce nō habere aut ne

De virtute loq̄ parū.

Et ꝯtrahi turbabit⁹

¶ Pꝛopterea quid te miſerā coquis anna doloꝛes
Et triſtē dediſce metum: natura repugnat
Moꝛibus his: monſtrare vię compēdia poſſunt
Languentes: gelidiqꝫ ſenes: at ſcandere montem
Sole ſub ardenti viridis male ſuſtinet etas.
De virtute loqui minimum virtutibus vti
Hoc ſanſonis opus: tamē aſſuetudine longa:
Aſſiduiqꝫ operis tractu foꝛmatur: ⁊ in ſe
Virtutem natura trahit: pꝛeludia multa
Egregias artes pariunt in pace: togaqꝫ

Bella diu miles diſcit: mox obuiat hoſti
Impiger: et firmum parat ad certamina pectus:
Sepius a placitis mens eſt arcenda: diuq̄ʒ
Seruitio duranda grauí: nam prona: ſequax q̄ʒ
In peiora ruit niſi lora retraxerit vſus:
Aſt vbi iam legis patiens: aſſuetaq̄ʒ vinclis.
Seſſori parare poteſt: quo iuſſerit ibit:
Tunc vbi tempus erit caſu cum triſtis acerbo
Sors aderit: fert equales rationis habenas.
Ante negat: velut indomita ceruice iuuencus
Aut velocis equi ſoboles animoſa priuſq̄
Impoſito ſcierit greſſum glomerare magiſtro
Aſt vbi poſſeſſam mentem complexa ſubegit
Quo virtus quo ſancta vox aut oracula vertet.
Nam neq̄ʒ tunc labor eſt duros tolerare labores
Quid ſi nata virum refugit/ſi nulla nepotum
Poſteritas: quid noſtra iuuãt poſt fata nepotes?
Iuſticiam coluiſſe ſat eſt: nullius egebis
Subſidio/defuncta pios ſi vixeris annos/
Sepius in natis ſeuum pater educat hoſtem/
Cumq̄ʒ ſuo ignorans interfectore iocatur.
Sepe ſibi lachrymas: ſperant dũ gaudia: matres
Atq̄ʒ ſue paſcunt ventura opprobria genti.
Propterea vanos hominũ noua fabula mores
Exprimit: hoc pelagus galilea quod alluit arua
Extimuiſſe ferunt: olim cum vidit in orbes
Nubila conuoluit: volitare per aera montes
Credidit: at poſtq̄ largus de nubibus imber
Depulit: vnde prius damnũ interitũq̄ʒ timebat
Incrementa tulit: fuſa procul equoris vnda.

ſcire dolores et metuʒ triſtẽ .i. triſtificantẽ. Notã eſt ꝙ de prepoſitio nũc auget: vt de mõſtro deprecor apd̃ eccleſiaſticos: nũc contrariũ inducit: vt deprecor: vt apd̃ Ouidi. Sepe precor mortem mortem quoq̄ʒ deprecor idẽ .i. precor nunc vt mihi mors ſit nũc ne ſit. Sic de docca dediſco ꝛc. Pria ſimplicib' ſignificãt. Interdũ videtur corrupta a deorſuʒ et idẽ ſignificare: vt deſicio: deſpicio: deſcẽdo: deſluo: declino: decido. Sicut ſub ꝓ ſurſum ſeu ſuſum accipit: vt ſuſpicio: ſuſcipio: ſurrigo: ſuſtollo ꝛc.) Natura r̃pugnat hismoribꝰ .ſ. moroſis et ãxĩis quibus natura corrũpitur: q2 ſpiritus triſtis exiccat oſſa. Aut natura iuuenum repugnat bis; ideſt noſtris: ꝰ eſt ſenũ moribus. Languentes et ſenes gelidi .i. frigidi pñt monſtrare cõpẽdia .i. abbreuiationẽ vie .i. itineris: ideſt poſſunt monſtrare iuuenibus viam compendioſam et breuem per ardua: vt per ſaltus et rupes. at ideſt ſed etas viridis ideſt iuuenilis: male ideſt non ſuſtinet: ideſt recuſat ſcandere montes ſub ſole ardẽti .i. non vult ire qua iter cõpẽdioſum oſtendi

pretenta menta q̄d preſtant.

Mens a placidis. arcenda.

Uſus aim format.

Comparatio. Ars.

Iuſticia.

Hec perſe pe vera.

Fallitur in dubiis hominum ſolertia rebus
Corda nec euētus capiunt humana futuros.
Id quoq; nōnunꝙ mentes ſolatur amaras:
Quem durare nihil patitur fortuna/viceſq;
Mobilis alternat:ventoq; ſimillima proram
Nunc ꝓmit a puppi placida mō murmurat aura.
Forſan τ hos luctus minus importuna ſequent
Tempora:fęlices iterum deus afferet annos.
Talia voluenti paruę iam nazareth arces
Apparent:nigro rutilans ſurgebat ab ortu
Veſper:τ ingenti phebum demiſerat vmbra
Carmeli ſublimis apex:in menia mater
Nazareth:τ feſſis intrat ſua limina plantis
Vt pater accepit ſcabrę noua nuncia natę
In merore diu iacuit:curiſq; ſepultus/
Impexi capitis canos ſqualere ſitumq;
Ducere:τ a mento triſtem concreſcere barbam
Suſtinuit:nec enim potuit cohibere querelas:
Parcere:nec lachrymis:nec diſſimulare dolorem.
Crebra diu meſtum traxit ſuſpiria pectus/
Et iacuit ſeu truncus iners:τ inutilis arbor
Frondibus amiſſis/ſine terre fertilis imbre.

tur. Minimū.i.minimares ſup.eſt loqui de virtute:ſ; vti virtutibus.i. bene τ fortiter operari: hoc eſt opus ſanſonis:ideſt viri fortis. Tamē.i. ꝗuis ſit primū difficile virtutibꝰ vti: tamen natura formatur.i.reformatur longa aſſuetudine (quia conſuetudo eſt altera natura. Et iō difficile eſt conſueta relinquere) τ tractu aſſidui opis. Multa preludia.i. experimēta τ exercitatiōes preuię ad melius operandum:ſicut muſici ꝓludunt ad inſtrumēta cōponenda:pariūt.ideſt producunt egregias artes. Miles.i. qui facturus eſt ſtipēdium in re militari: diſcit diu in pace:et toga ideſt ꝗete:bella ideſt artē bellādi ſeu rem militarem:τ ipſe obuiat mox.i.paulo poſt quādo:ſc; iā expertus eſt impiger.i. ſtrēnuus:hoſti (quia nemo id facere dubitat qō ſe bene didiciſſe cōfidit) τ parat pectus firmum ad certamina. Mens ideſt voluntas ſenſualis eſt:arcenda ſepius a placitis ſupple rebus:τ eſt duranda.i.dura faciēda diu graui ſeruitio.i.in ſeruiturē redigēda eſt appetitio carnalis per longam caſtigationē.nā ipſa mens.i.appetitio noſtra prona.i.inclinata ad malū τ ſequax ſuo.mali:ruit in peiora:niſi vſus retraxerit lora.i.niſi frena repreſſerit aſſuefactio honeſte viuēdi. Aſt.i.ſ; vbi.i.poſtꝙ ſupple mens.i. volūtas ſenſualis iā patiēs legis.i.ſciēs pati legē:τ aſſueta vinclis pro vinculis.ſ.rōnis poterit parere ſeſſori:ſc; rōni:ipſa iuit eo ſupple quo ſcilicet ſeſſor hoc eſt ratio iuſſerit (Cōparat eī rationē ſeu intellectum ſeſſori:τ ſenſualitatē iumento.vñ dictum eſt. Nolite fieri ſicut equus et mulus ꝗbus nō eſt intellectus. In chamo τ freno maxillas τc. Et conſimili modo.vj.eneid.ſibyllā ab appolline poſſeſſam τ afflatam numine

Solertia fallax.

Quid mētes ſolat.

Cōſuetudo difficile tollitur q: eſt altera natura

Sub nocte reuerſa domus Anna.

Triſtis pater tali filie riſu

Dolor patris.

tius Vergilius equo cōparat: ⁊ apollinē equiti ſeu ſeſſori: vñ dicit. Ma
gnū ſi pectore poſſit excuſſiſſe deū. Excuti em̄ ꝓprie de eq̄s dicimur ſm̄
Seruiū ibidē) tunc ſup. mens. i. voluṗtas ſenſualis fert. i. patit̄ ⁊ tolerat
habenas rationis: equales. i. in neutram partem plus iuſto trahentes
tūc: vbi. i. qñ erit tēpus cū. ſ. ſors triſtis. i. aduerſitas aliqua aderit ſup.
cū acci ho caſu. i. aſſueta malis facile patiet̄ caſum aduerſum: ⁊ ante. i.
priuſq̄ ſic aſſuefacta eſt: negat. i. recuſat ſup. parere: velut. i. ſicuti iuuen
cus. i. iuuencus bos: aut ſoboles aloſa. i. pull⁹ eq̄ velocis: ceruice indomi
ta. i. habens ceruicē indomitā: ⁊ nūq̄ iugo ſubmiſſam: negat ſup. pare
re: aut ferre iugū priuſq̄ ſcierit glomerare. i. in gyrū facere greſſus: ⁊ hoc
magr̄o impoſito. i. illi aſſignato. Ubi. i. poſtq̄ ars. i. experientia ex multis
actiōib⁹ acq̄ſita: cōplexa. i. cōplectens mētē poſſeſſa3: ſubegit. i. ſubiuga
uit ſup. eā: vtet ſup. eā eo quo virt⁹ ſup. vocat: ⁊ quo ſcā oracula. i. diui
na p̄cepta ꝑ modū oraculoꝝ moſi data vocāt. Nam tunc. i. poſtq̄ mens
ſubiecta eſt rōni: neq̄ labor eſt tolerare. i. pati labores duros. i. diu du
rantes: aut q̄ aliter duri eſſent. Innuit ergo refrenādā eſſe illā mētē qua
impatiēter tulerat votū filie: cōcludēs tādē nihil ad ſe ꝑtinere gloriam
poſteritatis ſine q̄ btitudinē aſſeq̄ poſſet. vñ ſubdit. Quid ſup. ad me: ſi
nata. i. filia refugit virū: ⁊ ſi nulla poſteritas nepotū eſt ſup. mihi. q. d.
nihil: quid. i. in quo nepotes iuuāt. i. delectāt poſt noſtra fata. i. poſt no
ſtrā mortē. q. d. nihil aut in nullo. Sat. i. ſatis eſt ſcilicet ad beatitudinē
obtinēdā coluiſſe iuſticiā: tu defuncta nulli⁹. i. nō vlli⁹. nō egebis ſubſi
dio. i. ſuccurſu ⁊ auxilio vlli⁹ ideſt cuiuſuis hominis ſi vixeris pios an
nos ſi in vita colueris pietatē. i. religionē ⁊ obſeruantiā in deum. Pater
educat. i. nutrit ſepi⁹ ſeuū. i. crudelē hoſtē in natis. i. inter natos: q: mul
ti a filijs debellati leguntur: vt dauid ab abſalone: nōnulli etiam occiſi: vt
Iuuenalis ſaty. xiiij. atteſtat̄: ⁊ ipſe ignorās iocat̄. i. ludit cū ſuo interfe
ctore futuro ſup. ſ. cū filio ſuo. Matres dū ſperāt gaudia paſcūt ſepe ſibi
lachrymas ⁊ opprobria vētura gēti. i. ꝓgeniei ſue: videlicet ꝓpter filioꝝ
homicidia: furta: aut latrocinia: aut filiarū inceſtum: ſtuprū: q̄ſtū: mere
triciū: veneficiū aut ſil'e facin⁹. Propterea. i. ⁊ iō nona fabula. i. apolog⁹
⁊ anilis fabula q̄ etiā de alijs locis narrari ſolet exprimit vanos mores
hoīm. i. docet hoīes ſepe trepidare vbi nō ſit timor. Fabula autē talis
eſt. Mare galileū cū ſupra ſe moles aquarū eleuatas videret monteſq̄
putaret: multū extimuit atq̄ fugit: veritū ne ſi p̄cipitent̄ penit⁹ obruat̄
at exiccet̄: poſtea vō cū nubes in pluuias reſolute eſſent: mare illud nō
ſolum nō eſt paſſum detrimētū: ſ3 ⁊ incrementa accepit: vñ innuit̄ ſepe
id qđ formidamus nobis vtile eſſe ſicut ſterilitatē atq̄ celibatum liberꝝ
noſtroꝝ.) Dicit ergo: ferūt ſup. ruſtici ⁊ plebei: hoc pelagus. i. mare qđ
alluit. i. attingit quodāmodo lauādo (nā a lauo ⁊ ad fit alluo potiuſq̄ a Alluo ab ad et lauo quaſi qđ ineſt lauetur dicit.
luo ſimplici: ſicut ⁊ pluo ⁊ abluo: ⁊ eluo) aut qđ abluit. i. abſumit frequē
ti impulſu lauādo: arua galilea ꝓ galilcia: p̄mitiuum ꝓ deriuatiuo. extī
muiſſe. i. multū timuiſſe olim. i. quouis tp̄e p̄terito: quū. i. qñ vidit nu
bila. i. nubes cōuolui. i. cōglomerari: in orbes. i. globos iſtar mōtiū. Nā
ſup. credidit mōtes volitare ꝑ aera qb⁹. ſ. obrui poſſet: at. i. ſ3 poſtq̄ lar
gus imber depulit. i. decidit pluēdo de nubib⁹ ip̄3 pelag⁹ ſup. tulit. i. ac
cepit aut reportauit icremēta. i. augmēta aquarū ſuarū: ⁊ hoc vnda eq̄
ris. i. ipſi⁹ maris: fuſa ꝓcul. i. extēſa ⁊ ꝓfuſa late ꝑ inūdationē: tulit dico
incremēta illinc ſup. ſ. de nubibus vñ timebat prius dānum ⁊ interitū3

ideſt deſiccationē. Unde infert pūerbiū dicens. Solertia hoīm fallitur in dubijs rebus: q: ſemꝑ in peiorē partē interpretamur dubia: ⁊ corda hūana nō capiunt. i. nō intelligunt euētus futuros: vñ Vergili⁹. Neſcia mens hoīm fati ſortiſq; future. (Sane vbi dicit euētus futuros potuiſſet dixiſſe euēta futura ſiquidē carmē ſtaret. Non tñ dicerē cū vallenſi: euēta tantū dici in plurali: cū in ſingulari dicat̃ hic euētus. Nā vtrūq; reperit̃ ⁊ hic euentus iuſſus ⁊ ꝑmiſſus. ⁊ hoc euētū iuſſum ꝑmiſſum. et pluralia vtrorūq;. vñ Verg. enei. vj. Eccoſq; volutat Euētus aīo. Cicero ad atticū. ſemꝑ eñ cauſe euētoꝝ magis mouēt ꝙ ipſa euēta.) Id quoq; ideſt ⁊ id etiā ſolat̃ nōnūꝙ mētes amaras: ideſt triſtes ac meſtas: ꝙ fortuna nihil patit̃ durare: ⁊ ꝙ ipſa mobilis alternat vices: ⁊ ꝙ ipſa ſimillima vento premit nunc. i. aliquando proram. i. anteriorem partē nauis a prouēdo: quia aquas proruit dictam: hoc eſt aduerſa eſt ſicut ventus a prora veniens: ⁊ murmurat modo. i. aliquādo placida aura. i. ſecūdo vento a puppi. i. a poſteriore parte nauis. vñ ventus proſper et ſecūdus eſt. Et forſan tēpora minus importuna. i. min⁹ aduerſa: ſequētur hos luctus ⁊ decus afferet iterū felices annos. Et ita anna ſeſe cōſolata eſt: nec pturbata: licet turbata fuerit: dicēda eſt. Parue arces. i. turres nazareth: illi⁹ parue ciuitatis galilee: apparēt iam anne ſupplic voluenti. i. ſecū agitāti talia ⁊ veſper. i. ſtella veſpertina: rutilās. i. reſplēdens ſurgebat ab ortu nigro. i. in quo p claritatē ſolis prius occultatus erat: nunc per tenebras noctis imminenti videri ceperat: ⁊ apex. ideſt vertex ſublimis. i. alt⁹ carmeli: illi⁹ mōtis: demiſerat. ſ. deorſū hoc eſt ſub terras miſerat phebū. i. ſolē ingēti. i. magna vmbra: q: mons ille iuterpoſitus ſoli abſtulit illū ⁊ in dorſo vmbras peperit. Mater ſcȝ anna intrat in menia nazareth: ⁊ in ſua limina. i. domū ſuā: plantis. i. pedibus a parte totū: feſſis. i. fatigatis de via. Ut. i. poſtꝙ pater ſcȝ ioachim: accepit. i. intellexit noua nūcia ſcȝ noui voti ⁊ ꝓpoſiti nate. i. filie ſue chare: ſcȝ marie quā tātopere dilexerat. ipſe iacuit diu in merore ⁊ ſepult⁹. i. obrut⁹ curis (Sed priuſꝙ pergo attende lector etiā nunciū dici in neutro genere p

re q̄ nunciatur: ⁊ nō ſolum in maſculino vt valla pretendit: nā nuncium in neutro ſe nō legiſſe atteſtatur. cū tñ lucretius dicat. Et ad calidū decurrūt nuncia ſenſum. Et catullus. Geminas deorū ad auras noua nūcia referes. Et tibull⁹ lib. iij. Diui vera monent venture nūcia ſortis. verūtamen pro re q̄ nūciatur etiam hic nuncius reperitur: vt apud plautū in ſticho. Precucurri, vt nūciarem nuncium exoptabilē. Sȝ plautus ſeruis vt imperitis quaſi imperitoꝝ attribuit ſermonē dicentibus: gutturem papauerē ⁊c.) Et pater ſuſtinuit. i. paſſus eſt canos. i. capillos canēſcētes capitis impexi. i. incōpti ſqualere. i. ſordidos eſſe: ⁊ ducere. i. ſuperducere cōtrahere. ſitum. i. lanuginē et mucorem: ⁊ barbam triſtem ideſt triſticie indicē cōcreſcere a mento. Nec eñ. i. etenī non potuit cohibere querelas nec parcere lachrymis. i. abſtinere a lachrymis: nec diſſimulare dolorē. Et pect⁹ meſtū traxit diu crebra ſuſpiria: ⁊ iacuit ceu. i. tāꝙ truncus iners. i. ſine arte ⁊ ꝑ. i. tāꝙ arbor inutilis (ſic Horat. pri ſermonū. Olim truncus eram ficulnus inutile lignū) amiſſis frondib⁹ ideſt q̄ frōdes amiſit: ⁊ ſine imbre. i. ſine irrigatione aut humectatione terre fertilis. i. fecunde: hoc eſt que neq; frōdes habet in ramis neq; humorem terre pinguis in radicibus: eſt ergo fertilis genitiui caſus: quia arbor non dicitur fertilis: ſed terra cuius fertilitate caruit.

Res tandem prolata palam peruenit ad ipſas
Sacrorum: ꝛ templi doctas antiſtitis aures.
Quem penes arbitrium nodos aperire latentes
Juris: ꝛ obſcuros legum diſſoluere caſus
Ipſius imperijs altam conſcēdit in arcem
Concilium: venere ſenes enigmata legum
Rimari ſoliti / ꝛ dubijs reſponſa parati
Reddere: iamꝙ vltro multum citroꝙ locuti
Cum certi nihil afferant / iamꝙ humida noctis
Tempora ſuaderent ſacros demittere patres /
Querendum que ſit celi ſententia tandem
Communis ſancere pręce / ꝛ ſolemnia templo
Sacra dari: ꝛ dubijs orari numina / rebus.
Atꝙ ita ſedato res eſt certamine viſa.
Judice digna deo: quando eſt nō reddere magnū
Vota nephas / violare / piam res impia legem.

Res tandem prolata palam. Hoc loco ſeruato ordine in proemio ꝓpoſito aggreditur feſta hymenea .i. nuptialia virginis ſacroſancte: docetꝙ primum quomodo ſacerdotibus innotuit votum virginis ꝛ quomodo ſuper eo conſilium tenuerūt cōcluſeruntꝙ ad deum referendū eſſe. Deinde quō diua ꝟgo ab angelo ꝑmonita eſt eā quidē nupturā: ſꝫ in virginitate permanſurā. Tū quomodo poſt ꝑces ꝛ ſolēnia vota nūciatum eſt ſummo ſacerdoti quomodo ſponſus diue virgini inueniēdus eſſet. Tū quomodo id ꝓplo ſignificauit: vtꝙ magicis artibus quidam ſcrutatus eſt an ſibi virgo cōtingeret: vbi facta digreſſione multa de ſtatu inferoꝝ ꝛ de ꝑſagio virginis vēture habent᷑. Tū quō is carmelitas cōſuluit: ꝛ quō eis ſociat⁹ tandē diuo paulo adheſit. Poſtremo hymenea feſta: ꝛ que ſecuta ſunt ſuo ordine ꝓſequit᷑. Ordo eſt. Res de qua agebat᷑: ſcꝫ votū perpetue virginitatis ꝓlata .i. porro lata hoc eſt late diffuſa palam ſcꝫ oībus peruenit tandem ad ipſas doctas aures antiſtitis .i. ſummi pōtificis ad aras ante alios ſtātis: vnde addit antiſtitis ſacroꝝ ꝛ templi .i. ꝗ in ſacrificijs ꝛ tēplis ante alios ſtabat: penes quē .i. in cui⁹ poteſtate ꝛ officio eſt ſup. arbitriū .i. libera auctoritas et poteſtas aperire: ꝓ eo quod eſt aperiendi nodos .i. facultates iuris latētes .i. occultas ꝛ diſſoluere obſcuros caſus legū. Conciliū .i. cetus doctoꝝ viroꝝ: vt ſcribarū et legiſperitoꝝ a cōciendo .i. cōuocādo dictū: conſcēdit imperijs .i. ꝓpter imperia ipſius .ſ. ſummi pōtificis in altā arcē .ſ. tēpli. Senes ſoliti rimari .i. diſquirere enigmata .i. dubias ꝛ ꝓpoſitiōes legū: ꝛ parati reddere reſponſa dubijs .i. ambiguis caſib⁹ venere .i. cōuenerūt in templū iamꝙ: idest ipſi locuti iā multū vltro ꝛ citro .i. querēdo ꝛ reſpondēdo ac inter ſe diſputando cum .i. ꝗꝫ nihil certi afferrent ꝛ cū humida tēpora noctis .i. tēpora noctis humide. Sicut. ij. eñ. Et iam nox humida celo pręcipitat

Virginis votū ꝛ propoſitū ſacerdotib⁹ innotuit.

Senes ad rem cōſultandā venerunt.

Violare legem.

Senes dicti a ſenſu ꝙ ſenſus magis ineſt appellati ſūt. vnde

etiam ſe= nes p̄me= res viros dicimus.

ſuadentq̧ cadentia ſidera ſomnos)ſuaderēt iam dimittere ſacros p̄res: ipſi dico locuti multū vltro ⁊ citro ſanxere.i.ſanxerūt ⁊ cēſuerūt tandem querendū cōi prece.i.cōſtitutis rogationibus ⁊ ſupplicationib⁹ cōibus: que ſit ſentētia celi.i.dei celeſtis ⁊ ſanxere ſacra ſolēnia dari.i.dāda eſſe tēplo ⁊ numina orari.i.orāda eſſe ſup.in reb⁹ dubijs atq̧ ita res eſt viſa digna deo iudice.i.iudicio diuino:⁊ hoc certamine ſedato.i.diſputatione ⁊ cōtrouerſia dimiſſa quando.i.quandoquidē:nephas magnū eſt nō reddere vota(⁊ita q: vouit virginitatē:videbatur ſeruatā oportere)⁊ res impia eſt violare legē piam.i.a deo pio latam:et ita q: lex voluit vt virgines vbi nubiles eſſent nuberent:viſum eſt eam nubere debere.

Angelus ad virgi. venit.

¶Interea ſumptis.

¶Interea ſumptis;diuorum nuncius alis/
Parthenicen adiens placidis ita vocibus infit.
Nympha puellarum;celo gratiſſima ſalue.
Cuius apud ſuperos iampridem cognita virtus
Floret/⁊ in noſtros creſcit ventura penates:
Ne trepida:tua vota pater firmauit:et auxit:
Nulla tuum venus eſt vnq̄ viſura cubile/
Virginitas eterna tibi conceſſa volente
Conceſſu toto ſuperum:tibi gloria veſte
Et triuie debetur honos:inuicta ſequentur
Virginei tua ſigna chori:quos more diane
Nunc pede:nunc iaculo:nunc exercebis:⁊ arcu/
Urſula virginee dux ⁊ regina cohortis.
Hoc explebit opus:tandemq̧ in ſidera magnum
Agmen aget/celebrem referens ex orbe triumphū
Tethyos occidue populi lituſq̧ britānum
Et gelidi faciles pugnas gens accola rheni
Dulciaq̧ arrecto cernent ſpectacula vultu.
Laus igitur te magna manet:rude vulgus:⁊ ipſos
Jura ſacerdotes non intellecta fatigant.
Et deus ingratas atra caligine mentes
Tardat/⁊ in penam ſcelerum deludit inani
Corda metu/rident ſuperi ceu grandior euo

Premōet virgi. Angelus vt nuberet.

Docet virginē ab angelo premonitā quomodo nuberet q̄dē: ſed virgo maneret:eā q̧ laudem que veſte ⁊ diane a gētilib⁹ aſcribebat obtineret vtraq̧ enim perpetue virginitatis honore celebratur. Sed due veſte memorantur altera: b⁹:altera ſaturni matermaltera filia.d qua Ouidi⁹. Ex ope iunonem memorent cereremq̧ creatā.Semine ſaturni:tertia Ueſta fuit. Sane filia dicenda eſt ea que virginibus preeſt:p quam ignem intelligimus. vn̄ idē Ouid. Nec tu aliud veſtē q̄ viuā intellige flammā.Nata q̧ de flāma corpora nulla vides. Jure igitur virgo eſt q̄ ſemina nulla mittit. Huius ſimulachrū Romani peſſimōre alla tum in ede victorie q̄ eſt in palatio poſuere ⁊ virgines ei ſacrificauerūt: que ignē ppetuum ↄſeruarent. hec ſi forte ſtuprum commiſiſſent: viue defodiebant. Hodie quo=

Ueſta.
Triuia.

Urſula virginum dux.

celebre

Pugnas

Sacerdotum tarditas.

Sacerdotes ridet deus.

Securuſq animi iuuenis ſi pectora quando
Infantum obſcure trepidant formidine noctis/
Ipſe adero:nam veni huius certaminis ergo/
Lex ea:que fieri matres:⁊ nubere cogit.
Lata eſt:cum pauper veniens ad templa ſenatus/
Paruaq plebs humiles ſacrum ponebat ad aras.
Poſtq magna virum creuit fortuna:tribuſq
Vix duodena ſolo capitur:ſeruare pudorem:
Et thalamum neſcire fuit preſtantius:ergo
Eliadas erraſſe putant:iam ſecula poſtq
Expertes veneris degunt biſquina propinquant.
Hi populis exemplar erant:nec crederet vllus
Eſſe nephas/ſyncerum eſſe:⁊ dediſcere tedas.
Tu tamen:es tradenda viro:qui frigidus annis.
Atq tui conſors voti:cuſtoſq pudoris.
Non inuaſor erit:tacita nos arte mouemus
Corda hominū:nō tot fingit ſe protheus quondam
Immutaſſe modis:nec tot variaſſe figuras
Quot formis animos hominū mutamus:aguntur.
Quo minime credūt:ſed nos in ſancta vocamus
Officia:aſt alij tardant:retinentq vocatos
Ut quando in leui ſtat ferrea lamina diſco
Sic extra magneta loces:adamanta ſiniſtra
Quo veniat neſcit:dubitatq vtrinq vocata
Cui faueat:cuius magis hortamenta ſequatur
Tu voti ſecura omnem mihi deſere curam.
Ibo:⁊ peruigili tractanda remetiar arte.
Vix ea finierat cum fracta nube ſolutum eſt
Corpus:⁊ in ventos aſſumpta receſſit imago

eas quas eccleſia moniales vocat multi veſtales virgines appellant. Diana autē iouis ⁊ latone filia fuit eodem partu:ſ3 prior edita cū apolline hāc perpetua virginitate inſignē tradidere:q ſpreto hominū cōſortio ſiluas coluerit venationibus vacās:et paucarum virginum comitatu contenta:ar cum ferebat ⁊ pharetram ſuccincta ſemꝑ incedēs ⁊ cothurnos induta:⁊ ob hāc rem ſiluarum ⁊ nemorum dea putabatur. Hec creditur luna eſſe dicta q luceat noctu quaſi lucēs vna quapropter ⁊ in palatio. Nocticula vocabatur:q ibi noctu tēplū3 eius luceret ſiue q lumen a ſole accipiat:ꝓpter quod.(ſelinia.)a grecis vocatᷓ q greca voce(ſcla)ſplendorē ſignificat ⁊(ayno)deſuper. Lice. Cum illa q̄ luce lucet aliena. Diana vero idcirco appellata eſt q quaſi diem noctu efficiat:vel quaſi duana q duobus tēporibus dic ſcil3 nocteq apparcat. Eadem Juno lucina appellatᷓ. Juno a iuuando:lucina ſiue q partum in lucē ꝓdat:ſiue vt Plini⁹ ſentit q oculis ꝑſit ⁊ luci:ſiue a luco quē rome in exquilijs habebat. Dicitur etiā proſerpina lus.

Simile.
Lex nubēdi cur lata ⁊ qñ.
Seruare pudorem preſtanti⁹
Eliade.
Nubet virgo.
Corda hominū monēt angeli
Angelorū officia.
Similitudo.
Abit angelus.

et dictyma ⁊ hecate ⁊ triuia. vnde Verg. tria virginis ora diane. Nā luna in celo: diana in terris potiſſimū in ſiluis: ⁊ ꝓſerpina apud inferos dici-tur. vnde a tribus vijs triuia vocatur. Dicitur etiam delia a delo inſula vbi nata d̾r. vnde Seruius fabula inq̇t eſt. Juppiter vitiata latona etiā Aſteriē eius ſororē vitiare voluit. Jlla autē rogans a dijs vt in auem ver-tere͂t cothurnix effecta eſt: ſed cū mare trāſfretaret afflata a ioue in ſaxū cōuerſa ſub aquis verſa eſt: inde ſupplicante Joui latone ſupernatauit: ac primo neptuno ac doridi cōſecrata eſt. Deinde cum Juno latona im-miſſo phytone inſectaretur littori adheſit ⁊ ſororē excluſo ſerpente intra mare recepit. Jn qua inſula ipſam dianā ac appollinē peperit: ſed diana iam nata ſe ꝑ obſtetrice matri phebū parienti prebuit. vnde ꝙuis virgo a parientibus tamē inuocatur. hec Seruius in tertiū eneid. que latius proſecutus ſum: vt oſtendam laudem diane ac veſte non incōcinne diue. virgini attribui. Nam ⁊ ipſa perpetua virgo a parturiētibus inuocatur: ⁊ qđ elizabeth parienti diuuz baptiſtā obſtetricis munus exhibuit: etiam matri (ſi vt ſcđm huc authorē dicere debem⁹: poſt ea tpa puerpera fuit) exhibuiſſe pie credēda eſt. Veſtalē autē fuiſſe ante nubiles annos certuz eſt: vt veſte. i. celeſtis ignis ac charitatis puritatē habuiſſe ꝑpetuo ꝯſtat Vñ ſole amicta ⁊ lunā ſub pedibus habere viſa eſt. Sz q: cetera aperta ſunt ad ordinē accedo qui talis eſt. Nūcius diuorū. i. celeſtium numinū patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti adiēs parthenicē. i. virginē: ſcz mariā: alis ſum-ptis: idest aſſumptis: q: corpus aeriū aſſumunt angeli: pingunturꝫ cuz alis: aut q: ſic viſi: aut potius vt celerem: acceſſum et receſſum pictores ſignificēt. infit. i. loquit̾ ad eā placidis vocibus ita: ideſt in hunc moduz Salue o nympha. i. diua aut ſponſa gratiſſima celo puellarū: ideſt inter omnes puellas. Cuius virtus cognita apud ſuperos. i. celeſtes ſpiritus. floret iampridem. i. iam a pluſculo tempore: ⁊ creſcat ventura in noſtros ideſt angelicos penates: ideſt choros. Ne trepida. i. ne ſis anxia: pater: ſcz olim creator deus: firmauit. i. cōfirmauit ⁊ auxit tua vota. Nulla ven⁹ ideſt luxuria aut libido carnalis eſt viſura vnꝙ̄ tuū cubile: ꝟginitas eter-na eſt ſup. cōceſſa tibi: ⁊ hoc toto conceſſu ſuperū: ideſt celeſtium hoc eſt ſancta trinitate cū angelis beatis volente: ideſt cōſentiente. Conceſſus dicitur congregatio ſimul ſedentiū ſicut cōuentus in eundē locū cōue-nientiū: ⁊ cetus ſimul euntium: ⁊ cenobium ſimul viuentiū: ⁊ cōcilium ſimul vocatorū: ⁊ collegiū ſimul vni legationi ſeu officio inſiſtētium ⁊c. Gloria veſte. i. perpetue virginitatis quā veſta ſeruaſſe d̾r: ⁊ honor triuie: ideſt diane que etiā perpetua virgo: ⁊ iuno lucina. i. que in lucem venien-tiū per partū iuuās matres a gētilibus creditur: debet̾ tibi. Chori. i. cet⁹ virginei ſequentur tua ſigna. i. vexilla inuicta: eſt enim virgo virginum ⁊ princeps ac decus olim quos. ſ. choros virginū: tu exercebis nūc pede. i. curſu veloci: nūc iaculo. i. ſagitta ⁊ arcu. more diane. i. ſicut diana virgi-nes ſuas exercuiſſe d̾r: vt Camillā: Caliſto ⁊c. Vrſula filia regis britānie minoris: dux ⁊ regina cohortis virginee. i. vndecim miliū virginū exple-bit. i. ꝑficiet ſub te hoc opus. ſ. hāc exercitationē virginū ⁊ ipa aget. i. du-cet tādē magnū agmē. ſ. vndecim miliū: ⁊ ſidera. i. in celū referēs celebrē triūphū ex orbe. i. ex hoc mūdo. populi tethyos. i. maris oceani (q: the-tis prima lōga eſt occani vxor) occidue. i. occidētalis: vtpote britānici: et littus britānū. i. britānicū: hoc eſt gētes britāniā minorē īcolētes: ⁊ gens accola gelidi. i. frigidi: rheni: illius fluuij: q̄ germaniā ad frigidā regionē

Marginal notes: Veſtalis virgo. Diana. — Conceſſus. Cōuent⁹. Cetus. Concilium. Collegium. — Thetis prima correpta nō eſt achillis ⁊

vergentē a gallia diuidit.cernent.i.videbūt vultu arrecto:ideſt intentis vros
oculis ⁊ animis:pugnas faciles:q: cōtra virgines imbelles quas facile prima ve-
eſt vincere quo ad corpora:ſed nō quo ad mētes.vnde triumphū retule ro produ-
runt ⁊ ſpectacula dulcia.i.delectabilia:ſuperis.ſ.propter ſalutē:ſicut et cta vro: &
mortalibus bonis:malis aūt ꝓpter nouitatē.¶Notū autē eſt quomodo oceani.
ſub attila rege ꝗ hunoꝝ:apud coloniā germanie vrbem quā rhenus per-
fluit beata vrſula martyrio coronata ſit.Igitur magna laus manet.i.ex
pectat ⁊c.Iura:ſcʒ diuina.i.legalia nō intellecta:quia nimis ad literam
interp̄tata fatigāt:ideſt ſollicitāt vulgus rude:⁊ ipſos ſacerdotes quos
q: rudes dicere nō vult addit cauſam quare nō intelligūt dicēs:et deus
tardat atra caligine.i.obſcuritate intellectus:mentes ingratas:vtpote
que propriā volunt iuſtitiā cōſtituere per ſuperbiā:nec agnoſcere omne
bonū ⁊ intellectus ⁊ volūtas a dño deo eſſe.⁊ deus deludit corda ſcʒ in-
gratoꝝ inani.i.friuolo metu in penā ſcelerum¶qđ bene addit:q: quicq̄d
patimur peccata noſtra meruerunt:nulla enim iniquitas eſt apud deū.
vnde Sapiētie.ij.dictum eſt.Excecauit eos malicia eoꝝ)Superi.ſ.cele
ſtes rident ſup.ſtultitiā ſacerdotū in re nulla trepidātium propter igno-
rationē legū ceu.i.ſicuti ſup.ridet grandior.i.puecrior: euo.i.etate hoc
eſt vir:ꝗ pro ⁊ iuuenis ſecurus animi.i.habēs animū ſecurum de curis
puerilibus ſi pectora infantū trepidāt quādo.i.aliquādo formidine no-
ctis obſcure¶quia enim pueri neſciunt cur tenebre noctis oboriantur:
verentes aliquid mali in eis eſſe trepidant quomodo ſacerdotes nō in-
telligētes legē de matrimonio ineundo datā veriti ſunt eius trāſgreſſio-
nem aut potius omiſſionē.)Ipſe.i.ego adero ideſt auxilio ero nam ego
veni:ergo.i.cauſa huius certaminis¶Eſt autē imitatio illius.vj.eneid.
Illius ergo venimus.vbi Seruius.Illiꝰ ergo.i.propter illum.Ergo con-
iunctio fuit:ſed per accentus mutationē in aduerbium tranſit:⁊ eſt ſola
particula que habet finem circūflexum.Multi male putāt nomen eſſe Ergo.
indeclinabile:⁊ dicunt poſitū pro cauſa:cauſa autem nomen eſt hec ille.
Sane quia genitiuū regit more nominis:ſecuti ſumus landinū ibidem
dicētem.Ergo cauſa ⁊ gratia.hinc Liuius ait ludos apollinares victo-
rie non peſtilentie ergo fuiſſe.⁊ Marcus cato de re ruſtica.Tibi ius eſt
porco piaculo facere illiuſce ſacri coercēdi ergo Ea lex que cogit ſupple
virgines fieri matres ⁊ nubere¶preponit quod prius eſt in intētione ꝙ-
uis poſterius in executione.Ideo enim nubunt vt matres fiāt.)eſt lata
cum ſenatus.i.cetus ſeniorū:pauper:ideſt modicus:⁊ cū parua plebs.i.
modicus populus deū colens ⁊ veniēs ad tēpla ponebat ad aras humi
les.i.ſtratas humi:aut ſine p̄cioſitate extructas:ſacrum.i.ſacrificium:
ſed poſt.i.poſtea vbi.i.quādo magna fortuna:ideſt copia virū:ideſt viro
rum creuit:⁊ tribus duodena.i.duodecima:videlʒ leuitarum quorū eſt
ſacerdotiuʒ:aut tribus duodena:ideſt a duodecim patriarchis orta vix
capitur ſolo:ideſt terra iudaica:ideſt poſtꝗ ſacerdotes ⁊ fideles multipli
cati ſunt intātum vt iudea viris abundet:preſtātius:ideſt ſanctius ⁊ me
lius fuit ſeruare pudorē.ſ.virginalem:⁊ neſcire thalamū:ideſt matrimo
nium.Ergo putāt ſcilicet legalium obſeruatores qui te nubere volunt.
Heliadas:ideſt carmelitas ſequaces Helie¶Sane heliadas legendū eſt:
quia patronymica maſculina prime declinationis ſunt:et ita prius legi
potuiſſet.Helias heliadeꝗ viri:niſi ſingulariter eliades pro helice in- Heliadas
telligatur : nec malus eſt verſus : quia as prime declinationis in ac-

cuſatiuo plurali producitur licet in tertia corripiatur. Bene autē ponit
Ergo.
ergo que coniunctio vim indignationis habet. Ut in verſib' Auguſtini
Ergo nec ſupremus potuit vox improba verbis. Tam durum mādare ne
phas. Ergo ibit in ignes ⁊c.) ſecula biſquina: ideſt mille anni ꝓpinquāt
iam poſtq̄ ſcꝫ eliade degunt. i. vitā agunt ⁊ explent aut perducunt: exi-
ſtentes expertes veneris: ideſt coitus (Sic Dido. iiii. eneid. Non licuit
thalami expertem ſine crimine vitam degere more fere) Hi ſcilicet elia-
de hoc eſt prophete ſancti ⁊ filii prophetarum. erant populis exemplar:
ſcꝫ quod intueri ⁊ imitari poſſent volentes caſte viuere: ne vllus crede-
ret nefas eſſe ſincerum: ideſt ſine carie ⁊ macula: aut ſincerū. i. integrū
⁊ incorruptū: ⁊ dediſcere. i. non diſcere nec acceptare tedas. i. faces ma-
trimoniales. Tu tamen es tradēda. i. traderis aut debes tradi. i. tradu-
ci viro. i. ad virum: qui erit frigidus annis (id multi negant dicentes nō
dum quadragenarium fuiſſe Joſeph cum diuam virginem duceret: ve-
rum continentie votū habuiſſe: dicuntq; virū frigidū non idoneū fuiſſe
Joſeph q̄lis fuerit etatis dū nupſit diue marie virgini.
qui cum puero Jeſu in egyptū fugeret: ac victum ꝓcuraret: ⁊ qui duode
decim annis poſt natiuitatē ſaluatoris euꝫ in templo queſierit: quique
eius pater putaretur. Verūtamen quia plurimi ſeniorē fuiſſe predicant
nihilq; prohibet etiam ſenem generare de iuuencula preſertim potuiſſe:
atq; fuge labores ſubiice ac pluſculos annos ſuperuixiſſe: parui curādū
puto ſenior an iunior cenſeatur. Dummodo virginis intacte fideliſſim'
cuſtos habeatur) atq; erit cōſors. i. cōſentaneus tui voti ⁊ cuſtos tui pu
doris ⁊ non inuaſor: ideſt violator. Nos ſcilicet ſpiritus celeſtes mouem'
corda hominū tacita arte: ideſt occulta inſpiratione (ſed ſicut mali non
cogunt liberum arbitrium ad malum: ita nec boni ad bonū: verum no-
uit Joſeph nō reſtiturū ſanctis inſpirationib' atq; reuelationib') Poete
ſupple non fingunt prothea: deum illum marinum cuſtodem pecoris ne
ptuni ac vatē immutaſſe quondam ſe tot modis: nec fingūt eū variaſſe
tot figuras ſupple ſuas aut ſe tot figuris: q̄t formis nos mutamus: aīos
hominum ipſis tamen volentibus: homines ſupple aut animi ipſorum
aguntur. i. impelluntur a nobis perſuaſi: quo minime credunt ſupple ſe
agi poſſe priuſq̄ agātur (quia ſepe homines propoſitum mutant per in
Prothe' vn̄ ⁊ a q̄ ſac co ſ eptis dicitur. Quo tene am vult' multarū prthea no po.
ſpirationē celeſtem. Verum ne quid quod ignotum etiā imperitiſſimis
putes pretercam Prothei fabulam explicabo que talis eſt. Prothe' deus
marinus oceani ⁊ thetyos filius fuit ⁊ vates qui ab agamēnone vi coa-
ctus ſm̄ Homerum futura predixit: quod imitans Vergilius Georg. iiii.
dicit eum ligatum ab ariſteo apum reparationeꝫ docuiſſe. de eo autem
multa ibidē dicit Vergilius. Cuius verba ſunt. Eſt in carpathio neptu-
ni gurgite vates Ceruleus protheus magnum qui piſcibus equor. Et iū
cto bipedū curru metitur equorum ⁊c. Neptuni pecoris cuſtodem fuiſſe
docet ſic. Quippe ita neptuno viſum eſt: immania cuius Armenta ⁊ tur
pes paſcit ſub gurgite phocas ⁊c. Se in varias formas mutaſſe docet ſic
Verum vbi correptum manibus vincliſq; tenebis. Tum varie eludent
ſpecies atq; ora ferarū. Fiet enī ſubito ſus horrid': atraq; tygriſq; Squa-
moſuſq; draco ⁊ fulua ceruice leena. Aut acrem flāme ſonitū dabit: atq;
ita vinclis Excidet aut in aq̄s tenues delapſus abibit ⁊c. De hoc ēt mul
ta dicit Horat. ii. ſermonum. ⁊ Ouidius Metamor. lib. viii. ſꝫ nos. ſ. bo-
ni ſpiritus vocamus. i. incitamus homines: in ſancta officia: ideſt exerci-
tia debita. Aſt ideſt ſed alii ſupple ſpiritus videlicet maligni tardant. i.

immorant̃ ⁊ retinent vocatos: ſcilicet a nobis. Ut. i. queadmodum quando lamina ferrea vt acus: ſtat i diſco leui. i. tabula aut lãce leuigata. (Eſt vbi diſcus globum ſignificat: quam in aera iactant ſeſe exercitãtes) ſi tu loces. i. ponas magneta. i. lapidem illum ab inuentore dictum: dextra: ideſt dextra parte: ⁊ adamanta. i. illum lapidem duriſſimum; ſiniſtra: ideſt a ſiniſtra parte ſupple lamina ferrea: neſcit: quo: ideſt vtrum illorum lapidum veniat: ⁊ ipſa vocata vtrinq;. i. ab vtraq; parte attracta dubitat cui pro vtri faueat: ⁊ cuius. i. vtrius hortamenta. i. attractionem ſequat̃ magis. De magnete prius diximus. notiſſimus: aũt eſt adamas: qui maximũ in rebus humanis non ſolum inter gemmas preciũ habet: diu non niſi regibus ⁊ ĳs admodum paucis cognitus. hircino rumpit̃ ſanguine ſed nec aliter q̃ receti calidoq; maceratus: ⁊ ſic quoq; multis ictibus: vnde ⁊ nomen ab indomita vt greca interpretatione accepit. Adamas diſſidet ac diſcordat cum magnete lapide intantum vt iuxta poſitus ferrũ nõ patiat̃ abſtrahi: aut ſi admotus magnes apprehẽderit rapiat atq; auferat. Adamas etiam venena irrita facit et lymphationes abigit: metuſq; vanos expellit a mente. de quo plura plinius lib. xxxvij. Tu ſecura voti. i. de voto tuo perficiendo deſere. i. derelinque mihi oẽm curaz: ego ibo ⁊ remetiar. i. cõmenſurabo ⁊ moderabor: tractanda. i. res tractanda: arti peruigil. Uix finierat angelus. ſ. ea cum. i. quãdo corpus ſcz aereuz aſſumptum ab eo: ſolutum. i. reſolutum eſt: ⁊ hoc nube. i. aerea forma in nubez collecta: fracta. i. diſſipata: ⁊ imago aſſumpta receſſit in ventos. i. euanuit aut in aerez rediit: q: ſine aſſumpto corpore ſpiritus inuiſibiles ſunt. vnde Luc. xxiiij. Spiritus carnem et oſſa non habet.

¶ Tempora velare tenſis ad ſidera palmis
Conuenere nurus: pueri trepideq; puelle
Rugoſiq; ſenes tremulo pia murmura mento
Uoluere certabant: ſuperoſq; mouere precando
Caniciem oſtenſa diuis ⁊ vertice nudo
Et tremulis circum lucentes ignibus aras
Sancta ſacerdotes: albaq; in vita miniſtri
Carminaq; ⁊ inſigni celebrabãt orgia ritu
Tertia lux aderat poſtq̃ vulgata per omnem
Conſilĳ concordis erat ſententia turbam
Jam labor orantes: ⁊ diffidentia tardos
Reddiderant: ſegni frigebant pectora motu.
Tum diuiua preces mens que non deſpicit equas
Ad ſummũ ſecreta dedit reſponſa choragum
Sacrorum tenues fugit leuis ille per auras

¶ Tẽpora velare. Docet vt viri quomodo cõſtitutis rogationibus ſolẽnibus ppl's conuenerat. Et q̃modo per angelũ datus eſt modus inueniẽdi ſponſi virginis. Ordo eſt. Nurus. i. matrone velare tempora: id eſt habentes tempora: ideſt capita a parte totum (non autem dices timpora vt imperiti ſõniauerũt) velata aut velis tecta cõuenere. i. cõuenerũt ſe certũt ad tẽpluz ⁊ hoc palmis. i. manib': tẽſis. i. extẽſis ad ſidera pueri: ⁊ puelle trepide (id eniz propriũ ẽ puellis) ⁊ ſenes rugoſi certabant voluere: ideſt certatim; voluebant:

Ut puenerit pplus docet.

Magnes ⁊ adamas q̃ ſint lapides ⁊ in q̃ inuicẽ diſſerant.

Trib' diebus rogatiões ſolẽnes ſacre.

De' q̃ ad choragum rñſa dederit.

Orgia ſacra fuerunt que dijs immortalibus fieri ſolebant dicta a verbo greco hoc est a furore
et abuſiue ſacra liberi patris orgia dicta fuere

Ingreſſuſq; ſenis nocturna cubicula ſomnos
Abſtulit: et tali eſt aggreſſus voce pauentem.
Sumere thraicia virgas de fronde tribules
Queq; ſuam: et ferri ſumptas in tẽpla iubeo
Mane reuertantur: cuius frondere cacumen
Videris/illius domino/coniũge puellam.
Hec ait: et motis abiens euanuit alis.

Angelus ad pontificem quod fuerit reſponſum.

Memini.

pia murmura.i.pias pces ſũmiſſe dictas: mento tremulo (oĩa enĩ animalia preter Cocodrillum inferiorem mãdibulam mouent. Unde valla: vbũ Memini a mento deductum putat: ꝙ dũ meminim⁹.i. mẽtionem alicuius rei facimus: mentum mouemus. Graphice aũt exprimit poeta geſtũ vetulorũ et vetularũ deprecãtiũ) et certabãt mouere.i. incitare ad exauditionẽ ſuperos.i.deũ cum ſanctis angelis: precãdo.i. per preces: et hoc canicie oſtenſa diuis: et pro.i. vertice nudo: qḋ ad viros tantum referri debet: et ſacerdotes et miniſtri: ideſt clerici in alba veſte celebrabant ſancta carmina et orgia.i. feſta ſolẽnia: inſigni: ideſt ſpeciali ritu.i. modo debite celebrãdi: circũ aras: lucẽtes ignibus: ideſt cereis: aut potius lampadibus tremulis.i.ſcintillantibus et quodãmõ ardẽdo tremeutibus. Tertia lux.i.tertius dies aderat: poſtꝙ ſententia ꝯcilij. ideſt cõgregatiõis cõcordis erat vulgata ꝑ omnez turbã.i. poſtꝙ innotuerat oĩb⁹ deſinitũ eſſe diuinã voluntatẽ per preces ſciſcitãdã eſſe. Labor et diffidẽtia.i.deſperatio de impetratõe reddiderãt ipos orãtes iã tardos (q: ſpes tz operantẽ in opere) et pectora.ſ.orãtiũ frigebãt.i.amiſerãt feruorez: et vt dicũt deuotionem: motu.i.affectione: ſegni: ideſt tardo ſeorſum: ſcilicet ab igni. Tum.i.tunc mens diuina q̃ nõ deſpicit equas.i.iuſtas et decentes preces: dedit reſpõſa ſecreta.i.in ſecreto ad ſummũ chooragũ.i. principem officiorũ. vnde addit ſacrorum. Sane grece chorigos hoc eſt choregus dicit̃ per e longum apud nos: licet apud eos i proferatur in ſecunda ſyllaba: et eſt dator princeps choree et generaliter princeps officij: et ſuppeditator expenſe: latine aũt choragus ſcribitur: ſed nõ ab ago quaſi chorum aut choream agens quia tunc ſecunda corriperetur.) Ille ſcilicet iã notus angelus qui ſe omnia curaturũ pollicitus eſt fugit.i. celeriter more fugiẽtis volat exiſtẽs leuis.ſ.nõ propria leuitate: ſed corporis aerei aſſumpti per tenues auras: et ingreſſus nocturna cubila ſenis.ſ. choragi: aut pricipis ſacerdotũ: aut abſtulit ſomnos.i.excitauit eum. et aggreſſus eſt pauẽtẽ. Id enĩ boni angeli indiciũ eſſe dicitur ꝙ adueniens pauentem faciat: cum malus abiens pauentẽ deſerat) aggreſſus eſt inquã tali voce.i.tali ꝓcepto. O põtifex ſup. iubeo tribules.i.de tribu virginea que de tribu dauid eſt exiſtẽtes: ſumere vgas de frõde thraicia.i.de amigdalo in quam phillis regina thracie conuerſa dr a quibuſdã (Utilis eſt autem periphraſis: nam et ſpeciem exprimit et ariditatem: mutata enim dr in arborem ſine frondibus: ſed accepiſſe frondes ex amplexu demophoontis: quomodo virgã aridam amigdalinam ſumpturus eſt (vt ceteri) Ioſeph qui poſtridie ꝙ ab eo cõtacta erat inuenietur floruiſſe: iubeo inquã queq;.i. quemlibet tribulem ſumere ſuam ſup. virgam: et iubeo virgas ſumptas ferri: ideſt vt ferantur a ſumentibus: in templa: et vt reuertantur mane et cõiunge puellam.ſ. Mariã domino: ideſt geſtori illius virge:

cuius cacumen.i.ſummitatē videris florere:hec ait.ſ.angelus ⁊ abiens alis motis euanuit.

¶ Mane ſenex ſol ante iubar q̄ tolleret vndis
Conuocat extemplo patres:miſſoꝗ per vrbis
Compita:perꝗ domos populos preconc coegit/
Confluxere omnes:campo plebs denſa paterti
Vix capitur:ſurdum ſpacioſa per atria murmur.
Confuſumꝗ ſonat:pede pes:⁊ pectore pectus
Vireꝗ viro premitur ſeu quum collecta theatro
Stabat roma graues ſimul auditura tragedos.
Conuentu ſenior patrum ſtipante ſacerdos
Exijt:⁊ tandem populo diuina ſilenti
Iuſſa aperit:didiciteꝗ tribum:iuſſiteꝗ ſolutos
Connubio acciri:virgiſꝗ in tēpla relatis/
Vota preceſꝗ iterant:magicis cōponere quidam
Philtra veneficijs:circeaꝗ carmina ⁊ herbis
Phaſidibus voluere nouas inducere frondes/
Horum vnus vetitas artes edoctus:vt almum
Intempeſta diem tacitis nox abſtulit vmbris.
Solus in aerie turris faſtigia ſecum.
Arma togaſꝗ ferēs ſacrauit manibus aram.
Sub dio teſtis nemo niſi ventus:⁊ aſtra.
Nocturnaſꝗ preces iterans/preſcire volebat.
Parthenices ne ſibi thalamum ſperare liceret/
¶ Ecce per aerios tractus magno agmine ab orco.
Spiritus obſcuris ad turrim annauigat alis:
¶ Qualis vbi veniens ad feda cadauera vultur.
Brachia precipiti iactat plumoſa volatu.
Atꝗ gradum ſiſtens nigro ſic incipit ore.
¶ Fare:quid infernas nocturnis cantibus aures

¶ Mane ſenex. Hic ſummus pontifex reuelationē ſibi ab angelo factā populo exponit: atꝗ ita datis virgis cū dubiū multi eſſent: vnus de tribu virginis agabus noīe magicis artibus ſciſcitatur an ſibi virgo cōtingat vnde facta digreſſiōe multa de ſtatu inferorū ⁊ de preſagio future virginis interſerunt. Que dubia occurrēt vocabula ſuis locis exponentur. Ordo autem eſt. Senex.ſ.choragus cōuocat mane: anteꝗ ſol tolleret.i.afferret vndis.ſ.marinis ſm opinionē vulgi:iubar i.radios ⁊ ſplendorē ſuū cōuocat dico. extēplo.i.illico:pres.i.maiores natu:⁊ coegit.i.in vnum cōuenire compulit populū ⁊ hoc p̄cone miſſo p compita.i.vias publicas et domos vrbis. Oēs.ſ.patres ⁊ plebei cōfluxere: ideſt cōfluxerūt plebs denſa vix capitur campo patēti:murmur ſurdū.i.non plane intellectū ſicut enim cecū quod videri non poteſt aliquādo vocamus: ita ſurdū qd intelligi nequit:aut ſurdū quod ſurdaſtos facit p̄ vehementia: quia vehemens obiectum corrūpit ſenſū: murmur

Cōuocari populū iubetur dei oracula reuelet.

Cōcurſus pplī p cōparationē monſtrat

Sacerdos

Mādata exponit.

Vt q̄dā rē magicis voluerint experiri.

Quid hoꝝ vnus fecerit

Maligni ſpiritus ad hūc aduolarunt.

feda

vehemens obiectum corrupit ſenſum

Narratio ſpiritus

Compita dicuntur loca in quibus p diuerſas vias homines petunt: q in vnum petat loca dicta a coeundo ... vel a competendo q ibi ruſtici ſacrificare ſolebant inde Compitalia feſta q i compitis peragebantur

Sollicitas: quesita dari responsa vetantur.
Etherie prohibent anime: numenq; triforme
Altius abstrusum latet hac in virgine quiddam:
Quod disciſcireq; nephas: ſententia noſtros
Circumfer anceps animos fortiſq; future
Ambigui caſus multaq; ambage latentes.
Sicut cum modo ſol nubes modo nubila ſolem
Eruperant: nunc letatur nunc meret arator.
Spemq; metumq; interdubius: nec diſcere tenta
Que quoq; doctorem fugiunt: communia quedā
Fabimur: addentes que nec didiciſſe pigebit.
Ne fruſtra videare deos in vota vocaſſe.
Quandoquidem te nō minimo dignamur amore.
Nos inſpectores ſcelerum hoc ſumus orbe futuri /
Ultores alios: ſeui ſunt vincla dracones /
Tartarus eſt carcer: ſunt verbera: frigus ⁊ ignes
Lux incerta diem ſpargit per nigra malignam
Tecta: ſonant late planctus plebem ordineq; terno
Diuidimus: primo purgati crimine circo
Penarum expertes degunt: ea recta vetuſtas
Elyſium vocat hic vates ⁊ longa parentum
Progenies demptis habitant ſtatione duobus
Hi partus ſpectare nouos dicuntur/ ⁊ arcem
Ethereum ſibi promittunt: finemq; propinquum
Exilii muſſant: apud hos de virgine quadam
Plurimus: ⁊ multa tectus caligine ſermo
Uertitur: hi nec adhuc faciem videre tremendam
Regis olympiaci: ſola hec ⁊ maxima pena eſt.
Sedibus his quoſdam venturo numina ſecle
Sufficient: hos a nobis nulla auferet etas.

ergo ſurdum ⁊ confuſum ſonat per atria. ſ. templorum ſpacioſa: ideſt plena ſpaciorum hoc eſt ampla ⁊ capacia. pes premitur pede: ⁊ pectus pectore: vt vir viro: ceu. i. ſicut ſup. premabatur: cum ideſt quando roma: ideſt plebs romana ſtabat ſimul collecta in theatro: ideſt in loco ad ſpectādū apto auditura tragedos ideſt tragediarum actores: graues ideſt graui ſono rem grauem grauiq; ſtilo compoſitam pronūciantes. Sunt enim tragedie de infortuniis principū. vn̄ letum pncipiū triſtes exitū hn̄t: ⁊ q: grauium perſonarum res cōtinent ⁊ potiſſimū querelas q̄ ex ſtomacho proferri ſolēt: graui ⁊ altiloquo ſtilo eduntur: vnde a cothurnatis agebātur. Sane fabula ipſa tragedia dicit. (capotoy) tragoy) ideſt ab hirco q̄ grece tragos dicitur ⁊ victori in pmiū dabat. vnde Horati⁹ in arte. Carmine qui tragico vilem certauit ob hircum ⁊c. Tragedeo aūt ſignificat cano ⁊ ploro. vnde tragedia grece tragodia dicitur. Tragedus autē actor ſeu recitāt luſor ⁊ repſentator tragedie: tragicus autem factor. Secuiior ſcilicet pontifex

Demōes dubii

Cōparatio.

Demōes ſcelerū vltores.

Lymbus

Elyſium.

Pres ſancti quid in lymbo de virgine.

Eor q̄ in lymbo ſūt q̄ eſt pena

Qui has ſedes debuerunt poſt colere.

Alter habet ſontes animas quibus igneus ardoꝛ
Eximit infectum ſcelus ⁊ telluris odoꝛem
Nec (niſi ſoletur pars expectata quieſcꝫ)
Vix toꝛmenta ferant tanto locus eſtuat igne.
Tertius infelix hominū genus oꝛbis in amplo
Carcere conuoluit magis hec diſcedit ab aſtris
Introꝛſumqꝫ fugit regio: penetralia noſtri
Principis: hic altis anime foꝛnacibus ardent
Spe vidue: nullamqꝫ audent ſperare quietem.
Juppiter huc multas: multas huc mittit apollo,
Mercurius multas: necnō ſaturnus ⁊ auctoꝛ
Belloꝛum phebe innumeras ⁊ nata diones.
Pellitur huc quicquid celum faſtidit ⁊ hirquis
Deſpiciūt ſuperi obliquis: foꝛs vltima rerum hic.
Nos vero quotiens animas magus euocat oꝛco.
Jllarum aſſumpta mentimur imagine vultus
Carminibus folijs: auibus: fumoqꝫ ligati
Dicimur ⁊ circūductis in puluere ſignis.
Sed veluti pleriſqꝫ alijs ita fallitur iſto
Mens hominum veniunt vltro veſtraqꝫ ſalute
Solliciti manes vobis ventura loquuntur.
Dixit ⁊ alato diſceſſit in aera tergo ·3·

ſummus extit ꝓuētu idest e cetu patrum ſti pante idest compꝛi mente ⁊ conſtipāte ſe ſicut nauis ſtupa ſtipatur ⁊ aperit tandem idest poſt multam expectationem populo ſilentiin dicto.ſ. ſilētio q: dictū eſt ꝙ prius erat murmur cōfuſum diuina iuſſa ⁊ didicit: idest diſquiſiuit ⁊ diſcreuit tribum ſ.iude de ſtirpe dauid ⁊ iuſſit ſolutos cōnubio. i. celibes ⁊ extra coniugium in ea tribu exiſtētes acciri id eſt conuocari et ipſi ſūp. acciri (poſteaꝙ oīa que iuſſerat effecerant quam rem mira ſed nō obſcura breuitate percurrit) iterāt idest multiplicāt vota ⁊ ꝓces ⁊ hoc virgis relatis. i. repoꝛtatis in tēpla. i. poſtꝙ iuxta edictum repoꝛtauerāt virgas amigdalinas in tēplum. Qui dā cōponere. i. cōponebant ſeu cōponere ceperūt aut ab eo qđ ſequit̃ voluere cōponere veneficiis. i. per artē veneficā philtra. i. amatoꝛia (Nam grece philtron đr amoꝛ et res ad amoꝛē inducēs ⁊ philtra latine amatoꝛia interpꝛetantur. vnde Ouidi. li. ij. de arte amandi. Nec data pꝛofuerint pallentia philtra puellis. Philtra nocent animis vimqꝫ furoꝛis habent. Sunt ergo aut pocula aut carmīa aut alia veneficio quouis amoꝛē inducētia. vñ. Juuena. ſaty. vj. Hic magicos affert cātus hic theſſala vendit. Philtra quibus valeant mentē vexare mariti) ⁊ carmina circea. i. quibus circe plurimum valebat que illis pocula amatoꝛes in feras vertebat ⁊ voluere inducere in ſuas virgas nouas frōdes herbis phaſidibus idest ponticis ducto patronymico a patria ſeu loco natiuo (Phaſis enim eſt amnis in ponto omnium qui illic ſunt clariſſimus qui in moſcis oꝛitur ⁊ Glaucum atqꝫ Hyppuin in ſe recipit vicinis montibus cadentes. Jn ponto autem abundant venena atqꝫ herbe ve·

Purgatorij locus.

Pena eoꝝ qui in purgatoꝛio ſunt

Dānatoꝝ locus.

Quā multe ad inferos deſcēdant.

Demōes ſepe ſub imagine humana.

Seruat decoꝝ poeta.

Tragedices potentatuum et ꝓncipū infelices et triſtes ſuſcipiūt: vt eſt autoꝛ flaccus in arte poe.

Philtra pocula amatoꝛia de qb' iſte eglo. q̃ntra late dixit.

Phaſis.

Manes p antiphraſim vt ait Seruius ee deos inferos qa nō ſunt boni: Et alibi dicit ee aīas corporis exutas q̄ nō dū ī alia corpora migrauerunt: aliqñ dicuntur pene vite quis ſuos patimur manes

neficijs apte. vñ eglo. viij. Has herbas atq; hec ponto mihi lecta venena Ipſe dedit meris: naſcunt̄ plurima ponto: videt̄ autem alludere ad herbas quibus medea vſa dicit̄) Unus horum: qui ſcilicet miſere deſiderabant virginē: agabus autem poſtea vocabitur: edoctus artes vetitas: id eſt magicas. vñ de Seruius ad illud. iiij. enei. Magicas inuitā accingier artes. cum multa inquit ſacra romani ſuſciperent magica ſemper damnarunt. Notum eſt aūt ea: ꝛ in veteri ꝛ in nouo teſtamēto damnata eſſe. Vt. i. poſtq̄: nox intēpeſta. i. que nullum tempus operis noſtris concedit: abſtulit tacitis. i. tacite ingruētibus vmbris: alīnū diē ipſe ſolus ferens ſecum in faſtigia. i. ſummitatē turris aerie. i. alte ꝛ aeri expoſite arma. i. inſtrumēta ſua: ꝛ rogas quib⁹ occultet̄: ſacrauit manibus. i. inferis aut

Necromātia ars q̄ circa mortuorū corpora adhibetur.

animis defunctorꝝ. Uñ necromātica ars dicta q̄ mortuorꝝ reliquijs abutitur. aram: bene arā: q: altare tm̄ ſuperorꝝ eſt. ara etiam inferorꝝ: ſub dio i. celo aut aere nemo ſup. fuit teſtis: id eſt cōſcius niſi vetus ꝛ aſtra. (Que res quomodo ergo poete hec innotuerint: dicā cum poſtea reuelaſſe) et ipſe iterans. i. multiplicās preces nocturnas. i. tempore nocturno: volebat preſcire ne ꝑ an liceret ſibi ſperare thalamum i. coniugiū parthenices. i. virginis. ſ. marie. Ecce de repente. ſ. ex improuiſo ipſis. ſ. malign⁹ an nauigat. i. aduolat ad turrim obſcuris alis (ſepe apud vgiliū indifferenter inuenies nare ꝛ volare. vñ de apibus dicit. Nare per eſtatē liquidam: ꝑ eo qđ eſt volare: ꝛ de dedalo volante: gelidas enauit ad arctos)

Nare.

annauigat ergo. i. aduolat ab orco. i. inferno ſup. cum magno agmine. i. exercitu aliorꝝ ſpirituū: annauigat inquā talis ſup. qualis vultur veniens ad feda. i. putentia cadauera: iactat precipiti volatu brachia plumoſa. i. alas plumis tectas que auibus ꝑ brachijs ſunt: atq; pro ꝛ ipſe ſiſtens. i. firmās ac finiens gradū. i. definiēs ꝑuolare incipit ſic ore nigro: demonibus. ſ. inferis cōgruo Fare. i. dic: qđ. i. ad qđ: tu ſollicitas cantibus. i. carminib⁹ magicis hoc eſt incantationib⁹: nocturnis. i. noctu factis aures ſup. nr̄as infirmas. i. egras ꝛ moleſtas: aut vt alij legūt infernas aures. i. inferorꝝ ſpirituū aures: reſpōſa queſita. i. que tu queris vetātur. i. prohibētur dari. Nam anime etherie. i. ſpirit⁹ celeſtes ꝛ numen triforme ſ. ſancta trinitas: prohibēt. i. vetāt quiddā. i. quoddam myſterium latet abſtruſum. i. occultatū: altius. i. profundius: in hac virgine: qđ nephas eſt diſci ꝛ ſciri. Sic ꝛ helenus. iij. eneid. Prohibēt nā cetera parce. Scire helenū fariq; vetat ſaturnia Juno ꝛc. vbi Seruius vult eſſe diſtinctionem vt ſit parce ꝑhibent te ſcire cetera. ꝛ Juno vetat helenū fari cetera. Nam nō eſſet bona ſentētia ſi coniunxeris ſic: vt ſenſus ſit q̄ parce ꝑhibeant helenū ſcire cetera: nā vatibus licet plura ſcire q̄ proloqui. vnde dicit Lucanus. Nec tantū prodere vati q̄ntum ſcire licet. Sic tamen hoc

Cauſa potiſſima q̄re vgo nupſerit fuit vt myſteriū diuini verbi eēt malignis ſpiritib⁹ icognitū.

loco vt veriſimile eſt ꝛ pie credendū myſteriū latuit etiā immundos ſpiritus (Nā vnā ex cauſis cur virgo nupſerit magni viri aſſignāt vt myſterium incarnatiōis verbi diuini malos ſpiritus lateret ꝛ ipſe hic additus eſt ſentētia noſtros circumfert anceps animos. Et ne diſcere tāta q̄ quoq; doctorē fugiunt: potius dicēdū eſſet aliquid abſtruſum q̄ quidā. Nam ſm̄ Uallā aliquid dicitur: quaſi aliud quid qđ etiam loquēti ignotum eſt: quiddā vero debet eſſe certū ꝛ notum loquēti q̄uis ignotum ſit audiēti. Quia igitur decentius ab elegantijs q̄ a veris ſentētijs diſceſſero. Ordo ſit. quiddam. i. aliquod myſteriū latet abſtruſum altius in hac virgine qđ nephas eſt diſci ꝛ ſciri ſup. a nobis ſententia: id eſt opinio: an

ceps.i.dubia:⁊ in vtrāq; partem ꝓbabilis:ſicut gladius anceps vtrinq; ſcidens ꝺ: circūfert.i.nunc huc nunc illuc trahit animos noſtros ⁊ caſus ſortis future.i.rei quā futurā dubitamus:⁊ dubij.i.incerti: ⁊ latentes multa ambage.i.circūactione ⁊ dubietate:ſupple circunferunt animos noſtros. Sicut cum ſol exuperāt.i.vincūt modo:idest aliquādo nubes .⁊nubila.i.nubes exuperant.i.vincunt modo:ideo aliquādo ſolem id eſt claritatem ſolis:arator letat̄:nunc idest ſub ſerenitate: ⁊ meret:id eſt triſtat̄:nunc:idest ſub pluuioſa tempeſtate.exiſtens dubi⁹ inter ſpem ⁊ metū:ne tenta ꝑ ne tentes.i.ne coneris diſcere ea ſup.que latēt quoq;.i.etiā doctorem ſcilicet me a quo doceri vis. Nos fabimur.i.dicem⁹ quedam communia:idest omnibus que ſcire licet:addentes que nec.i.etiam nō pigebit ſupple te didiciſſe:ne videare vocaſſe deos ſcz inferos qui ſe deos dici gaudent (quia in ea puerſitate in qua damnati ſunt ꝑmanent.damnati autē ſunt:quia aſſentiebant̄ lucifero deo equari cupienti. Prudenter autem ꝑ hoc purgat digreſſionem ſuam quam ſignificat nō inutilem lectoribus) quādoquidē.i.cum ita ſit ꝙ nos nō dignamur te minimo:immo (ꝑ liptotē) maximo honore. Nos ſumus inſpectores ſcelerū hoc orbe:idest in hoc mūdo:futuri vltores alio ſup.orbe.i.in alio mūdo vbi ſupple ſeui ſunt drachones.i.ſerpētes ſunt vincla.i.vincula:quib⁹ alligant̄ infelices dānatis.carcer ſupple in quo claudūtur eſt tartarus.i.infernus obſcuriſſim⁹ ⁊ ꝓfundiſſimus:frigus ⁊ ignes ſunt verbera.i.flagella quibus verberātur ⁊ torquent̄ (q: vt dicit iob. Ad nimiū calorē tranſeat ab aquis niuiū ⁊ vſq; ad inferos peccatum) Lux incerta.i.dubia (vt ſentit Vergi.vj.eneid.dicēs. Ibant obſcuri ſola ſub nocte ꝑ vmbras. Perq; domos ditis vacuas ⁊ inania regna. Quale per certam lunā ſub luce maligna. Eſt iter in ſiluis vbi celum condidit vmbra Juppiter:⁊ rebus nox abſtulit aſtra calorē. Verū illic de foribus erebi loquit̄:hic aūt vbi de inferno ſermo eſt in quo cū tenebre ille exteriores dicantur eſſe tam denſe vt ſint palpabiles:dubitare licet quomodo lucē eſſe dicat:verū legimus diuitē epulonem in inferno ſepultum lazarum in ſinu abrae vidiſſe:quod nō ſine luce factum videtur. Preterea ſicut ab aquis nimium ad calorem nimiuz tranſeūt damnati:vt grauius ſit tormentū ꝙ ſi ſemꝑ in calore aut frigore permaneāt:ita nō eſt diſſonum veritati:a nimijs tenebris ad ſplendorem terribilem tranſituros vt grauius afficiant̄ oculi eoꝝ tenebris pri⁹ obſcurati:ſed de hac re quā exploratā nō habeo:tacendū mihi cenſeo) Lux ergo incerta.i.incōſtās ⁊ mutabilis ſpargit ꝑ tecta nigra.i.obſcura:diem malignam.i.non ad gaudiū ſed ad cruciatum eoꝝ. Planctus.i.lamentationes damnatorū ſonāt late. Nos diuidimus plebem:ſcz defunctoꝝ terno ordine. Immo videt̄ tunc quadruplex fuiſſe:vt dānatorum:purgandorum: puerorum ante circūciſionem defunctoꝝ:⁊ ſanctoꝝ patrū ſaluatorē expectantiū. Sed quantum author noſter ſentire videt̄ pueroꝝ lymbus tūc nō erat ſed in eorum loco ſancti patres.vñ dicturus eſt. Sedibus his quōdam venturo numina ſeclo. Sufficiēt ⁊c. Nūc aūt triplex eſt vt notū eſt vide licet pueroꝝ quorū parentes chriſtiani ſunt:ſz ipſi ſine baptiſmo deceſſerunt:dānatoꝝ:⁊ purgandorū) Supple in primo circo.i.lymbo degūt.i.eunt tranſeunt purgati crimine.i.omni peccato preterq; originali a quo per ſaluatorem purgandi ſunt:propria autem peccata aut in hoc mūdo:aut in purgatorio purgauerūt.exiſtentes expertes.i.immunes

Eſt triplex defunctorū ordo.ſ. dānatorū purgādorū: ⁊ puerorū

et non participes penarum: ideſt tormentorum ꝛ cruciatuum quos pro peccatis dant obnoxij: ꝛ nondū purgati: vetuſtas.i.vetuſta gentilitas: vocat ea tecta in q̄bus: ſcʒ purgati animi ſunt: elyſiū. Unde.vj. eneid. Alij ſub gurgite vaſto. Infectū eluiť ſcelus aut exuriť igni. Quiſqʒ ſuos patimur manes exinde peramplū. Mittimur elyſium ꝛ pauci leta arua tenemus ꝛc. De letis aūt aruis paulo ante ibidem ſic dicit. Deuenere locos letos ꝛ amena vireta. Fortunatoꝝ nemoꝝ ſedeſqʒ beatas. Largior hic cāpos ether ꝛ lumine veſtit. Purpureo ſolemqʒ ſuum ſua ſidera norunt) Uates: id eſt ꝓphete: ꝛ lōgeua.i.ab longo euo deducta: progenies patrū ſanctorū habitant hac ſtatione.i.in hac regione mortuorū in domino. ꝛ hoc duob⁹: ſcʒ enoch ꝛ Helia: q̄ in paradiſo terreſtri ſunt: demptis.i.exceptis (Verg. cōſimiliter atteſtať vates in elyſio eſſe dicens in eodē.vj. Hic manus ob patriā pugnando vulnera paſſi. Quiqʒ p̄ſvates ꝛ phebo digna locuti.) Hi ſcilicet patriarche ꝛ ꝓphete: dicuntur ſpectare.i.expectare nouos partus.ſ.virginales: ꝛ ꝓmittūt ſibi arcē ethereaʒ ideſt ingreſſum celoꝝ ꝑ ſaluatorem qui mittendus erat: ꝛ muſſant.i.tacito murmure inter ſe mutiunt atqʒ ſuſurrāt: finē exilij eſſe ꝓpinquuʒ. Sermo plurim⁹ ꝛ tectus multa caligine.i.obſcuritate (nō eñ poterant demones myſteriū incarnatiōis dominice capere) vertiť.i.agitur ꝛ verſať apud hos de quadam virgine: de qua ſcʒ eſaias dixit. Ecce virgo cōcipiet ꝛ pariet filiū. Hi nec.i.nō videre adhuc faciem tremendā.i.verēdam: aut reuera tremēdā nō ipſis: ſʒ ei q̄ hec loquiť: videlicet maligno ſpiritui: hec.ſ.carētia viſiōis diuine eſt ſola ꝛ maxima pena ſup. ſanctoꝝ in lymbo exiſtētiū qui pena dāni nō pena ſenſus afficiebanť. Numina ſufficient.i.ſubminiſtrabūt quōdam.i.aliqñ: ſeclo ꝑ ſeculo futuro his ſedibus.i.locis ſup. inhabitantes: ſcʒ infantes xp̄ianoꝝ ſine baptiſmo decedētes: nulla etas auferet hos.ſ.infantes a nobis. Alter.i.ſecūdus locus: ſcʒ purgatorij: hʒ animas ſontes.i.obnoxias peccato quibus ardor igneus eximit.i.eluit ꝛ purgat ſcel⁹ infectū ꝛ odorē.i.fetorē.telluris i.ex cōtagione terreni corporis cōtractū. de q̄b⁹ dicit Verg. lib.vj. Quin ꝛ ſupremo cuʒ lumine vita reliquit. Nō tñ omne malū miſeris: nec funditus oēs Corpe excedunt peſtes: penituſqʒ neceſſe eſt. Multa diu concreta modis inoleſcere miris. Ergo exercenť penis veterumꝗ malorū. Supplicia expēdūt: alie pādunť inanes. Suſpēſe ad vētos: aliis ſub gurgite vaſto. Infectuʒ eluiť ſcel⁹ aut exuriť igni. Quiſꝗ ſuos patimur manes exinde ꝑ amplū. Mittimur elyſium ꝛ pauci leta arua tenem⁹. Donec lōga dies ꝑfecto tpis orbe. Cōcretā exemit labē purumꝗ reliquit. Ethereū ſenſum atꝗ aurai ſimplicis ignē.) Hec ſcʒ anime que purganť vix ferāt.i.tollerare poſſint tormenta: niſi pax ꝛ requies expectata ſoletur ſup. eas tanto.i.adeo magno igne eſtuat.i.ardet: locus.ſ.purgatorij: q: hoc p̄cipue differt ignis purgatorij ab inferno ꝙ hic ſperātes: ille deſperātes cruciat. Tertius orbis.i.infern⁹ aut tartarus conuoluit in amplo carcere infelix genus hoim ſcʒ damnatorū ad eterna ſupplicia. Hec regio appoſitorie: q̄ ſunt penetralia noſtri principis: ſcʒ tenebrarū luciferi videlicet diſcedit magis ab aſtris ꝛ fugit magis introrſum.i. ad centrum terre. Anime ardent hic.i.in hac regione: altis: ideſt ꝓfundis fornacib⁹: exiſtētes ſup. vidue.i.priuate ſpe: ꝛ nullā.i.nō vllā: nō audēt ſperare vllā quieteʒ. Juppiter.i.idolatria iouis mittit multas ſup. alas huc.i.ad hūc quem dico locū: videlicet infernū: ꝛ appollo.i.idola-

tria apollinis qui ſol eſt: mittit multas huc: ⁊ mercurius mittit multas
huc: ⁊ ſaturnus: ⁊ auctor bellorū: ideſt mars: ⁊ phebe: ideſt luna ſeu dia-
na (repete ſemꝑ mittit huc multas) ⁊ gnata .i. filia diones illi⁹ nymphe
videlicet venus: hoc eſt luxuria mittit huc innumeras ſup. alas. Quic-
quid celū faſtidit: ideſt deſpicit ⁊ per contemptum ac faſtum recuſat re-
cipere pellitur huc: ⁊ quicquid ſuperi deſpiciunt: ideſt deorſum per con-
temptū conſpiciunt hirquis: ideſt angulis oculoꝝ obliquis .i. in trāſuer
ſum reſpicientibus (ſic in bucco. Trāſuerſa tuentibus hirquis) Ultima
ideſt peſſima (quia vt dicit Seruius ad illud .iiij. eneid. Extremam vt
perhibēt ceo enceladoqꝫ ſororē ⁊c. Qui de medicina tractāt dicunt inferi
liores eſſe qui naſcunt vltimi. aut ideo peſſima: quia que peſſima iudica
mus vltima ponimus) aut vltima: ideſt vltimo hoc eſt remotiſſimo a ce
lo loco cōſtituta: ſors rerū eſt hic .i. hoc loco iam dicto. Uerum pro ſed:
quotiēs magus euocat animas orco .i. ab inferno vbi arcent: nos mēti
mur: ideſt mendaciter exprimimus vultus illarum: ſcilicet animarum
⁊ hoc imagine illarum aſſumpta (quod Auguſtinus quoqꝫ ſentit in que
ſtione de anima ſamuelis a phitoniſſa euocata) Nos ſcilicet ſpirit⁹ ma
ligni dicimur ligari .i. aſtringi: aut ligati: ideſt aſtricti carminibus .i. in
cantationibus magicis: ⁊ foliis .i. ſortibus (que tamen in robore inuen
te dicuntur a numero quodam qui apud preneſtinos per ſomnium ad
monitus certo in loco ſilicem perforauit atqꝫ perforato ſaxo ſortes in ro
bore ſculptas priſcarū litterarū notis inuenit que habite in maxima ve
neratione fortune monitu manu pueri miſcebant atqꝫ educebantur:
aut de carminibus ⁊ foliis de quib⁹ loquit Uergi. enei. iij. Inſanam va
tem aſpicies que rupe ſub ima. Fata canit foliiſqꝫ notas ⁊ nomina mā
dat ⁊c. Uarro aūt ſcribit ſibyllā in foliis palmarum ſcribere ſolitā) aui
bus .i. auſpiciis ⁊ auguriis. Auſpicia enim ſunt q̄ ex inſpectione auium
ſunt: ⁊ auguria que ex auiū garritu: auſpiciis autem tantam fidem ad-
hibebāt priſci romani: vt nō dubitarēt cultro raſorio cotem incidere: vt
dicit liuius lib. i. decadis prime. ⁊ fumo .i. aruſpicis aut extiſpicis .i.
ex inſpectione ſacrificioꝝ ⁊ extorum que poſtea incenſa fumum ducunt.
Et ſimul pyromantiā tangit que fit ex inſpectione ⁊ obſeruatione ignis
a quo fumus naſcitur: ⁊ figuris circūductis .i. ductis per circuitum in
puluere: quo aut aſtrologiā tangit. nā aſtrologi notis in puluere factis
celū deſcribebant. vnde in bucco. deſcripſit radio totum q̄ gentibus or
bem factos: aut geomantiam q̄ fit per characteres in terra preter indu
ſtriā factos. Tāgit ergo fere gn̄a diuinādi q̄ Uergi. iij. enei. dicens. Tro-
iugena interpres diuū qui numina phebi. Qui tripodas Clarii lauros:
q̄ ſidera ſentis. Et volucrum linguas: ⁊ prepetis omnia pēne. Fare age
⁊c. Sed mens hoīs fallitur iſto .i. iſta re: veluti pleriſqꝫ aliis: ſcilꝫ rebus
manes veniunt vltro .i. ſua ſponte non coacti: exiſtentes ſolliciti ſup. de
noſtra ſalute. alii legūt veſtra: ⁊ ita legēdum puto: nō enim videtur que
ſalus cōtingere poſſit reprobis ſpiritibus. Et ſi conſimiliter queſieris
quomodo ſalutem viuentiū querant manes ſua ſpōte: dicam ſpm̄ mē-
dacem hoc dicere: forte vt ꝑ vera prius incerta: ⁊ ꝑ quedā ſalubria indu-
cat incautos in errorē credendi manes ad noſtram ſalutem ad nos ve-
nire (Nihil em̄ boni a ſpū nequā nobis fit niſi alo fallēdi) Dixit .ſ. ſpūs
maligni: ⁊ diſceſſit i aera tergo alato .i. alas habēte q̄b⁹ auolauit: ſꝫ vul
gus em̄ vt bōis āgelis: ita ⁊ malis ale attribuūt. ſūt tn̄ q̄ legāt elato ⁊c.

Sortes vbi ex a q̄ fuerit pri- mū adin- uēte ⁊ quo implicite dicatur.

Auſpicia

Auguria.

Haruſpi- cia.

Extiſpi- cia.

Pyroman- tia.

Geomā- tia.

¶ Perculſum trepida iuuenē formidine ſortis
Penituit:ſecumꝙ putans audita ſeueros
Carmeli patres adijt(tunc omnis eremi
Cura fuit penes hos:⁊ celibis ocia vite)
Moꝛbus auxilium fractis habiturus:vt altam
Se tulit in montis requiem:ſiluaſꝙ ſilentes.
Per ſecreta tulit greſſum ſpelea:virumꝙ
Viuendi:celeſte genus miratus:amoꝛem
Imbibit:immenſum celi ſeꝙ ipſe peroſus
Incola carmeli vixit:tandemꝙ voluto
Tempoꝛe cum magno fidei myſteria paulo
Edidicit:marie pꝛimus cum patribus edem
Vertice carmeli poſuit ſocioſꝙ vocatos.
Ad ioꝛdanis aquam luſtralibus abluit vndis:
Cum baptiſta noue iaceret pꝛimoꝛdia gentis
Hyſpidus hyꝛſute villoſo tegmine capre
Pꝛothographus lucas agabum vocat:oīa multo
Ante videns animo fuit interpꝛeſꝙ futuri.
Nāꝙ cathenarum nodos ⁊ ferrea paulo
Vincula pꝛedixit:longoſqȝ per equoꝛa curſus
Vipereos moꝛſus:ſimoniacoſqȝ volatus:
Inſidiaſqȝ ſue gentis bellumqȝ ſub ipſo
Et celebꝛem palmā venturaqȝ fata nerone.

¶ Perculſuȝ trepida ⁊c. In hac pte ponit conuerſionem ⁊ conuerſationē dicti iuuenis qui poſtea agabꝰ diceretur: oſtenditurꝙ carmelitanis adheſiſſe:⁊ pꝛimū templuȝ in honoꝛeȝ beate marie extruxiſſe multaꝙ diuo paulo cuius aſſecla fuit futura pnūciaſſe. Oꝛdo eſt. penituit iuuenem perculſum.i. attonitum foꝛmidine trepida.i. faciente trepidare:penituit dico ſoꝛtis.i. incepte artis magice: et ipſe putās.i. reputās ſecū audita.i. ea q̄ audiuerat a ſpū malo. adijt ſeueros patres carmeli.i. in carmelo cohabitātes. Ois cura eremi.i. vite ſolitarie et eremitice erat tūc penes hos ſcȝ. carmelitas:et ocia vite.i. vacationes a publicis negotijs vite celibis.i. extra matrimonium viuentiuȝ: erāt ſup. penes hos (Noꝛ lectoꝛ non veruȝ eſſe quod catholicō ſomniauit: eremuȝ ab herendo dici: et ſcōam coꝛripe: cū pmā coꝛripiat ⁊ ſcōam pducat:nec venit ab hereo:ſȝ eſt greca dictio q̄ grece erimos p ita in ſcōa ſyllaba ſcribit̄ ⁊ in pꝛima ſine aſpiratione: vn̄ eſt verbum erimo quod eſt deſolo ſeu deſero. vn̄ eremus ⁊ deſertū idem ſunt. Noꝛis p̄terea vitā celibē nō ſemp eſſe caſtā:ſȝ qualēcūqȝ extra matrimoniū viuentiū:vt valla docet. Noꝛis ad hoc ocia nō eſſe oſcitationē et ceſſationē ab oīm opatione:ſȝ a publica dūtaxat:vn̄ ſtudia litterarum atqȝ philoſophie ocia vocāt) adijt dico carmelitas habiturꝰ auxiliūqȝ moꝛbus fractis.i. coꝛruptis ⁊ depꝛauatis. Ut ideſt poſtꝙ ipe tulit ſe in altā requiē montis.ſ. carmeli.⁊ in ſiluas ſilētes.i. in quibꝰ ſilet (A ſilēdo em̄ dr̄ ſilua;quocirca Hoꝛatius in carminibꝰ ſilue triſyllabū pꝛotulit.

proſequit̄ vt territꝰ ad religionē ſe conuerterit.

Hic iuuenis cum alijs p̄mū edē virgi. xp̄i ferecō ſtruxit.

Iuuenis nomē agabus.

Agabꝰ q̄d paulo p̄dixerit.

Eremus.

Et vt tulit greſſum per ſecreta ſpelea.i.latibula:hoc eſt per ſpelūcas ſeu antra mōtis:ꝛ ipſe miratus celeſte genus viuēdi.virū.i.viroꝝ illic habitantiū:imbibit immēſum amorē celi:ipſe poſitus.i.pfecto odio pſequēs: ſe.i.gen' vite ſue:vixit incola carmeli:ꝛ ipē edidicit tandē.i.poſt multos annos (circiter videlꝫ.xl.)ꝛ hoc tpe voluto.i.p reuolutionē celi trāſacto dicit dico cū magno paulo.ſ.aplo.(Sed aduerte iucundū eſſe antitheton ꝛ quaſi implicationē cū dicit magno paulo (nā paulus ſcdm Augu.dictus eſt a paulo.i.modico cui magnū eſſe repugnat:ſꝫ verū eſt q: qcunqꝫ ſe humiliat exaltabit.Ipē em̄ ſibi paul' viſus eſt:at nobis magn' videndus:myſteria.i.ſecreta fidei xpiane: ipſe primus cuꝫ patribus.i.ceteris carmelitis poſuit.i.cōſtituit marie.ſ.virgini edē.i.tēpluꝫ aut ſacellū:in vertice carmeli:ꝛ ipē abluit ſocios.i.reliqs carmelitas vocatos ad aquā iordanis vndis luſtratib'.i.purgatricib' tunc ſup.quū.i.qn̄ baptiſta.ſ. ioānes iaceret primordia noue gētis.i.pfiguraret baptiſmū xpianoꝝ:exiſtens hyſpidus.i.piloſus tegmine capre hyrſute.i.aſpere ꝛ duri pili aut dure lane (ne de lana caprina diſputē.Sanc i hymno canit:pbuit hyrtū tegmē cameli:s.)Lucas.ſ.euāgeliſta: protographus.i primus ſcriptor: hoc eſt euāgeliſta:vocat.i.appellat ſup.eū agabū (hoc quaſi p parētheſis interſerit.Notū eſt ex viris carmelitarū eos aplis ſociatos fuiſſe ꝛ fidē catholicā inter primos pdicaſſe:primoſqꝫ tēplū diue vgini in carmelo conſtruxiſſe:vn̄ pcipue titulū meruerūt vt fratres diue vginis appellent.Nec deſunt q diuū baptiſtā filijs pphetarū atqꝫ carmelitis annumerēt. Si quis nouitius ſacraꝝ lraꝝ querat vbi lucas agabi meminerit: legat actus aploꝝ in qb' ca.xj.habet ſic ad finē. In his dieb' ſupuenerūt ab hieroſolymis pphete antiochiā ꝛ ſurgēs vn' ex eis noie agab' ſignificabat p ſpiritū famā magnā futurā in vniuerſo orbe terraꝝ q facta eſt ſub claudio)ſubaudi q vidēs aio.i.cōſiderās oia multo ante.i.priuſqꝫ fierēt:fuit interpres futuri.Nā pdixit paulo nodos cathenaꝝ ꝛ ferrea vincula ꝛ lōgos curſus p equora.i.lōga pericula maris:ꝛ morſus vipereos.i.quō vipera mordēdus eſſet (vt morſus dr: Act.xxviij.)ꝛ volatus ſimoniacos.i.ſimonis magi) Sꝫ noīs ſimō ſimonis more latino ſcdāꝫ pducere: ſicut apd Vergiliū Sinon qui dicit.ij.eū.Nec ſi miſerū fortuna ſinonē ꝛc. qd dico q: imperiti aliter ſentiūt ꝛ faciūt:vn̄ ſunt plebei verſiculi.Crimē auaricie diriūqꝫ nephas ſimonie. Regnat i eccleſia liberior euia:vbi etiā ecctia vitioſe ſcdā breui pfert.Ab hoc aūt magno crimen ſymonie nomē ſumpſit)ꝛ inſidias gētis ſue.ſ.iudaice ꝛ bellū:ꝛ celebrē palmā.i.victoriā ꝛ fata.i.mortē ventura ſub ipſo nerone crudeliſſimo romanoꝝ rege ſub quo cū diuo petro martyrio coronat' eſt Rome. Que oia agabū ſignificaſſe cōiectura potius qꝫ certa ſciētia nouit poeta:nō eī̄ hec pdixiſſe: ſed famam atteſtatur ſacra actorum apoſtolorum ſcriptura.

Carmelitarū ordo tpe aploꝝ quib' fuerūt ſociati iā florebat.

Sed deus claras ſtudiū cui fallere mentes.

Frigentem et caſto ſolitum ſeruire pudori.

Elegit de plebe virum cui cana ſenectus

Sed de' claras ſtudiū cui fallere mētes ꝛc. Hic ymenea feſta pſequit oſtēdēs prio quō Ioſeph declarat' eſt ſponſus virginis co qꝫ ipi' ſo

Quem elegit de' marie.

Cui cana ſulcantes criſpabant tempora ruge
Mane reuertuntur:ſcrutatiq; ordine virgas
Ut videre ſenis ſummum frondere cacumen
Illud thraicie de phyllidis arbore tractum
Uimen erat/longeq; nuces in frõde virebant)
Inuidit ceciditq; animis fraudata iuuentus
Ut quando in ſomnis aurum ſe credit auarus
Inueniſſe/dolos meditans exultat inani
Leticia:mox euigilans ſua ſomnia meſtus
Soluit:: in triſtes abeunt noua gaudia curas.
Ducitur in medium ſeniorum plauſuq; ſonoro
Suſceptus:iuſſuſq; gradu diſcumbere ſummo
Obſtupuit:nec enim ſenio iam fractus ioſeph
Ad tam inſperatos animum tollebat honores.
Uenerat edicto cupidus parere/relictam
Mens vel ad incudem vel ad erca ſigna vocabat.
Et tanta hec fieri de ſe ſpectacula nunq̃
Crediderat:iuuenes poſt tam manifeſta repulſam
Omnia perpeſſi demiſſis frontibus ibant.
Et rerum ignaris:tam florida virginis ora
Non bene coniungi gelide turpiq; ſenecte
Murmur erat:tamen ꝛ virge noua ſigna virentis
Meſta per ancipites ducebant pectora curas.
Diſceſſere/loco:virgiſq; abiere relictis. 3.

lius virgã floruiſſe et amigdalũ portare inuenta eſt. Ordo eſt. Sed deus cui ſup. eſt ſtudium.i.cura fallere mẽtes elatas.i.ſuperbas (q: deus ſupbis reſiſtit) elegit virũ de plebe.i.iter plebeios ex opa fabrili viuentẽ ioſeph videlicet/frigẽtem ꝛ ſolitũ ſeruire.i. inſeruire ꝛ ſtudere caſto pudori.i.cui caſte viuẽdi iam lõga conſuetudo erat (cũ non deſint qui dicãt ei votum fuiſſe vt diue virgini conſeruãde pudicitie in celibatu: niſi deus aliter diſponeret) cui ſup. viro erat ſup. ſenectus cana: id eſt caneſcẽs:: cui ruge.i.plice pellis laxate ſulcantes.i. ſulcis implẽtes: tpe caua.i. frontẽ ꝛ cetera tpib' capitis vicina deficiẽte ſucco ꝛ ſanguine iuuente iã exhauſta ꝛ laxa. Reuertunt̃ ſcʒ ſacerdos ꝛ tribules mane ꝛ ſcrutati.i.īſpiciẽtes virgas.ſ.amigdalinas quas aridas tẽplo intulerant: vt.i. poſtq̃ videre ſummũ cacumẽ.i. ſummitatẽ ſup. vge ſenis.ſ.ioſeph florere.i.pduxiſſe flores ꝛ fructũ (deinde per parentheſim dicit.) Illud vimẽ.i.tenue virgultũ erat tractũ de arbore phyllidis thraicie.i.de amigdalo in quã phyllis regina thracie trãſformata dr:: nuces longe id eſt amigdala (nã in georgicis p amigdalo nux plurima.i.lõgiſſima dr) virebãt.i.virides creſcebãt in frõde ꝛ inter folia arboris q̃ pprie frõdes dñi: vt in quã viderũt virgã ſenis florere iuuẽtus.i.multitudo iuuenum fraudata.ſ.ſpe ſua inuidit ſup. ſeni:: ꝛ cecidit aĩs.i.decidit aĩos ꝛ ſpẽ cõcepta: vt.i.quẽadmodũ qñ auarus credit in ſomnis.i.inter ſomniandum ſe inueniſſe aurum: ꝛ ipſe meditans dolos.ſ.quibus ipſum poſſet eruere

Uirga ſeniſ ioſeph viret.

Ut manſerit ceteri fraudati monſtrat p ſimile.

Uocat in mediũ ioſeph.

Edicto vt pareret venerat ioſeph.

Quid ob murmurẽt ceteri.

fundo aut muro alieno vbi defoſſum inuenerat:exultat leticia inani: et ipſe euigilās mox.i.paulopoſt:voluit.i.reperit meſt⁹.i.in mero:e ſua ſomnia:ꝛ noua gaudia abeūt i curas triſtes. Senio:.ſ.ioſeph ducit in mediū et ipſe ſuſcept⁹ ſup.cū plauſu ſono:o:ꝛ iuſſus diſcūbere in ſummo gradu eo ꝙ ſponſus futurus.)obſtupuit nec.i.ꝛ nō:etēm ioſeph fractus.i.confectus iam ſenio nō tollebat.i.extollebat animū ad hono:es tam inſperatos.i.quos ſpare nō auderet:ſ3 ipſe cupidus parere edicto.ſ.pōtificis venerat in tēplū.ſ.cū virga:eo ꝙ eēt de tribu virginis:ſ3 mēs vocabat.i.reuocabat eū ad incudē relictā(erat eīm faber:ſ3 vulgo creditus eſt faber lignari⁹ cū hic ferrari⁹ dicat)vel ad ſigna erea.i.ꝗ ſculpebat ex ere: ꝛ ipſe nunꝗ̄ crediderat hec tāta ſpectacula.ſ.ꝙ tā annoſus iuuēculā tā mo:atam tā nobilē ac fo:moſam duceret. Juuenes ꝑpeſſi repulſam.i.reiecti poſt tā manifeſta oīa.i.indicia diuine volūtatis:ibāt.i.diſcedebāt frōtibus demiſſis.i.deo:ſum miſſis in ſignū verecūdie(eſt eīm frōs ſedes pudo:is)murmur erat ipſis ignaris:verū.i.neſciētib⁹ ꝗd myſterij lateret in virgine:murmur inquā erat:tā flo:ida o:a virginis nō bū ꝯiūgi helide ꝛ turpi ſenecte(vñ Geo:.iij.Nec turpi ignoſce ſenecte. Frigid⁹ in venerem ſenio: fruſtaꝗ labo:ē.Jngratū trahit)tñ noua ſigna virge virētis ducebāt ꝛc.i.etiā pecto:a.ſ.iuuenū meſta ꝑ ancipites curas.i.faciebāt eos ſtupētes ꝛ ignaros ꝗd dicerēt:ꝛ ita diſceſſere loco:ꝛ abiere relictis virgis qḋ inique ferentiū animo:ū indicium erat.

Pudebat eīm eos de turpi: vt ait flacc⁹ repulſa quā erāt paſſi.

Interea matrum longa comitante caterua
Adduxere nurus inſignem in templa puellam.
Cuius ad aſpectum:ꝙꝙ tranſcenderet o:e.
Omne decus mo:tale:tamen ſupp:eſſa libido
Omnis: ꝛ extincto ſemper venus igne quieuit
Ac ſi feruentem gelidos in do:ida ro:es
Palladioſꝗ ſuper calcem diffuderis imb:es
Ardua quadruplici ſurgebant o:dine templa
Po:ticuum:communis erat pars extima cunctis
Femineis etiā turbis:quas menſtruus humo:
Liquerat ingrediens igitur diffuſa ſecundo eſt
Tota coho:s circōmiti ſacra ꝓnuba nupte.
It comes accedit iuncto vir ꝛ auſpice lōgum
Agmē agēs:mediā volitans hymeneus in edē
Jungite clamauit felici ſidere dextras.
Sanctaꝗ longeue connectite federa vite.
Jmꝗ pio coniuncta ſeni:celebrataꝗ longa

Interea matrum ꝛc.Hic oſtendit pōpā nuptialem.O:do eſt. Nur⁹.ſ.cōſanguinee aut affines adduxere interea puellam inſignē:ſc3 mariā in templa:ꝛ hoc longa caterua matrum.i.matronarū comitāte.ad cuius.ſ.ꝟginis aſpectū ꝙꝙ ipſa tranſcēderet i.ſuperaret:o:e.i.pulchritudine facici.oē decus idest o:namentū mo:tale:tñ omīs libido eſt ſupp:eſſa: ꝛ venus.i.appetit⁹ veneris:ꝗeuit.i.ceſſauit igne.i.p:uritu libidinis extincto.i.quicūꝗ eam inſpexit tantū abfuit vt ꝯcupiſceret eā carnaliter:vt ſi p:ius concupiuerit libido extingueretur:qḋ non futiles autho:es de diua ꝟgine ꝑdicāt Acſi.i.perinde extin.

Deducit i templum virgo.

Ad aſpectū virgi. oīs libido ſupp:eſſa.

Simile.

Quadri partitū templum.

Caſia nome est Arboris altitudini cubitorum trium vel erbe suauissimi odoris quemadmodum balsamum arbor et herba Dicitur alio nomine dicitur fistula

Feſta die: dicte laudes: ⁊ reddita ſummo
Vota patri: letiꝗ omnes in tecta reuerſi.
Letior aduentu nate generiꝗ ſedebat.
Canicie compta: nitido velatus amictu.
Inter vtriſꝗ pares: manibuſꝗ vtrumꝗ tenebat.
Complexus generum dextra: natamꝗ ſiniſtra
Multaꝗ connubio ſuper: atꝗ recentibus actis
Commemorans: toti grates ſoluebat olympo.
Interdumꝗ iocans: ⁊ debilis immemor eui.
Jucundos mouet ore ſales: riſuꝗ modeſto
Soluitur: ⁊ vires animo prebente miniſtris
Inſtat ⁊ appoſitis ſterni cenacula menſis.
Ornariꝗ iubet thalamos ⁊ limina multa
Fronde coronari: ſpargiꝗ per omnia flores
Atria purpureos: hederis veſtire columnas.
Virgineaꝗ flores lauro: folijſꝗ mineruę (fores)
Cedrinas velare trabes: ſpargiꝗ recentes
Sub pedibus violas: ⁊ hiantia lilia ſummo
Vertice: que in tales mater nutriuerat vſus.
Serpilliꝗ comas ſemp̱ viuentis: in orbem
Texebant nymphe: filoꝗ inſerta ligabant.
Gramen odoriferum: caſias: excisaꝗ cultris
Balſama marmoreis: nardi fragrantis ariſtas
Cinnamaꝗ: ⁊ crines ſuaue ſpirantis amomi
Teꝗ amarante locant: te mollis amarace: ⁊ horti.
Quicquid alunt cilices: quicquid panchaia: quicquid
Idalij ſaltus redolet domus: omnia planſu.
Letitiaꝗ ſonant: hilaris labor omnia miſcet.

Serpillus herba paruorum foliorum dicta a serpendo

Facte nuptie Joachim ler'.

Nec ſolēt innuptijs fieri.

vt iuſſerit ornari domos ioachim.

Nymphe coronas texunt

fabula pallas et neptuni de imponendo nomine ciuitati.

guebatur ignis venere' acſi diffuderis rores gelidos .i. frigidulos in dorida: idest in aquam marinā feruētē: ⁊ perinde acſi diffuderis imbres palladios .i. olei oliue quā pallas inueniſſe aut produxiſſe dicitur ſuper calcem .i. cementū ex lapide decocto quod in aqua accenditur ⁊ oleo extinguitur cum oleum in ceteris augeat incēdia vnde eſt illud horatianum. Oleū adde camino ¶ Nota eſt palladis fabula. Dicitur enim iouis filia ſine mr̄e: vtpote ex ci' cerebro nata: ⁊ ſoror atꝗ auriga martis vnde ⁊ bellona ⁊ minerua: et a pallade apud quam cōſpecta eſt tritonia dicitur: ⁊ grece ōr athena. vn̄ et athene dicte ſunt: nā cum cōtētio eſſet inter neptunum ⁊ ea3 vter ciuitati nomen daret conſtitutū eſt vt vter pulchrius quippiam ac mortalibus conuenientius pduceret is vrbi nomen daret: neptunus: ergo tridente mare pcutiēſ equū pduxit: pallas vo percutiēs terram haſta oliuā: ſ3 quia bello armantur equi: ⁊ athenienſes pacē adamarēt cuius oliua ſignificatrix eſt (vn̄ et Noe in ſignum recōciliatiōis a columba allata eſt) athena de ſe athenas appellauit qđ factū eſt: q2 ſtudiū ſapiētie atheniēſes pcipue tenuit. Pallas

autē dicta eſt a verbo (pellein) quod ſignificat percutere. Ardua templa ſurgebāt quadruplici ordine porticuū.ideſt habebāt quadruplices porticus.i.ocābula ſacra: extima.i.extrema hoc eſt remotiſſima pars erat cōmunis cunctis.i.eā cunctis intrare licebat: etiā turbis femineis quas humor mēſtruus.i.fluxus mulieres q̄n in fecūditate ſunt ſingulis fere menſibus infeſtans liquerat.i.deſeruerat: ideſt mēſtruo purgatis. Igitur tota cohors ingrediēs eſt diffuſa ſecūdo circo: pronuba ſacra.i.ſacerdos que nubentibus preerat: it comes nupte.i.ſponſe mitis vel diue virgini. et vir.i.ſpōſus.ſ.ioſeph agēs longū agmē accedit. et hoc auſpice.i.viro q̄ nuptiis preeſt: ſ3 pro ipo marito iuncto.i.aſſociato. hymeneus (q̄ deus nuptiarū felicium erat apud gētiles ad quorū nuptias alludit: ſed aut pro angelo aut pro nuptiarum miniſtro accipit) volitās in edem mediā: ideſt in medium templi clamauit iungite dextras.i.date et accipite fidem et cōtrahite nuptias felici.i.proſpero ſydere. et cōnectite ſacra federa lōgeue vite.i.quibus ad extremā vitam que nobis longeua ſit. coniungemini. Iamq; eſt ſup. maria coniuncta pio ſeni: et feſta ſup. ſunt celebrata lōga die (aut. que longa videri ſolet reliquis: tpore cupidis amantibus: aut que funalibus cereiſq; extēſa eſt. Nā cū nuptie paulo ante annūciationē dominicam que in merito facta eſt. celebrate ſint non potuit dies fuiſſe longa) Laudes dicte ſupple ſunt et vota ſunt reddita ſummo patri.ſ. celeſti: et omnes ſunt reuerſi leti in tecta.i.domū ſuā aut nuptialem. parens.i.pater virginis.ſ.ioachim) quē cur non noiet prius dixi: ſicut q̄ nō veriſimile eſt eatenus vixiſſe) letior aduentu gnate.i.filie et generi.i.vt dicūt filiaſtri: hoc eſt mariti filie ſue ſedebat inter vtrūq; exiſtēs velatus canicie cōpta.i.canis cōptis: 7 amictu nitido (vn̄ Donat⁹ dicit q̄ comicis ſenibus candidus veſtitus indicitur q̄ is antiquitus fuiſſe memoratur: (et ipſe tenebat vtrūq; manibus: cōplex⁹ generū.ſ.ioſeph dextra. ſc3 manu: quia a dextra ſedebat. 7 gnatā.i.filiā a ſiniſtra 7 ipſe cōmemorās multa ſup.i.de cōnubio 7 ſuperatis recentib⁹.ſ. q̄d celeſti oraculo coniuncti eſſent 7 quomodo ꝯnubiū a deo inter primos parentes inſtitutū inuiolabiliter ſeruandum eſſet atq; alia q̄ ſeni congruunt) ſoluebat toti olympo.i.toti celeſti curie grates.i.gr̄as: 7 ipſe iocās interdum.i.iocoſa dicēs ſicut nouis nuptiis dici ſolet: 7 immemor debilis eui.i.pre gaudio oblitus ſenij ſui: mouet ore.i.loquitur ſales iucundos: ideſt ſmones facetos 7 vrbanos lepores ad honeſtā recreationē.) Quidā ſcripſerunt incūdus: vt ſit ipſe iucūdus ſ3 q: duo epitheta ſine cōiunctione media latinus ſermo refugit: nō enim decēter dixeris immemor iucūdus: melius igitur iucundos: et ipſe ſoluitur.ſ.a ſeueritate ſenili: riſu modeſto.i.tēpe raro 7 inſtat miniſtris.i.inſtigat 7 vrget miniſtros vt inſtaurent 7 ſeruēter inſeruiant: 7 hoc aio ꝑbente.i.ſubminiſtrāte vires alioquin defectus et iubet cenacula.i.loca in quibus cenādum erat ſterni.i.equari 7 coopiri cum mēſis appoſitis: ideſt poſtq̄ menſe erāt appoſite: 7 iubet thalamos: ideſt thorum genialē ſeu lectū nuptialem ornari 7 limina coronari multa frōde 7 flores purpureos.i.purpurei coloris ſpargi p omnia atria (Aduerte q̄d 7 paſſim leges: q: atria ſternūtur florib⁹ 7 flores ſternūtur in atrio et iubet veſtire colūnas heredis: 7 flores.i.valuas: lauro virginea: ideſt q̄ ex daphne virgine in ea cōuerſa ortū habere fingitur: eo q̄ ſemp virecat vnde 7 virgo a viriditate dicta eſt: 7 iubet velare.i.veſtire trabes cedrinas i.de cedro factas folij minerue.i.oliue quā minerua pduxit: 7 iubet vio-

Hymene⁹ felicib⁹ nuptns pelle olim dicebatur

Epitheta duo apud latinos niſi cum cōiunctione non ſolēt adaptari.

las recētes.i. iam tum collectas (erat enim ſub martiū) ſpargi ſub pedibus ⁊ lilia hiantia.i.aperta in ſummovertice.q̄ lilia mater.i.anna nutriuerat in tales vſus. Et comas ſerpili.illi⁹ herbe ſuauiter olentis (quã vulgares in cunis diuã virginē vſam dicunt viuētis ſemper.i.toti᷒ anni: nec in hyeme cū aliis herbis depereuntis. ſunt qui legant virentis: ſed prima ſyllaba recuſat lōga poni: quamobrem quidam preponunt᷑ vt ſit ſemper᷑ virētis: ſed inepte abūdaret cū dictum ſit. Serpilli᷑ comas ⁊c.) Nymphe.i.virginas decētes vt nymphe texebant in orbem.i.circulū ad formā corone ⁊ ligabant in ſerta.i. in formā ſertorum gramē odoriferum.i.herbam ſuauiter redolentē: vt caſias ⁊ balſama.i. frōdes balſami.inciſa.i.decerptas: cultris marmoreis.i.lapideis aut petrinis: quia ſi ferreis inciderentur deſiccarentur: et ariſtas.i.comas aut flores nardi: illius fruticis: vnde vnguentum fieri ſolet fragrantis: ideſt ſuauiter redolētis. vnde Lucanus. Intexunt ſertas nardo florente coronas. Sane Nardus ſeu nardum eſt frutex graui ⁊ craſſa radice: ſed breui ac nigra fragili᷑ ꝗuis pinguis: aſpero ſapore: folio paruo denſo᷑ cacumina in ariſtas ſpargunt: ideo geminam dotem eius ſpicas ac folia celebrant vnde vnguentum ex eo factum nardinum ⁊ foliatum dicitur. ⁊ cinnama et crines: ideſt comas amomi (quod in aſſiria plurimum naſcitur. vt in bucco. Aſſyrium vulgo naſcetur amomum ex vtro᷑ fit: cynnamomum) ſpirantis: ideſt fragrantis ſuaue.i.ſuauiter (non malus eſt verſus: quia etiam vbi ambe conſonantes in ſequenti dictione ponuntur ſepe precedentem vocalem producunt) ⁊ locant.i.collocant cum aliis herbis ⁊ floribus te o amarante: et te amarace mollis.i. herbas in quas vter᷑ veſtrum trāſformatus dicitur. Amaracus enim Cynare cypri regis filius regius fuit vnguentarius qui curſu lapſus dū ferret vnguenta fregit alabaſtrum. deinde cū nimio dolore contabuiſſet verſus eſt in ſanſucū que ex eius nomina amaracus cepta eſt appellari. Vergilius eneid. primo: vbi mollis amaracus illum. Floribus ⁊ dulci aſpirans complectitur vmbra. Sed amarātes hoc eſt amarātus immarceſſibilis dicitur et flos ei⁹ nois ⁊ domus redolet ſupple totū illud q̄cq̄d horti ciliceo hñt: vt crocus ⁊ quicquid pāchaia ſup. hz. vt thus: ⁊ quicquid ſaltus idalii.i. cyprii vbi venus colebatur: ⁊ herbarū ſuauiſſimarum copia eſt ſupple habēt. Oia ſonant.i.reſonant plauſu et leticia. Labor hilaris: ideſt libenter accept⁹ miſcet omnia ideſt omnibus mixtim impartitur.

Nardus Nardum

Conſonantes due dictioni preposite ſepe producunt vltimā dictionis pcedentis licz ſit breuis.

Amarantes

In ioſeph ſomnium immittit deus

Angelus q̄d ioſeph dicat.

Dum᷑ ita feruet opus. Inter parādas inquit pōpas nuptiales. de⁹ ſomniū miſit in Joſeph: dormitanti᷑ per viſionē reuelauit virginem quam duxerat caſtam oportere ſeruatam. Veriſimile enim eſt aut ab angelo aut a virgine edoctum a matrimoniali debito abſtinuiſſe non cum ſic natu·

Dū᷑ ita feruet opus ſponſi de⁹ ora ſopore
Preſſit: ⁊ irati ſub imagine nuucius oris
Viſus adeſſe ſeni: vultu qui ſancta ſeuero
Hec mādata dedit: teneros tibi iungimus annos
Nō ferā vt fruſtra in venerē tua languida virtus
Ardeat: amplexus: gremiū᷑ in virginis huius
Jre caue: iuſſum᷑ dei ne ſperne monentis
Paruit: ⁊ memori ſeruauit ſomnia mente:

Atq; cupidineos ſenſit non amplius ignes
Jamq; dapes ꝛ vina ferunt:paterasq; coꝛonant/
Diſcūbunt hylares circū longo oꝛdine menſas.
Et fecunda animis celebꝛant conuiuia letis.
Poſtq; pꝛeſſa fames:ꝛ pectoꝛa mitis iacchus
Leniuit curas abigens frontiſq; ſeuere
Triſte ſupercilīū:cythara pꝛeludere eburna
Cepit:ꝛ argutas aptare in carmine voces
Lydius:hic factis equabat ariona neruis
Oꝛpheaq;/ꝛ clarum dirceo amphiona plectro.
Carmen erat/ſumme doꝛſo fundata ſionis
Regia:qua quondā Solimi moderamina ſceptri
Stirpis ieſſee pꝛinceps exercuit:armis
Inclytus:ꝛ pacis ſtudijs pꝛeclarus:ab illo
Uirginis:atq; viri genus:antiquamq; trahebat
Pꝛogeniem:ꝛ mixte numerabat ſtēmata gentis.
Addebat noes fluctus:puppimq; natantem
Innocuasq; rubi flammas:ꝛ limina nunq̄
A foribus ſeiuncta ſuis plebiq; patere
Neſcia:ꝛ vnius greſſum admittentia regis.
Celantemq; deos ficto labanida vultu:
Uelleraq; ꝛ ſiccos magni gedeonis imbꝛes.
Atq; vti fiſcellam placida geſtauerit vnda
Nilus ꝛ infantis miſeratam fata puellam
Et conuulſa nouas virgulta ferentia frondes.
Adiungebat vti peregrinas equoꝛe cedros
Compoſitis ratibus condenda ad tēpla vehebant
Sidonij vt multo paries effulſerit auro:
Miratūq; gradus hominem:qui clara petebāt
Sidera:ꝛ ingentem diuini federis archam

ra frigid' erat vt cre-ande pꝛoli penitus inutilis eſſet: nā ſic virginē a ſpiritu ſancto grauidam ab adulterio purgare nequiret. Et potius ab angelo q̄ a virgine. Naꝫ licet vterq; virginitatē ſuā deo dicarit ꝑpetuāq; vouerit:hoc tamē ſic intelligendum docēt ſancti ſi de' aliter nō diſpoſuiſſet:at cū deo volente ꝛ manifeſtis indicijs reuelante in matrimoniuꝫ vocati ſint nō alia de cā coniuncti videri potuiſſent q̄ pꝛolis generāde gratia:niſi ab āgelo pꝛemonitus aliter voluiſſet Joſeph. Tēpeſtiue autē ante cenam admonitum dicit: ne videlicꝫ poſt cibū q̄tumuis modeſtū animus ſenis ad debitū perſoluēdum intēderetur. Que vero d' lydio muſico adduntur:ad venuſtatē ſpectāt: neq; talia ſūt que penitus refelli debeant: aut neceſſario credi: veriſimile eniꝫ eſt ī nuptijs tam decentis virginis miraculoſe pꝛeſertim conſtitutis parētes amātiſſimos omneꝫ feſtiuitatē adhibuiſſe muſices aūt iudeos ſtudioſos fuiſſe notiſſimū eſt ab antiqua inſtitutiōe. vñ Labam Gen.xxxj. Cur ignorāte me fugere voluiſti nec indicare mihi:

Diſcūbūt. ꝛ pꝛādēt
Muſicaꝫ moꝛe vere [illegible] iūgio.
Arion.
Oꝛpheus.
Amphiō.
Carmen quale ī cōuiuio fuit.
Vir gen'.
Diluuiuꝫ noes.
Moſes.
Ut tēplū ſalō mōis ſtructum fuerit canit.

Et quam fatidico populis balahamus cois
Carmine predixit flammam: ſiduſq; futurum
Sed iam precipiti phebus ſub tartara curru
Ibat: ꝛ occiduis aries ſua merſerat vndis
Vellera: ꝛ ardenti ſurgebat ſcorpius ore

vt proſequerer te cuꝫ gaudio: ꝛ canticis et tympanis ꝛ cytharis? Eſt aūt lydius vt venus credā hic dictus ſicut a marone Geor. ij. Inflauit cū pinguis ebur tyrrhenus ad aras. Naꝫ tyrrhenus ꝛ lydus fratres fuerūt ex lydia regione q̄ ꝛ meonia dicta eſt. Accepit autē maro ebur pro tibia: licet tube non tibie inuentores ſunt tyrrheni ſeu lydii: vnde idem maro. Tyrrhenuſq; tube mugire per ethera clangor. Lydius ergo hic .i. tibicē vt tyrrhenus apud maronem. Que vero ex perſona poete dicuntur. vt pote q̄ ariona orphea ꝛ amphiona equabat non ſunt vitioſa: qꝛ ex perſona poete: etiam ſi ſint illis ignota dici poſſunt. Licet aūt hec alibi declarauimus: iterū tñ paucis repeteremꝰ. De arione autē ſic dicit Aulus gellius lib. vj. caplo vltimo. celeri admodum ꝛ cohibili oratione: vocūq; filo tereti ꝛ cādido: fabulā ſcripſit Herodotus ſuper fidicine illo. Arione. Vetus inquit ꝛ nobilis Arion cātator fidibꝰ fuit. Is loco ꝛ oppido methymneus atq; inſula omni leſbiꝰ fuit. Eū arionē rex corinthi periāder amicū amatūq; habuit artis grā. Is inde a rege proficiſcitur vt terras inclytas ſiciliam atq; italiam viſeret. Ubi eo venit aures omnium mentesq; in vtriuſq; terre vrbibus demulſit. In q̄ſtibus iſtis ꝛ voluptati amoribuſq; hoim fuit. Is tum poſtea grādi pecunia ꝛ re bona multa copioſus: corinthuꝫ inſtituit redire. Nauē igit͛ et nautas: vt notiores amicioreſq; ſibi corinthios delegit. Sed eo corinthios hoīe accepto: nauiq; in altū prouecta prede: pecunieq; cupidos cepiſſe cōſiliū de necando arione. Tū illū ibi pernicie intellecta: pecuniā ceteraq; ſua vt haberēt dediſſe vitā modo ſibi vt parcerēt orauiſſe. Nautas precū eius harū cōmiſeratum eſſe nullatenꝰ: vt ei necē afferre p viꝫ ſuis manibꝰ reperarent: ſed imperauiſſe vt iaꝫ ſtatim corā deſiliret p̄ceps in mare. Homo inquit ibi territus ſpe omni vite perdita: id vnū poſtea orauit: vt priuſq̄ morteꝫ oppeteret induere permitterēt ſua ſibi indumēta: ꝛ fides capere ꝛ canere carmē caſus illius ſibi cōſolabile. Feros ꝛ immanes nautas: prolubiū tñ audiendi ſuadit. Qđ orauerat impetrat. Atq; ibi mox de more cinctus: amictus ornatus: ſtanſq; in ſumme puppis foro: carmen qđ orthion đr voce ſublatiſſima cantauit. Ad poſtrema cātus: cum fidibus ornatuq; omni ſicut ſtabat canebatq;: eiecit ſeſe procul in profundū. Naute haud quicq̄ dubitantes quin periſſet curſum quē facere ceperāt tenuerūt: ſed nouū ꝛ mirū ꝛ piū facinꝰ cōtigit: delphinū repente inter vndas adnauiſſe: et dorſo ſuper fluctus edito vectauiſſe. Incolumiq; eū corpore ꝛ ornatu tenarum in terram laconicam deuexiſſe. Tu arionē prorſus ex eo loco corinthū petiuiſſe. Talemq; periandro regi qualis delphino vectus fuerat ſeſe obtuliſſe. Eiq; rem ſicuti acciderat narrauiſſe. Regē iſtec parū crediſſe: arionem quaſi falleret cuſtodiri iuſſiſſe. Nautas requiſitos ab legato arione diſſimulanter interrogaſſe: ecquid audiſſent in iis locis vn̄ veniſſent ſup arione: eos dixiſſe hominē cū inde irent in terra italia fuiſſe: eūq; illic bñ agitare: et ſtudiis delectationibuſq; vrbium florere: atq; in gratia pecuniaq; magna eſſe. Tum inter hec eorū verba Arionē cū fidibus: ꝛ indumē-

Balabamus.
Tēpus deſcribit.
Lydius.
Iudei muſicos ſtudioſiſſimi fuere.
Ariō queſtibus ꝛ lucris cepiſſe ſubaudit inquit nos cōmiſertum dicimus.
Tēparent i. abſtinerent.
Fides. i. chordas muſicas.
Nauitas p ſincopē nautas.
Prolubiū i. libido.
Orthion diſiculum dicitur.

tis cū quibus ſe in ſalū eiaculauerat extitiſſe. Nautas ſtupefactos conui Salū eſt
croſqꝫ ire inficias nō quiſſe. Eā fabulā dicere leſbios ⁊ chorinthios: atqꝫ mare.
eſſe fabule argumēto ꝙ ſimulachra duo erea ad tenariū videret̄ delphin⁹ Extitiſſe
vehens ⁊ homo inſidens. hec ille. vnde Vergili⁹ in bucco. Orpheus in ſilidest appa
nis: inter delphinas ariō. Nā orpheus dr̄ ſono cytbare ſiluas ⁊ feras poſt ruiſſe.
ſe traxiſſe: ⁊ inferos mouiſſe: vt dr̄. Geor. iiij. ⁊ i bucco. Orpheaqꝫ in medio Orphe⁹
poſuit ſiluaſqꝫ ſequētes. per quas ſiluestres hoīes intelligit Hora. dicens
inarte. Siluestres homines sacer interpreſqꝫ deorū. Cedibus ⁊ victu fedo
deterruit orpheus. Dict⁹ ob hoc lenire tigres rabidoſqꝫ leones. Amphiō Amphion
aūt dirceus. i. thebanus vates: cuius mater dirce in fontē ſui nōīs iuxta
thebas thracie cōuorſa fabulat̄: ad cōſtructionē murorū thebanorum ſa
xa mouiſſe dr̄. Unde ibidem ſubdit Flaccus. Dictus et amphion thebane
conditor vrbis. Saxa mouere ſono teſtudinis: ⁊ prece blanda ducere quo
vellet ⁊c. Carmē erat. i. ſubiectū aut materia carminis: regia ſionis: mo
re latino declinant̄ hic: cū in ſacris litteris dicat̄. Dicite filie ſiō ⁊c. Quid
iacchus ⁊ ſtēma ſit alibi diximus. Noes fluctus eo mō declinauit quo gre
ca in ita ſeu e longū declinari ſolēt. Cetera q̄ aut in biblia habentur aut
alioquin facilia ſunt ordine ſatis explicabunt̄. Ordo aūt talis eſt. Dux. i.
qd opus. ſ. parāde cene feruet. i. feruēter ſit: ita. i. dictū modū: de⁹ p̄ſſit
i. oppreſſit ora. i. faciem: ⁊ precipue oculos: ſponſi ſcilꝫ Joſeph ⁊ ſopore. i.
ſomno profundo. ⁊ nuncius ſup. celeſtis. i. angelus qui latine nūcius dr̄
viſus eſt adeſſe ſeni ſcꝫ Joſeph: ſub imagine oris. i. vult⁹: irati. i. minabū-
di: q̄ dedit hec mandata ſeuero vultu. Nos iunximus tibi teneros annos
ſcꝫ virginis tenelle. non ſup. ea de cauſa: vt tua virtus lāguida. i. iā ſenio
langueſcens ⁊ frigeſcens: ardeat fruſtra. i. ſine effectu (Unde geor. iij. Fri
gidus in venerē ſenior fruſtraqꝫ laborē Jngratū trahit ⁊c.) in venereꝫ. i.
actū carnalē: ſerā. i. nimis tarde inceptū. Caue ire in amplexus et gre-
mium huius virginis. ⁊ ne ſperne. i. ne aſperneris iuſſum dei monētis. ſ.
per me. Paruit. i. obediuit ſup. Joſeph. ⁊ ſeruauit ſomnia. i. inſomnia ⁊ vi
ſionē: mente memori: atqꝫ non ſenſit amplius (ergo tunc ſentire incepe-
rat) ignes cupidineos. i. libidines aut incentiuum veneris: qꝫ pro ⁊ ſup.
miniſtri ferunt. i. afferūt iaꝫ dapes ⁊ vina: ⁊ coronāt pateras. i. vaſa pate-
tia q̄ vulgo taſſe dicuntur. (mos enim erat olim ampliter potaris pate-
ras coronare. vnde primo enei. Poſtq̄ prima quies epulis menſeqꝫ remo
te. Crateras magnos ſtatuunt ⁊ vina coronāt) Ipſi conuiue ſup. hilares
diſcumbūt circū mēſas lōgo ordine ⁊ celebrāt cōuiuia fecūda. i. opipara
⁊ pinguia: letis animis. Poſtq̄ fames eſt preſſa. i. ſuppreſſa ⁊ reſtincta: et
vt Uer. dixit. Poſtq̄ p̄ma quies epulis ⁊ iacchus. i. bacchus: mitis. i. vinū
mite: leniuit. i. mulſit pectora abiges. i. expellēs curas (vñ lyeos a ſoluen
do dr̄ ⁊ liber a liberando: quia pectora curis ſoluit ⁊ liberat) ⁊ abigens. i.
amouēs triſte. i. rigidū ſuperciliū frontis ſeuere. i. rigide ⁊ nimiū ſeq̄cis Lydius.
veri. Lyddi⁹ aut potius lydius. i. muſicus quidā de quouis oppido: cepit Tū apud
p̄ludere. i. p̄ludia facere: cythara eburnea. i. ex ebore facta (Sumpt⁹ aūt flaccum.
locus eſt ex primo enei. vbi dr̄. cythara crinitus ioppas. Perſonat aurata Spes in-
docuit que maximus athlas ⁊c. Tū videt̄ pro ioppa lydiū poſuiſſe: non tū her eſſe ra
q: ioppe prope lydiā eſt.) ⁊ cepit aptare voces argutas. i. ſtriduas ⁊ ſono- tos ad pre
ras in carmine. i. dum canit̄. Hic ſcꝫ lydius equabat. i. eq̄parabat neruis lia trudit
i. chordis ex neruis factis: hoc eſt fidibus: ariona. i. muſicū illū leſbium. inermem
(Sane ariona penultima longa profert a nomiatiuo arion: ſicut ſinona:

chirona: ſinona a nominatiuis ſinon: chiron: ꝛ ſinõ. ſed arionẽ gellius a nominatiuo ario ꝓtulit. ꝛ orpheum: muſicũ illum thracium notiſſimũ ꝛ amphiona vatem ꝛ muſicum illum thebanũ clarũ. i. nobilẽ ꝛ inſignẽ plectro dirceo. i. teſtudine thebana) Amphiona penul. breui ꝓtulit: ſic ꝛ demona quõ Statius in achilleidos prologo. neqꝫ inter priſca parentũ Nomina: cũqꝫ ſuo numerãt amphione thebe) Carmẽ idest materia ſeu argumẽtũ carminis erat: regia. ſ. domus: fundata. i. conſtructa firmiter in dorſo ſionis ſumme. i. illius partis edtioris hieruſalem que ſion dr: qua. i. in qua regia: princeps ſtirpis ieſſe ſcilicet dauid exercuit quondã moderamina ſceptri. i. regni (cuius inſigne eſt ſceptrũ) ſolymi. i. hieroſolymitani: exiſtens inclytus. i. clarus ꝛ glorioſus armis. i. bello ꝛ preclarus: idest valde ꝛ preter ceteros clarus: ſtudijs pacis: ꝛ ipſe lydi⁹ aut carmẽ eius: trahebat ab illo. ſ. dauide: aut (ſi mauis) dauid: genus atqꝫ antiquã ꝓgeniem. i. ſpõſe. atqꝫ viri. i. virginis ſponſi: ꝛ numerabat ſtẽmata. i. lineas ꝓgenici. i. gentis mixte: qꝛ vtriuſqꝫ genus ab illo trahebatur. Et addebat fluctus noes. i. diluuium: ꝛ pupim. i. arcam ei⁹ natantẽ. i. nauigantẽ: ꝛ flãmas rubi innocuas. i. ipm non cõburentes: vt habetur exodi. iij. ꝛ addebat limina nunqꝫ ſeiuncta. i. diuiſa a ſuis foribus. i. valuis. i. portaꝫ ſemp clauſaꝫ (de qua Ezech. xliiij. mẽtio fit) neſcia patere. i. aperta eſſe plebi: ꝛ admittẽtia greſſum. i. ingreſſuꝫ vni⁹. i. ſoli⁹ regis: ſcꝫ xp̄i qui eſt rex regũ cui⁹ regni nõ erit finis: ꝛ qui rex natus eſt ꝛ addebat ſup. labanida. i. filiã laban. ſ. rachaelem (de qua habet̃ gen. xxxj. Labanida aũt dedurit a latino quaſi labanus dicat̃.) labanida inquã celantẽ. i. occultãtẽ deos. i. idola patris ſui: vultu ficto. i. mẽſtruuꝫ fluxũ ſimulãte: ꝛ addebat vellera magni gedeonis: ꝛ imbres ſiccos. i. rore vellera ſicca derelinquẽtẽ: de quib⁹ dr Judicũ. vj. Atqꝫ vti. i. queadmodũ nil⁹. i. fluui⁹ ille egypti geſtauerit vnda placida. i. nõ obruẽre nec immergẽte fiſcellã. i. vas vimineũ in quo moyſes incluſus erat: vt dr exodi ij. ꝛ puellã. ſ. filiã pharaonis miſerãtẽ fata. i. iniquã ſortẽ infantis. ſ. moyſi. ꝛ addebat virgulta conuulſa. i. virgas aridas ferẽtia. i. portantes nouas frondes: vt de virga aaron dr Nume. xvij. Adiũgebat. ſ. lydi⁹ muſic⁹ vti. i. queadmodũ ſidonij. i. ppli ex ſidone ciuitate vehebant. i. aduchebant cedros peregrinas. i. externas equore. i. per equor. ꝛ hoc ratibus cõpoſitis. i. cõnexiõibus trabiũ factis ad tẽpla cõdẽda. ſ. per ſalomonẽ (vt dicit̃. iij. Reg. v. de hyrã rege tyri.) Et vt. i. queadmodũ paries. ſ. oraculi (vt dr. iij. Reg. vj.) effulſerit multo auro: qꝛ nihil erat i tẽplo qõ non auro tegeret̃. Et adiũgebat hoĩes. ſ. Jacob miratũ grad⁹. i. ſcalas: q̃ petebãt ſidera. i. quarũ cacumẽ celos tãgebat. (vt habet̃ gen. xxviij.) Et adiũgebat ingẽtẽ arcã diuini federis: q̃ etiã in biblia arca federis nõ ſemel dr. Et adiũgebat flãmã. i. ſtellã quã balabam⁹ q̃ hebraice balabã dicitur predixit populis eois. i. oriẽtalibus: ſidus futurum. i. qõ dixit futuruꝫ: carmine fatidico: dicẽs Numeri. xxiiij. Orieẗ ſtella ex iacob: ꝛ conſurget virga de iſrael ꝛc. Sed phebus. i. ſol ibat iã ſub tartara. i. occidebat precipiti curru. i. iam inſtabat nox concubia: ꝛ ita ceſſandum erat a cãtu: ꝛ aries in quo tunc ſol erat (qꝛ circa martiũ erat) merſerat ſua vellera: vndis occiduis. i. occiderat cum ſole quẽ ruſtici in occeanum ſe tincturuꝫ decidere dicunt: ꝛ ſcorpius qui ex aduerſo in ea equinoctiali ponit̃ ſurgebat ore ardenti. i. rutilanti propter abſentiam ſolis: cuius radijs ſidera diuina occultantur.

Iamq ſoporiſere tempus dare membra quieti.
Suaſerat: at virgo ſecreti ſola cubilis.
Clauſa loco: curis aperit celeſtibus almum.
Pectus z in ſummum ſenſim leuat ethera mentez
Unam ad ſe comitum vocat in penetralia tecti
Preſtantem egregio vultus animiq decore
Mnemoſyne genitrix illi: pater vſus ab ipſa
Celeſti genus arce trahit: nam conditor orbis
Eſt auus: hanc graij ſophiam dixere priores
Nare ſagax: oculis penetrans caua tartara: z altum
Etherea nullius lingue non vllius artis
Inſcia: labe carens: vitijs infeſta pudore
Circunfuſa genas: z iaſpide pectus: z auro
Splendida contexto: cauſas z nomina rerum
Per media ex imis gradiens ad ſumma deumq
Et mundi metitur iter: hac indice virgo
In ſomnis ducens taciturne tempora noctis
Contemplatur vti rerum longeua propago
Certa ſit: vnde prior mundi deſcendit origo
Et chaos: z ſiluam informem: diſcretaq formis
Corpora paulatim varias induta figuras
Ut propria petijſſe ſuis loca viribus apta.
Utq grauem liquido ſuſpendit aere terram
Omnipotens opifex: duplici cum prolis honore
Oceanumq ſuis cõplexum fluctibus orbem
Fuderit ethereis incluſerit ignibus auras
Utq feris terras: mare piſcibus: aera ceſſit
Alitibus: varijs ornans animantibus orbem

Iamq ſo. porifer zc. Recitat ſtudium et exercitium diue virginis dicens eã noctu celeſtium contemplationi deditam fuiſſe atq ibi cũ ſapiẽtia cõmerciũ habuiſſe: quam eo modo deſcribit q̃ apud Aulum gellium. lib. xiij. c. viij. Afranius dicẽs in togata cui ſelle nomẽ eſt. Uſus me genuit mater, peperit memoria. Sophiam vocant me graij: vos ſapiẽtiã. ſane mnemoſyne latine dicitur memoria. Et quia ſapientiam habemus a filio q̃ patris ſapientia eſt: dicit ſapientiã infuſam neptem eſſe altiſſimi patris. Hac indice congrue dixit. Nã index eſt cõis generis. Syluam informem: quẽ greci hylen vocant. i. primã materiam: latine ſyluã dixeris quaſi ſylẽ vertẽns aſpirationẽ in s. ſicut ab hexa fit ſex: z ab hepta ſeptẽ. Tangit autẽ geneſim mũdi. Ordo eſt. Iamq. i. z iã tẽpus. ſ. nocturnum ſuaſerat dare quieti ſoporifere. i. dormitioni: mẽbra. i. corpora et labore diurno fatigata At. i. ſed virgo ſcilicet maria: clauſa ſola loco ſecreti cubilis aperit almum pectus celeſtibus curis. i. cõtẽplationibus celeſtibus ex

Studium virginis z exercitationez deſcribit.

Sophie dedita virgo.

Sophia vnde.

Sophiam deſcribit.

Mnemoſine

Index

Contẽplationi dedita virgo.

Hec phiſica.

Tractus aliquando dr spacium: regio: et plaga : vir: inditio Tractus surgeris oleastr eadem

leuat.i. extollit: ſenſim.i. paulatiꝫ: mētē in ſummū etherea.i. celū ⁊ vocat ad ſe in penetralia.i. penitiora ſeu interiora loca tecti.i. domꝰ ſue: vnā comitū.i. ſociarū ſuarū qbuſcūq rōnē habere ſolebat: ſicut cū muſis priꝰ dictū eſt: vnā dico ꝑſtantē.i. excellentem egregio id eſt nō vulgari: ſed eximio decore vultus et animi. Mnemoſyne i. memoria fuit ſupple illi genitrix ⁊ vſus pater.i. vocat ſophiā ſeu ſapientiā q̄ ex memoria multe lectiōis et vſu ſtudioſe actionis acq̄ritur: ⁊ ſup. q̄ trahit genus.i. principiū generatiōis ſue ſeu originē ſuam ab ipa arce.i. ſummitate celeſti. Nā cōditor orbis ideſt deꝰ pater eſt auꝰ ſup. eiꝰ grañ.i. greci priores: ideſt vetuſtiores: dixere ideſt appellauerūt hāc ſophiā ideſt ſapientiaꝫ Poſtea cū pythagoras philoſophiā.i. ſtudiū ⁊ amorē ſapiētie vocauit. Attēde autē quia ſophia pe. breui profert) Ipa ſup. criſtēs ſagax nare.i. bonum olfactū habēs ⁊ vim odoratiuā: aut vt plautꝰ dixit. Sagax naſuꝫ penetrās oclis tartara caua.i. tenebras infernales: ⁊ ethera.i. celū altū: hoc eſt ꝑſpicacē habēs viſū.

Ut vaga perluſtret phebe duodena quotannis
Sidera fraternum fugiens iteret modo tractus
Erret ad auſtrinos elicen modo viſat ad arctos
Phebi errores Venus Mercurius — Ut procul a Phebi venus ⁊ cyllenius igne.
Ne volitent verſo referant veſtigia greſſu.
Phebus vt obliquo nunq̄ diſcedat ab orbe
Phebi curſus — Atq̄ viam retro gradiens obſeruet eandem
Claraq̄ nocturnis ſplendoribus imbuit aſtra.
Et rubicunda feri que lex incendia martis
Mars — Voluat: ⁊ egregium iubar ⁊ iouis ora benigni:
Jupiter Saturnꝰ. — Atq̄ ſenem pigrum curuata falce minantem
Ut ſuper octaui radientia ſydera celi
Stelle fixe. — Certa lege meant ⁊ ſcintillare videntur.
Altius extollens mentem curuamina noſi
Orbis: ⁊ eterno ſplendentem lumine mundum
Et tenues miratur aquas glacialis olympi.
Aries — Ultimaq̄ immenſe formata volumina molis.
Taurus Gemini — Lanigeri ſublime decus taurumq̄ nitentem
Cancer — Et geminos helene fratres euerſaq̄ cancri
Leo Virgo — Sidera que ethiopes vrunt: indoſq̄ arabeſq̄:
Libra Scorpiꝰ — Atq̄ Molorcheum ſtellata fronte leonem:
Sagittarius — Et iubar erigones: equataq̄ brachia libre:
Capricornus — Viroſamq̄ nepam: videt: ⁊ emoniaſq̄ ſagittas
Aquariꝰ — Cornuaq̄ egoceri gelidis humentia nymbis:
Piſces — Et liquidos vrnam rores: ventoſq̄ cientem.
Atq̄ dioneos lucenti tergore piſces:
Hinc dextra leuaq̄ faces ardore coruſcas
Suſcipit: ⁊ celi claros examinat ignes.
Pleyades — Pleiades ſeptem: quarum minor vna latere
Hyades Capella — Dicitur: ⁊ pluuias hyades: pauidamq̄ capellam

Venus q̄ ſtella dr que ante ortū ſolis lucifer dr · poſt ſolis occaſū dr veſper et Januar ⁊ Clar trans vt huiꝰ ſtelle radijs umbre pellantur vnde ſpendet iubar dr vt iubar auri ...

Poſt rapidum leporem:iugalas ⁊ procyon vſum
Morboſamq; canem:⁊ coruū cratera tenentem
Inde coronate rutilans minoidis aſtrum:
Et non longa ſitum poſt interualla ſagitte
Sidus:⁊ ethereis errantem tractibus hedum:
Orpheamq; lyram ⁊ flammis lucentibus aram.
Suſpiciens celi:eternos meditatur honores:
Curſibus alternis mundum ferri:atq; referri.
Ex auſtro in boream:ex borea miratur in auſtrū.
Et fieri vt gellidam tellus coniecta ſub arcton
Dum bibit ethereos admoto ſole colores
Mitis ⁊ humane reddatur idonea vite.
Mens calefacta deo:ſanctiſq; exercita curis.
Atq; laborando vires:⁊ robur adepta.
Altius it:ſemperq; magis terrena relinquit:
Jam ſuperis admixta domos explorat:⁊ arcem
Et ſolium ſublime patris:quod plurima circum
Turba leues animi volitant:decimoq; ſedenti
Orbe deo aſſiſtunt vigiles ⁊ cuncta fideli
Juſſa miniſterio peragunt verſantq; rotatu.
Sidera perpetuo quidam:mortalia quidam
Facta regunt preſſaſq; graui ſub mole tuentur:
Corporis humanas mentes ⁊ regna gubernant.
Omne per hos exercet opus pater:ipſe quieto
Tranquilus ſceptro ſedet ⁊ complectitur orbem.
Uirginis he cure:ſeſeq; oblita virumq;
Miſcetur diuis celiq; palatia luſtrat.
Atq; thoro recubans ſomno ſpatiaē olympo.

Nulli⁹.i.nō vlli⁹:non ignorās vl-lius ligue:⁊ nō inſcia vlli⁹ artis.i.ſciēs omnem linguā ⁊ artē:carens labe.i.macula:⁊ infeſta.i.vim inſerēs inimicā vitiis:circunfuſa genas.i.habens genas circūfuſas pudore:⁊ ſplēdida pecc⁹. idest habēs pecc⁹ ſplēdidū: iaſpide.i.lapilo precioſo et auro prerto idest artificioſe intertexto:⁊ ipſa gradiens idest pcedēs ex imis idest īfimis rebus ad ſumma.i.altiſſima p media.i.medias res meritur cās ⁊ noīa rerum ⁊ deū qui oīū prima cā eſt:⁊ iter mūdi idest totius vniuerſi. Uirgo.ſ.maria iſomnis.i.exiſtēs ſine ſomno ducēs hac īdicc.i. p hui⁹.ſ.ſophie iudicium tpa noctis taciturne.i.cōticinia noctis inſomnia cōtemplatur vti.i.qualiter ppago.i.ppagatio ⁊ ſucceſſiua gñatio rerū lōgeua.i.p longa tpa deducta ſit terra i.cōdependēs:et vnō prior origo mūdi deſcendit. Et miraē (qđ verbū ponēr inferi⁹. xxv.v̄ſiculo) aut contēplatur cahos.i.cōfuſionē rerum ⁊ tenebras q̄ erāt ſup abyſſum ⁊ ſiluā.i.hylem: hoc eſt p̄mā materiā informē.i.nullaꝫ formā habērē que natura oēm formā precesſit:⁊ corpora diſcreta.i.diſtincta abinuicē formis:idest per formas inductas Alludit autē potius ad

Lepus. Procyon. Canicula Coruus. Corona Sagitta. Hedus. Lyra. Ara. Mundi motus Septemtrio. Sup celeſtia contēplatur. Solinm dei pris. Angeloꝝ officia diuerſa.

Pytagoras ſapiē-tes ꝛ ſapiē-tie ſtudioſos philoſophos appellauit.

principiū metamorphoſeos ouidiane ꝙ geneſeos ſacre. Dicit enim Oui-
di⁹. Ante mare ꝛ terras ꝛ quot tegit oīa celū: vn⁹ erat toto nature vul-
tus in orbe. Quē dixere cahos: rudis indigeſtaqꝫ moles ꝛc.) ꝛ contēpla-
tur corpa indura paulatim varias figuras: petijſſe ꝑpria vi. i. naturali
potētia a deo tñ indita: loca apta ſuis viribus. i. naturalibus potentijs
ꝛ inclinationibus. ꝛ vt. i. qualiter opifex. i. factor: ſeu creator omnipotēs
ſcilꝫ deus: ſuſpenderit terrā grauem in aere liquido (quod ex eo fit: quia
vnūquodqꝫ corpus ſua loca naturaliter petit: locus aūt grauiū eſt infi-
mus. ſ. centrū terre. ꝛ ideo cū celū circūquaqꝫ ſurſuꝫ ſit: oēs partes ter-
re quantū poſſunt centrū petūt: atqꝫ ita aliā ſuſtinet nō aqua vt quidā
philoſophi voluerunt) ſuſpenderit dico cū duplici honore prolis. i. filij:
per quem facta ſunt omnia (Sed videtur dicere cū duplici honore pro-
pter filiū ꝛ ſpiritumſanctū: tota eñ trinitas patrauit vniuerſum: ꝛ ita li-
cet ſpirituſſanct⁹ non ſit filius patris: videtur tamē poſſe dici proles: q̄ ſi
procedens ab vtroqꝫ) ꝛ vt. i. qualiter omnipotens opifex fuderit ocea-
num. i. mare magnum: complexum ſuis fluctibus orbem: ideſt totum
globum terre. ꝛ vt. i. qualiter ipſe incluſerit auras. i. aerē ignibus ethe-
reis. i. elemētarib⁹ que ſub globo lune ſunt. Et vt. i. qualiter ipſe ceſſit
ideſt ꝯceſſit feris: ſcꝫ greſſibilibus: terras: ꝛ piſcib⁹ mare: ꝛ alitib⁹. i. aui-
bus aera: ornās orbem animantibus varijs. i. diuerſis animalib⁹. Et
miraꝛ vt. i. qualiter phebe. i. luna perluſtret. i. ꝑcurret luſtrando quotā-
nis. i. ſingulis annis: duodena ſidera. ſ. zodiaci ſigna q̄ duodecies pera-
grat: fugiēs iter fraternū. i. curſum ſolis: ꝛ vt. i. qualiter: ipſa erret mo-
do. i. aliqñ ad tractus. i. regiones auſtrinos. i. meridionales: vñ auſter
flat: ꝛ viſat. i. viſitet modo. i. aliqñ elicem arcton. i. vrſam ſeptentriona-
lem. i. qualiter nūc magis ad polū arcticū nūc ad antarcticū accedat:

Cyllenius mercurius maie ꝛ iouis filius a cylleno monte archadie bi natus fuit cyllenius dictus.

quotidie aūt ab oriente in occidētē rapiꝛ. Et vt. i. qualiter venus. i. fi-
lius veneris planete: ꝙ cyllenius. i. mercuri⁹ quē maia in cylleno mōte
archadie genuit: referāt veſtigia. i. retrocedant greſſu verſo. i. retrogra-
do: ne volitent. i. celeriter currant procul ab igne. i. aſtro aut lampade
phebi. i. ſolis. Nunꝙ eñ mercuri⁹ a ſole vltra. xxx. gradus abeſt: ꝛ ita ra-
ro videtur. venus aūt eſt heſper⁹ ꝛ lucifer: ſolē ſequēs veſperi: mane pre-
cedens. Eſt aūt antonomaſia ꝑ ꝑprio cū dr̄ cyllenius pro mercurio. Et
vt. i. qualr̄ miraꝛ vt pheb⁹. i. ſol nunꝙ diſcedit ab orbe obliq̄. i. a zodia-
co: atqꝫ gradiēs retro. i. dū eſt retro grad⁹: obſeruet eādē viā. i. eundem
meatū. ꝛ vt. i. q̄liter ſol imbuit. i. innouat ꝛ illuſtrat: aſtra clara. i. reſplē-
dētia: nocturnis ſplēdorib⁹. i. qualiter ſidera noctu ſolē reſpiciētia ſplē-
dorē ab eo recipiāt. ꝛ q̄ lex. i. regula voluat. i. circūducat incēdia rubicū-
da. i. ſidus ardēs ꝛ ignitū: martis illi⁹ planete feri. i. ferocis ꝛ bellicoſi.
ꝛ miraꝛ egregiū iubar. i. ſplēdorē: ꝛ ora. i. aſpectū iouis benigni: atqꝫ ſe-
nē. ſ. ſaturnū pigrū. i. tardū (q: tardiſſime ꝑpriā reuolutionē cōplet fri-
giduſqꝫ dr̄) minātē falce curuata quā hꝫ: q: vitiſator dr̄: aut poti⁹ (qm̄ hꝰ
de rege dictū eſt nūc de planeta loq̄mur) q: falce oīa reſecat: ꝛ virilia pa-
tris abſcidit. vñ minantē dicit (Aduertendū autē ꝙ diligenter poeta a
quatuor elemētis ad ſeptē planetas: ꝛ a planetaꝝ ſpheris ad ceteros ce-
los ꝑgrediꝛ: ſigna firmamēti ad vnguē deſcriptur⁹ (ꝛ vt. i. q̄liter ſidera
radiātia ſup curuamina. i. cōnexitatē octaui celi. i. firmamēti: meāt cer-
ta lege ꝛ videnꝛ ſcintilare (planete eñ nō ſcintillāt ꝑ qd̄ ꝑpriores ꝓban-
tur: q: q̄cq̄d nō ſcintillat ꝓpe ſtat) ꝛ ipa extollens mentē altius miratur

curuamina noni orbis.i.none ſphere ſeu noni celi videlʒ cryſtallini: et mirat̃ mundũ.i.ornatũ celi noni ſplẽdentemq; eterno lumine: ⁊ tenues aquas olympi.i.celi glacialis.i.cryſtallini. ⁊ mirat̃ volumina imẽſe moͦlis.i.magnitudinis oĩa comprehendẽtis: q: extra celũ nihil eſt: formata ultima.i.ultimo loco: vel ſuprema: hoc eſt decimi celi qđ empyreũ dicit̃. Et videt.i.cõtemplatur ſublime decus.i.ornamentũ lanigeri.i. arietis primi in zodiaco ſigni cuius decus erat aureũ vellus: ⁊ taurum nitentem.i.cãdidũ qui europã vexerat: ⁊ geminos.i.ſignũ geminoꝝ: q̃ ſunt fratres helene.ſ. caſtor ⁊ pollux in ſidera trãſlati ⁊ ex leda ſicut ⁊ helena geniti. et ſidera cancri auerſa.i.retrograde incedentia: q̃ vrunt ethiopes et indos ⁊ arabes. dũ cũ ſol in cãcro eſt maximus illic eſtus feruet: vñ eſt. Ethiopum terras iam feruida torruit eſtas. In cancro ſolis dum voluit̃ aure⁹ axis. atq; leonẽ molorchiũ.i.quẽ hercules a molorcho paſtore hoſpitio acceptus occiderat: fronte ſtellata.i.qui frontẽ habebat ſtellatam: et iubar.i.ſidus erigones.i.virginis de qua prius dictum eſt: ⁊ brachia libre equata.i.equaliter extẽſa ⁊ nepã viroſam.i.ſcorpionẽ ſeu ſcorpiũ virus.i.venenũ in cauda p̃cipue haberẽ. ¶ Sunt qui velint nepã dici eo ꝙ necat partũ: ſʒ feſtus dicit afrorũ lingua: q̃ latinã ethimologiã nõ hʒ nepã cancrũ dici. vel vt q̃dã volũt ſcorpiũ. vñ plautus. Dabo me ad parietem imitabor nepã. Nonius aũt Nepã (inquit) q̃dã cãcrum putãt ad illud plauti. Retrorſum cedam imitabor nepã. ⁊ illð aliud. Aut cũ nepa eſſet: dubium in vtroq;. nã vere nepa ſcorpi⁹ dicit̃. Marcus Tullius de finibus bonoꝝ ⁊ maloꝝ li. v. Serpere anguiculos: violare merulas: natare anaticulas: cornib⁹ vti videamus boues: nepas aculeis: ſuã deniq; cuiq; naturã eſſe ad viuendũ ducẽ. Seruius q̃; nepam ſeu nepe ſcorpionẽ eſſe atteſtat̃) et ſagittas emonias.i. ſagittariũ emonium.i. theſſalicũ videlʒ chirona de quo prius dictũ eſt. ⁊ cornua egoceri.i.capricorni (grece aũt dr̃ egoceros otos.i.egoceros egocerotos in grð nec hʒ n in ſecũda ſyllaba licet eglo ga habeat: q: cõponitur a logos) humentia gelidis nymbis.i. nubibus quia in decembri orit̃: ⁊ vrnam.i.aquariũ qui vrnã fert: cientẽ.i.excitantem rores liquidos ⁊ vẽtos.i.procellas ⁊ nymbos: atq; piſces dioneos: idest venereos (Tradũt enim venerem aliquãdo cũ cupidine filio in ſyriã ad flumẽ euphratẽ veniſſe: ⁊ eodẽ repẽte ſupueniſſe vnũ ex gigantib⁹ nomine typhoea ciuſq; aſpectu territã venerẽ ſeſe cũ filio in flumen proieciſſe ⁊ in piſcium figurã eſſe mutatos: ita demũ periculo liberatos fuiſſe. Quapropter ſyrios ea loca incolẽtes ab eſu ⁊ captu piſciũ poſtea deſtitiſſe: ne numina ſua ledere viderentur: vel ledẽdo vel captẽdo. Hos piſces in ꝓpriã deinde effigiẽ reuerſos: eaʒ imaginẽ in celo collocaſſe. Dione vt ſepe dictũ eſt veneris erat mater) lucẽti reſplẽdẽti tergore. Et ipſa ſuſpicit.i.ſurſum reſpicit: hinc.i.poſt hoc duodecim ſigna: faces coruſcas.i. ſidera rutilãtia dextra ⁊ leua.i.ab vtraq; parte: ⁊ examinat ignes celi claros.i.ſtellas aut figuras alias illuſtres: vtpote ſeptẽ pleiades: q̃ vergilie dicuntur ꝙ vere exoriantur. Eſt enim circa equinoctium earum ort⁹ matutinus a pluralitate autem dicte ſunt pleiades. nã pleiones plures dicuntur. Pherecides auctore ſipontino: tradit ſeptẽ ſorores fuiſſe licurgi filias ex naxo inſula: ⁊ q: liberũ educauerunt a ioue inter ſidera fuiſſe relatas. Harũ nõia putantur. Electra. Alcinoe. Celeno. Merope. Aſterope. Taigete. Maia: quarum ſeptima vt ait Aratus vix cerni poteſt: propterea ꝙ quidã exiſtimant eam timore orionis fugiſſe. Alij ſolem hanc

Nepas

Egoceros

Venus et cupido timentes typhoea ſe in fluuium euphratem deiecerunt et in piſces celeſte ſignum mutati ſunt.

peſecutū exiſtimāt vocatamq́ electram. Sunt qui pudore occultaſſe ſe
dixerint q cum alie diis nupſiſſent: ſola electra nupſerit mortali. Alii q
electra nō tulerit ſpectare ruinas troie manumq́ ante oculos oppoſue-
rit. Sane hic pentaſyllabum eſt: ſed nonnunq̄ tetraſyllabum: vt apud
Ouidium. Pleiades incipiunt humeros releuare paternos. Que ſeptem
dici ſex tamen eſſe ſolēt rc. Alii has athlantis filias eſſe dixerunt. In hoc
autem textu vt ſtet congruitas (neq́ enim malus fuerit verſus) vbi mi-
nor ponitur minima meo iudicio poni debebat: ſed nihil immutare au-
demus: quartā ſcilicet pleiadū minor pro minima: quas Ouidius mero
pen vocat dicit vna .i. ſola latere: ⁊ ſuſpicit hyades pluuias .i. pluuiam ex
citantes (q ſunt in ore tauri: dicte autem putantur hyades q cum hyas
earū frater a leena interfectus venādo fuiſſet diuturno luctu lachrymiſq́
Hyadis ſo- cōtabuerint: itaq́ ob tā eximiā pietatē hyades vocari ⁊ in celū trāſferri
rores q̄ cū ab ioue meruerūt: cū athlantis ⁊ ethre filie eſſent vnde athlantides ap-
a leena in- pellantur. He quoq́ ſeptem dicuntur fuiſſe Ambroſia. Eudora. Paſithoe
terēptum Coronis. Plexaura. Pitho. Tithe. Quas pherecides liberi patris nutri-
flēdo cōta- ces fuiſſe ſcribit: q̄ dodonides nymphe vocant: a dodona ciuitate epyri:
buerunt. ⁊ a ioue in ſidera trāſlatas cū a lycurgo captiuitatē timentes thebas cō
Athlanti- fugerent. Sunt qui hyades ab hycin qd eſt pluere dictas putent. nam ⁊
des. orientes ⁊ occidentes tēpeſtatem ⁊ pluuias cient: vnde hic ⁊ eneidos .i.
Dodoni- Arcturū pluuiaſq́ hyades rc. Vocate etiā ſunt ſucculle: ſed in immenſū
des. creſcit opus ⁊ capellā pauidā (pulchris epithetis diſtinguit res vt varie
Hyades. tas ornatū pariat. Sane hec videtur capella ſeu capra: cui⁹ lacte amal-
Capra ce- thea meliſſi regis cretēſ. filia iouem pauit: ob quod beneficium in celū
leſtis. tranſlata eſt) poſt leporē rapidum .i. velociſſime currentem: vnde a leui-
tate pedum nomen ſumpſit: vt interpretatur ſipontinus. ſed. M. varro
Lucium lelium reprehendens apud Au. gelliū li. i. ca. xvi. refragatur di-
Lepus. cens. Nō enim leporem dicimus q eſt leuipes: ſed q greci lagoon dicūt
rc. Iugulas .i. oriona q̄ ampli⁹ ſit ceteris quaſi nux inglans ſm feſtum
Iugula. pompeium: ⁊ procyon .i. anticanem vſtum: quia in ore canicule ſideris
Procyon. videlicet ardentiſſimi ponitur: vnde ſunt qui ſyrium eſſe dicant. Sed vi-
detur duplex error in metro. nam p greca particula que ante ſignificat
corripi ſolet: ⁊ cyon q2 grece kinon: ideſt canis per o mega ſcribit: debe-
ret vltimā pducere: ſicut in hoc eodem dicturus eſt. Ceperat ⁊ claros p
cyon abſcōdere vultus. Sicut apud Ciceronem in ſecūdo de natura deo
rū vbi arati carmina recitat. Ante canē procyon graio qui nomine fer-
tur. Et canē morboſam .i. multos morbos generantem vel rabiē gene-
rantem. Rabies autem canū ſyrio ardente homini peſtifera eſt ex mor-
ſus letalis: ⁊ coruū tenentē cratera .i. poculum. ⁊ ipſa ſuſpiciēs: ideſt cō
ſiderans ⁊ cōtemplans: inde .i. deinde aſtrum minoidis coronate. i. co-
ronā minoidi .i. ariadne minois filie a baccho datā: ⁊ tranſlatā in ſidus
rutilās .i. reſplen dens aureo colore. ⁊ ſidus ſagitte qua chyron occiſus
ē: ſitū ideſt poſitū poſt: nō longa .i. modica interualla. ⁊ hedū errantem
in tractib⁹ .i. regionib⁹ ethereis. ⁊ lyram orpheam .i. qua orphe⁹ vſus eſt: ⁊
arā lucētib⁹ flāmis. i. habērē flāmas hoc eſt ſtellas lucentes (que oīa
in celū tranſlata dicūtur: vt higini⁹ late pſequit) ipſa ergo hec ſuſpiciēs
meditat .i. contēplatur eternos honores .i. ornatus celi: ⁊ miratur mun-
dū ferri atq́ referri alternis curſib⁹ ex auſtro .i. meridie: in boreā .i. ſeptē
trionem: ⁊ ex borea in auſtrū. Et miratur fieri .i. cōtingere vt tellus cōiecta

ſub arctō gelidā.i.populū ſeptētrionalē apud quē arctos.i.vrſa eſt: dū vi
bit ethereos calores ſole admoto: ipſa reddat mitis ⁊ idonea vite huma
ne.i.miraṫ qn̄o p aduentū ſolis terra ſeptētrionalis tāto gelu horrida
efficiatur mitis ⁊ victū hominib⁹ ſufficiens. Mens.ſ.virginis calefactā
deo.i.amore diuino: ⁊ exercita ſanctis curis ⁊ adepta.i.q̄ acq̄ſiuit labo-
rādo.i.ſe exercitādo: vires ⁊ robur: it altius.i.progreditur vſq̧ ad contē-
platione cōditoris: ⁊ relinq̄t ſemꝑ magis terrena.i.contēplationē terrē
norum: ⁊ ipſa iam admixta ſuperis.i.celeſtib⁹ ꝑ contēplationē ſupra ſe erec-
ta videlicet explorat domos: ⁊ arcē.i.thronū: ⁊ ſoliū ſublime patris: ſcʒ
in diuinis circū quod (eſt enī apoſtrophe) plurima turba (appoſitorie)
leues animi.i.ſpūs celeſtes: volitant ⁊ aſſiſtunt deo ſedenti ſup.in deci-
mo orbe.i.celo videlicet empyreo: exiſtentes vigiles.i.agiles ⁊ ad edictū
eius paratiſſimi: ⁊ peragūt cuncta iuſſa.ſ.dei patris fideli miniſterio.i.
famulatu: ⁊ quidaʒ ſup.eorum verſant ſidera.i.orbes celeſtes ſeu ſpheras:
perpetuo rotatu.i.circūuolutione ⁊ gyro: ⁊ quidā regūt mortalia facta.i.
mortaliū vtpote hominū acta ⁊ tuentur.i.protegūt mentes humanas
preſſas ſub graui mole corporis: quia vt diciṫ Sapientie.ix. Corpus qđ
corrūpiṫ aggrauat animā: ⁊ terrena inhabitatio deprimit ſenſum mul-
ta cogitantē. Preterea corpus ſpiritui ſemper obſiſtit. vnde Roma.vij.
Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius. Pater.ſ.
celeſtis exercet omne opus per hos.ſ.angelos miniſtros ſuos: ⁊ ipſe ſe-
det tranquillus ſup.cum ſceptro.i.baculo regali aut in regno ſuo quie-
to: ⁊ complectitur.i.conſeruat orbem.ſ.vniuerſum. Hec ſup.fuerunt cu-
re virginis: ⁊ ipſa oblita ſeſe.i.ſemetipſam: ⁊ virum ſcilicet Joſeph miſce-
tur diuis.i.angelis: ⁊ luſtrat palatia celi: atq̧ recubans.i.requieſcēs tho-
ro.i.lecto: ſpaciatur.ſ.animo in ſummo celo: quia cōuerſatio ſanctorum
in celis eſt authore Paulo philip.iij.

Interea virgo thalami dum ſola re-
ceſſu
Excubat occulto per longa ſilentia
noctis
Fatidici vatis quem ferrea turba gementem
In geminas ſecuit dentato robore partes
Codice verſato: primum locus ille legenti
Obuius occurrit grauidam que virginis aluum
Precinit: ⁊ magni prolem mortale tonantis
Corpus et humane ſubituram incōmoda ſortis.
O felix nimium (dicit) quecunq̧ futura es
Et matres longe ante alias digniſſima virgo.

Interea vir-
go ⁊c. Ut
reliquam
propoſitio-
nis ſue ꝑ-
tem qua promiſit ſe
deſcripturū ſacri mi
racula part⁹ attingat
aggreditur diuini ver
bi incarnationē: oſtē
dens primo quib⁹ ſtu
diis quarumq̧ rerū
lectionib⁹ occupataʒ
archangelus eaʒ in-
uenerit dicēs q̧ cele-
ſtium contēplatione
⁊ ſacra eſaie lectione
qua ab eo ſcriptū eſt.
Ecce virgo cōcipiet ⁊
pariet filiū: quod ca-
pite.vij.ſcriptū eſſe li
quet. Licet aūt eſaiā

Aggrediṫ
vbi diui-
ni incar-
nationē.

Eſaiā dū
legit au-
dit ange-
luʒ q̄ nun-
ciat vbi di-
uini incar-
nationeʒ.

Laudat
virgi.part
turam.

Que paritura deum: fruituraꝗ celibe lecto
Magna ſeneſcenti renouas miracula mundo
Non.ego communi patrum te labe volutam
Crediderim talem cui dant oracula palmam
Te vetus extingues vitium: ſceleriꝗ recluſa
Limina concludes: tu protboplaſtis acerbam
Ingluuiem delebis agens noua ſecla: nouumꝗ
Fedus: ⁊ humanū ſupra genus omne fereris
Tu tua: te ventura omnis mirabitur etas.
Et tibi perpetuis ardebunt ignibus are.
O mihi (ſi tantum non eſt audere ſuperbum)
Conceptus liceatꝗ tuos vultuſꝗ tueri:
Dicite carmeli: que ſancta ſilentia montis.
Incolitis vates: vatumꝗ eterna propago
Quos imitans tedas ſum dedignata iugales.
Dicite: que regio iubar hoc: que proferet etas:
Credimus e terris venturā: an ab ethere ſummo
Lapſuram: tali ne hominum debetur origo.

non nominet: certū eſt tamen de eo intelligi cū dicit quem ferrea turba gemētē. In geminas ſecuit dentato robore ptes vnde Hieronymꝰ ſic vitam eius percurrit.

Talis ſine originali peccato.

Eſaias in hieruſalē nobili genere ortꝰ eſt ibiꝗ ꝓpheтauit: ſub manaſſe rege ſectus in duas partes occubuit. Extant quoꝗ graues auctores qui diuam virginē cum locum quē hic dicit lectitaſſe pauloante ꝙ ſalutaretꝰ affirmēt.

Eſaias q̄s et quibus fuit ornatus uaralibus.

Ordo autem eſt. Interea dum virgo excubat. i. vigilat ſola l oculto receſſu thalami. (vn̄ dr Luce. j. Angelus ad eā ingreſſus nocte autem ſalutarā fuiſſe media: qua hora et. peperiſſe credit̄ iuxta q̄d dr ſap. xviij. Cum enim quietum ſilentium continerēt omnia: ⁊ nox in curſu mediū iter haberet: omnipotens ſermo tuus domine exiliens de celo a regalibus ſedibus: durus debellator in mediā exterminij terram proſiliuit ⁊c.) Dum ergo excubat per longa ſilentia noctis codice. i. libro vatis fatidici. ſ. eſaie quē ferrea. i. duriſſima: ⁊ immaniſſima turba. ſ. iudeorum ſub manaſſe ſecuit. i. diuiſit in geminas partes: ideſt medium: robore dentato: ideſt ſerra lignea verſato: ideſt voluto: ille locus occurrit primū legenti: ideſt legere volenti: virgini qui preciniт: ideſt prophetizat aluum virginis grauidam ſup. fore (vt iam dictus ca. vij. Ecce virgo cōcipiet ⁊c.) ⁊ qui precinit prolē. i. filiū magni patris: ſcʒ celeſtis: ſubiturā. i. aſſumpturam mortale corpus: ⁊ incōmoda ſortis humane. i. que omni homini in ſortē cedunt: cuiuſmodi ſunt fames: ſitis: calor: frigus: laſſitudo: ſopor: ſudor: ⁊ nouiſſima mors: incōmoda autem ⁊ culpe ſpeciales morbos nō habuit. Dixit ſup. ſecū beata virgo cū legeret virginē concepturā filium dei. o nimium. i. pluſꝗ mereri poſſis: aut in ſummo gradu felix: ⁊ digniſſima lōge ante alias matres: quecūꝗ futura es. ſ. ea de qua dictū eſt: ecce virgo cōcipiet ⁊c. hoc eſt ꝗ paritura ſupple es deum: ⁊ fruitura lecto celibe. i. ſine marito aut quouis viro tu renouas mundo ſeneſcenti. i. ad ſenium tendēti. Agebatur enim iam

Virginis optatus.

Interrogatio pulcherrima

quinta etas mundi. vñ canit eccleſia. Vergente mundi veſpere. Et pau-
lus dicit Gal. iiij. At vbi venit plenitudo tēporis miſit deus filium ſuum
factum ex muliere ꝛc. magna miracula: q̄ nunq̄ prius viſa: ergo nō cre
diderim revolutam. i. inuolutam ꝛ implicatam communi labe patrum:
ideſt crimine originali: cui oracula. i. prophetie dant talem palmā ideſt
victoriam inter ceteras mulieres vt virgo deū parias: tu extingues ve-
tus virium. i. produces eum per quem extinguetur originale peccatum
et tu concludes limina recluſa. i. aperta ſceleri: ideſt peccato: tu delebis
acerbam ingluuiem. i. ſordem prothoplaſti: ꝛ ideſt primi formati: hoc eſt
ade. (Dicit prothoplaſtes ꝛ prothoplaſtus: pro quo imperiti dicunt pro-
thoplauſtus: ſed pthoplaſtes videt̄ eſſe primus formator ꝛ prime decli-
nationis: prothoplauſtus primus formatꝰ. vñ hic noue prothoplaſtis di
citur: verum multa ſunt prime ꝛ tertie communia) tu delebis inquam:
agens. i. inducēs noua ſecla pro ſecula. i. nouum genus viuendi: ꝛ nouū
fedus: quia reconciliationē dei ꝛ hominū: ꝛ tu fereris. i. extolleris ꝛ exal-
taberis ſupra omne genus humanū: immo iam exaltata es (hoc ſe enim
loquebat̄ neſcia) ſupra choros angelorum: tua etas mirabitur te: ꝛ om-
nis etas ventura mirabitur te. vnde ipſa ad eliſabeth. ex hoc beatā me
dicent omnes generationes: ꝛ are ardebunt. i. incedentur tibi: ideſt ad
tuum honorem perpetuis ignibus. i. cereis ꝛ lampadibus: qđ nūc paſ-
ſim videmus. O optandi eſt particula: ſicut in buccolico. O mihi tā lōge
maneat pars vltima vite. O igitur. i. vtinā: liceat mihi tueri. i. aſpicere
tuos conceptus. i. filium tuum nobis ꝓmiſſum: ꝛ tuos vultus. i. aſpectū
tuum tam venerabilē quod ſup. optorē audere tantum ſup. optare non
eſt ſuperbi. i. arrogantis: ꝛ vt dicunt preſumptuoſi. O vates q̄ incolitis
ſancta ſilētia carmeli mōtis ꝛ eterna propago. i. propagatio et ſucceſſio
vatū (qđ ꝓpter carmelitas dr̄: aut quia helias ſemper victurus eſt vſq̄
in aduentum antichriſti) quos ſupple vates ego imitās ſum dedignata
i. aſpnata: hoc eſt contempſi: tedas iugales: ideſt flammas amoris ſeu
concubitus matrimonialis (quā matrimonij ſacramentum contemnen
dum nō eſt: neq̄ idipſa dedignata eſt: quandoquidem iam cum ioſeph
verum matrimonium contraxerat: ſed per tedas vt dixit concubitū ma
trimonialē intelligit. In qua re author ſui ordinis nō immerito meminit
eſt) vos itaq̄ vates. i. prophete: dicite que regio: et que etas ꝓferet: ideſt
producet hoc iubar: ideſt ſpecimen aut ſplendorem ac columen virginū
dicite ſupple an credimus. i. credere debemus venturam e terris an la-
pſuram ab ethere ſummo. i. de celo. hoc dicit admirata tantā eius que
filium dei ſilua virginitate paritura eſt dignitatē. deinde conſiderans ſe
cum: quia humanum genus per hominem ꝛ ex matre humana natū re
dimendum eſſet: eumq̄ de ſtirpe dauid futurū: per acclamationem atq̄
admirationem addit: debet̄ ne origo hominum: ideſt humana tali ſup-
ple virgini: quaſi dicat. Id admirabile eſt. Taciteq̄ innuit qđ plus dixit
ꝛ ſi more humano ex patre ꝛ matre generetur: non tamē contracturam
labem originalis peccati: ſed ob reuerētiam eius quē paritura eſſet pre-
ueniēdam. Supſedeo fere ornatibus ꝛ gratijs quas author in carmine-
bꝫ: qui vergilium ſtudioſe ꝛ feliciter imitatur: vt in eo quod. vates allo
quitur: ſicut ſibila. l. vj. eneidos. Dicite felices anime: tuq̄ optime vates
Que regio anchiſam: quis habet locꝰ ꝛc. ſed hec doctis lectoribus inda-
ganda relinquo: imperitioribus conſulens.

Prothoplaſtes et pthoplaſtus adaꝫ primꝰ formatus nō pthoplauſtus vt vulgus imperitorū voluit.

Matrimonium verū fuit inter virginē mariā et ioſeph: lꝫ ſtatuiſſet ꝟgo ꝑſiſtere.

Angelus ad mariã deſcendit

Expauit v[ir]go de lu[m]ine.

Ne timeas ait angelus.

Vocabis nomẽ ei[us] ieſum.

Ab omni hominum genere coletur.

¶ Dumq; ira ⁊c. Ingreditur annũciationẽ dominicam: ea que luce p[ri]mo deſcribunt graphice deſcribẽs ſeq; i co[n]ũdẽ expoſitione theologũ: oſtẽdẽs ac poetã. Et lz euãgelica hiſtoria dicẽs eũ regnaturũ in eternũ in domo iacob: nõ declarat eũ nõ appetitu rũ t[em]pale aut terrenuz regnũ: tñ veriſimile ẽ id virginẽ p[er] angelicã reuelationez nouiſſe vt q̃ nulla p[re]paramenta ad tale regnũ curauerit: ſed poti[us] neglexerit: patrimonio (vt quidam aſſerunt) renuncians: ⁊ oblata a magis pauperib[us] diſtribuens filiũq; in oi[m]paup[er]tate educãs ita vt p[ro]ueccior nõ haberet vbi caput reclinaret. Quia v[er]o vocabula nota ſunt. Ordinez ſic habeto. Dumq;: id eſt ⁊ dum ip[s]a v[ir]go ſuccenſa calore mentis: ideſt iſlammata charitatis igne: ⁊ i dei cõtẽplationẽ rapta prorumpit. ſ. in ſermonẽ m[en]talẽ. i. loquẽdo ſecum: p[ro]greditur ignara: id eſt neſcia q[uod] d[e] ſe loqueretur: in ſuas. i. p[ro]prias laudes: nũcius: ſcz gabriel labitur ideſt dulciter deſcẽdit olympo: ideſt de celo q[uia] miſſus a deo ⁊ veniens: ideſt approping quans explicat: ideſt expandit more auiuz ſidentium alas fulgẽ

Dumq; ira celeſti mentem ſuccenſa calore
In laudes ignara ſuas prorumpit olympo
Labitur: ⁊ veniens fulgentes explicat alas
Nuncius: ⁊ celeri penetrat ſecreta volatu
Limina: ad ingreſſum ſubite perterrita lucis
Extulit attonito titubantia lumina vultu
Et formam mirata viri tabeſcere caſtum
Pectus ⁊ inſidias metuens palleſcere cepit.
Alliger arguta reſerans noua nuncia voce
Pone metus (inquit) ſuperis gratiſſima virgo
Letus ab etherea venio tibi nuncius arce
Eterni iucunda ferens mandata tonantis
Conceptura nouos vllo ſine ſemine fetus
Et prolem paritura dei materq; futura es.
Stirpis olympiace: tactus non paſſa viriles
Et deus ipſe tuam veniens labetur in aluum
Greſſibus occultis: tuaq; intra viſcera corpus
Ipſe tibi formabis poſt none tempora phebes
Exiet humane velatus imagine forme.
Arma ferens pacis venit: atq; ſalutifer orbi
Propterea ſanctam dabis atteſtata ſalutem
Nomina: in immẽſum creſcet: venturaq; magno
Secula cõſenſu templis congeſta ſuperbis
Dona ferent illi: rutilo qua ſurgit ab ortu
Lucifer heſperias ⁊ qua declinat in vndas.
Qua micat arctophilax: latus qua ſuſtinet orbem.
Aris ⁊ occiduus reſonans qua naſcitur auſter
Imperio premet omne genus telluris ⁊ vnde
Poſſeſſurus opes: celiq; habiturus honorem.
Perpetuum ⁊ mundũ equatis recturus habenis.

Argutus: ta: tu: principium: aliqn e nom et po p malitioso et falso q[uod] [illegible]
q[uod] [illegible] dicit fat[illegible] q[ui] argutis acute [illegible] ald po[tes]t p Canoro reſonante: Et
arguy bo[illegible] q[uo]d [illegible] et [illegible] ſequuntur: ald po [illegible]

res.i.ſplendidas quas aſſūpſerat: ⁊ penetrat.i.penitus intrat hoc eſt in
greditur celeri volatu ſecreta limina:ideſt conclaue virginis:⁊ ỽgo ſup.
perterrita ad ingreſſum ſubite lucis (Bene ſubite:q: non inſolite: ⁊ ideo
nō dicitur turbata ab angelo:ſꝫ in ſermone eius: necꝫ tamē cōtra deco-
rum eſt turbatam aut ſtupentem fuiſſe de ſubita luce:nam dum cogita
bundi ſumus aliudcꝫ agimus ad ſubitū familiariſſimi cuiuſcꝫ amici in-
greſſum expaueſcimus:quod dico:quia cū familiaritatem cum angelis
habuerit virgo:negant eam ab eo territam:quod etiam author hic non
dicit:ſꝫ ad ſubite lucis ingreſſum pauefactam:quod mirū non eſt quia
boni angeli indicium eſt ſubitus pauor.Preterea diuus Augu.⁊ Eſaiaꝫ
tunc legiſſe: et a conſpectu angeli terreri potuiſſe ſic docet in ſmone de
annūciatiōe dominica.Salutat Angelus puellam viri ſalutatiōis igna
ram.Terretur virgo nouitate verborū:ad quaꝫ angelus vt ſuperius pre
tulimus:dixit.Ne timeas maria inuenisti cū gratiam apud dominum.
Ne inquit a cōſpectu meo terrearis mater domini mei:ego cōceptionis
tue miniſter adueni nō vt virginitatē amitteres interueni.Jpe me miſit
ad te qui eſt naſciturus ex te.Cōcipies cū ⁊ paries filium nō cuiuſlibet
meriti hominem:ſed totius ſeculi ſaluatorem.Recole maria in li. eſaie
pphete ỽginē quā pariturā legiſti:⁊ gaude ⁊ exulta: quia tu eſſe meruiſti
⁊c.hec Aug.e quib' pꝫ nō ineptū eſſe hiſtoriā euāgelicā decēter amplia
re:ſꝫ ad ordinē redeo)extulit.i.leuauit lumina titubātia:ideſt oculos va
cillantes ⁊ quodāmodo tremētes:vultu attonito.i.ſtupefacto:⁊ ipſa mi-
rata formā viri:hoc eſt vt Aug.dicit:viri ſalutationis ignara:cepit: ideſt
incepit tabeſcere.i.quodāmodo cōgelari formidine.i.hre tabeſcens pe-
ctus caſtum.(Sic cū cōſtructio videt vt ſit p ſinecdochen: nā noua eēt Nomina-
aliter mutatio gnis:nec cōſtaret vn̄ regeret ille noīatiuus mirata:que tiuus ſe pe
ſi more antiquorum pro ablatiuo poſitum dicas.Sepe cū pro ablatiuo pro ablati
in deſignatiōe ſequele poſitū legimus:vt in hymno.Luſtra ſex q̄ iaꝫ per no in deſi
acta tps implēs corporis p luſtris pactis.Et iteruꝫ audita vt preconia gnatione
⁊c.Et alibi.Cuius humilitatē dn̄s reſpiciēs ỽgo ꝯcepit filiū)Ordo erit. ſequele po
virgo mirata pro ỽgine mirante:pect' ſup. eius cepit ⁊c. Aut ſic mirata nitur
i.poſtꝙ̄ mirata eſt ỽgo:pectus ſup.eius caſtum metuens inſidias cepit
tabeſcere.i.palleſcere. Aliger.i.angel' alias gerēs.reſerēs. ideſt aperiēs
noua.i. prius inaudita nuncia(de quibus dicit Hiere.xxxj).Nouūꝫ facit
dominus ſuper terrā:femina circūdabit virū ⁊c.quod ſi quis quō nouū
ſit non intelligit:diſcat quid ſit circundare:⁊ inueniet virginē ſolā cuius
clauſtra pudoris integra ſunt circūdare:cū circuli integra ſit rotūditas
Docuim' aūt prius nuncia in neutro genere recte dici)inquit voce argu
ta.i.ſonora et clara: o ỽgo gratiſſima ſuperis.ſ.ſcē trinitati(hoc eſt qd
dixit Aue gratia plena dn̄s tecū)pone.i.depone met': hoc eſt ne timeas
Maria:inuenisti cū gratiam apud dn̄m.Ego venio tibi.i. ad te ⁊ ad ho
norē ⁊ cōmodū tuum nūcius.i.letus.i.leticie inſolite ab arce etherea.i.
celeſti ferens.i.afferēs:iucūda mādata eterni tonātis.ſ.patris altiſſimi
tu cōceptura es nouos fetus.i.filiū nouū:hoc eſt magnum ⁊ inſolitū:q:
eterni pr̄is filium:ſine vllo ſemine.ſ.virili:⁊ tu paritura es plē.i.filium
dei:⁊ futura es mr̄ ſtirpis.i.pgenici:olympiace.i. celeſtis nō paſſa tact'
viriles.i.intacta a viro:⁊ ipſe:de'.ſ.fili' veniēs.ſ.ab alto celo labet.i. de-
ſcendet in tuā aluū.i.vterū virgineuꝫ:occultis greſſibus.i.ſecreto ⁊ inco
gnito demonib':⁊(donec reuelauerit.)hoibus ingreſſum:⁊ ipſe ſcs deus

vn dicta ſur argumta Nam Arguer e a cuys onder

formās ſibi corpus intra tua viſcera: exiet.i.naſcetur ſine corruptione virginalis clauſtri: poſt tempora none phebes.i.lune hoc eſt poſt nonū mēſem exiet dico velatus.i.indutus per vnionem ſuppoſitalē imagine forme humane.i.ſimilitudine carnis peti: nō eñ ſolum imaginē forme humane: ſed verā formā humanā aſſumpſit: ⁊ ipſe venit ferens.i.afferēs arma pacis.i.iſtrumēta quibus pacē inter deū patrē ⁊ hoīem cōſtituet.vez precioſum ſanguinē ſuū atq̧ venit (preſens p futuro ppter certitudinē) i.iā iam venturus eſt exiſtēs ſalutifer: ideſt ſalutē afferēs: orbi.i.mūdo perdito.propterea: ideſt ⁊ ideo dabis ſupple ei nomina atteſtatā.i.atteſtātia

Magnus is dr̄ qn̄ aliquis nō pōt ei l aliquo conferri.

ſanctā ſalutē hoc eſt vocabis nomen eius Jeſum.i.ſaluatorē: ipſe creſcet in immēſum (Unde ſubdit Luc.j.hic erit magnꝰ. Magnus eñ dici ſolet q ſine exēplo magnꝰ eſt: vt magnꝰ dñs magnꝰ alexāder: pōpeius: Carolus ⁊c. (⁊ ſecula ventura ferēt.i.afferēt illi dona cōgeſta.i. accumulata.ſuꝑbis.i.magnificis tēplis ⁊ hoc ſup.cū magno cōſenſu.i.xp̄ianorū. (Un̄ ſubdit.⁊ filius altiſſimi vocabit.i.inuocabit a xp̄ianis qui in eiꝰ honore tēpla cōſtruxerint ipſe premet imperio omne genus ſup.hoīm in ea ſup.parte quā lucifer ſurgit ab ortu rutilo.i.in oriēte. ⁊ in ea qua ſcz idē lucifer ſed iam heſperus dicitꝰ declinat in vndas heſperias.i. occidentales ⁊ in ea parte qua arctophilax.i.vrſe cuſtos bootes micat.⁊ q axis in occiduus.i.polus arcticꝰ nobis nunq̄ occidēs (vn̄ Geor.j.Hic vertex nobis ſemper ſublimis. at illuz ſub pedibus ſtyx atra videt maneſq̧ profundi) ſuſtinet latū orbē.ſ.celoꝝ: hoc eſt in ſeptētrionē in ea parte q auſter.i.vētus ille meridionalis reſonās naſcit.i.i meridie.hoc eſt in quatuor mundi angulis: premet dico poſſeſſurus.ſcz iure diuino vt q oīa cōdidit: q̄muis tpaliter oīa relinquet opes.i.diuitias telluris.⁊ vn̄.i.terre ⁊ maris: ⁊ habiturus honorē perpetuū celi: q: regnabit in domo Jacob in eternū.⁊ regni eius (.i.qđ ipſe ſibi vendicabit) nō erit finis ⁊ recturus mūdum habenis equatis.i.iuſtis.lz in hos miſericordiā in illos ſeueritatē exerceat in omnes tamen iuſtus eſt ſicut apud maronē. Rex iuppiter oībus idez dicitur.⁊ quos equus amauit iuppiter ⁊c.

Quale erit xp̄i regnū

(Sed nec fulgētes ⁊c. Declarat quale futurum ſit regnuz filij Marie dicēs: p nō tale quale reges gētiuz appetunt: q: nō arripit mortalia q regna dat celeſtia. Ordo eſt. Sed ipſe.ſ. filius tuꝰ neq̧ feret coronas fulgentes auro radiāte nec feret tyrios colores ideſt purpurea indumēta que apud tyrum optima: q: dibaphā.i.bis tincta fieri ſolebant appoſitorie ornamenta regum.ſ. mūdanoꝝ: q: purpu-

(Sed nec fulgentes auro radiante coronas
Nec tyrios regum feret ornamēta colores.
Non illi ſublime domus dabit ardua culmen:
Marmora nec tollet ſubcūtibus alta columnis
Uiuenti: non martis opus: non erea tela
Tractabit: rigido nō oppida milite cinget/
Nec ruet aerias arces: non equora grandi
Claſſe premet: non hinnitus laudabit equorū
Nec que bella mouent horrenti claſſica cantu
Ferrea nec mittet captos in vincula reges:
Nec populo illuſtres ducet ſpectante triumphos

-claſsica equocū nom et ſig̃ nouiū multitudini: alii abuſiue p una … ſig̃ et … collegia. alii egt̃i ordines: … claſsis … exercitꝰ instructus: et antiq claſses clypeatus dicebāt q in exercitu … tubage et ipa tuba claſsis … claſsis … et p ordm … et … alibi

Scilicet hec homines curant: nos alta tenentes
Qui regimus totum damus hec: nō querim' orbē
Non illi humana bellum eſt cum gente ſuperbum
Spirituum genus atq; procax: atrox q; qd auſum
Diuinum ingenti iam vulgo vſurpat honorem
Impetit: huc belli vires: huc dirigit omne
Robur: et hic agitur nō ferro pugna: ſed aſtu.
Quid fieri maius poterit: q̄ trudere diuos
Sedibus antiquis: et auito pellere regno?
Sed grauis humanas premit ignorantia mētes:
Nam qd promittunt venturo oracula chriſto
Imperium mortale putant vatemq; futurum
Terrena tantum ducunt a ſtirpe ducumq;
Eſſe negant: hinc errorum deſcendit origo.
His dcluſa dolis: et eiſdem ambagibus olim
Perfida poſteritas longum ſperabit in euum
Speratamq; videns non apparere ſalutem
Exilijq; moras longi mirata nec audens
Uera ſequi: nugis et ſpe paſcetur inani.
Felices annos: et que tua protulit etas
Aurea non ceſar reuocauit ſecula verum
Tuq; puerq; tuus: nam primi dulcia mundi
Tempora econuerſo ceperunt currere greſſu
Aera quies oritur: niueis pax aurea pennis
Deſcenſura leues humeris circunligat alas:
Iamq; mei nocuos ignes: infeſtaq; terris
Sidera compeſcunt comites oriona ſeuum
Icarijq; canis rabiem pedibuſq; rapinam
Stringentem curuis aquilam: teretemq; ſagittam:

ra regibus deputat: nec domus ardua: id eſt regia alta dabit il li culmē ſublime. i. ſolium altum. nec ſup. dom' tollet. i. eriget ipſi viuenti. i. q̄diu in terris viuet ſublime culmen. i. altū tectū: et hoc colūnis. ſ. marmoreis ſubeūtib'. i. ſuſtētantib': marmora alta: id eſt in altum ducta. Ipſe nō tractabit opus martis id eſt bellum: et nō tractabit tela erea: id eſt dura et ere q̄ rubiginē neſcit et nō cinget. i. circumuallabit oppida milite rigido. i. ſtrenuo et duro: nec ruet. i. diruet arces aerias i. altas in aerē extructas. et nō pmet equora. i. maria grandi. i. bellica claſſe. i. nō tractabit pugnā naualē: et nō laudabit hinnitus equorum: et laudabit claſſica. i. ſigna belli f cundi: vt crepitus cornuū et clāgores tubarum ac lituorum: q̄ claſſica mouēt. i. excitant bella cantu horrenti i. terrifico nec mittet reges captos in vincula ferrea. i. nō ligabit eos compedibus aut manicis ferreis: nec ducet illuſtres triumphos populo ſpectante. i. aſpiciente vt romani ſolebant: capto rege optima ſpolia ferentes. Scilicet. i. q: videlicet holes curāt hec. i. huiuſmodi glo

Bellum qd geret.

Error.

Iudei ſperant.

Etas aurea q̄ eſt.

Pax.

Orion.

Canicula

Aquila.

Sagitta.

Sed vt pluriũ ianẽ. (Sic comic⁹ Ceteraq; ingratos hominum meditata dolores
rimũ par Id ꝑp̃ſcurat. ſ. ⁊ dici
ricula cir tur quaſi per contem Aſtra premunt: flammaſq; iubẽt regnare fauentes
riſiones et ꝑtum et ironiam ele
conteptuz ganter: ſcilicet vt hic ⁊. iiij. enei. Scilicet is ſuperis labor eſt: ea cura quie
quedã de tos ſollicitat) nos. ſ. ſupi tenẽtes alta: ideſt celeſtia regna: ⁊ q̃ regimus
notans. totum orbem. ſ. occulta diſpẽſatiõe: damus: ideſt conferimus hec: ideſt
que dicta ſunt: ⁊ non querimus. i. non expetimus ea nobis. Bellum nõ
eſt illi cum gente humana: ſed ipſe impetit genus ſpirituũ ſcʒ inferorum
ſuperbũ: vt qui propter ſuperbiã de celo ceciderunt. atq; procax. i. quod
inepte petit honorem ſibi indebitum: vt proci ſpõſaʒ ⁊ atrox. i. immane
⁊ nociuum quod vſurpat: ideſt iniuſte occupat iam vulgo: ideſt paſſim:
auſu ingenti: ideſt valde magna audacia ⁊ temeritate: honorẽ diuinuʒ. i.
latriam: quia plurima pars mundi idolatra erat priuſq̃ princeps huius
mundi per ſaluatorem eiectus eſt foras. Ipſe filius dei tuus futur⁹: diri
git vires belli ⁊ dirigit omẽ robur belli huc: ideſt in hos ſpirit⁹: ⁊ hec pu
gna agitur non ferro: ſed aſtu. i. calliditate ſpirituum aut prudentia xp̃i.
Quid poterit fieri mai⁹ q̃ trudere: ideſt expellere: diuos. i. demones pro
diuis habitos: antiquis ſedibus: ideſt templis ⁊ ſimulachris in quib⁹ iã
diu receder ũt: ⁊ pellere eos regno auito: ideſt per longum tempus occu
pato: ſicut qđ abauis nepotes ſuccedẽtes poſſidẽt. q. d. nihil. Sʒ ignoran
tia grauis premit mentes humanas: nam ipſe credunt imperium quod
oracula: ideſt prophetie: promittunt chriſto venturo: mortale: ideſt terre
Chriſt⁹ iudeis nõ eſt a iudeis agnitus: q̃ venit humilis. nũ: ⁊ dicunt. i. arbitrantur vatem. ſ. meſſiam futurum tãtum. i. tantũmo
do a ſtirpe terrena. i. humana: ⁊ negant eſſe deum: ⁊ hinc. i. ex hac opinio
ne origo error deſcendit (q: vt Auguſtinus dicit. Ideo xp̃s a iudeis non
eſt agnitus: q: humilis venit: ⁊ filij zebedei cum matre credebant eum
temporaliter regnaturum. vñ in mundũ venit ⁊ mundus per ipſum fa
ctus eſt: ⁊ mundus eũ nõ cognouit ⁊c.) Poſteritas. ſ. iudeorũ perfida. i.
peruerſam fidẽ habens: deluſa. i. decepta his dolis: q̃ credit chriſtũ tẽ
poraliter regnaturũ ⁊ eiſdẽ ambagibus. i. dubietatibus rerũ: que ambi
gent. i. circumagent mentes eorum: olim. i. tempore futuro. (vt noſtris
adhuc tẽporibus) ſperabit in. i. vſq; ad longuʒ euum. i. multa ſecula: ſa
lutẽ ⁊ videns ſalutẽ ſperatam nõ apparere: ⁊ mirata moras longi exilij:
nec audens ſequi vera. i. veritatẽ (propterea quia peruerſe inſtituti ſunt
iudei) paſcet̃ nugis. i. friuolis opinionib⁹ ⁊ ſpe inani. Ceſar. ſ. Auguſtus
nõ renouauit felices annos ⁊ aurea ſecula q̃ etas tua protulit: verum. i.
ſed tu ⁊ puer. i. filius tuus queʒ paritura es ſup. renouaſtis. Nam dulcia
tempora primi mundi (que ſcʒ gentilitas ſub ſaturno aurea eſſe dixit: vt
Heſiodus late docet: et Vergil. in bucco. ad quem hic alludit: ſic tangit.
Magn⁹ ab integro ſeclorũ naſcitur ordo. Iã redit ⁊ virgo redeunt ſatur
nia regna. Iã noua progenies celo demittit̃ alto. ⁊ reliqua que ſequun
tur. q̃ auctor noſter de chriſto intelligenda innuit: ſicut ⁊ alij graues au
ctores. q̃uis ea Vergi. Auguſto aſcripſerit: crediderit q; eaʒ felicitatẽ tem
porũ Auguſto attribuendã: ⁊ reuera ſi penitus aſpexerimus que illic ha
beãt̃ plurima de chriſto etiam ſm litterã intelligenda ſunt: ipſo Vergi
lio affirmante: tametſi ignorauerit: dicit enim. Vltima cumei venit iam
carminis etas: ideſt aurea ſecula que ſibylla cumana futura dixit iam ve
niſſe: eam autem de chriſto locutaʒ ſicut ⁊ reliquas non dubiũʒ eſt. An

rea autem putata ſunt ſecula ſaturni: ꝙ ante eū neqꝫ adulteria neqꝫ bella: neqꝫ ſeditiones neqꝫ rerum penurie fuerint. Quinetiam ꝙ eſaias futura dixit: quo tēpore virga de radice ieſſe egrederet̃: ⁊ flos de radice eius aſcenderet. Vergil. Auguſti temporibus aſcripſit: que poeta non immerito chriſto attribuit. Dicit enim Eſa. capi. xj. Habitabit lupus cū agno ⁊ pard' cū hedo accubabit. Vitul' ⁊ ouis ⁊ leo ſimul morabunt̃: et puer paruulus minabit eos ⁊c. Vergilius aūt eglo. iiij. nec magnos metuent armēta leones ⁊c.) ceperunt currere. i. redeunt greſſu conuerſo: idest retroacto. Quies leta oritur: pax aurea. i. pulcherrima ⁊ precioſiſſima deſcenſura. i. que deſcēdet ſtatim in mūdū. (Erat eñ cum chriſtus naſceretur talis pax in mundo qualis nunꝙ facta poſt multiplicationē regnoꝝ aut añ aut poſt viſa eſt. vnde ⁊ templum iani clauſit) pennis: idest alis niueis. i. candidis: qui color omnibus bonis conuenit: ſicut niger malis: circunligat humeris ſuis alas leues. i. pluuias iamqꝫ: idest ⁊ iā comites mei. i. reliqui ſpiritus celeſtes: compeſcunt: idest conſtringunt ignes nocuos. i. influentia ſiderum nocentiū infortunatoꝝ: ſidera infeſta: idest vim inferentia ⁊ nociua terris: idest in terris habitātibus: videlicet oriona ſeuum. i. infeſtum tempeſtatibus (habet aūt primam communē. vnde primo enei. corripit̃: vbi dicit̃. Cū ſubito aſſurgens fluctu nymboſus orion. In vada ceca tulit ⁊c. cōmentarij fabulaꝫ eius narrant dicuntqꝫ a ſcorpione interemptū ⁊ poſt in celum tranſlatum quod fictum voluit qꝫ illo oriente orion occidit. Idem eſt qui ⁊ iugula dicit̃ ꝙ fit: vt gladius quo iugulātur homines: fulgore ſtellarum terribilis) ⁊ rabiē canis icarij qui cū erigone icarij filia in celum tranſlatus eſt: ⁊ aquilam que etiaꝫ in celum tranſlata eſt: ſtringentem curuis pedibus: idest vnguibus pedum rapinam. i. predam ſuam: ⁊ ſagittā teretē: ⁊ premunt cetera aſtra. (Ergo hec quoqꝫ aſtra ſunt) ⁊ meditata. i. meditantia ingētes dolores hominū ⁊ iubent flammas fauentes. i. benigna ſidera que bonaꝫ habent influētiam regnare. q. d. benignitatem celi ad felicitatē tēporū accōmodatam fuiſſe. Necꝫ per hoc dicit chriſtū fuiſſe fatis aſtrictū aut tēporuꝫ obſeruationi: quia ſm Auguſtinum tunc venit plenitudo temporis ⁊ hora eius cum voluit: ſed catholice docet benignitatem temporum a deo eſſe qui angelis miniſtris vtitur. verum huius nodi diſſolutio ad inſtitutū noſtrū non ſpectat: vbi grammaticam non theologiam profitemur.

Nuncius hec: humilis firmato pectore virgo.
Imperio dixit magni parere tonantis
Cogimur: ⁊ miti curuans caput annuit ore
Candida virginitas: ſimplex prudentia velox
Et matura fides: humiliſqꝫ modeſtia totos
Letitia impleuit celos: ⁊ ſidera cantu:
Tum diuina grauem ſubitis conceptibus aluum
Extulit ſtatqꝫ ſinus ſoboles extendit onuſtos.
Sicut in adductos penetrat cum lubrica folles.

(Nuncius hec. Proſequitur reliqua que ad annunciationē dominicaꝫ ſpectant. Ordo autē eſt. Nuncius ſcilꝫ gabriel ſup. dixit hec ⁊ virgo humilis: ſcꝫ maria dixit pectore firmato. i. a pauore nos cogimur parere: idest obedire imperio magni tonātis: ⁊ curuans. i. inclinans caput annuit. i. cōſenſit humili ore dicens: ſcꝫ

Ecce ancilla dñi.

Letantur celi.

Concepit virgo.

Compara

Aura: cauernoſum ſurgens tumor exit in orbem.
Mirata eſt creuiſſe vterum natura: ſuumqꝫ
Eſſe negauit opus: trepidas vt virginis aures
Aliger afflauit celeſti nuncius ore.
Diuulgata polo res eſt: myſteria norunt
Etherei ciues: marie tunc ethere toto
Nomen honoratum: celi cantata theatris
Virginitas fecunda fuit nondum agnita nigris
Manibus infernoue ioui: ſub hipoſtaſin vnam
Nature coiere due: que copula diuos
Gentis in immenſum noſtrum conuertit amorẽ
Nec graue celitibus fuit ipſa relinquere ſummi
Tecta patris: noſtraqꝫ dies cum virgine longos
Ducere: et occulti reſerare negocia celi.
Ipſe puellari forma mentiſqꝫ decore
Letior: accito diuum pater agmine: ſanctos
Alloquitur ciues: circunſtantemqꝫ coronam
Spirituum: alloquio patris exultauit olympus.
Atqꝫ prius multa ſublimem laude puellam.
Extulit: illuſtres atauos: et nomina clara
Gentis ieſſe referens delataqꝫ celo
Sacra: pioſqꝫ animos antique ſtirpis: inanem
Luciferi oſtendit ſedem (contermina ſemper
Regali fuit illa throno: ſceptroqꝫ tonantis)
Tum memorans veteres rixas: primenaqꝫ bella
Cur non vna omnes habeant habitacula diui.
Diſcretiqꝫ locis habitent quare altior illos.
Orbis habet cur lunam alij: cur cyprida quidã.
Mercuriumqꝫ colant: cur ſic partitur olimpum.
Lex eterna docet: cur ſcandant in ſidera mentes

Ecce ancilla dñi: fiat mihi ſm verbũ tuũ. quibus verbis potius vltro quam coacta imperio aſſentiri videtur: verũtamẽ eſt quod dicit imperio eius parendum eſſe. Virginitas candida .i. humilis et ſine fictione atqꝫ inuidia et prudentia ſimplex .i. nõ ficta nec arrogans. et fides .i. credulitas velox et matura .i. cito: ſꝫ tamẽ ſuo tempore ſuſcepta) quia vbi mandatum viget diuinũ: nõ eſt cunctationi locus: nec quarendum an verbũ ſit quod deus anunciat: ſed firmiter credendum quia verum eſt.) et modeſtia .i. tẽperãtia morũ inter abiectionem .ſ. et ſuperbiã virtus media humilis: ſcꝫ erga deum: erga quẽ nulla humilitas immodeſta videtur: impleuit totos celos .i. omnes celicolas leticia: et impleuit ſidera cantu. Soboles diuina .i. filius ĩ diuinis extulit. i. extendit tumu .i. tũc poſt conſenſum virginis aluum eius grauem .i. pregnantẽ ſubitis conceptib' atqꝫ extendit ſin' onuſtos idest grauidas effecit virginẽ. Sicut cum aura lubrica .i. volubilis et que non facile cõtinetur penetrat in folles adductos .i. applicitos: tumor .i. inflatura ſurgẽs .i. exoriẽs

tio ſatis humilis.

Res in celo diuulgata.

Due nature in vnam hipoſtaſin.

Angelos dat virgini marie

Orationẽ habuit deus ad celicolas.

Cur non vno et eodem ordine angeli habitent.

Cur alte

Terrigene: quenam ratio perſuaſerit illis
Deberi ethereos celeſtia tecta per orbes
Monſtrat: & hec dictis poſuit ſententia finem
Sicut luciferi locus hic ſublimior inter
Eminet eterni numeroſa ſedilia regni.
Sic virgo quam parua domus anguſtia claudit
(Et mariam p̄ceſſe monſtrauit acumine virge)
Humanis animis longe eſt preſtantior illi
Non fati ratio non celi mobilis ardor
Deſtinat hoc ſolium ſed lege coercita mentis
Libertas & noſter amor: ſic fatus at omne
Leticia fremuit celum diffuſa voluptas
Celicolas animos rapuit: ſonuere theatra
Plauſibus aſſenſu ſuperum vulgata per omnis
Eliſij campos: magni eſt ſententia patris
Temporeq; ex illo ſemper toto ethere virgo eſt
Angelicis prelata choris: & dignior omni
Agmine ſpirituum/ rutilo cyllenia quanto
Marte minor flamma eſt: vel quantum delia triſti
Cedit auo: telluſq; ioui: venus aurea phebo.
Iunctus erat ſoli trepide non immemor helles
Corniger: orion non exurgebat & argo
Palluerat gelidam vergens auriga ſub arcton
Precipiti curru nitido ſub appolline tectus
Ibat & occiderant hyades hediq; parenſq;
Tollere fulgentem medio nox humida curſu
Ceperat egoceron: primiſq; emiſſus ab vndis
Spectabat geminos erecta fronte cadentes

exit in orbē. i. globuz in celū migrent. cauernoſum. i. diten tum vēro. Natura eſt mirata vterū creuiſſe quia ſine viri ſemie: et negauit eſſe ſuum op⁹: vt. i. poſtq̄ nūcius. ſ. angelus afflauit celeſti ore aures virginis. i. poſtq̄ legatiōe perfunctus erat: res eſt diuulgata polo id eſt per celum. Ciues etherei. i. celeſtes: norunt. i. nouerunt myſteria. ſ. incarnatiōis verbi diuini. Nomen marie fuit ſup. tunc honoratuz toto ethere: & virginitas ſecunda marie fuit cātata i. cātibus exaltata in theatris. i. ſpectaculis & choris celi myſteria dico nondū agnita manibus nigris. i. ſpiritibus īfernalib⁹: ve pro vel ioui īferno ideſt principi tenebrarum duce nature. ſ. diuina & humana coiere. i. vnitatē fecerunt &; conuentuz ſub vnā hypoſtaſin. i. vnū ſuppoſituz: q: deus & homo vnus eſt xp̄s (Nōtum eſt autē plurima greca ī in exire vt charybdin daphnin: & hic hypoſtaſin ī accuſatiuo) q̄ copula. i. vnio cōuertit diuos. i. ſanctos angelos ī immēſum amorē noſtre gētis. i. gn̄is hūani (q: cū nō angelos apprehēdit: ſz ſemē abrahe apprehēdit natura hūana in xp̄o angelis p̄lata eſt) Nec fuit graue. i. moleſtū relinquere ipa tecta ſummi prīs. i. arcē celeſtē. & ducere longos dicos

Poſt multa q̄ dixerit de⁹ de virgine.

Sedes marie.

Virgo choris angeloꝝ p̄lata.

Cōparatio.

Tp̄s dñice annunciationis

Aries.

Orion.

Auriga.

Hiades.

Hedi.

Capella.

Capricornus.

Nota greca ī is terminata vt plurimus

accuſandi cū noſtra .i. quam iam canit aut gn̄aliter cū humane nature virgine et
caſum in reſerare.i.aperire ⁊ reuelare illic negotia occulti celi.i.occulta ⁊ ſecreta
in ſiniunt myſteria celi(q: filius coequalis patri in gloꝛia in vtero virginis geſta-
batur.)Ipſe pater diuum.i.diuoꝝ ſcꝫ celeſtis:letioꝛ foꝛma puellari.i.foꝛ
ma ſpecie ⁊ pulchꝛitudine coꝛpoꝛali diue virginis:⁊ decoꝛe mentis allo-
quitur ſiue ſanctos.i.ſpūs beatos ⁊ coꝛonā.i.cetum ſpirituū in moꝛem
coꝛone circūſtantiū ſacro agmine.i.exercitu celeſti: olympus.i.tota cu-
ria celeſtis:exultauit.i.tripudiauit pꝛe leticia:alloquio.i.pꝛopter allocu-
tionē pr̄is.ſ.celeſtis. Et vt.i.poſtq̄.ſ.pater celeſtis: extulit pꝛius multa
laude.i.laudauit puellā ſublimē.i.ad magnū decus exaltatā:referens.i.
recēſens ⁊ memoꝛās:illuſtres.ſ.ſacros virtute:atauos.i.maioꝛes virgi
nis ⁊ nomina clara gentis ieſſee.i.que in ſtēmate ſeu radice ieſſe patris
dauid cōſtituūtur:et ſacra.i.ſacrificia delata.i.depoꝛtata a maioꝛibus
virginis: celo.i.in celum:⁊ pios animos ſtirpis antique ſcꝫ ſanctoꝛum
patrū:ipſe oſtendit ſedē luciferi inanem.i.vacuā ⁊ ſine ſeſſoꝛe.(Illa.ſ.ſe-
des fuit ſemper cōtermina.i.affinis thꝛono regali ⁊ ſceptro tonantis.i.
dei altiſſimi)tum.i.deinde memoꝛans veteres rixas ⁊ pꝛimeua bella.i.
cōtentiones q̄ erāt inter angelos bonos ⁊ malos:docet cur nō oēs diui
ideſt beati habeāt vna.i.eadē habitacula ⁊ cur habitēt diſcreti locis: id
eſt per loca:⁊ cur altioꝛ oꝛbis.i.ſphera aut globus celeſtis habet illos.ſ.
ſpiritus:et cur alij.ſ.beati:colant.i.habitēt:lunā.i.globū lunarē:qui in-
fimus inter planetarū oꝛbes eſt:et cur quidā colant cypꝛida.i.venerē cy
pꝛigenā:ideſt ad cypꝛū pꝛimo appulſam:et ibi pꝛecipue cultā hoc eſt ſphe-
ram veneris que tertia eſt:et cur quidā colant mercuriū.i.globū mercu
rij qui ſecundus eſt:et cur lex diuina partitur ſic olympū ideſt celū: ideſt
quare diuerſas manſiones deus conſtituit angeloꝛū:et videtur innuere
q̄ pꝛopter diuerſa merita:vt qui maxime immūdis ſpiritibus partes di
uinas tuentes obſtiterint:ſummi ⁊ pꝛoximi deo ſint:et cur mentes terri
gene.i.terrigenarū hominū:eāt.i.ſublimētur in ſidera.i.celos (Cur hic
nou e coꝛripitur cū paſſim pꝛoducat)et mōſtrat quenam ratio perſuaſe-
rit tecta celeſtia deberi illis.ſ.ſpiritibus hominū:p oꝛbes ethereos ideſt
celeſtes:⁊ hec ſentētia poſuit.i.impoſuit:dictis.i.ſermonib' patris finē.
Sentētia autē eſt. Sicut hic locus luciferi eminet ſublimioꝛ(oꝛnatius
diceret altiſſim')inter numeroſa.i.plurima ſedilia regni eterni:ſic virgo
quā parua anguſtia domus.i.anguſtia parue dom' claudit(et ſup. hoc
dicens monſtrauit mariā acumine.i.ſummitate virge.i. ſceptri pꝛeſſe.i.
depꝛeſſi ⁊ deoꝛſum miſſi)eſt longe pꝛeſtantioꝛ humanis animis ſup.ce-
teris.i. pꝛeſtantiſſima omniū hominū. Ratio fati:aut ardoꝛ celi mobi-
lis.i.conſenſus ⁊ conſtellatio concoꝛs ſiderum non deſtinat.i.non addi
cit illi hoc ſolium.i.hanc ſedē luciferi:ſed libertas mentis ⁊ amoꝛ noſter
libertas dico coercita.i.conſtricta lege.i.pꝛeoꝛdinatione diuina: hoc eſt
ipſa non per neceſſitatem fati:ſed per gratiam ⁊ liberā collationē noſtrā
ſic exaltabitur. Pater ſup.fatus ideſt allocutus eſt:ſic at omne celum.i.
tota curia celeſtis tremuit.i.cū fremitu applauſit: voluptas.i.gaudium
immenſum rapuit alos celeſtes:theatra ſcilicet celeſtia ſonuere plauſi-
bus:ſententia magni patris eſt vulgata per omnes campos eliſij.i.oīa
loca ſanctoꝛum patrum:magno aſſenſu ſuperum:ideſt ſuperoꝛū: hoc eſt
celeſtium ſpirituuꝫ: et virgo ſcꝫ maria eſt pꝛeclara ſemper ex illo tempoꝛe
ideſt poſt illud tēpus.choꝛis angelicis toto ethere.i.per totum celū diſ-

fusior: ⁊ est dignior: sup. habita toto agmine spūuz: tāto sup. quāto flāma cyllenia. i. splēdor mercurij est minor marte. i. sidere martis rutilo. i. resplēdēte colore igneo: vel quātū delia. i. dyana: hoc est luna: cedit. i. vincitur aut distat auo. i. ab auo suo tristi. i. maliuolo. s. saturno (Nā saturnus iouē ⁊ iuppiter dyanā q̄ ⁊ luna est genuit) ⁊ quātū tellꝰ. i. terra cedit ioui scʒ planete: ⁊ venus aurea. i. sidus veneris qđ pulcherrimū inter minora luminaria est: cedit sup. phebo. i. soli. Jnitus erat ⁊c. Describit tps annūciationis dñice more suo ex astrorum ortu ⁊ occasu dicens: corniger: scʒ aries nō immemor helles trepide. i. qui hellē aliquādo transportandam susceperat: sed in ponto mersam dereliquerat: erat iunctꝰ soli. i. sol erat in ariete: ⁊ orion nō exurgebat. i. occiderat. ⁊ argo. i. nauis argonautarum in celū translata: palluerat. i. pallida erat effecta ex occasu. Aurigavergēs. i. tēdens sub arcton. i. vrsam gelidā. i. q̄ est sub zona septētrionali vbi est frequēs gelu: rectus sub appolline. i. sole nitido. i. splendente ibat. i. vehebat̄ precipiti cursu. ⁊ hyades. i. succule occiderāt: ⁊ hedi: ⁊ parens scʒ capra: ⁊ nox humida ceperat. i. inceperat. tollere. i. exaltare medio cursu. i. cū esset in medio cursu siderū: egoceron. i. capricornū fulgentem. i. splendentem propter absentiam solis. ⁊ ipse emissus ab vndis primis: idest iam oriens: spectabat geminos. i. signum geminorum: cadentes. i. occidentes fronte erecta. i. iam erat in martio ad septimum Kalendas aprilis quo tempore hec omnia fiunt.

Plena deo mater ꝑ seruꝙ animosa latenti.

Trans iuga: trans altos saxosa cacumina montes.

Se tulit: ad sera fecundam prole parentem.

Cognatamꝙ nurum partus visura beatos.

Virgineoꝙ sinu paruum strictura nepotem:

Dumꝙ viam carpit pedibus calcata pudicis

Gestijt immensum tellus: ⁊ dulcia longo

Tempore seruauit presso vestigia dorso

Tota vetustatem regio mirata decusꝙ

Etherie frontis: fusumꝙ per ora pudorem:

Arrisit procul omnis ager: nemus omne virētes

Exorto iam vere comas curauit: ⁊ ibat

In flores tunc omne solum: fragrantia rura

Purpureas passim violas: ⁊ candida passim

Lilia fundebant: nitidis e fontibus vndeꝙ

Plena deo mr̄. Narrat hoc loco quō diua virgo abijt in montana cū festinatione vt visitaret elizabeth cognatā suā ꝓsecuturus sermonē quē habuerūt adinuicez: ⁊ informationē Joseph dubitātis an deberet grauidaz derelinquere. Ordo est. Mr̄. s. futura iaz ꝑgnās ꝟgo plena deo scilʒ filio: aiosa. i. aiositatem nō grauedinem sumēs: ferū. s. xp̄o latēti. s. in vtero eius (videtur autem animosa: q2 abijt cuʒ festinatione) tulit se trās iuga. s. prerupta mōtiū iter que transitur: ⁊ trās mōtes: ⁊ appositoriē: et cacumia saxosa. i. summitates

Prosecqt̄ vt Maria elizabeth visitarit.

Tellus leta gressus virgi.

Hec ola poetice.

Uoluebant dulces curſu crepitante ſuſurros
Aſſyrij colles aſſurrexere: taboris
Se iuga flexerunt: dominã ſpeculatus ab alto
Uertice carmelus caput inclinauit apricum
Coniferas pinos: et odoriferas cypariſſos.
Blandior alternis flectebat nutibus aura:
Aura laborantis tenuique ſpiramine circum
Colla: ſinuſque volans: et candida virginis aurat
Terra ſuas monſtrabat opes: et lucidius ether
Nubibus expulſis vultu ridebat aperto:
Crinibus auratis ſolitoque decentior acres
Sol vrgebat equos: terſoque ardebat olympo
Qualis erat prima genitor quã condidit illum
Luce deus: quom clara nouis ſplendoribus aſtra
Alta per inſuetos ferrent veſtigia greſſus
Attulerat ſextum grauide iam delia menſem
Et pleni languebat anus ſub pondere ventris:
Hec erat iſmerie claro ſata ſanguine magni
Zacharie cõiunx: cui nomen elizabeth: annis
Jam grauis: hec longo ſterilem ſe fleuerat euo:
Orantitandem diuum data munere proles
Indice porrecto demonſtratura tonantem.
Et lotura ſacro venientem flumine turbam.

ſaxoſas tulit dico ſe ad parẽtẽ.i. matrẽ futurã fecũdã.i.feraꝫ et ꝑgnãtẽ ſeu grauidaꝫ
Carmel⁹. ꝓle ſera.i. ſero ſuſceptã(q: elizabeth cognata marie que vocabat̃ ſterilis cõcepit filiũ in ſenectute ſua) et ad nurum.i.matronã cognatã: q: mater tere filiaꝫ viſura.i.vt videret beatos partus: et ſtrictura: idest
Tẽpus viſitationis vt ſtringat et ſuſcipiat nepotem ſcꝫ ioannem baptiſtam (qui
Nepos ꝓprie ẽ: fili⁹ ex filio vel filia quaſi nat⁹ poſt ꝫ nõnũ ꝗ ꝑ collaterali deſcendente ſumatur. proprie non erat nepos ei⁹: q: nepos ad auũ et ad auiaꝫ refertur: ſꝫ cõſanguineus aut cognatus: at vulgo oẽs nepotes vocamus ꝗ̃ minores nobis de cõſanguinitate noſtra ſunt: mõ tñ ſine diſcretiõe doctiores vtuntur dicentes nepotẽ ex fratre aut ſorore aut cõſobrino et c.) ſinu virgineo: q: ꝟgo obſtetricis munus expleuit: vt pri⁹
Unde eliſabeth. dixi. Et dũ ſcꝫ virgo
Joannes baptiſta. carpit viã.i. firmiter ingredit̃: tell⁹.i.terra calcata pudicis pedibus ſcilꝫ virginis: geſtĩt.i.leticiã oſtẽdit ſignis exterioribus immẽſum.i.immenſe et ſine menſura (Satis autẽ poetice hec dicunt̃: cũ nulli ſit dubiũ nõ ſit creata oĩa nutu ei⁹ quẽ in vtero geſſit regi) et tellus ſeruauit longo tpe ſup.in tergo preſſo.i.calcato pedibus virginis: dulcia veſtigia tota regio ꝑ quã trãſgreſſa eſt: mirata ſup.eſt venuſtatẽ: et ꝑ.i.decus frontis etheree.i.ac ſi eſſet celeſtis: et pudorem fuſum ꝑ ora: et oĩs ager arriſit procul (q: cum eſſet in vere floruit: ad qđ ridere trãſſumitur) et omne nemus curuauit.i.inclinauit ꝟgini: comas virẽtes.i.frondentes: et hoc vere exorto iã: et oĩne ſolũ ſup.herboſuꝫ.i.oĩe pratũ: ridebat tunc i. flores. i. florebat. Rura.i.arua fragrãtia.i.redolẽtia fũdebãt paſſim violas et cãdida li

lia ⁊ vñ.i.riuuli voluebãt.i.per volutionẽ excitabãt e nitidis.i.limpidis fontibus:dulces.i.delectabiles ſuſurros.i.murmura:⁊ hoc curſu ſup. carũ crepitãte.i.crepitũ faciente inter ſaxa q̃ iucundus eſſe ſolet. Vñ in bucco. Nec pcuſſa iuuãt fletu tã littora. Nec q̃ Saxoſas inter decurrunt flumina valles. Calles.i.parui mõtes:aſſyrij.i.q̃ ſunt in aſſyria cuius iudea pars eſt.aſſurrexere.i.reuerẽtiã pbuere ſup.virgini:iuga thabor.i. illius mõtis aſſyrie(declinat aũt more latinoꝝ maſculinoꝝ aut femininoꝝ pcñ.lõga:cũ in eccleſiaſticis indeclinabiliter dicat in mõte thabor ⁊c.) flexerũt.i.inclinauerũt ſe:et hoc p quãdã fantaſiã poeticã dicit:carmelus ſpeculat' ab alto v̾tice(q: pluſculũ abeſt)dominã:p ſpecialẽ ac peculiarẽ denoiationẽ:nã olim dña eſt:ſʒ in carmelo primũ culta:inclinauit caput apricũ.i.ſoli expoſitũ:⁊ ora blãdior.i.blãdiẽs ⁊ applaudens:flectebat alternis nutib'.i.inclinatiõibus capitũ pinos coniferas.i.q̃ conos ferũt:⁊ cypreſſos odoriferas.i.q̃ ſuauis ſunt odoris. Aura dico vallans tenui ſpiramine.i.flexu circũ ſin' ⁊ cãdida ora v̾ginis laborãtis.ſ. ambulãdo. Terra mõſtrabat ſuas opes:⁊ ether lucid'.i.ſudus clar' atq̃ ſerenus ridebat vultu aperto:⁊ hoc nubibus expulſis.i.poſtq̃ nubes expulſe erãt. Sol auratis crinib'.i.habẽs crines hoc eſt radios auratis ſimiles:⁊ decẽtior.i.cultior ⁊ ornatior ſolito.i.q̃ ſolitus ſit:vrgebat equos acres.i.ſtrẽnuos in curſu:vrgebat aũt vt citius virginẽ aſpiceret:⁊ ardebat.i.reſplẽdebat olympo.i.ſummo vertice mõtiũ aut ipſo celo:terſo.i. luſtrato a nocturnis infectiõib'(que oĩa vt diri p quãdã hiberpolẽ dicta ſunt.q.d.talia potuiſſe fieri impio eius quẽ in vtero geſtauerat virgo fecũda.) Ardebat dico ſol exiſtẽs talis qualis erat pma luce qua.i.in qua luce:genitor.i.pater oĩm deus(qui m̃ pot' pater q̃ genitor reſpectu ſolis dicendus eſt)condidit illũ ſcʒ ſolem quum.i.quãdo aſtra.i.ſidera clara:ideſt reſplẽdentia:nouis:ideſt iã primũ datis ſplẽdoribus ferrent alta veſtigia.i.ire aut currere inciperẽt per greſſus inſuetos.i.per quos nunq̃ iuerant:hoc eſt ſol erat in eo ſplẽdore in quo creatus erat qui pctõꝝ ſordibus obſcuratus credit. Delia.i.dyana dea partus habita:hoc eſt luna attulerat grauide.ſ.elizabeth:ſextũ mẽſem.vñ dictũ eſt Lu.j. Et hic mẽſis eſt ſextus illi q̃ vocat ſterilis.⁊ anus.ſ.elizabeth:q̃ cõcepit filiũ in ſenectute ſua:lãguebat ſub põdere vẽtris pleni:hec.ſ.anus erat ſata.i. genita ſanguine iſmerie matertere.ſ.diue virginis et ſororis diue anne exiſtens cõiunx zacharie:magni.ſ.ſacerdotis:cui.ſ.anui nomen ſupple erat elizabeth:exiſtens iam grauis annis:hec ſleuerat.i.conqueſta erat ſe ſterilem longo euo.⁊ proles ſcʒ Joannes baptiſta eſt data tandem.i. poſt multã ⁊ longam expectationem:oranti.i.ſupplicanti:munere:ideſt beneficio diuum pro diuorum:ho e eſt celeſtium demõſtratura:ideſt que erat demõſtratura:indice.i.digito vicino pollici porrecto:ideſt extenſo: tonantem:ſcʒ agnum dei ⁊ que erat lotura.i.ablutura flumine ſacro.i. iordane turbam venientem ſupple ad ipſam.

Ut conſanguineas iunxerunt oſcula matres
Mutua:⁊ iniecti ſtrinxerunt colla lacerti
Grandior:afflatu vicini numinis infans
Geſtijt:⁊ ſubito dominum confeſſus honore

Ut cõſanguineas. Ponit colloquium:et primo ſermonẽ elizabeth ad ſacroſanctã virginem. Ordo eſt. Ut.ideſt poſtq̃ oſcula mutua iũxerunt ma-

Geſtijt infans i vtero elizabeth.

Maternam inſolitis concuſſit motibus aluum
Tunc anus aduentus chare letata puelle
Et ſuccenſa deo dixit: tu ne illa propago
Expectata diu nobis promiſſaq; noſtris
Patribus ⁊ ſacro vatum celeberrima cantu
Quam mea iam ſero genuit matertera partu
O decoro ſummo facies digniſſima celo
Te tandem terris ſuperi oſtendere quid vltra
Triſtia primeue flemus conuiuia matris:
O veterum ſpes longa patrum: ſpectabilis almã
Que reparas aurora diem: que diſtulit ortus
Nox tam lõga tuos: que cauſa ignota ſub vmbris
Hoc illuſtre iubar tenuit: nec protulit ante
Lumen olympiacũ radios: o quanta ſepultos
Cura tui proauos tenuit: panduntur ab alto
Ethere felices anni: noua naſcitur etas
Sidera tu mundo reſeras: tu tartara claudis:
Tu genus inſtauras hoim: profugamq; paterno
Soluis ab exilio gentem: fortiſſima certe
Delbora bellatrixq; potens: animoſa virago
Que ducis aſſyrij caput atq; fluentia tabo.
Colla ſecans pauidos hoſtes dare terga coegit
Ipſaq; perſarum quondam gratiſſima regi:
Que genus vlta ſuum ſummo dedit oſcula ſceptro
Clara fuit: multoq; nitens reſplenduit oſtro.
He ſummũ meruere decus laudemq; ſuperbam.
Tu tamen has omnis ſuperas: tu ſecula portans
Aurea: feminei tollis conuitia ſexus.
Iam deus antique commiſſa piacula fraudis
Ponet: et iraſci terris iam deſinet ether.

tres conſanguineas: ſcilicet germanas. ¶Videtur autem quo dammodo hypallage qua actiuum pro paſſiuo et econuerſo ponatur: vt ſit pro eo qd̃ eſt matres conſanguinee iunxerunt mutua oſcula: et tũc oſculum in prima ſignificatione acceperit vt ſit os paruum conſtrictis ſcilicet labellis quod oſculantiuz eſt. poteſt tamẽ citra hyppallagen legi vt oſcula dicantur coniũxiſſe: quia occaſionem dederunt coniũgendarum matrum) et vt. i. poſtq̃ lacerti iniecti: ideſt brachia data circũ colla: ſtrinxerũt: ideſt compreſſerunt in ſignum amoris colla ſcz vtriuſq;. Infans grandior ſcz Ioã. ba. geſtijt. i. exultauit in vtero mr̃is afflatu ꝓpter afflatuz numinis vicini. i. diuinitatis q̃ erat i vtero vgi. ⁊ ipe cõfeſſ⁹ ſubito honore. i. aſſurrectione dñm. i. deuz ſuũ cõcuſſit aluũ maternã iſolitis motib⁹ ¶Hiſtoria eſt euãgelica Lu. j.) Tunc anus ſcz Elizabeth: letata aduẽtu chare puelle ⁊ ſuccẽſa. i. inflãmata deo: hoc eſt vt Luc. j. dr̃. Impleta ſpũſctõ dixit tu ne. i. es ne tu ¶Eſt autem admirantium ſermo: vnde dido ad eneam eneid.

Verba elizabeth ad mariam.

Magne virginis laudes.

Noua etas.

Delbora iudith.

Heſter.

Fortunata parens felix que vixere ſancto
Progenies ſanctaq; puer qui clauditur aluo
Non erit hec tua vana fides: nec muneris huius
Largitorem fruſtra credendum eſt ethere miſſum
Ipſe pater: qui cepit opus formabit ad vnguem
Irrita nec tante fient exordia laudis
O me felicem tua ꝙ licet ora tueri
Sicq; tuos olim liceat mihi cernere partus
Atq; meo geſtare ſinu: ꝙ leta futura eſt:
ꝙ iucunda dies quom noſtra tuebimur ambe
Pignora verſari ſimul atq; incedere iunctis
Greſſibus: ꝛ leta fari ꝛ colludere fronte
Una etas ambobus par erit cura par eui
Terminus: ꝛ viuent vna duo pectora mente
ꝙ bene mortali ſuperum clementia morbo
Conſuluit: vulnus virgo: medicamina virgo
Contulit: illa necis dedit hec primordia vite
Illa tulit belli cauſas: hec femina pacis
Illa venenoſe ſtygijs lacrata megere
Uberibus gelido conceptum pectore virus
Expuit in natos: nigroq; afflata colubro
In genus omne ſuum ſpumam eructauit auerni
Cuius odor poſtꝙ celos: ꝛ tecta tonantis.
Attigit extemplo valuas offenſa parentes
Numina clauſerunt: totuſq; excanduit ether:
Iſta ſalutari totam ſe protulit imbre
Nectarei fontis vitalia pocula dulces
Ambroſie ſuccos plenis crateribus hauſit
Melliſluoſq; bibens latices; quos magnꝰ ab oris
Helias eois mittit ſe in flumina vertit

primo. Tu ne ille ene as quē dardanio anchiſe. Alma venꝰ phrigē genuit ſimoentis ad vndam) illa propago. i. ſoboles expectata nobis. i. a nobis diu ꝛ ꝓmiſſa nr̄is patribꝰ: et celeberrima ſacro cantu vatum. i. prophetaruꝫ: ꝙ mea matertera. ſ. anna genuit partu ſero idest tardo: q: in ſenectute O decora facies o dignissima ſummo celo ſuperi oſtēdere tandē te terris (Similis eſt quodāmodo ſermo anchiſe ad eneā l. vj. Veniſti tādē: tuaq; expectata parēti. Uicit iter duruꝫ pietas data tur ora tueri. Nate tua ꝛ veras audire et reddere voces) quid idest adquid flemus vltra. i. poſthac: triſtia conuiuia. i. comeſtionem triſtez pomi vetiti matris prime. ſ. eue (. q. d. fruſtra id facimus cum iam conceptus ſit redemptor felixq; quodammodo culpa dici poſſet que talem meruit habere redemptorē) O longa ſpes veterū patrū: o ſpectabilis: idest pulchra ꝛ digna ſpectari aurora: ꝗ reparas diem almam: idest dieꝫ ſanctā: qua naſcet̄ ſaluator que nox. i. caligo tam longa diſtulit tuos ortꝰ: idest cur nō prius veniſti que cauſa igno-

Fortunata virgo. Se felicez dicit elizabeth.

Quā bene hūano generi cōſultum.

Maria medicamen eua vulnꝰ attulit.

Uirgo maria quid dedit.

Lactea: que ſemper plenis currentia ripis
Omne ſolum luſtrant: hec ad ſpectacula verſus
Ipſe pater clauſi limen reſerauit olympi.
Unde igitur mihi tantus honos: vnde iſta repēte
Gaudia prorumpunt: vt ſemine plena tonantis
Femina ſacratos ferat ad mea limina greſſus.

ta (ſcꝫ hominib⁹: ſed nō deo cuius iudicia ſepe ignota: ſꝫ nunq̄ iniuſta ſunt) tenuit hoc illuſtre.i.tā clarū iubar ſub vmbr(: nec lumen olympiacū: id eſt celeſte protulit ante.i.prius radios ſuple ſuos: o quanta cura.i.deſideriū tui: tenuit pauos.i.maiores noſtros.ſ.patriarchas ⁊ ſanctos reges: ſepultos i.defunctos: aut in lymbo occultatos Felices anni pandūtur.i.reſerantur et ſurgunt ab ethere.i.celo noua etas (in qua ſcilicet celum ſperare licet naſcitur) tu reſeras.i.aperis mundo.i.viuentibus in mundo hominibus: ſidera.i.celum: tu claudis tartara.i.infernuꝫ (quia lymbum omnibus ⁊ infernum quibus cauſa ſalutis eſt) tu inſtauras.i.reparas: et in primū ſtatū.ſ.gratie reducis genus hominū: ⁊ tu ſolius⁹ gentē ꝓfugā ab exilio paterno.i.in quo patres noſtri tenebant: quibus celū ingredientem aduentū tuū negabat. Certe delbora fuit ſup. fortiſſima ⁊ bellatrix potens. (Erat autem vt dꝫ iudicū.iiij. Delbora ꝓphetes vxor lapidoth que iudicabat populū in illo tēpore: ⁊ conſilio atq̄ auſpitio eius barach ſyſaram dicit cuius caput Jahel clauo trāſfixit) virago.i.virilis femina: ſcꝫ iudith que ſecans.i.amputans caput ducis aſſyrij.i.holofernis: atq̄ colla fluentia tabo.i.immundo ⁊ cōcreto ſanguine coegit hoſtes pauidos dare terga (vt habet Judith.xiij.⁊ ſequentibus.) Et ipſa ſcilicet heſter que quondaꝫ gratiſſima regi perſarum ſcꝫ aſſuero vltra genus ſuum.i.iudeos quos aman occidere ⁊ exterminare voluit (vt habet Heſter.vij. vlti. autē eſt quia aman ſuſpenſus eſt in patibulo quod parauerat mardocheo principi iudeoꝝ) dedit oſcula ſummo ſceptro.ſ.aſſueri: vt habetur ibidem.c.v. fuit clara.i.illuſtris et reſplenduit nitens multo oſtro.i. veſte purpurea: qꝛ induta eſt heſter regalibus veſtimentis cuiuſmodi eſt purpura. Hec iā dicte.ſ. Delbora Judith ⁊ Heſter meruere dec⁹ ſummū ⁊ laudē ſuperbam ideſt ſupereminentē ⁊ magnificam tu tamen ſuperas omnis has (vnde canitur in laudē eius: illud Prouer.xxxj. Multe filie cōgregauerūt diuitias: tu ſupergreſſa es vniuerſas) Tu portas aurea ſecula tollis cōuitia.i.cōtumelias feminei ſexus: per quē Adam peccauit. Deus ponet.i.deponet piacula.i.crimina pridā: antique fraudis.i.infidelitatis: qꝛ voluerunt eſſe ſicut dij: ⁊ dei preceptū tranſgreſſi ſunt commiſſa.ſ.a protoplaſtis: ⁊ ether.i.de⁹ celeſtis aut tota curia celeſtis deſinet iam iraſci terris.i.terrigenis hoībus. O parens ideſt mater fortuna i.beata et felix ꝓgenies q̄ clauditur ſancto viſcere: ⁊ felix puer q̄ clauditur ſancta aluo (hoc eſt Bñdicta tu inter mulieres: ⁊ benedict⁹ fructus vētris tui Luce.j.) Hec tua fides nō erit vana (hoc eſt. Et beata que credidiſti: qm̄ perficientur in te que dicta ſunt tibi a domino) nec credēdū eſt latorē.i.nunciū huius muneris miſſum fruſtra ab ethere.i.celo. Ipſe pater ſcꝫ celeſtis qui cepit.i.incepit opus: formabit ad vnguē.i.perficie polite ⁊ decēter (tractū eſt aūt a marmorarijs qui vnguibus percipiſcāt an marmor politū ſit: vñ tractū vt que polite ⁊ belle fiunt ad vnguē fier

dicant. Horatius.i.ſermonū. Ad vnguem factus homo ꝛc.) Nec exordia tante laudis fient irrita ideſt vana ⁊ fruſtrata. O me felicem ꝙ licet tueri i.inſpicere tua ora.i.faciē tuam. Sicq; (Sic deprecantis eſt particula: vt primo carminū. Sic te diua potens cypri ꝛc.) Et ſic liceat mihi olim cernere tuos partus atq; geſtare in meo ſinu: ꝙ.i.o quātū leta: ꝙ.i.o quātū iucūda eſt dies futura: quā.i.in qua nos tuebimur.i.videbimus ambe noſtra pignora.i.noſtros filios (q: pignora natorum dicuntur: pignera rerum. Sane annotādum ꝙ tueor etiam inſpicere ſignificat: vn̄ videndum quid veritatis habeat verſiculus. Dic tuor inſpicio tueor defendere dico) verſari ſimul.i.cōuerſari ⁊ incedere iunctis greſſibus.i.ſimul ingredi ⁊ fari ſimul ⁊ colludere leta frōte: vna etas erit ambobus (q: parū diſcriminis erit.) ⁊ par cura.i.ſtudiū idē: ⁊ par.i.equalis terminus cui erit ſup. ambobus (hoc autem in ſpiritu ſi dixit nouit) ⁊ viuent duo pectora vna mēte.i.vna volūtate (q: paritas eui ⁊ ſtudiorum plurimū ad amicitiā. Cicerone teſte facit) ꝙ.i.o quātum bene conſuluit clementia ſuperū.i. trinitatis: morbo mortali.i.peccato aut lapſui mortaliū: virgo.ſ.eua cōtulit vuln⁹.ſ.peccati originalis: et virgo.ſ. maria contulit medicamina. Illa.ſ.eua dedit pmordia.i.pria exordia: necis.i.mortis: hec.i. poſterior virgo.ſ.maria dedit pmordia vite. Illa.ſ.eua: tulit.i. attulit cauſas belli i.inimicitie.inter deū.ſ.⁊ hoīem: aut diſcordie inter ſpm̄ ⁊ carnē: hec ſcꝫ maria tulit ſemina.i.principia pacis.i.recōciliatiōis. Illa.ſ.eua lactata i.nutrita ꝑ illecta: vberibus ſtygijs.i.infernalib⁹ megere.i.furie illius infernalis venenoſe.i.venenū infundentis: hoc eſt inſibilationib⁹ ſerpētis illecta expuit in natos.i.in poſteros ſuos: virus.i. venenū: hoc eſt culpā peccati originalis: conceptū.i.quod cōceperat.pectore gelido.i. frigente ⁊ a charitate dei dimiſſo: ⁊ afflata nigro.i.nociuo colubro.i.ſerpēte eructauit ſpumā auerni.i.mēphitim: ⁊ fetorē pcti originalis in oē gen⁹ ſuū. (Excepta tn̄ hec ſcd̄a virgine: ſcꝫ maria quā gratia ſpūſſancti pſeruauit: ⁊ filio eius q̄ ſine ſemine virili cōceptus eſt. Auernus lacus erat in cāpania italie in baiano ſinu tam grauē halitū ⁊ vaporē emittēs vt aues ſup cum volare nequirēt vn̄ nomē ſumpſiſſe putatur. Nā a priuatiua eſt particula valens idē qd̄ ſine: ⁊ orneon ſeu ornis auis. Credebatur aūt illinc deſcēdi ad inferos: vnde.vj.eneid. facilis deſcenſus auerni. Noctes atq; dies patet atri ianua ditis.) Cuius ſcꝫ auerni ideſt peccati qd̄ ad auernū detrudit odor: poſtꝙ attigit celos ⁊ tecta tonātis ideſt patris celeſtis numina offenſa ſcꝫ pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus clauſerūt extēplo.i.illico valuas patētes.i.prius apertas: et totus ether excādūit.i.tota celeſtis curia furore accēſa eſt. Iſta.ſ.virgo maria pluit.i.porro hoc eſt ampliter lauit ⁊ imbuit ſe totā imbre ſalutari.i.grā ſaluificāte: ⁊ hauſit pocula vitalia.i.vitā cōferētia: fontis nectarei.i.celeſtis dulcedinis: hoc eſt grē: et hauſit plenis crateribus ſuccos dulces ambroſie.i.cibi diuini: quo vita eterna ꝯfert: hoc eſt grē diuine: ⁊ bibēs latices mellifluos.i.fontes melle fluētes: quos magn⁹ helias mittit ab hortis cois.i.oriētalib⁹: hoc eſt a paradiſo in quo ipſe helias degit: vertit.i.cōmutauit ſe in flumina lactea.i.dulciſſima que currētia ſemper plenis ripis luſtrāt.i.purgāt circūcurrendo omne ſolū.i.totū mundū: q: de plenitudine eius accepim⁹ oēs: quicquid enim gratie nobis filius confert: per man⁹ maternas confert. Ipe pater ſcꝫ celeſtis verſus.i.cōuerſus ad hec ſpectacula: reſerauit i.aperuit: limē olympi: clauſi.ſ.prius ꝓpter peccatū: vel clauſi alioquin

Ad vnguē facere

Sic.

Pignora.

Tueor

Amicitia cui et ſtudij parita te firma ē ⁊ ſtabilis.

Auernus: vn̄ maro i vj.eñ. dicit Pauci q̄s equ⁹ amauit iuppiter aut ardens euexit ad etera virtus dijs geniti potuere

ſed ad hoc parentis. Igitur.i.cũ ita ſit:vnde tantus honos:ideſt hono: mihi:⁊ vnde iſta gaudia pro:umpũt:ideſt proueniunt occultari recuſantia: repẽte.i.ſubito ⁊ preter ſpem :vt femina plena ſemine tonantis ferat greſſus ſacratos ad mea limina:ideſt vnde hoc mih vt veniat mater domini mei ad me:vt dicitur Luce primo. Hec aũt omnia elizabeth ſunt verba:vt ſequentia indicant.

¶Hec anus. Ponit zacharie geſtus: ⁊ virginis diue oracula dicens. Anus ſcilicet elizabeth: hec ſupple locuta eſt. at: ideſt ſed ſenio: ſciliȝ zacharias cui fides ĩbecilla: q: nõ credidit ãgelo nũcianti: clauſerat vſuȝ vocis: ideſt loq̃le exiſtens venerabilis o:e cano propter barbaȝ: dabat ſigna.i. ĩdicia beniuolentie: et ipſe ouans: ideſt gaudẽs modeſte: ſuſcepit hoſpitio parenteȝ: ideſt matrem dei: ceruice flexa.i.ĩclinata: ⁊ mõſtrabat oculis ⁊ manu prius ethera:ideſt celum:et mox.i.paulo poſt: aluum hoſpitis.i. eius quam hoſpitio ſuſceperat ſignificans videlicet ab ethere conceptum ei⁹ deſcẽdiſſe. Parthenice: ideſt ỽgo regia: id eſt de ſtirpe regũ o:ta: afflata diuino calo:e:ideſt igni ſpiritus ſancti hoc eſt prophetico incenſa: cecinit carmen iucunduȝ: id eſt canticum illud qđ in veſperis canitur videl. Magnificat ⁊c. Femina leſbia videlicet ſappho: q̃ ob peritiam carminis decima muſarũ dicta eſt:

¶Hec anus:at ſenio: vocis cui clauſerat. vſum
Imbecilla fides cano venerabilis o:e
Signa dabat:flexaq; dei ceruice parentem
Hoſpitio ſuſcepit ouans:oculiſq; manuq;.
Ethera monſtrabat prius:⁊ mox hoſpitis aluũ
Regia parthenice diuino afflata calo:e
Iucundum cecinit carmen:non leſbia tale
Femina:facundi non teia muſa poete
Non ſatus eumolpho:non ipſe eagrius o:pheus
Non ſonuit dircea chelis:qua docta ſuperbit
Grecia:qua ſeſe iactat cadmea propago.
Id q̃ꝙ noſtro minus eſt tractabile verſu.
Subiiciam tamen:⁊ ſenſum non verba reponam
Magnifice regem mea mens extollit olympi.
Et deus exhilarat ſancto mea viſcera plauſu
Ingentiq; meos veſtiuit numine ſenſus
Vidit enim pectus ſupplex:humilemq; miniſtrã
Propterea ventura canent me cuncta beatam
Secula:namq; modis in me ſurgentia miris
Omnipotens rerum miracula ſuſcitat aucto:.
Ipſius eterno clementia flumine to:rens
In genus omne fluit: ſicut de do:idis aluo
Perpetui voluunt plenis vada curſibus amnes.
Explicuit fo:ti vires:animumq; lacerto.
Atq; ſuo claras diſpergens robo:e gentes
Exuit excelſos:humileſq; in ſceptra vocauit.

zacharie geſtus

Diue ỽginis carmẽ q̃ꝙ preſtãs Sappho. Anacreõ. Muſeus o:pheus Pindar⁹. vel amphion.

Cãticum virginis. Magnificat aĩma mea dñm Et exultauit ſpi.⁊c. Q: reſpexit ⁊c. Quia fecit mihi ⁊c. et mĩa ei⁹ a pge. ⁊c. Hec poeta addit. Fecit potentiã ⁊c.

Depoſuit poten. ⁊c.

Eſuriem ſaturans inopum:dimiſit inanes
Qui terre rimantur opes:diuina videntis
Suſcepit miſerans pueri genus atq; fidele
Semen:vt antiquis reſponſa parentibus olim
Abraamo natiſq; dedit: proliq; nepotum.

non ſonuit tale ſup. carmē(Et reueragra tiarū atq; venuſtatis incredibiliſq; ſapiētie plenum eſt)nec muſa teia.i.in thea iſula patria anacreontis celebrata poete facundi ſ.eiuſdē anacreōtis: ꝗuis ſint qui Heſiodum putent eo ꝙ ad heliconē habitauit vbi thea chironis filia in hyppen.i.equam verſa hippocrenem a quibuſdaz effodiſſe dr. Nec fatus eumolpho.i.muſeus antiquiſſimus vates ⁊ theolog⁹ in cuius epithaphio ſic legit:(emophon phylon yon echyropha lyricō ondas moſcon).i.Emolphi dilectū filiuz habet phalericon ſolū muſeū: qd carmine dices Eumolphi charum tenet ora phalerica natū. Muſeū ꝛc.nō ipſe orpheus cagrius.i.cagri fluuij thracie ⁊ calliopes muſe filius ſonuit tale carmē⁊ chelis.i.fides dircea.i.thebana:vt pindari aut amphidis:q̄ ſcz cheli:grecia docta ſupbit:⁊ qua propago cadmea.i.thebana(nā thebarum rex fuit cadmus:⁊ amphion inſtaurator)iactat ſc:nō ſonuit.i.de cantauit:aut ſonitu expreſſit tale carmē. Et ꝙꝙ id ſup. carmen.ſ.cāticū diue virginis eſt minus:id eſt nō tractabile noſtro verſu.i.ꝗuis difficile ſit in verſum latinū ſaluo decoro ⁊ maieſtate cōuertere: tamē ego ſubijciam ⁊ reponam.i.reſtituā ſenſum nō verba. Mens mea extollit magni ſce regem olimpi.i.magnificat anima mea dominum. Et deus exhilarat.i.letificat mea viſcera ſcrō plauſu.i.exultatione:⁊ veſtiuit meos ſenſus ingenti numine.i.ſpū ſancto impleuit me.hoc eſt. Et exultauit ſpiritus meus in deo ſalutari meo. Eñ pro quia ſup.dominus vidit.i.reſpexit pectus ſupplex ⁊ miniſtram humilem.i.humilitatem ancille ſue:⁊ pro ptera cuncta ſecula ventura:canent me beatā.i. ecce eñ ex hoc beatam me dicent omnes generationes.nāq; autho: omnipotens: ſcilicet deus ſuſcitat in me miris modis miracula rerum ſurgentia.i.naſcentia: hec eſt quia fecit mihi magna qui potens eſt. Clementia id eſt miſericordia eius torrens : id eſt in mortem torrentis fluens eterno flumine: fluit in omne genus:ſicut amnes.i.fluuij circumnatantes ſeu fluentes: perpetui.i. perpetuo tēpore: voluūt vada plenis curſibus fluunt ſupple de aluo doridis.i. gremio maris:q: omnes fluuij naſcuntur e mari ⁊ reuertūtur in ipſuz.hoc eſt. Et miſericordia eius a progenie in ꝓgenies ꝛc. Ipſe explicuit:id eſt oſtēdit ⁊ fecit vires ⁊ animū. id eſt potētiam forti lacerto: id eſt brachio ſuo. Atq; pro ⁊ ipſe diſpergēs gētes elatas.i.ſuperbas ⁊ cōfidentes in ſuo.id eſt proprio robore id eſt in proprijs viribus exuit. id eſt ſpoliauit excelſos ſuo robore.i.depoſuit potentes de ſede et vocauit humiles in ſceptra.i.ad regna.hoc eſt ⁊ exaltauit humiles:⁊ ipſe ſaturans eſuriē inopū:dimiſit inanes eos ſup.qui rimantur.i. diſquirunt ⁊ colligunt opes:id eſt diuitias terre:hoc eſt. Eſuriētes impleuit bonis ⁊ diuites dimiſit inanes. Et ipſe miſerās genus pueri vidētis diuina.i. iſraelis(iſrael eñ interpretat̃ vidēs deū)atq; ſuſcepit fidele ſemen ei⁹: hoc eſt Suſcepit iſrael ꝛc.vt.i.ſicut dedit olim parētib⁹ antiquis vez abraamo ⁊ natis ⁊ proli nepotū reſponſa.i.oracula.i. Sicut locutus eſt ad patres noſtros abraam ⁊ ſemini eius in ſecula.

Eſuriētes iplcuit ꝛc.

Suſcepit iſrael ꝛc.

Sicut locutus ꝛc.

Muſeus cagrij theſſalie fluuij ⁊ calliopes muſe fili⁹ theolog⁹ magnus quē mar.l.vj. eneid.introducit apparuiſſe enee in cāpis elyſijs ante oñs

Supbis eñ de⁹ reſiſtit ⁊ humilibus dat grām

¶ Luna ter vmbroſum radijs impleuerat orbem
Junctaq; fraternos totiens amiſerat ignes:
Quom cetu comitata graui dauidica virgo
In patriam reduci flexit veſtigia greſſu
Humida littoreus iam brachia tollere cancer
Ceperat: ⁊ claros procyon abſcondere vultus
Et iam flaua ceres campis albebat apricis
Fronde coronatus matura per ordea meſſor
Ibat: ⁊ in curuis ſpoliabat falcibus agros:
Jam longo ſudore madens: grauibuſq; flagellis
Robuſtas armata manus: tritura per omnes
Aſſyrie campos: ⁊ dulcia rura coaſpis
Sternebat fragiles calamos: paleaſq; volantes
Atq; ſub ardenti ſonitum dabat area phebo.
Pallida conceptum facies prodebat: ⁊ aluus
Maior ſuſpenſa ſinu: pectuſq; leuatum
Exili vox clauſa ſono manifeſta latentis
Signa dabant fetus: nam nec celare tumorem
Cura fuit: nunq̃ fecundi pondera ventris
Diſſimulauit agens tenues ad pectora vittas.
Sicut enim trepidare facit mens conſcia culpe
Sic animi ſimplex probitas: ⁊ cognita virtus
Efficit impauidum pectus: fugit impius vltro:
Judiciumq; pauet: frontem pius audet apertam
Tollere: non regis vultum: non iudicis ora
Non rigidos lictorum enſes formidat: vt acres
Non metuit flammas aurum: non verbera ferri
Dura potens adamas: nec onuſte põdera palme
Ars eſt ipſa ſibi virtus: ipſa eruit arces
Ipſa feras: hoiemq; donat: non horret inermis.

¶ Luna ter vmbroſum ⁊c. Docet reditũ diue virginis in domum mariti ſui poſt ſpacium trimeſtre: q; vt dicit Luc. j. Manſit Maria cũ Eliza beth q̃ſi mẽſib' trib' et reuerſa eſt i domũ ſuã. Poſt reuerſionẽ aũt primũ depꝛhẽdit Joſeph eã grauidã: vt ex contextu quẽ diuus Aug. in primo de conſenſu euangelioꝛũ ponit facile colligitur, quod etiam auctor noſter hic docet deſcribens more ſuo tempus reuerſionis ex ſignorum ortu atq; occaſu. Ordo eſt. Luna impleuerat radijs orbem. i. globũ ſuum vmbroſum: ter: idest ter pleniluniũ fuerat vt i oppoſitione ſolis ⁊ lune: ⁊ ipſa iuncta idest cõiuncta ſoli admiſerat totiẽs idest ter quo ad nos ſup. ignes fraternos: idest illuminationẽ ſolis: vt in cõiunctione ſolis ⁊ lune fit: hoc eſt iam tres menſes trãſacti fuerũt: quom idest qñ virgo dauidica: ſcz Maria de ſtirpe dauid nata: comitata graui cetu. ſ. familiarũ zacharie: flexit greſſu reduci. i. reuertẽti veſtigia in patriã. i. reuerſa eſt i domũ ſuã. Cãcer littoreus. i. prinſq; tranſlat' eſſet in littore verſari ſolitus: ceperat. i.

virginis reditũ deſcribit.
Cronographia varia.
Cancer procyon.
Grauidaꝝ pallor.
Signa fetus.
Pius nõ formidat
Pulchra pparatio.
virtuti cũcta parẽt.

Ire per hoſtiles cuneos:inimicaq; caſtra.

Hoc externa docēt:ꝛ noſtre plurima gentis.

Que facerent exempla fidem cur ſceuola dextram

Miſit in ardentes prunas ꝛ brachia flammis

Exurenda dedit pauo: eſt tot milibus vnus

Quē proprijs virtus gladijs armauit ꝛ haſta:

Cur tranauit aquas:tyberinaq; flumina virgo:

Cui populus ſtatuā poſuit romanus equeſtrem:

Chloclia:quo clypeo tuſcum:quib' enſibus hoſtē

Vicit:ei lorica fuit catapultaq; virtus.

Fortior vna viris|ducibus preſtantior vna:

Cautior vna fuit mulier:cui prouida virtus.

Preſtitit ingentes animos:ꝛ ferrea corda

Quom ducis auſa fuit correpto guttura cultro

Stringere:ꝛ in peram caput inſertare tyranni.

Regulus ad lybicas iterum freta nauigat arces

Jam pauidiſq; vltro caput ad tormenta reportat

Preterea chriſti paſſos immania teſtes

Funera:laurentiq; ignes:pauliq; cathenas:

Atq; reuertentem ſua per veſtigia petrum.

Aſpice ridentem ſiculi mādata tyranni

zenonem:ꝛ legis verſos is vulneraticues.

Sed quid rem minime dubiam fulcire probando

Proſequimur:nihil eſt virtute potentius:ergo

Parthenices moniti exēplis que ſcimus olympo

Grata ſequi ſtudioq; opus eſt ſeruare tenaci.

Quod ſuperi laudant:quid ſi mortalia linguis

Ora venenatis carpant ſub iudice celo

Viuendum: demens quiſquis mutabile vulgi

Viuit ad arbitrium:nobis concordia diuum

inceperat: tollere. i. eleuare: brachia humida. i. que humida eſſe ſolebāt ꝛ procyon ideſt anticanis videlicet (vt quidā volunt) ſyrius ſperat abſcondere claros vultus. i. ceperat venire ſub radios ſolis: hoc eſt fuerat in iulio mēſe. Et ceres flaua. i. ſeges tritícea matura: albebat i campis apricis i. ſoli expoſitis. Meſſor ibat iā coronatus fronde per ordea matura. i. metebat ea habens ſertum ex frōdibus arborꝫ cōtra eſtū ſolis: ꝛ ipſe madēs in longo ſudore: aut diu durāte aut in lōgū videlicet a frōte defluēte ſpoliabat agros in curuis falcib' ppetuū epithetō falcis q̄ ſemper icurua eſt ſpoliabat aūt agros ſegeribus vt materia circa quaꝫ ꝛ falcibus vt inſtrumentis ꝛ manus ſ. triturātis: armata flagellis grauibus. i. pōderoſis: tritura. i. flagellatura (a tero triui tritum) ſup'. ſegetē ſternabat p oēs cāpos aſſyrie: et dulcia rura coaſpis. i. q̄ coaſpes fluui' pſaruꝫ q̄ in cophē vt Stra. lib. xv. author eſt imittit: alluit: ſternebat dico calamos. i. ſtipulas ꝛ culmos fragiles. i. cito frāgibiles: ppt ſiccitatē: ꝛ paleas volātes. i. ita ſiccas vt vē-

Affert exēpla.

Sceuola.

Vnū manu a. i. huc.

Etiam flaua ceres iā cogitat ordea meſſor.

Chloclia virgo.

Judith Holofernis caput abſcidit.

Regulus.

Martyres.

Laurēti'.

Paulus.

Petrus.

zeno.

Hec appꝛime notanda.

Nō cū vulgo viuēdū

Sola ſat eſt: ſi quando meos deus arbiter actus
Approbat indocte: quid me contraria turbe
Flectit ab incepto vite ſententia curſu:
Non erat hec ſemele bacchi: non ilia mater
Romulee gentis: nec magni athlantias hermis
Maia parens: danaeve auri deluſa nitore.
Non erat alcide genitrix: nec agenore nata.
Filia nec ceci nec ſe mirata iuuencam
Inachis: illicitos falſo que nomine partus:
Admiſſumq; ſcelus titulo veſter olympi
Hec erat alma parens: veriq; inſigne tonantis
Hoſpitium: regis ſuperum immortale ſacellum
Et quoniam diuum tenuit conſortia ſemper:
Pluſq; hominum ſuperis fidens neglexit inane
Iudicium: nugaſq; hominum miracula ventris
Eſſe deum ſi ne:at opus: cur debuit vllis
Occultare dolis: ipſo quas auſpice celo
Debuit inſidias hominum que bella vereri:
Quas trepidare manus: Igitur ſecura tumentem.
Ipſa ſub ora viri ſine fraudibus attulit aluum.

Semele. Ilia. Maia. Danae. Alcide. Europa. Latona. Io.

to abduci poſſent: atq; area .i. locus arid' in quo tritura fit dabat ſonitũ ſub phebo .i. ſole ardẽti .i. eſtuanti pallida facies virgini (quia de puriſſimis ſanguinib' eius chriſt' ſibi corpus aſſumpſerat: vnde pallor in facie eſſe potuit q̄uis grauamen nullum aut detrimentũ fuerit) pdebat .i. manifeſtabat cõceptũ .ſ. marito ignotũ: et aluus ſuſpẽſa maiori ſinu .i. habẽs ſinũ magis extentũ: ꝛ vteruʒ diſtentuʒ: ꝛ pectus leuatũ: propter lac virginale qđ inaſci ceperat i maternis vberibus: ꝛ vox clauſa exili .i. modico ꝛ gracili: vt pgnãtibus eſſe ſolet ſono dabãt manifeſta ſigna fetus latẽtis ſcilʒ in vtero. Naʒ nec cura fuit ſup. virgini .i. nõ curauit celare .i. occultare: tumorẽ .i. grauiditatẽ ventris: ꝛ ipſa nũq̄ diſſimulauit põdera vẽtris agens .i. inducẽs tenues vittas .i. faſciolas ad pectora. Eñi p q: ſicut mens pſcia culpe facit trepidare .i. tremere ſic ſimplex .i. nõ ficta nec phucata pbitas animi: ꝛ virt' cognita .i. perſpecta et nota habẽti: efficit pect' ſcʒ eã habẽtis: impauidũ. Impi' .i. cõſcius pctĩ ꝛ ſceleratus: fugit vltro .i. priuſq̄ fugetᷣ: ꝛ pauet iudiciũ .i. iudicem et ceteros iuſticie adminiſtratores. pius .i. innocens audet tollere .i. erigere frõtem apertã .i. non velatam: ꝛ non formidat vultum regis nõ ora iudicis non rigidos enſes lictorũ: ideſt miniſtrorum iuſticie exequende: vt ideſt quemadmodũ aurum nõ metuit acres flammas ꝛ adamas potens: ſcʒ potẽtia reſiſtitiua non formidat dura verbera ferri .i. ictus mallei ferrei nec palme onuſte .i. onerate formidãt põdera: q: vt narrat Aulus gellius lib. iij. c. vj. Ariſtoteles in .vj. problematũ ꝛ Plutarchus in .viij. ſimpoſiorũ. docent q palma ſemp contra pondus nitiť ꝛ curuatur: vnde victoribus debeť. Ipſa virt' eſt ſibi arx .i. munimẽ ꝛ preſidium: eruit arces .i. malorũ: ꝛ ipſa domat feras ꝛ hoſtem ꝛ virtus inermis non horret .i. nos

Palmã iđ victorib' daťq ſem

formidat ire p cuneos hoſtiles ⁊ per caſtra inimica. Exēpla externa.i.exper cōtra
ternarū gentiū: que videlicet multa nō ſunt: ⁊ plurima exēple noſtre.i.pōdus ni
latine: ſeu italice gētis: q̄ facerēt fidē.i.credulitatē docēt: hoc.ſ.q̄ virtus titur ⁊ cur
nihil formidat. Inducit autem exēpla Sceuole. Chlelie Judith. Reguli. uatur.
Itē martyrū. Laurētij. pauli. petri. ⁊ ceterorū. preterea zenonis ſiculus
tyrānū non metuētis. Que oīa ex Ualerio maximo Liuio aliiſq̄ hyſtori
cis nota ſunt: ſʒ nō habētib⁹ libros paucis reperem⁹. Eaq̄ potiſſimuʒ ex
plinio de viris illuſtribus qui ſic de his diſſerit. Cum porſena vrbē obſi
deret. Mutius cordus vir romane conſtantie ſenatū adijt: ⁊ veniā trans
fugiendi petijt: necē regis repromittēs. Accepta poteſtate: in caſtra porſe
ne venit: ibiq̄ purpuratū pro rege deceptus occidit: apprehēſus et ad re
gem pertractus dexterā aris impoſuit: hoc ſuppli. ab ea exigens: q̄ in ce
de peccaſſet. Unde cuʒ miſericordia regis abſtraheretur: quaſi beneficiū
referens ait trecētos aduerſum eū ſimiles cōiuraſſe. Quare ille territus Chlelia.
bellū acceptis obſidib⁹ depoſuit. Mutio parata ſeu prata trans tyberim
data ab eo mutia appellata: ſtatua quoq̄ ei honoris gratia cōſtituta eſt.
De chlelia idem ſic. Porſena chleliā virginē nobilem inter obſides acce-
pit: q̄ deceptis cuſtodibus noctu caſtris eius egreſſa equuʒ quē ſors de-
derat arripuit: ⁊ tyberim traiecit: a porſena p legatos repetita: ⁊ reddita.
Cuius ille virtutē admirās cum quibus optaſſet in patriā redire permi
ſit. Illa virgines quidē ⁊ pueros elegit: quorū etatem iniurie obnoxiam
ſciebat. Huic ſtatua equeſtris in foro poſita eſt. Utrāq̄ hiſtoriā recitat
Liuius lib. pri°. Judith hiſtoriā ſupra recitauimus. Reguli ſic idē plini⁹ Marcus. Regulus.
perſtringit. Marcus Attili⁹ Regulus conſul fuſis ſalentinis triumpha-
uit: primuſq̄ romanorū ducū in aphricaʒ claſſem traiecit; quaſſatas de
Amilcare naues longas tres et ſexaginta accepit. Oppida ducenta ⁊ ho-
minū ducenta milia cepit abſente eo coniugi eius ⁊ liberis ob pauperta
tē ſumpt⁹ publice dati. Mox arte xātippi lacedemonij mercēnarij mili-
tis captus in carcereʒ miſſus: legatus de permutādis captiuis romaʒ
miſſus dato iureiurando: vt ſi non impetraſſet: ita demum rediret in ſe
natu cōditionē diſſuaſit: reiectis a ſe cōiuge ⁊ liberis carthaginē regreſ-
ſus vbi in arcā ligneam cōiectus: clauis introrſuʒ adactis: vigilijs ac do
lore punitus eſt. Laurētij. Petri. Pauli hiſtorie notiores ſunt q̄ vt hic re
citentur. verum q̄ dicit petrum reuertentem tractum eſt ex eo q̄ dicunt
chriſtuʒ petro fugitanti apparuiſſe extra romam: percunctantiq̄ domi-
ne quo vadis: reſpondiſſe vado romā iteruʒ crucifigi: quo intellecto pe-
trum ad crucem rediſſe. zenonis autē virtutem ſic habeto. Is teſte pla- zeno inuē
tone ſtatura procera fuit: quem vocat ſophiſtam eleatem. Cuiuſq̄ inuēto tor fuit
rem fuiſſe dialetice ſicut empedoclem rhethorice teſtis eſt ariſtoteles. dialetice
Cum vero Nearchum ſeu diomedontē tyrannū profligare vellet captus ⁊ empedo
eſt: teſte heraclide. Et cū de cōiuratoribus interrogaret volēs ſignifica- cles rheto
re tyrannū deſtitutū retulit omnes illius amicos cōſcios eſſe: ⁊ cū ſimu- rice: vt te
laſſet ſe velle ad illius aureʒ alloqui ipſam mordicus perforauit vel teſte ſtis eſt ari
demetrio naſum arripuit. Dixitq̄ ad ciues. Admiror veſtrā vecordiā: ſi ſtoteles.
hoʒ gratia q̄ patior tyrāno ſeruire ſtatuitis. Sed cū complices coniura
tionis proferre cogeretur conciſam dentibus linguam in os tyrāni con-
ſpuit: quo facto ciues tyrannuʒ lapidauerūt. Hec Torte. ex quibus videt̄
tyrannū nō ſiculuʒ: ſed athenieſem notaſſe. Sʒ ad ordinē redeo. Cur ſce
uola.ſ.mutius qui ſceuus fuit in volaʒ.i.manū ſuā: miſit dextram in pru

nas.i.carbones ardentes:⁊ cur dedit brachia exurenda.i.cremanda flā
mis viuis:ſcꝫ ſceuola eſt pauori:ideſt pauori ⁊ formidini tot milibus: ſci-
licet hoſtiū qui erant in exercitu porſene quē vnum:ſcilicet ſceuolā vir-
tus armauit ꝓpriis gladiis ⁊ haſta:quaſi dicat non niſi ꝓpter virtutem
hoc fecit. Cur chlelia virgo romana tranauit aquas ꝙ pro ideſt flumina
tyberina:ideſt ipſum tyberim:cui populus romanus poſuit ſtatuā eque
ſtrem.i.imaginem ipſius in equo inſidentem vt tyberim traiecerat:quo
clypeo ⁊ quibus enſibus vicit hoſtem tuſcum:ideſt porſenā regē ethru-
rie. Reſpondet. Virtus fuit ei lorica ideſt munimen ſeu arma defenſiua.
(Fiebant autem olim ex loris) et catapulta:ideſt telum inuaſiuum: hoc
eſt iaculum velox ſeu ſagitta plautus etiā cubitū catapultā vocauit. Di-
citur enī a verbo (Katapateo) qđ eſt cōculco. ſed grece dicitur (Katapul-
tis).i.catapeltes:⁊ id qꝛ in eo genere maſculino. Una mulier:ſcilicet iu-
dith vidua:fuit fortior viris ⁊ preſtantior ac cautior ducibus precipue ho
loferne:cui ſcilicet mulieri virtus prouida:ideſt prouidentia et fortitudo
preſtitit ingētes aios:⁊ corda ferrea:ideſt inflexibilia:aut fortia. quom.i.
quādo ipſa fuit auſa ſtringere:ideſt ſcidere guttura ducis:ſcꝫ holofernis
cultro correpto.i.celeriter accepto:⁊ quum fuit auſa inſertare.i.inſerere
aut iniicere caput tyrāni in perā.i.ſacculū ex corio. Regulus ſcꝫ Marc⁹
attilius nauigat iterū (quia poſt captiuitatem ſuam romam miſſus iaꝫ
ſemel nauigauerat) freta.i.maria ad arces libycas videlicet carthaginē
ſes:⁊ reportat vltro.i.nō coactus caput ſuū impauiduꝫ.i.intrepidum:ad
tormenta que prius diximus. Ego inquit poeta:ꝑtereo:ideſt indictos re
linquo teſtes:ideſt martyres chriſti paſſos immania.i.ſeuiſſima:funera
ideſt mortes:⁊ ignes laurenti pro laurentii ꝗ exuſtus eſt in craticula:⁊ ca
thenas pauli qui ſepe vinctus erat:⁊ petrum reuertentem ſcilicet romaꝫ
per ſua veſtigia:ideſt vnde exierat. Aſpice zenonem philoſophum illum
ridentem mandata ſiculi:ideſt crudelis tyranni aut reueraſiculi ſcilicet
nearchi aut diomedontis:⁊ ciues verſos in vulnera regis:ſcilꝫ tyranni:
poſtꝙ linguam ſuam in eum expuerat zeno. Sed quid proſequimur.i.
immoramur:aut perſeueramus fulcire:ideſt ſtabilire probando: ideſt ꝑ
approbationes:rem minime.i.nequaꝙ dubiam (quaſi dicat id fruſtra
facimus) Nihil eſt potentius virtute. Opus eſt ſequi:⁊ ſeruare tenaci ſtu-
dio:ea ſupple que nos moniti exemplis parthenices.i.beate ꝟginis ſci-
mus grata olympo (Planior eſſet conſtructio ſi loco illius particule op⁹
eſt poneretur debemus:vt ſi nos moniti exemplis parthenices debem⁹
ſequi ⁊c. aut ſi monitis poneretur ſic. opus eſt nobis monitis ⁊c.) Quid
ſupple ad nos ſi mortalia ora carpant venenatis liguis quod ſuperi lau
dant:quaſi dicat nihil. nam viuendum ſupple eſt ſub celo:ideſt celeſti iu
dice:videlicet deo. demens ſupple eſt quiſquis:ideſt quicunꝙ viuit ad.i.
ſecundum mutabile:ideſt incertum et variabile iudicium vulgi:ideſt ſen
tentias vilis populi. concordia diuum ideſt cum voluntate diuina con-
ſentio eſt ſat:ideſt ſatis:hoc eſt ſufficit nobis. licet homines diſſentiant.
Si deus arbiter.i. cenſor arbitrarius approbat quando:ideſt aliquādo
meos actus quid:ideſt in quo ſententia turbe indocte contraria . i .ali-
ter cenſens aut exiſtimans faciendū flectit me ab incepto curſu vite:qͣſi
dicat ſi recte ſentio in nullo. Recte autem de ſe ſenſit virgo:quia hec vir-
go non erat ſemele mater bacchi.i.liberi patris:quam iuppiter ſtupra-
uerat:et non erat Ilia:ideſt rhea filia numitoris regis albanorum: ma

Catapulta teli ſeu iaculi genus quo maxime vaſcones vtuntur.

ter gentis romule ideſt romane:q: a romulo cuius mater erat Romani denominant:nec maia athlantias.i.athlantis filia parēs.i.mater magni hermis.i.deorum interpretis mercurij qui bene magnus dicitur:q: a grecis trimegiſt᾽.i.ter maximus vocatur egyptiorum hermes:verum vni que multorum ſunt attribuuntur. Et non erat danae filia acriſij deluſa nitore auri.i.quam iuppiter auro corruperat. Nam in fabulis dicitur in formam imbris aurei in gremium eius deſcendiſſe. vnde Horati᾽ iij. carminum. Incluſam danaen turris ahenea Robuſteq; fores ⁊ vigilem canum triſtes excubie munierāt ſatis. Nocturnus ab adulteris. Si non acriſium virginis abdite. Cuſtodez pauidum iuppiter ⁊ venus. Riſiſſent:foret enim tutum iter et patens. Conuerſo in precium deo. Fuit ergo acriſij regis argiuorum:vt Euſe. ſcribit. xiiij. filia qui ex oraculo acceperat ſe ex filie partu interimenduz:vnde eam turri incluſit:ſed iuppiter verſus in taurus ſtuprauit ⁊ perſeum genuit qui poſtea acriſium oſtēſa gorgonis facie in ſaxum vertit triſyllabum eſt. Non erg[o d]ane ſed danae proferetur. Et non erat genitrix.i.mater alcide.i. herculis videlicet alcmena:quam iuppiter in ſpecie amphitrionis polluerat:nec erat nata agenore ſicut europa quam iuppiter in ſpecie thauri deluſit:nec filia cei i. latona ex qua per adulterium iuppiter apollinem ⁊ dyanā genuit. Ceus enim filius eſt titani:pater latone ⁊ aſterie:nec inachis.i. in inachi filia mirata ſe iuuencam in quā in adulterio deprehenſa conuerſa fingitur:nō erat ergo talis que veſtiret.i. palliaret:⁊ pretegeret nomine falſo.i. deum falſe auctorem aut patrem aſſerentem:veſtire dico partus illicitos.i. inceſtos ⁊ adulterinos ⁊ que veſtiret ſcelus admiſſum titulo olympi.i. reijciendo culpā in deū rectorē olympi:nā oēs predicte culpā in iouē quē antiquitas ſummū deū aſſeruit reiecerūt. Sz hec erat alma parēs ⁊ inſigne auſpiciū.i. vt canit nobile tricliniū veri tonātis.i. filij in diuinis:et templū dei ⁊ ſacrariū ſpūſſancti. vn̄ ſequit. ⁊ erat immortale.i. indelebile ſacellū.i. ſacrariū regis ſuperū.i. dei. Et qm̄ ipſa renuit ſemp plus cōſortia diuū q̄ hoim:ipſa fidēs.i. cōfidēs ſuperis neglexit inane iudiciū ⁊ nugas hoim. Nā ſi.i.q: norat.i. nouerat miracula vētris.i. que in ventre ſuo facta erāt videlicet q̄ v̄go cōceperat:eſſe opus dei:cur debuit occultare vllis dolis.i. diſſimulationibus aut velamētis.q.d. nequaq̄ debuit:et q̄s inſidias hominuz ⁊ que bella debuit ipſa vereri.i. expaueſcere:et quas manus debuit ipſa trepidare celo.i. deo celeſti:auſpice.i. auſpicante ⁊ approbāte:boniſq; initiū dante.q.d. nullas ⁊ nulla. Igit̄ ipſa ſecura.i. ſine cura ⁊ nihil verita attulit ſub ora viri.ſ. Joſeph.i. in cōſpectum eius ſine fraudibus.i. velamētis aut palliationibus ſeu diſſimulationibus aluuz tumentem.i. grauidam ⁊ pregnantem.

Mercurius trimegiſt᾽.i. ter magn᾽ dr̄ a grecis.

Danae.

¶ Vir tamen occurrens vt virginis ora reuerſe
Pallida conſpexit:tumidumq; exurgere ventrem
Saucius:vt nigro qui neſcius obuiat igni
Obriguit:gelidum tremuit ſine ſanguine pectus.
Diſſimulat tamen:⁊ ficto regit ore dolorem
Quid faciat:quo ſe vertat:quid deniq; captet

¶ Vir tn̄ occurrens. In hac parte proſequitur ſuſpitionem Joſeph ⁊ eiuſdez per angelum purgationez. Ordo eſt. Tamē:ideſt tametſi virgo ſibi bn̄ conſcia eēt ſciretq; ſe de ſpūſſctō grauidā nihilq; ppterea celaret

Que ſuſpicatus ioſeph i virgi.

Quaz turbatus ioſeph.

Conſilij neſcit: ceu quando ignota viator
Compita defixe incumbens examinat haſte
Et iactata ſalo varios cecat equore curſus
Nauis ꝛ arbitrio venti baccatur: vnde
Nunc ſurgente freto preſſa ſalit ardua puppi
Nunc ruit in proram: fundoq illiſa carina
Dat gemitum: reſonant borea inſultante rudẽtes
Sic incerta viri ſecum luctatur ꝛ oeſtro
Mens agitata graui curarum fluctuat eſtu
Dumq ita concutitur: nigris nox humida bigis
Induxit ſomnos: et inertia preſſerat altus
Membra ſopor: celeri cum nuncius ethere lapſu
Venit: ꝛ has mira ſimulauit imagine voces
Sancte ſenex que tanta tuam veſania mentem
Impulit: vt tantum credas in virgine crimen
Pone leues animos: claudiq ſub illis aluo
Diſce deum: ſicut virides produxit aaronis
Virga carens humore comas: floremq coruſcum
Sic ignara viri diuinum regia virgo
Semen ꝛ ethereos accepit viſcera partus:
Celeſte eſt quod cernis opus: tuq ipſe miniſter:
Et cuſtos vtriq datus: nato atq parenti
Sic maternus honor: ſanctreq illeſa manebit
Fama pudicitie: nec quis temerarius auſit
In caput illius quicq̃ crudele minari
Adde q a ſtygijs neſciri manibus iſtos
Vult deus ingreſſus: occulto tartara marte
Venit ꝛ ardentem debellaturus auernum
His igitur curis liber ne deſpice ſanctum
Virginis os: ꝛ dulce decus: moreſq venuſtos:

tū vir.i.maritus ſcilicet Joſeph: vt.i. poſtq̃ cõſperit ora virginis reuerſe pallida ꝛ ventrem tumidum exurgere.i. creſcere. Ipſe ſancti⁹.i.eger et meſt⁹ aio: vt.i. quemadmodum qui neſcius obuiat angui (Sic Juuenalis in prima. Et ſic palleat: vt nudis preſſit qui calcib⁹ anguē) Ipſe obriguit.i. ſtupe factus pectus frigore formidinis rigens ac fere gelatū habuit: et pectus ſup. eius gelidū ſine ſanguine tremuit (Immo videtē a timētib⁹ pect⁹ omnē ſanguinē habere: vñ pallor in facie. Verū vis timoris ſuffocat calorē ſanguinis vñ paſſim gelidū formidine pectus legimus Hinc frigus pro timore accipim⁹: vt.j. en. Extēplo enee ſoluuntur frigore mēbra: qr vero ſanguis naturaliter calidus eſt vnde corpora mortua nūc frigida nūc exanguia dicūtur: ideo bene dixit pectus formidās) ſine ſanguie.i. ſine vi calefactiua ſāguinis tamē ipſe diſſimulat idē ſt nō audet exprobare virgini. (Nouit enim probitatē eius ſimulq diuino monitu ipſam duxerat ꝛ intactā dereliquerat: vnde durū videbatur tantum ſcelus de ea cuius deus tantā

Cõparatio.
Alia cõparatio.
Cõparationē adaptat
Noctis periphraſis
Angel⁹ ad Joſeph.
Aaron.
Joſeph miniſter ꝛ cuſtos marie datus.
Cõceptus virgi. neſciuere manes.

Incipe mentis inops placidi cognoſcere celi
Munus ⁊ hoſpitio magni letare tonantis
Hinc decus eternum referes: hoc munere nomen
Immortale paras: partemq; acquiris olympi
Crede: fides eſt grata deo: quia credidit vltro
Seminis eſt: veſtri princeps abraamus: ⁊ auctor
Nil magis auertit celum a telluris amore
ꝙ ſcelus ingrate mentis: que corde maligno
Muneris auctorem nullo dignatur honore.
Propterea ſolymis fatum graue finibus inſtat
Nam neq; numinibus pro donis vota futuris
Ulla dabunt: ſed dira lehes incuria turbas
Et ſtupor obtuſe mentis: commenta doloſq;
Texere compellet: fraudemq; mouere nefandam
Tu celum: ſuperoſq; petes: multo ante beatam
Uirgineos inter cetus tibi vidimus edem.
Infelix quicunq; dies producet in illud
Exitium patrie: tante cui cernere clades
Fata dabunt: phrygie: celebrata incendia troie
Atq; numantini ſtrepitus: libiceq; ruine
Et pulchre: caſus ephyres: thebanaq; bella:
Atq; ſyracuſii planctus: ⁊ quicquid acerbi
Hactenus ardenti mauores exercuit ira
Excidiis collatum iſtis (tam ſeua futura eſt
Tempeſtas) horrore carens ⁊ mite putatur
Romanas acies ſolymam deus armat in arcem
Ingentiq; parat deus hoc abolere tumultu
Ille ego qui vetui quondam tibi virginis huius
Concubitus eſt: e celo noua nuncia porro
His abiit dictis: ⁊ iam lux prima rubentes

curam habere ſuſpicari: q2 eã non tetigerat ⁊ manifeſte grauidam viderat ac dubitabat quidnã ſentire ⁊ agere deberet.) Diſſimulat ergo ſuſpitionẽ ſuã incertã adhuc ⁊ tegit dolorem ore.i. vultu ficto.i. diſſimulato. et neſcit quid faciat ⁊ q̃ ſe vertat: deniq;.i. vt vno v̓bo dicã neſcit q̃d ↄſilii capiat i. cape debeat. ceu .i. veluti qñ viator inceſſ bens haſte deſixe.i. baculo ſeu ſcipioni quẽ defert in terraz fixo examinat.i. diſpẽſat ⁊ diſq̃rit. cõpita.i. loca q̃ plures vie ducũt: ⁊ q̃ plures petunt ignota.i. ſicut viator vbi ad biuiũ aut triuium ꝑuenit: neſcius quã viarũ illarũ igredi debeat incũbit baculo ſuo penſitabũd' q̃nã ad terminũ intẽtuz potiſſimũ ꝑducere videat: ſic Joſeph neſcius q̃dnã faceret: an ſi traduceret eã et deferret ad iudices: vt adulteraz: an celaret facin' ei' cũ maxime poſſet: quia nemo ſciuit eã intactã ꝑter ipm. Declarat idem alio exẽplo dicẽs. Et vt nauis iactata ſalo i. mari: ſecat equore. i. in mari varios fluctus: ⁊ bacchatur.i. more bacchantiũ diuagat̃: arbitrio.i. ad arbitriũ ⁊ voluntatez venti ⁊ arbitrio vnde

Fides deo grata.

Abraam'.

Ingratitudo.

Quãtũ ob ingratitudinez materiali inſter ſolymis.

Quid ioſeph ꝑmittit angel'.

Excidiuz hieruſalez ꝙ ſeuum futurum.

Troia.

Numãtia carthago.

Chorinthus.

Thebe.

Syracuſie

Hanc palmã veſpaſiano ⁊ tito xp̃s reſeruauit.

Leucotheca.

Leucothee thalamos luſtrans pallentia noctis.
Nubila ſiccabat veneriſq; emerſerat aſtrum:
Aſtrum quo gelidi veniunt in gramina rores.
Quodq; reuertentem predicens lumine phebum
Porrigit exiles vmbras: que gloria ſolum
Eſt conceſſa tribus veneri: phebo: atq; ſorori.

Quot ſtellis vmbra

ideſt fluctus aquarũ ſalit nũc.i. aliquãdo ardua.i.ſublimis: et hoc puppi.i.poſterio re parte eius preſſa.i. impulſa a freto.i.feruore maris ſurgente et ruit.i.decidit nũc.i.aliquãdo in proraz: ideſt in priorẽ partez nauis: ⁊ carina.i. vẽter ſeu alu⁹ nauis illeſa.i.cõcuſſa fundo: dat gemitũ.i. fragorem: ⁊ rudentes.i.chorde velox: reſonãt borea.i.vẽto illo ſeptẽtrionali q̇ impetuoſus eſt inſultantẽ. Sic mẽs viri ſcʒ Joſeph incerta.i.dubia: luctaẗ.i.diſputat ⁊ altercaẗ ſecum: ⁊ ipſa agitata graui oeſtro.i.furore: fluctuat.i.more fluctuũ huc illuc impellitur eſtu.i.feruore ⁊ incẽdio curarũ: ⁊ dum mẽs ei⁹ cõcutiẗ.i.caſſatur ⁊ affligiẗ ita: nox humida induxit nigris bigis: q: luna bigis vehiẗ ſicut ſol quadrigis: nigris autẽ dicit: q: rebus nox abſtulit atra colorez: oĩa enĩ noctuq; nigreſcũt. Induxit dico ſomnos hoc eſt qđ dr̃.ij.enei. Et iã nox hũida celo precipitat: ſuadẽtq; cadẽtia ſidera ſõnos ⁊ ſopor altus.i.profundus preſſerat mẽbra.ſ.ſenis inertia.i.que premendo inertia fecerat: cũ.i.qñ nuncius angelus: venit cleri lapſu: ideſt deſcẽſu: ethere.i.de celo: ⁊ ſimulauit.i.effinxit has voces mira imagine. In multis nimiũ graficus ⁊ diſertus eſt poeta: ⁊ q̄ vix cõcipere poſſum⁹: dilucide cõſequitur. Nã in viſionibus factis ĩis quo rapiunẗ: qualẽ vocẽ cẽ dixeris cũ aſtãtes nihil audiãt: ⁊ tñ ipi memori mẽte repetãt nõ viſa ſolũ ſed etiã audita. Eſt ergo nouũ gen⁹ loquendi: vñ effinxit ⁊ formauit hoc eſt vt dicit ſimulauit.i.ad ſiĺitudinẽ verarũ vocũ expſſit mira imagine has voces q̄ ſequũtur) O ſetẽ ſenex q̄ tanta veſania.i.demẽtia ⁊ male ſana opinio ĩpulit.i.cepit tuã mẽtẽ: vt credas tñ crimẽ.ſ.adulterĩ: in vgine.i.in ea q̄ adhuc vgo eſt lʒ grauida. Pone.i.depone aĩos leues.i.minimũ credulos aut ĩ errorẽ male opiniõis leuiẗ.i.faciliter adductos: ⁊ diſce deũ claudi ſub aluo illi⁹: ſicut vga aaronis carẽs humore.i.ſicca ⁊ arida pduxit virides comas: ⁊ florẽ chornſcũ.i.rutilũ ⁊ ſplẽdidũ: ſic vgo regia ignara viri accepit ſemẽ diuinũ: ⁊ accepit part⁹ ethereos viſcere.i.ventre ſuo virginali. Opus qđ cernis eſt celeſte: ⁊ tu datus es miniſter ⁊ cuſtos vtriq;.ſ.nato atq; parenti.i.matri: ſic honor matern⁹ manebit ſup.illeſ⁹: et fama.ſancte pudicitie manebit illeſa: neu: ideſt vt nõ vt quis.i.aliquis temerarius nõ auſit minari quicq̄ crudele: vcʒ lapidationẽ que adulteris infligebaẗ: ĩ caput illius.ſ.virgini vxoris tue (Si textus hʒ: q̄cq̄d dic q̄cq̄d ſup.eſt crudele) Adde q̄ deus vult iſtos ingreſſus.i.incarnationez ſuã a manib⁹ ſtygĩis.i.ſpiritib⁹ infernalib⁹: nã ipe venit debellaturus tartara ⁊ auernũ ardentẽ.i.ĩfernũ.ſ.pncipes tenebrarũ: occulto marte.i.ſecreto gñe belli (Enumerat ꝓ cõplures cauſas q̄re tradita ſit diua virgo mrĩmonio. Quarũ pria eſt: vt pceptorẽ ⁊ auxiliatorẽ in fuga ⁊ educatiõe filĩj habeat. Scđa vt nõ de adulterio cõuinceret ⁊ lapidaretur. Tertia vt myſteria incarnatiõis dñice lateret immũdos ſpũs qđ latuiſſe eos conſtat ex tentatione qua ſathan xp̄m in deſerto tentauit) Igiẗ tu liber his curis.i.ſollicitudinibus quas habuiſti de virgine deſerẽda: ne deſpice.i.

Virgo maria idõ data eſt vxor Joſeph vt euʒ haberet auxilia

ne contẽnas ſanctum os ⁊ dulce decus ⁊ venuſtos mores.i.venerabilẽ cõſpectum ⁊ decentes mores virginis.Incipe o inops mentis.i.rõnis expers ⁊ delire:incipe cognoſcere munus.i.beneficium placidi celi: ⁊ letare hoſpitio magni tonãtis.i.quia hoſpicio meruiſti ſuſcipere magnũ tonantem.i.filium dei altiſſimi.Tu referes ideſt reportabis hinc.i.ex hac re: dec⁹ eternũ:⁊ paras.i.acquiris hoc munere.i.ex hac hoſpitalitate tua:nomẽ immortale:⁊ acquiris partem olympi:ideſt celi.Crede ſi des eſt grata deo:nã q: abraamus credidit deo vltro.i.ſpõte ſua ipſe eſt princeps ⁊ auctor veſtri generis.ſ.hebreoꝝ.(Melius legit̃ veſtri q̃ noſtri.Non eñ per fidẽ angeloꝝ princeps euaſit:ſed hominuꝫ)Nil.i.nulla res auertit magis celſi.i.celeſtes:ab amore telluris.i. terrigenarum q̃ ſcel⁹ mentis ingrate.i.ingratitudinis:q̃ corde maligno nullo.i.nõ vllo non dignatur.i.proſequitur:aut dignũ cenſet auctorem muneris. i.tãti beneficii quo maius excogitari nequit:vllo honore.i.cultu:⁊ ꝓpterea graue fatum.i.exitiũ inſtat.i.imminet finibus ſolymis(q: ſcꝫ cognoſcere noluerunt redemptorẽ iſrael.In ꝓpria eñ venit ⁊ ſui eum nõ receperunt)Nam ipſi neq̃ dabunt numinibus futuris.i.in terris apparituris vota pro donis impẽſis.ſ.ex incarnatiõe filij diuini.Aut ſic.Nã neq̃ dabũt numinibus.i.celeſtibus.ſ.ſancte trinitati vlla vota ꝓ donis futuris.i.q̃ futura ſperent:ſꝫ dira.i.execranda incuria.ſ.negligentia ⁊ accidia:⁊ ſtupor.i.hebetudo mentis obtuſe:compellet turbas leues.i.incõſtantes ⁊ futiles:texere.i.cõfingere commẽta ⁊ dolos:⁊ mouere nephãdam fraudem.ſ.in chriſtum quem futurũ mentientur.Tu petes celum ⁊ ſuperos:multo ante ſup.q̃ hec fiant:q: vidimus.i.puidimus et predeſtinauimus tibi edem.i.manſionem beatam inter cetus virgineos.Infelix ſup.erit quicunq̃ producet dies.ſ.vite ſue:in.i.vſq̃ ad illud exitiuꝫ i.deſtructionẽ hieruſalem ⁊ exterminium iudeorũ:⁊ cui fata.i.ꝓordinationes aut permiſſiones diuine:aut potius mors tantũ dilatatũ dabũt cernere tantas clades:quãte.ſ.a tito ⁊ veſpaſiano illate ſunt et a chriſto predicte ſunt cum videns ciuitatem fleret ſup illam ⁊c. Incendia troie phrygie.i.q̃ erat in phrygia celebrata.ſ.p Homerũ.Maronẽ.Neronẽ. ⁊ alios multos.⁊ ſtrepit⁹ numantini.i.qui erant cum ſcipio numantiã in hiſpania deleret:⁊ ruine lybice precipue carthaginis que ab aphricano diruta eſt:⁊ caſus.i.ruine ephyres.i.corinthi vrbis achaie (que pri⁹ ephyra ſeu ephyre dicta eſt)pulchre.i.exculte.erant enim precioſiſſima in ea vrbe edificia:⁊ ſumptuoſiſſime atq̃ pompoſiſſime illic victitabat. vbi ⁊ ſcorta pulcherrima inter q̃ lais famoſa eſt.vnde dictũ eſt.Nõ cuiuis datũ eſſe adire corinthũ.Erat illic eris atq̃ metalli varij ⁊ auri ⁊ argenti vis magna.vñ incendio vrbis ortũ eſt nouũ genus eris ex confuſione ſcilicet metallorum quod es corinthium vocabatur.vnde Vergilius georgi.ij.Illuſaſq̃ auro veſtes ephyreiaq̃ era ⁊c.⁊ bella thebana q̃ ſtatius deſcribit.⁊ planctus ſyracuſij.i.qui erãt in expurgatione ſyracuſarum vrbis florentiſſime in ſicilia iuxta pachinum promõtorium ſicilie q̃ a pompeio magno deſtructa:ſed ab auguſto inſtaurata fuit:⁊ q̃cq̃d mauors.i.deus belli hoc eſt bellum ipſum exercuit hactenus.i. vſq̃ ad hec tempora:ira ardenti:ideſt excandeſcentia animorum collatũ. i.cõparatum excidijs iſtis ſcilicet hieroſolymorum:putabitur mite ⁊ carẽs horrore:tam.i.intantum ſeua tempeſtas eſt futura: ſcilicet in iudeos. Deus armat in arcem ſolymaꝫ.i.ciuitatẽ hieruſalẽ:acies romanas.i.

torẽ i fuga ⁊ in educatione filij: ⁊ ne imputaretur de adulterio q̃ erat virgo pariturа ieſum.

Troia.

Numãtia

Ephyra q̃ ⁊ corinth⁹ dicitur vrbs achaie põpoſiſſima vñ precioſa vaſa corinthia appellantur

exercitus romanorum et parat abolere hoc genus ingenti tumultu. Ego exiſtens ille qui veni ibi quondam (conſuetius dicerem dudum: quia de paulo temporis) concubitus huius virginis porto e celo iſta noua nuncia. Angelus ſupple abiit his dictis: idest poſtq̄ hec dixerat: et iā prima lux: idest prima pars diei: luſtrans: idest inſpiciens et purgans thalamos rubentes leucothee. i. dee marine: que prius Ino dicta est et matura: ſed matutam nos et greci pro aurora ponimus: ſicut homerus leucotheam q̄ interpretatur alba dea: et hic author noſter ponit: leucothee ergo. i. aurore thalamos luſtrans ſiccabat nubila pallentia noctis. i. humiditatem nocturnam: et aſtrum veneris: idest lucifer emerſerat: iam ortum fuerat: aſtrum dico: quo gelidi rores veniunt in gramina. i. quo oriente ros decidit in gramina et quod predicens: idest prenuncians lumine ſcilicet ſuo phebum. i. ſolem reuertentem ſcilicet ab inferis ad ſuperos porrigit vmbras exiles. i. modicas que gloria: ſcilicet habere tantum luminis vt interpoſito corpore opaco vmbram faciat eſt conceſſa ſolum tribus: ſcilicet veneri: idest aſtro veneris: phebo: idest ſoli: atq̄ ſorori ipſius phebi: ſcilicet lune.

Leuco thea dea alba q̄ p aurora ſolet accipi.

Experrectus ioſeph

Joſeph cō uiuia.

Ornatus domus.

Que pueri mirant

Pōpaque mariā comitata cō ſtrepitu mu ſicē adhibuit.

Una ex mēſis diſcubito. rū ſqlis fuerit deſcribit.

¶ Talibus admonitus diſcuſſo membra ſopore
Explicat et largo ſenior conuiuia luxu
Accelerans cogit ciues: et gaudia totis
Leta ciet turbis: ſplendet domus: atria multa
Fronde virent: agiles curſant per tecta miniſtri
Dumq̄ aulea trahunt: et verſicoloria tectis
Uela ligant pueri ſimplex et garrula turba
Apparere procul pendentia brachia tanq̄
A torace cadent varios ſine pectore vultus
Et quaſi trunca virum mirantur corpora tolli
Ecce puellaris chorus: et venerabile matrum
Agmen adest: vehiturq̄ ſeni noua nupta marito
Nō tuba: nō cythare deerant: caua tibia cantus
Nunc phrygios: nūc meonios: nūc dorica verſat
Carmina: iucundo reſonat vicina plauſu
Diſcūbunt dapibuſq̄ fames vbi pulſa: miniſtri
Reliquias: et cruſta legunt: cryſtallina tollunt
Myrrhinaq̄ albētes maculas vbi purpura cingit
Uaſa corinthiacis crateribus emula: menſas

¶ Talibus admonitus proſequitur textū cō uiuium quod ioſeph poſtridie q̄ ſic admonitus erat celebrauit vxori ſue eiuſq̄ parentibus. Ordo eſt. Senior ſcilicet ioſeph admonitus talibus ſup. verbis angeli: explicat mēbra ſopore diſcuſſo: idest experrectus ſurgit: et ipſe accelerās: idest celeriter parās largo luxu: idest pompa et feſtiuitate ob aduentum coniugis cogit: idest conuocat ciues. i. vicinos ſuos: et ciet. i. excitat turbis totis. i. multitudini concinium et amicorum leta gaudia: domus ſplendet et atria virent multa frōde. Miniſtri agiles curſant p tecta: et dum miniſtri trahūt idest ſurſum ducunt aulea: et dum ligāt tectis vela vſicoloria: idest diuerſis colori-

Sublatis ſpoliant mantilibus: vna decore
Precipuo fuit: occiduus quā miſerat athlas
Littore de lybico citree de ſemine ſilue.
Hanc circundederant validis emblemata ſignis
In quibus elato ſternebat vulnere ſanſon
Allophylos: malamq̄ manu vibrabat onagri
Et latis raptos humeris cum cardine poſtes
In montis rapido curſu iuga ſumma ferebat
Miſſaq̄ per ſegetes oleaſq̄ incendia late
Nubem eructabant fumi celoq̄ volabant
Mellaq̄ percuſſi ſtillantia ab ore leonis
Paſcebant heroa: liquor de dentibus ibat
Plurimus: ⁊ ſitibunda viri ſaliebat in ora
Et ſeptēplicibus ſoluebat brachia vinclis
Ore tonans: oculis ardens: vultuq̄ tremendus:
Atq̄ oculis captus: dextra leuaq̄ columnas
Ruperat ⁊ fractis ruerat domus ardua tectis
Fulcra toreumatibus ſuberant tonata recuruis
Artis opus tyrie: prima hec ſpectacula diſcus
Obtulerat ſalibus paulatim ad ſeria ſermo
Flectitur: ⁊ perfecta patrum memoranda recurrit
Sermo erat antiqui ſenis inſperata voluptas
Et melior fortuna: orbem cui lumine frontem
Rettulit in lucem fellis medicamen aquoſi
Tempore quo primum ſurgebant menia rome
Et numa diuinos ritus ⁊ ſacra docebat.
Ut duce comperto iuuenis veniſſet in orbem
Cui nomen medea dedit: cum phaſidis agros
Theſſalaq̄ eſonide fugiſſet regna mariti.
Atq̄ vir octauus felici ſorte puellam

bus intertexta et picta acu pueri et ſimplex turba garrula: forte muliercularum mirant brachia pēdentia. ſ. illic depicta apparere procul tanq̄ ca egerint in dāt a toreac. i. pectore: ⁊ mirantur varios vultus tolli. i. eleuari ſine pectore: ⁊ mirantur ſculpta corpora virum. i. virorū tolli quaſi trūca. i. decurtata amputatis quibuſdā membris (priuſq̄ cū explicentur aulea dum partim videntur ⁊ partim occultantur imagines: videntur puerī mutile et imperfecte: nō tamen mutile erant q̄propter dixit apparere procul. Quod ſi de ſtatuis dixiſſet: potuiſſent re vera mutile et manſe dici: vt quarum partes vetuſtate excederent hec aūt nimis graphice poeta diſſerit: vt q̄ idipſum animaduertiſſe putet) Ecce chorus puellaris: ⁊ venerabile agmen matrū adeſt: et noua nupta vehitur. i. adducitur marito ſ. Joſeph: tuba ⁊ cythare non deerāt idest aderant ⁊ tybia caua. i. fiſtula verſat: idest tractat ⁊ cantat nunc. i. aliquādo: cātus phrygios. i. quales phryges canere ſolebant in tympanis ſcilicet et nunc: idest aliquando meonios i. lydios: ⁊ nunc. i. aliquando carmina do

Sāſon q̄ in mēſa pulcherrimis ſignis inſculptatur.
Judic.ca.xv.
E
Judic.ca.xvj.
A
Judic.ca.xv.
B
Judic.ca.xiiij.
Judic.ca.xv.
B
Judic.ca.xvj.
E
Fulcramē ſe qualia erant.
De thobia.
Tho.c.ij.
B
et cap.vj. et.xj.
C
Hic colligē q̄ tpe fuit thobias.
Tho.c.v.
Hec media eſt.
Sara raguelis filia.
Tho.c.vij
D

Duxit: ⁊ a medo diues remeabat arare
Queq; recedenti nate mandata parentes
Tradiderant inter lachrymas: iterataq; ſepe
Oſcula narrabant: ⁊ facto fine quierunt.

rica .i. athenienſia vi
Tho.c.x. cinſa: idest congrega
tio vicinorū reſonat
iocūdo plauſu. Diſcū
Imitatio bunt ſcilicet inuitati
Vergi. ⁊ vbi: idest poſtq̄ fa
mes ſup. eſt pulſa: id
eſt exempta dapibus .i. epulis miniſtri legūt reliquias ⁊ cruſta .i. micas
Cruſtum ⁊ fragmēta edulioꝝ. (Nam cruſtū in neutro eſt fragmentū rei comeſtibi
Cruſta lis vt panis aut placēte: ſʒ cruſta cruſte alterius rei: vt ſaxi aut parietis.)
⁊ tollūt ſup. vaſa criſtallina .i. ex criſtallo: aut mirrhina .i. ex mirrha: vbi
i. in quib᷒ purpura .i. rubicūdus color cingit maculas albētes .i. albas
appoſito: ieq; vaſa emula craterib᷒ .i. poculis corinthiacis .i. factis ex ere
Mirrhia corinthio. Mirrhina pocula primus romā induxit pōpeius: quib᷒ p̄ce
cium facit varietas colorū (vt atteſtatur Pli. lib. xxxvij. De his autē pocu
lis dicit Iuue. vñ hic locus ſumpt᷒ eſt ſaty. vj. Grandia tolluntur criſtalli
na maxima rurſus Mirrhina ⁊c.) et miniſtri ſpoliāt menſas mantilib᷒
ſublatis vna ſup. menſa fuit p̄cipuo decore .i. habēs p̄cipuū decorem
Menſa ci quem athlas occiduus .i. mons in mauritana inferiore miſerat de litto
trea. re lybico: de ſemine ſilue citree .i. de ligno citrino qđ illic plurimū naſcit̄
(vnde Mar. lib. xij. Accipe felices athlantica munera ſiluas. Aurea que
dederit dona: minora dabit.) Emblemata .i. celature varietatē interſe
Emble rentes (Nā emballo dr̄ interſero: vñ emblema opus varie inſculptū qđ
ma. ſipōtinus in parietib᷒ vermiculatū: in lignis ſegmētatū: ⁊ in pauimētis
teſſellatū vocandū cēſet: vñ hic ſegmēta interp̄tari poſſumus) circūde
derāt hāc .ſ. mēſam citreā varijs ſignis .i. figuris inſculptis: in quib᷒ ſan
ſon ſternebat .i. pſternebat allophilos .i. alienigenas: vt philiſtinos vul
nere claro aut illaro: ⁊ vibrabat manu .i. extēdebat in aera mutando ma
Onager. lam .i. maxillā onagri .i. aſini ſilueſtris (qui grece onagros dicit̄. Hiſto
ria aūt ex libro iudicū notiſſima eſt) Et ſanſon ferebat rapido .i. feſtino
curſu in ſumma iuga .i. ſummitatē montis qui erat iuxta hebron: vt dr̄
Iudi. xvj. Ferebat dico latis hūeris poſtes raptos cū cardine .i. ambas
porte fores cū poſtibus ſuis. Et incendia miſſa .ſ. a ſanſone per ſegetes ⁊
oleas eructabāt late nubē fumi: ⁊ volabāt celo .i. in celū. (Quia accepit
Sāſon trecētas vulpes caudaſq; earū iūxit ⁊ ad caudas faces ligauit in
medio: quas igne ſuccendēs dimiſit vt huc illucq; diſcurrerēt: q̄ ſtatim
pertexerūt in ſegetes philiſtinoꝝ: quib᷒ ſuccēſis ⁊ cōportate iā fruges: et
adhuc ſtantes in ſtipula cōcremate ſunt intm̄ vt vineas quoq; ⁊ oliueta
flāma cōſumeret. Iudi. xv.) Et mella ſtillātia ab ore leonis pcuſſi paſce
bāt heroa .ſ. ſanſonē) ptʒ Iudi. xiiij. ⁊ plurim᷒ liquor .ſ. aquaꝝ ibat de den
tibus .i. de maxilla aſini: ⁊ ſaliebat in ora ſitibūda viri .ſ. Sāſonis (vñ dr̄
Iudi. xv. Aperuit dñs molarē dentē in maxilla aſini ⁊ egreſſe ſunt ex eo
aque quib᷒ hauſtis refocillauit ſanſon ſpm̄ ⁊c.) et ſoluebat brachia vin
clis ſeptēplicibus .i. de ſeptē pilis cū licio factis: vt dr̄ ibidē .c. xvj. tonās
i. intonās ore: ⁊ ardēs oculis: ⁊ tremēdus vultu in qb᷒ oſtēdit̄ mira laus
celature aut potius ingenij poete. Atq; ipſe capt᷒ oculis .i. excecat᷒ (Sed
qui etiā natura ceci oculis capti dicunt̄. vñ Maro. Aut oculis capti fode
re cubilia talpe) ruperat dextra ⁊ leua .i. ſiniſtra: hoc eſt vtraq; manu co
lūnas ⁊ ardua domus (in qua .ſ. erāt p̄cipes philiſtinoꝝ) ruerat tectis

fractis (q: apprehēdens ambas colūnas q̄bus innitebat̃ domus: alterā q̄ earū dextera: ⁊ alterā leua tenēs: ait. Moriat̃ aīa mea cū philiſtijm: cōcuſſiſq̄ fortiter colūnis cecidit domus ſup oēs principes ⁊ cetera multitudinem qui ibi erāt. Judi. xvj.) Fulcra. i. ſuſtētacula a fulciēdo dicta: q̄bus aut lectus aut mēſa fulcit̃ ſuberāt. ſ. menſe tornata. i. torno facta: recurnis. i. in gyrū ductis torcumatibus. i. celaturis torno factis: nā toreuma dr̄ quodlibet opus torno factum. (appoſito: ic) opus artis tyrie. i. q̄le tyrij facere periti erāt diſcus. i. mēſa aut lanx citrea obtulit hec pˀma ſpectacula: ⁊ ſermo flectit̃ paulatim a ſalibus. i. facetis ⁊ iocūdis dictis ad ſeria ⁊ recurrit per facta memorāda. i. digna memoratu patrū. i. patriarcharū ⁊ maiorū. Sermo igitur erat inſperata voluptas antiqui ſenis. ſ. thobie: ⁊ melior fortuna eiuſdē cui medicamē fellis aquoſi. i. ex piſce extracti: retulit frontem orbā. i. priuatā lumine in lucē. i. reparauit viſum eiˀ: eo tpe quo menia prime rome: pro eo qḋ eſt menia prima rome aut prime rome nondū a ſenonibus gallis deſtructe ſurgebant: ⁊ numa ſcʒ pōpilius ſecūdus romanoꝝ rex religioſiſſimus docebat diuinos ritus ⁊ ſacra. Et ſmo erat vt. i. quō iuuenis. i. iunior thobias veniſſet duce cōperto. i. poſtq̄ angelū raphaelē in more hominis accinctū inuenerat in orbē. i. regionē cui medea dedit nomē. i. in mediā: hoc eſt in rages medorū vrbem: cum idest quādo ipſa fugiſſet agros phaſidis: idest illius fluuij regionis colchie qui inter amnes ponti clariſſimus eſt. Eſt etiam phaſis oppidum colchorū emporiū ⁊ regna theſſala. i. theſſalica mariti ſup. ſui iaſonis: eſonide. i. eſonis filij. Nota eſt hiſtoria. Nam medea ſoror circes ex eta ſeu oeta (vtroq̄ enim modo legitur.) Rege colchorū patris immanitatē execrata cū iaſone aureū vellus aſportante agros phaſidis fugit a cōſpectu. ſ. patris ⁊ mox iaſone creuſam creontis filiam ſuperducēte: repudiata in theſſaliā quoq̄ fugit in eā regionem que nunc media dicit̃ ab eius noīe cui tēpla plurima extruebant̃. Et vt. i. qualiter ipſe iuuenis ducit felici ſorte puellā. ſ. ſarā filiā raguelis exiſtēs octauus maritus: q: ſeptē viros qui eā per cōcupiſcentiā duxerāt demon prima nocte priuſq̄ eā cognoſcerent extinxerat: ⁊ quomodo iuuenis diues remeabat ab arate medo. i. fluuio medorū: ⁊ narrabāt que mādata dabāt parētes ſcʒ raguel ⁊ anna nate idest filie ſue recedēti. i. abeūti dabāt dico inter lachrymas ⁊ iterata oſcula (vnde habetur thobie. x. Et apprehendētes parentes filiā ſuā: oſculati ſunt eam ⁊ dimiſerūt ire: monētes eā honorare ſoceros: diligere maritū: regere familiā: gubernare domū: ⁊ ſeipſam irreprehenſibilem exhibere. Que omnia congrue recitabantur in matrimonio caſtorū: q: talia fere loquimur quales ſumus nam ex abundātia cordis os loquitur) Et ipſi loquentes: quieuerūt facto fine ſcʒ ſermonis de mādatis illis. Et ita eſt finis huius ſecundi libri: quomodo claudit̃ etiā tertius eneid. factoq̄ hoc fine quieuit.

Torcuma quodlibet ... no factū.

Phaſis fluuius et oppidum colchorū. vñ media ꝑ haſis et phaſias ē dicta.

Officia matrone.

¶ Finis ſecundi libri.

¶ Andree Laurentiui Serrani in tertium opus Parthenices Mariane. F. Baptiſte Mantuani. C. deſcriptio.

¶ Cur bethleem tetigere: caua ſub rupe tonantem

Excepit virgo: quem mox paſtoria pubes

¶ Tertium parthenices deſcribit Laurenti. aretius q̄ res tāta dici poſſit: vt bethleē

Uiſit: ⁊ auguſto monſtrat tyburtia: reges
Dona ferunt: claram it cum donis nypha ſionem
Iuſſa pharon cū prole petit: quam veſte decoram.
Nazareth inde refert: tetricis at in ede magiſtris
Immixtum inuenit: patulo quē fuſte reuinctum
Surgentēꝙ videt: ſe ſcandentemꝙ ethera mater
Affuit ignivomis linguis: que nacta ſenectam
Fratribus (vt voluit) viſis ſuper aſtra volauit.

tetigere: ex edicto ceſari i bethleē Ioſeph ⁊ Maria venerūt: nā Auguſtus rerū dn̄s regna oppida ⁊ ipſos indigenas redigi in ſcriptis mādarat: hic veterē patriā, dauidis ioſeph cum conſorte grani bethleemica regna petebat. caua ſub rupe tonantem excepit virgo vt a diuerſoriis vrbanis repulſa ad cauatā rupem diuertit peperit. hic. Quom ſubito matris clauſa puer editus aluo Expulit vmbroſam celeſti lumine noctē. ⁊ Iā leuis ⁊ partu nullos experta labores Suſtulit infantē virgo. Paſtoria pubes: paſtorū multitudo. Uiſit: ab angelo moniti paſtores puerū natū viſunt. hic. Tū quoꝙ montanis letū paſtoribus agmen. Diuorū appares regem clamauit olympi querite. Et auguſto mōſtrat tiburtia. Sibylla tyburtina auguſto ceſari in circulo Mariā tenētē puerū patefecit. Ille puer deus eſt (inquit) tu deſine ceſar. Uelle coli. Reges dona ferunt. Tres magi ab oriēte ad puerū ab ſtella ducti venerūt ferentes munera. hic. Quō nouus eoo criniti ſideris ardor. Mouit ab orbe magos. Clarā it. vt purificaret̄ hui⁹ rei nō indigna ꝟgo. Hieruſalē petiuit eo loco. Iāꝙ quater decies croceos titonia cōiux. ⁊ Regia poſt partum virgo ⁊c. Iuſſa pharon admonit⁹ ab angelo ioſeph Mariā cū puero in egyptū traduxit vt herodis ſeuitiā effugeret. hic. Subtrahe venturo puerū matremꝙ periclo. Et pete negligenas. Quā veſte decoram. Fecit in egypto mater veſtem puero cum primū dulces infans proferret loquelas ⁊ poſt Mater ei tunicas habiles ordita. Nazareth inde refert: rediit ex egypto in galileā mater ab angelo monita. hic. Iā ſeuus herodes fato ſublat⁹ ad vndā Raptus erat ſtygiā ⁊c. Tetricis at in ede: nam cum a tēplo redirent parentes. Puer ſubito ſeſe abdidit vmbra noctis: ⁊ poſt tertia lux aderat ⁊c. Patulo quē fuſte reuinctum. In cruce pendentē ac clauis fixū. Sub iniquo iudice tandem damnatū fixere cruci quem pallida mater contemplata diu ſtetit. Surgentꝙ videt: vt primū eū ſurrexit ſe matri obtulit. Poſt lōgos tandē gemitus poſt funera. Prima reſurgentem videt. Scandentēꝙ ethera. Cum in dextrā dei patris aſcendit ipſa aderat eū nube de⁹ circundatus alba. Iuit in ethera ſociis mirantibus arcē. Affuit ignivomis Et quom flāmifere venit ſub imagine lingue ſpūs. Que nacta ſenectā: ꝗ vt ad ſenectutē veni Fratribus apl'is vt voluit. Petiit eū a filio vt apoſtolos videret añꝙ moreret̄: dicit eū. Sed tū añ tuos ⁊c. Sup aſtra volauit: hic. Ipſa ſinu matrē ꝑles complexa per altos. Etherios tract⁹ iuxtaꝙ paternū ad leuā ſoliū ſublimi in ſede locauit Qua ꝑfruamur ꝑ eum qui viuit ⁊ regnat ꝑ infinita ſecula. Hec ſunt que in argu. dicere placuit vt ſciret lector quibus queꝙ reſponderent.

¶ F. Baptiſte Mantuani Carmelite theolo. Parthe. Mariane Liber .ii.

Iam mare: iam tellus italo perterrita marte:
Ceſaris imperium: romanaque iura ferebat.
Pax erat: et dominum late placuerat orbem
Tuta quies: nunſque litui: non arma ſonabant.
Et ſua bifrontem claudebant limina ianum.
Nudus in herbiſecam redigebat martia falcem
Arma faber: ſegnes fodiebant enſibus agros
Iam marius cimbros: rhenique ſubegerat arua
Iulius audaces araris: rhodanique colonos.
Emathium paulus regem: grecoſque loquaces
Duxerat inſigni capitolia ad alta triumpho
Heſperia: mauros numidas: lybiamque potentem
Scipiade: magnus nilum: ſyriamque: arabeſque
Hircanoſque ſinus: et pontica regna: fretumque.
Quod phryges: et cilicum diſiungit ab hellade campos
Vicerat euandri collem metuebat olympus.
Et tyberim magno pater ennoſigeus honore
Suſcipiens inter nymphas: et numina ponti
Ducebat ſeptum: celebrique in ſede locabat.
Leta ceres agris cultum referebat: et altum
Fumabant preſſo robuſti vomere tauri
Auguſtus rerum dominus regna: oppida: et ipſos
Indigenas redigi inſcriptis mandarat: et ibant
Ceſareis omnes cenſum nomenque daturi
Preſidibus: veterem patria dauidis ioſeph
Cum conſorte graui bethleemica regna petebat.

Iam mare iam tellus. Proſecuturus iam permiſſa in proemio ſacri miracula partus .i. natiuitatē dominicā: ingreditur ſecundum cap. euāgelij diui luce in cuius principio dicitur. Et factum eſt in diebus illis: exijt edictum a ceſare auguſto vt deſcriberetur vniuerſus orbis etc. Occaſione cuius oſtendit poeta totum fere orbē tunc paruiſſe romano imperio recitās quibus ducibus et auſpicibus plurime regiōes imperio romano ſubiecte ſint. Ordo igitur eſt. Iā .i. in diebus illis quibus ea que prius dixi acta ſunt: mare ſup. perterritū .i. gēs in mari verſari ſolita: et tellus iam perterrita marte italo .i. potētia et felicitate bellica italorū ferebat .i. patiebatur et ſuſtinebat imperiū ceſaris .ſ. octauij auguſti et iura romana. pax erat ſup. iā in illis diebus: et quies tuta placauerat ſeu pacauerat (ſicut in buc. Pacatumque reget patrijs virtutibus orbē) .i. in cōcordiam et trāquillitatē poſt bellorū inteſtinorū tumultus reduxerat orbē dominū .ſ. ab auguſto. litui .i. tube incurue in morē litui qui ē baculus auguralis: ſunt autē clariſōe: nuſque .i. nō ſonabāt vſque ſup. ad bellū: ſciēdū et arma nō ſonabāt (Pulchrior cēt repetitio ſi dixiſſet: nuſque arma ſonabāt) et Ianū bifrōtē .i.

Ut ad domini cam natiuitatem veniat primo deſcribit vt pax per orbē terrarum eſſet.

Janbs.

greci loquaces:

duas frõtes habērē: qui ſolus de ſuperis añ retroqꝫ videt: ſua limina .i.
ꝓpria ipſiꝰ tēpli claudebāt. Or: ꝑnoīa extra demōſtratiōem ⁊ relationē
caſſa ſunt ⁊ vana: authore grāmatico: nec relatiuū ſine añte ꝯſtitui recte
pōt. ꝓpoſui accuſatiuū ianū ꝗ tñ a parte poſteriori regit̄ vt relatiuū ſua
locū haberet in cōſtructiōe. Sane piſo in annalibꝰ ſcribit edificatū tem
plū a Numa pōpilio inter romanū Boariūqꝫ forū Jano gemino fuiſſe: ⁊
ab eo inſtitutū vt eius porta clauſa pacē: apta bellū ſignificaret. Clauſa
añt eſt ter. Primo tpe ipſius nume. Scdo in primo bello punico a luctatio finito. Tertio ſub auguſto finitis bellis ciuilibus: cuius hic mentio
fit. ⁊. j. enei. cū dr. Claudent̄ belli porte ⁊c. Faber. ſ. ferrariꝰ nudus. i. nudatꝰ ad fabrilia officia: redigebat arma martia. i. bellica in falcē. i. cultrū
icuruū herbiſecā. i. herbā ſecātē ⁊ metentē. Sane ⁊ falx ſecat ⁊ hō: vñ feniſece apō ꝑſiū ſunt meſſores vbi dicit. Feniſece pingues vitiarūt vnguine pultes. cōtrariū añt factū ꝯquerit̄ ꝟgi. ſup. ipa bella ciuilia dicens in
fine ꝑmi geor. Squallēt abductis arua colonis. Et curue rigidū falces
cōflant̄ in enſem) ⁊ ſup. coloni fodiebāt agros ſegnes. i. q̄etos: aut potiꝰ
coloni ſegnes. i. reſides: ⁊ ſine martio calore quodāmō torpentes. vñ dr
vj. eñ. reſideſqꝫ mouebit Tulliꝰ in arma viros. Segnes ergo coloni fodiebāt agros enſibꝰ ꝯflatis. ſ. in marras ⁊ bidētes. Marius. ſ. priſcus ſubegerat iā cymbros ꝑplos illos germanie ⁊ arua rheni. i. accolas rheni fluuij
inter galliā ⁊ theutoniā ſeu germaniā fluētis. De hoc ſic pli. de viris illuſtribus. Caius Mariꝰ ſepties cōſul arpinas: humili loco natꝰ: ꝑmis honoribꝰ ꝑ ordinē functus legatus metello in numidia criminādo ꝯſulatū
adeptꝰ Jugurthā captū añ currū egit. In ꝑimū annū ꝯſul vltro factus
Cymbros in gallia apud aquas ſextias theutonas in italia in cāpo ſaudio vicit deqꝫ his triūphauit ⁊c. Julius. ſ. ceſar ſubegerat audaces celonos araris ⁊ rhodani. i. gallie lugdunenſis ſeu narbonēſis: nā lugdunū
ad cōfluentū araris ꝗ ſagona nūc dr: ⁊ rhodani ſitū eſt. De bellis añt ceſaris in gallia extāt cōmētaria eiꝰ. Paulus. ſ. emiliꝰ ſubegerat regē emanū. i. macedonicū: nā ea loca theſſalie macedones poſtea habitauerūt: ⁊
duxerat grecos loquaces. i. ſe in hiſtorijs vltra verū iactātes. vñ eſt illud
Juue. Et ꝗcꝗd grecia mēdax audet in hiſto. hinc etiā illud Oui. Grecia facundū ſꝫ male forte genus. Duxerat inquā ad alta capitolia inſigni triūpho. vñ pli. ibidē Luciꝰ emilius paulus filiꝰ eius ꝗ apud cānas cecidit:
ꝑmo cōſulatu quē poſt tres repulſas adeptus erat de liguribus triūphauit. Iterū cōſul ꝑſem philippi filiū regē macedonū apud Samotrachas
cepit quē victū fleuit ⁊ aſſidere ſibi iuſſit. tñ i triūphū duxit. Scipiade. i.
ſcipiōes duo. ſ. aphricanus ⁊ numātius ſubegerāt. ſup. heſperiā. i. hiſpaniā vbi numantiā dele ⁊it alter ⁊ mauros: ⁊ numidas ꝑplos in aphrica:
⁊ lybiā potentē in qua aphricanus carthaginē deleuit. De his late idē
Pliniꝰ ſic diſſerit Publius ſcipio ⁊ virtutibꝰ noīatus aphricanus. Jouis
filius creditus. Nā anteꝙ̄ cōciperet̄ ſerpēs in lecto m̄ris eius apparuit
⁊ ipſi paruulo draco circūfuſus nihil nocuit. In capitoliū intēpeſta nocte euntē nūꝙ̄ canes latrauerūt. Nec hic ꝗcꝙ̄ prius cepit ꝙ̄ i cella Jouis
diutiſſime ſediſſet: quaſi diuinā mentē accepiſſet decē et octo annoꝝ patrē apud Ticinū ſingulari virtute ſeruauit. Clade cānenſi nobiliſſimos
iuuenes italiā deſerere cupiētes ſua auctoritate cōpeſcuit. Reliꝗas incolumes ꝑ media hoſtiū caſtra canuſiū ꝑduxit. Uigintiquatuor annorum
pretor in hiſpaniā miſſus Carthaginē qua die venit: cepit Uirginez pul-

Marginal notes:

pronomia extra demōſtrationem ⁊ relationē vana ſunt et caſſa.

Jani templū cuius porta clauſa pacē: et apta bellum deſignabat.

Marius.

Aq̄ ſextie i prouincia ſunt.

Arar.

Rhodanꝰ

Greci mēdaces.

Paulꝰ emilius.

Scipio aphricanꝰ.

Acerrimā ad cuius aſpectū concurrebatur ad ſe venit adduci patriꝙ eiꝰ
ſpōſoꝛ aſtitit Haſdrubalē ⁊ magonē fr̄es hannibalis hiſpania expulit
Amicitiam cū ſiphace mauroꝝ rege cōiunxit. Maſſiniſſem in ſocietatē Maſſiniſ-
recepit. Victoꝛ domū regreſſus cōſul ante annos factus cōcedēte colle- ſa vicerez.
ga in aphꝛicā claſſe traiecit: haſdrubalis ⁊ ſiphacis caſtra vna nocte pru i. breui ſu-
pit. Reuocatum ex italia hannibalem ſuperauit. Victis carthaginēſibꝰ perat maſ
leges impoſuit. Bello anthiochi legatus fratri fuit captū filiuz gratis re ſiniſſa ſi-
cepit. A petilio altero tribuno plebis; repertū darū accuſatus librū rōnuz phace.
in cōſpectu populi ſcidit. Hac die inquit carthaginē vici: quaſi bonum
factum in capitolium eamus: ⁊ diis ſupplicemus. Inde in volūtariū exi
lium cōceſſit: vbi reliquam egit etatē. Moriēs ab vxoꝛe petijt ne coꝛpus
ſuum romā referretur. Idem de publio ſcipione emiliano macedonici Scipio
filio a ſcipione aphꝛicano adoptato dicit ibidem ꝙ cū edilitatem peteret minoꝛ nu
ante omnes conſul vltro factus carthaginē intra ſex mēſes deleuit. Nu- mātinus.
mantiaz in hiſpania coꝛrecta pꝛius militū diſciplina fame vicit hinc nu
mantinus dictus ⁊c.) Magnꝰ ſcilicet pompeius: vicerat nilū. i. egyptuz Pōpeius
⁊ ſyꝛiem ⁊ arabes: id eſt arabiā: ⁊ ſinus hircanos: id eſt mare hircanum: ⁊ magnus.
regna pontica: id eſt pontū: ⁊ fretum: id eſt mare quod diſiungit phꝛiges
et campos: ciliciū. i. ciliciam ab hellade: id eſt grecia: ⁊ q̄ ab hellene deu-
callionis filio nomē accepit (declinatur aūt hellas huiꝰ helladis vel hel
lados ⁊c.) De hoc idē Plinius ſic Cneus inq̄t pōpeiꝰ magnꝰ ciuili bello
Sylle partes ſecutꝰ ita vt ab eo maxime diligeretur ſicilliā ſine bello p-
ſcriptis recepit. Numidiā hiarbe ereptā Maſſiniſſe reſtituit. Vigeſimo
ſexto anno natꝰ triumphauit. Lepidum acta ſylle reſcindere volētē pꝛi-
uatus italia abꝛogauit. Pretoꝛ in hyſpaniā pꝛoconſul miſſus ſertoꝛiū vi
cit: mox piratas intra quadrageſimū diem ſubegit. Tigranē ad deditio
nem Mithꝛidatem ad venenū compulit. deinde mira felicitate rerum
in ſeptētrione: albanos: colchos: enochios: caſpios: hiberos: nūc in oꝛiē
te parthos: arabes: atꝙ iudeos cū magno ſui terroꝛe penetrauit. Pꝛi-
mus in hircanum rubꝛū ⁊ arabicū mare vſꝙ peruenit. Mox diuiſo oꝛ-
bis imperio cū Craſſus ſyꝛiā: Ceſar galliam: pompeius vꝛbem obtine-
ret: poſt cedem craſſi ceſarem dimittere exercitium iuſſit. Cuius infeſto
aduentu vꝛbe pulſus: in pharſalia victꝰ ad ptolomeū alexandrie regem
fugit. Huiꝰ latꝰ ſub oculis vxoꝛis ⁊ liberoꝝ a ſeptimo ptolomei pꝛefecto
mucrone confoſſum eſt. Iamꝙ defuncti caput gladio pꝛeciſſuz vſꝙ ad ea
tēpoꝛa fuerat ignoꝛatum. Truncus nilo iactatus a Seruio Codro rogo
inuſtus humatuſꝙ eſt inſcribēte ſepulchꝛo. Hic poſitꝰ eſt magnus pom
peius. Caput ab achilla ptolomei ſatellite egyptio velamine inuolutum
cū annulo Ceſari pꝛeſentatū eſt. Qui nō ꝯtinēs lachꝛymas illō plurimis
⁊ pꝛecioſiſſimis odoꝛibꝰ cremādū curauit. hec ille. Ut vero ad authoꝛem
noſtrū redeā graphice ad modū dicit euādri collem metuebat olympus.
Nā olympus vt pꝛius diximus pꝛo celo celebꝛatur ſed in ĩis locis in qui-
bus memoꝛatur iā romana olympus arma foꝛmidini erant. Collez aūt
euādri: pallanteū: intelligimꝰ de quo. viij. eneid. de carmente dicitur. Va
tis fatidice cecinit que pꝛima futuros Eneadas magnos ⁊ nobile pal-
lanteū. Ac paulo poſt. Talibus inter ſe dictis ad tecta ſubibāt. Pauperis
euādri: ⁊ iterū. Aude hoſpes contēnere opes ⁊ te q̄z dignū. Finge deo re-
buſꝙ veni nō aſper egenis ⁊c. Quia ergo his collis vbi nunc roma eſt tē Colis
poꝛe euādri arcadis humilis erat ⁊ par ū ſublimis reſpectu olympi: nul- euandri.

tam oſtendit poeta rerum mutationem dicēs olympus metueret colles euādri. (Ennoſigeus aūt neptunus eſt dictus apo tou enein ten gaiam idest a concutiendo terrā aut potius ab enoſis ⁊ gaia ſane grece per vnū n ſcriberetur q: (enoſis) .i. cōcuſſio vnico n ſcribitur: ſed metri cauſa geminaī interdū apud grecos ſicut ⁊ noſtros. vnde Iuue. ſaty. x. Ipſuz cō pedibus qui vincerat ennoſigeū) Sed ad ordinē reuertamur. Magn⁹. ſ. Gneus pōpeius (vbi hoc addā Gneus ⁊ Caius ſcribi: ſʒ Gneus ⁊ Gaius proferri) vicerat nilum: idest egyptuʒ quā nilus perfluit: ⁊ ſyriam et arabes ⁊ ſinus hyrcanos: idest mare hyrcanū: et regna pōtica. i. inſulas vicinas ponto: videlicet albaniam colchiam enochiā caſpiā ⁊ hiberiaʒ ſicut et pontū vbi mithridatē vicerat: ⁊ fretū. i. mare quod diſiungit phryges idest phrygiā in q̄ troia erat ⁊ campos cylicum. i. ciliciam: ab hellade. i. grecia: quia primus in hyrcanum rubrūʒ: ⁊ arabicū mare vſq₃ peruenit.

Olympus mons macedonie ſeu theſſalie eminētiſſim⁹: iō nōnūq₃ celum cui mons ille altitudinē videt emulari olympū apellamus.

Olympus mons ille macedonie ſeu theſſalie nominatiſſimus q̄ pro celo accipi ſolet metuebat collem euandri. i. quā euander olim habitauerat: et in quo iam roma erat: ⁊ ennoſigeus. i. neptunus: pater ſcʒ rerum: quia ſm̄ thaletem mileſium omnia ex humore procreantur. vnde Verg. geor. iiij. Oceanumq₃ patrem rerum. vocat autem eum patrē: vel q: tunc pro patre habitus erat: vel q: reuera phiſice pater dici poteſt: eo q̄ ſine humore nō fiat naturalis rerū productio: q̄uis de⁹ etiā nature pater ſit Eſt aūt ennoſigeus. i. neptun⁹ ſeu occeanus: hoc eſt mare magnū: pater tyberis ⁊ aliorū fluuiorū: q: omnes naſcuntur ex ipſo ⁊ reuertanī in ipſū Pater ergo fluuiorū ennoſige⁹. i. mare magnū ſuſcipiēs tyberim: ſcilicet deum fluminis italici romā perfluētis: hoc eſt ipm̄ fluuiū: ſup. cum magno honore: ducebat ipſum ſceptū. i. circūuolutum ⁊ ſtipatū inter nymphas ⁊ numina ſup. reliq̄ pōti. i. maris (Thybris em̄ pro deo habit⁹ eſt eius fluuij q̄ ab eo denoīabaī: vñ per fictionē poeticam dicit poeta cum honorifice ſuſceptū ab oceano ſeu neptuno qui nympharū ⁊ deoruʒ marinorū ac fluuiorū pater eſt ſignificans eos q̄ per thybrim mare ingreſſi ſunt: videlicet romanos mari ⁊ terre dñatos: ⁊ locabat ipſum in celebri ſede: q: magnū erat eius ⁊ accolarū nomē. Ceres. i. dea frumēti. i. cultura agrorū: leta: ſcʒ de pace: tā lōga ſub q̄ terra coli potuit: referebat cultū ſup. agroꝝ qui pri⁹ ſquallebāt traductis colonis. Et tauri robuſti fumabāt. i. fumū emittebāt: ⁊ hoc vomere p̄ſſo altū. i. alte: hoc eſt profunde in terrā: aut fumabāt altū. i. emittebāt fumū anhelitus in altū. Auguſtus dñs rerū (ſic. i. enei. Romanos rerū dños gentēq₃ togataʒ) q: aūt nō dicit quarū rerū intelligimus oim̄. i. monarcha mūdi mandarat regna et oppida ⁊ ipſos indigenas. i. inde hoc eſt ex ſuis quoſq₃ locis genitos: redigi in ſcriptis. i. vt deſc iberetur vniuerſus orbis: ⁊ oēs ibāt daturi. i. vt darēt p̄ſidib⁹ ceſareis. i. a ceſare Auguſto conſtitutis cenſum. i. tributum ⁊ nomē ſcʒ proprium. Ioſeph petebat cum conſorte. i. cōiuge marigraui. i. pregnante veterē patriam dauidis: q: ⁊ ipſe erat de domo et patria dauidis appoſitore regna bethleemica. i. que patria dauidis erat bethleem. Vbi chriſtū naſci in prophetijs erat. Quocirca que caſu nobis euenire videntur: ab alta prouidentia dei dependent.

Docet q̄ multi in bethleem ꝯuenerūt.

¶ Iāq₃ ſuburbanas ⁊c. Pergit inſtitutuʒ ſuū oſtēdens cuʒ non eſſet locus in diuerſo

¶ Iamq₃ ſuburbanas edes: intrarat: ⁊ vrbem
Turba freqn̄ēs cōplebat: erant plena oīa multo

Hoſpite:⁊ ingenti ſtrepitu:plene𝔮 ſonabant
Confuſo clamore domus:promiſcua vulgi.
Congeries atra ſub apertis nocte iacebat
Porticibus:nullo𝔮 tegi vagus aduena tecto
Jam poterat ſicut populo cum maximus omni
Pollicitus veniam ſcelerum poſt quina ſacerdos
Luſtra vocat turbas romana in templa fideles
Propterea exceſi montis ſub rupe cauata
Ligna ſenex ramoſa ferens ex arbore ceſa
Paruula congeſto fixit preſepia feno.
Et circuz iumenta locans:aſinum𝔮 bouem𝔮
Fraxinea ſtrauit ſaxoſa cubilia fronde.
Fomite𝔮 appoſito circū:de marmore flammas.
Excutit:⁊ claris noctem fugat ignibus atram
Bina𝔮 ſaxa vie lapidoſo ex aggere vellens.
Pronus humi duo ſcanna breuē cōuoluit in vſuz
Admota𝔮 vxore focis ſtridentia poſt𝔮
Ligna diu lachrymas:nebula𝔮 humēte vapores
Eiicere graues oculis:⁊ libera pulſis
Undi𝔮 flamma micat fumis:ſpelea ligato.
Claudit ⁊ hibernum prohibet velamine frigus
Mox inopem e dorſo cenam deportat aſelli.
Cantharus ⁊ pace cereris cum frugibus vue
Carica iuglandes:⁊ cum cariotide mala
Et ſilique dulces:⁊ parui caſeus orbis.
Delitie ruris nocturne hec pabula menſe

rio quo Joſeph loca- uit coniugē pregnātē i ſtabulo graphice ad modum omnia et di lucide deſcribent. Ordo igitur eſt. Joſeph ſup.intrarat ia: edes ſuburbanas.i.q̄ erāt i ſuburbio.i.vico.an te porta vrbis bethleē ⁊ frequēs turba com plebat vrbem:omnia ſcil: diuerſoria.hoc ē hoſpitia et caupone: ac domus mercennaria erāt plena multo hoſpite ⁊ ingenti ſtre pitu:et domus plene ſonabant cōfuſo cla- more. Cōgeries vul- gi pmiſcua.i.mixtim do ppli ɔfuſa vndi𝔮 ɔgeſta iacebat(aut ia cebāt vt ſit ɔgruitas i reb' ppē nomē collec- tiuū)atra.i.tenebro ſa nocte ſub aptis por ticib':ideſt deambu- lacris ante fores ma gnaꝝ domuū ⁊ aduc- na vagus.i.q̄ vagaba tur querēs diuerſoriū nullo:ideſt non vllo: nō poterat iā tegi vllo tecto. i.ne𝔮 i portico ne𝔮 in domo. Sicut cum maximus ſacer dos.i.ſummus pōti- fex:pollicitus omī po pulo veniā ſcelerū. i. abſolutionē a culpa ⁊ a pena.poſt quina lu ſtra:ideſt viginti𝔮n𝔮 annos(q: nūc q̄nto ⁊ vigeſimo q̄: anno annus iubileus celebratur:cōſuetus ex antiquo inſti- tuto q̄nquageſimo quo𝔮 celebrari(vocat fideles turbas in tēpla roma na.i.ſicut rome pſterni ſolēt ſub iubileo xpiani.Et ppterea ſenex. ſ.Jo- ſeph:ferēs ligna ceſa ex arbore ramoſa fixit ſub rupe cauata mōtis exceſi abſumpti ⁊ cauati vetuſtate(vt de antro chironis dicit Statius achil.j.

Ut Joſeph cū maria recipi non potuerit.

Compara tio ex iubi leo.

Ut inrupē diuerterit deſcribit.

Focus para tū ioſeph vi ignē ex- citet.

Cena Jo- ſeph. q̄re- nuis.

pars exhauſta manu partē ſua ſuperat etas)fixit dico puula p͛ſepia:⁊ hoc feno cōgeſto ad vſum.ſ.aſini ⁊ bouis quos ſecū duxerat(Sūt tñ va rie de caſa dñi ſentētie dicētibus ꝙ buſdā dirutā fere fuiſſe ⁊ cūctis patē tē:neqꝫ aſinū ac bouē ⁊ Joſeph fuiſſe:ſꝫ pauperū:qui ſtabulū ꝓpꝛiū nō habebāt(⁊ ipſe lncās circum iumenta.ſ.aſinū ⁊ bouē ſtrauit cubilia ſa roſa fronde fraxinea:que oblonga eſt ⁊ dura ita vt in illud tpˢ perduraſ ſe ſub arboꝛibꝰ nō oīno negaueris:ꝗuis ſub illis nimbus quas poſtea memoꝛabit non facile repperieris:⁊ excutit de marmoꝛe.i.lapide duro (Uer.dicit enei.i.Ac ꝓmū ſilicis ſcītillam excudit achates. Suſcepitqꝫ ignē folījs atqꝫ arida circū Nutrimēta dedit rapuitqꝫ in fomite flāmā) flāmas.i.ignē appoſito fomite.i.nutrimento quo cito foueaſ(ſolet aūt fieri ex lintheo ſemiuſto atqꝫ extincto)⁊ fugat claris ignibꝰ atraꝫ noctē (bouū antitheton)⁊ vellēs.i.euellens ⁊ excerpens:bina.i.duo vł vtra qꝫ manu ſata:ex aggere.i.ſummitate aut margine vie lapidoſo.i.pleno lapidū:ipſe ꝓnus.i.inclinatus humi.i.ſuper terrā:conuoluit in bꝛeuē. i.parū duraturū vſum duo ſcāna ⁊ vxoꝛe admota focis:poſtꝙ ligna ſtri dentia.i.crepitātia ꝓpter viriditatē ciecere diu lachꝛymas.i.guttas hu moꝛū aut fumū.vñ lachꝛyme aſſiſtētibus oꝛte ſunt:⁊ vapoꝛes.i. fumos graues.i.moleſtos oculis:⁊ hoc nebula.i.fumo nebuloſo humēte.i.hu miditatē generāte:⁊ poſtꝙ flāma micat.i.reſplēdet:⁊ hoc fumis pulſis vndiqꝫ:ipſe claudit ſpelea.i.antrū illud ſpelūce ſimile.⁊ ꝓhibet.i.arcet ⁊ ꝓcul habet frigus hybernū.i.hyemale:velamine ligato.ſ.in circuitu: cōtra rimas:ipſe depoꝛtabat mox e doꝛſo aſelli inopē.i.modicam cenā Nā hec.ſ.Cātharꝰ.i.vas vinariū fictile ⁊ vue paſſe(vulgꝰ racemos vo cat exiccatos)cū frugibꝰ cereris.i.cū pane.Carica ſup.ficꝰ a loco dicta ꝙ optime ſiccaſ(vñ ficus aridas caricas vulgo appellāt)⁊ iuglādes.i.io uis glādes.ſ.nuces vulgares:⁊ caſeꝰ parui oꝛbis.i.pui ābitꝰ:hoc eſt mo dicus:appoſitoꝛie:delitie ruris ideſt ꝙ oīa ruſtici habent in delitījs.hec inquā fuerūt ſup.pabula nocturne menſe.i.cene ioſeph ⁊ cōiugis eius videlicet intemerate virginis marie:regis omnium puerpere.

P͛ſepe dñi quale fuerit vide hieronymum in epiſtola ad paulaꝫ ⁊ euſtochium.

Qualia ſepius inter cōiuges ſiunt colloquia talia habuerūt ioſeph et maria. Quā ſollicite mariā Joſeph cu rarit.

Ut dapibus ſedata fames.Deſcribit ſa cri miracula partus interſerens docte ad modum atqꝫ diſerte hyemis deſcriptionē Oꝛdo eſt.Ut.i. poſtꝙ fames.ſ.ioſeph ⁊ ma rie:ſedata ſup.erat da pibus.Bene dicit ſe data:q: ad ſaturitatē vſqꝫ non edebant ne qꝫ ad voluptatem: ſꝫ ad neceſſitatē ⁊ tpoꝛe caſte viuentes. Collo quiū.i.ſermo mutuꝰ ſubījt.i. ſubſecutus ē de tēpoꝛe partus:vt.i poſtꝙ conſtitit:⁊ideſt

Ut dapibus ſedata fames:de tempoꝛe partus
Colloquium ſubījt nonum iam currere menſem
Nataliſqꝫ inſtare dies vt conſtitit:oꝛant
Ante graueſcentem ne:ſarcina deſerat aluum
Quā patrium limen repetant:notoſqꝫ penates
Propterea tarde quantum valuere ſenecte.
Inualide vires marie curam exhibet omnem.
Sollicita pietate ſenex iam languidus ignis
In cineres ibat:leuibuſqꝫ albere fauillis.
Ceperat ⁊ blando nutabant lumina ſomno
Ueſtibus explicitis egra cum coniuge feſſus

Procũbit ſenior:tepidoq; obductus amictu
Stertit anhelanti ſtertit ſpelunca ſuſurro
Deciderãt vmbre nemorũ: ſine crinibus omnis
Arbor erat:nidoſq; auiũ monſtrabat inanes
Stabat apex lydi gelida niue candidus hemi
Thaurus hyperboreos albenti vertice flatus
Accipiens hyemem aſſyrias ſpargebat in vrbes
Menelaum:rhodopen: pholoen: erymanthon:
    et oſſam
Ideas rupes:apenniniq; cacumen
Exuerat frigus penetrãs aquilonis acuti:
Siccaq; brumales vrebant arua pruine
Aſtrictiq; citos:vndis glacialibus amnes
Perdiderãt curſus & clauſe vitrea nymphe
Tecta ſubintrabãt: tepidis vbi mulciber antris.
Cõdit' hybernat:ſic. ſanguine tinctus enipheus
Auſonio:ſic thrax pindo qui labitur hebrus
Populiferq; padus lacedemoniuſq; eurotas
Et tanais gelida celerem:qui diuidit vndam
Hyrgis:aq̃ ſcit hicuſq; hyſpanis:xanth':ſi moiſq;
Vix arabes horti:calide vix arua ſyenes:
Vix ager heſperidum:vix ipſe virebat hymettus
Halcyonis fete varijs noua pignora pennis
Iam tolli audebant primoſq;:afferre volatus
Attulerat medio nox alta ſilentia curſu
Aſtraq; per tenebras tremulis ardentia flammis
Luſtrabant dubio frigentem lumine terram
Occiderant:ignes:& caligauerat antrum:
Quom ſubito matris clauſa puer editus aluo
Expulit vmbroſam celeſti lumine noctem
Aduenere chori ſuperum promptiq;:agileſq;

exploratũ habuerunt ex ſupputatiõe de tẽpore annũciatõis dominice:nonũ mẽſam iam currere: et dies natalis.i.natiuitatis dñice inſtare.i.imminere: orãt ne ſarcina.i. infans in vtero exñs (ſed humili' paulo dicitur ſarcina me iudice) deſerat aluũ grauescentẽ.i.pregnãtem & grauidã ſine moleſtia tñ:ante.i.priuſq; repetat limen patriũ & penates natos.i.habitationem cõſuetã. Propterea. i. et ideo quantum vires inualide ſenecte tarde. ſ. tardantis aut prouecte: valuere.i. valuerũt. ¶In hoc loco minuit:nam ſi negaret inualide vires:nihil valerẽt) ſenex ſcilicet Ioſeph:exhibet.i. impẽdit:marie omnem curam:pietate ſollicita. Ignis languidus: id eſt langueſcens hoc eſt debilis:ibat. i. reſoluebatur in cineres & ceperat albere.i.pallere.leuibus.i. modicis fauillis.i.flãmulis & lumina.i.oculi nutabant blãdo:ideſt dulci & eos inuitati ſomno. Senior feſſus procumbit.i.ꝑcul cubat cum coniuge egra.q: pregnante aut ſollicita:& hoc veſtib' explicitis.i.extẽſis vt etiã cõiunx tegeret:& ipſe obductus.i.tectus tepido.i.modico amic-

Deſcriptio hyemis multis periphraſib' exculta.

Alie periphraſes.

Cõticiniũ noctis.

Dulce miniſterium nato exhibuere tonanti.
Et dulces cecinere modos tulit oꝛa repente:
Territus hac nouitate ſenex:ꝛ ſtrata cubili
Membꝛa leuans:pueri numē recubantis adoꝛat

etu:non calorē ſed te poꝛem excitare valen te ſtertit.i.doꝛmit:p funde ſtertēs.ſ.ꝛ ſpe lūca ſtertit.i.reſonat ſuſurro anhelāti.i.la boꝛāti cū ſene anhe lante referebat enim ſonitū eius.Umbꝛe nemoꝛū.i.frōdes vmbꝛarū ca ſe:deciderāt.i.deoꝛſum ceciderāt:oīs arboꝛ erat ſine crinibꝰ.i.folijs ꝛ frō dibus ꝙ ſunt arboꝝ come:ꝛ mōſtrabat ianes nidos auiū:q: pullos edu xerāt.Aper.i.verte:x:hemi illꝰ mōtis:lydi.i.in lydia ſtabat cādidꝰs.i.al bꝰ:gelida niue:ꝛ taurus mons ille lōgiſſimꝰ ab indis in riphеos mon tes ad ſeptētrionē extēſis: accipiēs flatꝰ hyperboꝛeos.i.ſeptētrionales per mōtes hypboꝛeos.i.ſup quos boꝛeas flat:nā hyper ō:ſup verticе al benti.ſ.niuibꝰ:ſpargebat hyemē.i.tēpeſtatē hibernā in vꝛbes aſſyꝛias: quarū bethleē vna eſt.Frigꝰ aqlonis acuti penetrās.i.habēs viꝫ penetra tiuā exuerat.i.ſpoliauerat frōdibꝰ ſuis.Menalō montē illū archadie et Rhodopē mōtē thꝛacie aut macedonie:vt ſolino placet:aut potiꝰ vtriuſqꝫ q: cōtermine ſunt regiones.ꝛ Pholoē montē illū archadie ſiluoſum.Et erimathō etiā mōtē archadie ꝑ inoſum.ꝛ Oſſam mōtē in theſſalie finibꝰ vbi tāta eſt pinoꝝ copia vt flexu atqꝫ reflexu ramoꝝ tonitruū pꝛeſentēt ꝛ rupes ideas:ꝙ etiā piniſere ſunt in phꝛigia:ꝙ ſunt matri deoꝝ ſacre: ꝛ ca cumē apēnini mōtis italie etiā odoꝛiferi: bn̄ dicit dictos mōtes exutos quia in eſtate frōdibꝰ veſtiunt.Et pꝛuine bꝛumales ꝙ ſunt in bꝛuma.i. bꝛeuiſſima tēpeſtate dierū ꝙ tūc pꝛecipue erat vꝛebāt.i.deſiccabāt.vn̄ in Geoꝛ.Et boꝛee penetrabile frigus adurit. Nequepre frigus vꝛere dicas: arua:ſiccat:ꝛ amnes fluuij aſtricti vndis glacialibꝰ perdiderāt citos.i ve loces curſus ꝛ nymphe.i.dee fluminū:clauſe.i occultate: ſubintrabāt te cta vitrea.i.vitreū coloꝛē habētia:vbi mulciber.i.vulcanꝰ decus fulminis cōditus antris.i.in cauernis terre:hybernat.i.hyemē trāſigit:hoc eſt ve ne fontiū ꝛ fluminū:matereſqꝫ fulminū in viſceribꝰ terre cuiꝰ poꝛi erant gelu ꝯſtricti cōtinebanť.Sic ſup.ꝑdiderat curſum ſuū Enipheꝰ fluuius ille emathie.ſeu theſſalie:tincꝰ ſanguine auſonio.i.romano ſeu italico. Jllic enī geſtū eſt bellū ciuile īter ceſarē ꝛ pōpeiū. Sic hebꝛꝰ trax.i.fluuiꝰ thꝛacie:ꝙ labiť.i.defluit pindo.i.ab illo mōte thꝛacie: ꝛ padꝰ fluuiꝰ italie ꝑpliſer.i.ferēs in ripis ꝑploꝭ arboꝛes ī ripis fere naſcētes: vn̄ apō oui. etiā ō: ꝑpliferqꝫ padus ꝛc.ꝛ eurotas lacedemoniꝰ.i.ſpartanꝰ fluuiꝰ. Eſt aūt vſus ſpōdaicꝰ.Et tanais fluuiꝰ ille ſcithie pꝛinceps:ꝙ diuidit gelida aqua celerē vndā hyꝛgis i 'iꝰ fluuij etiā ſcythie:ꝛ hypanis ſcythicꝰ ſup.flu uius:ꝛ xātꝰ ꝛ ſymois fluuij phꝛigij troiā illuſtrātes olim:ſic ſup.ꝑdiderāt curſus ſuos.Uix hoꝛti arabes.i.ꝙ ſūt ī arabia varijs arboꝛibꝰ ꝛ thuriſe ris ꝯſiti:ꝛ arua ſyenes regiōis ī ꝯfinibꝰ ethiopie calide:q: in ſolſticio eſti uali ſol illic vmbꝛā nō facit:ꝛ vix ager heſpidū:vbi dicunť fuiſſe aurea ma la ī ꝯfinibꝰ mauritanie:ꝛ ipē hymetꝰ (mōs in attica regiōe:ꝙ teſte ſolino oīm grecoꝝ mōtiū obtinet ꝑncipatū ꝛ floꝛibꝰ ſemꝑ veſtiť.vn̄ Oui.meta. vij.Uertice de ſummo ſemꝑ floꝛētis hymetti.)hꝫ ergo emphaſiꝫ ꝓnomē ipē.q.d.q ſemꝑ floꝛere ō: nō virebat.i.frōdebat tūc noua pignoꝛa.i.pul li halcyōis illiꝰ auis fere.i.ꝙ iā excubuerat aut ꝑduxerat pullos audebāt iā tolli.i.e mari.i.ī aera leuari:vt varijs penis ꝛeferre.ſ.e mario nido ꝑmos

Hemus mōs excelſus i lydia aſſiduis niuibus abūdans

Enipheꝰ
Hebꝛus
Padus

Tanais
Hyꝛgis
Xanthus
Symois

Hymetꝰ.

Halcyōes

volat⁹ De his dicit Ser. ad illō Geoꝛ.ij. Dilecte thetydi halcyōes. Ceyx filı⁹ luciferi habuit cōiugē halcyonē a qua cū ꝓhibit⁹ iuiſſet ad ꝯſulēdū apollinē ſup ſtatu regni ſui in naufragio perijt. Cui⁹ coꝛp⁹ cū ad vxoꝛē halcyonē delatū fuiſſet: illa ſe p̄cipitauit in pelag⁹: poſtea thetidis ⁊ luci feri miſeratione cōuerſi ſunt ambo in aues marinas que halcyones vo cātur. Iſte aūt aues nidos faciunt in mari media hyeme: qbus diebus eſt tāta trāquillitas vt penit⁹ nihil in mari poſſit moueri: inde etiā dies halcyonij vocant. Plin. lib. v. dicit ꝙ ſunt paulo minoꝛes paſſerib⁹: ha bētqꝫ pēnas purpureas cādidis admixtas collo gracilli ac ꝓcero quas videri cōtingit raro: q: nunꝗ̄ niſi circa ſolſtitia ⁊ in bꝛuma in qua oua deponūt apparēt: tūc eīm in mari nidificant: quo tp̄e ſi pōtus vndoſus fuerit ipſis ouis māſueſcere putat. Quia ergo tranquillitatē notāt plau tus volēs ſilentiū ſignificare dixit halcyones in foꝛo eſſe. Sane mulier halcyone dicitur auis halcyon aut halcyonis genere cōi ſm̄ Seruiū. Nox attulerat medio curſu alta ſilentia. Iuxta illud Sapieñ. xviij. Cū eīm quietum ſilentium contineret omnia: ⁊ nox in ſuo curſu mediū iter haberet: oīpotens ſermo tuus domine exiliēs de celo a regalib⁹ ſedib⁹: durus debellatoꝛ i mediā exterminij terrā ꝓſiliuit.) Et aſtra ardētia. i. reſplēdētia: flāmis tremulis. i. ſcintillātib⁹ ꝑ tenebꝛas. Luſtrabant. i. in ſpiciebāt terrā frigentem lumine dubio. i. incerto ꝓpter nubiloſitatem aeris: ignes quos ioſeph ſtruxeat: occiderāt. i. extincti fuerāt: ⁊ antrū in quo deſcēderat caligauerat. i. caligine ⁊ tenebꝛis oppletū erat ſup. tunc: quom. i. qñ puer. ſ. ieſus editus. i. in lucē veniens ⁊ natus aluo matris clauſa. i. ſalua integritate virginitatis materne ⁊ clauſtroꝝ virginaliuꝫ expulit noctem vmbꝛoſam. i. vmbꝛoſitatē noctis: lumine celeſti. i. diui nitatiſ ſue pellucentis. Choꝛi superum: ſcꝫ angeloꝛum aduenere et ipſi p̄ompti ⁊ alacres exhibuere tonanti. i. deo altiſſimo: nato ſcilꝫ de ma ria virgine: miniſteriū: q: gloꝛificauerunt ⁊ adoꝛauerunt eum: ⁊ cecine re dulces modos. i. modulos canticoꝛum: ſenex territus hac nouitate: tulit. i. extulit repente oꝛa: ⁊ leuans membꝛa ſua ſtrata. i. pꝛoſtrata et ex tenſa cubili. i. per ipſum cubile durū: adoꝛat numen. i. diuinitatē pueri recub ātis. i. iacentis ⁊ vagientis ante matrem ipſum adoꝛantem.

Halcyones aues q̄ in mari hyeme media nidificant ⁊ apparentes tranquillitatē denotāt.

Iam leuis ⁊ partu nullos experta doloꝛes
Suſtulit infantem virgo: panniſqꝫ volutum
In p̄ſepe tulit: iumentoꝛumqꝫ ſub oꝛa
Mitia: vbi tractis alternus anhelitus auris
Spirabat pueri tepidos in membꝛa caloꝛes.
Foꝛtunata ambo atqꝫ omni pꝛelata ferarum
Et pecudum numero: ſeu ſit que lactea cyꝛo
Vbera poꝛrexit: ſeu ſit que lucet in aſtris:
Hyꝛta iouis genitrix: ſeu ſit que pauit iberum
Cerua ducem: cedant phꝛygij: que ſancta leones

Iā leuis ⁊c. Pꝛoſe quitur reliqua myſte riū natiuitatis dñice cōcernētia: docēs pri mū quo pacto mater puerū reclinauit in p̄ ſepio ante oīa bouis ⁊ aſini quoꝝ felicita tem (ſi qua beluis fe licitas eē poteſt) do cet excedere omnem ceterarum beluaruꝫ foꝛtunā. nacta igitur occaſiōe varias enu merat feras q̄ in ce lo tranſlate fingun tur: docetqꝫ hoꝛoſco

Quare virgo in partu in p̄ſepiuꝫ reclinauit puerum.

Exultat poeta.

Plauſtra deū matris ſubeūt: bacchiq₃ miniſtre.
Lynces: ⁊ rapide truculenta animalia tigres
Et lupa: que geminos aluit mauortia fratres:
Quiq₃ trahunt martis currus: phebiq₃ iugales
Uos ſola e cunctis diuini conſcia partus:
Infantiq₃ deo primum exhibuiſtis honorem
Diſcite primates orbis: qui ſceptra tenetis:
Tegmine qui bifido frontem: q̃ ſacra rubenti
Tempora velatis pileo: quibus ora ſuperbo
Inflat honor faſtu: miſerā nō temnere ſortem.
Hic puer obſcuri quom primum limina mundi
Attigit: elate docuit deponere frontis
Alta ſupcilia: atq₃ humilem veſtire figuram.
Prima hec in noſtros obiecta eſt machina mores
Informēq₃ iſta reparauit imagine vitam.
Mitia ſic iumenta inter mitiſſima proles
Uirginis innocue iacet: ad ſpectacula toto
Celicolum cōuerſa cohors miratur olympo.
Ima caper celi cancer ſupꝛema tenebat:
Et caput attollens ſecli regina vetuſti:
Erigone iunctoſq₃ videns deſcēdere piſces
Proſpexit teneros clementi lumine partus.
Sunt quoq₃ qui ſummū traxiſſe per ethera caudā
Fronte ſub ardenti merſa phlegetonte draconē:
Cōmemorēt geneſimq₃ velint feciſſe ſiniſtram
Sed pia virginee prolis clementia legit:
Ipſa ſibi genus id fati: nō aſtra tulerunt.
Nā neq₃ ſublimi dn̄m qui regnat olympo
Credimus a celo in penam violenter adactum.

pum ac tempus par-
tus dn̄ici non diſcre-
pare ſententijs aſtro
logorū q̃ de ita naſcē
tis vita ⁊ exitu ferun
tur: ſed tamen ſancte
cu₃ auguſtino negat
chriſtū fato ſubiectū
fuiſſe: ſ₃ tunc horam
ci⁹ aduieniſſe quando
voluit. Que obſcura
ſūt in ordine elucida
buntur: qui talis eſt.
Uirgo leuis. i. libera
ta partu nec ampli⁹
grauida: et nullos. i.
nō vllos nō experta vl-
los dolores partu. i.
in partu aut pariēdo
ſuſtulit. i. ſurſu₃ tulit
infantē: ⁊ tulit ip₃ in-
uolutū pānis in pre-
ſepe: ⁊ ſub. i. ante ſed
tn̄ apte inferiore mi-
tia ora iumentorū. ſ.
bouis ⁊ aſini. vbi an-
helit⁹ alternus. i. mo
do bouis modo aſini
ſpirabat. i. efflabat
auris attractis. i. iſpi
rat ⁊ tepidos colores
in mēbra pueri: am-
bo ſup. iumēta fortu-
nata ſup. eſtis. ¶ Eſt
em̄ ſcōe pſone: nam
poſt dicturus eſt vos
ſola e cūctis ⁊c. ſicut
ix. eñ. Fortunati am-
bo ſi quid mea carmi
na pn̄t. Nulla dies vn
q̃ memori vos exi-
met euo Catq₃ precla-
ta. i. preferēda omni
numero ferarū: ſcil₃
ſilueſtriū animalium
⁊ pecudū. i. priuato-
rum ſeu ſit ſup. cani-
cula q̃ vt zenophō au
thor ē porrexit vbera

Ad prima
tes vertit
ſermonē.

Iā primū
nat⁹ xp̄s
cepit do-
cere.

Horoſco
pū natiui
tatis xp̄i
deſcribit.

Prodigiū

Hoc par
ui facit
poeta.

lactea.i.lactis plena:cyro regi perſarū (qui ab Actyage auo materno ex·
poſitus:⁊ a paſtore regij pecoris cōpertus ⁊ lacte canino enutritus cum
puer effectus inter paſtores imperium vteretur Cyri hoc eſt domini no· — Cyrus.
men accepit) ſeu ſit genitrix iouis ⁊ id ſm parmenium poetam grecum:
aut altrix iouis hyrta.i.hyrſuta videlicet capra amalthea: que lucet in — Capra
aſtris.i.que tranſlata dicitur in aſtra. Parmenius enim poeta grec⁹ di· — amalthea
cit capram illā fuiſſe que geminos hedos parere ſolebat: et illo tempore
quo iuppiter ad regem crete melliſſum nutriendus miſſus fuerat ⁊ filia
bus eius in cuſtodiam datus:enixa fuerat:que cū tunc forte lacte care·
rent illū ad caprā amaltheam expoſuerunt. Alij dicunt amaltheam nym
phā fuiſſe que cū melliſſa ſorore iouē caprino lacte nutriuerat cuius ſen·
tentie eſt lactantius.genitrix ergo hic dr̄ capra amalthea:aut ſi genitrix p
nutrice dici videtur:ſit capra amalthea:ea aūt in celum ab ioue tranſla
ta fingit. Seu ſit cerua q̄ pauit ducē iberū.i.telephū regē myſie que non
longe ab iberis eſt. Nā iberia duplex eſt.altera in hiſpania ab ibero flu·
mine dicta:altera iuxta pōtū inter cholchida ⁊ armeniā a rege denolata
Telephus aūt fuit herculis fili⁹ ex ange olei archadū regis filia: q̄ a ma· — Telephus
tre inter virgulta abſcōſus cōtinuo vt nat⁹ eſt a paſtorib⁹ repertus fuit a — herculis ⁊
cerua exhibito vbere nutrit⁹ in myſia tandē in maximo honore eſt habi· — angeſ olei
tus qd Diodorus li.v.ſcribit. Cedāt ſup. vobis leōes phrygij qui ſubeūt — archaduꝫ
plauſtra ſancta matris deū.i.deorū cybellis videlicet q̄ curru a leonibus — regis filie
tracto vehi dicta eſt:⁊ lynces miniſtre bacchi.i.q̄ baccho ab india reuer — genitus a
tenti currum traxerūt:⁊ tygres rapide.i.veloces ⁊ pernices appoſitone: — cerua ali·
aſalia truculēta.i.ferocia:q̄ etiā baccho ſeruierūt cedāt ſup.vobis:⁊ lupa — tus eſt.
mauortia.i.q̄ in martis eſt tutela vt predatrix fera:q̄ aluit geminos fra·
tres.ſ.remū ⁊ romulū:vt Liui⁹ li.j.recitat. Qui filij rhee ſeu Ille numito·
ris filie veſtalis a marte oppreſſe fuerūt:vn̄ amulij patrui iuſſu necandi
traditi miſeratione miniſtri expoſiti a lupa nutriti a fauſtulo paſtore in·
uenti ſunt:quis ſint q̄ etiā fauſtuli cōiugē lupā dicāt eo q meretrix fue·
rat:⁊ quis ſint iugales q̄ trahāt curr⁹ martis ⁊ phebi:cedāt ſup. vobis
quia vos ſola e cūctis ſup.beſtijs:fuiſtis ſup.cōſcia diuini part⁹:et exhi·
buiſtis primū.i.prius q̄ alie beſtie deo infanti honorē. Quia vt dr̄ Eſaie
j. Cognouit bos poſſeſſorē ſuū ⁊ aſin⁹ pſepe dn̄i ſui. Iſrael aūt me nō co·
gnouit ⁊ populus me⁹ nō intellexit. O vos pitares orbis qui teneris ſce
ptra.i.vos reges,⁊ ceteri principes ſeculares:⁊ q̄ cingitis frontē tegmi·
ne bifido.i.in duas partes diuiſo: hoc eſt infula videlicet epi:⁊ q̄ velatis
ſacra tpa.i.capita vr̄a deo cōſecrata rubēti pileo.i.vos cardinales. (Di·
cit aūt ⁊ hic pileus vel hoc pileū lꝫ valla neget in raudenſem: ſcribiturq — pileus et
vnico l:ſꝫ tn̄ nouū eſt pmā corripi:qd apō latin⁹ vix alibi reperias) qui — pileū ɔtra
bus honor.i.amplitudo dignitatū inflat ora ſ.ꝓbo faſtu:diſcite nō tēne — vallam in
re miſerā ſortē.i.paupertatē:hic puer.ſ.Jeſus cū pmū.i.vbi vel vt primuꝫ — uenitur.
attigit limina obſcuri mūdi.i.vt primū nat⁹ eſt ipe lux mūdi in remediū
tenebrarū noſtrarū:docuit deponere alta ſupcilia elate frōtis.i.ſuperbiā
atq veſtire.i.induere hūilē figurā. Hec machina.i.expurgatio ſuperbie
eſt obiecta pria in.i.cōtra noſtros mores.ſ.malos:⁊ ipe puer reparauit
iſta ſcꝫ tam humili imagine:vitā informē.i.que formam amiſerat in no
bis:cum oībus mors deberetur. Sic proles mitiſſima virginis innocue
iacet inter mitia iumenta:cohors celicolum conuerſa toto olympo.i.p
totū olympum:ad ſpectacula.ſcꝫ tam mira:q filius altiſſimi in preſepio

vagiret mirat᷑.i.obſtupeſcit. Deinde deſcribit faciē celi ſeu horoſcopum hore natiuitatis dñice dicēs. Caper.i.capricorn⁹ tenebat ima.i.infimā domū celi:⁊ cācer tenebat ſupma:⁊ erigōe.i. v̄go regina vetuſti ſecli.i. ſeculi(ſed iā nobilior eſt virgo.ſ.maria)attolēs caput.i.oriēs ⁊ vidēs de ſcēdere piſces iunctos: pſpexit.i.procul aſpexit clementi lumine.i.felici aſpectu part⁹ teneros.i.iam primū editos. Sūt quoq̄.ſ.earū rerū calcu latores quorū pe.de aliaco vn⁹ eſt q̄ cōmemorent dracone traxiſſe cau dā per ſummū ethera:⁊ hoc fronte.i.capite ei⁹ merſa ſub phlegetōte ar dēti.i.occidente:⁊ occultata:⁊ q̄ velint feciſſe ſiniſtrā.i.infortunatā gene ſim.i.horā natiuitatis:quaſi mineᷣ nato crucē:ſed pia clementia prolis virginee.ſ.chriſti legit.i.elegit ſibi ipſi.i.non coacta violentia celi:ſed pro pria voluntate id genus fati:ideſt mortis:⁊ aſtra:ideſt influentie aſtrorū nō tulerunt.i.attulerunt aut intulerunt. Nam neq̄ credim⁹ dñm qui re gnat ſublimi olympo adactū.i.impulſum violenter in penam:ſcilꝫ culpe noſtre:hoc eſt in ſupplicium a celo.i.cōſtellatione:aut influentia celeſti. Nam vt dicit Augu. Plenitudinem temporis veniſſe qū deus eam veni re voluit:⁊ ſimiliter eius horam tunc veniſſe quando voluit.

Ut angeli xp̄m natū paſtorib⁹ nūciarūt Angeli ad paſtores.

¶ Cum quoq̄ montanis letuꝫ paſtoribus agmen
Diuorum apparens regem clamauit olympi
Querite qui natus modico iacet abditus antro.
Ite citi:nec vos nox intempeſta retardet.
Candida formoſe iam pendet ad vbera matris:
Infantem fouet ipſa ſinu:noua gaudia mundus
Accipit:⁊ rerum melior contexitur ordo
Deſcendit premiſſa ſalus pia numina mundo
Seruauere fidem felicia ſecula currunt:
Et cum prole noua celo noua labitur etas.
Pax noua terrigenis:oritur:noua gloria celo.
Hec diui greſſus illi mouere citatos:
In greſſiq̄ lares dulcem videre puellam
Paſcentem teneros lactanti pectore partus
Nam iubar immēſum celo deduxerat infans
Illuſtriq̄ die noctis diſiecerat vmbram.
Mirati lucem inſolitā:ſummūq̄ decorem
Virginis oſq̄ viri ſanctum capitiſq̄ verendi
Caniciem ſacram pulchreq̄ ſimillima matri

¶ Cum quoq̄ monta nis ⁊c. Proſequit᷑ re liq̄ myſteriū natiuita tis dñice ꝯcernentia: et primū reuelationē factā paſtoribus. Or do añt eſt. Agmen di uoꝝ.i.militie celeſtis hoc eſt ſanctorum an gelorum apparēs q̄ꝫ i.etiam.q.d.nō ſoluꝫ Ioſeph et Marie:ſed etiā paſtorib⁹ monta nis.i.mōtibus vigi lias ſuper gregē ſuuꝫ cuſtodientib⁹ letū:q̄ cū cātico letitie vide licet glia ī altiſſimis deo ⁊c.tūc.i.tunc cla mauit.ſ.ad paſtores q̄rite regeꝫ olympi.i. celi:q̄ natus iacet ab dit⁹.i.occluſus:modi co antro. Ite citi.i.fe ſtinate:nec nox intēpe ſta.i.q̄ tp̄s alicui⁹ fa ciendi nō habet:hoc eſt poſt cōticiniū:im mo iam poſt mediuꝫ noctis retardet.i.im moretur et deterreat ab itinere vos:q̄ ipſa

Gloria in exceſſis deo ⁊c.

Paſtores xp̄m natū viſunt.

Pignora virgineum labris mulgentia pectus
Poplitibus flexis mitti ſub imagine clauſum
Numen adorarunt: mox ad ſua ſcepta reuerſi
Miſerunt celebrem vicina per oppida famam:
Non erat oleniam fama hec nutrire capellam
Cretea ſub rupe iouem: nec tecta caniſtris
Paſcere cecropias vulcania furta ſorores
Sed fauſtos veniſſe dies ſperataqꝫ multum
Tempora: que vates: que predixere ſibylle
Tempore: voce: loco variis: a ſenſibus iiſdem
Diſparitas facit iſta fidem: nam perſica primum
Hec cecinit: poſt hanc lybice telluris alūna
Delphicaqꝫ: et comas veniens a chalcide virgo:
Antiquūqꝫ trahens cognomen ab equore rubro.
Et famia: et regi que terna volumina priſco
Attulit: anguſteqꝫ fretum: qua nominat helles
Et phrigio nutrita ſolo: queqꝫ ardua tecta
Tyburis et magne coluit iuga proxima rome.

pendet iā ad candidā vbera formoſe mr̄is: bene reſonantē verſum faciunt epitheta ſuis locis decenter vt hic poſita) Ipſa.ſ.mater fouet.i. refocillat infantē in ſup.ſinu. Mundus accipit noua gaudia (vnde dixerūt Luce.ij. Euāgelizo vobis gaudiū magnū qđ erit omī pp̄lo quia natus eſt vobis hodie ſaluator) et melior rerū ordo cōtexit̄ ideſt iā erit reformatio generis humani: ſalus p̄miſſa.ſ.abrae et ſemini eiꝰ deſcēdit numinam pia.i.mīa ſeruare fidē.i. p̄miſſionē (q: ſuſcepit iſrl̄ puerū ſuū recordatꝰ mie ſue) ſecula felicia currūt noua pax orit̄ terrigenis: noua gl̄ia oritur celo. Diui.i.angeli ſup.dixerūt hec illi.ſ.paſtores mouere.i.mouerunt greſſus citatos.i.celeriter arreptos: et ingreſſi lares.i.humilē domūculā videre puellā dulcē paſcentē teneros partꝰ.i.puerum recēs natū: vbere.i. mamilla lactāti.i.lac prebēti viderūt dicit ꝗuis nox eſſet. Nā infans deduxerat.i.deorſum duxerat et ad ſe traxerat celo.i.celitus immēſum iubar.i.ſplendorem: et deiecerat vmbram noctis: illuſtri.i.clara die.i.lucē diurna hoc eſt qualis interdiu eſſe ſolet. Paſtores ſup.admirati.i.admirantes lucē inſolitā et ſummū.i.excellentiſſimū decorē virginis et ſanctū os viri: et ſacrā caniciē verendi.i.reuerendi ca[illegible]is: et pignora ſimillima dulcire matri.i.infantē perſimilē matri (ꝗ egregia in ea matre laus eſt tum ꝙ xp̄o Ieſu ſpecioſo: videlicet pre filiis hominū ſimilē eſſe ſumma laus eſt: tū ꝙ tota mater eius ſine virilis ſeminis adiumēto per hoc declaratur. vñ cū cetere matres filios maritis ſimiles producere gaudeāt ne adultere putētur ea vna hoc gaudere potuit ꝙ ſui ſibiqꝫ ſimilē p̄duxerit) pignora ergo ſimillima matri mulgētia labris.i.ſugentia virgineum pectus ipſi adorarūt poplitibꝰ.i.poſterioribꝰ partibꝰ genuū: hoc eſt genibus ipſis flexis.i.incuruatis in terrā demiſſis: numē clauſum.i.diuinitatem occultatā ſub imagine miti.ſ.infantis benigniſſimi: et ipſi reuerſi mox.i.paulopoſt ſua ſcepta.i.ouilia in quibus.ſ.oues cratibus ſepiunt

Paſtores xp̄m adorarunt.

Olenia capella.

Erichthonius.

Sibylle xp̄i natiuitatē p̄dixerunt.

tur.i.circundantur in agris miſerunt.i.promulgauerunt:per oppida vi
cina famam celebrē.ſ.quia natus eſſet ſaluator in bethleem vt ab ange
Olenos. lis didicerant.Hec aūt fama non erat capellā oleniā.ſ.amaltheā.(Que
in oleno boetie ciuitate dicitur ab oleno vulcani filio denomiata in qua
amaltheā caprā nutritā quidā aſſerūt.vnde eſt illud ouidianū in epiſto
lis.Pleias narcrophilax oleniumq pecus. Et faſtorū.v.Naſcitur olenie
ſignū pluuiale capelle)Nutrire iouē ſub rupe creteа.i.cretenſi. (A crete
greco nominatiuo fit cretus.Fabula autem amalthee capre dicta eſt ſu
pra)neq fama erat: ſorores cecropias aut cecropis aut potius ericthei
regis cecropiadarū:hoc eſt athenienſiū:filias paſcere furta vulcania.i.
Erictonius. ericthoniū vulcani filiū furtiue genitū tecta canistris quib' flores lege
rāt.(Fabula talis eſt.Vulcanus bñ de ioue in gigāteo bello meritus ab
eo iureiurādo pollicente quicquid petierit ſe daturū mineruā petiit:nec
iuppiter mineruā denegauit:ſ; ei ſuaſit vt arte bellica qua plurimū va
lebat ſi vellet reſiſteret: cū ergo reluctaretꝰ vulcanus ſemen in terrā eie
cit:qđ coopertū ericthoniū ꝓduxit hominē anguinis pedibus deformē:
ob quā deformitatē tegendā primus aurigādi artē inuenit dicente Ver.
geor.iij.Primus ericthoni' currus & quatuor auſus Iungere equos rapi
diſq rotis inſiſtere victor. Cuius nomē ab euētu ſumptū eſt. Nā eris &
Et apud verg.i.vj. lis:& cton cronos terra:ex ſemine eī per litē delapſo & terra genitus fin
gitur:q infantulus a minerua inuētus in ciſta clauſus:& filiabus ericthei
In forib' letum androgeos tum pāde re penas cecropide iuſſi. athenarū regis cuſtodiēdus ac educādus datus eſt. vñ Ouidius meta
mor.ſcdo.Pallas ericthoniū prolem ſine matre creatam Clauſerat acteo
texta de vimine ciſta. Virginibuſq trib' gemino de cecrope natis Ser
uandū dederat:ſed nō cōfeſſa quid eſſet.Et legē dederat ſua ne ſecreta
viderent &c.Hic ergo filias cecropis dicit quē geminū vocant eo ꝙ con
iugium apud athenienſes primus inſtituit legitime celebrandū.Euripi
des tñ ericthei filias cenſet:que cecropie dici poſſunt eo ꝙ oēs athenien
ſes cecropide vocātur:vt romani romulide) Sed ſupple fama erat dies
fauſtos.i.felices veniſſe & tēpora multum ſperata:que vates: ideſt pro
phete iudaici:& que ſibylle.i.mulieres(ſi ſic dicā)ꝓphetiſſe que dei ſen
Sibylla perſica. tentiā norunt predixere tēpore:voce:loco:variis.i.in diuerſo tempore di
uerſa lingua:& diuerſo loco.At.i.ſed iſta diſparitas iiſdem ſenſibus.i.ha
bens eundem ſenſum:aut eandem ſententiam:facit fidem:ideſt creduli
tatem in nobis.Nam perſica ſupple ſibylla cecinit primū hec(vt ordinē
facilius perſequar nec quicꝙ cognitu neceſſariū pretermittam:norunt
qui repertoria non habēt Sibyllā non eſſe propriū nomen ſed officiū.nā
vt Seruius aſſerit ad principiū.vj.eñ.eoles ſious deos vocant:bole aūt
ſententia eſt:dicitur ergo mulier que deorum ſententiā nouit. Eiuſmo
di.x.varro in libris rerum diuinarū memorat cum authoribus qui de
Lybica. eis ſcripſerunt:vt atteſtatur Lactantius. Harum primā dixit de perſis
Delphica cuius mentionem fecit Nicanor qui res geſtas Alexandri macedonis
Cumea. ſcripſit.Secundā libicā.Cuius meminit euripides in lamie ꝓlogo.Ter
Erythrea tiam delphicā:de qua chryſippus loquitur in eo libro quē de diuinatio
ne compoſuit.Quartā cumeā in italia:quam Neuius in libro belli puni
ci & Piſo in annalibus nomināt. Quintā erythreā quam Appollodorus
erythreus ſuam affirmat eſſe conciuem:eamq graiis ilion petentibus
vaticinatā & periturā eſſe troiā & homerum mendacia ſcripturū. Sextā
Samia. ſamiā de qua ſcribit eratoſtenes in antiquis annalibus ſamiorū ſe ſcri

ptum reperiſſe. Septimā cumanā noīe amalthea̅ que ab aliis erophi'e Cumana
vel demophile nominatur: eāq̄ noue̅ libros attuliſſe ad rege̅ tarquiniū
priſcū: ac pro eis trecentos philippos poſtulaſſe: ac deriſam tris exuſſiſ-
ſe: et poſtridie ide̅ poſtulaſſe preciumque: iterumque deriſam tris alios cōbuſ-
ſiſſe: ac tertio poſtulatū pro tribus reliquis impetraſſe in quibus fata ro
manorū mue̅ta ſunt. Octauā helleſpontiā in agro troiano natam vico
marmeſſo circa oppidū gergitheū quā ſcripſit heraclites ponticus ſolo Helleſpō-
nis et cyri fuiſſe tpibus. Nonā phrigiā q̄ vaticinata ſit Ancyre. Decimam tia.
tyburte̅: vel tyburtinā noīe albunea̅ q̄ tybure colitur vt dea iuxta ripas Phrygia
amnis anienis: cuius gurgite ſimulachrum eī' inuētū dr̄ tene̅s ī manu Tyburtia.
librū. Hāc (inquit Chronicari' bergomēſis) Auguſtus cū romani eū p
deo colere vellēt: cōſuluit q̄ poſt triū dierū ieiuniū reſpondit ea q̄ diuus
pater Aug. xviij. de ciuitate dei refert dice̅s. Judicij ſignū etc. qd (pace il-
lius dixerim) Auguſtin' minime dicit. Nā ca. xxiij. eī' libri dicit erythream
ſibyllā tpe Oſee regis iſrael ceciniſſe de xp̄o ea carmina quorum primi cha-
racteres grece faciunt: ieſos xp̄os theonyos ſotir. i. Jeſus xp̄s dei filius
ſaluator: (nō ergo de ſibilla tyburtina loquit̄: verum q: autor quoque nr̄
hanc tyburtinā auguſto apparuiſſe dicit: pſequar reliqua eiuſde̅ Bergo-
menſis dicta. Dictis inquit carminibus celū vidente auguſto apertū eſt
et nimi' ſplendor irruit ſup eū: viditque in celo pulcherrimā virgine̅ ſuper
quoddam altare ſtātem: puerulūque baiulāte̅: qua viſa repe̅te etiā vocem
audiuit dice̅tem. Hec ara filij dei. Atque ita Auguſtus in thalamo ſuo exi-
ſte̅s hocque audiens et vide̅s in terram procidit et deū adorauit. Quāobre̅
auguſtus deum ſe appellari omnino recuſauit. Quo in loco poſtea ad rei
memoriā templum ſub titulo ſancte Marie virginis in ara celi edificatū
eſt: quem locū ordo beatiſſimi Frāciſci nunc poſſidet: hec ille. Non ergo
qd tā pertinax fama hactenus aſſeruit inficiendū eſt: non tame̅ credide-
rim eandem fuiſſe ſibyllam cuius Varro meminit (quippe qui ad ea te̅-
pora quibus auguſtus rerū potitus eſt nō peruenit: quāque multo ante de-
ceſſiſſe fatetur hac in tyburte coli. Sit ergo hec quecunque eſt ſibyllarū vl-
tima) Alūna telluris libyce. i. ſibylla libyca: cecinit poſt hāc: ſcz pſicā et
delphicā: et virgo veniēs p que venerat cumes q̄ ſunt in italia: a chalcide
ciuitate euboica. vn̄ de ea dr̄ enei. vj. Chalcidicaque leuis tande̅ ſuper aſti
tit arce: et ſupple virgo aut ſibylla trahe̅s antiquū cognome̅ ab equore
i. mari rubro. ſ. erythrea (erythros em̄ ruber dr̄ et erythreno rubefacio) et
ſamia ſup. ſibylla de ſamo videlicet inſula: et ſup. ea videlicet cumana quā
Vergili' deiphobe̅ vocāt que attulit regi priſco. ſ. tarquinio terna volu-
mina. ſ. tres libros: quorum tres dūtaxat emit: q: dictū eſt: et ea ſup. quam
fretū. i. mare anguſte helles. i. helleſponticum qd anguſtū eſt: vicz helle-
ſpontia: et nutrita ſolo phrygio: id eſt phrygia: et ſup. ea que coluit ardua
tecta tyburis: et que coluit iuga proxima: quia. vj. miliaribus diſtantia:
magne rome: ſcz tyburtina ſupple cecinit hec.

Hec cum diuinos cultus et ſacra pararent
Auguſto cum plebe patres: ita tyburis arcem.
Liquit: et ingentes veniens ad ceſaris aulas
Fulgentem nitido monſtrauit in ethere circum.

Hec cū diuinos etc. Auguſti vi
proſequitur vt tetigi ſio.
mus viſione̅ factā au
guſto p intercceſſione̅
ſibylle tyburtine: q̄p- Vſque ad
uis vt dixi nō videat̄ auguſtum
ea eſſe cui' Varro me venerit ſi-

bylla et q̄ docuerit deſcribit.

Sibylle verba ad auguſtū ⁊ pueri prātem monſtrat auguſto.

Cuncta deo ſubſunt.

minit in libris quos ad .C. Ceſarē pontificē maximum ſcripſit. Ordo eſt .C. ñ .i. qñ patres cū plebe pararēt auguſto diuinos cultus: et ſacra. vñ ei dicit horati' in epiſtola prima ſcōi libri. Preſenti tibi maturos largimur honores. Iurādaſq; tuū per nomen ponimus aras. Nil oriturū alias nil ortū tale fatētes. Hec .ſ. ſibylla tyburtina liq̄t cita .i. feſtina arcē tyburis ⁊ veniēs ad ingentes aulas ceſaris .ſ. auguſti mōſtrauit ſup. ei circū .i. circulū fulgētē in nitido ethere ⁊ mōſtrauit ei parētē .i. matrē incluſas cū p̄ua ꝓle iride .i. i arcu celeſti .i. pluuiali aſſimili ⁊ ipſa tēdēs manū ad ſidera: et vultu ꝟſo ad ſidera: inq̄t ille puer eſt deus: atq; ipſe immortalis poſſidet iperiuz olympi .i. celi. q.d. cū tu mortalis ſis ille imortalis eſt q: tñ dicit: tu ſceptrum mortale geris poſſet hic contradici ipē poſſidet imperiuz olympi imortalis: id eſt ſemper duraturi ⁊ temperat: ideſt moderatur aſtra fatalia: id eſt fatum cōcitantia ille facit frontem tauri pronam: ideſt inclinatam ad occaſuz incādeſcere: ideſt feruere: et ille flectit equos tytanis: ideſt ſolis ad

Quib' notuz roma noꝝ imperium ⁊ auguſti non fuit.

Pulchra et ſalutaris admonitio.

Irideq; incluſam parua cum prole parentem
Atq; manum tendens: vultuq; ad ſidera verſo
Ille puer deus eſt inquit: tu deſine ceſar
Velle coli: pueroq; aras: ac templa: relinque
Ille regit celos: atq; immortalis olympi
Poſſidet imperium ⁊ fatalia temperat aſtra
Ille facit pronam tauri incandeſcere frontem.
Et tytanis equos ad aquatica brachia cancri
Flectit: ⁊ ardentem ſub virgine temperat eſtum
Atq; ſuas ſeruare vices vaga ſidera iuſſit.
Chironem torpore gelu: caprumq; niuoſis
Imbribus: ⁊ glacie ſtrictos requieſcere campos
Meſſibus eſtates: hyemem niue purpureum ver
Floribus: autunnum pomis: ⁊ frugibus implet
Chaſmataq; ⁊ terremotus: ventoſq; ſonantes
Imbriferaſq; facit nubes: fulmenq; per ipſa
Nubila contorquens violentos excutit ignes
Ille fretum leuat: ille premit: vi teq; neciſq;
Lora tenens: ſuperis leges imponit: ⁊ orco.
Tu ſceptrum mortale geris: te ſerica nondum
Regna: nec coe nouerunt littora terre.
Nec ſcythie glaciale fretum: neq; conſita nili
P. ncipio tellus: nec inhoſpita rura ſyenes
Parua breui te roma ſinu concludit: ⁊ audes
Te ſuperis equare: viamq; ad ſidera tentans
Tendis ad obſcure pallentia flumina lerbes
Pone precor ceſar faſtus auguſte ſuperbos.
Teq; (licet tractes vaſte telluris habenas)
Eſſe ſub immenſo poſitum reminiſcere ſummi

Principis imperio: cui rerum eterna poteſtas

Hec ait: ⁊ patrios petijt ſic fata penates.

brachia cancri aquati ca: q̄a gaudet cancer aq̄s: ⁊ ille tēperat ardērē eſtū ſub v̄gine.i. dum ſol eſt in virgine. ⁊ ille iuſſit ſidera vaga.i.planetas ſeruare ſuas vices.i.viciſſitudines in ortu ⁊ occaſu: ⁊ iuſſit chironē.i.ſagittarium torpere gelu: ⁊ caprū.i.capriolū niuoſis imbrib⁹: ⁊ iuſſit cāpos ſtrictos.i. conſtrictos glacie requieſcere.ſ.a cultura: ⁊ ille implet eſtates meſſibus: hyemen niue: ver purpureū floꝛib⁹: autūnū pomis ⁊ frugib⁹: ⁊ ille facit chaſmata.i.hiatus ⁊ fiſſuras. Eſt aūt grecū (chaſma) et mot⁹ terre: ⁊ ventos ſonātes ⁊ nubes imbriferas.i. eſt nature dn̄s ⁊ moderatoꝛ: ⁊ ille concutiēs per ipſa nubila fulmē excutit violētos ignes.i.fulgura. Ille leuat.i. erigit fretū.i.mare ⁊ p̄mit.i.deprimit: ⁊ tenēs loꝛa.i.frena: hoc eſt poteſtatē vite ⁊ necis.i.moꝛtis: imponit leges ſupis.i.celeſtib⁹: ⁊ oꝛco.i. infernalib⁹. Tu o auguſte geris ſceptrū mortale.i.rerū moꝛtaliū poteſtatem habes regna ſerica.i.q̄ hn̄t ſeres p̄mi populi indie: nō dū.i.nō adhuc nō nouerūt adhuc te: nec littoꝛa terre eoe: idcſt oꝛiētalis nouerūt adhuc te: nec fretū glaciale ſcythie: nec tellus cōſita principio nili.i. vbi nilus a q̄buſdā oꝛiri d̄r. videlʒ ſm̄ ſipontinū in mōte inferioꝛis mauritanie nō lōge ab oceano ad nilidē lacū: q: tamē illic auguſti nomē iā clareſcere potuit: autoꝛ ſequitur qd̄ alibi dicit: videlʒ ꝙ nili ſit celeſtis oꝛigo: nam e paradiſo labit̄ p ignotos meat⁹: nec rura ſyenes in hoſpita.i.inhabitabilia nouerūt te adhuc. Syene (vt ſepe diximus) eſt ciuitas in confinibus ethiopie: ⁊ egypti: ſub tropico eſtiuo directe: vt ſentit macrob. in de ſom. ſci. in extremo toꝛride zone: q̄re ſol in cācro illic vmbrā nō facit: vn̄ inhoſpita hic d̄r. ⁊ inde lucan⁹ li.viij. Nā q̄s ad exuſtam cācro toꝛrēte: ſyenem Ibit ⁊c. Roma parua (at q̄ p̄ri⁹ dixit ⁊ magne coluit iuga pꝛoxia rome: qud̄ ergo parua hic d̄: ſʒ ſcim⁹ docēte pho in lib. pihermenias.i. de interptatione: magnū ⁊ puū dici p reſpectū. Eſt ergo roma magna reſpectu aliarū vrbiū: ⁊ parua reſpectu celi: cū tn̄ Vergi. p aſſentationē romā celum eſſe innuat: ⁊ Auguſtū deū in.j.bucco.) ꝯcludit te breui ſinu: ⁊ audes te eq̄re idcſt equiparare ſupis. (Et hoc loco elegantiā hʒ vide vallā) ⁊ tu tentās.i. affectās viā ad ſidera.i. celeſtis reputari: tendis ad pallētia flumina lethes obſcure.i.fluminis obliuionē ⁊ obſcuritatem fame inducentis. vn̄ congrue hic lethes poti⁹ ꝙ alterius fluminis meminit. O ceſar auguſte ego p̄eco: pone.i.depone ſupbos faſtus.i.ſupbiā tuaʒ: ⁊ reminiſcere te eſſe poſitū ſub immēſo impio ſummi pncipis.ſ.dei cui ſup. eſt eterna poteſtas rerū: licet tractes habenas vaſte.i.ample q̄ difficiliter impleri poſſet: telluris.i.terre. Hec ait ſup. ſibylla: ⁊ ipſa f[illegible]a.i.locuta ſic: petijt.i. repetiuit penates patrios.i. domū in patria ſua ſcʒ tyburtinam.

Chaſma qd̄ greci dicūt nos hiatū terre et fiſſuras dicimus.

Syene.

Iam puero iuxta moꝛes: legemq̄ paternam

Nomen: ⁊ indigene dederant inſignia gentis

Hebꝛaq̄ pertulerant cultros recutita cruētos

Quom nouus eos criniti ſideris ardoꝛ

Mouit ab oꝛbe magos: qui vel q: foꝛſitan aſtrūʒ

Iā puero. Paucis percurrit circūciſionem dn̄icaʒ ⁊ apparitionem magoꝝ: vt in quib⁹ mater nō affuit Non eīn filij ſed mr̄is vitā recepit decātandum. Oꝛdo igitur eſt Sup. Ioſeph ⁊ ceteri

Circunciſio dn̄ica apparitio magoꝝ.

Ante diem portus multo videre: vel ipſa
Ob iumenta magis curſu venere citato
Immenſum paucis iter exegere diebus
Herodis monitu poſtq̄ monſtrata tonantis
Tecta ſubingreſſi puero tria dona dedere
Ad perſas aliud per iter redière colonos.

ad hoc a lege deputa ∣ ti dederant iã puero ∣ iuxta mores ꝛ legem ∣ paternã: quia octauo ∣ die a natiuitate eius ∣ nomen. ſ. ieſuꝫ ꝛ inſi∣gnia gẽtꝭ idigene. i. il∣liꝰ patrie. i. circũciſio∣nem ꝛ membra. ſ. viri∣lia pueri recutita. i. ∣ circũciſa reciſa cute ∣ h' eſt ꝑputio ꝓtulerãt. i. iam paſſa erãt cultros: ſcilicet petrinos: cruẽtos ideſt cruẽtatos et ſanguinolentos. Jã dico quũ. i. qñ. nouus ardor. i. ful∣gor ſyderis criniti. i. comete apparẽtis ꝑ mediaꝫ regionem aeris mouit magos. i. ſapiẽtes ꝛ ꝑncipes ab orbe eoo. i. oriẽte: qui. ſ. magi exegere. i. ꝑfecerũt: immẽſum. i. maximũ iter paucis dieb'. ſ. xiij. vel q: forſitã vide∣re. i. viderũt aſtrũ multo ante diẽ partꝰ; vel qꝛ. i. qꝛ iumẽta. ſ. cameli (aut quos dromedarios vocãt) venere magis. i. fortius curſu citato. i. accele∣rato. Poſtq̄ ſup. magi ſubingreſſi monitu herodis. i. ſicut herodes mo∣nuerat: tecta tonãtis. i. regis nati: monſtrata. ſ. ꝑ ſtellam dedere puero tria dona. ſ. auruꝫ: thus: ꝛ myrrhã (ſcdm alios diceret potiꝰ terna dona: qꝛ ſinguli ea dedere) ipſi redière ꝑ aliud iter ad colonos ꝑſas. i. per aliaꝫ viã regreſſi ſunt in regionẽ ſuã admoniti. ſ. ꝑ angelũ. qꝛ aũt dicit ad per∣ſas. ſumpſit ex vocabulo. Nã perſarum ſapientes magi vocantur.

Per aliaꝫ viã reuerſi magi.

I Amq̄ quater decies croceos titonia coniunx
Extulerat vultus: poſtq̄ lucina beatos,
Miſerat in lucẽ celeſtia ſemina partus
Cepheus occiderat: iam ſol luſtrabat aquarꝭ
Vicinas aquile partes: veriſq̄ redibat
Tẽperies: zephiros pulſis aquilonibus athlas
Soluere tentabat: celiq̄ aperire decorem.
Regia poſt partũ virgo: que limina nunq̄
Liquerat: ꝛ tectis hꝛcuibus abſcondita nondũ
Venerat ad ſolymas arces altamq̄ ſionem.
Peruigil ante diẽ petijt cum prole viroq̄:
Et cũ pauperibus donis ſalomonica templa
Munus erat veteri gentis de more pudice

I Amq̄ qua∣ter decies ꝛc. Deſcribit pu∣rificationeꝫ diue virginis filium ſuũ in templũ ſiſten∣tis: offitia myſteria ip∣ſam cõcernentia: di∣ſerte diſcutiens. Eſt autẽ ordo. Coniunx ti∣tonia. i. aurora (coc q̄ vergi. Titoni croceuꝫ linquens aurora cu∣bile. Eſt aũt titonus laomedeontis frater oriẽtis rex vñ aurora appet. Qui in cicadã per lõgã ſenectã mu∣tarꝰ fingit: vñ Moza. (Lõga titonũ minuit ſenectꝰ) extulerat iaꝫ quater decies. i. qua∣dragies croceos vul∣tꝰ. i. iã q̄dragīta dies trãſacti erãt: ſingulis

Diue vir∣ginis puri∣ficationeꝫ ꝑſequit.

Quadragi∣ta dies ꝑ∣terierant.

Cepheus

Titonus.

i cicadam conuerſus

Ad tẽpluꝫ venit

Lex veteꝝ patrum.

Turturis: aut paphie duo pignora parua colūbe
Iſte ſacerdoti ſolyme paupercula matres
Munera pro natis deſerre in templa ſolebant
Luce quater decima: minor hec tñ hoſtia: maior
Agnus erat: lex ipſa noui poſt tempora partus
Ante maritales thalamos intrare negabat

cū diebus aurora ſemel exorit poſtq̄ lucina.i.dea part⁹: hoc eſt ipſa natura parientiū: miſerat in lucē.i. ediderat et ꝑduxerat in mūdū beatos partus.ſ.vḡinis q̄ ſaluatorē peperit.vñ ꝑ appoſitionē addit.ſemina celeſtia.i. cuȝ q̄ de ſpūſctō cōceptus erat. Cepheus occiderat. More ſuo ex ſiderum ortu et occaſu tēpus deſcribit. Hanc cephe⁹ andromede ex Caſſiopea pater: cuȝ vxore ⁊ filia ⁊ genero pſeo: in ſidera trāſlatus fingitur. Nā ipſe Cepheus dicitur a tergo minoris arcti: ideſt vrſe cōſtitutus includi arctico circulo vt preter humeros ⁊ caput eius nihil occidere videat: q̄ cū aquario occidunt: ſicut perſe⁹ cū ſagittario ⁊ capricorno. Cephe⁹ ergo occiderat: ſol luſtrabat iā partes aquari pro aquarij vicinas aquile: ideſt erat prope quartum nonas februarias: ⁊ temperies veris: ideſt verna amenitas redibat athlas mons in mauritania inferiore: vnde flat zephyrus ſeu fauonius florū pater: ⁊ tentabat: ideſt conabatur: ſoluere: ideſt dimittere: in aereȝ quaſi eos per hyemē ligatos tenuerit: ⁊ eſt bona fantaſia zephiros: ideſt ventos occidētales tepidos ⁊ humidos qui ver adducūt: ⁊ hoc aquilonibus ventis illis cōtrarijs pulſis: ⁊ tentabat aperire decorē celi: ideſt quē benignitas celi ꝑducit ſuper terrā. Uirgo ſcȝ maria que nunq̄ liquerat poſt partū limina regia.i.bethleemica regis dauidis patriaȝ: aut virgo regia.i.de regia ſtirpe: q̄ nūq̄.i.non vnq̄. non liquerat vnq̄ poſt partuȝ limina: ideſt domū in qua pepererat. ⁊ abſcōdita.i. q̄ fuerat abſcondita hircubus tectis nondū venerat ad arces ſolymas (poſt partuȝ videlicet) ⁊ ad ſionem altam. eſt enī editior pars vrbis hieruſalē ſion exiſtens: peruigil petijt añ diē cuȝ prole ⁊ viro: ⁊ cuȝ pauperib⁹ donis: tēpla ſalomonica. Munus erat duo parua pignora.i. duo pulli turturis pudice.i.caſte viuētis tpe viduitatis: quia aliū nō querit cōſortē: vt prius dictū eſt. aut colūbe paphie.i.caſtitatē matrimonialeȝ ſeruantis cui preeſt venus paphia.i.cypria in phapho cypri ciuitate p̄cipue culta (vñ primo eneid. de ea dr. Illa paphū ſublimis adit: ſedeſq̄ reuiſit Leta ſuas: vbi tēplum illi cētumq̄ ſabeo Thure calent are: ſertiſq̄ recētibus halant. Queras quō caſtitatem matrimonialem veneri dem? Nempe q̄ eius zona ceſtus dr a caſtitate qua legitime nubētes cingit: cōtra quā facientes inceſtū com mittūt. Mire ergo poeta epithetis rem explicat in q̄bus neſcio an q̄ſq̄ diligētior fuerit: nā cū varia ſint veneris epitheta qō loco congruit delegit) dabat ergo munus de more gentis: ideſt ſm quod dictum eſt in lege dñi. par turturū aut duos pullos colūbaruȝ. Matres paupercule ſolebāt deſerre ꝑ natis.ſ.maſculis ſacerdoti ſolyme.i.pontifici tēpli: iſta.i. huiuſmodi munera: in templa luce quaterdecima.i.quadrageſima: poſt partū ſcȝ. tñ hec ſcȝ dicta hoſtia ſup. erat minor. Naȝ maior erat agnus. Ipſa aūt lex negabat poſt tpa noui partus intrare ante.i.prius: hoc eſt priuſq̄ purificauerint ſe: thalamos maritales.i. habere cōmerciuȝ cum marito: que legalitas nunc pro honeſtate tantum ſeruatur.

Cepheus

Ceſtus zona veneris a caſtitate q̄ nubētes cingūt dicta vñ caſtitatē violantes inceſtuȝ cōmittere dicuntur.

Symeon ad rēpluz venit.

Priorem cauſam narrat.

Accepit in vlnis xp̄z ſymeon.

Nunc di- mittis ꝛc.

Q: viderunt ꝛc.

Qð para- ſti ꝛc.

Lumē ad reuela. ꝛc.

Ad mariā vertit ſer- monem ſymeon.

¶ Cū meritis lō. ꝛc. Proſequit̄ reliqua q̄ ſub purificatiōe cōtigerūt: ꝛ primū occurſuz ſymeonis atq; ei' canticū: deinde Anne vidue expectationez. Ordo eſt. Symeon ſenex venerabilis meritis ꝛ longo euo et decorus claro vultu ꝛ niuea canicie: properabat in edem celſaz .i. templum ſalomonis tūc .i. cum maria puerum ſuū illuc ſiſteret pluſq; grauitas: ſciliz ſenilis corporis ꝛ āni ſinebant: properabat dico greſſu ſollicito: eni p q: ſctūs ſpūs: q̄ ſolet labi p corpa mūda ferebat .i. portabat ſymeona celeri greſſu vt fieret cōpos voti .i. deſiderij ſui: aut promiſſi a deo. Q: reſpōſuz accepit a ſpūſancto nō viſurū ſe mortez niſi prius videret xp̄z dñi. Luc. ij. Et vt caneret matri dñi noſtri futuros euēt' rerū nō q̄ caſu euenirēt ſz que neſciētib' ordinationē dei caſualia videbant: ꝛ ſeuos dolores: ne forſā ipſa voluens myſteria collata .i. credita ſibi pectus mulicbre effluerct ſuperno faſtu (Licet tamē apoſtol' referre poſt ſuſceptionez ſpūſſcti dicat. ij. Corin. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me: dat' eſt mihi ſtimulus carnis mee

¶ Cum meritis: longoq; ſenex venerabilis euo:
Et claro ſimeon vultu: niueaq; decorus
Canitie pluſq; grauitas annicq; ſinebant
Sollicito greſſu celſam properabat in edem.
Sanctus enim: qui munda ſolet per pectora labi
Spiritus: inceſſu celeri ſimeona ferebat:
Ut voti fieret compos: matriſq; futuros
Euentus rerum caneret: ſeuoſq; dolores:
Ne collata ſibi forſan myſteria voluens
Effluerct faſtu pectus mulicbre ſuperbo
Nunc deus aſſiduis orantem fletibus olim
Audierat tandem: ꝛ noctis reſponſa per vmbram
Tradiderat non ante ſui ventura ſepulchri
Funera: q; fracto deus illuceſceret orbi
Inciperentq; noue noua ſecula currere gentis
Hic igitur dulcem materno a pectore natum
Accipiens letis animis: ꝛ fronte ſerena
Dulce deo carmen: meritaſq; exoluere grates
Cepit ꝛ ex alto miſſam clamabat olympo
Progeniem: ꝛ priſce veniſſe piacula culpe:
Et ſic fatidicis ſoluit ſua vocibus ora
Jam mea ſetē pater: fueras velut ante locutus
Ultima pacifico concludis tempora fine
Namq; ſalutarem partū tua maxima dona:
Uidimus hic oculis: his ſuſtentauimus vlnis
Immenſam reſeras lucem populiq; ſub ora
Mittis: vt omnigenas celeſti numine gentes:
Clarificet: creſcatq; tua noua gloria plebi
Tum matri conuerſus ait: tua pectora virgo

Languor: ⁊ ingenti dolor implacabilis ictu

Stringet agens altū meſta in precordia vulnus

angelus ſathane qui me colaphizet ⁊c. tamen videtur diua virgo ſic poſt cōceptiōes

dominicam in bonis confirmata: vt ſtimulo dolorum nō egeat: ſed cor reuelatio nobis ꝓfuit ꝓpter cetera eiuſdē ꝓphetie v̄ba.) Deus audierat randē hūc orātē oīm.i.multo tpe añ aſſiduis fletib⁹ ⁊ tradiderat reſponſa.i.reuelationē per vmbram noctis: idest per viſiones noctu factās futura ſui ſepulchri non ventura ante: idest non viſurum ſe mortem ꝙ deus illuceſceret orbi ſacro: vnde cecinit Lumen ad reuela.gen. ⁊c. anteꝙ noua ſecula noue gentis inciperent currere. Igitur hic accipiens dulcem natū a pectore materno: cepit euoluere letis animis ⁊ ſerena fronte deo dulce carmē.i.canticū: ⁊ grates.i.gr̄as meritas ⁊ clamabat progeniem miſſam ex alto olympo: ⁊ piacula.i.purgamina priſce.i.antique culpe veniſſe. Et ſoluit.i.aperuit ſic ſua ora vocib⁹ fatidicis.i.ꝓphetalib⁹ ex ſpiritu ſancto inſtigat⁹. Ponit aūt canticū eius. Nūc dimittis. cuius q: verba hic manifeſte intelligunt̄ nō ſemp reperta. O ſcrē pr̄ tu concludis pacifico fine.i.dimittis in pace iā mea vltima tpa: velut fueras locut⁹: ante.i. ſcḋm verbū tuū. Nāꝙ nos vidim⁹ his oculis ſalutarē partū tua maria tonā: ⁊ ſuſtētauim⁹ his vlnis.i.brachijs tu referas immēſam lucē ⁊ mittis ſub.i.añ ora ppl'i: vt clarificet omnigenas gētes numine celeſti: q: erat lux vera q̄ illuminat oēm hoīem venientē in hūc mūdū: ⁊ vt noua gl'ia creſcat tue plebi. hoc eſt Lumē ⁊c. gl'iam ple. tue iſrael. Tū.i.deinde conuerſus ait matri. O virgo lāguor.i.doloris gladi⁹: ⁊ dolor implacabilis ſtringet ingēti ictu tua pectora. agēs altū.i.ꝓfundū vulnus in ꝑcordia.i.animam tuam meſta.i.doloroſam. Nota eſt euangelij imitatio.

Tu genitum flebis pluſꝙ̄ fleuere ſorores
Heliades fratrem: pluſꝙ̄ vaga luxit oſirim
Uxor: ⁊ andromache paruū: ⁊ aſtyanacta: cereſꝙ.
Progeniem a nigro raptam plutone ſub vmbras.
Heu miſeram halcyonen video: triſtemꝙ videre
Theſea per dyos ariadnam querere campos
Tantalidem fletu: lachrymis cyſſeida vinces
Sed parere: ⁊ forti tolerans ferto omnia mente.
Mercibus his emitur celum: taliꝙ petuntur
Ethereī portus ⁊ vite littora vento.
Ipſe tibi vires deus impluet: ipſe cadentem
Erigēt ⁊ tecum caſus comes ibit in omnis
Et tandem lachrime in riſus: in dulcia meror
Gaudia tranſibit: toto venerabéris orbe

Tu genitum fle. ⁊c. Dilatat more ſuo textū euāgelicū cōparās dolores diue virginis ad dolores aliarū femiñarū dicēs eā: omnes ſuperare: q̄ verba magis poete ꝙ̄ ſymeoni quadrarēt: ſunt tamen ſymeonis. Ordo autem facilis erit aptis quibuſdam fabulis que tales ſunt. Heliades: idest ſolis filie phaetōtem fratrē qui imprudenter currum ſolis regere temptauerat in padū quē a ſe eridanum vocari fecit precipitatum ac ſubmerſum: tam impatienter fleuerūt vt in alnos aut popu

Quā magnū dolorē paſſura ſit maria predixit ſymeon.

Supra dolorem oīm que aut hiſtorici: aut poete tradūt nil ad v̄g. dolorē eſſe dicit Simeōis conſilium

Cōſolatio hoc poteſt dici.

Terrarum:⁊ ſummi regina vocabere celi.
Ipſe ſalutari ſocios ibi lauerit olim
Amne:puer noſtrumq; ad ſe genus omne vocarit
Terrigene tibi ſacra ferent:tibi candida ſeruat
Saxa paros:tibi thura legunt:adolenda ſabei
Ipſe tibi largos dudum carmelus honores
Cogitat:⁊ natos felicibus educat antris.
Qui tibi perpetuũ niueo teſtentur amictu
Mundiciem montiſq; tuum cũ nomine nomen
Eterna compage ligent:tu mundior auro
Tu niue candidior:veneris tu clarior aſtro
Nec tua virginitas partu viciata:nec vllis
Iſte tuus poterit maculis nigreſcere candor
Propterea nec ad hunc fueras obnoxia morem
Legitimum:⁊ iuſte poteras his parcere donis
Tempus erit quo,ſera olim noſtri memor etas
Hac ſacrum ſolenne die tibi ponet ad aras
Luminaq; ornate longo feret ordine pompe
Tunc tuus aurata gradiens in veſte ſacerdos
Carmina noſtra canet:nubemq; effundet odores
Templa per:⁊ gratũ rapiet procul aura vaporem
Et quoniam veſtris mea,ſunt veſtigia plantis.
Obuia:poſteritas hanc appellabit hypantem.
Voce diem graia:crebriſq; erit ignea tedis
Hec ſenior vates eadem preſaga canebat
Aſſidue:⁊ repetens turbas vulgabat in omnes
Anna deo:que longa ſui ſacrauerat eui
Tempora non ilam noctes excedere templo
Non cogebat hyems:non ignea ſolibus eſtas.
Cunctaq; ſub memori ſeruabat pectore virgo

los q̃ iuxta padũ plurime naſcũtur conuerterẽtur. Hic ergo heliades dixit a prẽ. Naz ſol grece helios dicitur A fratre autem apud Vergi. phaetõtiades Vxor oſigidis eſt iſis q̃ maritũ diſcerptuz miſeris lachrymis p egyptuz queſiuit ⁊ inuentum trãs ſtygem ſepeliuit. Dicitur aũt vaga:q: Io ſeu iſis inachi filia priuſq̃ ad egyptũ veniſſet in vaccã mutata vagata fingitur. Andromache aũt hectoris chariſſima coniunx aſtyanactis filii mortez amariſſime tulit. vnde tertio eneidos de ea cuz aſtyanactis mẽtionẽ feciſſe dr̃. Talia fundebat lachrymãs lõgoſq; ciebat incaſſum fletus ⁊c. Ceres q̃z proſerpinã a plutone raptã i ethna cũ miſeris fletib⁹ q̃rebat. Halcióe quũ virũ ceicez fleuerit ſeq; precipitauerit p impatiẽtiã iã diximus Ariadna aũt minois filia in dya iſula a theſeo deſerta miris modis fleuit donec a baccho cõſolaretur: a quo aureã coronã a vulcano fabricatã ſuſcepit. Tẽtalis autẽ .i. niobe tẽtali filia: prolẽ ſuaz ab apolline propter irã latone interẽptaz dolens nec ipſa q̃z interimeretur fleuit. Cyſſeis vero idest hecuba priami vxor et cyſſei filia fm

Quid futuruz promiſit ſymeõ.

Carmel⁹.

Laudes v̓ginis.

Precinit purificationis ſolẽnitatem.

Precinit Nunc dimittis.

Futurũ vt dicatur.

Anna prophetiſſa.

euripidē. ⁊ Uerg. in. vij. ſic ſuoꝝ interitū fleuit vt in canē verſa fingere-
tur propter inpatiētiā: qđ et plautus in menechmis atteſtaꝝ. ¶ Nunc ad
ordinē accedamus. Tu o virgo flebis genitum. i. filiū tuū pluſꝙ heliades
i. ſolis filie ſorores inter ſe fleuere fratrē. ſ. eridanū ſeu phaetontē preci-
pitatū in padum: ⁊ plus ꝙ vxor ſcꝫ io aut iſis: vagans. i. errans: luxit oſi
rum maritū ſuum ⁊ plus ꝙ andromache vxor hectoris luxit aſtianacta
filium ſum paruum. i. nondum ſeptennem: et plus ꝙ ceres luxit proge-
niem. i. filiā ſuā proſerpinā raptam a plutone nigro ſcꝫ inferno: ſub vm-
bras. i. ad infernū vbi regina nūc fingiꝭ. Heu dolētis eſt ego videor vide
re halcyonē miſerā: ⁊ videor videre ariadnē triſtē. i. miſeraꝫ querere the-
ſeū regē athenarū cui deſpōſata erat per cāpos dyos. i. dye inſule in qua
derelicta fuerat: tu vinces fletu tātalidē. i. niobem. ⁊ cyſſeida. i. hecubā la
chrymis: ſed patere (oportune addit conſolationē ne imprecari dolores
videatur) patere ergo: ⁊ ferto tolerās oīa forti mēte (Non ſtaret verſus ſi
fer legeris: dic ergo ferto) celum emitur his mercibus. i. doloribus ⁊ ad
uerſitatibus patienter toleratis ⁊ portus ethere. i. celeſtes ⁊ littora vite
petunꝭ. i. intrantur tali vēto. ſ. patiētie. Ipſe deus implebit. i. dulciter in
fundet tibi vires (q: fidelis deus qui non ſinit vos tantari ſupra id qđ po
teſtis) ipſe eriget cadentē. i. caſurā niſi ꝓueniret: ⁊ ipſe ibit tecuꝫ comes
in oīs caſus. i. aduerſitates lachrime ſup. tranſibūt tādē in riſus: ⁊ me-
ror trāſibit tandē in dulcia gaudia: tu veneraberis ī toto orbe terraꝝ (et ſi
⁊ ipſa pri' beatā me dicēt oēs gñatiōes) ⁊ vocabere regina ſummi celi vt
ab angelis vocata legiꝭ: ⁊ nūc paſſim ſalutaꝭ. Ipſe puer. i. fili' tu'. vbi. i.
poſtꝙ lauerit oliꝫ ſocios. i. diſcipulos anne ſalutari. ſ. ſanguinis ſui: hoc
prudēter inſinuat nec expreſſe dixit ne matrē. iā tū gladius doloris trāfi-
gat: ⁊ vbi vocarit ad ſe oīe. i. totū noſtrū genus cum. ſ. exaltat' fuerit ⁊c.
terrigene. i. hoīes fideles: ferent tibi ſacra: paros inſula ſeruat tibi. i. ad
tuū honorē cādida ſaxa. i. marmora ſabei legūt. i. colligūt thura adolēda
i. incēdēda tibi. i. ad tuū honorē. Ipe carmel' cogitat tibi dudū. i. iā nūc
deſtinat tibi largos honores: q: a fratrib' carmelitis nūc precipue vene
raꝭ: ⁊ pmi illi tēplū cōſtruxiſſe in carmelo tegunꝭ: propter agabū autē cu-
ius ſupra meminit iā tūc cogitare potuerunt: ⁊ educat natos. i. imitato
res in antris felicib': q̄ teſtētur. i. approbēt tibi ꝑpetuā mūdiciā. i. ꝟginī
tatē amictu niueo. i. chlamide alba quā deferūt: ⁊ ligēt tuū nomē cū no-
mine mōtis: cōpage eterna. i. nexu indiſſolubili. dicunꝭ eñ frēs nr̄e dn̄e
de monte carmelo: tu ſup. eos mundior auro: tu candidior niue: tu clarior
aſtro veneris. i. lucifero ⁊ heſpero: nec ꝟginitas tua eſt viriata ptu: nec il
le tu' candor poterit nigreſcere. i. offuſcari: vllis maculis: ꝓpterea. i. ⁊ iō
tu nō fueras obnoxia. i. obligata: ad hūc morē legitimū. i. legaleꝫ purga-
tionē: ⁊ tu poteras parcere. i. abſtinere: iuſte. i. ſine iiuria legi inferēda (q̄
de parētib' ꝑ clauſtrorū apertionē loquiꝭ dicēs. oē maſculinū adaperiēs
vuluā ſanctuꝫ dn̄o vocabiꝭ.) Tēpus erit olim quo etas ſera. i. longe poſt
vētura memor nr̄i: ponet hac die tibi ſolēne ſacrū. i. ſacrificiū ad aras et
feret lumina. ſ. cereoꝝ: lōgo ordine pōpe ornate. i. decēter ꝓcedentis: ⁊ ſa
cerdos tu'. i. tuo ſeruitio deditus: gradiēs: tūc in veſte aurata canet nr̄a
carmina. ſ. nūc dimittis: ⁊ ꝑcipue lumē ad reuelationē ⁊c. ⁊ effundet per
tēpla nubē odorā. ſ. thuris incēſi: ⁊ aura rapiet ꝓcul. i. de lōge vaporē gra
tū. i. delectabilē: ⁊ qm̄ mea veſtigia ſunt obuia vr̄is plātis. i. quia tibi in
occurſuꝫ venio: poſteritas appellabit hāc diē graia. i. greca voce. i. appel

Eti͂ ⁊ a ple be dicunꝭ carmelite capellani btē virginis.

latione ſeu greco vocabulo hypāte.i.obuiationē honoris grā (queadmodum hypantao .i. obuio cuipiā honoris grā) et hec dies erit ignea.i.lucens ad morē ignis crebris tedis ↄcratis.ſ.hec vates ſenior.ſ.ſymeō canebat:aut canere veriſilr potuit q̄uis nō oīa ſcripta ſint in hyſtoria euāgelica ⁊ anna.ſ.vidua: p̄ſaga.i.p̄ſcia futuroꝝ:q: erat ꝓphetiſſa filia phanuel:canebat eadem aſſidue:⁊ reperēs ea vulgabat in oēs turbas. Anna dico q̄ ſacrauerat deo lōga tpa ſui eui.i.vite ſue (q: hec vidua vſq ad annos octogintaquatuor nō diſcedebat de tēplo ieiunijs ⁊ obſecrationib9 ſeruiēs die ac nocte. Et hec ipſa hora ſupueniēs cōfitebat dn̄o ⁊ loquebatur de illo oībus q̄ expectabāt redēptionē iſrael. Luce.ij.) hyems.i.frigus hybernū nō cogebat illā excedere tēplo noctes.i.per tēpus nocturnum:⁊ eſtas ignea.i.ardētiſſima nō cogebat eā excedere tēplo ſolibus.i.diebus. Et virgo ſcilicet maria ſeruabat cuncta.i.ſimul oīa verba hec ſub pectore memori.i.conferens ea in corde ſuo.

Hec igitur fame nouitas:celiq per altos.
Incedens tractus vultus noua flāma chorūſco.
Inuidie ſtimulis:odijq ardente veneno
Succendere animos regis:mentemq ſuperbam
Rex erat herodes ſolymis:de ſanguine cretus
Gentis idumee:ſceptrum iudea propago
Perdiderat:ſeuumq ferens inuita tyrannum
Amiſſos regni veteris plorabat honores.
Ipſe igitur regis metuens hec ſigna futuri
Protinus innocuo bethleemica rura cruore
Tinxit:⁊ effuſa ingenti per tecta per agros
Cede domos lachrymis impleuit ⁊ ethera planctu
Merentes erebi campos inſontibus vmbris:
Sed neq:quod ſcelus infelix tentauit adeptus;
Nam vigilante leui dederat pater iſta miniſtro
Que ferret mandata ſeni:cui tradita dudum;
Cura noui partus fuerat tenereq parentis
Subtrahe venturo puerum:matremq periclo

Hec igitur fame nouitas. deſcribit fugam diue virginis cum prole ſua et viro in egyptū multa de egyptiorum inſtitutis:⁊ que illic ↄtigiſſe dicuntur poſt aduentuz eius diſertiſſime proſequens. Ordo autem eſt. Igit̄ ⁊ q: paſtores ⁊ magi ⁊ ſymeō et anna et apparitio ſtelle chriſtuz veniſſe predicabāt: hec nouitas fame:⁊ noua flāma:idest lux ſtelle inſtar incedēs chorūſco i.ſplendēti vultu per altos tract9 celi ſuccēdere.i. inflāmauerūt clanculū aīos ⁊ mētē ſuperbā regis.ſ.herodis ſtimulis inuidie:⁊ veneno odij ardēte.ſ. intra p̄cordia. Herodes creat9.i. procreat9 de ſanguie gētis idumee erat rex ſolymis i.hierolymitanis. nā propago iudea.i.ꝓgenies de tribu iuda pdiderat ſceptrū idest

Que herodis mētē mouerint

Ad herodes trāſlatū ē iudee regnum.

Innocentes necat herodes.

Que mandata angelo ad Joſeph dederit deus.

Et pete niligenas: cladem et ſeuiſſima iuſſa
Rex parat infanti: ſparſo iam rura natabunt
Sanguine: de matrum ſinibus ſua pignora miles
Auferet: allidens teneras ad marmora frontes:
Atque fruſta ſecans paruos crudeliter artus
Sparget: et ingenti reſonabunt omnia luctu.

regnũ (ꝑ quod certuꝫ erat inſtare aduentuꝫ ſaluatoris. Iuxta illō quod dicit̃ Geñ.xlix. Nō auferet̃ ſceptrum de iuda: et dux de femore eius: donec veniat q̄ mittēdus eſt: et ipſe erit expectatio gē tium) et ipſa ferens.i. tolerās iuita.i.violēta et coacta ſeuũ tyrānũ.ſ.herodē: plorabat honores veteris regni amiſſos ſup.eſſe. Igit̃ q: tyrannus.i.incubator et occupator regni erat p Romanos cōſtitutus ipſe metuens hec ſigna futuri regis tinxit ꝓtinus.i. ampliter quaſi porro tenus (quod ſic libentius expono: q̄ ſi dicam protinus.i.ſtatim: q: ſunt qui volunt herodem alijs occupatuꝫ biennio poſt natiuitatem dominicā iuſſiſſe: vt omnes infantes a bimatu et infra occidantur: veruntamen poſſet ſtatim poſtq̄ deluſus eſſet a magis id feciſſe et in ſecuritatem etiā bimulos deleuiſſe: ſunt tamen q̄ ex reliquijs innocentium aliter iudicent. Seruius autem illud.iiij. Georgi. protinus aerei mellis etc. exponit ꝓtinus.i.deinceps) tinxit ergo ꝓtenus.i.ampliter aut protin9.i.ſtatim poſtq̄ deluſuꝫ ſe ſenſerat: aut deinceps rura bethleemica: ſanguine innocuo.i.innocētũ: et impleuit domos lachrymis et hoc ingenti cede.i.ſtrage effuſa per tecta et per agros. Et impleuit ethera plā ctu.ſ.matrũ: et impleuit campos erebi.i.primi loci ſubobſcuri in inferno.i.lymbi ſanctoꝝ merentes.i.merentiũ. (vñ etiā.vj.eneī.aīe infantiū in limine ꝑmo apud inferos flere cenſentur cū dicit. Cōtinuo audite voces: vagitus et ingēs Infantũq; aīe flentes in limine ꝑmo. Quos dulcis vite exortes et ab vbere raptos. Abſtulit atra dies et funere merſit acerbo Hos iuxta falſo dānati crimine mortis.i.innocētes: nec eſt cōtra veritatē fidei ꝙ aīas innocentiū q̄ nūc in celis ſunt tūc ī cāpos erebi deſcēdiſſe dixit. Nā erebēnos vñ erebos deducit̃ obſcur9 dr. Fuerūt aūt in tenebris cum his de quibus dr. Habitātib9 in tenebris et in vmbra mortis lux orta eſt eis. nec ꝓnunciat̃ ereb9 cū aſpiratiōe) vmbris.i.animis inſontib9 Sed neq; ſup.herodes adeptus ſup.eſt.i.ꝑpetrauit ſcelus qd ipſe infelix tētauit.i.conat9 eſt.i.non occidit xpm dñi vt voluit. (vñ dr: hic infelix nō q: adept9 nō eſt: ſ; q: tētauit. Nā mali quo potētiores ſunt: et quo ꝓſperi9 malā voluntatē perficiūt eo infeliciores ſunt. vñ ſumma potētia ſctōꝝ in celis eſt peccare nō poſſe: vt ſentit diu9 Aug.in enchiridion. Legēdū puto adept9 nō adeptū: q: adipiſcor raro paſſiue legit̃: nō tñ eſſet ꝯ naturaꝫ verbi ſi dicat̃ ſcel9 nō eſt adeptū.i.applicatū et adiūctū ad affectū aut acq̄ ſitū ab herode: ſ; cōſuetius et ꝯformi9 legit̃ adept9) Nā pater celeſtis.ſ. vigil.i.diligēs rerū cōſeruator dederat miniſtro leui.i.angelo celeri aū ī.priuſq̄ Herodes in innocentes ſeuiret: iſta mandata que ferret ſeni ſcꝫ ioſeph.cui cura noui partus et tenere parētis.i.matris fuerat tradita du dum.i.paulo ante. Mādata aūt ſunt. Subtrahe puerū et matrē periclo pro periculo venturo (hoc eſt. Surge et accipe puerū et matrem eius et fuge in egyptū. Matthei ſcdo): et pete niligenas.i.egyptios ad nilū genitos Rex ſcilicet herodes parat infanti cladem et ſeuiſſima iuſſa. Rura nata-

Ob q̄ maxime etiaꝫ herodis crudelitas arguitur.

Aīe infantum ante xpi aduentuꝫ et paſſionē ī locū obſcurum: queꝫ greci erebū dicunt deſcenderunt.

buntꝛ: idest fuerīt iam .i. ſtatim ſanguine ſparſo. Miles .i. durus ſatelles. Notū eſt ꝙ miles dicit̄ quaſi e mille: ſtipendiū: ſcilicet facientibus. vnde viliſſimus quiſq̄ militantium ⁊ merentiū ere: poteſt miles dici quod ꝓpter imperitos dico qui equites auratos milites vocāt) auferet de ſinibus .i. cōplexu inter bꝛachia ⁊ pectoꝛa matrū ſua pignoꝛa .i. natos earum: allidens teneras frontes infantiū .ſ. ad marmoꝛa: atq̄ ſparget crudeliter paruos artus ſecās ea in fruſta .i. particulas diminutas: ⁊ oīa ſez loca reſonabunt ingenti luctu. Iuxta illud pꝛophete. Uox in rama audita eſt ploꝛatus ⁊ vlulatus multus ⁊c.

Territus hoc monitu ſenioꝛ: vicina petiuit
Regna phari: ⁊ lybicis contermina ſyꝛtibus arua
Hermopolimq̄ domū totā perduxit in vꝛbem:
Mox theben: quondā poꝛtis celeberrima centum
Menia penſilibus tectis: templiſq̄ deoꝛum
Claruit: imperium quom rex buſyꝛis habebat.
Dehinc memphitis agros feriunt vbi ſidera celſe
Pyꝛamides opus: eterna memoꝛabile fama
Hic tandem hoſpitio patris ſuſceptus amici
Artifices verſare manus: victumq̄ laboꝛe
Rimari: et dure ſtuduit ſuccurrere ſoꝛti.
Utq̄ erat ingenio pꝛeſtans vſuq̄ peritus
Aſſiduo: ⁊ q̄m rebus ſolertia maioꝛ
Semper adeſt miſeris: animūq̄ exercet egeſtas:
Uirtutis non pauca ſue monumenta reliquit
Ipſe myꝛon laudaſſet opus: laudaſſet ⁊ ipſe
Pꝛaxiteles: nec phidiaco ceſſiſſet honoꝛi.
Seu ferrū ſeu mallet ebur: ſeu ſculpere cedrum
Pꝛomptus erat: tabulis oēs inſcripſit ahenis
Arſacidas: parthoſq̄ duces: ⁊ gentis achiue
Cecropidas: ⁊ qui regni tenuere latini
Littoꝛa murranos: poſt quos troiana pꝛopago
Siluius albana ſtabat cum pꝛole: ſedenſq̄
Auguſtus cum patre alto ſublimis in auro.

Territus hoc monitu ſenioꝛ ⁊c. Pꝛoſeq̄tur fugaz ioſeph cum puero ⁊ cōiuge in egyptum graphice ac de ete multa ꝑquirens. Ordo autem eſt. Senioꝛ .ſ. ioſeph territ⁹ hoc monitu. i. ꝑ hūc monituz: nō ab hoc monitu: ſed ab herode petiuit regna vicina phari inſule quondam parue cōtra nili oſtia q̄ nūc alexādrie pōte cōiungitꝛ: ⁊ petit limina cōterminia ſyꝛtib⁹ libicis: idest bꝛeuibus ⁊ arenoſis vadis que ſunt in lybia egyptum verſus: ⁊ perduxit totam domum .i. familiam: in vꝛbē hermopolim .i. ciuitatez mercurij qui hermes i. interpꝛes dictus eſt ⁊ a ſe ciuitatem illam egypti denominauit. Mox .i. deinde ꝑ ordinē petit ſup. theben ciuitatem illam egypticā de qua Iuuena. Atq̄ vet⁹ thebe centū iacet obꝛuta poꝛtis. Eam condidit buſyris: dicitur cābiſes ꝑſarū rex ſm diodoꝛuz lib. ij.) petit dico thebē appoſitoꝛie menia celeberrima quondā

Miles quaſi vn⁹ e mille Stipēdiū merētiū ⁊ militātiuz dictū ipſo priat hec dictio duz eq̄rē auratū militez appellamus.

Ductoꝛ parētis ioſeph egyptum petit.

Plini⁹ in xxxvj. ca. xiiij. d hac re etiam ſcribit.

Buſyꝛis.

Pyꝛamides.

Quod hoſitē q̄z ex tempoꝛuz conditiōe eſt.

Ioſephi ſtudium.

Ingeniuz mala ſepe mouent.

Myꝛon.

Pꝛaxiteles.

Phidia

Unum ex opibus ioſephi oculis ſuis ſubijcit.

arſacidas i. ꝑſarum reges.

Parthi.

Cecropide.

Et ptolomeorum seriem: nilumq; per agros
Ethiopum curuis: voluentem flumina ripis
Finxit: ⁊ excelsam nocturna lampade turrim
Equore lucentem phario: sparsasq; regentem
Tempestate rates: ⁊ fessos turbine nautas.
Hoc fabri senioris opus: nec vile recepit
Hoc opere ex tanto preciū paruamve peculi
Cogeriem: his studijs vitā: exiliumq; trahebat
Letius ⁊ magno victum querebat alumno.

cētum portis: q̄ sup. claruit quōdam cum rex busyris habebat imperiū: tectis ⁊ templis deorū pensilib⁹ idest in aere suspēsis. Dehinc supple penit agros mēphitis. i. regionis illi⁹ in egypto noiatissime pꝑter sepulchra regū vbi cel. se. i. sublimes pyrami des. i. structure lapidee in morem. ignis ascēdētis facte in sepulturā aut luxum re gū: sunt aūt illic due que inter miracula mundi recitantur: vt in catarinaria diximus: feriunt sidera. i. videnť vsq; ad sidera prorēdi (Est autem hyperbole) apposito: i. ꝯ opus memorabile eterna fama. Ipse ioseph susceptus tandem. i. post longam peregrinationem: hic. i. in hoc loco: hospitio amici patrij. i. paterni ho c est antiq: ⁊ q̄ etiā patris amicus erat ⁊ hospes aut reuera patrij. i. cōpatriote: studuit versare. i. agitare: ⁊ in opere tenere manus artifices: ⁊ rimari. i. perquirere victū labore: ⁊ succurrere dure sorti. i. paupertati ⁊ inedie: ⁊ reliquit nō pauca monumenta. i. testimonia sue virtutis. i. peritie: vt. i. scḿ ꝙ erat prestans ingenio. i. industrius ⁊ peritus. i. expert⁹ assiduo vsu: ⁊ qm̄ maior solertia adest semp rebus miseris. vñ Ouid. Miseris solertia rebus: ⁊ qm̄ egestas exercet animuz. vñ Vergi. in georgi. Labor oia vincit Improbus ⁊ duris vrgens in reb⁹ egestas. Ipse myron. i. qui peritissimus erat laudasset opus. s. Joseph: ⁊ ipse Praxiteles sup. laudasset: nec cessisset honori phidiaco. i. ipsius phidie. (Fuit myron fuit teste plinio li. xxxiiij. na. histo. statuari⁹ peritissimus hegesiladis discipul⁹. Praxiteles aūt inter marmoris statuarios summam gloriā obtinuit. Sculpsitq; pter cetera venerē cnidi cuius amore captuz iuuenē deperisse etiā plinius attestať. fecit ⁊ alia p̄clara. Phidias quoq; statuari⁹ clarissim⁹ fuit diis ꝙ hoibus effingēdis artifex melior creditus vt attestať Quinti. in. xij. Jouē olympicū preclarissime effinxit) Ipse erat promptus seu mallet sculpere ferrū seu ebur seu cedruz ⁊ inscripsit. i. insculpsit tabulis ahenis. i. ereis: oēs arsacides. i. reges persarū. (Nam arsaces erat rex persaruz a quo ceteri reges arsacide vocati sunt. vnde vt scribit Seruius in. vj. eneid. ad illud. Silui⁹ albanū nomē ⁊c. Reges oēs albani a siluio filio enee ⁊ lauinie siluij dicti sunt: sicut romani imperatores augusti vocantur ⁊ cesares: egyptij ptolomei. Perse arsacide. Latini murrani. vñ Vergi. Murranū hic atauos ⁊ auorū antiqua sonantem Nomina per regesq; actum genus omne latinum. Addamus cum poeta athenarum reges qui cecropide nominati sunt a cecrope) et inscripsit oēs duces parthos ⁊ cecropidas duces aut reges gentis achiue: idest grece: ⁊ potissimum athenien. ⁊ murranos q̄ tenuere littora latini regni ante. s. aduentum enee post quos stabat siluius rex albanorum existens ꝓpago. i. ꝓpagatio ⁊ ꝓgenies troiana. i. a troianis oriunda: stabat cum

Pharus. Uīi martialis ait. Barbara pyramidū sileat miracla mēphis.
Quantāz mercedē ex hoc receperit.
Myronis. Praxiteles. Phidias.
Arsaces. Arsacide. Siluij. Augusti cesares. Ptolemei. Murrani. Cecropide.

Lagus.

p:ole albana.i.cū his q̇ poſtea in alba regnauerūt. ⁊ auguſt⁹ ſedens cū patre ſcȝ adoptiuo Ceſare a quo impatoꝛes ceſares vocantur: erat ſublimis in alto.i.denſo auro. Et finxit ſeriē ptolemeoꝛum.i.regum egypti q̇ a ptolemeo lagi filio nomen traxerūt. Lagus aūt erat miles gregarius Alexandri: humili loco natus: ⁊ finxit nilum voluentē flumina curuis ripis per agros ethiopum. Et finxit excelſaȝ turrim: ſcilicet pharon: lucentem in equoꝛe phario.i.ad pharon inſulam lampade nocturna: ideſt nocti expoſita ad directionem nauigantiuȝ (ea aūt turris inter miracula mūdi cōputat̃ a qua cetere ad hoc munus edificate phari vocate ſunt) ⁊ regentem.i.dirigentem rates ſparſas tempeſtate: ideſt p:ocellis ⁊ ventis cōtrarijs: ⁊ nautas feſſos turbine.i.turbatione ventoꝝ. Hoc erat op⁹ fabꝛi lenioꝛis: ſcilicet Joſeph: nec recepit vile p:ecium: ideſt mercedē modicam ex hoc tanto opere: vt p:o vel paruam cōgeriem.i.accumulationem aut augmentationem peculi p:o peculij.i.ſupellectilis ⁊ poſſeſſiōis p:op:ie (Peculium enim dici ſolet quod ijs p:op:iū eſt.cui aliud habere nō licet: vt ſeruis ⁊ filijſfamilias. Quia tn̄ a pecu deducitur: vt pecunia: ⁊ in pecoꝛe omnes poſſeſſiones ſuas veteres conſtituebant.vnde appellatione pecunie tota poſſeſſio ſignificari ſolet: etiam peculiuȝ p:o quacūq; poſſeſſione vſurpatur.vnde eſt illud in p:imo bucco. Nec ſpes libertatis erat nec cura peculi. Et inde peculiare dicitur quod ſuum cuiuſq; pp:iū eſt). Et ipſe trahebat.i. tranſigebat letius: ideſt aliquantulum letē: ⁊ tolerabilius q̄ ſi ignauus aut iners fuiſſet: vitam et exilium his ſtudijs: ideſt exercitijs. Et querebat victum magno alumno: ſcilicet chꝛiſto Jeſu domino ac ſaluatoꝛi noſtro.

Peculiuȝ dicitur qđ alicui eſt pp:ium.

¶ Tum rome parebat ager mēphi. Deſcribit ſtatū egypti: et q̇ miracula ad ingreſſum ſaluatoꝛis illic facta memoꝛant: videlicet de arboꝛe cacumē ſuū flectente: ⁊ de idolis coꝛruētib⁹. Oꝛdo eſt. Ager mēphiticus.i. egyptia regio parebat.i. obtēperabat: tū.i.tūc rome.i. romano īperio. P:opago ptolemea.i.ptolemeia a ptolemeo lagi filio vt dixi tracta geſſerat olim ſcȝ poſt alexandri magni obitū vſq; ad auguſti īmperiū ſceptrū diuitis egypti.i.regebat egyptū. Et vnus comitū alexādri: ſcilȝ p:imus ptolomeus lagi filius

Egyptus rome ſubdita.

Ptolomeus lagi filius ⁊ ei⁹ res geſte.

Philadelphus.

Ceraun⁹.

Dioniſi⁹.

Magnuȝ pō.extinxit dionyſius.

¶ Tum rome parebat ager memphiticus olim
Diuitis egypti ſceptrum ptolemea p:opago
Geſſerat: at regni p:inceps: ac ſeminis authoꝛ
Unus alexandri comitum fuit: ipſe potentem
Perdomuit libyam: circumq; iacentia regna
Cyꝛenes arabumq; p:ocul leta ſubegit.
Mox tātas philadelph⁹ opes patre digna ppāgo
Suſcepit ſophie ſpecimen claruſq; minerue
Cultoꝛ ⁊ imperium tenuit cum fratre ceranno.
Stirps extrema domus tante dionyſius euo
Et virtute minoꝛ: nec nomine dignus auoꝛum.
Omne ſue gentis decus obſcurauit: ⁊ vno
In ſcelere extincta eſt longeue gloꝛia laudis
Hic fuit extinctoꝛ Magni: qui ceſaris arma
Fortuneq; graues fluctus p:o ciuibus: ⁊ p:o

Libertate tulit patria: cui numina ſi non
Et celos fortuna regit: poſt fata dediſſe
Atria crediderim ſtygijs minus aſpera campis:
Tunc erat hermopoli: folijs pomoq; ſalubri
Utilis egrotis arbor: que virgine viſa
Pignore cum paruo ſummum flexiſſe cacumen
Fertur: ⁊ occulti numen ſenſiſſe tonantis.
Hec erat a medijs arbor tranſlata colonis
Perpetuo frondens ⁊ medica mala ferebat
Parthenices primo ingreſſu: ſimulachra ꝑ omnẽ
Regimus egyptum ſubita cecidiſſe ruina.
Et colliſa ſolo iacuit reſupinus anubis:
Cornibus auratis: ſolio ruit iſis ab alto.
Occidit extemplo luctu queſitus oſiris
Sicut cum trepidi per ceca ſilentia fures
Noctis eunt taciti: vigilantq; ad furta: repente
Si denſas abigat lux improuiſa tenebras:
Diffugiunt lucemq; timent: ceduntq; dici.
Attoniti vates illis reſponſa diebus
Nulla dabant: ſtabatq; oculos immotus aruſpex
Sparſa ſacerdotes timido legere decorum
Fruſta miniſterio: cepit tunc perdere vires
Ceca ſuperſtitio: veriq; exurgere patris
Cultus: ⁊ occulte ſuperum latrea fauore.

fuit princeps regni ⁊ auctor ſeminis.i.progenici. Ipſe ꝑdomuit libyã potentẽ ⁊ regna circũiacentia: vt cyrenes et, ſubegit leta.i. pinguia et felicia arua arabum.i.arabie felicis Philadelph⁹ (ſecũdus: ſcꝫ ptolome⁹ fili⁹ primi: q̃ prẽ viuo ac volẽte regnare cepit: vir doctiſſim⁹ q̃ ſtrabonẽ pħm ꝑceptorẽ habuit p.lxxij.interp̃tes bibliã ex hebrea grecã effectã biblio‐thece ſue oĩꝫ pulcherrime ipoſuit) exñs ſpecimẽ.i.dec⁹ ⁊ ornamẽtũ ſophie.i.ſapiẽt literature: et clar⁹ cultor minerue.i.ſapientie ſeu philoſophie ⁊ pro pago digna prẽ.ſ.primo ptolomeo ſuſcepit mox tantas opes quãtas.ſ.prẽ ꝑpepcrat: ⁊ tenuit iperiũ cũ fratre ceranno: q̃ eo maior natu erat: ſꝫ min⁹ idone⁹ regno. Dionyſius (auleres.ſ.qui a quibuſdã vndecim⁹ ptolomeoꝝ ponit) exiſtens extrema ſtirps: tãte dom⁹ (reliq̃t em̃ tm̃modo filias: quaꝝ maria cleopatra poſt varios caſus ab augufto victa venenoſe ſe ⁊ gentẽ ſuã extinxit) exiſtẽs minor ſup.ceteris euo.i.tpe ⁊ virtute: imo peſſim⁹ erat. (Nam pater eius regno expulſus a ſubditis: ⁊ a põpeio magno reſtitutus eſt: cui hic cauſa necis fuit: nã ſeptimius eius prefectus latus pompei mucrone trãſfodit: vt auctor eſt Pli.in vita ei⁹) nec.i.⁊ non dign⁹ noĩe auoꝝ.i.vt ptolome⁹ vocet: obſcurauit omĩe decus ſue gentis: ⁊ gloria longeue ſue laudis extincta eſt in vno ſcelere: q: videlicet hic fuit extinctor magni.ſ.põpeij ad ſe confugientis: qui ſcilꝫ magnus põpeius tulit.i.ꝑpeſſus eſt arma ceſaris.ſ.Julij: et graues fluctus fortune.i.ini‐

Miracu‐la in egypto q̃ contigerunt. Philadelphus.
arbor ma‐ria aſſurrexit.
Qualis erat arbor ⁊ vñ trãſlata.
Idola ꝓpter Marie ceſſiſſe.
Anubis.
Iſis.
Oſiris.

Ut aufugerint diĩ oẽs monſtrat ꝑ cõparationẽ aut ſile.

Quint⁹ timor omĩs egyptios ex hac re inuaſerit.
Quo tempore vera religio cepit.

rabiles aduerſitates:pro ciuibus ſcʒ romanis ⁊ pro patria libertate: cui
ſcilicet pompeio:ſi,fortuna nõ regit ⁊ idest etiam celos idest iudicium ce-
leſtium:ego crediderim numina dediſſe.i.aſſignaſſe:poſt fata:idest mor-
tem:atria minus aſpera.i.manſionẽ mitiorẽ: in ſupple campis ſtygijs:
idest infernalibus:quia ſalutis authorẽ non cognouit damnatũ cenſet:
ſed mitius punitum apud inferos.(Alludit autem ad ſententiã Lucani
dicẽtis:deos ſecutos arma pompeij fortunã ceſaris.Aut ad illud.ij.enẽ.
cadit ⁊ riphcus iuſtiſſimus vnus qui fuit in teucris ⁊ ſeruantiſſimꝰ equi.
Dijs aliter viſum.) Arbor erat tunc hermopoli: idest iuxta hermopolim
ciuitatem egypti ab hermete denominatã:vtilis egrotis:idest ſtomacho
precipue laborãtibus folijs ⁊ pomo.i.fructu:ſalubri:idest habens folia ⁊
fructum ſalubrem:que virgine viſa.i.dum virgo tranſiret ⁊ videri poſſet:
aut viſa a virgine:cum pignore:idest cum filio paruo:fertur flexiſſe cacu-
men ſummũ:(bene dicit fertur:ne apocriphis adhibeat fidem certam)⁊
fertur ſenſiſſe numen tonãtis.i.dei occulti.i.latentis ſub forma huma-
na.Hec arbor erat tranſlata a colonis medis:frondẽs perpetuo tẽpore:
idest ſemper ⁊ ferebat mala medica a regione ſic dicta:ſicut perſica ⁊ ce-
raſa aut ceraſia.(De hac arbore dicit Vergi.Geor.ij. Media fert triſtes
ſuccos tardumq; ſaporẽ.Felicis mali:quo nõ preſentius vllũ. Pocula ſi
quã ſeue infecere nouerce.Miſcueruntq; herbas ⁊ nõ innoxia verba.Auxi-
lium venit:ac mẽbris agit atra venena.Ipſa ingẽs arbos:facieq; ſimilli
ma lauro.Et ſi nõ aliũ late iactaret odorem.Laurus erat:folia haud vl
lis labentia ventis Flos apprima tenax:animas ⁊ olentia medi.Ora fo
uent illo: ⁊ ſenibus medicant anhelis ⁊c. Seruius putat eam citrũ eſſe
Plinius ſyriam vocat:ſed eã negat alibi naſci ꝙ apud medos ⁊ in perſi-
de. Sed in egypto naſci poſſe propter vicinitatẽ non negauerim.) Par-
thenices ⁊c.Refert ſecundũ miraculũ quod ſignatũ volunt Oſee.x.cum

Deorũ ſimulachra in ĩgreſſu xpo pretereũte ceciderũt vt denorarẽt xpʒ eẽ deum nõ ipſos.

dicitur.Ipſe confringet ſimulachra eorum ⁊c.Ordo eſt.Nos legimus ſi-
mulachra ſcʒ deorum cecidiſſe ſubita ruina per omnẽ egyptũ primo in-
greſſu.i ad primũ ingreſſum parthenices.i.virginis Marie cum prole
ſua:⁊ legimus ea colliſa.i.confracta ſolo.i.per terraʒ. Anubis qui capite
canino colebatur ab egyptijs quaſi cuſtos oſiridis: et Iſis quã in vaccã
aliquando mutatã dicunt:ruit ab alto ſolio.i.altari cũ ſup.cornibus au
ratis:⁊ oſiris queſitus luctu.i.bos qui illis q̃ſiris apparere ſolet et per
quem oſirim maritũ iſidis intelligunt.(De hoc aũt alibi late diximus)
occidit.i.deorſum cecidit et interijt: extẽplo.i.ilico. Sicut fures trepidi
diffugiũt ⁊ timent lucẽ:⁊ cedunt diei:cũ ipſi tacite eunt per ceca ſilentia
noctis ⁊ vigilant ad furta ſup.facienda:diffugiunt dico:ſi lux improuiſa
abigat repẽte tenebras denſas.Jocunda eſt ⁊ artificioſa ſimilitudo.Va-
tes.i.interpretes deoꝝ nulla dabãt reſponſa illis diebus:et haruſpex.i.
inſpector hoſtiarũ oblatarum: ſtabat inmotus oculos.i.habens ocu-
los inmotos pre admiratione.i.ſtupefactus.Sacerdotes legere.i.colle
gerunt timido.i.formidoloſo miniſterio fruſta: idest fragmenta deoruʒ
ſparſa.Superſtitio ceca:que maxime viguit in egypto etiam tẽpore do-
mitiani:vt atteſtatur Juuenalis in ſatyra dicẽs.Quis neſcit voluſi bithi
nice:qualia demens.Egyptus portenta colat: ⁊ cultus veri patris: ſcili

Latria.

diuini cepit exurgere.i.orti latria.i.diuinus cultus cepit exurgere occul

Latreia.

to fauore ſuperũ.Grece quidem latreia idest latria dicitur cultus diuinꝰ.

Doulia.

deo libere impẽſus hoc eſt vt deo:doulia ꝓ hoc eſt dulia ſeruitus coa-

ra cuiuis exhibita :ſed q⁊ latres.i.cultoꝛ ac ſeruitoꝛ dei ꝑ ita qđ in elongum ꝓtrĩ ſcribitꝰ:ſcripſit poeta hoc loco latrea: vt fere codices atteſtant.

¶Quo ſtudio natum:qua ſollicitudine mater
Sancta:quibus curis:⁊ qua curauerit arte
Non ſi mille mihi boꝛeas inſlauerit oꝛa
Milleqꝫ veloces ſurgant in carmina lingue
Expꝛeſſiſſe ſatis liceat:tollebat in vlnas.
Et figens oculis oculos pꝛecoꝛdia flammis
Dulcibus vrebat:teneros amplexibus artus
Stringebat lachꝛymans:roſee dabat oſcula frõti:
Vbereqꝫ exerto dulcem inuitabat ad eſcam
Expertem ſermonis adhuc:nec verba valentem
Soluere pꝛogeniem:ſummoqꝫ ardebat amoꝛe
Quom pꝛimum dulces infans pꝛoferre loquelas
Cepit:⁊ alternis veſtigia figere plantis
Mater ei tunicas habiles oꝛdita:nouumqꝫ
Veſtis opus:niueo puerum velauit amictu
Suſpiciẽſqꝫ polos inquit:date numina veſti
Incrementa mee:pueri cum coꝛpoꝛe ſemper
Creſcat:⁊ ad ſanctos vltro ſe accõmodet artus.
Non gladium:tineam ve terat:non trita ſenecte
Cedat ⁊ hec noſtri durent monumenta laboꝛis
Sic ait:⁊ tenui gaudentem cyclade natum
Spectabat deſixa oculos:dextraqꝫ regebat
Ambiguos greſſus:in pignoꝛe pꝛouida ſemper.
Sollicite mens matris erat pia voluere verba
Et ſuperum laudare patrem ſtudioſa monebat
Atqꝫ manu victum querens ſub paupere tecto
Aſſiduum tractabat opus:non mobilis illi
Frons erat:aut ſubito pectus mutabile motu

¶Quo ſtudio natuꝫ. Recitat ſedulitatẽ ac diligẽs ſtudium piẽtiſſime matris in indulgentiſſimum filiũ ſuum. Oſtendens ab ea educatũ ac veſtitũ veſte illa inconſutili deſup cõtexta ꝑ totũ quam pertinax fama eſt creuiſſe cũ chꝛiſto ab infantia eius. Addit ꝑterea laudes diue virginis quã meruit virtuti ſtudẽdo ⁊ fame ſue ꝯſulẽdo. Oꝛdo ẽ. Si boꝛeas.i.vẽtus ille vehemens inflauerit mihi centuꝫ oꝛa.i.ſi haberẽ centũ oꝛa ſpiritu ⁊ voce firma ad loquendũ munita:⁊ mille veloces ligue ſurgãt in carmina: ideſt ad carmina expꝛimenda(vt ꝑſius ait. Vatibus hic mos eſt centũ ſibi poſcere voces. Cẽtũ oꝛa ⁊ linguas optare i carmina cẽtũ. Hoc etẽ homer ſecit:⁊ Maro nr̃ in ſexto dicẽs. Nõ mihi ſi lingue cẽtũ ſint oꝛaqꝫ centum. Ferrea vox oẽs ſceleꝝ ꝯphẽdere foꝛmas. Oĩa penarũ ꝑcurrere nõia poſſem. h̃ qꝫ nũc fac poeta)nõ liceat expſſiſſe ſatis quo ſtudio: et q̃ ſollicitudine:⁊ qbꝰ curis:⁊ qua arte.i.induſtria nr̃ ſctã curauerit natũ.i.filiũ ſuũ tollebat ſup.cũ i vlnas ⁊ figẽs oculos ſup.ſuos

Quo ſtudio mater natum curarit dici nõ poſſet.
Effectus ⁊ matrum geſtus expꝛimit.
Quid factũ vt pꝛimum loq̃ cepit.
Veſtẽ icõſutilẽ xp̃o texuit maria.
Creſcẽte xp̃o creuit veſtis
Incoꝛruptibilis veſtis.
Vt mos ẽ pueroꝛuꝫ
Quoꝛũ ad moneret. mater filium
Moꝛes virginis

Grata ſed illius mentem vultumqꝫ decoro
Pondere firmabat grauitas: nō meſta nec atrux.
Torua ſupercilium: nec aperto effuſa cachinno.
Sed clara mitiſqꝫ facies condita lepore:
Non ridens: non triſtis erat: ſed mixtus vtroqꝫ
Vultus: humiqꝫ oculos ſemper conuerſa nitētes.
Offuſcare decus: viuamqꝫ abſcondere formam
Cura fuit ſemper vulgus manifeſtaqꝫ ſemper
Compita: congreſſus hominum vitauit ⁊ ora
Gaudia natus erat: natus ſolatia: natus
Curarum lenimen erat: matri iſta voluptas
Sola fuit: terram membris habitabat: olympum
Mente: nec a ſtudijs potuiſſet talibus vnqꝫ
Diuelli: pietas imis immenſa medullis
Heſerat: ⁊ firmas virtus incocta ſub alto
Pectore radices pulſa vndiqꝫ ſorde per omnes
Spargebat late ſynceri corporis artus
His ſuperaddiderat diuine ſemina lucis
Celeſtiqꝫ pater totam luſtrauerat igne
Non illam terrenus amor: non vlla caduci
Cura boni: non ſpes vite: non triſtis imago
Horriſere mortis: nec honor: nec fama mouebat
Hic fuit a prima ſeruatus origine ſemper
Viuendi modus ad gelidi nigra vſqꝫ ſepulchri
Limina: ſicut enim aſſiduis que vapulat vndis
Dura ſilex immota manet: nec murmura ponti:
Nec metuit ventos tempeſtateſqꝫ ſonoras
Quoqꝫ magis premitur: tanto fit liuor eſtu
Sic inconcuſſum firmato robore pectus
Fortune quaſcunqꝫ minas: quoſcūqꝫ labores

oculis ſup. filij vrebat i. inflāmabat: dulcib' flāmis. ſ. ſancti⁊ caſti amoris. (q: non tā vt ſuū ꝗ̄ vt dei filiū amabat.) ꝓ cordia. i. itima cordis ſui ⁊ ipſa lachrymans aut pre gaudio aut q: debitā curā illi impēdere nō potuit: aut ꝓpter exiliū filij: aut preſcia doloris futuri ſtringebat āplexib' teneros art'. i. arcte cōplexa eſt filium qd̄ amoris indiciū ē ⁊ dabat (de more: ſcꝫ matrum.) roſee frōti oſcula: et iuitabat ad dulcē eſcā. i. ad lac virginale. exerto. i. explicito e ſinu materno: vbere ſup. filiū expterꝫ adhuc ſmonis. i. īfātē: ⁊ ardebat. i. ꝑſeq̄bat ardenter ſummo amore. Quom. i. vt infans cepit ꝓmiū ꝓferre dulces loq̄las: ⁊ figere veſtigia plāt(al)ternis. i. alternati poſitis ⁊ motis mr̄ velauit puerū niueo amictu(ꝰ in fauorē ſui or dis dic poeta: nā ſūt q̄ cōtendāt ferrugineū ſeu piceū ac ſubceleſtē colorē habuiſſe tunicā illaꝫ q̄lis adhuc in frācia nō lōge a lutecia Parrhiſior viſitur) veſtiuit dico ordita. i. vt ꝓtexerat tunicas habiles. i. aptas ⁊ portabiles ei. ſ. puero: ⁊ ordita nouū op' i. gen' veſtis: ⁊ ipſa ſuſpiciēs. i. ſurſuꝫ īſpiciens polos. i. celos in

Marie iucunditas

Pietas et virtus maxime inheſerant.

Quib' nō mouebat virgo.

Mariacōſtātis vite

Similitudo.

Erumnaſq; tulit:patiens terit omnia virtus
Egyptus pluuiã neſcit:ſed lata quotannis
Cum premit equorei ſol humida brachia cancri
Arua rigat nilus: verum his fecundior amnis
Exijt:⁊ campos melioribus imbuit vndis:
Largius ⁊ ſegetes illis:⁊ poma dicbus
Protulit omnis ager preſentia numina tellus
Senſit: ⁊ illius radijs felicibus ether
Intima maiori compleuit viſcera partu

quit: o numina date mee veſti icremẽta vt creſcat ſemp cũ corpe pueri:⁊ accõmodet ſe vltro ad ſcrõs artus ⁊ vt ſup.veſtis nõ ferat i.patiaꝛ gladiũ.i.inci ſurã factã gladio aut cultro(vnde milites dixerũt Joannis.xix. Nõ ſcindamus eã: ſꝫ ſortiamur de illa cui⁹ ſit)vc pvl'tincã.i.ver mẽ qui ꝑãnos erodit ⁊ ipſa non cedat trita i.nõ teratur vt cedat ſenecte: ideſt vetuſtate nõ cõſumaꝛ:quia tempus edax rerum eſt:et oĩa labeſcunt ⁊cõſumuntur in tẽpore:⁊ hec monumẽta.i. teſtimonia noſtri laboris durent.ſ.vſq; ad cõſummationem ſeculi. Sic ait.ſ.mater ⁊ſpecta bat natũ gaudentẽ more.ſ.pucrili: tenui ciclade.i. veſte rotunda quales mulieres vti ſolent:defixa:ideſt habẽs defixos oculos in cuꝫ: ⁊ regebat.i.dirigebat dextra greſſus ambiguos.ſ.pueruli adhuc titubãtis et vacillãtis:mẽs matris ſollicita erat ſemper prouida in pignore.i.nato:⁊ ipſa ſtudioſa monebat ipſũ voluere.i. tractare ſemp pia verba.ſ. ad deũ hoc eſt preces:⁊ laudare patrem ſuperũ.i.celeſtem. Atq; ipſa querẽs manu.i.ex opere manuali victũ: tractabat aſſiduuꝫ op⁹ ſub paupere tecto. Frons mobilis.i. vagabũda ⁊ petos oculos habẽs vt laſciue aut pect⁹ mutabile ſubito motu:nõ erat illi ſꝫ grauitas grata.i. maturitas decẽs et nõ moroſa firmabat decoro: ideſt pulchro ⁊ tẽperato pondere mẽtem et vultũ illi⁹:facies ei⁹ ſupple nõ erat meſta.i. triſtis: nec torua atrũ ſupercilium.i.habens ſuperciliũ nimis ſeuerum ⁊ triſte:nec effuſa aperto: id eſt diſſoluto cachinno.i. riſu immoderato:ſed clara ⁊ cõdita.i.redimita et temperata(a cõdio quarte pe.lõ.) lepore.i.venuſtate ſermonis:miti: ideſt placida:vultus nõ erat ridens ſupple ſemper:⁊ non erat triſtis: ſed mixtus vtroq; ſcilicet iter ridentẽ ⁊ triſtẽ medio more tẽpatus: ⁊ ſupple erat ſemp conuerſa oculos nitentes.i.habuit ſemper conuerſos oculos nitentes:humi.i.in humũ. (Sed ille genitiuus hoc peculiare hꝫ quaſi cũ motu conſtruatur:vt deiecit oculos humi.) Cura fuit ſemper offuſcare.i.obtegere:decus.i.formoſitatem ſuã:⁊ abſcõdere formã viuã.i. vegetem ⁊ in vigore exiſtentẽ: ⁊ ipſa vitauit ſemper vulgus ⁊ manifeſta conuiuia.i.cõuenticula hominum ⁊ cõgreſſus hominũ:⁊ ora.i. cõſpectus hominum(hoc autem quod Ambroſius ⁊ alij ſcti de diua ṽgine predicant memorando monet poeta tacite virgines ceteras hanc virginum principem imitari) Natus ideſt filius erat ei gaudia:natus erat ei ſolatia:nat⁹ erat ei lenimẽ curarum. Iſta ſcilicet cuꝫ nato: voluptas erat ſola matri: ipſa habitabat:ideſt colebat terras:mẽbris ſcilicet corporalibus:⁊ olympum:ideſt celum mente nec potuiſſet vnꝗ̃ diuelli a talibus ſtudijs: quia pietas:ideſt religio:⁊ vt dicunt deuotio:heſerat imerſa imis medullis.i. in intimis cordis ſui:ṽtus incoacta: ideſt cõſuetudine lõga imitata ⁊ ſta

Egyptina tura.

Simile apud ṽgi. Illa ſolo fixos oculos auerſa tenebat

hilita ſub alto pectore: ſpargebat late per omnes artus ſynceri corporis radices.i.radicabat:⁊ hoc ſorde pulſa(nõ dicit̃ expulſa:quia nõ infuerat ſed ꝓhibita ⁊ arcta) vndiq;.i.ab omni parte vñ annaſci poſſet.pater.ſ. celeſtis ſuperaddiderat his: ſcʒ virtutũ dotibus ⁊ ſtudijs ſemina.i.princi pia diuine lucis.i.cognitionis rerum diuinarũ:⁊ inſtrauerat.i.circũful ſerat ⁊ preſeruauerat eã totã igne celeſti.i.charitate celeſtiuʒ.Amor ter renus nõ mouebat illã nõ vlla cura boni caduci:nõ ſpes vite:ſcʒ tempora

Crudelis enĩ e(vt dicunt legiſlatores) q̃ famaʒ negligit

lis:nec triſtis imago mortis horrorifere.i.horrorẽ afferre ſolite(deducit autem a noiatiuo:nã ab obliquis fieret horrifer: ſicut a ſopore ſopifer) nec honor:nec fama.i.laus terrena.(Queres tamẽ quomodo fame nõ ſtuduerit:cũ dictũ ſit curã habe de nomine bono:⁊ ſaluator dixerit. Luceat lux veſtra corã hominibus ⁊c. Auguſtinuſq; cenſeat famã bonã nobis eſſe neceſſariam ad ſalutem ꝓximi:ſicut vitã bonã ad ſalutẽ noſtraʒ. Sed ſciemus famã etiam bonam ⁊ honeſtã varie appeti aut ad noſtraʒ gloriam ⁊ ſic appetunt eaʒ inanes ⁊ mundani:nec ſic eam virgo appetijt nec ſic appetendã xp̃s docuit dicens.Mat.v.Sic luceat lux veſtra coraʒ hominibus:vt videant opera veſtra bona:⁊ glorificent patrẽ veſtrũ q̃ in celis eſt.Alio modo ad gloriã dei ⁊ edificationẽ proximi:⁊ ſic eã v̾go q̃ caſtiſſime ⁊ honeſtiſſime vixit nimirũ petijt: veruntamẽ alia erat prelatis ſollicitudo vt homines videant opa ſua bona ꝙ virgunculis.Neq; dicit virginem nõ habuiſſe curã de bono noie:ſed non motã honore ac fama mũdana videlʒ.)hic.i.huiuſmodi modus viuẽdi fuit ſeruatꝰ ſup.a v̾gine:ſemper a prima origine vſq; ad nigra.i.tenebroſa lumina gelidi ſepulchri.i.vſq; ad mortẽ.Enim pro quia:ſicut ſilex.i.ſaxum in mari duriſſimum:que vapulat.i.ꝑcutitur:aſſiduis vndis manet imota: nec metuit murmura.i.turbationes ponti.i.maris:nec ventos nec tempeſtates ſonoros:ideſt cũ tonitru et fulgure oriri ſolitas:quoq;.i.quo hoc eſt quãto (Sunt enĩ due dictiones)eſtu.i.feruore vndarũ ipſa ſilex premit̃.i. vrgetur magis tãto eſtu ſit leuior.i.politior ⁊ glabrior ⁊ ꝑ hoc durior.Sic pectꝰ incõcuſſuʒ.i.incõcuſſibile:(ſicut Solis in acceſſos vbi diues filia lucos ⁊c.i.inacceſſibiles)robore firmato.i.q: robur habuit firmatũ:tulit i.tollerauit quaſcũq; minas fortune:⁊ quoſcũq; labores et erũnas. Virtus patiẽs:ideſt patiẽtia:terit.i.conterit ac vincit omnia ſupple aduerſa.Egyptus pluuiã neſcit.Deſcribit ꝑ digreſſionẽ ſingularem naturam egypti:oſtendẽs ꝑ preſentiam chriſti ⁊ matris illi maiorem fertilitatẽ fuiſſe.

Cauſe incrementi nili

Ordo eſt.Egyptus pluuiã neſcit(vnde Ouidius. Dicit̃ egyptus caruiſſe iuuantibus arua Imbribꝰ:atq; annos ſicca fuiſſe decem)ſʒ nilus rigat quotãnis.i.ſingulis annis lata arua.cũ.i. quãdo ſol premit.i. occultat humida brachia cancri equorei.i.marini quondã(Mirãdum aũt videtur ꝙ ſub cãcro cũ maximus eſt eſtus fiat inũdatio: ſed dicunt eſtu ſolis tunc niues diſſolui:ſolẽq; cuʒ longior ſit a terris ꝙ in hyeme tũc minus eius fontẽ exiccare:ventoſq; quos eteſias vocãt a meridie in ſeptẽtrionem flantes:tũc imbrium vim per riuos in nilũ demittere ac curſuʒ eiꝰ detinere:aut arenis opplere:tũcq; apd antipodas vbi ortũ hʒ aquarũ vim eſſe ſicut nobis in hyeme:aut deniq; eam eſſe occultã naturã aquarum nili que tunc incremẽtũ ſumunt ſicut ignotis cauſis mariũ fluxus et refluxus fiunt:⁊ febrium tertianarũ ⁊ quaternarum non niſi ſuis diebus feruores opprimunt:ſed hec imbecillium ingenioꝝ eſt reſponſio.Cum et marium ⁊ febriũ cauſe indagari poſſint)Veruʒ ipſe nilus exijt his an-

nis quib⁹ maria fuerat in egypto fecũdior: ideſt vberior ſolito: ⁊ imbuit idest irrigauit cãpos melioribus: idest fecũdiorib⁹ vndis: ⁊ omnis ager protulit illis diebus fe‑eres ⁊ poma: largius ſupple ſolito. Tellus. ſ. egy‑ptia ſenſit preſentia numina ſcilicet chriſti: ⁊ ether: idest celi complcuit intima viſcera ſcilicet terre maiori partu: idest fertilitate: radijs felicibus idest propter felicem irradiationem illius ſcilicet pueri.

Iam ferus Herodes fato ſublatus ad vndam
Raptus erat ſtygiam eterna crucian‑dus erinne.
Et poſt prima fuge iam ſeptima venerat eſtas
Tempora: iamqꝫ pedes puer exercebat ⁊ ora
Rectius: ⁊ forme dulci florebat honore:
Quom diuis iterum galilea monentibus arua
Ocyus egypti laribus petiere relictis?
Nec bethleem tetigere domos: nec rura ſionis:
Archelaus nam tunc ſolyma regnabat in ora
Natorum primi herodis ſeuiſſimus: illo
Poſt luſtrum expulſo dulci cum pignore mater
Longeuuſqꝫ ſenex ad primi maxima veris
Orgia: quom typico faciunt ſolẽniter anno
Conuenere: puer ſubite ſeſe abdidit vmbra
Nubis: ab aſpectu matris ſublatus in alta
Templa ſacerdotes inter: legiſqꝫ magiſtros
Mirantem vario tenuit problemate turba
Tres illum gemebunda dies: tres anxia noctes
Agnatos: notoſqꝫ inter: per rura: per vrbem
Cum tremulo conſorte parens queſiuit: ⁊ auras
Queſtubus impleuit: lachrymiſqꝫ repentibus ora:
Sepius hec iterans magni minate tonantis
Progenies: ſi terrã habitas: te oſtende parenti
An potes ardorem hunc affliere ſpernere mentis:

Iam ferus herodes. Deſcribit reditũ di‑ue virginis cũ prole ſua in iudeã poſt mortẽ herodis. vnde dicitur Math. ij. Defuncto aũt herode: ecce ãgel⁹ dñi ap‑paruit in ſomnis Joſeph in egypto dicẽs. Surge ⁊ accipe puerũ ⁊ matrẽ eius ⁊ vade in terram iſrael: de‑functi ſunt enim qui querebãt animã pue‑ri. Deſcribit preterea quomodo cum fact⁹ eſſet annorũ. xij. Je‑ſus in templo cũ do‑ctoribus inuẽtus eſt audiẽs ⁊ interrogãs eos. Additur⁹ cetera in quibus diua virgo interfuit chriſti acta. Ordo eſt. Herodes fe‑rus ſublatus iam fa‑to. i. morte: erat ra‑ptus ad vndã ſtygiã. i. triſticie infernalis cruciandus. i. vt cru‑ciet: eterna erinne. i. furia infernali. Et ſe‑ptima eſtas. i. ſepti‑mus ann⁹ (q: ſemel ĩ ſinglis ãnis eſtas ẽ) venerat poſt tpa prie fuge. ſ. in egyptum: et puer exercebat iã re‑cti⁹. i. firmi⁹ ⁊ decẽti⁹ pedes. i. gradiebat: ⁊ ora. i. loquebat decẽ‑

Herode mortuo redeũt ex egypto maria ⁊ ioſeph.

Quõ redierũt ex egypto.

Archela⁹.

Ad feſta paſchalia cõueniũt.

Deliter puer ⁊ inter doctores ſedet.

Querit filium maria.

Querele maria.

Si celos eterna patris ſi regna petiſti.
Me quoq̄ depoſitis in ſidera collige mēbris
Uel viuā me tolle precor:quo veneris equum eſt:
Me quoq̄ nate ſequi: tu' eſt ex ſanguine ſanguis
Ex mēbris tua mēbra meis:ex corpore corpus
Quod totiens alimenta dedit tibi lactea pectus
Ferre potes tantis curarum molibus angi
Tertia lux aderat:cum ſe querentibus vltro
Obtulit:⁊ media ſeſe monſtrauit in ede
Tunc illū formoſa parēs amplexa:quid inquit
Nate tot in lachrymas:tanta in ſuſpiria mittis
Me miſeram:triſtemq̄ virū:tum lumina tollens
In matrem genitus dulces ſe miſit in vlnas.

ter: ⁊ florebat dulci bonore.i.ſpecioſitate forme. Cum:ideſt quā do ſup. Joſeph ⁊ mater cū puero. petiere iterū ocius:ideſt celeriter arua galilea pro galilea: relictis laribus.i.domib' egypti ⁊ hoc diuis:ſcʒ angelis monentib':nec tetigere domos bethleē nec rura ſionis.i. hieroſolymitana: in quibus ſion eſt. Nam archelaus (quod nomē interpretaī princeps populi) ſeuiſſimus.i. crudeliſſimus natorū ideſt filiorū primi herodis (tres enī fuiſſe memorantur:ſed tūc tantum vnus regnauerat:dictū eſt ergo hoc ex perſona poete:ſine reſpectu illius tpis. De trib' aūt extant plebei v̄ſiculi. Aſcalonita necat pueros Antipa iohānē. Atq̄ agrippa petrū claudis:cedēs iacobū. Archelaū aūt dicūt regnaſſe annos.ix. Cui frater herodes quem Antipam vocant ſucceſſit in galileā) Archelaus ergo ſeuiſſimus natorū primi herodis regnabat tūc in ora.i.regione ſolyma.i.hieroſolymitana. Mater.ſ.maria ⁊ ſenex lōgeu'.ſ. Joſeph cōuenere cū dulci pignore.i.filio ⁊ alūno: ſcilicet ieſu poſt luſtrū.i.q̄nq̄ annos ⁊ hoc illo.ſ.archelao expulſo.ſ. a regno et viennā allobrogū ciuitatē in exiliū (vt dicūt) miſſo. (Sane q: vt dixi nouē annos regnaſſe memorāt:mallē ſic cōiūgere:cōuenere poſt luſtrū: ſeptē enī anni trāſacti erāt puero: cū iā ab egypto redierat:⁊ deinde trāſacto luſtro factus eſt ſm euāgeliū annorū duodecim q̄ ſic illo expulſo poſt luſtrū:tametſi vtrūq̄ fieri poſſet: vtpote ſi q̄driēnniū regnauerit cū iam rediſſent:ſed.q: ſ Matthei ſcdo. Defuncto autē herode:ecce angelus dn̄i apparuit in ſomnis Joſeph in egypto. Uidetur ſtatim defuncto herode apparuiſſe: quocirca nihil erres dicēdo cōuenere poſt luſtrū. i.poſt quinq̄ annos poſt reditū ſuū ex egypto) conuenerūt dico ad maxima.i. ſolēnia feſta:⁊ ſacrificia primi veris.i.que in primo vere: hoc eſt in martio celebrari ſolēt:videlicet paſchalia:cū ſcilicet iudei faciunt ſupple rem ſacram: ſolēniter.i.celebriter quaſi ex ſolito anno. typico: ideſt myſtico ⁊ figuratiuo (typos enim figura eſt) figurabat autē agnus paſchalis x̄pm. (Norūt qui quicq̄ litterarū viderūt facio cū ablatiuo conſtrui cum rem ſacram:ſeu ſacrificiū ſignificat:vt in bucco. Cum faciam vitula pro frugibus ipſe venito) puer.ſ.ieſus abdidit.i.abſcōdidit ſeſe vmbra ſubite.i. ex improuiſo orte nubis.i.caliginis. (Sic etiā eneas prio eneī.aere ſeptus fingitur.) Uidetur aūt a quibuſdā pie hoc dicere poeta:ne ſcilicet quicq̄ negligētie aut matri aut cuſtodi detur:q̄ illū amiſerint:verū.id purgat

Filius hominis chriſtus.

Inueniūt puerū in templo.

Mater ad chriſtum.

Facio cū rem ſacrā ſeu ſacrifi ciū deno tat ablatiuo iūgit.

Lucas dicēs. Cōſummatiſq; diebus cū redirēt: remanſit puer ieſus i hieruſalē: & nō cognouerūt parētes eius. Exiſtimātes autem illum in comitatu eſſe venerūt iter diei &c. qđ quidā interpretātur dicētes q̄ viri ſeorſum a mulieribus irēt: impuberes aūt cū alterutris atq; ita exiſtimabat maria eū eē in comitatu Joſeph: & Joſeph in comitatu marie. Verū euāgelica verba innuūt mariā & Joſeph ſimul deſcēdiſſe exiſtimātes puerū eſſe in comitatu cognatorū & notorū: vbi poſt iter vni⁹ diei requirebant eū. Nec videt̄ nube ablatus: q2 ſi ſic ablatus fuiſſet a ſ aduertētibus ipſis non deſcēdiſſent iter diei priuſq̄ q̄ ſiuiſſent ip̄m: facile autem poterat abſcondi; puer duodenis cui licebat cū cognatis aut cū parentibus redire: ſ3 in muſca cupiēda fortaſſis ingenioſior videbor: cū parui referat nube ne tectus: an alio pacto abſcōſus ignorātib⁹ diſceſſerit. Et ipſe ſublatus i. clam ſubtractus ab aſpecto matris in alta templa. ſ. ſalomonis inter ſacerdotes & magiſtros legis. i. legiſperitos & ſcribas: tenuit. i. immoratus eſt & detinuit vario p̄blemate. i. ancipiti: p̄poſitiōe (q̄ ſm quoſdā fuit de aduentu xp̄i: quem veniſſe argumentabat̄ ex eo q̄ ſceptrum ablatum eſſet a iuda) turbā ſc3 circūſtantē mirantē. i. ſtupentē. Stupebāt enim oēs qui cum audiebāt ſuper prudētia & reſpōſis eius. Parēs. i. mater. ſ. maria gemebūda & anxia queſiuit illū cū cōſorte. i. marito ioſeph tremulo. ſ. ſenio & anxietate tremēte: tres dies (q2 poſt triduū inuenerūt illum: tn̄ videt̄ ſolummodo biduum queſiuiſſe: quia venerāt iter diei priuſq̄ requirebant eū) & tres noctes inter agnatos & notos: per rura & per vrbē & impleuit auras queſtub⁹. i. q̄relis (ſed dubites an id decore in tali virgine dictum ſit. Scribitur aūt prima ſyllaba ſine diphthōgo: et ſecunda per u. venit eīm a queror: cū q̄ſtus a quero in illis caſib⁹ queſtibus faciat & per ac ſcribat̄) & impleuit ora lachrymis repētib⁹ id veriſimile eſt. Iterans. i. repetēs aut dicēs ſepe hec. ſ. verba ſequētia o mi nate progenies i. exiſtēs fili⁹ magni tonātis. i. dei patris. (Q2 ſepe ita interpretat⁹ ſu3: ſi q̄s adhuc heſitet cur deū tonātē vocet: ſciat p̄priū iouis fuiſſe quē falſo ſummū deorū putauit gentilitas: vn̄ licet palladi ſeu iunone & vulcano quoq; tonitrua & fulmina dent̄ habere tn̄ ea ab ioue dicuntur. vnde de pallade primo Enei. Ipſa iouis rapidum iaculata e nubibus ignē &c. Et in eodē venus ad iouem. O qui res hoīmq; deorūq;. Eterno regis imperio & fulmine terres vnde etiam vulgo teutones diem iouis diē tonātis vocant. Quia ergo quē gētiles iouē & tonantē: nos deū patrē vocamus ideo tonanti pro deo patre poſuit) Si tu habitas terrā oſtende te parenti. i. matri. An potes ſpernere. i. nihilipendere: hunc ardorē. i. vehemētē amorē meū mētis affiicere. i. profligare. (Magnū pathos in ſingulis vocabulis vn̄ nō dicit amorē: ſ3 ardorē: & hūc hoc eſt maternū. ſic enim mater mōſtrabat: nec affectiōis carnalis ſ3 mērīs: nec q̄liſcūq; ſ3 affiicere: nec negligere aut diſſimulare: ſ3 ſpernere. Si petiſti celos: ſi petiſti eterna regna patris: collige quoq;. i. etiā me in ſidera membris ſc3 corporis depoſitis. i. exutis per mortē. vel tolle me viuam. i. cum corpore: vt ſaltem ſic te fruar: equum. i. iuſtū eſt. o mi nate me ſequi quoq;: ideſt etiam ſup. illuc: quo veneris. i. perueneris: quia tu⁹ ſanguis eſt ex ſanguine ſup. meo & tua membra ſup. ſunt ex membris meis & tuū corpus eſt ſup. ex corpore ſup. meo. Potes tu ferre. i. pati ſup. hoc. ſ. meū pect⁹: qđ dedit tibi toties alimēta lactea angi. i. affligi & torq̄ri tātis molibus. i. magnis cumulis curarū. i. ſollicitudinū. q. d. non video q̄n id fieri poſſet. Tertia lux. i.

Iđ dicit vario: q2 adhuc iudeorū vulgus non credit ei⁹ aduentui.

dies aderat cū.i.quādo ſup.fili⁹ obtulit querētib⁹ ſe vltro:nō q: obuias venit:ſed q: inueniri voluit ⁊ mōſtrauit ſeſe ī media ede.ſ.tēpli. Parens i.mater formoſa:amplexa.i.amplectens(paſſim enim preteritum ꝓ preſenti in paſſiua voce vſurpat qđ in veris paſſiuis ꝗbus preſens non eſt facilius permittitur)tunc illum:ſcilicet filiū ſuum inquit nate:ideſt fili ꝗd ideſt ad quid quāobrem mittis me miſerā ⁊ virum:ideſt maritum meū triſtem in tot lachrymas ⁊ in tanta ſuſpiria.¶Euangelium hꝫ. Fili quid feciſti nobis ſic:ecce pr̄ tu⁹ et ego dolentes querebamus te.Et ait ad illos.Quid eſt ꝙ me q̄rebatis.Neſciebatis q: in his que patris mei ſunt oportet me eſſe.In quibus ꝗdē verbis meo iudicio arguti⁹ ſeruatur decorum ꝙ hic.Nā licet virgo maria ſit ceteris mortalibus poſt filium ſuū preferēda:tñ modeſtie eius congruit dicere pater tuus ⁊ ego non econuerſo.Ego ⁊ pater tuus.Preterea q: in cetu ſedentē allocuta eſt prudenter dixit.Pater tuus:ne ſi vt hic dixiſſet vir: hoc ē marit⁹ me⁹ triſtis Joſeph negaret patrem eius:q: legitim⁹ illi pater fuit:ſed nō naturalis vt putabatur. Quocirca ipe ad illos hoc eſt ſeorſum loquens oſtēdit ſe aliū habere patrem in celis.Poteſt tñ purgari ꝙ hic virgo ſe priorē nominat quia in rebus hūilibus ⁊ abiectis priores nos nolamus etiā modeſte:vt ſi dicam peccator ſum vt ceteri.Ecce aūt miſerā ⁊ flētem abiectionis eſt quūetiā per hoc ꝙ virū ſuū confeſſa eſt patrē illius cum videbatur inuere cum noller ſe adulterū incuſaſſe.)Tum ideſt tunc genitus.i.filius ſcilicet Jeſus:tollens:ideſt dirigens lumina:ideſt oculos in matrem miſit ſe in dulces vlnas ſupple eius:quia deſcendit cum eis ⁊ venit nazareth: et erat ſubditus illis.Luce ſecundo.

¶Et poſt ter ſenas. percurrit celeri pede reliqua ſaluatoris noſtri acta in quib⁹ euāgelium matrē interfuiſſe commemorat: vt ī chana galilee vbi inuitatus cum diſcipulis ad nuptias intercedēte mr̄e aquā in vinum conuertit: vt dicitur Joan.ſecūdo.Et in cruce: nam vt dicitur Joanū.xix. Stabat iuxta crucē ieſu mater ei⁹ ⁊c.Occaſione cuius lamentationem diue virginis graphice pſequitur.Ordo eſt. Et mater ſup.ꝑcata eſt plē celigenā.i.a patre celeſti genitā hoc ē dei ⁊ ſuū filium ſermone placido.i. benigno et

¶Et poſt ter ſenas hyemes:quum ſidera capri
Linqueret hydrophoro iuueni vicinus apollo
Celigenam ſobolem placido ſermone precata eſt
Terhios vt latices dulci mutaret iaccho
Albaq; purpureos aſſumeret vnda colores
Ornaretq; nouo conuiuia ſancta liquore
Tum primum veteri deus innoteſcere mundo
Cepit:⁊ antiqui nebulas excludere ſecli
Propterea ſtygio feruens iudea furore
Terribiles illi penas:commentaq; fraudis
Struxit inaudite ſub iniquo iudice tandem
Damnatum figere cruci:quem pallida mater
Contemplata diu ſtetit:⁊ ſuſpiria ducens
Cum vellet clamare ſonus non affuit ori
Ploranti lachryme deerant:cum tangere corpus

Cum ſol eſſet in aquario.

Que ꝑcata a filio mater in conuiuio.

Deus qñ primū innoteſcere cepit.

Cōmemorat paucis xpi paſſionem.

Quam triſtis ꝓpo d morte filij

Tentat: et ad triſtes extendere brachia plantas
Phrydiace: ſimilis ſtatue ſine ſenſibus heſit
Corda ſopor gelidus clauſit caua lumina nubes
Texit: et amiſſo ceciderunt robore membra
Aſt ubi colapſam famule: comiteſq; leuarūt
Atq; fatigatos ſenſim vigor imbuit artus
Conuerſo ad natum tales ore dedit ore querelas
O decus: o placidum diuine frontis honorem
O faciem: o miris clementia lumina vultus
O ſine fraude manus: o neſcia: criminis ora
Ora meo totiens gremio inclinata: meaq;
Contractata manu totiens: primiſq; ſub annis
Hoc miſero nutrita ſinu geſtata lacertis
Membra meis totiēs ſummoq; ex ethere miris
Lapſa modis: que me facitis ſine coniuge matrē
Non ego vos (et ſi ſymeon crudelia fata
Precinuit) tanto credebam nata dolori:
Nec paritura mihi tantū meroris et auſus
Eſt quiſq; ſcelus hoc ingens: non horruit ergo
Mens humana nefas tm̄: quid criminis in te
Nate: quid et tante potuit quis fingere culpe
Tanta nec ethneos manes audacia mouit
Tanta nec terrigenas homines dementia preſſit
Hoc liuoris opus: tantas amor improbus auri
Parturit inſidias: hec ſunt dulciſſima proles
Que te: meq; necāt: ſceleri ſcelus arma miniſtrat
Iuſticieq; ratis duplici perit obruta vento.
Flete viri: ſancteq; nurus: nulla audijt etas
Par facinus: perit humana ſub imagine mundi
Conditor ipſe cauū celi qui ſuſtinet axem

accepto: dicēs vinum non habent etc. Poſt hyemes ter ſenas: id eſt octodecim (hoc eſt tráſactis octodecim annis poſtq̄ in tēplo erat inuētus: erat eñi tunc .xij. annorum q̄bus adiect9 .xviij. erat annorū .xxx.) quum .i. quādo apollo vicin9 iuueni hydrophoro .i. aquario q̄ aquā fert: nā hydrophoros dicitur aquifer: vt phoſphoros lucifer liqueret ſidera capri .i. capricorni: (q2 enim ſole exiſtente in aquario natus eſt ſaluator trigeſimo etatis ei9 anno iterum ſol in aquario erat) precata eſt inq̄ vt mutaret latices thetios .i. aquarum hoc ē ipſas aquas iaccho idest vino dulci: et vt vnda alba aſſumeret colores purpureos .i. vini purpurei ac rubri et vt ornaret cōuiuia ſancta: q2 nuptiarū q̄ ſancte ſunt: et ſacramēto ſtabilire nouo liq̄re .ſ. vini miraculoſe facti. Deus .i. xp̄s fili9 dei cepit .i. incepit inoteſcere .i. notus fieri p̄miū: tum .i. rūc: q2 hoc fecit initium ſignorum Ieſus et manifeſtauit gl'iam ſuā et crediderūt in eū diſcipuli ei9: et cepit excludere nebulas antiqui ſedi .i. cepit oſtendere lucē noui teſtamenti et propterea iudea .i. gēs iudeorum feruēs ſu

Dolor qua les mariā reddebat.

Querele marie de morte filij dolentis.

Tribuit poetice h. q̄ mulieres dolore victe honeſte aſſeruit.

Terra quid auctorum ſceleris veſtigia portas
Auctorem cognoſce tuum: date ſigna doloris
Sidera damnatus iuuenis ſub iudice falſo
Adiutore carens: inter furibunda relictus
Agmina: ſolus: inops: plātas: caput: ora: manuſq;
Saucius: ⁊ duro traiectus pectora ferro
Unica deſerte ſoboles: ſpes vnica matri
Heu moritur: virtuti honor hic: hec premia dātur
Moribus innocuis prohibe tua lumina tytan:
Abde caput nebulis: aer precor indue noctem
Omnia: que celi gremio capiuntur ⁊ ipſi
(Si deus hic vobis) mariam miſereſcite celi
Et plorate mei mecum crudelia nati
Funera lugubrem domini cognoſcite caſum
Ueh populo: patribuſq; tuis ſanctiſſima quondā
Nunc ſcelerū ſentina ſion: tua crimina quatitis
Te implicuere malis: vnum quot funera funus
Parturiet: lux vna omnes pessundedit annos

rore ſtygio.i. īfernali
ſtruxit.i. machinata
Ad terrā. ē illi terribiles penas
⁊ cōmēta ſaudite frau
Ad ſydera dis.i. malitie q̄ inno
centem arguerunt: ⁊
Hec mo- ipſi fixere cruci.i. cru
uere de- cifixerūt tandē ipſuz
bent. damatuz ſub iniquo
iudice ſcz pylato: quē
ſcz deuz hoc eſt xp̄m
mater.ſ. maria palli-
da pre meſtitia.ſ. ſte-
tit cōtemplata diu: ⁊
duces ſuſpiria: ſomnus
Ad ſolem. non affuit.i. defecit
ori cū vellet clamare
et lachryme deerant
plorantí.i. plorare vo
lenti ⁊ gemiſcenti cor
de: ⁊ cum tentat.i. co
natur tāgere corpus
ſup. nati: ⁊ extendere
brachia ad triſtes plā
Ad ſionez tas.i. pedes eius: ipſa
malū pre- heſit.i. diriguit ⁊ im-
dicit. mobilis manſit ſine
ſenſibus exiſtēs ſimi
lis ſtatue phidiace.i.
a phidia facte: ſopor
gelid⁹.i. meror pſun-
dus morti ſimilis clauſit.i. cōcluſit corda.i. p̄cordia ei⁹: nubes caua.ſ. ca
ligo texit lumina ſup. ei⁹.i. oculos ⁊ mēbra ceciderūt amiſſo robore.i. vi-
rib⁹ amiſſis. Aſt.i. ſz vbi.i. poſtq̄ famule (ſi mō famulas habuit) ⁊ comi-
tes q̄ erāt ſorores ei⁹: ⁊ magdalena: leuarūt.i. leuauerūt eā collapſam at-
q; virgo imbuit.i. refocillauit ſenſim.i. pceptibiliter hoc eſt paulatim: ar
tus fatigatos: ipſa dedit ore ꝯuerſo ad natū tales loq̄las.i. ſic locuta eſt.
(Sūt tn̄ q̄ negēt ciulat⁹ aut q̄relā aptā emiſiſſe: q̄uis meſtiſſimā fuiſſe ⁊
doloris gladio pfoſſam: nemo catholic⁹ neget. O decus o placidū hono-
rem diuine frōtis: ⁊ fa᷑ē ſup. ſpecioſam. O lumina.i. oculos clemētia.i.
benignos ⁊ miſericordes: vult⁹ mitis: o man⁹ ſine fraude.i. maleficio: o
ora neſcia criminis.i. innocētia ⁊ veridica ora dicit toties īclinata meo
gremio: ⁊ cōtrectata toties mea manu: ⁊ nutrita p̄mis annis: hoc miſe-
ro ſinu.i. his vberib⁹ (de quib⁹ tn̄ dictū erat. Btūs vēter q̄ te portauit ⁊
vbera q̄ ſuxiſti) ⁊ o mēbra geſtata totiēs meis lacertis.i. brachijs: ⁊ lapſa
ſ. infuſa miris modis.i. p myſticā operationē ſpūſſancti ex ſummo ethe
re: non eñi dicendū eſt q; corpus xp̄i fuerit prius in celo formatū: ſed
ipſe fili⁹ in diuinis qui in vtero virginis illud ex puriſſimis ſanguinibus
eius aſſumpſit in vnitatē ſuppoſitalē: prius in celo cū patre erat quē tn̄

carnē aſſumens nō deſeruit: ꝓpter cōicationem ergo idiomatū quodā-
modo de celo deſcēdiſſe dr: (que.ſ.mēbra facitis me matrē ſine coniuge:
ideſt ſine opera cōiugis: aut alterius viri: ego non credebam vos nata
tāto dolori.i.ad tantū dolorē: nec credebā ea paritura mihi tantū mero
ris: etſi.i.tametſi ſymeon iuſtus ille ſenex cuius ſupra memini: ꝑcinuit
mihi crudelia facta dicēs.ſ. Et tuā ipſius aiam pertranſibit gladius ꝛc.
Et.i.attamen verū eſt (admiratiue autem cū quadam elegantia dicit)
ꝙ quiſꝙ eſt auſus hoc ingens ſcelus: quaſi dicat illud buccolicum. Heu
cadit in queꝙ tantum ſcelus ꝛc. aut illud.vj.eneid. Quis tam crudelis
optauit ſumere penas Cui tantū de te licuit (ergo mēs humana que mi
tis ꝛ benigna eſſe deberet: nō horruit.i.nō abhominata eſt tm̄ nephas.
O nate q̇d criminis ꝛ q̇d tante culpe potuit q̇s.i.aliq̇s fingere in te: ne.i.
an: tanta audacia mouit manes letheos.i.ſpiritus infernales: ne ꝑ an
tanta dementia: preſſit.i.violēter obſedit homines terrigenas.i.in ter-
ra genitos: vt ſcꝫ celorū regē crucifigerēt: hoc opus eſt opus liuoris.i.in
uidie.ſ.phariſeorum: ſciebat enim pylatus ꝙ per inuidiā tradidiſſent ie-
ſum: improbus amor auri.i.ſcribarū et pylati auaritia parturit tantas
inſidias. (Timuerunt enim pontifices ꝛ ſcribe iudeorū amittere poſſeſ-
ſiones ſuas dicētes Joā.xj. Uenient romani ꝛ tollēt locū noſtrū ꝛ gentē.
vñ ibidem.c.xij.dr. Ex ꝑncipib⁹ multi crediderūt in eum (hoc eſt ieſum)
ſed ꝓpter phariſeos nō cōfitebantur vt de ſynagoga non eijcerentur: di-
lexerūt enim gloriam hoīm magis ꝙ gloriam dei. Pylatus autem am-
bitione ductus condēnauit innocētē. O dulciſſima ples: hec.ſ.inuidia ꝛ
auaritia ſunt q̄ necāt te ꝛ me: ſcel⁹ ſcilicet auaritie miniſtrat ſceleri.ſ.in-
uidie: arma.i.adiumenta ꝛ ratis iuſticie perit obruta duplici vento ſcilꝫ
auaritie ꝛ inuidie (de diuite em̄ auaro dicit Job.xxij. Tollet eum ventus
vrens ꝛc.) O viri ꝛ ſancte nurus.i.matrōe flete: q: nulla etas audijt par
facin⁹.i.ſimile ꝛ eq̄le flagitium. Ipe cōditor mūdi qui ſuſtinet axem celi
cauum.i.concauum: hoc eſt totū orbē: perit.i.moritur ſub imagine hu-
mana. O terra quid.i.ad q̇d portas veſtigia auctorū.i.eorū q̄ auctores ꝛ
cauſe ſunt: ſceleris ſup.huius tam deteſtandi: hoc eſt quare nō abſorbes
eos viuos: cognoſce tuū auctorem.i.cōditorē. O ſidera date ſigna dolo-
ris q: iuuenis.ſ.filius meus cui etati condolendū eſſet: carens adiuto-
re: ideſt patrono ac defenſore: damnatus.ſ.ad crucē ſub falſo.i.fallaci et
iniquo iudice: relict⁹ ſolus ꝛ inops inter furibūda agmina.ſ.ſacerdotuꝫ
et ſatellitū: ſauci⁹.i.leſus ꝛ vulnerat⁹ plantas caput ora ꝛ manus.i.ha-
bens oīa membra ſua ſaucia: ꝛ traiectus.i.habēs traiecta pectora duro
ferro (hoc huic loco nō congruit: q: mortuo nō viuenti lat⁹ lācea apertū
eſt: iam aūt mortuus nō eſt: nā ꝛ matri poſtea loquetur. Habent autem
ſingula verba pathos atꝙ affectionē q̄ ad cōdolendūꝫ moneat vt intuē
ti facile cōſtabit) Heu ipſe triſtēs vnica ſoboles deſerte.i.vidue: ꝛ vnica
ſpes matris.ſ.mihi moritur. Datur ſup.hic.i.hmōi honor: hoc eſt ſum-
ma cōtumelia ꝛ mors turpiſſima: virtuti datur hec ꝑmia innocuis mo-
rib⁹.q.d.id iniquiſſimū eſſe. vñ addit.o tytan.i.ſol prohibe tua lumina
abde.i.abſconde: caput tuū nebulis.i.tenebris. (Bñ hoc monet: q: vt dr
Mat.xv. Facta hora ſexta tenebre facte ſunt ꝑ totā terrā vſꝙ in horam
nonā) ꝛ o aer ego precor indue noctē.i.tenebras nocti ſiles: ꝛ oīa que ca-
piunt.i.cludunt gremio.i.cōplexu celi: ꝛ ipſi celi: ſi hic eſt vobis de⁹.i.ſi
agnoſcitis hūc ꝑ deo vr̄o: miſereſcite.i.miſeremini ꝛ mia ꝓſeq̄mini me

riā hoc eſt me. Grāmaticarū rerū indagatores ſcio hoc loco admirabuntur dictionē oēs innocandi caſu poni: ſed id quoq̃ alexāder ſenſit dūmodo collectiue ſumatur: item ꝓnomē ipſi: ſed id ſine vitio: immo elegāter fit cū & ſui valla in vocatiuo ꝓferri poſſe doceat verū admirabilius videtur ꝙ dicit mariā miſereſcite: q: dicendū videtur marie. Nā miſereſco perſonale genitiuū aut datiuū regit: & primitiuū miſereor: ſm illud. ij. eneidos His lachrymis veniā damus & miſereſcimus. vbi volūt ordinē eſſe. Nos damus his lachrymis veniā & miſereſcimus his lachrymis. miſereor tamen raro apud idoneos authores cum datiuo reperies. Miſereſcit aūt impersonale accuſatiuū cū genitiuo: vt miſeret gubernat quale eſt atq̃ inopis te miſereſcat mei. Solū aūt miſereor ꝑme cōiugatiōis actm̄ regit: vt phebe graues troie ſemp miſerate labores &c. Mendū ergo putez & marie legā: ſi q̄ꝗ̄ mutare auſim: & o celi plorate mecum funera crudelia. i. crudeliter illata mei nati. i. filio meo: & cognoſcite caſum lugubrem i. dignum luctu dñi. i. cōditoris veſtri heu execratiua interiectio o ſion quōdaz ſanctiſſima. i. q̄ aliqñ fuiſti ſanctiſſima: & nūc ſentina. i. ꝑcipitiū & vorago ſcelerū veh. i. execratio aut maledictio erit. In ſanctis eni literis execratiua nō execrādi aut maledicēdi aio: ſȝ prophetandi dicuntur ꝓpl'o & patribꝰ tuis. o quātis malis tua crimina impleuerūt te: quod funera. i. mortes pariet vnū funꝰ. ſ. filij mei: in cuiꝰ vltionem innumera ſtrages in excidio hieruſalē ſecuta eſt: vna lux. i. vna dies: peſſundedit. i. exterminauit oēs annos. i. gloriā qua tot annos floruiſti. videt̄ propter certitudinē de futuro tanꝗ̄ de preterito lōq: q̄ modus loquēdi: nō ſolū in ſanctis literis: ſȝ etiā in oratoribꝰ inuenit̄: vt Lauren. Valla docet. Senſus ergo eſt. hec dies delebit oēs dies tuos: q: eſt cauſa excidij tui.

¶ Nate dei. Cōtinuat diua virgo q̄ſtꝰ ſuos. Ordo itaq̃ eſt. O nate dei q̄ fers. i. ſuffers aut tollis ſolus piacula hūana. i. peccata mūdi: amor cogit me affligi. i. torq̄ri ſil'. i. tecū atq̃ ſentire tuos dolores: et natura iubet. i. vult & exigit a me ſpicl'a. i. acumina ferrea: h' eſt claui ferrei penetrāt. i. penitꝰ intrāt ac p[...] rāt mihi plātas: & ſentes. i. ſpine mortifere. i. letales (ſunt tm̄ qui ſentes maſculino gñe ꝓnūciādū precipiāt) penetrant mea pectora & dilaniāt mea corda. Spūs ſcilȝ vitalis hoc eſt aīa vix ſuſtinet

Amor verus ad q̄d cogit.

¶ Nate dei: qui fers humana piacula ſolus
Me affligi ſimul: atq̃ tuos ſentire dolores
Cogit amor: natura iubet: mihi ferrea plantas
Spicula mortifere penetrant mea pectora ſentes
Cordaq̃ dilaniant: miſeros vix ſuſtinet artus
Spūs: atq̃ vtinam tecum mihi nate liceret
Afflictos finire dies: & cedere vita.
Omnia te nobis melius preſente ferebam.
Sed poſtꝗ̄ te liuor edax: & auara cupido.
Oppreſſere: nihil ſupereſt niſi triſte: & amarum.
Nulla meis ſine te ſolatia: nulla voluptas
Rebus erit: tecum pereunt mea gaudia: tecum
Omne meum ſolamen obit: ſuſpiria tantum
Singultuſq̃ mihi ſine te: & lamenta ſuperſunt

Ah q̄ dulce fo:et matri:ſi viribus vſus
Nate tuis p:op:ie fuge res diſpendia vite.
At poſtq̄ pietas:ꝛ inenarrabilis ardo:
Tanta pati:tantoq; p:emi te pōdere cogunt.
Eſto mei ſaltem memo:ꝛ miſerere tuo:um:
Quos mo:iens inter tam ſeuos deſeris hoſtes
Poſtq̄ tuos matrē reditus mi nate reuiſe:
Et ne adeo magni teneat te cura parentis
Ut tibi deſerte ſubeant obliuia matris:
Aduentus ſperare tuos concede parenti:
Atq; tuos iterum vultus:atq; o:a tueri:
Hec mihi ſpes lenimen erit:curaſq; leuabit
Iſta fides o:o:nec poſt tua funera linquas
Suſpenſam me nate diu:ſed te ocyus ipſum
Redde tuis:hoc materno da munus amo:i.
Spes eſt longa dolo::p:omiſſaq; munera amanti
Expectare diu labo: eſt:ꝛ pondus iniquum.
Hactenus ꝛ ſi me:caſus timo: iſte futuri
Ambiguā p:emeret:tua q; tamen o:a licebat
Cernere me vite nunq̄ tedebat:ꝛ omnem
Tollebat tua ſola ſalus mihi:cognita curam
Uita mihi ſemper poſthac inuiſa futura eſt.
Nulla dies lachrymis vnq̄ gemituq; carebit:
Et viuam mo:iens:erit ꝛ vita ipſa ſepulch:um
Sola domo incerta lucem perteſa latebo:
P:opterea p:ohibe iſtius me nate teneri
Exilio vite:finemq; impōne dolo:i:
Atq; dies p:ecide meos:neu deſere matrem
Hoſtiles inter turbas:plebemq; cruentam
Ad noſtros vbi victo: auos ſub nocte latentes

miſeros art⁹ atq; vti-
naꝫ o nate mi liceret
mihi finire tecū dies
afflictos.i.afflictiōis
mee:ꝛ cedere.i. dece-
dere vita.i.mo:i tecū
Ego ferebam.i. tole-
rabam oia.i.aduerſa
meli⁹.i.patiētius ꝛ le
uius:te pñte nobis.i.
q̄diu eras pñs nob(
ſ; poſtq̄ liuo: edax.i.
inuidia cōſumptrix ꝛ
ſui ꝛ ſi poſſet p̄rimi ꝛ
auara cupido.i.aua-
ritia:opp̄ſſere.i.peſſū
dederunt te:nihil ſu-
pereſt.i.reſtat aut re-
liquū eſt(aliq̄ñ tñ ſu-
pereſſe eſt ſupra id qō
ſatis eſt eſſe.i. abun-
dare: vt docet Aulus
Gellius) niſi triſte et
amaruꝫ. Nulla ſola-
tia ſup.erūt meis re-
bus ſine te: et nulla
voluptas erit meis re
bus ſine te(Sic ma-
ro i geo:.Nulla meis
ſine te queret̄ glīa re
bus)mea gaudia per
eūt tecū(Sic in buc.
Heu tua nobis p̄ene
ſimul tecū ſolatia ra-
pta menalca.) omne
ſolamen meū obit.i.
cōſumit̄ ꝛ mo:itur te
cū.Suſpiria ꝛ ſingul
tus ꝛ lamenta ſuper-
ſunt tm̄ mihi ſine te.
Ah q̄.i.q̄tū dulce fo-
ret matri ſi o nate tu
fugeres diſpendia.i.
cōſumptionē aut in-
terēptionē p̄p:ie vite:
vſus.i.fret⁹ tuis viri-
b⁹. Potuiſſet eñi non
mo:i.At.i.ſed: poſtq̄
pietas.i.mia et beni-

Se filio cōmēdat.

His poſſet dixiſſe cōſolari virgo.

Spem ꝛ ſi dē ſolatia capit.

Supeſt et reſtat abūdantiā denotant.

Spes lon ga.

Uitam iſt uitam ſupereſſe ſibi dicit.

Quid a filio petit.

gnitas ꝗ ardoꝛ ſciat / rabilis ideſt dilectio quã nemo maiorẽ ha bere põt: cogũt te pa ti tãto ⁊ pmi tãto pon dere. ſ. tormentoꝛum eſto ſaltem memoꝛ

> Ueneris: oꝛo meũ iubeas ſaluere nepotem:
> Illum ad me duc nate precoꝛ: tecumqꝫ reſurgat
> Interea ipſa tuos comites ſolaboꝛ ⁊ iſtos
> Ne nimium caſus timeant ſtudioſa rogabo.

Que promitit virgo ſe facturam.

Saltem.

mei. ¶ Au. gelli' docet põdus eſſe in dictione ſaltẽ: ac per ſincopam dici pro eo qð eſt ſalutem: tractãqꝫ eſſe a dedẽtibus ſe: q cum res ſaluare non ſperẽt petunt ſalutẽ. i. ſaluationem vite. Imperitiores autẽ dicebãt ſaltem. vñ fit vt ſaltẽ accipiam': pro eo ꝙ vulgo dicimus ad minimuꝫ: hoc eſt ſi nõ aliud impetrare poſſem: habeã ſaltem. i. ad minimũ tamen hoc ⁊c. peccant ergo q̃ ſaltim ſcribi precipiũt) ⁊ miſerere tuoꝝ. ſ. diſcipuloꝛũ quos tu moꝛiens deſeris inter tam ſeuos hoſtes: ⁊ o mi nate reuiſe matrem poſt tuos reditus: ſcilꝫ a moꝛte. in vitam (Firmiter eñi credebat q: tertia die reſurrecturus eſſet: vñ cum ceteris mariis nõ iuerat ad monu mentum ipſo die paſchali) ⁊ ne cura magni parentis ideſt patris celeſtis teneat te adeo. i. intantũ: vt obliuia matris deſerte. ſ. in terris: ſubeãt. i. ſuboꝛtant ⁊ ſubꝛeptãt tibi. Cõcede parẽti. i. mihi matri tue: ſperare tuos aduẽtus: atqꝫ tueri. i. iſpicere iterum vultus tuos atqꝫ oꝛa ſup. tua. Hec ſpes erit mihi lenimẽ. i. mitigatio ⁊ alleuiatio doloꝛũ: ⁊ iſta fides. i. credu litas leuabit. i. imminuet curas. i. ſollicitudines meas. Et o nate ego oꝛo ne linquas me ſuſpenſam. i. inter ſpemqꝫ metũqꝫ dubiã an. ſ. me viſi tare dignaberis: ſꝫ redde oci'. i. celeriter te tuis ſcꝫ amicis ⁊ diſcipulis et da. i. concede amoꝛi materno. i. vel quo matrẽ diligis: vel quo ab ea dili geris: vel potius vtriqꝫ: hoc ſcꝫ donũ. Nam ſpes longa eſt doloꝛ. (Ideoqꝫ diu multũqꝫ inter philoſophos diſq̃ſitũ boni ne plus an mali ſpes habe ret) ⁊ expectare diu munera pmiſſa eſt amãri laboꝛ: ⁊ pondus iniquũ. i. inequale virib' ei': ⁊ hoc eſt impoꝛtabile et econuerſo. Laboꝛ et pondus iniquũ eſt amãri expectare diu munera pmiſſa (Eſt autem prouerbialis ſentẽtia.) Et ſi ideſt ꝙuis: timoꝛ iſte caſus futuri: ideſt quo timebam (q: inuidiã ⁊ perfidiam iudeoꝝ noram: ⁊ vaticinium ſymeonis) tibi tale q̇d futurum premeret: ideſt vꝛgeret me ambiguam: ideſt incertam: hacten' i. in hoc vſqꝫ tempus: tamen ꝙ ideſt quia licebat cernere tua oꝛa: nũꝙ te debat me vite ⁊ ſola ſalus ideſt incolumitas tua cognita mihi: tollebat ideſt auferebat mihi omnem curam: ideſt ſollicitudinẽ: vita eſt mihi futura ſemp inuiſa. i. odioſa poſthac. i. poſt hoc temp'. Nulla dies carebit vnꝙ lachꝛymis ſupple meis ⁊ luctu ſupple meo: ⁊ ego viuam moꝛiens. i. tanꝙ moꝛiar: hoc eſt moꝛibunda: ⁊ ipſa vita erit ſup. ſepulchꝛũ: ⁊ ego per teſa. i. tedio pſequ[illegible] aut exoſa lucẽ. i. vitã aut claritatẽ dici: latebo ſola domo incerta. i. incognita aliis: nã ſe vagaturã nõ minatur. Propterea o nate phibe me teneri. i. immoꝛari exilio iſti' vite: atqꝫ pcide. i. abbꝛeuia meos dies neu. i. neue: hoc eſt vel nõ deſere matrẽ inter turbas hoſtiles: ⁊ plebẽ cruentã. i. cruoꝛis appetẽtẽ. Ubi. i. poſtꝙ tu victoꝛ. ſ. infero ruꝫ ac pꝛincipis hui' mũdi aut voti cõpos: veneris ad noſtros auos latẽ tentes ſub nocte. i. ſanctos patres in lymbo exiſtẽtes: oꝛo vt ſup. iubeas meũ nepotẽ. ſ. Joãnẽ baptiſtã: ſaluere. i. ſaluũ eſſe: ⁊ o nate ego pcoꝛ duc illũ ad me: ⁊ vt ſup. reſurgat tecũ (q̇ tñ in coꝛpe nõ apparuit: ſed vt dicet in vmbꝛa tñ. verũ hic multa ponũtur q̃ non veriſil'e eſt matrẽ tunc pꝛe

cãtam fuiſſe aut optaſſe: quis enĩ certiſſimũ ſit eã incredibili merore cõcuſſam fuiſſe ⁊ vehemẽtiſſime condoluiſſe: cõformẽ tñ diuine voluntati fuiſſe nõ dubitẽ. vñ neq̃ eiulatũ indecentẽ emiſiſſe: neq̃ verbum impatientie oĩno dicã: dolore aũt in corde. i. intrinſecus fuiſſe precipue quis lachryma geniu' ſuſpiriaq̃ nõ negauerim. Cauſam aũt doloris arbitror precipuã: q̃ innocẽs fili' dei ⁊ ei' ob pctã gñis humani ab ipſis hoib' tã indigne tractaret: nec mortẽ optaſſe: niſi deo gratã ſciret. Opa. i. ego ſolabo: interea tuos comites. i. diſcipulos: ⁊ ego ſtudioſa. i. diligẽs rogabo ne timeãt nimiũ iſtos caſus tuos. i. mortẽ tuã tam ignominioſam.

Talibus egra parens ad natum vocibus vſa eſt
Hec lamenta ſolum mouere tremoribus: alpes
Expreſſere metum: colliſaq̃ ſaxa per auras
Terrifico ſtrepuere ſono: titania lampas
Occidit extemplo: medioq̃ expalluit axe
Aſtra ſimul ſolemq̃ dies amiſit olympum
Equora tellurem ſubita nox abſtulit vmbra
Ipſo repentinos rerum natura tumultus:
Admirata caput circũuertebat: ⁊ orbem
Perluſtrans: tantorum operum diſcernere cauſas
Non valuit ſacroſq̃ leuans in ſydera vultus
Numina mutato dixit mea regna laceſſunt
Ordine: grande aliquid tantis elementa fatentur
Motibus: aut ſuperos iterum diſcordia vexat:
Aut opus immenſum celo deus euocat ingens
Inſolitumq̃ aliquid certe hec portenta loquuntur
Signa dedit tellus (vtinam bene vertat) et aſtra
Hec ait: attonite ceca caligine gentes
Merſa ſub eternam timuerunt ſecula noctem

Talibus egra parẽs. Recitat miracula fctã ĩ morte vñi: ca q̃ dicit lamẽtationeʒ diue virginis ſubſecuta nõ dubiũ tñ eſt elemẽta ꝑpter mortẽ cõditoris ita palluiſſe ⁊ atq̃ immutata eſſe: ſatiſ aũt poetice dicit naturã admiratã circũuertiſſe caput. nã que nã ea ſit mihi q̃dẽ nõ ſatis ꝯſtat: ſi etenĩ eã q̃ deorũ parẽs fingit intelligã: vt videt poeta innuere nõ ꝯgruit tã ſctõ loco niſi ꝑ caʒ rurſus eã cui deũ pre eſſe dicimus reʒ ꝑductricẽ intellexerim': ſed quõ eã fabuloſaʒ deoꝝ diſcordiã cõmemoret: Obſcurũ ergo poeta vera inuoluit ⁊ in bonã ꝑtẽ interꝑtãda ſunt oĩa: ita vt per naturam ſtupentem phos nature indagatores accipiam': q̃ruʒ ethnici quidam forte ſimile q̃d ac in bello gigãteo cõtigiſſe credebãt. Notũq̃ eſt dionyſiũ areopagitã galliarũ apoſtolũ ⁊ pauli poſt modũ diſcipulũ: tũ exclamaſſe. Aut rector nature deus patit: aut ipſa natura deſtruit. Ordo eſt. Parẽs. i. mater egra i. aio diſcruciata: vſa ẽ talib' v̄bis ad natũ. Hec lamenta. ſ. mr̃is mouere i. ꝯmouerũt ſolũ i. terrã (ꝫ ſignificãti' ſolũ dicit: nã terrã dictã volũt eo q̃ terat: ſolũ eo q̃ ſolidũ ſit ⁊ ſuſtẽtaculũ firmũ: nã aer ſolũ eſt auiũ: ⁊ mare

Que ſunt ſecuta lamentationes virginis.

Quãta miracula ſecuta ĩ paſſione.

Hec poetice delitioſe tñ. Nature verba.

Timor q̃ꝫtus mortalibus incuſſus.

Solũ a ſolido ⁊ terra a terẽdo dicta ſunt.

nauiũ:qđ ergo ſolũ.i.ſolidũ eſſe ſolebat cõmotũ eſt.De his aũt dr Mat.
xxvii.Et ecce velũ tẽpli ſciſſum eſt in duas partes a ſummo vſq deorſum
⁊ terra mota eſt:⁊ petre ſciſſe ſunt: ⁊ monumẽta apta ſunt ⁊c.)mouerũt
ergo ſolũ tremorib⁹.i.fecerũt ipm̃ tremere.Alpes.i.ſaxa alpiũ expreſſere
motũ:⁊ ſaxa colliſa.i.cõfracta ſtrepuere terrifico ſono per auras.Lãpas
titania.i.claritas ſolis occidit.i.interijt extẽplo.i.illico:⁊expalluit medio
axe.i.cũ eſſet in medio celi(erat enĩ circa meridiẽ)aut in medio vbi cla
riſſimus eſſe debebat:dies amiſit ſimul aſtra ⁊ ſolẽ:⁊ nox.i.caligo ⁊ ob•
nubilatio abſtulit vmbꝛa ſubita.i.ſubito exoꝛta:olympũ.i.celũ equoꝛ et
tellurẽ.i.terrã.Ipſa natura rerũ admirata repẽtinos tumult⁹ circũuer•
tebat caput:⁊ pluſtrãs.i.ex oĩ parte inſpiciẽs:oꝛbẽ.i.mundũ:non valuit
ideſt nequiit diſcernere cauſas tãtoꝛũ operũ:⁊ ipſa leuãs ſacros.i.venera
biles vult⁹ ſuos in ſydera.i.celũ dixit:o numina mea regna laceſcũt.i.la
cera fiũt ⁊ diſſoluunt̃ oꝛdine mutato:elemẽta fatent̃.i.indicãt aliqđ grã•
de(qđ ignotũ eſt nature.i.pħis naturalib⁹)tãtis motib⁹.i.cõmotionib⁹
rerũ.Aut diſcoꝛdia vexat iterũ ſuperos:ſicut in bello gigãteo:aut de⁹ euo
cat.i.elicit imẽſum opus ad qđ.ſ.elemẽta fatiſcãt.(Nã in rerũ ꝓductiõe
quidã litẽ ponũt.vñ eſt illud ꝑmi metra.Hãc de⁹ ⁊ melioꝛ litẽ natura di•
remit.)certe.i.vtcũq ſe res habeat hoc poꝛtẽta.i.mõſtra ⁊ ſigna inſoli•
ta loquunt̃.i.indicãt:aliqđ ingẽs.i.valde magnũ ⁊ inſolitũ qđ fieri non
ſolet.Tellus dedit ſigna:⁊ aſtra ſup.dederũt ſigna.Utinã bñ vertat.i.vti
nam hec res in bonũ ꝟtat̃.Eſt aũt ꝓuerbiale:vt in buc.hos illi(qđ nec
bñ vertat)mittim⁹ hedos:qđ tractũ eſt ex eo ꝙ q̃ amicedam⁹ſepe in ꝑni
ciem accipiẽtiũ vertunt̃.vñ baltheo aiacis tract⁹ eſt hectoꝛ:⁊ aiax gladio
hectoꝛis a ſe intercẽptus:videt̃ aũt quaſi abſolute dictũ:ſꝫ ſubintelligit̃ ſe
vt ſit qđ ſe bñ vertat idq dici ſolet in dubijs reb⁹:quarũ exit⁹ latẽt.Hec
ait.ſ.natura:⁊ gẽtes attonite ceca caligine:timuerunt ſecula merſa ſup.
eſſe ſub noctẽ eternã:qđ Uerg.in moꝛte ceſaris eueniſſe cẽſet:ſic Geoꝛ.j.
de ſole dicẽs.Ille etiã extincto miſerat⁹ ceſare romã.Cũ caput obſcura
nitidũ ferrugine texit impiaq eternã timuerũt ſecula noctem.Et paulo
poſt.Inſolitis tremuerũt motib⁹ alpes:et iterum terreq dehiſcunt.Et
meſtũ illachꝛymat tẽplis ebur eraq ſudant.

De iohã. euangeli• ſta dicit.	Fletib⁹ his aderat. Recitat verba xp̃i ad matrem ⁊ ad diſcipu lũ quẽ diligebat vide licet diuũ ioãnẽ euã• geliſtã. Oꝛdo eſt. Iu• uenis.ſ.ioãnes euã• geliſta ſm̃ Hierony. ⁊ authoꝛẽ hoc loco cũ	Fletibus his aderat iuuenis:qui ſponte relicta Coniuge:dilecto voluit comes ire magiſtro: Hunc igitur cum iam traheret ſuſpiria chꝛiſtus Ultima:⁊ vꝛgeret ſupꝛemus anhelitus oꝛa: Singultire videns fleuit paulumq leuatis
Xp̃s ad di uum ioan nem.	tamen ratio tẽpoꝛis nõ videat̃ cõpati:nã ſcõm ea que pꝛius di cta ſunt(videlicet qđ mater Ioãnis trien• nio poſt natiuitatem xp̃i nata cenſeatur ſi ioachim vſq ad nu•	Luminibus:comitum dixit chariſſime ſalue: Quem neq blanditijs potuit molire voluptas: Non terrere mine:non inclinare laboꝛes. Nunc habeo grates:referamq fideliter olim Quod mea pꝛetuleris viridi conſoꝛtia vite

Solus:⁊ in caſu comes es mihi ſolus acerbo
Moꝛte pꝛemoꝛ:dare poſtremis mādata loquelis
Pauca ſinoꝛ:fuit hec licuit dum viuere nobis
Sed poſthac tibi mater erit:tibi nāq; relinquo
Et curam ⁊ nomen nati:ſeruabis amoꝛem
In matrem ſobꝛine meum poſſeſſoꝛ ⁊ heres
Ipſe mee pietatis eris:per ſancta teſtoꝛ
Bꝛachia:per plantas:capitiſq; aſperrima ſerta
Huic miſere fer opem vidue:mox fronte parūper.
In mariam verſa: tua ſint hec pignoꝛa dixit
Hic mulier tibi natus erit:ſolabitur egram
Atq; operam rebus dabit officioſus agendis.
Uiue:nec aduerſos inter te deſerere caſus
Nec fugias mala nec queras: venientia ferto
Sic fatus poſuit faciem:⁊ de fronte loquentis
Pallida cōfuſus lachꝛymis cruoꝛ ibat in oꝛa.
Talibus admonuit matrem ſinenomine matris.
Ne materna pium laniarēt viſcera nomen
Suſcepit iuuenis grate: matremq;:amitamq;
Et ſatis officio fecit nati atq; nepotis
Donec perfidie creſcens audacia paſſim
Caſtra dei genus electum peregrina coegit
Littoꝛa:⁊ ignoti noua regna inuiſere mundi
Tunc omnes patriam:⁊ ſolymos liquere penates
Moꝛte:vel exilio pulſi: robuſta diſerti
Tunc ſtephani pietas intervolitantia ſaxa
Enituit: templi pꝛeces iacobus ab alto
Culmine deiectus fratris ad marmoꝛa membꝛis
Teſtis:et exēplum fidei immoꝛtale reluxit

prias diue ꝟginis ſu
perixerit) etiā ſi deci-
mo quarto anno ca-
dē euangeliſte mater
Jacobū peperiſſet: et
xv. Joānes iam.xviij.
fuiſſet xp̄s annoꝝ cū
Joannes naſceretur:
a quibus vſq; ad nu-
ptias i chana galilee
xij.tm̄ interfuerūt an
ni:qua etate vxoꝛē du
xiſſe veriſimile nō vi-
detur. Quia tamē ve-
riſſimū eſt cum volē-
tem (vt hieronymus
in pꝛologo euangelij
eius dicit) nubere:de
nuptijs a deo voca-
tum: ego hūc locum
veriorē putem q̄ vbi
Joachim Marie nu
ptijs īterfuiſſe cōme-
moꝛat. Uerū authoꝛ
admonitus foꝛte his
ↄmētarijs aſſerit ſe ꝑ
patrem vitricum in-
telligere:de q̄ re alibi
diſputauiꝰ. Juuenis
ergo qui voluit ire co
mes magiſtro dilecto
ſcilicet Jeſu:⁊ hoc cō
iuge relicta ſponte:id
eſt voluntarie:hoc eſt
ſanctus Joānes euā-
geliſta: aderat ideſt
pꝛeſens erat et inter-
erat his fletibus ſcili-
cet Marie. Igit̄ chꝛi-
ſtus videns cum iam
traheret. vltima ſuſpi
ria ideſt cum vicinus
eſſet moꝛti:et cū an-
helitus: ideſt flatus
ſupꝛemus: ideſt vlti-
mus vrgeret.i.pꝛeme
ret oꝛa: videns hunc
ſcilicet iuuenē ac di-
ſcipulū quem dilexit

Que mandat Joā. xp̄s.

Xp̄us ad matrem. Cur mulierē non matrē vocarit.

ſingultire:ideſt ſingultus emittere ex vehemētia doloris: fleuit. ¶fleuiſſe
xp̄m in cruce atteſtat̄ paulus dicēs Heb. v. Qui in diebus carnis ſue pre
ces ſupplicationeſq; ad eū qui poſſit illum ſaluum facere a morte cum
clamore valido ⁊ lachrymis offerēs exauditus eſt p̄ ſua reuerentia) ⁊ di-
xit luminibus .i. oculis leuatis paulum:ideſt modicum:ſalue o chariſſi-
me comitum:quem nec voluptas ſcilicet carnalis potuit mollire: ideſt
mollem facere et allicere blanditijs:et quem mine (forte per conſangui-
neos ipſius deſponſare illam)et quē labores ſcilicet me inſequendi non
ſup. potuerunt:inclinare ideſt vincere ⁊ deprimere:ego habeo ſcʒ in ani-
mo nūc grates:⁊ referam .i. retribuā olim fideliter: q̄ tu ſolus pretuleris
viridi .i. florenti vite .ſ. matrimoniali:mea cōſortia (.i. q̄ derelicta etiam
coniuge ſecutus es me adhuc virgo et florens in etate viridi qd̄ petrus
et ceteri qui coniuges habuerant:⁊ dereliquerant non fecerunt)et q̄ tu
ſolus es mihi comes in acerbo caſu. ¶Lapſus tm̄ creditur cuʒ ceteris de
Vn̄ dr̄ q̄ lu fide diuinitatis xp̄i:licʒ conſanguinitatis ⁊ amicitie gratia conſecut⁹ ſit
mē. fidei i xp̄m)ego premor .i. vrgeor et anguſtior morte: ego ſinor .i. permittor: (q̄
ſola v̄gine ſic voluit)dare poſtremis loquelis .i. p̄ vltima in hac vita mortali verba
maria re- pauca mādata .i. ꝯmiſſa hec .ſ. maria (quā mōſtraſſe quo potuit nutu ēt
manſit euāgeliū innuit dicēs:ecce mr̄ tua. ſʒ miraberis cur euāgelicū ordinē nō
ſeruauerit:in quo pri⁹ matri dixit mulier ecce fili⁹ tuus: deinde ad diſci-
pulū:ecce mr̄ tua:qd̄ reor ip̄m feciſſe:q: ſermonē de Jo. accepat. potuiſ-
ſet tm̄ de diua v̄gine ſeruato ordine incepiſſe)fuit nobis .i. mihi (licʒ em̄
de ſe vno pluraliter loqui)mr̄ duʒ licuit viuere:ſʒ erit poſthac .i. poſt hoc
tp̄s tibi mater:nāq; ego relinquo tibi ⁊ curā ⁊ nomē nati: o ſobrine .i. cō-
Sobrin⁹. ſanguinee ex matris mee ſorore. ¶Sunt em̄ cōſobrini q̄ſi cōſororini .i. ſo-
Conſobri roꝝ liberi)tu ſeruabis i .i. erga mr̄eʒ meā:amorē meū .i. q̄ ego illā amare
nus. ſoleo(qd̄ ſi fieri nō pōt:dic quē mihi debes:vt ſit i ſignificatiōe poſſeſſio-
nis:nā paſſiue diceret amorē mei .i. q̄ me amaſti. Manifeſte aūt indicāt
ſequētia priorē expoſitionē)ipſe .i. tu eris poſſeſſor ⁊ heres mee pietat(.i.
habebis in matrē eā pietatē quā ego habui:ego teſtor .i. obteſtor per bra
chia ſaucia:⁊ p̄ plātas ſup. ſaucias:⁊ p̄ ſerta aſperrima .i. coronā ſpineaʒ
capitis:fer opē huic miſere vidue .ſ. marie:⁊ mox .i. paulopoſt (cū tm̄ euā-
geliū dicat pauloante dicēs Joā. xix. Deinde dicit diſcipulo ⁊c. ſʒ forte nō
aīaduertit ad ordinē parū referre arbitrat⁹ ad vtrū pri⁹ locut⁹ ſit:aut euā
geliſtā modeſtie grā ordinē cōmutaſſe cēſet:qd̄ credo:aut illū feciſſe: aut
hūc cōſuluiſſe: aut more poetico ordinē cōmutat:ſed videāt peritiores an
decēter)frōte v̄ſa parūper in mariā dixit mulier hec ſint tua pignora .i.
hic erit tibi nat⁹:hic ſup. ſolabit̄ te egram atq; ipſe officioſus .i. obſequio
ſus ⁊ bn̄fic⁹ dabis reb⁹ agēdis .ſ. a te:opaʒ .i. opabit̄ i negocijs tuis. Viue
nec deſere te iter c[...]iu[s] aduerſos:nec fugias .i. nimiū euites mala .ſ. pene
nō culpe:hoc ē labores ⁊ āguſtias. Vn̄ i geor. Aſſuetumq; malo ligurē ⁊c.
nec q̄ras ſup. mala:⁊ ferto .i. tolerato venientia .ſ. aduerſa occurrētia (Le-
pidus v̄ſus ⁊ graui ſnīa decorat⁹)Xp̄s fat⁹ .i. elocut⁹ ſic:poſuit .i. inclina-
uit faciē cruore ꝯfuſus .i. admixt⁹ lachrymis:ibat .i. aſcēdebat d̄ frōte loquē-
tis .ſ. xp̄i in ora pallida .i. mortē vicinitate pallētia. Xp̄s ſup. admonuit ta
lib⁹ ſup. v̄bis mr̄eʒ ſiue noīe .i. nō expſſo noīe mr̄is: ne piū nomē .ſ. mr̄is
laniaret materna viſcera iuuenis. Jo. ſuſcepit grate .i. gratāter: mr̄eʒ et
amitā dicā materterā .i. matris ſororē ⁊ ſatiſfecit officio .i. debito bn̄ficio
nati .i. filij:atq; nepotis ſup. ex ſorore:donec audacia pfidie .ſ. iudeoꝝ cre

ſcēs paſſim.i.p ſingulos fere paſſus iudee coegit caſtra dei.i.milites xp̄i hoc eſt apl̄os ꝟbi diuini aſſertores et xp̄iani noīs p̄dicatores fideiq; teſtes: appoſitorie gen⁹electū inuiſere littora pegrina.i.cōuerti ad gentes (cū em̄ viderēt: ꝙ iudei obſtinati eſſent nec vt gētes fidē ſuſciperēt dixerūt.cōuertamur ad gētes: atq; ita facta diuiſione apoſtoloꝝ in oēm terrā exiuit ſonus coꝝ: ꝛ in fines orbis terre ꝟba coꝝ) ꝛ coegit inuiſere noua regna mūdi ignoti: tunc ſup.apl̄i oēs liquere patriā.ſ.iudeā. Nō tn̄ non oēs erāt: ꝛ penates ſolymos.i.hieroſolymitanos pulſi.ſ. a iudeis morte vel exilio. Pietas: ſcilꝫ in deū: hoc eſt fides ꝛ religio robuſti.i.fortis Stephani diſerti.(Nō em̄ poterāt reſiſtere ſapiētie ei⁹ et ſpūi q̄ loq̄bat̄ in eo. Act.v.) enituit inter ſaxa volūtāria q̄b⁹obrut⁹ eſt. Et iacob⁹ ſcꝫ minor deiectus p̄ceps ab alto culmine tēpli: ꝛ hoc mēbris ei⁹ fractis.i.colliſis ad marmora reluxit teſtiſ.i.martyr ꝛ imortale.i.ppetuū exēplū fidei.ſ. xp̄iane. Sūt tn̄ q̄ dicāt Jacobū minorē.xxx.ānis hieroſolimitanū epatū obtinuiſſe. Nec ꝟiſil'e eſt cū ſtephano autpaulopoſt p̄cipitatū fuiſſe: vt qui cū ceteris apl̄is in exequñs aut trāſitu diue virginis affuerit: ꝛ quē paulus triēnio poſt ꝯuerſionē ſuā ſe vidiſſe atteſtat̄. Gal.j. Fuit aūt vir eximie ſcītatis frater dn̄i etiā ab apl̄o in dicto loco vocat⁹: ꝛ vulgo iuſtus habitus vſq; adeo: vt Joſeph⁹ creditū dicat hieruſalē ob necē eius euerſaꝫ: q: ergo tāte ſcītatis opinione claruit cōpulſis alñs in exiliū ſol⁹hieruſalē reſidere potuit. Nō ergo dicem⁹ ꝙ tūc reluxit teſtis: ſꝫ ibi.i.ī iudea

Post longos tandē gemitus: poſt funera natuꝫ
Prima reſurgentem vidit: nam conſcius ipſe.
Materni meroris: aues vbi traxit ab orco:
Mane ſub auroram ingemti cum luce parentis
Tecta ſubingrediens: qui tot ſingultibus inquit
Chara parens: quid te fletu conſumis acerbo:
En tua progenies adſum: mecumq; nepotis.
Umbra tui cognoſce manus veteremq; figuram
Oris: ꝛ iſta tuis mea membra ſimillima membris
Cur tantos noſtro ſparſiſti in funere planctus
Ipſe tuas granius voces: animiq; dolorem
Quam tormenta tuli: ſed iam aſpera cūcta peregi
Nil ſupereſt mortale in me: nil triſte relictum
Uicimus internos gentemq; ſubegimus atram:
Pone metus: curaſq; parens: hilariq; beatam
Fronte diem celebra: paruo poſt tempore mecum
Immortalis eris: ſceptrumq; tenebis olympi:

Poſt longos tandeꝫ gemitus: poſt funē.ꝛc. Recitat apparitionē qua ſaluator noſter primū poſt reſurrectionē ſuā apparuiſſe creditur (licet euanglium nō dicat) matri ſue: vl'ppter reuerentiam quam parentibus exhibendaꝫ preceperat ꝛ ceterius exibuerat: vel ppter feruorem matris in filium que non ſegnior ac reliq̄ marie ſepulchrum viſiſſet niſi de reſurrectione certior facta fuiſſet. Ordo ē. Ipſa ſup.maria vidit tandem poſt longos gemitus prima natū idest filium reſurgentem: idest qui iam reſurrexerat. Sicut in paſſiua voce p̄teritū pro preſenti vſurpat̄: ita ī actiua voce pn̄s

Ut reſurrexit xp̄s mr̄i apparuiſſe dicitur.

Xp̄s reſurgens ad matrem venit.

Quid fecit poſt mortem xp̄s.

Sic fatus ſubito tenues diſceſſit in auras
Hoc viſu redierc animi: vireſq; reſumpſit
Parthenice amiſſas: per eburnea mēbra cucurrit
Purpureus color: ⁊ formam reuocauit honorem:
Sicut cum rapido noua gramina perculit eſtu
Phebus ⁊ egregium calor abſtulit oris honorem
Si nouus humenti labatur ab aere nymbus
Et ſcatebris riget oē ſolū: vetus intrat in herbas
Robur ⁊ agrorum redit inſtaurata venuſtas
Narciſſi caput extollunt: peneia ridet
Laurus ⁊ exultant hilares per rura napee
Ipſa aderat quom nube deus circūdatus alba
Iuit in ethercam ſocijs mirantibus arcem
Et quom flammifere venit ſub imagine lingue
Spiritus: ingenti reſonans per tecta fragore
Tum noua pacifice fidei mandata ferentes
Diſcipuli ſolymis orbem inuaſere relictis
Tempore nanq; illo vires atq; arma quiritum
Humanum vicere genus: ſed inermia chriſti
Caſtra deus: veteres auſus imitata gigantum.

pro p̄terito) poſt fune ra: ideſt poſt mortem ſuam. Nā ipſe ſcilicet filius marie: cōſcius ideſt cognitor meroris materni vbi: ideſt poſtq̄ traxit auos: id eſt patres ſanctos ab orco .i. lymbo inferni vbi arcti fuerant. nā ſunt qui orcum quaſi vrgum ab vrgendo dictum putēt ſubingrediens mane cū ingēti luce: ſub .i. paulo ante auroram. Magdalena aūt viderat eum mane ſed orto iam ſole: ſubingrediēs dico ideſt clāculum ingrediēs vtpote ſine forium aut valuaꝝ reſeratione: tecta ideſt domicilium parētis: inquit: o chara parens: quid ideſt cur conſumis te tot ſingultib⁹ ⁊ acerbo fletu. En: ideſt ecce ego triſtēs tua pro genies .i. p̄generatio hoc ē ples tua adſuz et vmbra tui nepotis ſcz Joannis baptiſte: adeſt ſupple mecum: agnoſce man⁹ ſup. meas ⁊ veterē figurā oris (hoc ſi dixit ad conſolationē ⁊ gaudiū mr̄is dixit: nō ad fidē faciendā q̄ in ea integra erat) ⁊ cognoſce iſta .ſ. q̄ tu tractas mēbra ſimillima tuis mēbris. Cur ſparciſti tantos planct⁹ in nr̄o funere .i.i. morte mea. Ipſe .i. ego tuli .i. paſſus ſuz grauius .i. egrius ⁊ cū dolore grauiore votes tuas ⁊ dolorē al q̄ tormēta ſup. mea: ſz ego pegi .i. ad finē p̄duxi ⁊ cōſummaui iā cūcta aſpera: que .ſ. erant xp̄o toleranda: nil mortale ſupeſt .i. relquū eſt in me (Quia chriſtus reſurgēs a mortuis iā nō moritur mors illi vltra non dn̄abitur) nil triſte .i. qđ ſit cauſa doloris aut triſtitie eſt relictū in me. Nos vicimus infernos .i. inferos ſpūs ⁊ ſubegim⁹ gentē atrā .i. tenebroſam hoc eſt infernalē. O parēs pone .i. depone mer⁹: ⁊ curas ⁊ celebra diē beatā .ſ. reſurrectiōis mee: frōte hilari .i. leta tu eris immortalis mecū .i. vt ego: aut in celis vbi ero: paruo tp̄e poſt .i. poſthac: ⁊ tenebis ſceptrum .i. gubernaculū ac inſigne regni: olympi .i. celi. Chriſtus ſup. fat⁹ ſic diceſſit ſubito in tenues auras ideſt ablatus eſt ab oculis ei⁹ euanuit (nō tamē ſic diſceſſit in auras: vt

Inſtaurata mater tali viſu.

Paucis ſacri ſpirit⁹ miſſiōez ⁊ xp̄ia aſcēſio nem abſoluit

Fides pacifica.

Dij veteres victi.

corpora a ſpiritib⁹ aſſumpta: q̄ in eas reſoluūtur cū corp⁹ ſuū xp̄s nõ de poſuerit.) Animū .ſ. virginis ſacroſctē: rediere hoc viſu ꝛ parthenice .i. vir go reſūpſit vires amiſſas: ꝛ color purpureus cucurrit per mēbra eburnea .i. cãdida i. in morē eboris: ꝛ reuocauit .i. reduxit honorē .i. formoſitatē eius. Sicut cū pheb⁹ .i. ſol pepulit graui eſtu .i. exiccauit ꝛ areſecit noua gramina: ꝛ calor abſtulit egregiū honorē .i. decus oris .i. faciei: hoc eſt corporis florū: ſi nou⁹ nymbus .i. nubes vētoſa labatur ab aere humēti: ꝛ riger oē ſoliū ſcatebris .i. ſcaturigine riuulorū aut irroratione imbriū: vet⁹ robur: idest priſcus vigor intrat in herbas: ꝛ venuſtas .i. decor ꝛ ſpecies agrorū redit inſtaurata .i. iſtar prioris facta. Narciſſi .i. flores illi in q̄s narciſſ⁹ ꝛ aiax conuerſi finguntur extollūt .i. erigunt caput. Laurus pencia .i. ad peneum fluuiū theſſalie vbi tēpe: loca illa ameniſſima ſunt cõſita: ridet .i. frondet ꝛ leticiā affert: ꝛ napee .i. dee ſeu nymphe florū exiſtentes hilares exultãt per rura. Ipſa aderat. percurrit reliq̄ xp̄i acta in q̄bus diua virgo aderat: vt aſcēſionem ꝛ miſſionē ſancti ſpūs. Ordo eſt. Ipſa ſcʒ virgo aderat quum .i. quãdo de⁹ ſcʒ ieſus xp̄s circundatus alba nube (vt dr̄ Actu. 1.) iuit .i. aſcendit in arcē etherea .i. celeſtē: ꝛ hoc ſocijs ſcʒ diſcipulis eius mirãtib⁹: quū: idest q̄n ſpiritus ſupple ſanctus venit ſub imagine lingue flãmifere: reſonãs per tecta ingēti fragore. Tū .i. deinde diſcipuli ferētes noua mãdata fidei pacifice .i. xp̄iane: inuaſere orbē .i. exiuerūt in oēs terrã: ꝛ hic ſolymis .i. hieroſolymis relictis. Nã vires ꝛ arma q̄ritū .i. romanorū vicere illo tp̄e genus humanum: ſed caſtra chriſti: inermia vicere deos imitata auſus veteres gigantum: idest vt gigãtes olim auſi dicuntur contra deos belligerari. Verum ſunt qui dicãt xp̄i caſtra nõ fuiſſe inermia contra deos: ſi enim inquiūt ad pugne genus reſpexeris talia arma habuerūt: quales hoſtes vicerūt hoc eſt ſpiritualia cõtra malignos ſpirit⁹. Preterea pluribus non placet ſimilitudo qua dicit caſtra xp̄i imitata auſus gigantū. Nam imitator (inquiūt) minor eſt imitato: apoſtoli autē maiores gigãtibus. Preterea gigãtiū auſus temerarij fuerūt ꝛ infelicē exitū habuiſſe (a dijs cū ſuperati) finguntur apoſtolorum rõnabiles: ꝛ victoriã cõſecuti. Verū id gen⁹ obiecta parui faciēda puto. Nam ꝛ ſi apoſtoli maiores fuerunt dignitate ꝛ auctoritate: minores tamē tp̄e: quod ad imitationē ſufficere videtur: eo ꝙ gigãtes id primi auſi dicūtur. Et licet cauſa et exitus belli diſcors fuit: vtriq̄ tn̄ deos expugnare auſi ſunt: qḋ ad hunc locū ſatis eſt: nõ enim neceſſaria eſt omnimoda ſimilitudo verum quo maior eo decentior eſſe ſolet. Sed reliqua proſequamur: ne et noſtri auſus temerarij cenſeantur.

¶ In vidua deſerta domo rerum indiga virgo
Coniuge defuncto: natoq̄ in regna recepto
Ducebat triſti vitam merore iacentem
Iam charas olim comites martham atq̄ ſororem
Eurus ad occiduum tulerat ſinc remige littus.
Propterea amiſſi querēns ſolatia nati
Palladie collem dederant cui nomina ſilue

¶ In vidua: deſerta domo ꝛc. Deſcribit exercitium diue virginis poſt chriſti aſcenſionem ꝛ apoſtolorum diuiſionē dicēs: eam loca chriſti preſentia ac paſſiõe ſanctificata viſitaſſe: occaſione quorū deſcribit carmen: quã eã ſediſſe etiam alij atteſtãtur

Xp̄s etiã moriens corpus nõ dimiſit.

Marie virgi. ſtudiū poſt aſcenſionē de ſcribit.

Martha.

Magdalena.

Et loca: que curare magis quondam ille ſolebat
Aſſidue tanq̃ prolem viſura petebat.
Impatiens amor eſt: maiorq̃ viribus audet
Seq̃ reperturum credit que ardentius optat
Inter ceſareas arces: tyrioſq̃ colonos.
Et vada iordanis frontem carmelus in auras
Tollit: et aſſiduos latices in vertice ſummo
Parturiens ſiluas ſalientibus irrigat vndis:
Atq̃ ſupercilio ſenſim demiſſus ab alto
Vltima carpathium veſtigia mittit in equor:
Alluiturq̃ fretis paphie quibus inſula diues
Cingitur: et p varios videt alto a culmine fluctus:
Mons patrum pietate ſacer: lateq̃ priorum
Inclitus hoſpitio vatum: nam dicitur illinc
Diſcipulo ambuſtam iaciens ex aere veſtem
Helias ardenti celum petijſſe volatu
Illinc perpetuis: ceu miſſi e fontibus amnes.
Religio: et ſacri fluxit reuerentia cultus
Quicquid habent alij montes pietatis ab iſto
Ducitur: hac vna plures e vite racemi
Diffuſi late terras: atq̃ equora complent
Hinc carthuſiacis eterna ſilentia clauſtris
Hinc varias benedictus oues collegit ab iſto
Canabe nodoſa tunicas arcere fluentes.
Ignipedes didiſcere viri: quiq̃ arua colebant
Inuia: et aſſiduo terras ardore calentes:
Et quos cyriacus de littore vexit ibero
Hinc orti: ſanctum et ſummo genus ethere digni
Hinc noſtri venere patres: habitacula montis
Culmen adhuc ſeruat toto apparentia ponto

Non tamẽ deſunt qui dicant eam mẽte nõ pedibus loca ſancta viſitaſſe: tamẽ credẽdũ puto etiã corpore vt graues viri aſſerũt aliquãdo adijſſe cum id ſine fame detrimẽto iaz quinquagenaria poſſet. Ordo eſt. Virgo.ſ. maria deſerta.i.derelicta: et indiga.i.egena rerũ: ducebat vitã iacẽtẽ.i. humilem et deiectã triſti merore: i domo vidua i.ſpoliata marito: q2 cõiunge defuncto: et nato.i.filio recepto.i. poſtq̃ ſe receperat in regna.ſ.celeſtia. Eurus.i.vẽt9 ille ab oriẽte ſtans tulerat.i. impulerat iaz ſine remige.i. auxilio remigis aut directoris: in litt9 occiduũ.i.gallie occidẽtalis hyſpaniã verſus: quã vulgo linguã occitanã (hoc eſt languedoc) vocãt: martham atq̃ ſororẽ ſcẽ magdalenã: olim comites charas.i.q̃ aliquñ fuerãt eius chare comites: et propterea ipa querẽs.i. inueſtigans et appetens ſolaria nati amiſſi: petebat aſſidue colles cui ſilue palladie.i.arbores a pallade denoiate: et vt dicũt inuenere videlicet oliue: dederãt noĩa: q2 ab ea frequẽtia vocabaĩ oliuetũ: et loca ſup.cetera q̃ ille.ſ. nat9 ei9 ſolebat curare.i.frequentare

Que loca frequẽtabat.

Amor impatiens.

Carmel9 deſcribiĩ.

Laudes carmeli.

Helias.

Religio oĩs vñ pfecta.

Carthuſia in q̃ delituit brũno q̃ hanc dedit religionẽ ĩ delphinatu eſt.

Bñdictus

Ligni pedes viri.

Dñicus

Carmelite.

Que noſtri poſuere ataui modo poſſidet hoſtis
Barbarus: expulſe ſolem petiere cadentem
Arcto aſq; domos ⁊ gentis regna latine
Reliquie antiqui generis: vatumq; propago.
Que ferrugineos humeris circundat amictus
Ueſte ſub albenti: nec ſuimt ab arte colorem

magis: petebat dico: ideſt adibat tanq̄ viſura. i. ac ſi eēt illic viſura prolē. i. filiū ſuū. Amor eſt impatiens: ſcilicȝ amore ⁊ ſeparatiōis ab amato: ⁊ audet maiora viribus ⁊ Qualiſin credit ſe reperturū q̄ terior ami optat: ideſt deſiderat etus carardētius. vñ Hiero. melitarus

Impatiensamor hoc inter cetera precipuū habet: vt quē deſiderat ſemp̄ eſſe debet. inuenire ſe credat. Inter ceſareas ⁊c. Deſcribit ſitum et incolas carmeli dicens. Carmelus: ideſt mons ille iudee: tollit: ideſt erigit et extendit in Carmel⁹ auras: frontem: ideſt iuga ſua inter arces ceſareas: ideſt ceſareā ciuitatē mons iu q̄ dicta eſt philippi: ⁊ colonos tyros. i. tyronii: ⁊ vada iordanis. ſ. fluminis dee vbi p̄. ⁊ ipſe parturiēs. i. effundēs aſſiduos latices. i. fontes in alto vertice: irri mū carme gat ſiluas. i. arbores illic creſcētes: vndis ſaliētib⁹. i. riuulis fontiū: atq; litarū or ipſe demiſſus ſenſim. i. paulatim ⁊ ꝑceptibiliter ab alto ſupcilio: mittit do cepit. vltima veſtigia. i. promontoriū in equor. i. mare carpathiū: ⁊ alluit: ideſt pulſat fretis. i. aquis marinis: quibus diues inſula paphie ſup. dee vide licet veneris: hoc eſt cyprus cingit: ⁊ videt: ideſt aſpicit alto culmine. i. vertice ſuo: hoc eſt videre facit fluct⁹ pharios. i. q̄ ad pharon inſulam: hoc eſt apud alexandriā egyptum: alluunt: carmelus dico appoſitoꝛie: mons ſacer pietate patrū ⁊ inclytus. i. clarus ⁊ nobilitatus late hoſpitio. i. incolatu priorū vatū. ſ. helie ⁊ heliſei. Nam helias dicitur petiiſſe celū. i. paradiſum illinc. i. ex illo monte: volatu ardēti. i. raptus curru ignito: iaciens diſcipulo. ſ. heliſeo ex aere: veſtē. i. chlamidē ſuam: ambuſtā. i. circū vſtā. Religio ⁊ reuerētia ſacri cultus fluxit illinc. i. ex illo monte atq; eius incolis: ceu. i. veluti amnes miſſi e perpetuis. i. perēnibus ⁊ indeficiētib⁹ mō tib⁹ hoc (quoq; diu⁹ Hiero. in epiſtolis ſenſit dicens. Monaſticā vitam colentib⁹ heliā ⁊ heliſeū propoſitos eſſe quos imitentur.) Quicquid pietatis aliī montes habēt id ſup. deducitur ab iſto ſup. mōte. Plures racemi. i. fructus vitis aut botri diffuſi ex hac vna vite. i. ex his p̄mordiis: cōplent late terras atq; equora. i. oīa in quibus religioſi viuūt loca. Hinc ideſt ex his ſup. ſunt orta: eterna ſilētia clauſtris carthuſiaſis: ⁊ bñdictus collegit hinc. i. ex horū imitatiōe varias oues. i. varios monachos quoꝝ ipſe paſtor prim⁹ fuit. (Preceſſitq;: licet hic poſtea recenſeantur carthuſianos) ⁊ viri lignipedes. i. q̄ lignū in pede portāt: ⁊ quaſi ligneos pedes habent quos quidā ad imitationē grecā calopodꝭ vocāt (nā calapois calopodos eſt forma pedis ex ligno vt reor. Siq̄dē ... on lignū dicit: ſed vulgares calopodia vocāt) Uiri ergo lignipedes. i. fratres minores de obſuatiōe q̄ in italia lignipedes īcedūt: diditere: ab iſto. ſ. mōte arcere. i. cigere ac cōſtrigere tunicas fluētes. i. laxas: canabe nodoſa. i. chorda ex canabe q̄nq; nodos ad repreſentatiōeȝ quiq; plagaꝝ xp̄i hñte ſe cigētes: q̄ ob id a gallis chordigeri vocāt. ⁊ ſup. illi q̄ colebāt arua inuia. i. nullas vias hñtia: hoc ē heremite ⁊ ſiluicole: hoc ē ⁊ q̄ colebāt terras calētes aſſidue ard... e. i. p̄res in egypto: q̄s fr̄es heremite de ordine diui Aug. imitant. ⁊ ſup. illi q̄s cyriac⁹. i. dñicus (q: cū dñicus primā corripit recurrit ad gre

Ordo predicatorū a diuo dn̄ico hyſpano ſumpſit exordium.

cū. Nā kyrialeos dr autētic⁹ ⁊ dn̄icus: kyrios dn̄s) vexit de littore ibero: ideſt hiſpanico. ſ. p̄dicatores ſunt orti hinc. i. ex carmelo: appoſito: ie genus dignū ſummo ethere. i. celo: ⁊ p̄res nr̄i. i. carmelitani vt poeta: venere huc. i. ex carmelo. Culmen. i. vertex mōtis ſeruat adhuc habitacula apparētia toto pōto. i. a toto mari circūiacēte: q̄ ſup. habitacula: noſtri i. carmelitani attaui. i. maiores poſuere: ⁊ que ſup. hoſtis barbar⁹. i. paganus poſſidet mō. Relliquie antiqui generis ⁊ propago. i. pgenies vatuꝫ expulſe ſcilicet ab illis habitaculis petiere ſolem cadentē: ideſt occidentem: ⁊ domos arctos. i. ſeptētrionales: hoc eſt europā videlicet hyſpaniam: galliā: ⁊ germaniā: ⁊ regna gentis latine: ideſt italiam: que ſcilicet propago vatum circundat humeris amictus ferrugineos: ideſt piceos quos griſeos vocant (ſic enim in italia veſtiuntur) ſub veſte. i. chlamide albenti: nec ſumit colorem ab arte: quia vtrumq; colorem natura cuꝫ lanis producit. In gallia autem ⁊ teutonia pro ferrugineo nigrum ſumpſerunt. Verg. ferruginem purpure hyſpanice: que ſecundum Seruium nigrior eſt tribuit: vt ferrugine clarus ibera.

Maria carmeluꝫ frequētabat.

Hunc igitur ſi quando quies: vacuumq; nec hoc
Tempus erat: veniens curas lenibat: ⁊ ipſa
Maieſtate loci large oblectata redibat.
Propterea montana viri ſpelea colentes
Audito illius fato ſublime ſacellum
Apricis poſuere iugis primi: atq; quotannis
Sacra inſtaurantes hymnos: ⁊ tura ferebant
Namq; ipſi ſeſe: mox vt vulgata ſalutis
Fama fuit chriſti magnis iungere miniſtris
Fautores operis ſancti: ſocioſq; laborum
Propterea iſtorum longos ſeruata per annos
Poſteritas iungit marie cum nomine montis
Nomina carmeli: niueoq; inſignis amictu
Perpetuum ſeruat priſce pietatis honorem
Hos quoq; virginei penes eſt reuerentia cultus.
Precipua ſeruata fide: velut herculis olim
Sacra poticigine cuſtodiuere nepotes
Hoc deus: hoc magne petri qui preſidet aule
Paſtor: ⁊ eternis orbem moderatur habenis
Sepius accitis patribus ſacroq; ſenatu

Carmelite tēplum marie cōſtruerūt.

Hunc igitur ſi quando qes ⁊c. Docet virginem carmelitas aliquādo viſiſſe. Idq; in commēdationem ordinis ſui facit: vt dixim⁹. Ordo eſt. Igitur q: tanta ſanctitas et religio ī carmelo fuit ſi quies ⁊ temp⁹ vacuum negoci p nego cū: hoc eſt a negocio fuit qn̄. i. aliqn̄ ſupp. virgini ipſa veniēs huc i. in hūc iā dictū mōtem lenibat ⁊ mitigabat ⁊ ſedebat curas. (In multꝭ q̄rte tollit e ante hā: vt nequibā polibam: lenibā ⁊c.) et redibat oblectata large. i. ampliter ipſa maieſtate loci. Propterea viri colētes ſpelea. i. ātra mōtana: h̄ eſt carmelite (de qb⁹ dictum videtur illud Hebr. xj. Circuierunt in melotis in pellib⁹ caprinis: egētes: āguſtiati: afflicti: q̄bus dignus nō erat mūd⁹. In ſolitudinib⁹ errantes

Fr̄es noſtre dn̄e de mōte carmelo dicit carmelitas vocari

Carmelitarū religio ſūmi pōtifices cōfirmauerūt ⁊ ſanxerunt.

Sanxit: ⁊ era notis ſignata bifrontibus extant
Paſtor in antiochi celebres ignatius agros
Uenerat ⁊ ſacros petri ſortitus honores
Sancta per aſſyrios paſcebat ouilia campos
Iſte ſuper mira naſcentis origine chriſti
Et teneri ſtudijs cui virecꝫ prioris
Moribus, ad matrem dedit ⁊ accepitcꝫ tabellas
His adeo incaluit patrie celeſtis amore:
Obuius vt ſatis vltro progreſſus in ipſos
Se tulerit traiani enſes ⁊ in ora leonum.
Quin ⁊ defuncti ſcrutatus corda ſatelles
Auratis inſcripta notis inuenit ieſu
Nomina: ſic grauibus dictis: ſuaſucꝫ potenti
Intima diſcipuli penetrarat pectora virgo
Ac ſi quis parto miſſurus ſpicula cornu
Cuſpidis erate trahat: impellatcꝫ ſagittam.

in mōtib' ⁊ ſpelūcis ⁊ in cauernis terre. Et hi oēs teſtiōio fidei ꝓbati ⁊c.) audito fa∘ tondeſt morte illi' .ſ. v̾ginis poſuere primi ſacellū.i. templū par uum (vulgus capellā vocat) ſed ſublime: quia in apricis iugis ideſt ſub vertice car∘ meli: ac ipſi inſtaurā tes.i. renouantes ſa∘ cra.i. ſolēnitatē q̄tan nis.i. ſingulis annis ferebāt.i. offerebāt ei hymnos ⁊ tura. Nācꝫ ipſi iunxere ſeſe ma∘ gnis miniſtris xp̄i.i. apoſtolis: mox.i. ſta∘ tim: vt.i. poſtꝙ̄ fama ſalutis fuit vulgata.ſ. per apoſtolos (qui ſo li acceperūt repromiſ ſionē: vt dicit apoſto lus ibidē. De carmeli tis autē dicit ioſeph' antiochen' ī ſpeculo perfecte militie primitiue eccl'.c.xij. Perfectoꝝ militū xp̄i apl'orū coadiu∘ tores ſurrexerūt ſtrēnuiſſimi viri ſolitarij cōtēplationicꝫ dediti: ſctōrū pro phetarū helie ⁊ heliſei ſequaces qui de mōte carmelo deſcēdētes per gali leā ſamariā ⁊ iudeā fidē xp̄i cōſtātiſſime ſparſerūt. Quicꝫ in virginis ma∘ rie honorē in mōtis carmeli decliuio fabricātes oratoriū ſaluatoris ma∘ tri ſpecialiſſime ſeruierūt) iūxerāt dico ſeſe exiſtētes fautores ſcti operis i. predicatiōis fidei ⁊ ſocios laborū. Propterea.i. ⁊ idō poſteritas illorū ſer∘ uata ꝑ lōgos annos īſigit cū noīe marie noīa mōtis carmeli q: dicūt fra tres nr̄e dn̄e de mōte carmelo ⁊ inſignis.i. redimita īſigniter amictu ni∘ ueo.i. cādido ſeruat ꝑpētuū honorē: priſce.i. antiq̄ue pietatis.i. religionis ⁊ caſtitatis quocꝫ.i. etiā aut inſuper reuerētia cult' virginei.i. obſeruātia diue v̾ginis eſt ſeruata precipua.i. ſingulari fide denes hos.ſ. carmelitas velut.i. queadmodū nepotes.i. poſteri poticigine.i. geniti de genere po∘ ticiorum cuſtodiuere olim ſacra herculis. (Unde eneid.viij. Primuſcꝫ po ticius auctor. Et domus herculei cuſtos primaria ſacri. Liuius autē li∘ bro primo dicit ꝙ poticij ab euandro edocti antiſtites ſacri herculei per multas etates fuerūt donec tradito ſeruis publicis ſolēni miniſterio ge∘ nus oē poticiorū interijt.) Deus ſanxit.i. ſancte cōſtituit hoc: vt ſcilicꝫ di ue virginis ꝑcipui cultores eſſent ⁊ paſtor qui preſidet magne aule petri ⁊ qui moderatur orbem eternis ideſt celeſtibus ⁊ ſpiritualibus habenis hoc eſt papa pontifex romanus ſanxit hoc ſepius ⁊ hoc patribus accitis

Ignatij martyriū.

Miraculum.

Simile. carme.

Poticius

ideſt aduocatis ⁊ ſacro ſenatu.i.cōſilio preſbyterorū ⁊ cardinalium atq; epiſcoporū ſup.accito ideſt cum totius cōſilij approbatione:⁊ era.i.ſigilla erea extant: ideſt adhuc reperiunt:ſignata notis bifrontibus.i.duas frontes ſeu capita.ſ.petri ⁊ pauli habētib⁹.Ignatius)antiochie epiſcopus ⁊ Joā.euange.diſcipulus quē beatus Berñ.atteſtatur crebras epiſtolas ad diuā virginē dediſſe quibus eam ſalutat.A traiano autē martyrio coronatū ⁊ leonibus expoſitū hiſtoria que tripartita dr recitat)Venerat in agros antiochi.i.antiochie:paſtor.i.epiſcopus vt dicitur poſt petrū tertius:⁊ ſortitus ſacros honores petri.i.epiſcopales quos petr⁹ ibi primum ⁊ primus geſſerat: ⁊ paſcebat ſancta ouilia.i.eccleſias chriſti: per cāpos aſſyrios.i.in aſſyria.Iſte(orator diceretis)dedit tabellas.i.epiſtolas quas illa eras in tabellis ceratis ſcribebat ad matrē chriſti:ideſt mariam:⁊ accepit tabellas ſup.ab ea in quibus diſquirebatur ſup.i.de mira origine xp̄i naſcentis:⁊ ſuper ſtudijs teneri cui.i.pueritie eius de qua euāgeliſte parū meminere:⁊ ſuper moribus prioris vite:⁊ ipſe incaluit.i.inflāmatus eſt:his.ſ.tabellis a diua virgine miſſis adeo.i.intantū amore celeſtis patrie:⁊ vt ipſe progreſſus vltro.i.nō coactus obuius fatis.i.morti:tulerit ſe in ipos enſes traiani ⁊ in ora leonū a quibus dilaniatus eſt.Quin ⁊ ſatelles.i.lictor ſcrutatus corda defuncti inuenit nomīa ieſu inſcripta auratis.i.aureis notis.i.caracteribus ſeu literis ſic.i.intantū penetrarat virgo pectora intima diſcipuli dictis grauib⁹ ⁊ poteti ſuaſu: ac ſi quis miſſurus ſpicula erate cuſpidis.i.ſagittas eratas:cornu partho.i.ex arcu parthoꝝ qui eo preſtant trahat ⁊ impellat ſagittam ſupple in intima pectora.

Senium virgi.

Iamq; propinquabant cani rugeq; venuſtam.
Criſpabant faciem:formeq; inimica ſenectus.
Venerat:at pulchros etas ne frangeret artus
Lumina ne longo iam caligantia fletu
Inducerent tenebras:fierentq; obnoxia nocti.
Di.itur eternum matris pro funere natus
Ta'.bus alloquijs interpellaſſe parentem
Magne pater qui me terre ne regna perirent
Corpus et humanos iuſſiſti aſſumere vultus
Aſpicis annoſo genitrix vt frigeat euo
Deformiſq; ſitu ſenij tabeſcat:et annis
Curuetur grauibus:ſpacium vitale peregit:
Jam ſatis erūnas:inopiſq; incommoda vite

Iamq; propinquabāt ⁊c. aggredit aſſumptionē diue ṽginis recitās primo orationē xp̄i pro matre ad deū patrē. Ordo eſt. Iamq;.i. et iā cani.i.capilli caneſcentes ꝓpinquabāt.i. inſtabāt diue virgini ⁊ ruge criſpabāt ideſt corrugabant faciem venuſtā: ⁊ ſenectꝰ inimica forme.i. formoſitati(nam forma a formo ſeu formo.i.calido ſm donatū dr ſenectus aūt frigida eſt)venerat. At.i. ſed ne etas:ſcilȝ ſenilis frāgeret pulchros artus:et ne lumina: ideſt oculi virginis:

Xp̄us ad deum patrem.

Quid petit a prē.

pertulit:aſſiduo ſatis eſt attrita laboꝛe:
Matriſqꝫ eximie ratio virtutis habenda eſt.
Da ſceptrum celeſte mee pꝛomiſſaqꝫ matri
Regna pater:longeqꝫ diem ſuccedere nocti
Jam videat:mutetqꝫ ſuos in gaudia luctus:
Et quia nec vite labem nec oꝛiginis vllam
Nouit ⁊ antiquum retinet ſyncera pudoꝛem
Maieſtate tua dignum non arbitroꝛ iſtud
Tam ſanctum tellure pati putreſcere coꝛpus.

caligātia iam. i. obſcurati lōgo fletu inducerent tenebras.i. cecitatem: et fierent obnoxia.i. obſtricta: nocti.i. tenebꝛis nocti ſimilibus. Natus: ideſt filius marie xp̄s ieſus d: interpellaſſe ideſt allocut⁹ eſſe parentem eternū.i.deū patrē ꝑ funere: ideſt obitu et emigratione matris: talibus alloquijs. Bene ait dicit: quia autentico ſcripto non fulcitur. O magne pater qui iuſſiſti me aſſumere coꝛpus ⁊ vultus humanos:ideſt naturam humanam:ne regna terre:ideſt homines perirent:tu aſpicis vt.i. qualiter genitrix: ideſt mater mea frigeat euo annoſo:ideſt annis pleno:⁊ tabeſcat.i.lente ꝯſumatur: ſitu:ideſt ſqualoꝛe ſenij defoꝛmis:quia vt dicit Juuena. Senes habent defoꝛmē pꝛo cute pellem. Unde Maro in geoꝛ. Nec turpi ignoſce ſenecte Defoꝛmitas ergo vitium eſt etatis non hominis. Moꝛis autem eſt oꝛatoꝝ in commiſeratione excitanda rem augere. vnde hic chꝛiſtus matrē turpi ſitu victam fatetur v t miſerationem patris excitet:⁊ vt ſupple curuetur grauibus annis ipſa peregit ſpacium vitale.i.tempus vite ſue: et pertulit:ideſt perpeſſa eſt iam ſatis ideſt ſufficienter erumnas et incommoda inopis vite ⁊ attrita eſt ſatis laboꝛe aſſiduo rō.i. conſideratio matris:ideſt quia mater mea eſt:⁊ eximie virtutis:ideſt quia optima eſt:eſt habenda ideſt haberi debet. O pater da mee matri ſceptrum ⁊ regna ꝓmiſſa:ideſt que ei pꝛomiſiſti:⁊ videat diem:ideſt claritatem lucis eterne:⁊ ſuccedere longe nocti:ideſt miſerijs quas in valle lachꝛymarum perpeſſa eſt:⁊ mutet luctus ſuos in gaudia. Et quia nec nouit vllam labem: ideſt maculam aut contagioneꝫ vite:ideſt peccati actualis:nec oꝛiginis ideſt oꝛiginalis:⁊ ipſa ſyncera:ideſt pura ⁊ integra retinet pudoꝛem antiquum:ideſt qui fuit in pꝛotoplaſtis ante amiſſionem iuſticie oꝛiginalis ego arbitroꝛ non dignum ſup. eſſe tua maieſtate:ideſt non coꝛreſpondere tue beneficentiſſime maieſtati:pati: ideſt vt patiaris aut permittas iſtud tam ſanctum coꝛpus putreſcere tellure:ideſt in terra:quod nō modicum eſt argumentum ad culpam oꝛiginalem ab ea depellendam. Sola enim ea coꝛpoꝛa quoꝛum anime culpam oꝛigin[illegible]ꝫ nō ſenſerunt xp̄i inquam domini et matris eius ſanctiſſime non viderunt coꝛruptioneꝫ in terris.

De virginis coꝛꝑe

¶ Sic ait:at placido poſtq̄ pater annuit oꝛe
In diuerſa leues permiſit regna miniſtros:
Qui comites olim vite moꝛtalis in vnum
Colligerent matriſqꝫ illos ad limina ferrent

¶ Sic ait. pꝛoſequitur myſteriuꝫ aſſumptionis diue ꝟginis oſtēdēs xp̄m cū exercitu celeſtis curie matri appuiſſe. Atqꝫ oꝛdo eſt. xp̄s ſup. ait ſic

Miſſi angeli q̄ apoſtolos reuocarent.

Obſequium dn̄e:tumuloq; extrema daturos.
Officia:⁊ celebri ducturos funera ritu:
Ipſe ferens textam phebi de lumine veſtem
Claraq; biſſenis matri diademata flammis
Nazareth ex alto p:rijt non ſolus olympo
Nam regem comitata ſuum celeſtia paſſim
Agmina ſolemnes fecere per aera pompas:
Et feſtam duxere diem:veteriſq; noueq;
Legis:⁊ ex omni volitabant ordine turme
Ante alios dauid ⁊ murice clarus ⁊ auro
Argutam plectro cytharam pulſabat eburno
Et veteres ducebat auos cupiduſq; videndi
Uirgineos obitus celeri per inania lapſu
Ibat ⁊ ethereo mulcebat nubila cantu.
Ceu cum fata gemens cygnus vicina canoro
Gutture ⁊ extrema canit ad ſua funera voce
Pone ſequebantur vates:comas fuſa per auras
Nabat:⁊ in tenui ventus ludebat amictu.
Parthenice anguſto recubabat feſſa cubili
Et lachrymans requiem orabat finemq; laborũ.

Alludit ad id q̄d ponitur apoca.ca.xj.

Deſcēdit ad matrē chriſtus.

Dauid.

Pompa q̄ xp̄3 comitata.

Simile.

at.i.ſed poſtq̄ pater annuit.i. aſſenſit placido ore:ipſe xp̄s premiſit miniſtros.i.angelos:leues.i.celeres in diuerſa regna qui colligerēt i vnū ſup. locuz comites olim vite mortalis.i.diſcipulos chriſtiorum in terris eſſent comites:et qui ferrēt illos ad limina matris daturos.i. vt darent dn̄e idest matri domini ſui obſequiū.i. ſeruitiū funebre ⁊ tumulo idest ſepulture ei⁹ extrema officia. i. exequias: ⁊ ducturos.i. vt ducerēt funera.i. officiū funebre celebri ritu.Ipſe ſcilz xp̄s ferens matri veſtem textā de lumine phebi.i.ſolis:⁊ ferēs matri diademata clara: idest coronā lucentē biſſenis flāmis.i.xij. ſtellis(vn̄ in reuelationibus diui Joannis cap.xij.de ea dictū videt.Et ſignum magnū apparuit in celo.Mulier amicta ſole:⁊ luna ſub pedibus ei⁹:⁊ in capite ei⁹ coronam ſtellarū.xij.)perijt ex alto olympo nazareth non ſolus:naz agmina celeſtia comitata ſuum regem:fecere ſolemnes pōpas per aera ⁊ ducere diē feſtū:⁊ turme ſcilicet animarum volitabant ex omni ordine ⁊ veteris et noue legis:ante alios ſup.volitabat dauid criſtēs clarus murice.i.purpura ⁊ auro.i.aureū vel auratum lymbum habente:que veſtis regi conuenit(quia vero dauid ⁊ rex ⁊ de progenitoribus diue virginis erat decēter ante alios cum xp̄o deſcendiſſe dicitur):⁊ pulſabat cytharam argutā idest ſonoram:plectro eburno.i.ex ebore facto:⁊ ducebat.i.ſecum trahebat veteres auos.i.patriarchas:⁊ ipſe cupidus vidēdi obitus virgineos ibat celeri lapſu:p inania.i.aerē qui q2 facile cedat inanis exiſtimatur:⁊ mulcebat idest delinibat nubila cātu ethereo idest celeſti ceu:idest ſicuti ſup.mulceret cygnus gemens.i.cum gemitu quodam decantans gutture canoro fata vicina .i.morte instantē: ⁊ canit ſuprema voce ad ſua funera(vn̄ Ouidius.Cātator cygn⁹ funeris ipſe ſui.)Incredibili enim ſua

uitate olo: moribūdus ſub ipſa funera canere ꝓhibet. Uates.i.ceteri ꝓphete ſeq̄bant: pone.i.iuxta dauid ⁊ patriarchas: coma fuſa.i. ceſaries a cedendo dicta: nabat.i.volitabat per auras: ⁊ vetus ludebat in tenui amictu: graphice deſcribit formā deſcēdētiū: quocirca intelligēdū btōs talia corpā taleſq; habit⁹ aſſumpſiſſe q̄lia dū viuerēt habebāt. Parthenice.i.vgo.ſ.maria feſſa.i.defatigata aut labore aut ſenio: recubabat in anguſto cubili ⁊ ipā lachrymās orabat.i.iplorabat requiē ⁊ finē laborū.

Progenies igitur diuorum aſtante corona
Sedit: ⁊ egrotam ſic eſt affata parentem
Alma parens mecum diuturna pericula quondaȝ
Et ſine me perpeſſa tribus mala plurima luſtris
Credideras forſan citius me noſtra daturum
Regna tibi quia mater eras: humana volebat
Hoc pietas ⁊ amor preceps: lex altera celo eſt.
Nos etenim lento penas ⁊ premia ſemper
Cogimus ire gradu meritis vt premia creſcant.
Et vitare grauem nedum ſolertia poſſit
Uerum ⁊ ſegnicies penam clementia ſummi
Tanta patris tali humanū genus arte gubernat
Hec mora longa fuit pietas ⁊ gratia maior
Semper enim tibi creuit honor: tua gloria ſemꝑ
Aucta magis: iam prima ſibi loca vendicat inter
Spirituum ſanctos cetus in vertice mundi.
Nam quo quiſq; magis fortem patienter acerbaȝ
Pertulerit viuens: tanto ſublimius ibit
Orbe alio patriq; magis vicina tenebit
Tecta meo: felix igitur cui victa voluptas.
Terga dedit longi quem non fregere labores.
Humane ſpacium vite componere fas eſt
Hippodromo: celeres ꝑ quē rota feruida currus
Uoluit ⁊ aſſiduo concretus puluere ſudor
Membra virum tepido reddit deformia limo

Progenies igitur. Ponit vba xp̄i ad diuam virginem in quibus multū bone erudit̄ōis eſt. Ordo eſt. Igitur quia ſic deſcēſum eſt ⁊ ad virgineȝ peruentum ꝓgenies virginis.ſ. xp̄s: ſedit idest locū cepit: aſtante corona.i. multitudine in modum corone diſpoſita diuorū: i.beatorū: ⁊ affata eſt ſic parentem egram. O alma parens perpeſſa quondam mecuȝ diuturna pericula et perpeſſa ſine me: idest poſt aſcenſioneȝ meaȝ plurima mala: ſcilicet labores ⁊ incōmoda: tribus luſtris idest ſpacio q̄ndecim annoȝ: tu credideras i. ſperaueras forſan me daturum tibi noſtra regna citi⁹: quia tu eras mater. pietas humana.i.qua vt hōte proſequor: volebat hoc ⁊ amor p̄ceps.i. īpatiēs more volebat hoc: ſed altera.i. lōge alia lex eſt celo.i. celeſtib⁹ mihi.ſ. ⁊ patri ⁊ ſpiritui ſancto. Etenim nos cogimus penas ⁊ p̄mia ire ſemper gradu.i.acceſſu lento.i.pigro ⁊ tardo: vt p̄mia creſcāt meritis

Xp̄s ad matrem

Quare lōgiorem vitam dedit

Hec appꝛime notanda.

Currui vite ſpaciuȝ compat̄.

Ambigui rerum euentus ſuſpiria longo
Cum gemitu lachrymis turgentia lumina pallor
Plumbeus: exangui triſtes formidine vultus
Cura vigil: labor oſſa domās: dolor anxius omnē
Sollicitant hominum vitam: terraqꝫ mariqꝫ
Obijciunt ſeſe paſſim: prudentia frenis
Talibus humanos auſus diuina coercet:
Tranquillamqꝫ negat pacem mortalibus egris
Eneruare ſolent ſecuras ocia mentes
Et vitijs vmbrare animas: vt puluis aquoſo
Imbre coit: leuibuſqꝫ rapi iam neſcit ab euris
Sic aduerſa premit ſenſus fortuna rebelles:
Et cogit parere deo: morboſqꝫ latentes
Pellit: ⁊ ardentes in pectore mitigat eſtus:
Ut ſale conſperſo longos ſeruantur in vſus
Uiſcera nec ledi ſanie nec tempore poſſunt
Sic duris animi rebus formantur: ⁊ omnem
Abijciunt peſtis cauſam: ſors aſpera tutum
Prebet iter: via ſidereas hec ducit in arces
Hac rate feruentes pelagi ſuperenatat vndas
Qui petit eterni portus ⁊ litora regni
Uidiſtiſqꝫ qui me caſus voluere meoſqꝫ:
Communi exilio pulſi: varijſqꝫ per orbem
Supplicijs acti ſorte exercentur iniqua
Et nunc extremis gallorum finibus exul:
Martha ſororqꝫ latēt: quas implacata malignis
Gens odijs vento expoſuit pelagoqꝫ minaci:
Ipſe dedi faciles curſus, euroqꝫ ſecundo
Per rhodon: ⁊ crete fines: ⁊ neriton altam
Scylleumqꝫ fretum tyrrena per equora vectas

idest vt per dilationē premiorū boni plura mereantur: ⁊ vt nedū ſolertia .i. diligētia ſapientū verū .i. ſed: et .i. etiā ſegnicies: idest tarditas ⁊ negligentia inſipientum poſſit vitare grauem penā. Tāta .i. tā magna clementia ſummi patris gubernat genus humanum tali arte. Nec lōga mora: idest dilatio a regno celorū fuit pietas ⁊ maior gratia: enim pro q: honor creuit tibi ſemper et gloria tua ſemper magis aucta vēdicat idest vt ita dicam appropriat ſibi prima loca .i. primā ſedem: in vertice mūdi .i. ſummitate toti' vniuerſi: h' eſt in ſummo celo inter: immo ſupra ſanctos cetus ſpirituū: ſcilicet beatorū. Nam quo: idest quanto quiſqꝫ viuēs pertulerit magis patienter ſortē magis acerbam tanto ſublimius ibi in alio orbe: idest regiōe viuentiū: ⁊ tenebit tecta tanto magis vicina meo patri ſcilꝫ celeſti. Igitur felix ſup. eſt cui voluptas victa: dedit terga: idest ceſſit: ⁊ quē longi labores non fregere: idest fregerunt. Fas eſt: idest licitū ⁊ pmiſſum eſt: cōponere .i. finire ſpaciū vite humane. Hippodromo .i. curſu aut curri

Que vitā iam ſollicitant.

Ocia eneruant mentes ſecuras.

Per ſile mōſtrat vt animi ſeruentur.

Ex ſeipſo capit exēpla.

Martha ⁊ magdalena.

Hyppodromos.

Littore longinquo expoſuit: qua gallicus altum
Illabens rhodanus: tyrrhenas diuidit vndas
Hactenus hec iam tempus adeſt: vt inertia vite
Pondera deijciens celum ſupremaq; mundi
Regna petas: ⁊ promiſſo potiaris olympo.

culo eq̃no .i. celeritate qua equus preſtat Greci eñi hyppõ equũ vocãt ⁊ dromon curſum: ſed capit̃ p loco in quo equi currunt: vnde hic ſubdit: per quem ſup. hyppodromõ: rota feruida voluit celeres currus: in circo .ſ. cõcurrentes: et per quem ſudor concretus .i. rigidus effectus ⁊ obſtrictus aſſiduo puluere reddit membra virum .i. viroꝝ deformia .i. cõtaminata: tepido limo .ſ. ex ſudore qui tepidus eſt: ⁊ puluere collecto: hoc eſt ei q̃ curſum vite in multo ſudore ⁊ penuria cõpleuit. Ambigui .i. dubij ⁊ incerti euentus rerum: ⁊ ſuſpiria cum longo gemitu ⁊ lumina turgentia .i. inflata lachrymis: ⁊ pallor plumbeus idest plumbi colorem ⁊ grauitatẽ generans: ⁊ vultus triſtes formidine exangui .i. ſanguinẽ expellente cura vigil .i. ſollicita: ⁊ labor domans .i. deficans oſſa: ⁊ dolor anxius ſollicitant omnẽ vitam hominum ⁊ obijciunt ſeſe: idest obſtant homini paſſim: et terra idest per terram: ⁊ mari .i. per mare: hoc eſt homo natus de muliere breui viuens tẽpore repletur multis miſerijs: militia enim eſt vita hominis ſuper terrã: vt ait beatus Job Prudẽtia diuina coercet .i. conſtringit ⁊ cohibet talibus frenis .i. aduerſitatibus: auſus humanos: idest temeritatem que niſi illis incommodis ſubiecti eſſent homines nimia eſſet: ⁊ negat mortalibus egris: idest moleſte ⁊ miſere viuentibus pacem tranquillã. Ocia ſolent eneruare .i. effeminare ⁊ molles reddere mentes ſecuras: idest nullam curã habentes: ⁊ ſolẽt vmbrare: idest obſcurare animas vitijs: vt: idest quemadmodum puluis coit: idest condenſatur imbre aquoſo: idest ex pluuia: et neſcit iam rapi .i. erigi ab euris .i. ventis leuibus .i. aut ſiccis: aut nõ impetuoſis: ſic fortuna aduerſa premit ſenſus rebelles: ſcʒ ſpiritui: ⁊ cogit eos parere deo: ⁊ pellit morbos latentes idest quos qui in proſperitate ſunt non animaduertunt: ⁊ mitigat eſtus ſcilicet libidinis: inuidie: auaritie ⁊ aliorum vitiorum ardentes in pectore ſcʒ humano: vt idest quemadmodum viſcera: idest queuis (ſm Seruiũ) carnes conſeruantur in longos ſale cõſperſo ſcʒ in ipſa: aut in ipãs nec poſſunt ledi .i. corrũpi ſanie .i. corruptione intrinſecus naſcẽte: nec tẽpore .i. edacitate lõgi tẽporis ſic animi firmantur duris: idest aduerſis rebus (q: vir tus in infirmitate perficitur) ⁊ abijciũt omnẽ cauſam peſtis .i. vitioꝝ. Sors aſpera .i. aduerſitas prebet tutũ iter: hec eñi via ducit in arces ſydereas. Js qui petit portus ⁊ littora eterni regni ſupernatat feruentes vndas pelagi .i. huius mundi turbationes: hac rate .i. naui tribulationũ: tu vidiſti q̃ caſus voluere .i. voluerunt me ⁊ meos .ſ. diſcipulos. (Vergilius dixit tot voluere caſus inſignẽ pietate virũ: tot adire labores. Impulerit ⁊c. vbi ſenſus eſt ꝙ vir inſignis voluerit caſus ⁊ aduertit labores: non caſus aut labores virum que laus egregia meo iudicio decẽtius hic chriſto daret.) Mei pulſi cõi exilio: et acti varijs ſupplicijs per orbẽ: ⁊ exercentur iniqua ſorte: ⁊ martha ⁊ ſoror .ſ. magdalena latet nũc in extremis finibus galloꝝ: qui tamẽ primi fere ſunt: a iudea venientibus (q: ad mõtes pyreneos: quodãmodo inter Auinionem et montem peſſulanum vbi nunc viſuntur tunc la

idest velox cursus

Quid nũc velit docet.

rebant) quas gens .ſ. iudeorū implicata ⁊ effera expoſuit vento ⁊ pelago minaci: odijs malignis .i. ꝓpter odia maligna. Ipſe .i. ego (dicit chriſtus) dedi faciles curſus: ⁊ expoſui eas vectas ſecūdo .i. proſpero euro .i. vento
Rhodū in- illo orientali: ꝑ rhodon inſulā illā notiſſimā: ⁊ fines crete: ⁊ neriton .i. ita-
ſula clara cham aut montē eius ſm Strabo .in .x. athian. vnde eneid. iij. ⁊ neritos
dr ſiue ſpē ardua ſaxis ⁊ fretū ſcylleum: quod eſt inter italiā ⁊ ſiciliā vbi ſcylla ⁊ cha-
nobiliſſi- ribdis dicunt: et per equora tyrrhena .i. mare inferū: quod italiā alluit a
ma ſiueq: neapoli ad ianuā vſq ad maſſiliā pertingens a tyrrheno dictū (expoſuit
ſol eſt i ca dicit) littore loginquo .i. remoto a iudea: ea ſup. parte qua rhodanus gal
perpetu⁹. licus .i. qui a montibus gebēne per galliā lugdunenſem defluit: illabēs
Neriton. altum: ſcꝫ mare: diuidit vndas cyrneas .i. liguſticas a gallicis (dicta eſt nunc cyrne corſica.) Hactenus hec ſup. placita ſunt aut tolerāda fuerūt iam tēpus eſt vt tu deſiciens inertia pondera vite .ſ. mortalis petas celū ⁊ ſuprema regna mundi: ⁊ potiaris olympo promiſſo.

Reſpondet maria
¶ Hec genit⁹. Ponit reſponſionē diue virginis in qua q̄ aliſ eā ab angelo petiiſſe dicūt: a filio petit: videre inquam apoſtolos ante obitū ſuū ⁊ non
Quid a filio petit.
videre imūdos ſpūs: quib⁹ ꝓmiſſis induci tur repentina aploꝝ congregatio tandēq gl'ioſa ſanctiſſime virginis primū aīe dein de anime et corporis aſſumptio. Ordo eſt. Hec genit⁹ .i. fili⁹ ſup. dixit genitrici: et ge-
Reuocati apoſtoli.
nitrix addidit hec .i. rn̄dit leto ore. O nate expectate mihi .i. a me diu .i. multos dies (ſic anchiſes ad eneā vj. eneid. Veniſti tandem tuaq expectata parēti. Vicit iter durū pietas daꝰ ora tue
Fugat demōes oēs chriſtus.
ri. Nate tua ⁊c. ⁊ eneas ad hectora li. ij. q̄bus hector ab oris expectate venis) ⁊ vocate mihi .i. a me: multis ſupplicijs .i. ſupplicationibus: aut in
Reddidit deo ſpm̄.
multis tribulationibus. Docebo in ca-

¶ Hec genitus: leto: genitrix hec reddidit ore
Nate diu expectate mihi multiſq vocate
Supplicijs: tandem exilio finem atq labori
Pone meo: cur tm̄ oro mea gaudia differs
Sed tamen ante tuos iſto q̄ e corpore migrem
Da videam fratres: ſtygioſq hinc eijce manes
Ne mihi tartarei vultus triſteſve figure
Horrorem incutiant mortis gelidūq timorem
Nec dum finierat: quom iam duodena per auras
Leta cohors aderat: cilicum reuocatus ab oris
Hic erat a grecis alius trans pelion atq
Thetyos euboice: fluctus minoiaq arua
Et mare carpathiū: ſitientibus alter ab indis:
Alter ab ethiopum ſiccis tranſlatus harenis
T. ..uſq domos arabum: rubri trans littora pōti.
Ille per europe populos a gente latina
Tranſierat veniens ſiculos: pelopiſqꝫ penates
Phebeāqꝫ rhodon: ſparſaſqꝫ per equora terras.
Mox animos erebi: quot erant per tecta ꝑ auras
In cecum deus ire chaos mandauit: ⁊ altis
Immergi tenebris: atqꝫ intra tartara claudi
Tum niueam mentem domibus diſſoluit op...is
Et ſuper iniecit tulerat que dona parenti:

At gelidum tepido iacuit ſine ſanguine coꝛpus
Splēduit ethereo mens immoꝛtalis amictu
Cui ſuperum mirata cohoꝛs arridet: ⁊ altis
Gaudia ſcintillant animis: dominamq; ſalutant.
Inſonuere poli longeq; auditus ab alto
Concentus: mixtumq; melos: pars ocyus acta
Clarius ⁊ cantu late reſonabat acuto
Tarda ibat grauioꝛe ſono: q̄ ſidera voluunt.
Nunc galidum verſus boꝛeam pigrumq; bootem
Nunc auſtros contra celiq; latentis ad axem
Curſibus aſſiduis oꝛbes qui lucida paruo
Circuitu verſant in ſummis oꝛbibus aſtra.
Hi quoq; concoꝛdi vocum diſcrimine carmen
Immoꝛtale dabant tellus mare riſit et aer
Ipſa ſinu matrem proles complexa per altos
Aeris aſcendit tractus iuxtaq; paternum
Ad leuam ſolitum ſublimi in ſede locauit
Interea mihi ſtrato impoſuere feretro
Sollicitī exanimum coꝛpus gremioq; dederunt.
Vallis vbi magnum mundi ⁊ generale futurū eſt
Iudicium ⁊ tali ſignarunt carmine marmoꝛ
Parthenice diuum dominę: matriq; tonantis.
Terga fere tytan nemee extrema tenebat.
Fulgentem cratera inter: claramq; coꝛonam
Verum illud nati imperio poſt tempoꝛe paruo
Ablutum ioꝛdanis aquis terreq; refecto.
Pondere ⁊ ardenti veſtitum luce nihilq;
Iam moꝛtale tenens celeres in ſydera diui
Tollentes iterum menti impoſuere beate.
Ipſa tenens ſceptrum ⁊ nitido diademate fulgens

tharinaria ſupplicium vtrumq; ſignificare ⁊ ſupplicationem ⁊ penam.) Pone tandem nico exilio atq; laboꝛi finē: oꝛo: idest queſo. dic ſupple quid diſfers tantū .i. in tantū mea gaudia. hoc co vultu dicit quo q̄ gratias agūt. Sed tamē idest remetti cupiam diſſolui et eſſe tecum da .i. cōcede vt ſupple videas fratres tuos: idest apoſtolos anteq̄ migrem: idest decedam ex iſto coꝛpoꝛe: ⁊ eijce hūc .i. ab hoc loco manes ſtygios: id eſt ſpirit⁹ infernales ne vultus tartarei: id eſt infernales: ve pꝛo vel figure triſtes: id eſt obſcene ⁊ triſtitias afferentes: incutiant mihi hoꝛroꝛē ⁊ gelidū timoꝛē moꝛtis. Necdū .i. non adhuc ṽgo non finierat adhuc ſup. ſmonē ſuū quō .i. q̄n cohoꝛs duodena .i. duodecī apl'oꝝ: aderat iā leta per auras .ſ. aducecta Hic .i. vnus ex eis erat trāſlatus ab oꝛis cilicū: idest a cilicia: hic erat tranſlatus a grecis: alius erat tranſlatus trans pelion montē theſſalie atq; trās fluctus tethyos euboice: idest maris euboici qđ in attica regione eſt: ⁊ trās arua minoia .i. cretēſia quoꝝ minos aliqñ rex fuerat. ⁊ trās mare car-

Aſſūptio anime virgi. deſcribit. Qualiter aia aſcendit.

Rerum leticia.

Concent⁹ poloꝛum.

Filium matrē cōplexus celū vehit.

Apl'i coꝛpus marie ſepeliunt.

Epitaphiū.

Deſcribit tp̄s aſſumptionis.

Aſſumptū q; vir. coꝛpus in celum.

Maria in

vocata ex pathius. Videt̃ loqui Cincta caput: terras amat: atq vocata fauorem. audit
de paulo et iuda cum
fratre: et Johāne qui Impluit: ⁊ celi lucentibus imperat aſtris
in illis oris p̄dicaſſe
legunt̃. Alter erat tranſlatus ab indis ſitiētibus: vt thomas: alter erat
tſtrāſlatus ab harenis ſiccis ethiopū: vt matthe⁹ ⁊ trās domos. i. habita
tiones arabū ⁊ trās littora ponti. i. maris rubri. Ille. i. alius vt Jacobus
maior ⁊ petr⁹ veniēs a gente latina. i. ab italia p populos europe trāſie-
rat ſiculos et penates pelopis. i. peloponeſſon. i. pelopis inſulā rhodon
phebeā. i. in qua pheb⁹ olim colebat̃: ⁊ p terras ſparſas p equora. i. p cy-
cladas atq alias inſulas ac cōtinētes. Et xp̄s ſup. mādauit mox. i. pau-
lopoſt: animos. i. ſpiritus: erebi. idest tenebrarum inferni ſup. tot quot
erāt: aut quotquot erāt p tecta ⁊ p auras. i. in locis vicinis: aut mādauit
ire p tecta ⁊ p auras. i. in chaos cecū. i. tā tenebroſum vt viſum auferat
⁊ mādauit imergi altis. i. dēſis ⁊ pfundis tenebris: ⁊ claudi intra tarta
ra. i. inferna loca pfundiſſima ⁊ obſcuriſſima. Cū idest deinde diſſoluit
mentem: idest animā beate virginis: niueā idest candidiſſimā: domibus
opacis. i. mēbris corporis: in quib⁹ ſm Ciceronē in de ſomno ſcipiōis ⁊
macrobiū ſuper idem: aīa est tanq̄ in carcere ⁊ vinculis. vn̄ diſerte dicit
diſſoluit: ⁊ ſupiecit parēti ſup. ea dona q̄ dona tulerat. i. attulerat parēti
videlicet amictū ex radijs ſolis ⁊ coronā de ſtellis. xij. At corpus ſcʒ Ma-
rie: gelidū idest exangue iacuit ſine ſanguine tepido: mēs. i. anima: im-
mortalis ſplēduit amictu: ethereo. i. celeſti cui cohors ſuperū. i. celeſtiū
ſpirituū mirata. Et vt videt̃ dicēs illud. Cāti. iij. Que est iſta q̄ aſcendit
p deſertū ſicut virgula fumi ex aromatib⁹ myrrhe ⁊ turris ⁊ vniuerſi pul
ueris pigmētarij. Aut illud Cātic. viij. Que est iſta que aſcēdit de deſerto
delitijs affluēs innixa ſup dilectū ſuū (arridet dicēs illō pſal. xliiij. Spe-
cie tua ⁊ pulchritudine tua intēde proſpere, pcede ⁊ regna) ⁊ ſcintillant
i. effundūt ⁊ geſtu indicāt altis animis gaudia: ⁊ ſalutāt dn̄am. Poli in-
ſonuere. ſ. ſingulari cōcētu: cū ſm platonicos ſemper harmoniaʒ ſeruēt
mirabilēq concentū: ⁊ concentus: idest ſimphonia audit⁹ est lōge ab al-
to ſcʒ celo: ⁊ melos mixtū ſcʒ ex vocib⁹ angelicis et humanis. Pars ſcilʒ
celi: acta. i. voluta ocyus: idest celeri⁹ reſonabat late clarius ſup. q̄ cetere
partes ⁊ cātu acuto: ⁊ pars tarda. i. que tardius mouebat̃ ibat. i. volue-
bat̃ ſup. cū grauiore ſono: ex acuto ergo ⁊ graui factus est muſicus con-
cētus ⁊ hi. ſ. ſpiritus (intelligētias philoſophi vocant) qui voluūt ſidera
nūc gelidum boreā ⁊ pigrū bootē. i. ſeptētrionē verſus nūc auſtros ſup.
verſus. i. in meridiē: ⁊ ad axem celi latentis: idest ad antarcticum: et qui
verſant aſſiduis curſibus orbes. i. ſpheras ⁊ ciclos celeſtes: et q̄ verſant
paruo circuitu in ſumm[illegible] orbibus aſtra lucida: idest reſplendētia. i. qui
motui celeſti preſunt: hi quoq. i. etiā hi dabāt carmē imortale: concordi
diſcrimine vocū (Eleganter dicit ⁊ diſerte: cōcordi diſcrimine: q2 enī in
cātu artificioſo quā alij diſcātū alij figuratū vocāt: est nūeri et modulorū
in diuerſitate obſeruatio: idō ē ibi cōcordia diſcors: ⁊ cū diſcrimie) tellus
riſit: mare riſit: aer riſit. i. letitiā p̄ ſe tulit. Ipa ples. ſ. xp̄s cōplexa mr̄em
aſcēdit p altos tract⁹ aeris: ⁊ locauit ſup. eā in ſublimi ſede: ad leuam. i.
ſiniſtrā: q2 ipſe ſedet a dextris iuxta ſoliū paternū. i. thronuʒ aut ſedem
dei patris. Interea miſſi. i. apoſtoli qui latine miſſi dicunt̃: ſolliciti im 20
ſuere feretro: idest capulo quo corpora exāguia efferūtur ad ſepulch[illegible]am

ſtrato.i.ornato aliquo coopcrimento:corpus.ſ. Marie exanimũ.i. demortuũ: τ dederũt gremio.i foſſe capaci:vallis.ſ.Joſaphat vbi.i. in qua magnũ: τ generale iudiciũ mũdi eſt futurũ: τ ſignarunt marmor.i.ſarcophagũ:tali carmine.i. epithaphio.Parthenice.i.ṽgini: domine diuũ.i. angelorũ: τ matri tonãtis ſup.hoc ſepulchrũ dicatũ ẽ. Tytã.i.ſol:tenebat ſup.tũc terga extrema fere nemee.i.leonis: inter cratera fulgẽtẽ et coronam clarã:prime vez ṽginẽ vt ad calendas ſeptẽbris.Uez.i.ſz:diui:idest angeli celeres.tollẽtes illud corpus Marie iperio.i. ad imperium nati: idest filij eius poſt.i.poſtea paruo tpe tollentes dico illud ablutuz aquis iordanis: τ põdere terre reſecto:idest mortalitate exutũ τ veſtitũ ardenti luce: τ iam nihil mortale tenẽs impoſuere imo circũpoſuet ũt iterũ mẽti beate.Jpſa.ſ.virgo iam in anima τ corpore aſſumpta:tenẽs ſceptrum i.virgã regalẽ: τ cincta.i.habens cinctũ caput fulgẽs diademate nitido. i.coopimẽte capitis regali (eſt añt tenuis faſcia cui corona imponitur) amat.i.colit τ diligit terras.i.terrigenas:atq; vocata.i. inuocata:pluit.i. dulciter infundit fauorez: τ imperat aſtris celi lucẽtibus.i. temperat influentias celi:cum ad eius nutum cuncta gerantur.

Hec in huius operis expoſitionẽ dicenda habui.

Ad beatam virginem carmen votiuum
Eiuſdem Baptiſte ad diuam virginem votum.

Ad tua confugio ſupplex altaria virgo.
Et ſero nocturnas in tua tẽpla preces
Tu noſtros etenim potis es depellere morbos
Egraq; de tepido mẽbra leuare thoro
Te deus τ terre fecit: celiq; potentem
Et tibi cocytus cum phlegetonte ſubeſt.
Signa tenes regni:fuluum caput induit aurũ
Uirgineam decorat regia virga manum
Albicat intactum niueo velamine corpus
Et tenuem pinguit aurea mala togam
Aurea non ſterilem demonſtrant mala puellam
Judicium candor virginitatis habet:
Hec duo ſignificant:q̃uis natura repugnet
Quod partu illeſa virginitate deum

Ad tua confugio. carmẽ hoc votiuũ quia facillimuz eſt non egere putem explanationis. Nec tñ nihil dicaz altaria ab altitudine dicta ſuperum ſunt, vnde pulchrum oritur antithe ton ſupplex altaria. Nocturnas preces: q̃ noctu fiunt. Cocytus fluuius eſt luct⁹. phlegethõ ardoris vterq; infernalis vt in alijs operibus dixim⁹. Celiq; potẽtem. ſic eneidos.j. Nimborumq; facis tempeſtatumq; potentez. eſt ergo nomen. aurea mala aut punica ſunt: aut granata. Biſſeno aſtro. Apo.xij. Mulier amicta ſole: τ luna ſub pedibus eius: τ in capite eius corona ſtellarũ duodeci. Afflictas

Potis es i.potes

Altaria

Fuluũ aurũ corona aurea.

Regia virga: idest ſceptrum

Cocytus phlegethõ

Lucida biſſeno tibi fons inuectitur aſtro
Atq̄ ſedes alto glorificata throno.
Sole micāt humeri fulgentibus vndiq̄ flammis
Et niueos veſtit candida luna pedes.
Maxima ſpirituū legio tibi ſeruit & vltro.
Celeſtes volitant ad tua iuſſa chori
Tu noſtros igitur potis es depellere morbos
Egraq̄ de tepido membra leuare thoro.
Cerne meos ergo gemitus: miſerere dolorum.
Non licet afflictas diſſimulare preces
Luce gemens iaceo: reſonant ſuſpiria nocte.
Totaq̄ continuus tempora langor habet.
Arida conuellit feruens precordia febris
Et phlegethonteo me coquit igne focus
Ignibus ethna ſubeſt boreas incendia flatu
Suſcitat immenſus deuorat oſſa calor.
Aret & exuſto tabeſcit lingua palato:
Siccaq̄ compreſſis faucibus ora tacent
Feſſus hiat pulmo: tenuem vix attrahit auram:
Paucaq̄ languenti guttura voce ſonant.
Flagrat dira ſitis: quā nō extingueret hebrus
Cum gelido hybernas colligit omne niues
Soluitur in cineres exhauſto ſanguine corpus
Et parat arſuro rabida membra rogo.
Eger ſolus inops aliena ignotus in orbe
Conqueror & mecum triſtia fata gemo.
¶Auxilium medicina negat natura dolori
Cedit: et amiſſo robore victa iacet.
Non me phillyride poſſunt nō phaſidos herbe
Soluere: non coi prouida cura ſenis:
Non mihi circeum carmen non peonis artes
Non pariet delos: non epidaurus opem

preces ab afflicto fuſas que eſſe ſolent ex corde phlegethonteo: ideſt ardente. ethna mons ſicilie eternis ignibus eſtuans. Boreas ventus vrēs. vnde in Geor. Et boree penetrabile frigus adurit. Hebrus fluuius thracie rapidus & fere niuibus inundans.

¶Auxilium medicina negat. plus ē q̄ ſi dicat Medicus: naz medicus interdū errat medicina non errat: ſe non omnia poteſt. Natura dolori cedit id grauiſſimū. Nam ſi membrum ſanum ſanat egrum: plus natura q̄ medicina ſanitati confert. Herbe phillyrides ſunt quibus Chiron iuſtiſſimus centaurorum achillis preceptor & medicinarum repertor vſus eſt. Phillyra enim nympha oceani et thethyos filia ex ſaturno in equū conuerſo chironem genuit qui a matre phillyrides dicitur. Herbe phaſidos ſunt quibus medea vſa: eſona iaſonis patrem ſenem iuuēte reſtituit. Phaſim autem ſupra declaraui. Senex cous eſt hypocrates in coo iſula: ab aſclepcio genitus pythagore diſcipulus. Carmen circeum eſt quo circe ſolis filia mira fecit: vt etiam prius diximus Peon deorum medi-

Ethna
Boreas
Alibi (q̄d eſt delitio ſuū eſt) fugientibus reperi.
Hebrus
Repetitio propter interpoſita honeſte facta.
precordia: vicina cordi paſſionum ſedes vbi ignis fouetur.
Amne
Rogo: id eſt ignis febrium.
Alieno
Senex Cous
Peonis deorū medici.
Delos.i.

Qualis in equoreo puppis quaſſata tumultu/
Cum bibit admiſſum ſciſſa carina fretum.
Talis ego immenſa morbi ſub mole ſepultus/
Non procul extremum ſuſpicor eſſe diem.
In ſcopulum fracta ſi quis rate pulſus ab vndis
Expectet naute pretereuntis opem:
Uidit vbi laro nullam prodire ſalutem
Equore: ſopit iners triſtia corda gelu.
Sic mihi qui non ſunt medica ſanabilis arte.
Opprimit exanguis pectora meſta pauor/
Ad ſuperos clamo ſupplex/ et numina planctu
Sollicito: diuos in mea vota voco/
Sed te precipue diuorum maxima virgo:
Mitis in humanumque genus eſſe ſoles/
In nos magna tui ſunt experimenta fauoris/
Et pietas omni iam tua vota loco eſt.
Erue me tantis igitur regina periclis/
Et lacere ſparſas collige nauis opes.
Mox vt liber ero lauretia templa reuiſam:
Et tibi de noſtro carmine munus erit.
Carmine perſoluam grates: et carmine laudes:
Carmine diuinum teſtificabor opus/
De mihi diuitie quis mihi paupere vena:
Caſtalio tenuis riuus ab amne fluat.
Ter tibi lucentes ſacrum ponetur ad aras/
Iunctaque cum duplici miſtica liba mero/
Et tua progenies duplici ſub imagine ſacrum
Fiet: et hec noſtre cauſa ſalutis erit.

cus habitus eſt: vide indicē. Delos patria apollinis; medicorum principis: nam virtus herbarū a ſole eſt. vn̄ ipſe. j. Meta. Inuentum medicina meum eſt etc. Epidaurus inſula eſt vbi eſculapius apollinis et coronidis filius medicorum ſummus colebatur et vnde romam aductus in ſpecie ſerpētis dicitur. Cetera: aperta ſunt.

apollo de li° epidaurus. i. eſculapius epidaurius.

Sopit. i. occulit iners gelu. i. pigrū et quod artē neſcit

Maxima diuorum virgo maria.

Lauretia vulgo lorētū vocat.

Caſtalius fons muſis ſacer.

Duplici ſub imagine matris ſcilicet cū filio

Hoc opus impreſſum fuit Lugd. per Laurentium Hylaire Anno domini. M. ccccc xxij. die. xxix. menſis Maij.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Index rerum et verborum huius operis ſcdm ordinem alphabeti. Et primo

De littera. A.

Aron folio.lxxxvij.
Abel folio.xvj.
Abiron folio.xxx.
Abraamus fo.xxix.
Acheron fo.xxiij.
Adam fo.xxix.
Adamas folio.lxj.
Ad vnguem facere folio.lxxxiij.
Aditum fo.liij.
Agabus fo.lxv.
Aglaia fo.xxxix.
Aiax fo.liiij.
Alcide fo.lxxxv.
Alcides fo.xx.
Aluo vnde dicitur fo.lvij.
Amicorum genera &c. fo.lv.
Amalthea fo.xcvij.
Ambroſia fo.xix.
Amazones fo.xliij.
Amor impatiens fo.cxvij.
Amphion fo.lxxxiij.
Anna virgi.mater fo.xv.
Anna prophetiſſa fo.cij.
Anacreon fo.lxxxiij.
Andromeda fo.l.
Andromade fo.xlix.
Annus fo.xxxiiij.
Anubis fo.cvj.
Aquarius fo.lxxxj.
Aque ſextie fo.xcij.
Aquila fo.lxxvij.
Ara fo.lxxij.
Aram fo.xxvij.
Arar fo.xcij.
Archa noe fo.xxxix.
Archelaus fo.cix.
Argos fo.xxxj.
Aries fo.xxix.&.lxxj.
Arion fo.lxix.
Ars fo.lvj.
Arſacide fo.cv.
Arſaces eodem.
Aſcalon fo.xlix.
Aſylum fo.xxvij.
Aſſurgere fo.xxv
Aſtrea fo.xxj
Atria fo.xxx
Athlantides fo.lxxij
Auguſti ceſares fo.cv
Auernus fo.lxxxiiij
Auguria fo.lxv
Aulea fo.xxxj
Auriga fo.lxxix
Auſpicia fo.lxv

De littera. B.

Acchus fo.xxix
Balahamus fo.lxix
Benedictus fo.cxviij
Bella punica fo.xliij
Belides fo.xliij
Biblis fo.xliij
Bimus fo.xxxiiij
Buſyris fo.ciiij

De littera. C.

Amena fo.xiiij
Cácer. fo.lxxxj.&.lxxxiiij
Canicula fo.lxxij
Capella fo.lxxj.&.lxxix
Capra celeſtis fo.lxxiij
Capra amalthea fo.xcvij
Capulus fo.xv
Carmelus fo.cij
Carmelitarum ordo tempore apoſtolorum florebat fo.lxvj
Carnifices animorum fo.lv
Carthago fo.lxxxviij
Carthuſia fo.cxviij
Catapulta fo.lxxxviij
Cauſe incrementi nili fo.cviij
Cecropide fo.cv
Cepheus fo.cj
Ceraunus fo.cv
Cerebrum fo.xviij
Ceſtus zona veneris folio.cj
Cethus fo.lix
Chaſma folio.c.
Charites fo.xxxix
Chelца fo.lxxxvj
Chyron fo.xxvij.&.xxviij
Corinthus fo.lxxxviij
Cyclas fo.xxxiiij
Cydippe fo.liij
Cylenius fo.lxxij

Cynira fo.xliij
Cynyrhas eodem
Cynoſura fo.xiiij
Cyre fo.xxiij
Cyrus fo.xcvij
Clauus fo.xvj
Clymene fo.xliij
Cocytus fo.xxiij
Collegium fo.lix
Collis euandri fo.xciij
Come fo.xviij
Componere.i.finire fo.xxxvj
Concilium fo.lix
Confeſſus eodem
Conſobrinus fo.cxv
Conticinium noctis fo.xcv
Conuentus fo.lix
Corybanthia fo.xxvij
Corona fo.lxxij
Coruus eodem
Cronographia fo.lxxxiij
Crudelis fo.cviij
Cruſta fo.xc
Cruſtum eodem
Crux fo.xxvij
Cumana ſibylla fo.xcix
Cumea ſibylla fo.xcviij
Cura fo.xcix

De littera. D.

Damnatoꝝ locus. fo.lxiij
Danae fo.lxxxv
Dathan fo.xxx
Dauid fo.xlvij.ꝛ.cxxij
Delphica ſibylla . fo-lio. xcviij
Delbora fo.lxxxj
Delubrum fo.xxvij
Demones ſcelerum vltores fo.lxij
Demones dubij fo.lxij
Deorum ſimulachra fo.cvj
Deus ſepius humano more locu-tus eſt fo.xxxviij
Dei ſedes rome fo.xxxvij
Diana fo.lix
Dicaſpolia fo.xxxv
Dies cōceptionis virgi. fo.xxvij
Dij veteres fo.cxvj
Diluuium fo.lxix
Dionyſius fo.cv
Diua fo.xiiij
Dodonides fo.lxxiij
Dulia fo.cvj

De littera. E.

Egipti natura. fo.cviij
Egyptus fo.cv
Egoceros fo.lxxiij
Eleazarus fo.xxx
Elyſium fo.lxxij
Elpora fo.xxxv
Elpori eodem
Elpis eodem
Emblema fo.xc
Enipheus fo.xcv.
Ephyra fo.lxxxix
Eremus fo.lxv
Ergo fo.lx
Erictonius fo.xcviij
Eridanus fo.xxix
Erigone fo.xxviij
Erithrea ſibylla fo.xcviij
Eros fo.xxxiiij
Error fo.lxxvij
Eſaias fo.lxxiiij
Eſromus fo.xlvij
Etas noua fo.lxxxj
Etas aurea fo.lxxvij
Etas breuior felicior fo.xv
Eua fo.xxix
Euentus fo.lvij
Euentum eodem
Euphroſine fo.xl
Europa fo.lxxxv
Explodere fo.xxv
Extiſpicia folio.lxv
Extitiſſe.i.apparuiſſe fo.lxv
Ezechias fo.xxx.ꝛ.xlvij.

De littera. F.

Fata an trahāt. vel incli-nēt quempiam fo.liiij
Fides eſt credere id qđ nō videmus fo.xxxv
Fides deo grata fo-lio. lxxxviij
Fides pacifica folio.cxvj
Fides.i.chordas muſicas fo.lxix
Fluētia nūc dr florentia fo.xxvij
Fluuij infernales fo.xxiiij
Forma folio.xix
Fortuna virgo folio.lxxij
Fulcrum folio.xc

De littera.G.
Gallia fo.xxxvij.
Gaza fo.xlix.z.l.
Gemini fo.lxxj.
Gens iudea fo.xxx.
Geomantia fo.lxv.
Gladius fo.xxiij.
Gratie fo.xxix.
Greca in is terminata fo.lxix.
Greci mandaces fo.xcij.
De littera.H.
Halcyodes fo.xcv.z xcvj.
Haruſpicia fo.lxv.
Hebrus fo.xcv.
Hedi. fo.lxxix.
Hedus fo.lxxij.
Helene fo.xlij.
Helle fo.xliij.
Helleſpontia ſibylla fo.xcix.
Helias fo.cxvij.
Helice fo.xiiij.
Hemus mons fo.xcv.
Heſter fo.lxxxj.
Hyades fo.lxxj.
Hyadis ſorores fo.lxxiij.
Hymeneus fo.xiiij.z.lxvij.
Hymen fo.xiiij.
Hymettus fo.xcv.
Hypocrene fons fo.xlij.
Hyppodromos fo.cxxj.
Hippolytus fo.xlij.
Hyrgis fo.xcv.
Hyrundo garrula fo.xxxv.
Honeſtum fo.xix.
De littera.I.
Iacobus fo.l.
Janus fo.xcij.
Jani templum eodem.
Icarus fo.xlij.
Jecur fo.xxiij.
Jeſſe fo.xlvij.
Jeſus fo.xxx.
Ignatij martyrium fo.cxix.
Ilia fo.lxxxv.
Ingratitudo fo.lxxxviij.
Inueſtis fo.xxxiij.
Jo fo.lxxxv.
Joppe fo.l.
Joseph fo.xxix.
Iſaac eodem
Iſis fo.cvj.
Iſmeria fo.lxxx.
Juda fo.l.
Judei muſices ſtudioſi fo.lxix.
Judith fo.lxxxj.
Jugula fo.lxxiij.
Juppiter fo.xxvij.
Juppiter quare triplex dr fo.xiij.
Juſtitia fo.lvj.
Juſtitia originalis fo.xx.
De littera.L.
Labyrinthus fo.xvj.
Lacerti fo.xviij.
Lagus fo.cv.
Lamech fo.xxix.
Lamech hiſtoria f.xxxj
Larix fo.xx.
Latona fo.lxxxv.
Latrcia fo.cvj.
Latria eodem.
Laudes virginis fo.cij.
Laudes carmeli fo.cxvij.
Laurentius fo.lxxxv.
Leo fo.lxxj.z.xx.
Lepus fo.lxxij.z.lxxiij.
Lerne fo.xxiij.
Letale lethe z letum fo.xxiij.
Leucothea fo.lxxxviij.
Leucothea dea alba fo.lxxxix.
Lybica ſibylla fo.xcviij.
Libia fo.lxxj.
Lidius fo.lxix.z.lxx.
Lignipedes viri fo.cxviij.
Lymbus fo.lxij.
Lyra fo.lxxij.
Lituus fo.xcij.
Lucina. fo.xxvj.
De littera.M.
Machabei fo.xx.
Magnes fo.lxj.
Magnus fo.lxxvj.
Magdalena fo.
lio. cxvij.z.cxxj.
Maia fo.lxxxv.
Manaſſes fo.xlvij.
Manus fo.xviij.
Maro fo.lxx.
Marcus fo.lxx.

Marius fo.xix.
Martha fo.cxvij.ꝛ.cxxj.
Martyres fo.lxxxv.
Matrimoniũ verũ fuit inter diuaʒ virginē ꝛ ioſeph fo.lxxv.
Maſſiniſſa fo.xciij.
Meduſa fo.xxix.
Memini fo.xxix.
Mens a placidis arcenda fo.lvj.
Menſa citrea fo.xc.
Mercurius fo.lxxj.
Mercurius trimegiſtus fo.lxxxvij.
Metriotes fo.xxxv.
Miles vnde dicitur fo.ciij.
Myron fo.cv.
Mirrha fo.xliij.
Mirrhina fo.xc.
Moyses fo.xxix.
Mores fo.xiij.
Mors ablata fo.xxij.
Mortis regna eodem.
Mortis arma eodem.
Moſes fo.lxix.
Mundi motus fo.lxxij.
Murrani fo.cv.
Muſcus fo.lxxxiij.
Muſe ꝛ nomina earum fo.xl.

¶ De littera. N.

Aſon fo.xlvij.
Nare fo.lxiij.
Nardus fo.lxviij.
Nazareth fo.l.
Necromātia ars. fo.lxiij.
Nepa fo.lxxiij.
Nympha fo.xiij.
Nodus gorgonij fo.xx.
Noe fo.xxix.
Neriton fo.cxxij.
Nunciũ in neutro genere. fo.lvij.
Numantia fo.lxxxix.

¶ De littera. O.

Edipus vates fo.xliij.
Officia matrone fo.xcj.
Olenia capella. fo.xcviij.
Olenos. fo.xcviij.
Olympus mõs. fo.xxvj.
Olyſſes fo.xxiij.
Olor fo.xxvij.
Onager fo.xc.
Orchomenus mons fo.xxxix.
Orchomenum oppidum eodem.
Oreſtes fo.liiij.
Orgia fo.xxvij.
Orion fo.lxxix.
Orithya. fo.xliij.
Orthion.i.diluculum fo.lxix.
Orpheus fo.lxx.
Os fo.xviij.
Oſiris fo.cvj.

¶ De littera. P.

Aldus fo.xcv.
pallas dea artificuʒ fo lio. xxij.
palma victoribus datur folio. lxxxv.
paleſtina fo.xliij.
pandora fo.xix.ꝛ.xx.
pandpheus fo.xxxv.
paranymphus fo.xiij.
parentes diue anne. fo.lj.
parius lapis marmoreus fo.xlvj.
paulus emilius fo.xcij.
pax fo.xxvij.
peccatum originale que intulit mala fo.xxij.
pectus fo.xviij.
peculum fo.cv.
pegaſus fo.xlij.
peonic artes fo.xxvij.
perteſa fo.xv.
petrus fo.lxxxv.
pharus fo.cv.
phaſis fluuius fo.lxiij.ꝛ.xcj.
phebi curſus fo.lxx.
phebi errores eodem.
phidias fo.cv.
philadelphus fo.cvj.
phyllis fo.xlij.
philtra pocula amatoria fo.lxiij.
phlegeton fo.xxiij.
phocis fo.xiiij.
phorcis fo.xliij.
phrenandrea fo.xxxv.
phrygia ſibylla fo.xcix.
pierius fo.xiij.
pignus fo.lxxxiij.
pileus ꝛ pileum fo.xcvij.
pindarus fo.lxxxiij.

Pimplea folio.xl
Piplea uiga eodem
Pyramus fo.xlij
Pyromantia fo.lxv
Pyramides fo.ciiij
Piſces folio.lxxj
Piſtis et piſtios folio.xxxv
Piſtrix folio.xxix
Pythagoras fo.lxxij
Pleiades folio.lxxj
Pompeius magnus fo.xciij
Ponticus folio.cxix
Praxiteles folio.cv
Precordia folio.xxiij
Procyon folio.lxxij.⁊.lxxxiiij
Profundũ dicitur quod procul eſt a fundo folio.xiij
Proles imago parentum fo.xvj.
Prolubium ideſt libido folio.lxix
Promethes folio.xxxv
Prometheia eodem
Prometheus folio.xix.⁊.xxxv
Pronomina extra demonſtrationẽ et relationem ⁊c. folio.xcij
Protheus folio.lxv
Protoplaſtꝰ ⁊ proplaſtes fo.lxxv
Puberes folio.xxxiij
Pulchrum folio.xix
Pullum folio.xxv
Purgatoriũ locus folio.lxiij

¶De littera.Q.

Quadrimus folio.xxiiij
Quum folio.xviij

¶De littera.R.

Religio omnis vnde profecta. folio.xcvij
Repetere ideſt ad memoriam reducere fo.xiij
Rhodanus folio.xcij
Rhodos inſula clara folio.cxxij
Roſa folio.xix
Roſe cur ſint purpuree eodem
Roſtrum folio.xxiiij

¶De littera.S.

Sacerdos folio.lviij
Sagitta folio.lxxij
Sagittarius folio.lxxj
Salmon folio.xlvij
Salomon folio.xl
Saltem folio.cxiij
Salum eſt mare folio.lxx
Samia ſibylla folio.xcviij
Sanſon folio.xvj.⁊.xc
Sanctum folio.xiij
Sappho folio.lxxxiij
Sara raguelis filia fo.xc
Saturnus folio.xxj
Sceuola fo.lxxv
Scilicet fo.lxxvij
Scylla fo.xliij
Scipio aphricanus fo.xcij
Scipio numantinus fo.xciij
Scorpius fo.lxxj
Semele fo.lxxxv
Senatus fo.xxv
Senecta fo.xv
Senecta frigeſcens eodem
Senes vnde dicuntur fo.lviij
Septentrio fo.lxxxij
Seres populi fo.xliij
Sibylla perſica fo.xcviij
Sibylle verba ad auguſtũ fo.xcix
Sic fo.lxxiij
Sidon fo.l.
Syene fo.c
Symois fo.xcv
Simon fo.l.
Simulachra cur lignea fo.xxvij
Sion fo.l.
Syracuſie fo.lxxxviij
Syrenes fo.xliij
Sobrinus fo.cxv
Solertia fo.lvj
Solum fo.cxiiij
Sophia fo.lxxj
Sortes vbi ⁊ a quo fuerunt inuente fo.lxv
Spes paſcit miſeros fo.xxij
Stemmata fo.xvj
Stix fo.xxij

¶De littera.T.

Tanais fo.xcv
Tarpeia fo.xliij
Taurus fo.lxxj
Teda fo.xlix
Telephus fo.xcvij
Tempus fo.xlv
Tempeſtas fo.liiij

Templum ſalomonis folio.l.
Talaſſius folio.xiij.
Thallia folio.xl.
Thebe folio.lxxxiij.
Thelegonus folio.xxiij.
Thetis folio.liv.
Thybris fluuius folio.xxxviij.
Thyrſus folio.xxvij.
Thobias quo tēpore fuit folio.xc.
Tyburtina ſibylla fo.xcix.
Tyrus folio.l.
Titonus folio.c.
Torcuma folio.xcj.
Torques folio.xxxiiij.
Torquis eodem
Tranſtra folio.xxvij.
Trygon folio.xxiij.
Trimus folio.xxxiij.
Triplex defunctorū ordo fo.lxiiij.
Triuia folio.lviij.
Troia fo.lxxxviij.⁊.lxxxix.
Tubalcain fo.xxxj.
Tucor folio.lxxxiij.
Turris babylonie folio.xxix.

De littera.V.

Vera folio.xviij.
Venus fol.xxiij.⁊.lxxj.
Veſta folio.lviij.
Veſtio folio.xxxiij.
Villa folio.xlvij.
Vipera folio.xxj.
Virgo folio.lxxj.
Virginis beneficia folio.xiij.
Virgo dei ⁊ hoīm mediatrix eodem.
Vlixes folio.xxiij.
Vrſula virginum dux fo.lviij.
Vſus animum format fo.lvj.

De littera.X.

Xanthus folio.xcv.
Xenia folio.xlvj.

De littera.Z.

Zacharias folio.l.
Zacharie geſtus folio.lxxxiij.
Zebedeus folio.l.
Zeno folio. lxxxvj.

Finis tabule.

Regiſtrum huius operis.
A B C D E F G H I K L M N
O P Q. Omnes ſunt quaterni.

Ioannes gaſquetus Vaurentini indubitatus diſcipulus ad lectorem.

Docta licet campos hellas miretur homerū:
  Quos cythara coluit ſtrennuus ille gaui
Et cerebro natam dictei iactet athenen
  Patris: qui nutu celica regna mouet.
Hic tamen in veras prorumpit carmine laude
  Et cythara doctus liberiore canit.
Chriſtipere veros celebrat modo virginis ortus:
  Grandiſono reboat carmina geſta dee.
Hic hominum montes verſu non ludit inani:
  Hic agitat veros pectine nempe modos.
Parthenicen igitur dextro tu perlege vultu:
  Quam gemme poliunt: vndiq; iamq; decent.
Quod decorat noſter muſis excultus amenis
  Vaurentinus eam: nunc relegenda venit.
Argumenta dedit heroo ſcripta cothurno
  In iuuenum tepido ſepe gerend a ſinu
Inuidia carcas lector: nec ſacra prophanes.
  Inuide nec mentis nubila pande tue.

Vale.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

LEGATORIA
C. DE NARDIS
VIA CRESCENZIO 65
ROM
TIPOLITOGRAFIA C... TECNICA